די גרויסע
פראַנצויזישע רעוואָלוציאָן
1789–1793

פון

פעטער קראָפּאָטקין

אידיש פון

ש. יאַנאָווסקי

ארויסגעגעבען פון דער
„פרייע ארבייטער שטימע"
.1912

Digitized by the Internet Archive
in 2026

https://archive.org/details/greatfrenchrevol0000vari

די גרויסע

פראַנצויזישע רעוואָלוציאָן

1789–1793

ערשטער באַנד

די פּאַסירונגען ביז צו די סעפּטעמבער טעג פון 1792.

אינהאַלטס־פערצייכניס.

קאַפּיטעל — זייטע

1. די צוויי גרויסע שטרעמונגען פון דער רעוואָלוציאָן.... 3
2. די אידעע.... 9
3. האַנדלונג.... 17
4. דאָס פאָלק פאַר דער רעוואָלוציאָן.... 24
5. דער גייסט פון רעוואָלט: די ראַיאָטען.... 29
6. די איינבערופונג פון די גענעראַל־שטאַאַטען ווערט אַ נויטווענדיגקייט.... 46
7. די אויפשטענדע פון די לאַנד־דיסטריקטען אין די ערשטע מאָנאַטען פון 1789.... 54
8. ראַיאָטען אין פּאַריז און אומגעגענד.... 70
9. די גענעראַל־שטאַאַטען.... 77
10. די פאָרבערייטונגען צום שטאַאַט־שטרייך.... 86
11. פּאַריז ערב דעם 14טען יולי.... 101
12. די שטירצונג פון דער באַסטיל.... 118
13. די פאָלגען פון דעם 14טען יולי אין ווערסאַיל.... 133
14. די פאָלקס־אויפשטענדע.... 142
15. די שטעדט.... 148
16. די בויערען־אויפשטענדע.... 164
17. דער 4טער אויגוסט און זיינע פאָלגען.... 178
18. די פעאָדאַלע רעכטע בלייבען ווי געוועזן.... 196
19. די ערקלערונג פון די רעכטע פון מענשען.... 214
20. דער 5טער און 6טער אָקטאָבער 1789.... 221
21. די מורא פאַר די מיטעלקלאַסען — די נייע מוניציפּאַלע אָרגאַניזאַציאָן.... 238

קאַפּיטעל · זייטע
22. פינאַנציעלע שוועריגקייטען — דער פערקויף פון דעם קירכען־אייגענטהום....... 252
23. דער פעסט פון 14טען יולי 1790....... 261
24. די „דיסטריקטען“ און „סעקציאָנען“ פון פּאַריז....... 270
25. די סעקציאָנען פון פּאַריז אונטער דעם נייעם מוניציפּאַל־געזעץ....... 282
26. די פערציהונג אין דער אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע רעכטע. 291
27. די פעאָדאַלע געזעצגעבונג אין 1790....... 306
28. דער שטילשטאַנד פון דער רעוואָלוציאָן אין 1790....... 317
29. דער קעניג אַנטלויפט. — רעאַקציע. — דער סוף פון דער גרינדונגס־פערזאַמלונג....... 334
30. די לעגיסלאַטיווע פערזאַמלונג. — רעאַקציע אין 1791—1792....... 351
31. די קאָנטר־רעוואָלוציע אין זיד־פראַנקרייך....... 366
32. דער 20סטער יוני 1792....... 377
33. דער 10טער אויגוסט און זיינע באַלדיגע פאָלגען....... 396
34. די איבערגאַנגס־צייט — די פערדעטהערייען....... 416

פאָרוואָרט.

וואָס מעהר איינער שטודירט די פראנצויזישע רעוואָלוציאָן, דאָס קלערער ווערט פאַר איהם, ווי ניט פאָלשטענדיג עס איז נאָך די געשיכטע פון יענער גרויסער עפּאָכע; וויפיעל לעכער עס איז נאָך דאָ צו פערשטאָפּען, און וויפיעל דונקעלע פונקטען מען דארף נאָך בעלייכטען.

און ווי קען עס דען אנדערש זיין? די גרויסע רעוואָלוציע, וועלכע האָט געמאכט אזא איבערקעהרעניש איבער גאנץ איראָפּא, וועלכע האָט אומגעוואָרפען אלעס און האָט אָנגעפאנגען די ארבייט פון אן אלוועלטליכער איבערבויאונג אין דעם משך פון עטליכע יאָהרען, איז געווען ווי די ארבייט פון נאטור־כוחות, וועלכע צושטערען און שאפען איבער א וועלט. און אויב אין די ווערק פון די פריהערע געשיכטע־שרייבער, וועלכע האָבען בעהאנדעלט דיזע פעריאָדע, און בעזאָנדערס ביי מישלע, מוזען מיר בעוואונדערען די גרויסע ארבייט, וואָס זיי האָבען אויפגעטהאָן אין פארנאנדערפּלאָנטערען און צוזאמענשטעלען די מאסען פאקטען פון די פערשיעדענע, פאראלעל־לויפענדע בעוועגונגען, וועלכע אלע צוזאמען האָבען געבילדעט מיט זיך די פראנצויזישע רעוואָלוציע, מוזען מיר אָבער אין דער זעלבער צייט איינזעהען די גרויסקייט פון דער ארבייט, וואָס בלייבט נאָך איבער צו טהאָן.

די אויספאָרשונגען, וועלכע זיינען געמאכט געוואָרען אין די לעצטע דרייסיג יאָהרען פון מ. אָלאר און פון דער „סאָסייעטע דע לאַ רעוואָלוסיאָן פראנסע“, האָבען זיכער צוגע־

שטעלט שעצבארען מאטעריאל. זיי האָבען פערשפרייט פיעל ליכט אויף די פערשיעדענע רעוואָלוציאָנערע פּאַסירונגען, אויף איהר פּאָליטישע געשיכטע און אויף די קעמפּפע פאר הערשאפט, וועלכע זיינען פאָרגעקומען צווישען די פערשיעדענע פּאַרטייען. אָבער די ערפאָרשונג פון דער עקאָנאָמישער זייט איז ביז איצט נאָך פערנאַכלעסיגט געוואָרען, און אום צו ערפילען דיזע אויפגאבע, איז נויטיג אָבצוגעבען דערפאר די ארבייט פון א גאנצען לעבען, ווי מ. אָלאר בעמערקט גאַנץ ריכטיג. אָהן דער ערפאָרשונג פון דער עקאָנאָמישער זייט פון דער רעוואָלוציע בלייבט די געשיכטע גאַנץ אונפאָלשטענדיג און אין פיעלע פּונקטען גאַנץ אונפערשטענדליך. און ווירקליך, א לאַנגע רייהע פון גאַנץ נייע פּראָבלעמען שטעלען זיך פאר דעם געשיכטס־פאָרשער אזוי שנעל, ווי ער ווענדט זיין אויפמערקזאמקייט צו דער עקאָנאָמישער זייט פון דער רעוואָלוציאָנערער אומוועלצונג.

און מיט דער אבזיכט צו ווארפען א ביסעל ליכט אויף דיזע עקאָנאָמישע פּראָבלעמען, האָב איך אָנגעהויבען אין 1886 צו מאכען בעזאָנדערע פאָרשונגען פון די סאמע ערשטע רעוואָלוציאָנערע אונרוהען צווישען די בויערען; די בויערען־אויפשטענדע אין 1789; די קעמפּפע פאר און געגען די פעאָדאַלע געזעצע; די ווירקליכע אורזאכען פון דער בעוועגונג פון מאַי 31 און אזוי ווייטער. אונגליקליכערווייזע האָב איך ניט געקאָנט מאכען מיינע אויספאָרשונגען אין דעם נאציאָנאלען ארכיוו פון פראנקרייך און מיינע שטודיומס זיינען דערפאר בעגרענצט געוואָרען מיט די זאמלונגען פון דעם געדרוקטען מאטעריאל אין דעם בריטיש מוזעאום, וועלכע זיינען אַן און פיר זיך זעהר רייך.

גלויבענדיג, אז עס וואָלט ניט לייכט געווען פאר דעם אַלגעמיינעם לעזער צו ווירדיגען די בעזאָנדערע אויספאָרשונגען פון אזא סאָרט אָהן אַן אַלגעמיינעם איבערבליק איבער די גאַנצע ענטוויקלונג פון דער רעוואָלוציאָן, ווי זי ווערט פערשטאַנען אין דעם ליכט פון דיזע פאָרשונגען, האָב איך עס באלד געפונען פאר נויטיג צו שרייבען א מעהר אָדער ווייניגער לענגערען און קלעהרערען און מעהר צוזאמענהענגענדען בעריכט פון די פּאַ־

סירונגען. איך האָב ניט געהאַט בדעה צו ווידערהאָלען די דראַ־מאַטישע זייט פון דיזע גרויסאַרטיגע עפּיזאָדען, וועלכע זיינען שוין אזוי אָפט דערצעהלט געוואָרען. איך האָב הויפּטזעכליך געוואָלט בענוצען די אויספאָרשונגען פון דער נייערער צייט, אום צו בעלייכטען דעם אינערליכען צוזאַמענהאַנג און די מאָ־טיוען פון די פערשיעדענע פּאַסירונגען, וועלכע אַלע צוזאַמען בילדען יענע גרויסע עפּאָכע, וואָס קרוינט דעם 18טען יאהר־הונדערט.

די מעטאָדע ביי דער דאַרשטעלונג פון דער רעוואָלוציע צו בעהאַנדלען אָבגעזונדערט איינע פון די אַנדערע איהרע איינ־צעלנע טהיילען, האָט געוויס איהרע פעהלערן: זי מאַכט נויטווענדיג אָפטע ווידערהאָלונגען. דאָך האָב איך גערן גע־וואָלט נעהמען אויף זיך דיזען פאָרוואורף, אום דאָס שטאַרקער צו בעאיינפלוסען דעם לעזער'ס געדאַנק מיט די צוויי מעכטיגע שטרעמונגען פון געדאַנק און טהאַט, וועלכע זיינען געקומען אין צוזאַמענשטויס אין דער צייט פון דער פראַנצויזישער רעוואָלו־ציאָן — שטרעמונגען, וועלכע זיינען אזוי ענג פערקניפּט מיט דעם סאַמע עצם פון דער מענשליכער נאַטור, אז זיי מוזען אויף אונפערמיידליך ווידער פאָרקומען אין די היסטאָרישע פּאַסי־רונגען פון דער צוקונפט.

אַלע, וועלכע קענען די געשיכטע פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציאָן, וועלען פערשטעהן, ווי שווער עס איז געווען אויסצומיידען פאַקטישע טעות'ען אין די איינצעלהייטען פון די ליידענשאַפטליכע קעמפּפע, וועמעס ענטוויקלונג מען וויל שיל־דערען. איך וועל דארום זעהר דאַנקבאַר זיין צו די יעניגע, וועלכע וועלען מיר אָנווייזען אויף אירגענד אַ טעות, וואָס איך האָב געמאַכט. און איך ווינש דאָ אויסצושפּרעכען מיין הערצ־ליכסטען דאַנק צו מיינע פריינד זשיימס גילליאַם און ערנסט ניס, וועלכע זיינען געווען אזוי גוט צו לעזען מיין מאַנוסקריפּט און צו העלפען מיר אין דיזער ארבייט מיט זייער וויסען און קריטיק.

פּעטער קראָפּאָטקין.

ע ר ש ט ע ר   ק א פ י ט ע ל.

די צוויי גרויסע שטרעמונגען פון דער רעוואָלוציאָן.

די הויפּט־אורזאכען פון דער גרויסער רעוואָלוציאָן. — די פאָריגע אויפשטענדע. — וואָס מיינט עס רעוואָלוציאָן? — די פעראויניגונג פון דער מיטעל־קלאַס מיט'ן פאָלק נויטיג. — די וויכטיגקייט פון דער ראָלע, וואָס דאָס פאָלק האָט געשפּיעלט.

צוויי גרויסע געזעלשאַפטס־שטרעמונגען האָבען פאָרבערייט די רעוואָלוציאָן, האָבען איהר געבראַכט און איהר אויסגעפיהרט. איין שטרעמונג, ד י א י ד ע ע ל ע, דער מבול פון נייע אידעען איבער די פּאָליטישע בענייאונג פון שטאַאט — איז געקומען פון דער בורזשואַזיע. די צווייטע שטרעמונג, די שטרעמונג פון טהאַט, איז געקומען פון די פאָלקסמאַסען, פון די דאָרף־בויערען און פון די שטאָדט־פּראָלעטאַריער, וועלכע האָבען געזוכט באַלדיגע און גרינדליכע פערבעסערונגען פון זייער עקאָנאָמישער לאַגע. אָט, ווען דיזעביידע שטרעמונגען האָבען זיך צוזאַמען געטראָפען אין איין ציעל, און ווען זיי האָבען פאַר א געוויסע צייט זיך געגענזייטיג געהאָלפען, דאַן איז עס געקומען די רעוואָלוציאָן.

שוין זייט א לאַנגער צייט האָבען די פילאָזאָפען פון דעם 18טען יאהרהונדערט אונטערגעגראָבען דעם פונדאַמענט פון דער געזעלשאַפטליכער אָרדנונג, אין וועלכער די פּאָליטישע מאַכט

און אויך זעהר א גרויסער טהייל פון דעם נאציאָנאַל־פּערמעגען האָט געהערט צום אדעל און דער קירכע, וועהרענד די מאַסע פון דער בעפעלקערונג האָט געקרעכצט אונטער דעם שווערען יאָך פון די רייכע און מעכטיגע. זיי, די פילאָזאָפען, האָבען פּראָקלאַמירט די הערשאַפט פון פערשטאַנד, האָבען געפּרעדיגט צו־טרוי צו דער מענשליכער נאַטור, וועלכע, זיי האָבען ערקלערט, איז נור פערדאָרבען געוואָרען צוליעב די שלעכטע געזעלשאַפט־ליכע איינריכטונגען, וואָס האָבען אין לויף פון דער געשיכטע געמאַכט דעם מענשען צום שקלאַף. די מענשליכע נאַטור וועט ווידער גענעזען ווערען, און קומען צו דאָס איהריגע, צו איהרע גוטע איינגענשאַפטען, ווען זי וועט ערקעמפּפען איהר פרייהייט.

מיט אזעלכע לעהרען האָבען די פילאָזאָפען געעפענט נייע האָריזאָנטען פאַר דער מענשהייט. זיי האָבען געפּרעדיגט די גלייכהייט פון אַלע מענשען, גאָר אָהן אונטערשיעד פון אָבשטאַ־מונג: זיי האָבען פערלאַנגט, דאָס יעדער בירגער — סיי קעניג, סיי בויער — זאָלען זיין אונטערוואָרפען דעם געזעץ, וועלכער, לויט זייער מיינונג, דריקט אויס דעם ווילען פון פאָלק, ווען ער ווערט פערפאַסט פון די פערטרעטער פון פאָלק. ענדליך האָבען זיי פערלאַנגט די פרייהייט פון אָבמאַך און די אָבשאַפונג פון אַלע פעאָדאַלע שטייער; אָט דורך די אויפשטעלונג פון אַלע דיזע פאָרדערונגען, וועלכע זיינען געוועזען אזוי ענג פערבונדען איינע מיט די אַנדערע, האָבען זיי גאָר אָהן שום ספק פאָרבערייטעט דעם שטורץ פון דער אַלטער אָרדנונג, וועניגסטענס אין די מענשליכע מחות.

אָבער דאָס אַליין האָט ניט געקאָנט זיין גענוג פאַר דעם אויסברוך פון דער רעוואָלוציאָן. מען האָט געמוזט אריבערגעהן פון דער טהעאָריע צו דער טהאַט, פון דעם אידעאַל, וועלכער

האָט געשוועבט אין דער מענשליכער פאַנטאַזיע, צו זיין פּראַק־טישער דורכפיהרונג דורך פערשיעדענע טהאטען. און, וואָס די געשיכטע האָט פריהער פון אלץ צו ערפאָרשען, איז עס די אומ־שטענדען, וועלכע האָבען אין א בעשטימטען מאָמענט געגעבען די מעגליכקייט דעם פראַנצויזישען פאָלק דיזע ארבייט אויפצו־טהאָן; די פערווירקליכונג פון דעם אידעאַל.

פון דער אַנדערער זייט איז פראַנקרייך שוין זעהר לאַנג פאַר 1789 אריינגעטראָטען אין א פּעריאָדע פון אויפשטענדע. די טהראָן־בעשטייגונג פון לודוויג דעם 16טען אין 1774 איז גע־וועזען דער סיגנאַל פון א גאַנצע רייהע פון הונגער־רעוואָלטען. זיי האָבען אָנגעהאַלטען ביז 1783. דאַן איז געקומען א פּעריאָדע פון א פערהעלטניסמעסיגער בערוהיגונג. אָבער פון 1786 און בעזאָנדערס פון 1788 האָבען זיך אָנגעפאַנגען די בויערען־אויפ־שטענדע מיט א נייער ענערגיע. די הונגער־נויט איז געוועזען דער הויפּט־גרונד פון די ערשטע רעוואָלטען. דער מאַנגעל אין ברויט איז אימער געוועזען איינע פון די הויפּט־אורזאכען פון די בויערען־אויפשטענדע. אָבער מעהר פון אלץ איז עס געוועזען דער וויע־דער־ווילען פון די בויערען צו צאָהלען די פעאָדאַלע שטייערען, וואָס האָט זיי געטריבען אין דעם אויפשטאַנד. ביז 1789 איז די צאָהל פון דיזע אויפשטענדע געוואָרען אלץ גרעסער, און אין 1789 זיינען זיי געוואָרען אַלגעמיין אין דעם גאַנצען איסט און זיד־איסט פון פראַנקרייך.

אזוי איז צופאַלען דער קערפּער פון דער געזעלשאַפט. דאָך, א בויערען־אויפשטאַנד איז נאָך ניט קיין רעוואָלוציאָן, ווען ער נעמט זאָגאַר אָן אזעלכע שרעקליכע פאָרמען, ווי דער רוסישער בויערען־אויפשטאַנד פון 1773 אונטער דער פיהרערשאַפט פון פּוגאַ־טשאָוו. א רעוואָלוציאָן איז ניט דער ערך מעהר ווי א רייהע

אויפשטאַנדס־בעוועגונגען אין דאָרף און אין שטאָדט. אַ רעַ־
וואָלוציאָן איז מעהר, ווי אַן איינפאַכער קאַמפף צווישען פאַר־
טייען; מעג ער זיין ווי בלוטיג. פיעל מעהר, ווי אַ גאַסען־
מלחמה, און פיעל מעהר, ווי די בלויזע ענדערונג פון דער רע־
גיערונג, ווי פראַנקרייך האָט עס פּרובירט אויסצופיהרען אין
1830 און אין 1848. די רעוואָלוציאָן איז דער שנעלער, אין אַ
פּאָר יאָהר אויסגעפיהרטער, שטורץ פון אינסטיטוציאָנען, וועלכע
עס האָט גענומען יאהרהונדערטע זיך איינצואוואָרצלען, און
וועלכע האָבען אויסגעזעהען צו שטעהען אזוי פעסט, דאָס די
ווילדעסטע רעפאָרמער האָבען קוים געוואַגט זיי אָנצוגרייפען אין
זייערע שריפטען. די רעוואָלוציאָן מיינט דאָס פאַנאַנדערפאַלען,
דאָס צוברעקלען זיך — אַ פּאָר יאָהר זיינען גענוג — פון אַלעם
דעם, וואָס האָט ביז דאַן געבילדעט מיט זיך דעם סאַמע עצם
פון דעם סאָציאַלען, רעליגיעזען, פּאָליטישען און עקאָנאָמישען
לעבען. די רעוואָלוציאָן מיינט דער אָבשטאַרבען פון די אַלע עקזי־
סטירענדע אידעען און בעגריפע איבער אַלע ערשיינונגען און אויך
איבער די פערפלאָנטערטע בעציהונגען פון דער מענשען מאַסע.
ענדליך מיינט רעוואָלוציאָן די געבורט פון נייע בעגריפע איבער די
אַלע פיעלפאַכע שייכות צווישען די בירגער; און דיזע בעגריפע ווע־
רען באַלד ווירקליכקייטען און הויבען אָן באַלד צו האָבען זייער
ווירקונג אויף די שכנ׳ישע פעלקער, אַזוי, דאָס זיי קעהרען
איבער די גאַנצע וועלט און גיבען דעם קומענדען יאהרהונדערט
זיין בעשטימטען שטעמפּעל, זיינע פּראָבלעמען, זיין
וויסענשאַפט, זיינע טענדענצען און זיין עקאָנאָמישע,
פּאָליטישע און מאָראַלישע ענטוויקלונג.

אום ארויסצוברענגען אין לעבען אַ פּאַסירונג פון אַזאַ בע־
דייטונג; אום אַ בעוועגונג זאָל אָננעהמען די גרויסקייט און חאַ־
ראַקטער פון אַ רעוואָלוציאָן, ווי דאָס איז געוועזן אין 1789—1793
אין פראַנקרייך, איז עס ניט גענוג, אַז עס זאָל בלויז פאָרקומען
אַן אידעעלע בעוועגונג אין די געבילדעטע קלאַסען, מעג זי געהן
ווי טיעף; און עס איז פונקט אַזוי ניט גענוג, אַז עס זאָלען
פּאָרקומען בלויזע פאָלקס־אויפשטענדע, מעגען זיי זיין ווי פיעל

און ווי שטארק. דערצו איז נויטיג, אז דאָס רעוואָלוציאָנערע האנדלען, וואָס קומט פון פאָלק, זאָל צוזאמענפאלען מיט דעם רעוואָלוציאָנערען דענקען, וואָס קומט פון די קלאסען. די פער־איינינונג פון דיזעביידע איז נויטיג.

דארום איז ענטשטאנען די פראנצויזישע רעוואָלוציאָן, פונקט ווי די ענגלישע רעוואָלוציאָן מיט א יאהרהונדערט פריהער, געראדע אין דעם אויגענבליק, ווען דער בירגערטהום, וואָס האָט פריהער טיעף געטרונקען פון די קוועלען פון דער פילאָזאָפיע פון זיין צייט, איז געקומען צום בעוואוסטזיין פון זיינע רעכטע, האָט געמאכט א נייעם פּלאן פון דער פּאָליטישער אָרגאניזאציאָן און, שטארק דורך דאָס וויסען, האָט זיך מיט דורשטיגקייט גענומען עם דורכצופיהרען, האָט זיך געפיהלט בכח צו בעמעכטיגען זיך איבער די רעגיערונג און ארויסרייסען איהר פון דעם אדעל, וועלכער האָט דורך זיין אונפעהיגקייט, לייכטזין און פערשווענדונג געבראכט די געזעלשאפט צום שוועל פון באנקראָט. אָבער אליין וואָלטען דער בירגערטהום און די געבילדעטע קלאסען גאָר ניט אויסגעפיהרט, ווען די בויערען־מאסען, צוליעב א גאנצע רייהע פון אומשטענדען, וואָלטען אויך ניט רעבעלירט און ווען זיי וואָלטען, אין א רייהע פון אויפשטענדע, וועלכע האָבען אָנגעהאלטען אונאונטערבראָכען פיער יאָהר, ניט געגעבען די מעגליכקייט צו די אונצופריעדענע פון די מיטעלקלאסען צו קעמפּפען געגען דעם קעניג, אומשטירצען די אלטע איינריכטונגען און גענצליך צו ענדערען די פּאָליטישע לאגע פון דעם קעניגרייך.

איז אָט דיזע געשיכטע פון דער צווייפאכער בעוועגונג דאַרף נאָך געשריבען ווערען. די געשיכטע פון דער גרויסער פראנצויזישער רעוואָלוציאָן איז געשריבען געוואָרען ביז איצט פון דעם שטאנדפּונקט פון די פערשיעדענסטע פּארטייען, אָבער ביז היינטיגען טאָג האָבען די געשיכט־שרייבער מעהר פון אלץ דערצעהלט די פּאָליטישע געשיכטע, די געשיכטע פון דעם זיעג פון דער בורזשואזיע איבער די האָף־פּארטיי און איבער די פערטהיידיגער פון די אינסטיטוציאָנען פון דער אלטער מאָנארכיע.

דערפאר קענען מיר זעהר גוט די בעוועגונגען פון דעם געדאנק, וועלכע זיינען געווען די פארלויפער פון דער רעוואלוציאן. מיר קענען די פרינציפען, וועלכע האבען בעהערשט די רעוואלוציאן, און וועלכע האבען זיך נאכהער אומגעוואנדעלט אין די געזעצע, וועלכע די רעוואלוציאן האט פערפאסט. מיר ווערען בעגייס־טערט פון די גרויסע אידעען, וועלכע דיזע רעוואלוציאן האט אריינגעשליידערט אין די גרויסע וועלט, און וועלכע דער נייני־צעהנטער יאהרהונדערט האט שפעטער פרובירט צו פערווירקלי־כען אין פערשיעדענע ציוויליזירטע לענדער. קורץ, די פארלא־מענטארישע געשיכטע פון דער רעוואלוציאן, איהרע ויכוחים, מלחמות און פאליטיק זיינען אויסגעפארשט און געשילדערט גע־ווארען אין אלע איינצעלהייטען. אבער די רעוואלוציאנס־גע־שיכטע פון פ א ל ק, די דארף נאך געשריבען ווערען. די ראליע, וועלכע דאס פאלק האט געשפיעלט אין דארף און אין שטאדט, איז נאך קיינמאל ניט אין גאנצען אויסגעפארשט און געשילדערט געווארען. פון די צוויי שטרעמונגען, וועלכע זיינען געווען די טאטעס פון דער רעוואלוציאן, איז נור בעקאנט די שטרעמונג פון געדאנק, אבער די אנדערע שטרעמונג, וואס שטעלט מיט זיך פאר דאס האנדלען, די טהעטיגקייט פון פאלק, דיזע איז צומאל ניט געשילדערט געווארען אין איהרע גרעבסטע שטריכען.

און דארום מוזען מיר, וועלכע זיינען די יורשים פון די, ווע־מען די מענשען פון יענער צייט האבען אנגערופען „אנארכיס־טען“, זיך נעהמען פאר די אויספארשונג פון דיזער צווייטער שטרעמונג. ווענינגסטענס מוזען מיר זיך נעהמען די מיה איהר ארויסצוברענגען אין איהרע סאמע עיקר־שטריכען.

צווייטער קאפיטעל.

די אידעע.

די מאָדערנע שטאַאטען. — דער איינפלוס פון דער ענגלישער און אַמע־ריקאַנער רעוואָלוציאָנען אויף די פראנצויזישע. — די לאַגע און ציעלען פון די מיטעל־קלאַסען. — צענטראליזאציאָן פון דער אויטאָריטעט. — די שטעלונג פון די בויערן. — דער איינפלוס פון דער פילאָזאָפיע פונ'ם 18טען יאהרהונדערט.

אז מען וויל ריכטיג פערשטעהן די אידעע וועלכע האָט בעגייסטערט דעם בירגערטהום פון 1789, מוז מען זי בעראורטהיילען נאָך איהרע רעזולטאטען, וועלכע זי האָט ארויסגעבראכט, נאָך די מאָדערנע שטאאטען.

די קאָנסטיטוציאָנס־שטאאטען, ווי מיר זעהען זיי איצט אין אייראָפּא, האָבען זיך ערשט אויסגעבילדעט ביין סוף פונ'ם 18טען יאהרהונדערט. די צענטראליזאציאָן פון מאכט און הערשאַפט פון היינט־צו־טאָג האָט ניט געהאט ניט די געענדיגטקייט, ניט די סיסטעמאטישקייט, וועלכע מיר געפינען איצט. דיזע שרעקליכע מאשין, מיט דער הילפע פון וועלכער עס ווערען בעוואפענט אויף איין איינציגען בעפעהל די מענער פון א גאנצען פאָלק, און ווערען ארויסגעשיקט אָנצומאכען שוידערליכע הורבונות און צו ברענגען טרויער אין טויזענדע פאמיליען; די לענדער, וועלכע זיינען בעצויגען מיט א נעץ פון נאטשאלניקעס, וועמעס פערזענליכקייט איז אין גאנצען דערשטיקט דורך זייער ביוראָקראטישען לעבענסגאנג, און וועלכע פאָלגען מעכאניש די בעפעהלע, וועלכע קומען ארויס פון דעם צענטראל־ווילען; דיזע

פאססיווע אונטערטהעניגקייט פון דעם שטאאט־בירגער אונטער דעם געזעץ, און דיזער דיענען און פאלען אויף די קניע פאר דעם געזעץ, דעם פארלאמענט, דעם ריכטער און זיינע שמשים, וואס מיר זעהען היינט־צו־טאג; דיזע היעראַרכישע פיראמידע פון גע־בונדענע, איינגעשנורעוועטע טשינאָווניקעס; דיזער נעץ פון שו־לען, וועלכע ווערען אויפגעהאלטען אָדער געפיהרט פון'ם שטאאט, וואו מען לערענט צו דיענען און צו געהאָרכען אלעס, וואס די מאכטהאָבער ווילען; דיזע אינדוסטריע, וועלכע צו־קוועטשט דעם ארבייטער מיט איהר גרויסען רעדער־ווערק, וועל־כען דער שטאאט לאָזט איהר איבער; דיזער האנדעל, וועלכער לאָזט אָנזאמלען אונגעהייערע אוצרות אין די הענד פון די, וועל־כע האָבען פערכאפּט פאר זיך דאָס לאנד, די מינען, די גאסען און די אוצרות פון דער נאטור, און וועלכער גיט דערפאר דעם שטאאט זיין לעבענס־חיונה; און, ענדליך, דיזע וויסענשאפט, וועלכע האָט, אמת, בעפרייט דעם געדאנק און האָט פערהונדערט־פאכט די פּראָדוקטיווע קרעפטען פון דער מענשהייט, וועלכע האָט אָבער ערקלערט, אז דאָס רעכט צו הערשען געהערט דעם שטארקערען און דעם שטאאט — דאָס אלעס איז ניט געווען פאר דער רעוואָלוציאָן.

און דאן שוין האָט דער פראנצויזישער בירגערטהום, דער דריטער שטאנד, איידער מען האָט נאָך געהערט דעם גראָללען פון דער אָנקומענדער רעוואָלוציאָן, געהאט שוין אין אויג די גרינדונג פון דעם פּאָליטישען אָרגאניזמוס, וועלכער זאָל אויפ־געבויט ווערען און זיך אויסברייטען אויף די רואינען פון דעם פעאָדאלען קעניגטהום. עס איז זעהר וואהרשיינליך,דאָס די ענגלישע רעוואָלוציאָן פון דער בורזשואזיע האָט זעהר פיעל גע־האָלפען דעם פראנצויזישען מיטעל־קלאַס צו בעגרייפען די ראָליע, וואָס ער דארף שפּיעלען אין דער פיהרונג פון דער גע־זעלשאפט. און עס איז זיכער, אז די אמעריקאנישע רעוואָלו־ציאָן האָט אויפגעוועקט און ארויסגערופען אין לעבען די ענערגיע פון די בירגערליכע רעוואָלוציאָנערען אין פראנקרייך. שוין אין אָנפאנג פון דעם 18טען יאהרהונדערט איז דער שטודיום פון

שטאאט און די פערפאסונג פון געזעלשאפטען, אויף דעם פרינ־ציפּ פון דעם וואהל פון פערטרעטער, געווען א זעהר בעליעבטע בעשעפטיגונג. דערפאר דארף מען דאנקען די ווערק פון יום, מאָנטעסקיו, רוססאָ, וואָלטעיר, מאבלי א. ז. וו. טורגאָ און אדאם סמיטה האָבען נאָך מוסיף געווען דערצו דעם שטודיום פון די עקאָנאָמישע פראגען און די ראָליע, וואָס דער אייגענטהום שפּיעלט אין דער פּאָליטישער צוזאמענשטעלונג פון שטאאט.

דערפון איז געקומען, וואָס לאנג נאָך איידער די פראנצוי־זישע רעוואָלוציאָן האָט אויסגעבראָכען, איז שוין פארטיג געווען דער אידעאל פון א צענטראליזירטען שטאאט, וואָס זאָל געפיהרט ווערען פון די קלאסען, וואָס האָבען אייגענטהום אָדער וואָס האָבען זיך אויסגעצייכענט מיט זייער גייסטיגער ארבייט. דיזער שטאאט איז שוין דאן אויסגעפּאָרשט און געפּרעדיגט געוואָרען אין א גרויסער צאָהל פון ביכער און בראָשורען. און פון דיזע ביכער האָבען דאָס שפּעטער די מענער פון דער טהאט געשעפּט זייערע אימפּולסען, זייער ענערגיע און זייערע ארגומענטען.

דערפון איז עס געקומען, וואָס דער פראנצויזישער בירגער־טהום האָט גאַנץ גענוי געוואוסט, וואָס ער האָט געוואָלט, ווען עס איז געקומען די רעוואָלוציאָן אין 1789. זיכער, ער איז ניט געווען רעפּובליקאניש. ער איז עס נאָך איצט ניט. אָבער דאָס האָט ער געוואוסט בעשטימט, אז ער וויל ניט די הפקר־הערשאפט פון דעם קעניג, די רעגיערונג פון די פירשטען, די פּריווילעגיען פון אדעל, וועלכער האָט פערכאפּט פאר זיך די בעסטע רע־גיערונגס־שטעלען, כאָטש ער האָט גאָר־ניט פערשטאנען, אחוץ, ווי צו בערויבען דעם שטאאט. דער בירגערטהום איז געווען רע־פּובליקאניש אין זיין פיהלען, און די בעסטע צווישען איהם האָ־בען געוואָלט די רעפּובליקאנישע איינפאכקייט פון זיטען, ווי דאָס איז געווען דער פאל אין די נור־וואָס אויפקומענדע רעפּוב־ליקען פון אמעריקא. אָבער אין דער זעלבער צייט האָט ער גע־וואָלט די הערשאפט, די פיהרונג פון די בעזיצענדע קלאסען.

ער איז ניט געווען אויסגעשפּראָכען אטהעאיסטיש, נור צימליך פריידענקעריש. ער האָט ניט געפיהלט קיין האס צום

קאטוילישען גלח. אָבער ער האָט פערהאסט בעזאָנדערס די קירכע מיט איהרע טשינאָווניקעס, וועלכע האָבען געשלאָסען חברותא מיט די פירשטען, און איהרע גלחים, וועלכע זיינען גע־וואָרען געהאָרכזאמע ווערקצייג אין די הענד פונ'ם אדעל.

דער בירגערטהום פון 1789 האט בעגריפען, דאָס עס איז געקומען דער מאָמענט אין פראנקרייך, פונקט ווי מיט הונדערט און פערציג יאהר צוריק אין ענגלאנד, ווען דער דריטער שטאנד קען פערכאפען פאר זיך די מאכט, וועלכע דער קעניגטהום האָט ניט געקאָנט מעהר האלטען, און ער האָט געוואוסט, וואָס פאר א געברויך צו מאכען פון דעם.

זיין אידעאל איז געווען צו געבען פראנקרייך א קאָנסטי־טוציע נאָך דעם מוסטער פון דער ענגלישער. דער קעניג זאָל נור שפּיעלען די ראָליע פון א קאָנטראָל־אפּאראט — מאנכעס מאָל אפשר מיט דער אויפגאבע צו ברענגען אין גלייכגעוויכט די פער־שיעדענע קרעפטען, און מעהר פון אלץ צו זיין דער סימבאָל פון דער נאציאָנאלער איינהייטליכקייט. וואָס אנבעטרעפט די ווירקליכע מאכט, דארף זי זיין אין די הענד פון א געוועהלטען פּארלאמענט, אין וועלכען דער געבילדעטער בירגערטהום, וועל־כער רעפּרעזענטירט מיט זיך דעם טהעטיגען און דענקענדען טהייל פון פאָלק, זאָל זיין די הויפּט־קראפט.

צו דער זעלבער צייט האָט דער בירגערטהום געהאַט דעם געדאנק אָבצושאפען אלע לאָקאלע מעכטע, וועלכע זיינען, זאָ־צו־זאָגען, שטאאטען־אין־שטאאט, און איבער־צוגעבען די רעגיערונג פון גאַנצען לאנד צו א צענטראלער עקזע־קוטיוו־מאכט, וועלכע זאָל שטרענג קאָנטראָלירט ווערען פון פּארלאמענט, און וועלכער זאָל אריינגעהמען אין זיין מאכט אלעס: שטייערן, געריכטע, פּאָליציי, קריעג־פיהרונג, שולע, די רעגולירונג פון האנדעל און אינדוסטריע — אלעס! איבעריגענס דארף פּראָקלאמירט ווערען האנדעלס־פרייהייט און אין דער זעל־בער צייט דארף די אינדוסטריעלע אונטערנעהמער געגעבען ווע־רען די פולע פרייהייט פאר די עקספּלואטאציאָן פון די נאטור־

רייכטהימער און ארבייטער, וועלכע פון דאן אָן און ווייטער זייי־
נען אין דער פולער מאכט פון די באַסעס.

דאָס אַלעס זאָל געשטעלט ווערען אונטער דעם קאָנטראָל
פון שטאַאט, וועלכער וועט נאַטירליך קוקען זעהר גינסטיג אויף
די אַנזאַמלונג פון גרויסע רייכטהימער אין די הענד פון פּריי־
וואַט־מענשען — אויף וואָס דער בירגערטהום פון יענער צייט
האָט נאַטירליך געלעגט זעהר פיעל געוויכט, ווייל אפילו די גע־
נעראַל־שטאַאטען זיינען דאָך איינבערופען געוואָרען מיט דעם
צוועק, אום צו געפינען מיטעל געגען דעם באַנקראָט פון שטאַאט.

וואָס אַנבעטרעפט די עקאָנאָמישע פראגען, איז אויך דאָן די
אידעע פון די טהאַט־קרעפטיגע מענער פון דעם בירגערטהום
געוועזען גאַנץ קלאָר און בעשטימט. דער פראנצויזישער בירגער־
טהום האָט גוט שטודירט טורגאָ און אדאַם סמיטה, די טאַטעס
פון דער פּאָליטישער עקאָנאָמיע. ער האָט געוואוסט, דאָס זייערע
טהעאָריען ווערען שוין פּראַקטיצירט אין ענגלאַנד, און ער האָט
מקנא געוועזען זיינע שכנים אויף דער אַנדערער זייט פון קאַנאַל
ווי פאַר זייער מעכטיג־עקאָנאָמישע אָרגאַניזאַציאָן, אַזוי אויך
פאַר זייער פּאָליטישע מאַכט. ער האָט געטרוימט אריינצונעה־
מען דעם גרונד און באָדען דורך די גרויס־און קליין־בורזשואזיע;
ער האָט געטרוימט פון דער עקספּלואַטאַציאָן פון די אוצרות פון
דער ערד, וועלכע זיינען ביז איצט געבליבען ניט בענוצט אין
דעם בעזיץ פון'ם אדעל און דער קירכע. און אין דעם האָט ער
געהאַט אַלס פערבינדעטע און מיטהעלפער די דאָרפישע קליינ־
בירגער, וועלכע זיינען געוואָרען גרויס אין צאָהל און אין מאַכט
נאָך פאַר דער רעוואָלוציאָן. ער האָט שוין געזעהען דעם שנעלען
וואוקס פון דער אינדוסטריע און די מאַסען־פּראָדוקציאָן פון
סחורות מיט דער הילפע פון מאַשינעריע און דעם האַנדעל איבער
די ימים; די מערק אין איסט, און — די ריעזען־פערמעגענס.

דער בירגערטהום האָט פערשטאַנען, דאָס אום צו דערגריי־
כען דיעזע ציעלען, מוז מען פריהער פון אַלץ צורייסען די
שטריק, וועלכע האַלט דעם בויער צוגעבונדען צום דאָרף. דערצו
איז געווען נויטיג, דאָס דער בויער זאָל קריגען זיין פרייהייט צו

פערלאָזען זיין חאַטקע, און, אויב ער וויל עס ניט טהאָן פריינווי־ליג, זאָל ער געצוואונגען ווערען דאָס צו טהאָן; ער זאָל גע־בראכט ווערען דערצו, אז ער זאָל מוזען אויסוואנדערען אין די שטעדט און זוכען דאָרט ארבייט; אז ער זאָל מוזען בייטען זיין בעל־הבית, און זאָל מוזען ברענגען געלד פאר דער אינדוסטריע, אָנשטאָט די צינזען, וואָס ער האָט ביז איצט געצאָהלט דעם לאנד־אייגענטהימער, און וועלכע זיינען פאר איהם געווען זעהר שווער, כאָטש דעם פריץ האָט עס גאַנץ ווענינ איינגעטראָגען. ענדליך האָט דער בירגערטהום פערשטאנען, אז עס פאָדערט זיך אָן אָרדנונג אין די שטאאט־פינאנסען און אנדערע שטייערען, וועלכע עס זאָל זיין אי לייכטער צו צאָהלען און וועלכען זאָלען דאָך וואָס מעהר איינברענגען.

קורץ, דער בירגערטהום האָט זיך גענויטיגט אין דעם, וואָס די נאציאָנאל־עקאָנאָמען רופען אינדוסטריעלע און האנדעלס־פרייהייט, וואָס אָבער אין דער אמת׳ען איז פאָלגענדעס: פון איין זייט די בעפרייאונג פון דער אינדוסטריע פון דער שמערצ־ליכער און מערדערישער קאָנטראָלע פון שטאאט, און פון דער אנדערער זייט צו האָבען די פרייהייט אויסצוזויגען דעם ארביי־טער, פון וועמען די פרייהייט ווערט אין גאנצען צוגענומען. קיינע פאך־פעראיינען, קיין געזעלען־פערבאנדען, קיינע צעכען, קיינע מייסטערשאפטען, וועלכע זאָלען קענען אויף וועלכען־עס־איז אופן בעשרענקען די עקספלואטאציאָן פון דעם לוין־ארביי־טער. אויך טאָר ניט זיין קיין שטאאט־קאָנטראָל, וועלכער זאָל פאלען צו לאסט דער אינדוסטריע, קיינע שטייערען, קיינע פערבאָ־טונגען. גענצליכע פרייהייט פאר די געשעפטען פון די אונטער־נעהמער, און א שטרענגער פערבאָט געגען די פעראייניגונג פון די ארבייטער. פולע פרייהייט פאר די באָסעס — און פאָל־שטענדיגע שקלאפעריי פאר די ארבייטער.

דאָס איז געווען דער דאָפּעלטער פּלאן, וועלכען דער ביר־גערטהום האָט געהאט אין אויג. און ער האָט זיך גענומען איהם אויסצופיהרען, לויט די אומשטענדען האָבען עס פערלאנגט, שטאַרק דורך זיין וויסען, און אָהן אירגענד א ספק אין זיינע אב־

זיכטען, מיט זיין גאַנצער ענערגיע, ניט אָבווייכענדיג אויף דאָס
מינדעסטע פון דעם פאָרגענומענעם פּלאַן. און ער האָט פער־
שטאַנען עס דורכצופיהרען מיט א בעוואוסטער און קאָנזעקווענ־
טער ענערגיע, ווי דאָס פּאָלק האָט עס קיינמאָל ניט געהאַט,
ווייל דאָס פּאָלק האָט קיינמאָל ניט געהאַט און ניט אויסגעאר־
בייט אַן אידעאַל, וועלכען ער זאָל קענען ענטגעגענשטעלען דעם
אידעאַל פון דריטען שטאַנד, פון בירגערטהום.

גיווים וואָלט עס געווען אונגערעכט, ווען מען וואָלט גע־
זאָגט, אַז דער בירגערטהום פון 1789 האָט זיך אויסשליסליך גע־
לאָזט פיהרען פון ענגהערציגע עגאָאיסטישע אבזיכטען. ווען דאָס
וואָלט טאַקי אזוי געווען, וואָלט ער קיינמאָל ניט דערגרייכט זיין
אויפגאבע; עס איז אימער נויטיג א טראָפּען אידעאַל, אַז גרויסע
איבערקעהרענישען זאָלען קענען פּאַסירען. די בעסטע פערטרע־
טער פון׳ם דריטען שטאַנד האָבען אין דער ווירקליכקייט געטרונ־
קען פון יענעם ערהאַבענעם קוואַל פון דער פילאָזאָפיע פון 18טען
יאהרהונדערט, וועלכע האָט געהאַט אין איהר וואָרצעל אלע
גרויסע געדאַנקען, וועלכע האָבען שפּעטער אויסגעשפּראָצט. דער
דורך־און־דורך וויסענשאַפטליכער גייסט פון דיעזער פילאָזאָפיע,
איהר מאָראַלישער כאַראַקטער — חאָטש זי האָט אָבגעלאַכט פון
דער קאָנווענציאָנעלער מאָראַל — איהר פערטרויען אויף דעם
פערשטאַנד, אויף די קראַפט און גרויסקייט פון דעם פרייען מענ־
שען, ווען ער וועט זיין ארומגערינגעלט פון פּונקט אזעלכע מענ־
שען; איהר האַס געגען די אלע אינסטיטוציאָנען פון דעספּאָ־
טיזמוס, דאָס אַלעס געפינט מען ווידער ביי די רעוואָלוציאָנערען
פון 1789. פון וואַנען דען וואָלטען זיי גענומען די קראַפט פון
איבערציינונג און אויפּאָפּפערונג, פון וואָס זיי האָבען געוויזען
אַזעלכע גרויסע ביישפּיעלע? מען מוז אויך דאָס אַנערקענען,
דאָס זאָגאר צווישען די יעניגע, וועלכע האָבען אם מייסטען גע־
ארבייט פאר די דורכפיהרונג פון דעם פּראָגראַם, ווי דעם ביר־
גערטהום רייך צו מאַכען, האָבען זיך געפונען אזעלכע, וועלכע
האָבען עהרליך געגלויבט, אז דאָס רייך־ווערען פון איינצעלנע
איז דער בעסטער מיטעל רייך צו מאַכען די נאַציאָן, אלס גאַנ־

צעס. די בעסטע נאציאָנאַל עקאָנאָמען, און סמיטה מעהר ווי אַלע, האָבען עס דאָך פּראָקלאַמירט מיט אזא איבערצייגונג!

אָבער, ווי הויך עס האָבען געמעגט זיין די אבסטראקטע אידעען פון פרייהייט, גלייכהייט און פרייען פאָרטשריט, פאר וועלכע עס זיינען בעגייסטערט געווען די פאָרקעמפּפער פון'ם בירגערטהום פון 1789—1793, אָבער משפט'ן מוזען מיר זיי לויט דעם פּראקטישען פּראָגראם זייערען, לויט דער אָנווענדונג פון זייער טהעאָריע אין דער פּראקטיק. אין וואָס פאר א פאקטען עס ווערט אומגעוואנדעלט דער אבסטראקטער געדאנק — דאָס וועט זיין די אמת'ע מאָס.

נון, אַלזאָ, חאָטש די גערעכטיגקייט פערלאנגט, אז מען זאָל אַנערקענען, אז דער פראנצויזישער בירגערטהום פון 1789 איז געווען בעגייסטערט פאר די אידעען פון פרייהייט, פון גלייכהייט (פאר'ן געזעץ) און פון דער פּאָליטישער און רעליגיעזער אונאבהענגיגקייט, דאָך איז עס א פאקט, דאָס דיעזע אידעען, אַזוי שנעל ווי זיי האָבען אָנגענומען א בעשטימטע געשטאַלט, זיינען זיי געוואָרען די פערקערפּערונג פון דעם דאָפּעלטען פּראָגראם, וועלכען מיר האָבען פריהער געשילדערט: פרייהייט צו פערווענדען אַלערליי אוצרות פון דער נאטור פאר די פּערזענליכע בערייכערונג און פונקט אזוי די פרייהייט צו עקספּלואטירען די ארבייטער; און, פון דער אנדערער זייט, זאָלען די אויסגעבויטעטע ניט האָבען קיין אַנדער ברירה, ווי נור צו פאַלען אַלס קרבנות פון די אויסבייטער. מיר וועלען ווייטער זעהען, וואָסערע שוידערליכע מלחמות עס זיינען פּאָרגעקומען אין 1793, ווען א טהייל פון די רעוואָלוציאָנערען האָבען געוואָלט געהן ווייטער פון דיעזען פעסט־בעשטימטען פּראָגראם.

דריטער קאפיטעל.

האַנדלונג.

דאָס פאָלק. — רעוואָלוציאָן און סאָציאַליזמוס. — גלייכע רעכטע פון אַלע אויף דאָס לאַנד. — „קאָממוניזמוס". — דאָס פאָלק פערשטעהט ניט גוט די לאַגע. — דעם פאָלק'ס האַס צו דער אריסטאָקראַטיע און גלחים. — דער האַס צום פעאָדאַליזם. — דאָס פאָלק איז פערטיג צום קאַמפף.

און וואָס מכח דעם פאָלק? וואָס איז געווען זיין אידעע?

אויך דאָס פאָלק האָט געפיהלט ביז צו אַ געוויסען גראַד דעם איינפלוס פון דער פילאָזאָפיע פון יענער צייט. דורך טויזענדע אינדירעקטע קאַנאַלען האָבען זיך די געדאַנקען פון פרייהייט און בעפרייאונג דורכגעשפּאַרט ביז צו די דערפער און געסלאַך פון די גרויסע שטעדט. דער רעספּעקט פאַר דאָס קעניגטהום און די אריסטאָקראַטיע האָט געהאַלטען אין פערשווינדען, אידעען פון גלייכהייט האָבען זיך דורכגעשפּאַרט צו די נידריגסטע רייהען פון דער געזעלשאַפט. פונקען פון רעבעליאָן האָבען דורכגעבליצט דורך פיעלע מחות. די האָפנונג אויף אַ קומענדע ענדערונג האָט אַנגעקלאַפּט אין די הערצער פון די דערשלאָגענסטע און ערנידריגסטע. „עטוואָס דאַרף געטהאָן ווערען פון די גרויסע פאַר אַזעלכע אָרימע", האָט געזאָגט אַן אַלטע פרוי צו אַרטהור יאָנג, וועלכער האָט געמאַכט אַ רייזע איבער פראַנקרייך ערב דער רעוואָלוציאָן, און וועלכע ער האָט בעשריבען אין זיין בוך „טרעוועלס אין פראַנס". דיעזער „עטוואָס" האָט געמוזט ברענגען אַן ערלייכטערונג פאַר דעם פאָלק'ס עלענד.

עס איז ניט לאנג צוריק דיסקוטירט געוואָרען די פראגע, צו די בעוועגונג, וואָס איז פאָרגעקומען פאר דער רעוואָלוציאָן, האָט געהאט אין זיך אירגענד אַן עלעמענט פון סאָציאַליזמוס. דער וואָרט סאָציאַליזמוס איז נאַטירליך נאָך דאַן ניט געוועזן, ווייל ער שטאַמט ערשט פון דער מיטע פון 19טען יאהרהונדערט. די אידעע פון שטאַאט, אלס קאפיטאליסט, צו וואָס די סאָציאל־דעמאָקראַטישע פראקציאָן פון דער גרויסער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי, בעמיהט זיך צו רעדוצירען דעם סאָציאַליזמוס, איז נאָך דאַן ניט געוועזן אזוי בולט, ווי איצט, ווייל די גרינדער פון׳ם סאָציאַל־דעמאָקראַטישען „קאָלעקטיוויזמוס“, ו ו י ד א ל און פ ע ק ע ר, האָבען ניט געשריבען ביז דער פעריאָדע פון 1840 און 1849. אָבער עס איז אונמעגליך צו לעזען די ווערק פון די פאָר־רעוואָלוציאָנערע שרייבער און ניט ווערען איבערראַשט פון דעם פאקט, דאָס זיי זיינען דורכגעדרונגען מיט די אידעען, וועלכע זיינען דער סאמע עיקר פון דעם מאָדערנעם סאָציאַליזמוס.

צוויי גרונד־אידעען — די גלייכע רעכטע פון אלע בירגער אויף דאָס לאַנד און דאָס, וואָס מיר קענען היינט אונטער דעם נאָמען קאָממוניזמוס, האָבען געפונען טרייע אנהענגער צווישען די מעהר פּאָפּולערע שרייבער פון יענער צייט, מאבלי, ד׳ארגענסאָן, און אנדערע פון קלענערער בעדייטונג. די פראָדוקציאָן אויף א גרויסען אופן איז נאָך דאַן געוועזן אין איהר קינדהייט, אזוי, דאָס די לאַנד איז געוועזן די הויפּט־פאָרם פון קאפּיטאל און דער הויפּט־אינסטרומענט פאר די עקספּלאָאטירונג פון מענשליכער ארבייט, וועהרענד די פאבריק איז נאָך קוים, קוים געוועזן ענטוויקעלט. עס איז דארום געוועזן נאַטירליך, דאָס די געדאַנקען פון די פילאָזאָפען און שפּעטער פון די רעוואָלוציאָנערען זאָלען זיך צילעווען אין דער ריכטונג פון דעם ג ע מ י י נ ש א פ ט־ ל י כ ע ן בעזיץ פון לאַנד. האָט דען ניט מאבלי, וועלכער האָט פיעל מעהר ווי רוססאָ בעגייסטערט די רעוואָלוציאָן, האָט ער דען ניט ערקלערט אין 1768, דאָס עס מוזען זיין גלייכע רעכטע פון אלע אויף דאָס לאַנד, און אז אלע זאָלען עס בעזיצען

קאָמוניסטיש ? דאָס רעכט פון דער נאַציאָן אויף דעם גאַנצען לאַנד־אייגענטהום און אויף דעם גאַנצען נאַטור־רייכטהום — וועלדער, טייכען, וואסער־פאַלען און ז. וו. — איז דאָס דען ניט געווען די הערשענדע אידעע פון די פאַר־רעוואָלוציאָנערע שריי־בער, אזוי, ווי דאָס איז געווען פון דעם לינקען פליעגעל פון די רעוואָלוציאָנערע מאַסען אין דער צייט פון דער רעוואָלוציאָן ?

אונגליקליכערוויזע זיינען די קאָמוניסטישע שטרעבונגען ניט געווען פאָרמולירט קלאָהר גענוג און קאָנקרעט אין די מוחות פון די, וועלכע האָבען געוואונשען דעם פאָלק׳ס גליק. וועהרענד צווישען די געבילדעטע מיטעלקלאַסען האָבען די אידעען פון בע־פרייאונג אָנגענומען די פאָרמע פון א פאָלשטענדיגען פראָגראַם פאר א פאָליטישע און עקאָנאָמישע אָרגאַניזאציאָן, זיינען דיזע אידעען פאָרגעשטעלט געוואָרען פאר׳ן פאָלק אין דער פאָרמע פון דונקעלע נעבעלהאפטע שטרעבונגען. אָפט זיינען זיי געווען בלויז פערניינונגען. די, וועלכע האָבען זיך געווענדעט צום פאָלק, האָבען זיך ניט גענומען די מיה צו געבען די קאָנקרעטע פאָרמע, אין וועלכע זייערע ווינשע זאָלען קומען צום לעבען. עס איז זאָגאר וואהרשיינליך, דאָס זיי האָבען אויסגעמידען צו זיין בעשטימט און קלאָהר. בעוואוסט אָדער אונבעוואוסט האָבען זיי געשיינט צו דענקען : „וואָס איז די פעולה צו רעדען צום פאָלק פון דעם, ווי ער וועט זיך שפּעטער אָרגאַניזירען ? דאָס וועט נור אָבקיהלען זייערע רעוואָלוציאָנערע התלהבות. אלעס, וואָס זיי האָבען נויטיג, איז דעם כח צו אטאַקירען און אומוואר־פען די אלטע אינסטיטוציאָנען. שפעטער וועלען מיר שוין זע־הען, וואָס קען געטהאָן ווערען פאר זיי“...

זיינען דען איצט ניטאָ פיעלע סאָציאַליסטען און אנארכיס־טען, וועלכע האנדלען פונקט אזוי ? אין זייער אייל?עניש צו טרייבען וואָס גיכער צום טאָג פון אויפשטאַנד, האַלטען זיי עס פאר פוסטע רעד צו פערשפּרייטען ליכט איבער דאָס, וואָס דאַרף זיין דער צוועק פון דער רעוואָלוציאָן.

עס מוז אויך געזאָגט ווערען, דאָס די אונוויסענהייט פון די שרייבער — אלץ שטאָדט־מענשען און בוך־מענשען — איז גע־

ווען פיעל שולדיג אין דעם. אין דער גאנצער מאסע פון געלע־רענטע און געניטע געשעפטס־לייט, וועלכע האָבען צוזאמענגע־שטעלט די נאציאָנאל־פערזאמלונג — אדוואָקאטען, זשורנאליס־טען, פאבליזיט און ז. וו., זיינען געווען נור צוויי־דריי מענשען, וועלכע האָבען שטודירט די פעאָדאלע געזעצע, און מיר ווייסען, אז צווישען זיי זיינען געווען גאָר זעהר ווינציג פאָרשטעהער פון די בויערען, וועלכע זאָלען דורך פערזענליכע ערפאהרונג זיין בע־קאָנט מיט די בעדירפניסע פון דעם דאָרף־לעבען.

אט דערפאר זיינען די אידעען פון די מאַסען אויסגעדריקט געוואָרען הויפּטזעכליך דורך איינפאכע פערניינונגען: „לאָמיר פערברענען די ביכער, אין וועלכע די פעאָדאלע אָבצאָהלונגען זיינען פערשריבען!" „ניעדער מיט מעשר!" „ניעדער מיט מאַ־דאַם וועטאָ!" „העננט די אריסטאָקראטען!" אָבער ווען דאָרף געהערען דאָס בעפרייטע לאנד? ווער זאָלען זיין די יורשים פון די גילאָטינירטע אדעלליט? ווער זאָל אויפנעהמען די פאָליטי־שע מאכט, ווען זי וועט ארויספאלען פון די הענד פון „מאַדאם וועטאָ", די מאכט, וועלכע איז אין די הענד פון דעם מיטעל־קלאַס געוואָרען א פיעל שטארקערע וואפע, ווי זי איז עס געווען אונטער דעם אלטען רעזשים?

דיעזער מאנגעל אין קלאָהרהייט אין דעם מח פון פאָלק ווע־גען דעם, וואָס עס דארף ערווארטען פון דער רעוואָלוציאָן, האָט איבערגלעאָזען זיין שטעמפעל אויף דער גאנצער בעוועגונג. וועהרענד דער מיטעל־קלאַס האָט מארשירט מיט פעסטע און ענטשלאָסענע טריט צו דער גרינדונג פון זיין פאָליטישער מאכט אין א שטאאט, וועלכע ער האָט געוואָלט פאָרמירען לויט זיינע אידעען, איז דאָס פאָלק געווען אונבעוואוסט און אונענטשלאָסען. בעזאָנדערס אין די שטעדט האָט דאָס פאָלק ניט געוואוסט, ווי צו פערווענדען פאר זיין אייגענעם נוצען די מאכט, וואָס ער האָט ערקעמפפט. און שפּעטער, ווען די אידעען וועגען אגראַרישע גע־זעצע און די אויסגלייכונג פון די איינקינפטע האָט אָנגעהויבען אָנצונעהמען א בעשטימטען געשטאלט, האָט דאָס פאָלק זיך אָנ־

געשטויסען אַן אַ גאַנצע הורבע אייגענטהומס־פאָראורטהיילע, מיט וועלכע עס זיינען געוועזען געפּלאַגט זאָגאר די, וועלכע האָ־בען אמת געמיינט די בעפרייאונג פון פאָלק.

אַן עהנליכער קאָנפליקט איז אויך ארויסגערופען געוואָרען דורך די בעגריפע איבער די פּאָליטישע אָרגאַניזאַציאָן פון שטאַאט. מיר זעהען עס בעזאָנדערס אין דעם קאַמפּף, וועלכער איז ענטשטאַנען צווישען די רעגיערונגס־פאָראורטהיילע פון די דעמאָקראַטען פון יענער צייט און די אידעען, וועלכע האָבען אויפגעטאָגט אין הארץ פון פאָלק איבער פּאָליטישע דעצענטראַ־ליזאַציאָן, און דעם פראָמינענטען פּלאַן, וואָס דאָס פאָלק האָט געוואָלט עס זאָלען האָבען די לאָקאַלע פערוואַלטונגען (די מוני־ציפּאַליטעטען) אין דער צוטהיילונג פון די גרויסע שטעדט און אין די דאָרף־פערזאַמלונגען. דאָס איז געוועזען דער אָנפאַנג פון אַ גאַנצע רייהע פון קעמפּפע, וועלכע האָבען אויסגעבראָכען אין דער קאָנווענציאָן. דערפון איז ארויסגעוואַקסען די אונבע־שטימטקייט פון די רעזולטאַטען, וואָס די רעוואָלוציאָן האָט אויסגעפיהרט פאַר די פאָלקס־מאַסען אין אַלע הינזיכטען, אַ חוץ דעם, וואָס עס איז פון די פריצים צוגענומען געוואָרען אַ טהייל לאַנד און וואָס דאָס גאַנצע לאַנד איז בעפרייט געוואָרען פון די פעאָדאַלע שטייערען, וועלכע עס האָט פריהער געמוזט צאָהלען.

אָבער וועהרענד דעם פאָלק'ס געדאַנקען זיינען געוועזען שטאַרק צוטומעלט איבער דער פראַגע, וואָס צו טהאָן, וואָס אויפצובויען, זיינען זיי אָבער געוועזען גאַנץ בעשטימט און קלאָר אין דעם ענין, וואָס צו פערניינען, וואָס מען מוז פערניכטען.

ערשטענס, דער האַס, וואָס די אָרימע האָבען געפיהלט צו דער גאַנצער פוילענצענדער, פערדאַרבענער אריסטאָקראַטיע, וועלכע האָט געהערשט איבער זיי, וועהרענד דער שוואַרצעסטער עלענד האָט געהערשט אין די דערפער און אין די פינסטערע געס־לעך פון די גרויסע שטעדט. דאַן, דער האַס צו די גלחים, וועל־כע האָבען דורך זייער סימפּאַטהיע געהערט מעהר צו דער ארי־

סטאָקראַטיע, ווי צום פאָלק, וועלכער האָט זיי געפּאַשעט; דאַן, דער האַס צו אַלע אינסטיטוציאָנען אונטער דעם אַלטען רעזשים, וועלכער האָט געמאַכט די אָרעמקייט נאָך שווערער אַריבערצו־טראָגען, ווייל זיי האָבען בערויבט די אָרימע פון אירגענד וועל־כע מענשליכע רעכט. אַ האַס צו דער פעאָדאַלער סיסטעם און איהרע רויבערייען, וועלכע האָבען געהאַלטען דעם אַרבייטער אין אַ צושטאַנד פון שקלאַפעריי צו די לאַנד־אייגענטהימער אפילו דאַן, ווען די לייב־אייגענשאַפט האָט שוין ניט מעהר עקזיסטירט. ענדליך, די פערצווייפלונג פון די בויערען, וועלכע האָבען אין דיעזע יאָהרען פון הונגער געזעהן לאַנד ליגענדיג אונקולטיווירט אין די הענד פון פריץ, אָדער דיענענדיג בלויז אַלס אַ פערגניי־גונגס־פּלאַץ פאר דעם אדעל, וועהרענד דער הונגער האָט אויס־געמאָרעט גאַנצע דערפער.

עס איז געווען דיעזער גאַנצער אָנגעזאַמעלטער האַס פון לאַנגע יאָהרען נאָך דעם, ווען די זעלבסט־זיכטיגקייט און גרוי־זאַמקייט פון די פּריצים איז געוואָרען אַלץ קלעהרער אין דעם משך פון דעם 18טען יאהרהונדערט. און עס איז געווען די בע־דירפנים אין לאַנד, דיעזער לאַנד־הונגער, דער געשריי פון די הונגעריגע אין אויפשטאַנד געגען דעם לאָרד, וועלכער האָט זיי ניט צוגעלאָזען צום לאַנד, וואָס האָט אויפגעוועקט דעם גייסט פון רעבעליאָן זייט 1788. און עס איז געווען דער זעלבער האַס, און די זעלבע נויט, צונויפגעמישט מיט דער האָפנונג אויף ער־פאָלג, וועלכער האָט ארויסגערופען די שטענדיגע אויפשטענדע פון די בויערען אין די יאָהרען 1789־1793, אויפשטענדע, וועל־כע האָבען געהאָלפען דעם מיטעל־קלאַס אומצושטירצען דעם אַל־טען רעזשים און צו אָרגאַניזירען זיין אייגענע מאַכט אונטער דעם נייעם רעזשים פון אַ רעפּרעזענטאַטיווע רעגיערונג.

אָהן דיעזע אויפשטענדע, אָהן דיעזער צושטערונג פון דער אויטאָריטעט אין די פּראָווינצען, וועלכע האָבען זיך געענדיגט אין שרעקליכע אויסשלאַכטונגען, אָהן יענער פערטיגקייט פונ׳ם פאָלק פון פאַריז און אַנדערע שטעדט זיך צו נעהמען צו די וואַפען,

און צו מארשירען געגען די פעסטונגען פון קעניגטהום, וואו עס איז נור געמאכט געווארען אן אפיעל פון די רעוואלוציאנערען צום פאלק, אהן דעם אלעם וואלט דער מיטעל־קלאס קיינמאל גארניט אויסגעפיהרט. אבער גערארע דיעזען אמת׳ען קוואל און אורשפרונג פון דער רעוואלוציאן — דעם פאלק׳ס פערטיגקייט זיך צו נעהמען צו די וואפען, — דאס האבען די געשיכטס־שרייבער פון דער רעוואלוציאן פערנאכלעסיגט. זיי האבען איהר ניט געטהאן די גערעכטיגקייט, וועלכע עס קומט איהר פון דער געשיכטע פון ציוויליזאציאן.

פיערטער קאפיטעל.

דאָס פאָלק פאַר דער רעוואָלוציאָן.

די לאַגע פון פאָלק פאר 1789. — דער משונה'דיגער לוקסוס פון די אריסטאָקראטען. — די אָרעמקייט פון דער מאַיאָריטעט בויערען. — דאָס אויפשטייגען און די וויכטיגקייט פון אַ קלאַס בויערען, וואָס זיינען גוט אָב.

א שאָד די צייט צו בעשרייבען דאָ באריכות די לאַגע פון די בויערען אין דאָרף און פון די אָרעמערע קלאַסען אין שטאָדט ערב 1789.

אַלע היסטאָריקער, וועלכע האָבען געשריבען וועגען דער גרויסער פראנצויזישער רעוואָלוציאָן, האָבען זעהר פיעל און מיט גרויס בערעדזאמקייט געשריבען וועגען דעם. דאָס פאָלק האָט נעקרעכצט אונטער דער משא פון די שטייערען, וואָס דער שטאאט האָט אויסגעזויגען, פון די רענטען און קאָנטריבוציעס, וואָס דער לאָרד האָט אויסגעזאפט, פון דעם מעשר, וואָס דער גלח האָט אויפגעמאָהנט און פון דער געצוואונגענער ארבייט, וועלכע עס האָבען ארויסגעפרעסט פון פאָלק אַלע דריי צוזאמען. גאַנצע בעפעלקערונגען זיינען געבראכט געוואָרען צו דער טאָרבע און אין יעדער פראָווינץ האָבען ארומגעוואנדערט אַלס בעטלער פינף, צעהן און צוואַנציג טויזענד מענער, פרויען און קינדער. אין יאָהר 1777 זיינען א מיליאָן און הונדערט טויזענד נפשות ערקלערט געוואָרען אָפיציעל אלס בעטלער. אין די דערפער איז דער הונגער געוואָרען כראָניש און האָט פערוויסטעט גאַנצע פראָ־

ווינצען. אין די הונדערטער, אין די טויזענדער זיינען די בוי־ערען געלאָפען פון זייערע אייגענע דערפער אין דער אומזיסטער האָפנונג צו געפינען עטוואָס בעסערעס ערגעץ אנדערש. צו גלייכער צייט איז געוואקסען די צאָהל פון די אָרימע אין שטאָדט, און דאָס פעהלען פון ברויט איז געוואָרען א גאַנץ געוועהנליכע זאַך. דאָס האָט געפיהרט צו אויפשטענדע, צו ברויט־רייאָטען, וועלכע האָבען זיך, ווי דער שטייגער איז, געענדיגט מיט מאַ־סען־אויסשלאכטונגען.

פון דער אַנדערער זייט האָט זיך געוואָרפען אין די אויגען דער העכסט עלעגאַנטער אריסטאָקראַט פון 18טען יאהרהונ־דערט, וואָס האָט פערשווענדעט אונגעהייערע פערמעגענס — הונדערטע טויזענדע און מיליאָנען פראנקען א יאָהר — אין א ווילדען און אונזיניגען לוקסוס. היינט־צו־טאָג קען אזא גע־שיכט־שרייבער, ווי טעין, קומען אין געוואַלדיגע התפעלות פון דעם לעבען, וואָס דיעזע אריסטאָקראַטען האָבען געפיהרט, ווייל ער קען איהם נור פון דער ווייטענס, פון א ווייטקייט פון הונ־דערט יאָהר, און פון די ביכער; אָבער אין דער ווירקליכקייט האָבען זיי בעהאַלטען הינטער זייערע שעהנע מאַניערען אלערליי ווילדע הולטאַיסטוואָס און די גרעבסטע פערגעניגענס־זוכט. דאָס זיינען געווען מענשען אָהן אירגענד אַן אינטערעס, אָהן אירגענד א געדאַנק, אָהן זאָגאַר דָאָס איינפאַכסטע מענשליכע פיהלען. דערפאַר האָט לאַנגוויילינקייט אימער געקלאַפּט ביי די טהירען פון די רייכע; לאַנגוויילינקייט אין דעם קעניגליכען הויף פון ווערסאַיל; לאַנגוויילינקייט אין זייערע פּאַלאַצען; און אומזיסט איז געווען זייער מיה צו רעטען זיך פון איהר דורך פערשיעדענע נוצלאָזע און נאַרישע מיטלען. מיר ווייסען אויך, וואָס פאַר א גאָרנישטען עס האָבען זיך ארויסגעוויזען דיעזע אריסטאָקראַ־טען, ווען די רעוואָלוציאָן האָט אויסגעבראָכען; ווי זיי האָבען פערלאָזען „זייער" קעניג און „זייער" קעניגין זיך אליין צו העל־פען און אליין האָבען זיי אין איילעניש עמיגרירט, בעטענדיג ביי פרעמדע מלוכות אריינצודרינגען אין זייער לאַנד און בע־

שיצען זייערע מאַיאָנטקעס און פּריווילעגיעס געגען דעם רעבע־לירענדען פאָלק. זייער ווערטה און זייער איידעלקייט פון כאַראַקטער האָט מען זעהר גוט געקאָנט אָבשעצען, בעטראַכטענדיג זייערע עמיגראַנטען־קאָלאָניען, וועלכע זיי האָבען עטאַבלירט אין קאָבלענץ, ברוסעל און מיטאו.

דיעזע שאַרפע געגענזעצע פון לוקסוס און עלענד, מיט וועלכע עס איז געווען איבערפילט דאָס לעבען פון׳ם 18טען יאהר־הונדערט, זיינען אויסגעצייכענט געשילדערט געוואָרען פון יע־דען היסטאָריקער פון דער גרויסער רעוואָלוציאָן. נור איין שטריך דאַרף בלויז צוגעגעבען ווערען. די וויכטיגקייט פון דיעזען שטריך ווערט בעזאָנדערס גרויס, ווען מיר שטודירען די לאַגע פון די בויערען אין דיעזען מאָמענט אין רוסלאַנד ערב דער גרויסער רוסישער רעוואָלוציאָן.

דער עלענד פון דער גרויסער מאַסע פון די פראַנצויזישע בויערען איז אָהן שום ספק געווען שרעקליך. ער איז געוואָרען גרעסער פון טאָג צו טאָג זייט דער הערשאַפט פון לואי דעם 16טען, ווען די אויסגאַבען פון שטאַאט זיינען געוואָרען אַלץ מעהר און מעהר און ווען דער לוקסוס פון די לאָרדען איז געוואָרען אַלץ פערפיינערטער אין די משונה׳דיגע פערשווענדונגען, פון וועלכע מיר דערוויסען זיך אין געוויסע מעמואַרען פון יע־נער צייט. וואָס עס האָט געמאַכט די ערפּרעסונגען פון דעם אַדעל נאָך מעהר אונערטרעגליך, איז געווען דער פאַקט, וואָס אַ גרויסער צאָהל פון אַדעל איז רואינירט געוואָרען. און וועלענדיג פערבעהאַלטען זיין אָרעמקייט אונטער אַן אָנשטעל פון לוקסוס, האָט ער אין זיין פערצווייפלונג גענומען זיך אויסצופּרעסען פון די בויערען די אַלע קליינע אָבצאָהלונגען, וועלכע נור דער מנהג האָט עטאַבלירט. דיעזע רואינירטע אַדעל־לייט האָבען בעהאַנ־דעלט די בויערען, דורך די פערמיטלונג פון זייערע פערוואַלטער, מיט די שטרענגקייט פון בלויזע וואָכערניקעס. זיי זיינען פון אַריסטאָקראַטען געוואָרען איינפאַכע געלד־רויבער, וועלכע האָבען אָבער ניט געהאַט קיין אַנדער פעהיגקייט און ניט געפונען קיין

אַנדערע מיטלען, ווי נור די עקספּלואַטירונג פון די אַלטע פּרי־ווילעגיעס, די איבערבלייבאכץ פון פעאָדאַליזמוס. דערפאַר געפינען מיר עס אין געוויסע דאָקומענטען, אין די 15 יאָהר פון לואי דעם 16טען'ס הערשען, אַלזאָ אין די יאָהרען פאַר דער רע־וואָלוציאָן, אונבעשטרייטבארע סמנים פון דעם, דאָס געוויסע אָבצאָהלונגען, וועלכע זיינען שוין לאַנג טוידט געווען, זיינען צו־ריק געקומען אין לעבען.

אָבער כאָטש די היסטאָריקער זיינען גערעכט, ווען זיי שיל־דערען דאָס לעבען פון די בויערן מיט זעהר שווארצע פארבען, וואָלט עס דאָך געווען א טעות צו בעצווייפלען די וואהרהייטליכ־קייט פון יענע היסטאָריקער, וועלכע, ווי טאָקוויל, ריידען פון א געוויסער פערבעסערונג אין דער לאַגע פון לאַנד אין דעם משך פון די זעלבע יאָהרען פאַר דער רעוואָ־לוציאָן. דער פאקט איז, דאָס א דאָפּעלטע ערשיינונג איז גע־ווען צו בעמערקען אין די דערפער צו יענער צייט: די פעראָרע־מונג פון דער גרויסער מאסע בויערן און די פערבעסערונג פון דער לאַגע פון אייניגע צווישען זיי. דאָס קען מען זעהן היינט אין רוסלאַנד זייט פאַנסטשינע איז אָבגעשאַפט געוואָרען.

די גרויסע מאַסע בויערן איז געוואָרען אָרעמער. יאָהר נאָך יאָהר איז זייער ארט לעבען געוואָרען אַלץ קלעגליכער. די קלענסטע ניט־גערעטעניש אויפ'ן פעלד האָט געבראַכט מאנגעל און הונגער. אָבער אין דער זעלבער צייט האָט זיך געהאַלטען אין אויסבילדען א נייער קלאַס בויערן, א ביסעל בעסער אָב, מיט מעהר אמביציאָן, בעזאָנדערס אין די פלעצער, וואו די ארי־סטאָקראַטישע מאַיאָנטקעס האָבען געהאלטען אין א שנעלען אונ־טערגעהן. דער דאָרפישער מיטעל־קלאָס, די גוט־אָפּיגע בויערן, איז געבאָרען געוואָרען, און ווען די רעוואָלוציאָן האָט זיך אָנגע־הויבען דערנעהענטערן, האָט עס דיעזער קלאַס בויערן ארויס־געבראַכט פון זיך די רעדנער געגען די פעאָדאַלע רעכטע און האָ־בען געפאָדערט זייער אָבשאַפונג. עס איז געווען דיעזער קלאָס, וועלכער איז אין די פיער, פינף יאָהר, וואָס די רעוואָלוציאָן האָט

געדויערט, געשטאנען פעסט אויף דער פאָדערונג, אז דיעזע פע־אָדאלע רעכטע זאָלען אָבגעשאפט ווערען אָהן די מינדעסטע בע־לוינונג, און דאָס די מאיאָנטקעס פון די קעניגליכע אדעל־לייט זאָלען קאָנפיסקירט און פערקויפט ווערען איינצעלוויז. עס איז געווען אויך דיעזער קלאַס, וועלכער איז געווען מעהר פון אלע אנדערע אין 1793 ביטער געגען די געוועזענע לאָרדען.

דערוויילע, ביין אָנקומען פון דער רעוואָלוציאָן, איז עס גע־ווען דורך דיעזען בויער, וועלכער איז געוואָרען פון א געוויסער וויכטיגקייט אין זיין דאָרף, וואָס האָפנונג האָט אָנגעהויבען אָנ־צופילען די מענשליכע הארץ און האָט געוועקט דעם גייסט פון ווידערשטאנד.

צייכענס פון דיעזער ערוואכונג זיינען גאַנץ קלאָהר, ווייל זייט לואי דער 16טער האָט בעשטיגען דעם טהראָן אין 1776, האָבען זיך די אויפשטענדע געהאלטען אין איין פערמעהרען. מען מעג דארום זאָגען, דאָס אויב פערצווייפלינג און עלענד האָ־בען געמאכט מענשען צו שלאָגען און ברעכען אליין ניט וויסענ־דיג צו וואָס, איז עס געווען די האָפנונג צו בעקומען איר גענד וועלכע ערלייכטערונג, וואָס האָט געמאכט די מענשען צו ר ע־ב ע ל י ר ע ן.

ווי אירגענד וועלכע אנדערע רעוואָלוציאָן, איז די רעוואָלו־ציאָן פון 1789 געווען בעגייסטערט פון דער האָפנונג צו דער־גרייכען געוויסע וויכטיגע רעזולטאטען.

פינפטער קאפיטעל.

דער גייסט פון רעוואָלט.

רעפאָרמען אין אָנפאַנג פון לואי דעם 16טען׳ס הערשאַפט. — טיורגאָ. — די פראגע פון נאַציאָנאַלער רעפּרעזענטאַציאָן. — דער כאַראַקטער פון לואי דעם 16טען. — די רעוואָלוציאָן אין אַמעריקאַ. — די רייאָטען ביין אָנפאַנג פון לואי׳ס הערשאַפט. — זייערע פאָלגען. — די רעבעליאָן אין גרויסע שטעדט. — די פּאַרלאַמענטען און די „פּלענאר“ געריכטען. — דער פּאַריזער פּאַרלאמענט ענטזאָגט זיך צו בעווילינען געלד פאר׳ן קעניגליכען הויף. — די האַנדלונג פון קעניג. — אויפשטענדע אין דער ברעטאָן. — גרענאָבעל. — דער קעניגין׳ס בריעף צום גראף דע מערסי. — די שטופּענווייזע ערוואכונג פון׳ם רעוואָלוציאָנערען גייסט. — לואי געצוואונגען איינצורופען די נאָטאַבעלען־פערזאַמלונג און די גענעראל־פרזאמלונג.

ווי עס פיהרט זיך ביי יעדער נייער הערשאַפט, האָט אויך די פון לואי דעם 16טען זיך אָנגעפאנגען מיט מאַנכע רעפאָרמען. צוויי מאָנאַטען נאָך דעם, ווי ער האָט בעשטיגען דעם טהראָן, האָט לואי דער 16טער איינגעלאַדען צום מיניסטעריום טיורגאָ און א מאָנאט שפּעטער האָט ער איהם בעשטימט צום גענעראל־קאָנטראָלער פון פינאנס. ער האָט איהם זאָגאר אָנפאַנגס אונטערשטיצט געגען די שטארקע אָפּאָזיציאָן, וואָס טיורגאָ, אלס עקאָנאָמיסט און קארגליכער מיטעל־קלאַס מענש און אלס פיינד

פון דער פערדאָרבענער אריסטאָקראטיע, האָט געמוזט ערוואַרטען פון דער הויף־פּאַרטיי.

פריי־האַנדעל אין קאָרן איז פּראָקלאַמירט געוואָרען אין 1776*) און די געצוואונגענע ארבייט פאַר'ן פּריץ איז אָבגע־געשאַפט געוואָרען אין 1776. אין דעם זעלבען יאָהר זיינען אויך אָבגעשאַפט געוואָרען די צעכען־אַנשטאַלטען אין די שטעדט, וועלכע האָבען איצט נור געדיענט, אום אויפצוהאַלטען אַן אינ־דוסטריעלע אריסטאָקראַטיע. אָט דורך דעם האָבען אויפגע־וואַכט האָפנונגען אויף פיעלע אַנדערע רעפאָרמען צווישען פאָלק. די אָרימע זיינען געווען גליקליך צו זעהען דעם פאַלען פון די ראָ־גאַטקעס, וועלכע זיינען געווען אויפגעבויט איבער גאַנץ פראַנק־רייך, און האָבען געשטערט דער פרייער צירקולאַציאָן פון קאָרן, זאַלץ און אַנדערע זאַכען פון דער העכסטער נויטווענדיגקייט. פאַר זיי האָט עס געמיינט די ערשטע לאָך אין די פערהאַסטע פּריווילעגיען פון די לאַנד־אייגענטהימער. און די בויערען, וועל־כע זיינען געווען בעסער אָב, זיינען געווען גליקליך צו זעהען די אָבשאַפונג פון דעם אַלגעמיינעם חיוב צו צאָהלען די שטייע־רען**). ענדליך אין אויגוסט, 1779, איז אויף דעם קעניג'ס פּריוואַט־מאַיאָנטקעס אָבגעשאַפט געוואָרען די פּערזענליכע לייב־אייגענשאַפט, און דעם פאָלגענדען יאָהר איז בעשלאָסען געוואָ־רען אָבצושאַפען די מאַרטער־שטראָף, וועלכע איז געברויכט גע־וואָרען אין די גרויזאַמסטע פאָרמען, לויט אַן אָרדינאַנץ פון

---

*) פאַר דעם האָט דער פּאַרמער ניט געטאָרט פערקויפען זיין קאָרן פאַר דריי מאָנאַטען לאַנג נאָך דעם, ווי ער איז שוין אראָבגענו־מען געוואָרען פון פעלד. דאָס האָט געמעגט טהאָן נור דער פּריץ פון דער מאַיאָנטקע. דאָס איז געווען איינע פון די פעאָדאַלע פּריווילע־גיען, וועלכע האָבען געגעבען דעם פּריץ די מעגליכקייט צו פערקויפען זיין קאָרן און ווייץ פאַר א זעהר הויכען פּרייז.

**) דאָס איז אויך אָבגעשאַפט געוואָרען אין רוסלאַנד.

1670*). מען האָט אויך אָנגעהויבען צו רעדען פון א רעפרעזענטאטיווער רעגיערונג, ווי דאָס איז געווען אין ענגלאנד, און וועלכע איז שטארק פערטהיידיגט געוואָרען אין די ביכער פון פילאָזאָפען פון יענער צייט. מיט דיעזען צוועק אין אויג האָט טיורגאָ זאָגאר פערטיג געמאכט א פּלאַן פון פּראָווינציעלע פערזאמלונגען, נאָך וועלכע שפּעטער האָט געזאָלט פאָלגען א רעפרעזענטאטיווע רעגיערונג איבער גאנץ פראנקרייך, אין וועלכער די אייגענטהומס־קלאסען זאָלען האָבען די אויפגאַבע צו קאָנסטיטואירען א פּארלאמענט. לואי דער זעכצעהנטער האָט זיך אָבגעטרייסעלט פון דיעזען פּאָרשלאַג, און האָט טיורגאָ אוועקגעשיקט. אָבער פון יענעם מאָמענט אָן האָט גאנץ פראנקרייך אָנגעהויבען צו רעדען פון א קאָנסטיטוציע און פון א נאַציאָנאַלער רעפּרעזענטאַציאָן**). עס איז באַלד געוואָרען אונמעג־

---

*) דער סטאַטוט פון אויגוסט 26, 1670. דאָס ברעכען אויפ'ן ראָד האָט נאָך עקזיסטירט אין 1785. די פּאַרלאַמענטען, טראָץ דעם וואָלטעריאניזמוס פון יענער צייט און די אַלגעמיינע איוידעלקייט אין דעם בעגריעף פון לעבען, האָבען ענטהוזיאסטיש פערטהיידיגט דעם געברויך פון מאַרטער־שטראָף, וועלכע איז ערשט אָבגעשאַפט געוואָרען פון דער נאַציאָנאַל־פערזאמלונג. עס איז אינטערעסאַנט צו וויסען, דאָס בריססאָ, מאַראַט און ראָבעספּיער האָבען מיט זייערע שריפטען פיעל בייגעטראָגען צו דער אַגיטאַציאָן פאר די רעפאָרמירונג פון דעם שטראָף־קאָדעקס.

**) די אַרגומענטען, וועלכע לואי דער זעכצעהנטער האָט געברויכט געגען טיורגאָ'ס פּלענער, זיינען העכסט אינטערעסאַנט. אָט וואָס ער האָט געשריבען וועגען טיורגאָ'ס געפּלאנעוועטע רעפאָרמען: „חאָטש עס קומט פון א מאַן, וואָס האָט גוטע אידעען, דאָך וואָלט זיין קאָנסטיטוציע געשטירצט דעם עקזיסטירענדען שטאַאַט.... די סיסטעם פון אַ רענט־צאָהלענדע וועהלערשאַפט וואָלט געמאַכט אונצופריעדענע פון די קלאַסען, וואָס האָבען ניט קיין אייגענטהום, און ווען דיעזע וואָלט מען געלאָזט זיך פערזאמלען, וואָלטען זיי פערזאמלען, וואָלטען זיי פעראורזאכט אַ גיהנום

ליך אויסצומיידען די פראגע פון נאציאָנאלער רעפרעזענטאציאָן, און ווען נעקער איז געוואָרען מיניסטער אין יולי, 1777, האָט מען ווידער אָנגעהויבען צו דיסקוטירען וועגען דעם. נעקער, וועלכער האָט זעהר גוט געקאָנט די ווינשע פון זיין בעל־הבית און האָט זיך געמאַטערט צו ברענגען זיינע אריסטאָקראטישע אידעען אין וועלכע־עס־איז הארמאָניע מיט די פאָדערונגען פון פינאנץ, האָט געמאכט א פערזוך צו מאכען א מאנעווער און פאָרשלאָגען בלויז די איינפיהרונג פון פּראָווינציעלע פערזאמלונגען און פעררוקען די מעגליכקייט פון א נאציאָנאלער רעפרעזענטאציאָן אין די ווייטע צוקונפט. אָבער אויך איהם האָט דער קעניג גלייך אָבגעשניטען דעם וועג. „וואָלט עס ניט געווען א גליקליכער אויסוועג“, האָט געשריבען דער כיטרער פינאנסיסט, „דאָס אייער מאיעסטעט, ווערענדיג א פערמיטלער צווישען אייערע מאיאָנטקעס און אייער פאָלק, אז אייער אויטאָריטעט זאָל נור ערשיינען, אום צו בעצייכענען דעם גרענעץ צווישען שטרענגקייט און גערעכטיגקייט?“ און אויף דעם האָט לואי געענטפערט: „עס איז אין דעם עצם פון מיין אויטאָריטעט ניט צו זיין א פערמיטלער, נור צו זיין אין דער שפּיצע.“ עס איז ווערטה צו געדענקען דיעזע ווערטער אין אנבעטראכט פון די סענטימענטאַליטעטען, וועלכע ווערען פערבריי־טעט פון די היסטאָריקער, וועלכע געהערען צו דער פּאַרטיי פון רעאקציאָן. ער איז ווייט, ווייט ניט געווען דער זאָרגלאָזער, שטילינקער גוטינקער מענש, וואָס איז נור פעראינטערעסירט אין יאגד־פערגניגענס, ווי זיי ווינשען איהם אויסצומאָלען. פאר די

פון אונאָרדנונג. דער איבערגאַנג פון דער אָבגעשאַפטער סיסטעם צו דער, וועלכע טיורגאָ שלאָגט פאָר, דארף בעטראכט ווערען. מיר זעהען זעהר גוט, וואָס איז דאָ, אָבער נור אין אונזערע געדאַנקען זעהען מיר דאָס, וואָס איז נאָך ניטאָ. און מיר טאָרען ניט מאַכען געפעהרליכע עקספּערימענטען, אויב מיר זעהען ניט וואו זיי וועלען זיך ענדיגען.“

פופּצעהן יאָהר פון זיין הערשאַפט, האָט לואי דער זעכצעהנטער ביז 1789 געטהאָן אַלעס אין זיינע כחות צו ווערהען זיך געגען די עטאַבלירונג פון די נויטיגע נייע רעפאָרמען, וועלכע זאָלען פערנעהמען דעם פּלאַץ פון'ם קעניגליכען דעספּאָטיזמוס און די העסליכקייט פון'ם אַלטען רעזשים.

די וואַפע, וואָס לואי דער זעכצעהנטער האָט געברויכט מעהר ווי אַלע אַנדערע, איז געווען נאַרעריי. נור די מורא האָט איהם געצוואונגען נאָכצוגעבען; און, געברויכענדיג אימער דיזעלבע וואַפען, נאַרעריי און היפּאָקריטסטוואָ, האָט ער זיך געווערט געגען אַלעס נייע ניט נור ביז 1789, נור ביז צום לעצטען מאָמענט, ביז צו דער סאַמע תליה. יעדענפאַלס, אין 1778, אין א צייט, ווען עס איז שוין געווען קלאָר פאַר אַלעמען, בעגאַבט מיט עטוואָס שאַרפזין, ווי דאָס איז געווען קלאָר פאַר טורגאָ און נעקער, דאָס די אבסאָליוטע מאַכט פון קעניג האָט שוין אָבגעלעבט, און דאָס עס איז געקומען די שטונדע פאַר איהר אָבצוטרעטען איהר פּלאַץ פאַר אירגענד א פאָרמע פון נאַציאָנאַלער רעפּרעזענטאַציאָן, האָט לואי דער זעכצעהנטער נור נאָכגעגעבען קלייניגקייטען. ער האָט איינבערופען די פּראָווינציעלע פערזאַמלונג פון צוויי פּראָווינצען (1778-1779), אָבער זעהענדיג, ווי די פּריווילעגירטע קלאַסען זיינען דאַגעגען, האָט ער באַלד אויפגעגעבען דעם פּלאַן צו געבען דיעזע פערזאַמלונגען אויך צו די איבעריגע פּראָווינצען, און נעקער איז אין 1781 אוועקגעשיקט געוואָרען.

צו דער זעלבער צייט האָט די רעוואָלוציאָן אין אַמעריקא שטאַרק מיטגעהאָלפען אין דער ערוואַכונג פון די מענשליכע מחות און זיי צו בעגייסטערען מיט אַן אָטהעם פון פרייהייט און פון א רעפּובליקאַנער דעמאָקראַטיע. דעם 4טען יולי, 1776, האָבען די ענגלישע קאָלאָניען אין נאָרד־אַמעריקא פּראָקלאַמירט זייער אונאבהענגיגקייט און די נייע פעראייניגטע שטאַאַטען זיינען אַנערקענט געוואָרען פון פראַנקרייך אין 1778, וואָס דאָס האָט געפיהרט צו א מלחמה מיט ענגלאַנד, וועלכע האָט געדויערט

ביז 1783. אַלע געשיכטס־שרייבער דערמאָנען אָן די ווירקונג, וואָס דיעזע מלחמה האָט געהאַט אויף די מענשליכע מחות. און ווירקליך, עס איז קיין שום ספק ניטאָ, דאָס דער אויפשטאַנד פון די ענגלישע קאָלאָניעס און די גרינדונג פון די פעראייניגטע שטאַאַטען האָט געהאַט אַ ווייט־גרייכענדע ווירקונג אין פראַנק־רייך און האָט מעכטיג געהאָלפען אין דעם ערוואַכען פון׳ם רע־וואָלוציאָנערען גייסט. מיר ווייסען אויך, דאָס די „ערקלערונג פון רעכטע“, וואָס איז געמאַכט געוואָרען פון די „יונגע אמערי־קאַנער שטאַאַטען“, האָט געהאַט איהר טיעפען איינפלוס אויף די פראַנצויזישע רעוואָלוציאָנערען, און איז פון זיי גענומען גע־וואָרען אַלס מוסטער פאַר זייער ערקלערונג פון די מענשליכע רעכטע. מען מעג אויך זאָגען, דאָס די מלחמה אין אמעריקא, אין דעם משך פון וועלכער פראַנקרייך האָט געמוזט בויען אַ גאַנצע פלאָטע, אום צו קענען וועהרען זיך געגען ענגלאַנד, האָט געמאַכט פאָלשטענדיג דעם פינאַנציעלען באַנקראָט פון דעם אַל־טען רעזשים און האָט אונטערגעאיילט זיין באַלדיגען שטורץ. אָבער עס איז אויך זיכער, דאָס דיעזע מלחמה איז אויך געווען דער אָנפאַנג פון יענע שרעקליכע מלחמות, וועלכע ענגלאַנד האָט באַלד אָנגעהויבען צו פיהרען געגען פראַנקרייך, און פון די פער־בינדונגען, וועלכע זי האָט אָרגאַניזירט געגען די רעפּובליק. אַזוי שנעל ווי ענגלאַנד איז גענעזען געוואָרען פון די אויסגעשטאַנענע מפּלות און האָט דערפיהלט, אַז פראַנקרייך איז אָבגעשוואַכט דורך אַן אינערליכען קאַמפּף, האָט זי געברויכט אַלערליי מיטלען, אָפענע און בעהאַלטענע, אום צו ברענגען צו דיעזע מלחמות, וועלכע, ווי מיר וועלען באַלד זעהען, זי האָט געפיהרט אָהן אַן אָבשטעל פון 1793 ביז 1815.

אַלע דיעזע אורזאַכען פון דער גרויסער רעוואָלוציאָן מוזען קלאָר אָנגעוויזען ווערען. ווייל, ווי יעדע פּאַסירונג פון גרויסער וויכטיגקייט, איז זי געווען דער רעזולטאַט פון פיעלע אורזאַכען, וועלכע זיינען אַלע צוזאַמענגעפּלאָסען אין אַ געוויסען מאָמענט און האָט בעשאַפען די מענער, וועלכע האָבען פון זייער זייט פיעל

בייגעטראָגען, אום צו פערשטארקען די ווירקונג פון דיעזע אור־זאכען. אָבער עס מוז בעגריעפען ווערען, דאָס טראָץ די אַלע אורזאכען, וועלכע האָבען פּאָרבערייטעט די רעוואָלוציאָן און טראָץ דער גאנצער אינטעליגענץ און אמביציאָנען פון די מי־טעל־קלאסען, וואָלטען דיעזע אייביג־קלוגע מענשען נאָך אַ לאנגע, לאנגע צייט געמוזט ווארטען אויף אירגענד אַן ענדערונג, ווען דאָס פּאָלק וואָלט איהר, דיעזע ענדערונג, ניט אונטערגעיאָגט. די פּאָלקס־אויפשטענדע, וואקסענדיג און פערמעהרענדיג זיך אין צאָהל און אָננעהמענדיג אזעלכע פּראָפּאָרציעס, וואָס מען האָט עס גאָר ניט ערווארטעט, זיינען געווען די נייע עלעמענטען, וועלכע האָבען געגעבען דעם מיטעל־קלאס די מאכט צו אטאקי־רען, די מאכט, וועלכע זי אליין האָט ניט געהאט.

דאָס פּאָלק האָט געדולדיג אריבערגעטראָגען עלענד און אונ־טערדריקונג אונטער לואי דעם פופצעהנטען; אָבער אזוי שנעל, ווי דער קעניג איז געשטאָרבען, אין 1774, האָט עס אָנגעהויבען צו רעוואָלטירען, וויסענדיג גאנץ גוט, דאָס ביי דער ענדערונג פון בעלי־בתים אין פּאלאץ, קומט אימער די אונפערמיידליכע אָבשוואכונג פון דער אויטאָריטעט. אַ ניט־אונטערבראָכענע ריי־הע פון אויפשטענדע האָט אויסגעבראָכען צווישען 1775 און 1777.

דאָס זיינען געווען די הונגער־רייאָטען, וועלכע זיינען ביז דאן אונטערדריקט געוואָרען נור פון געוואלט. דער יאָהר 1774 איז געווען אַ זעהר ניט־געראָטענער אויפ׳ן פעלד, און ברויט איז גע־ווען זעהר וועניג. דערפאר איז געווען אַ הונגער־רייאָט אין אפּריל, 1775: אין דיזשאן האָבען די מענשען גענומען בעזיץ פון די הייזער פון די מאָנאָפּאָליסטען, האָבען פערניכטעט זיי־ערע מעבעל, און האָבען צושטערט זייערע מעהל־מיהלען. עס איז געווען דאן, ווען דער גובערנאטאָר פון שטאָדט — איינער פון יענע פיינע העררען, וועגען וועלכע טעין האָט געשריעבען מיט אזא ענטציקונג — האָט געזאָגט צום פּאָלק דיזע פאטאַלע ווער־טער, וועלכע זיינען אזוי אָפט וויעדערהאָלט געוואָרען אין דער

צייט פון רעוואָלוציאָן: „דאָס גראָז האָט שוין אויסגעשפּראָצט. געהט אויפ'ן פעלד און פּאַשעט זיך.“ אָקסער, אמיען, ליל האָבען נאָכגעפאָלגט דיזשאָן. איינינע טעג שפּעטער האָבען די „רויבער“ — ווייל אזוי רופען די היסטאָריקער דיעזע הונגעריגע רעבעללען — זיך פערזאַמעלט אין פּיעלע שטעדט און אָנגעהויבען געהן נאָך ווערסאַיל. לואי דער זעכצעהנטער האָט געוואָלט ארויסקומען אויפ'ן באַלקאָן פון פּאַלאַץ צו ריידען צו זיי און צו זאָגען זיי, דאָס ער וועט פערקלענערען דעם פּרייז אויף ברויט. אָבער טיורגאָ, אַלס אַ ריכטיגער עקאָנאָמיסט, איז געוועזען געגען דעם. און דער פּרייז אויף ברויט איז ניט פערקלענערט געוואָרען. די רויבער זיינען דערווייל אריין אין פּאַריז און האָבען געפּלינדערט די בעקערייען, צוטהיילענדיג די גאַנצע שפּייז, וואָס זיי האָבען געקאָנט געפינען, צווישען דער מאַסע. אָבער זיי זיינען פערנאַנדערגעטריבען געוואָרען פון סאָלדאַטען, און צוויי פון די בונטאָווטשיקעס זיינען אויפגעהאַנגען געוואָרען אויף דעם פּלאַס דע לאַ גרעוו, און, וועהרענד מען האָט זיי געהאַנגען, האָבען זיי אויסגעשריען, דאָס זיי שטאַרבען פאַר'ן פאָלק. זייט יענער צייט האָט זיך אָנגעהויבען פערשפּרייטען אין פראַנקרייך די לעגענדע וועגען „רויבער“, וואָס איבערפלייצען די לאַנד — אַ לעגענדע, וועלכע האָט געהאַט אזאַ וויכטיגע ווירקונג אין 1789, דאָס זי האָט געגעבען דעם מיטעל-קלאַס אין די שטעדט אַן אויסרייד זיך צו בעוואָפענען. און פון יענער צייט אָן האָבען זיך אויך אָנגעפאַנגען די פּלאַקאַרדען מיט בעליידיגונגען פאַר'ן קעניג און זיינע מיניסטאָרען, וועלכע זיינען אויסגעקליבען געוואָרען אין ווערסאַל. אין דיעזע פּלאַקאַרדען האָט מען געסטראַשעט אויף דעם קעניג מיט'ן טוידט נאָך זיין קרוינונג און זאָגאַר מיט דער אויסקאָרעניאונג פון דער גאַנצער קעניגליכער פאַמיליע, אויב דער ברויט זאָל בלייבען אזוי טהייער. געפעלשטע רעגיערונגס-אוקאַזען האָבען אָנגעהויבען צירקולירען איבער'ן לאַנד. איינער פון זיי האָט בעהויפּטעט, דאָס דער שטאַאַט-ראַטה האָט פערקלענערט דעם פּרייז אויף ווייץ.

דיעזע רייאָטען זיינען נאַטירליך אונטערדריקט געוואָרען, אָבער זיי האָבען געהאט ווייט־גרייכענדע פאָלגען. עס האָט זיך אנגעהויבען א שטארקער קאמפף צווישען די פערשיעדענע פאר־טייען. עס האָט גערעגענט מיט פאמפלעטען. מאנכע פון דיעזע האבען בעשולדיגט דעם מיניסטער, וועהרענד אנדערע האָבען גע־רעדט פון א פערשווערונג פון די פרינצען געגען קעניג אָדער האָ־בען געמאכט חוזק פון דער קעניגליכער אויטאָריטעט. אין קור־צען די מענשליכע מחות זיינען געווען אין א צושטאנד פון גערה־רונג, פון אויפרעגונג און די אויסבריכע פון פאָלק זיינען געווען די פונקען, וועלכע האָבען אָנגעצונדען דעם פולווער. מען האָט דיסקוטירט פון מאכען דעם פאָלק אזעלכע קאָנצעסיאָנען, פון וועלכע קיינער האָט ביז דאן גאָר ניט גע׳חלום׳ט; מען האָט אָנ־געפאנגען עפענטליכע ארבייטען; מען האָט אָבגעשאפט געוויסע שטייערען, און דאָס האָט געפיהרט דאָס פאָלק אין רוען צום גע־דאנק, אז מען האָט אָבגעשאפט אלערליי שטייערען, און זיי האָבען געמאכט אַן אויפשטאנד געגען די צאָהלונג פון אלערליי שטיי־ערען. די אונצופריעדענע האָבען, ווי עס ווייזט אויס, ניט פער־לאָרען קיין צייט און האָבען צו נוצען געמאכט דיעזע געלעגענ־הייט אום אויסצושפרייטען די פאָלקס־אויפשטענדע.

מיר האָבען ניט די נויטיגע דאָקומענטען, אז מיר זאָלען קע־נען געבען א פולען צעטעל פון די אלע פאָלקס־אויפשטענדע אין דער צייט פון לואי דעם זעכצעהנטען׳ס הערשאפט — די גע־שיכט־שרייבער האָבען זיך ניט געזאָרגט וועגען דעם; די אר־כיוועו זיינען ניט אונטערזוכט געוואָרען, און עס איז נור דורך א צופאל, ווען מיר דערוויסען זיך, דאָס אין אזא־און־אזא פלאץ זיינען געווען רייאָטען. אזוי זיינען געווען רייאָטען פון א גאנץ ערנסטען כאראקטער אין פאריז נאָך דעם, ווי עס זיינען אָבגע־שאפט געוואָרען די האנדעלס־צעכען אין 1776 — און איבער גאנץ פראנקרייך אין דעם משך פון דעמזעלבען יאָהר אלס א רעזולטאט פון די פאלשע ידיעות איבער די אָבשאפונג פון איר־גענד וועלכער געצוואונגענער ארבייט, וואָס די לאנד־אייגענטהי־

מער האָבען געפּאָרדערט. אָבער, לויט די געדרוקטע דאָקומענ־
טען קומט אויס, אז עס איז געוואָרען פיעל רוהיגער אין די יאָה־
רען 1777 ביז 1783. עס קען זיין, אז די אמעריקאנער מלחמה
האָט געהאט א געוויסע ווירקונג.

ווי עס איז, אין 1782 און 1783 האָבען די רייאָטען וויע־
דער אָנגעפאנגען, און פון יענער צייט זיינען זיי אָנגעגאנגען ווע־
רענדיג אלע מאָל שטארקער ביז צו דער רעוואָלוציאָן.
פּאיטיער האָט רעוואָלטירט אין 1782. אין 1786 איז גע־
קומען די רייהע אין וויזיל, און אזוי אין פיעלע אנדערע
טהיילען פון פראנקרייך. די אונצופריעדענע, וועלכע האָבען גע־
קראָגען דעם צונעמענעש פון „מאסקאראטס“, וועלענדיג בע־
שטראָפען די אדוואָקאטען, וועלכע האָבען געמאכט קריעג צווי־
שען די בויערען, כדי זיי זאָלען האָבען „פּראקטיקע“, האָבען זיך
אריינגעבראָכען אין די געריכטס־הייזער און אין די הייזער פון
נאָטארען און אדוואָקאטען און האָבען פערברענט אלע דאָקומענ־
טען און קאָנטראקטען. דריי פון דיעזע פיהרער זיינען אויפגע־
האנגען געוואָרען, אנדערע זיינען פערשיקט געוואָרען נאָך
שטראָף־קאָלאָניען, אָבער די רייאָטען האָבען אויפ'ס־ניי אויס־
געבראָכען, אזוי שנעל ווי די צושליסונג פון די פּארלאמענטען
(די געריכטס־הייזער) האָט זיי געגעבען א נייעם אויסרייד. אין
1786 איז עס געווען ליאָן, וואָס האָט רעוואָלטירט. די זיידען־
וועבער זיינען ארויס אויף א סטרייק. מען האָט זיי צוגעזאָגט א
לוין־העכערונג, אָבער באלד האָט מען געשיקט נאָך סאָלדאטען,
עס איז געקומען צו א קאמפּף, און דריי פון די פיהרער זיינען גע־
האנגען געוואָרען. פון יענעם מאָמענט אָן ביז צו דער רעוואָלו־
ציאָן איז ליאָן געוואָרען דער מיטעל־פּונקט פון אויפשטאנד און
אין 1789 זיינען עס געווען די רעבעלען פון 1786, וועלכע זיי־
נען אויסגעקליבען געוואָרען אלס וואהל־מענער.

מאנכעס מאָל האָבען דיעזע אויפשטענדע געהאט א רע־
ליגיעזען כאראקטער; מאנכעס מאָל האָבען זיי געוועהרט זיך
נעגען זיך נעהמען אין סאָלדאטען; און א מאָל איז עס געווען

דער זאַלץ־שטייער, געגען וואָס זיי האָבען רעבעלירט, נור די אויפשטעהנדע זיינען אָנגעגאַנגען אָהן אַ אונטערברעכונג, און עס איז געווען אין די איסט, זיד־איסט און נאָרד־איסט — די צוקינפטיגע צענטערס פון דער רעוואָלוציאָן — וואו דיעזע רעוואָלטען זיינען אויסגעבראָכען אין דער גרעסטער צאָהל. און זיי זיינען געוואָרען אַלץ גרעסער און גרעסער אין וויכטיגקייט און ענדליך, אין 1788, נאָכדעם ווי די געריכטס־הייזער זיינען אויפגעלייזט געוואָרען, וועלכע מען האָט גערופען פּאַרלאַמענטס, און אויף זייער פּלאַץ האָט מען עטאַבלירט די „פּלענאַר“־געריכטע, האָבען אויפשטעהנדע אויסגעבראָכען איבער גאַנץ פראַנקרייך.

עס איז קלאָר, דאָס פאר די גרויסע מאַסען איז עס געווען גאָר אַ קנאַפּע נפקא מינה צווישען אַ פּאַרלאַמענט און אַ פּלענאַר־געריכט. ווען די פּאַרלאַמענטען האָבען אַ מאָל ענטזאַגט זיך אָנצונעהמען און פערצייכענען בעפעהלע, ארויסגעגעבען פון קעניג און זיינע מיניסטאָרען, האָבען זיי אָבער פון דער אַנדערער זייט ניט ארויסגעוויזען קיינמאָל קיין איבעריגס גרויסע ליעבע צום פאָלק. אָבער די פּאַרלאַמענטען האָבען ארויסגעצייגט אַן אָפּאָזיציאָן צום הויף — און דאָס איז שוין געווען גענוג, און ווען די שלוחים פון די מיטעל־קלאַסען האָבען געזוכט די אונטערשטיצונג פון פאָלק דורך רייאָטען, האָבען זיי עס גאָר שנעל בעקומען, ווייל דאָס איז דאָך געווען דער וועג, ווי זיי האָבען געקאָנט דעמאָנסטרירען געגען קעניגטהום און די רייכע.

אין יוני, 1787, האָט דער פּאַריזער פּאַרלאַמענט געמאכט זיך זעהר פּאָפּולער מיט דעם, וואָס ער האָט זיך ענטזאַגט צו בעווילליגען אַ געוויסע סומע געלד צום קעניגליכען הויף. דער געזעץ פון לאַנד איז געווען, דאָס די פּאַרלאַמענטען זאָלען רעדזשיסטרירען די קעניגליכע בעפעהלע, און דער פּאַריזער פּאַרלאַמענט האָט געוויסע בעפעהלע וועגען דעם קאָרן־האַנדעל, די איינבערופונג פון פּראָווינציעלע פערזאמלונגען און וועגען צוואַנגס־ארבייט יא רעדזשיסטרירט, אָבער ער האָט זיך ענטזאָגט צו רעדזשיסטרירען דעם בעפעהל, וואָס האָט געזאָלט

עטאבלירען א נייע שטייער. דאן האָט דער קעניג צוזאמענגערו־פען א זאָגענאַנטע „בעט פון גערעכטיגקייט“ און האָט געצוואונ־גען, אז זיינע בעפעהלע זאָלען רעדזשיסטרירט ווערען. דער פּאַרלאמענט האָט פּראָטעסטירט און האָט דערמיט געוואונען די סימפּאַהיע פון די מיטעל־קלאַסען און פון פאָלק. ביי יעדער זי־צונג זיינען געווען מאסען מענשען ארום דעם געריכטס־הויז, שרייבער, נייגעריגע ליידיג־געהער און איינפאכע מענשען האָבען זיך פערזאמעלט, אום צו אפּלאָדירען די מיטגליעדער פון פּאַר־לאמענט. אום צום מאכען א סוף צו דעם, האָט דער קעניג פער־שיקט דעם פּאַרלאמענט נאָך אַנאנדער שטאָדט. דאן האָבען אויסגעבראָכען רייאָטס איבער גאנץ פּאַריז. דער פאָלקס־האַס איז געווען געצילעוועט מייסטענס געגען די פרינצען און געגען די קעניגין, וועלכע האָט געקראָגען דעם שאַרפען צונאָמען מאַ־דאם דעפיציט.

אַלעס האָט פּראָטעסטירט, און די אַגיטאַציאָן איז געוואָרען אזוי שטארק, דאָס דער קעניג איז געווען געצוואונגען צוריק צו רופען דעם פערשיקטען פּאַרלאמענט. דאָס איז געשעהן דעם 9טען סעפּטעמבער און האָט ארויסגערופען פרישע דעמאָנסטרא־ציאָנען אין פּאַריז, ווען דער מיניסטער קאַלואָן איז ב י ל ד ל י ך פערברענט געוואָרען.

דיעזע רוהע־שטערונגען זיינען הויפּטזעכליך פאָרגעקומען צווישען די נידריגערע מיטעל־קלאַסען. אָבער אין אנדערע פּלע־צער האָבען זיי אָנגענומען א גרעסערען פאָלקס־כאראקטער.

אין 1788 האָט אַן אויפשטאנד אויסגעבראָכען אין דער ברעטאַן. ווען דער מיליטער־קאָמאַנדיר פון דען און דער גובער־נאַטאָר פון דער פּראָווינץ זיינען אוועק צו דעם ברעטאַנישען פּאַרלאמענט צו אַנאָנסירען דעם בעפעהל, דורך וועלכען דיעזע קערפּערשאַפט איז אָבגעשאַפט, איז די גאַנצע שטאָדט ארויס אין גאַס. די מאסע האָט געשטויסען און בעליידיגט די צוויי רע־גיערונגס־בעאַמטע. דאָס פאָלק האָט געהאַסט דעם גובערנאַטאָר, בערטראַן דע מאלוויל, און דער מיטעל־קלאַס האָט זיך בענוצט

דערמיט און האָט פערשפּרייט אַ קלאַנג, אַז אין דיעזען בעפעהל איז שולדיג נור דער גובערנאַטאָר, וועלכער „איז אַ מאָנסטער און פערדיענט צו ווערען אויפגעהאַנגען". ווען ער איז ארויסגעקומען פון פּאַלאַץ, האָט מען איהם בעשאָטען מיט שטיינער און אימיצער האָט פּרובירט ארומצואווארפען אַ שטריק מיט אַ פּעטליע ארום זיין האַלז. עס האָט שוין געהאַלטען ביי אַ קאַמפּף — די יונגע מענער פון פאָלק אריינברעכענדיג זיך אין די רייהען פון די סאָלדאַטען — ווען אַן אָפיציער האָט ארונטערגעוואָרפען זיין שווערד און האָט ערקלעהרט ברודערשאַפט מיט'ן פאָלק.

שפּעטער האָבען אויסגעבראָכען עהנליכע אויפשטענדע אין אַנדערע שטעדט אין ברעטאַן, און אויך די בויערען האָבען זיך ערהויבען, ווען דער קאָרן איז אוועקגענומען געוואָרען אין קווימפּער, סענט בריוק, מאָרלאַו, לאַמבאַל און אַנדערע פּלעצער. עס איז אינטערעסאַנט צו בעמערקען די אַקטיווע ראָליע, וועלכע עס האָבען געשפּיעלט אין דיעזע רייאָטס די סטודענטען פון רען, און וועלכע האָבען פון יענער צייט אָן פראַטערניזירט מיט די רייאָטערס. אין דאָפין, בעזאָנדערס אין גרענאָבעל, האָט דער אויפשטאַנד אָנגענומען גאָר אַן ערנסטען כאַראַקטער. אַזוי שנעל, ווי עס איז ארויסגעלאָזען געוואָרען דער קעניגליכער בעפעהל, אַז דער פּאַרלאַמענט איז אויפגעלייזט, האָט זיך דאָס פאָלק ערהויבען. מען האָט געקלונגען אין שטאָדט-גלאָק, און די מענשען פון די ארומיגע דערפער, דערשרעקענדיג זיך, זיינען געקומען צולויפען אין גרויסע מאַסען אין שטאָדט. עס איז געקומען צו אַ בלוטיגען קאַמפּף און פיעלע זיינען גע'הרג'עט געוואָרען. דעם קאָמאַנדיר'ס וואַכע איז געווען הילפלאָז און זיין פּאַלאַץ איז צורשטערט געוואָרען. קלערמאָנט-טאָנער, מיט אַ האַק, געהאַלטען איבער זיין קאָפּ, האָט געמוזט צוריקרופען דעם קעניגליכען בעפעהל.

עס איז געווען דאָס פאָלק, און הויפּטזעכליך די פרויען, וועלכע האָבען געאַרבייט אין אַזעלכע פעלע. וואָס אַנבעלאַנגט

די מיטגליעדער פון פארלאמענט, האָט דאָס פאָלק געהאט א היבש ביסעל מיה, ביז עס האָט זיי אויסגעפונען. זיי האָבען זיך פערבעהאלטען און האָבען געשריבען נאָך פאריז, אז דאָס פאָלק האָט געמאכט דיעזען אויפשטאנד געגען זייער ווילען, און ווען דאָס פאָלק האָט זיי דערטאפּט, האָט עס זיי געמאכט פאר גע־פאנגענע — זייער אנוועזענהייט האָט געגעבען אן אָנשטעל פון געזעצליכקייט צו זייער אויפשטאנד. די פרויען האָבען געהאל־טען וואך איבער דיעזע ארעסטירטע מיטגליעדער, ניט וועלענ־דיג זיי פערטרויען צו די מענער, טאָמער וועלען זיי לאָזען זיי אנטלויפען.

די מיטעל־קלאסען פון גרינאָבעל זיינען געוועזען אין א צו־שטאנד פון שרעק. אין משך פון דער נאכט האָבען זיי אָרגאני־זירט א מיליץ פון בירגער, וועלכע האָט גענומען בעזיץ פון שטאָדט־טויער ווי אויך פון מאנכע מיליטערישע פאָסטען, וועלכע זיי האָבען באלד נאָכגעלאָזען צו די סאָלדאטען. מען האָט זיך געצילעוועט מיט א קאנאָנע אויף די רעבעלען, און דער פארלא־מענט האָט זיך בענוצט מיט דיעזער סומאטאָכע און איז פער־שוואונדען. פון 9טען ביז דעם 14טען יוני האָט די רעאקציאָן טריאומפירט, אָבער דעם 14טען יוני איז געקומען די ידיעה, אז עס האָט פּאסירט אן אויפשטאנד אין בעזאנסאָן און דאָס די שווייצארישע סאָלדאטען האָבען זיך ענטזאגט צו שיסען אויף דאָס פאָלק. דאן האָט זייער גייסט אויפס־ניי אויפגעלעבט, און עס איז פאָרגעשלאָגען געוואָרען צוזאמענצורופען די אלע שטענדע פון דער פּראָווינץ. זיינען אָבער באלד אָנגעקומען פרישע סאָל־דאטען, און דער אויפשטאנד איז ביסלעכווייז איינגעשטילט גע־וואָרען. די אגיטאציאָן אָבער, אויפגעהאלטען מייסטענס פון פרויען, האָט אָנגעהאלטען נאָך גאָר א היבשע ווייל.

א חוץ דיעזע צוויי אויפשטענדע, וועלכע ווערען דערמאָנט פון די מייסטע היסטאָריקער, זיינען פיעלע אנדערע אויסגעבראָ־כען אין פּראָווענס, לאנגעדאָק און אין פיעלע אנדערע פלעצער. און אפילו דאָרט, וואו עס זיינען ניט פאָרגעקומען קיינע ערנסטע

רייאָטען, האָט מען זיך בענוצט מיט דער הערשענדער אויפרע־גונג, אום אָנצוהאַלטען די אונצופריעדענהייט און אום צו מאַכען דעמאָנסטראַציאָנען.

און אויך אין פּאַריז צו יענער צייט האָבען שטאַטגעפונען פיעלע דעמאָנסטראַציאָנען און צוזאַמענשטויסונגען צווישען דעם פאָלק און סאָלדאַטען. די פיהרער פון דיעזע אַלע דעמאָנסטראַ־ציאָנען זיינען שפּעטער אויך געוועזען די, וואָס האָבען געשפּיעלט אַ בעדייטענדע ראָליע אין דער פאָלקס־רעוואָלוציאָן. מאַריע אַנטאָינעט'ס בריעף צום גראַף דע מערסי אין דיעזער הינזיכט איז זעהר אינטערעסאַנט. דער בריעף איז דאַטירט אויגוסט 24, 1788, און אין דיזען בריעף דערצעהלט זי איהם פון איהרע בע־פירכטונגען, פון דעם וואָס מען האָט געמאַכט זיך צוריקציהען פון זיין אַמט דעם ארטשבישאָף פון סענס און פון די שריט, וואָס זי האָט גענומען אום צוריקצורופען נעקער. די ווירקונג פון די רייאָטען אויף דעם קעניגליכען הויף קען מען ליכט זעהן פון דיעזען בריעף. די קעניגין האָט פאָראויסגעזעהען, אַז דאָס צו־ריקרופען פון נעקער וועט פערקלענערען דעם קעניג'ס אויטאָרי־טעט. זי האָט מורא געהאַט, דאָס „זיי קענען נאָך געצוואונגען ווערען צו נאָמינירען אַ פּריים־מיניסטער", אָבער „דער מאָמענט דריקט. עס איז העכסט וויכטיג, אַז נעקער זאָל אַקצעפּטירען."

דריי וואָכען שפּעטער, סעפּטעמבער דעם 14טען, 1788, ווען עס איז בעקאַנט געוואָרען, אַז לאַמאָניאָן האָט זיך צוריקגעצויגען, זיינען די רייאָטען געוואָרען נאָך שטאַרקערע. מען האָט אונ־טערגעצונדען די הייזער פון די צוויי מיניסטאָרען, לאַמאָניאָן און בריען, ווי אויך פון דובאָיס. מען האָט ארויסגערופען די אַרמיי, און אין פּיעלע גאַסען האָט שטאַטגעפונען אַ שוידערליכע אויסשלאַכטונג פון אָרעמע מענשען, וועלכע האָבען זיך ניט גע־קענט פערטהיידיגען. נאָך שפּעטער, אין אָקטאָבער, ווען דער פּאַרלאַמענט, וואָס איז פערשיקט געוואָרען נאָך טראָיעס, איז צוריק גערופען געוואָרען, האָבען די קליינע בעאַמטע און די בע־פעלקערונג אילומינירט דעם פּלאַץ דאָפין פאַר אייניגע אַבענדען

כסדר. זיי האָבען געפאָדערט געלד פון די פערבייגעהער אום אויסצוגעבען אויף פייער־ווערק, און זיי האָבען געצוואונגען די פיינע הערען ארויסצושטייגען פון זייערע קאַטשען און פערנייגען זיך פאר דעם בילד פון העגרי דעם 4טען. פיגורען, וועלכע האָבען רעפרעזענטירט קאלאָן, ברעטייל און די דאטשעס דע פאָלינאק, זיינען פערברענט געוואָרען. מען האָט אויך פאָרגעשלאָגען צו פערברענען דאָס בילד פון דער קעניגין.

דיעזע רייאָטען האָבען זיך שטופענווייז פערשפרייט איבער אנדערע טהיילען פון שטאָדט, און אן ארמיי איז געשיקט געוואָרען צו אונטערדריקען זיי. בלוט איז פערגאָסען געוואָרען און פיעלע זיינען געטוידטעט און פערוואונדעט געוואָרען אויף דעם פלאַס דע לא גרעווו. דיעזע, וועלכע זיינען פראָצעסירט געוואָרען פאר די פארלאמענט־ריכטער, זיינען אָדער אין גאנצען פריי געלאָזען געוואָרען, אָדער מען האָט זיי גאנץ לייכט בעשטראָפט.

אויף אזא אופן האָט דער רעוואָלוציאָנערער גייסט ערוואכט און האָט זיך אליץ מעהר און מעהר ענטוויקעלט אין דעם וועג פון דער גרויסער רעוואָלוציאָן. די איניציאטיווע איז געוועזען געקומען פון די מיטעל־קלאסען — מייסטענס פון די נידריגערע מיטעל־קלאסען — אָבער, אין אלגעמיין גערעדט, האָבען די מיטעל־קלאסען זיך געזאָרגט ניט צו קאָמפּראָמעטירען זיך, און די צאָהל פון זיי, וועלכע האָבען אָפען ארויסגעוויזען זייער אָפּאָזיציאָן צום קעניגטהום, איז געוועזען גאנץ קליין. ווען עס וואָלטען נור געוועזען זייערע אייגענע פערזוכען צו וועהרען זיך, וואָלט פראנקרייך געמוזט נאָך ווארטען יאָהרען־לאנג אויף דעם שטורץ פון דעם קעניגליכען דעספּאָטיזמוס. גליקליכערווייזע האָבען א טויזענד אומשטענדען געצוואונגען די מאסען צו רעוואָלטירען. און טראָץ דעם פאקט, דאָס נאָך יעדען אויסברוך זיינען געוועזען פיעל הפקר־הענגערייען, מאסען־ארעסטען און זאָגאר פייניגונגען פאר די ארעסטירטע, האָט דאָס פאָלק דאָך רעוואָלטירט, געדריקט פון איין זייט דורך זייער פערצווייפעלטען עלענד, און געשטופּט פון דער אנדערער זייט פון יענע אונקלאָרע

האָפּנונגען, פון וועלכע די אַלטע פרוי האָט גערעדט צו ארטהור יאָנג. אין גרויסער צאָהל האָבען זיי זיך ערהויבען געגען די רע־גיערונג אין די פּראָווינצען, געגען די טאַקס־קאָללעקטאָרס, געגען די זאַלץ־טאַקס אַגענטען און זאָגאר געגען דער ארמיי. און אזוי האנדלענדיג, האָבען זיי פּאָלשטענדיג צורודערט די רעגיערונגס־מאשינעריע.

פון 1788 זיינען די בויערען־אויפשטענדע געוואָרען אזוי אַלגעמיין, דאָס עס איז געוועזן אונמעגליך צו קריגען דאָס געלד פאר די נויטיגע שטאַאטס־אויסגאבען, און לואי דער זעכצעהנ־טער, נאָכדעם, ווי ער האָט פאר פערצעהן יאָהר ענטזאגט זיך איינצובערופען די רעפּרעזענטאַנטען פון דער נאציאָן טאָמער וועט דערביי זיין קעניגליכע אויטאָריטעט ליידען, איז איצט גע־וועזן געצוואונגען איינצובערופען צוערשט די צוויי פערזאמלונ־גען פון די נאָטאבעלען, און ענדליך, דעם „גענעראל־שטאַאט“.

זעקסטער קאפיטעל.

די איינבערופונג פון די גענעראַל־שטאַטען.

די אונפעראַנטוואָרטליכקייט פון'ם אַלטען רעזשים. — די עלענדע לאַגע פון די בויערען. — די אונצופריעדענהייט פון דער מיטעל־קלאַסע. — אַן ענדערונג אין דער פּאָליטישער סיסטעם פון פראנקרייך. — נעקער. — דער פינאַנציעלער קריזיס. — די אסעמבלי פון די נאָטייבעלס (מיוחסים, אריסטאָקראַטען) ווערט איינבערופען. — לואי רופט איין די אַלגעמיינע פערזאמלונג. — דער דריטער שטאַנד קריגט אַ גרעסערע רעפּרעזענטאַציאָן.

יעדער איינער, וואָס האָט געקענט די לאגע אין פראנקרייך, איז געווען זיכער, דאָס די אונפעראנטוואָרטליכע הערשאַפט אין פראנקרייך קען לאַנג ניט אָנהאַלטען. דער עלענד אין די לאַנד־דיסטריקטען איז געוואַקסען פון יאָהר צו יאָהר, און עס איז געוואָרען אַלע מאָל שווערער און שווערער אויפצומאָנען די שטייערען, און אין דער זעלבער צייט צו צווינגען די בויערען צו צאָהלען רענט צו די לענדלאָרדס און צו ערפילען די פערשיעדענע פעסטגעשטעלטע ארבייטס־לייסטונגען, וועלכע עס האָט געפאָדערט די אָפיציעלע רעגיערונג. די שטייערען אליין האָבען פערשלונגען אַ העלפט און אָפט צוויי־דריטעל פון דעם, וואָס די בויערען האָבען געקענט אויסארבייטען אין דעם משך פון אַ יאָהר. בעטלעריי און רייאָטען זיינען געוואָרען די נאָרמאַלע פערהעלטניסע פון דעם דאָרף־לעבען. און דאן זיינען עס ניט גע־

ווען די בויערען אליין, וועלכע האָבען פּראָטעסטירט און רעבע־לירט. אויף די מיטעל־קלאסען האָבען בקול רמה אויסגעדריקט זייער אונצופריעדענהייט. זיי האָבען אודאי פּראָפּיטירט דורך די פערהאָרמונג פון די בויערען, און זיי אריינגענומען צו ארביי־טען אין די פאבריקען, און זיי האָבען זיך אויך בענוצט מיט דער דעמאָראַליזאציאָן פון דער רעגיערונגס־פערוואלטונג און מיט די פינאַנציעלע פּלאָנטערס פון דעם מאָמענט, און אריינגעכאפּט פאר זיך אלערליי סאָרטען מאָנאָפּאָליען, און זיי זיינען אויך רייך געוואָרען דורך פערשיעדענע הלואות צום שטאאט.

אָבער דאָס האָט ניט צופריעדענגעשטעלט די מיטעל־קלא־סען. פאר א ווײַלע האָבען זיי גע'פּועל'ט ביי זיך און האָבען זיך צוגעפּאסט צום קעניגליכען דעספּאָטיזמוס און צו דער הויף־רעגיערונג. באלד איז אָבער געקומען א מאָמענט, ווען זיי האָ־בען אָנגעהויבען מורא צו האָבען צו פערלירען זייערע מאָנאָ־פּאָליען; ווען זיי האָבען געפּיהלט, אז זיי זיינען ניט זיכער מיט דעם געלד, וואָס זיי האָבען געבאָרגט דעם שטאאט; זיי האָבען אויך ניט געפּיהלט זיך גאנץ זיכער אין דעם בעזיץ פון לאנד, וואָס זיי האָבען געקראָגען, פון די פאַבריקען, וואָס זיי האָבען אויפגעבויט, און זיי האָבען אָנגעהויבען שפּעטער אויפצומונטע־רען דאָס פאָלק אין זיין אויפשטאנד, כדי צו שטירצען די רעגיע־רונג און גרינדען זייער אייגענע פּאָליטישע מאכט. דיעזע ענט־וויקלונג קען זעהר לייכט נאָכגעפאָלגט ווערען אין דעם משך פון די ערשטע דרייצעהן אָדער פערצעהן יאָהר פון לואי דעם זעכצעהנטען'ס הערשאפט, פון 1774 ביז 1788.

עס איז געווען בעשיינפּערלעך, דאָס עס קומט פאָר אן ענ־דערונג אין דעם גאנצען פּאָליטישען סיסטעם פון פראנקרייך. אָבער לואי דער זעכצעהנטער און זיין הויף האָבען זיך געוועהרט געגען דיעזע ענדערונג, און זיי האָבען זיך אזוי לאנג געוועהרט אז, ווען דער קעניג האָט שוין בעשלאָסען נאָכצוגעבען דיעזע רע־פאָרמען, וועלכע וואָלטען אין אָנפאנג אויפגענומען געוואָרען מיט אזא פרייד, זיינען זיי שוין מעהר ניט געווען צופריעדענשטע־

לענד און געניגענד פאר די נאציאָן; וועהרענד אין 1775 וואָלט א רעזשים פון דער אריסטאָקראטיע, געמישט מיט א נאציאָנאַ־לער רעפּרעזענטאציאָן, פאַלשטענדיג צופריעדענגעשטעלט די מיטעל־קלאסען, איז 12 יאָהר שפּעטער, אין 1787, דער קעניג געשטאנען פּנים אל פּנים מיט אן עפענטליכער מיינונג, וועלכע האָט שוין מעהר ניט געוואָלט וויסען פון קיינע קאָמפּראָמיסען, און האָט געפאָדערט א רעפּרעזענטאנטיווע רעגיערונג מיט דער פולער בעשרענקונג פון דער קעניגליכער מאכט.

מיר האָבען געזעהען, ווי לואי דער זעכצעהנטער האָט פערוואָרפען די גאנץ־געמעסיגטע פאָרשלעגע פון טיורגאָ. שוין דער געדאנק בלויז פון בעגרענצען עטוואָס די קעניגליכע מאכט איז איהם געווען העכסט אבשטויסענד. דערפאר האָבען טיור־גאָ'ס רעפאָרמען — די אָבשאפונג פון געצוואונגענער ארבייט — די אָבשאפונג פון די האנדעלס־וועכטער און א שרעקעדיגער פערזוך צו מאכען די צוויי פּריווילעגירטע קלאסען — דעם אדעל און פּריסטערטהום — צו צאָהלען עטוואָס פון די שטייערען — ניט געהאט קיין ממשות'דיגען רעזולטאט. אלעס אין א שטאאט איז שטארק פערבונדען איינס מיט דאָס אנדערע, און אלעס אין דעם אלטען רעזשים איז צופאלען געוואָרען אין חורבונות צו־זאמען.

נעקער, וועלכער איז געקומען באלד נאָך טיורגאָ, איז גע־ווען מעהר פינאנסיסט ווי שטאאטסמאן. ער האָט געהאט דעם פינאנסיסט'ס שמאָלען מח, וועלכער זעהט זאכען נור אין זייער קליינליכער שייכות און הינזיכטען. זיין ריכטיגער עלעמענט איז געווען פינאנציעלע אָפּעראציאָנען און צו קריגען געלד געבאָרגט. מען דארף נור איבערלעזען זיין בוך וועגען דער עקזעקוטיווע גע־וואלט, אום צו פערשטעהען, ווי אזוי זיין מח, געוועהנט נור צו טראכטען איבער די טהעאָריע פון רעגיערונג, האָט ניט גע־קענט קומען צו א געוויסער קלאָרהייט ווען די געזעלשאפט איז

געוועזן צוריסען אין שטיקער פון פערשיעדענע ליידענשאפטען, ווי דאָס איז געוועזן דאן דער פאַל מיט פראנקרייך.*)

נאָך מעהר, נעקער האָט קיין מאָל דעם מוטה ניט געהאַט צו בענוצען זיך פאר לואי דעם זעכצעהנטען מיט דעם קלאָרען, געשטרענגנען און מוטהיגען לשון, וואָס די אומשטענדען האָבען געפאָדערט. ער האָט גערעדט צו איהם גאנץ שרעקעדיג איבער רעפּרעזענטאטיווער רעגיערונג, און איז געגאַנגען מיט זיינע רעפאָרמען בלויז אזוי ווייט, דאָס זיי האָבען ניט געקענט לייזען די שוויעריגקייטען און ניט צופריעדענשטעלען קיינעם, כאָטש זיי האָבען אין דער זעלבער צייט געמאכט יעדען פיהלען די נויטווענדיגקייט פון א פונדאמענטאלער ענדערונג.

די פּראָווינץ־פערזאמלונגען, אכטצעהן פון וועלכע נעקער

*) די עקזעקוטיווע געוואלט אין די גרויס־שטאַאטען", צוויי בענדער, 1792. די אידעע פון דיעזען בוך איז, דאָס דער קריזיס, וועלכען פראנקרייך האָט דורכגעמאַכט אין 1792, קומט נור פון דעם, וואָס די נאַציאָנאַל־פערזאמלונג האָט פערנאַכלעסיגט צו געבען דעם קעניג א שטאַרקע עקזעקוטיווע מאַכט. „אַלעס וואָלט געגאַנגען מעהר אָדער וועניגער כשורה, ווען מען וואָלט נור געזאָרגט צו גרינדען אַ שטאַרקע אויטאָריטעט", שרייבט נעקער אין דער פאָררעדע צו זיין בוך, און אין בוך אַליין פערברייטערט ער זיך איבער די גרויסע, גרענצלאָזע רעכטע, וואָס דער קעניג וואָלט בעדארפט האָבען. עס איז אמת, דאָס אין זיין בוך „געזעצגעבונג און קאָרנהאַנדלונג", פון 1776, האָט ער ענטוויקעלט איניגע אידעען, וועלכע ווייזען זיין סימפּאַטהיע מיט די אָרעמע; ער האָט דאָרט גע'טענה'ט, דאָס דער שטאַאט דארף זיך אריינמישען און בעשטימען דעם פּרייז פון ווייץ צו גונסטען פון די אָרעמע, אָבער ווייטער פון דעם איז זיין „שטאַאטס־סאָציאליזמוס" ניט געגאַנגען. דער עיקר, לויט זיין מיינונג, איז געוועזן אַ שטאַרקע רעגיערונג, אַ טהראָן, וואָס זאָל רעספּעקטירט ווערען און וואָס זאָל, צוליעב דיעזען צוועק, זיין אַרומגערינגעלט מיט הויכע טשינאָווניקעס און מיט אַ שטאַרקער עקזעקוטיוו־מאַכט.

האָט צוגעגעבען צו די, וועלכע טיורגאָ האָט איינגעפיהרט, און וועלכע האָבען געפיהרט צו דער עטאַבלירונג פון דיסטריקטען און דאָרף־פערזאַמלונגען, האָבען זיך בעשעפטיגט דערמיט, וואָס זיי האָבען דיסקוטירט איבער די שווערסטע און ברענענדסטע פראגען און דערמיט האָבען זיי בולט ארויסגעשטעלט די שרעקליכע קאָררופּציאָן פון דער אונבעגרענצטער מאַכט פון קעניגטהום, און דיזע דיסקוסיאָנען, וועלכע האָבען געווים זיך פערשפּרייט איבער אַלע דערפער און שטעדטלעך, האָבען זעהר פיעל געהאָלפען דעם שטורץ פון דעם אַלטען רעזשים. אויף אַזאַ אופן האָבען די פּראָווינץ־פערזאַמלונגען, וועלכע וואָלטען אין 1770 געקענט דיענען אַלס בליץ־אָבלייטערס און וואָלטען קלענער געמאַכט די מאכט פון'ם שטורם, האָבען גאָר מעכטיג געהאָלפען דעם אויפשטאנד פון 1788. אויך איז נעקער'ס רעפאָרם פון 1781, אייניגע מאָנאַטען פאר זיין פערלאָזען זיין אמט, געווען א שווערער קלאַפּ פאר די קעניגליכע אריסטאָקראַטיע. ווי דאָס פּאַסירט אימער אין אַזעלכע פעלע, האָט ער געהאָלפען א טרייסעל טהאָן די סיסטעם, וואָס האָט שוין געהאַלטען ביים פּאַלען, אָבער ער איז געווען מאַכטלאָז ניט צו דערלאָזען, אז דער פאַל זאָל זיך ניט אומוואַנדלען אין א רעוואָלוציאָן. וואהרשיינליך האָט ער גאָר ניט בעגריפען, אז עס דערנעהערט זיך די רעוואָלוציאָן.

דער פינאַנציעלער קראַך איז געקומען נאָך דער ערשטער אוועקשיקונג פון נעקער, אין די יאָהרען 1787—1781. די פינאַנסען זיינען געווען אין אזא שלעכטער לאגע, דאָס די חובות פון'ם שטאַאט, פון די פּראָווינצען, די שטאַאַט־דעפּאַרטמענטס, און זאָגאר פון דער קעניגליכער הויז־ווירטהשאַפט האָבען געהאַלטען אין איין וואַקסען. צו אירגענד וועלכען מאָמענט וואָלט דער שטאַאט געקענט ערקלערט ווערען באַנקראָט, א באַנקראָט, וועלכען די מיטעלקלאַסען, וואָס זיינען איצט געווען פּעראינטערעסירט אין די שטאַאַטס־פינאַנסען, אלס קרעדיטאָרען, האָבען בשום אופן ניט געוואָלט. צו דעם אַלעם איז די מאַסע פון פאָלק געווען אזוי פעראָרעמט, אז זי האָט ניט מעהר געקענט בעצאָהלען די שטייערען, און האָט ניט געצאָהלט און האָט רעוואָל־

טירט. און די פריסטער און אריסטאָקראַטען האָבען זיך פון זייער זייט ענטזאגט מיט עטוואָס צו אָפּפערען פאר'ן שטאַאט. אונטער אזעלכע אומשטענדען האָבען די אויפשטענדע אין די דערפער נויטווענדיגערוויזע געבראכט אלץ מעהר און נעהענטער דאָס לאַנד צו דער רעוואָלוציאָן. און עס איז געווען אין מיטען פון דיזער שווערער לאַגע, ווען דער מיניסטער קאלאָן האָט איינבערופען די פערזאמלונג פון דער אריסטאָקראַטיע אין ווערסייל פאר פעברואר דעם 22טען, 1787.

איינצורופען דיזע פערזאמלונג פון „נאָטאַביליטעטען“ איז געווען דאָס, וואָס האָט געראדע ניט געטאָרט געשעהען אין יענעם מאָמענט. עס איז געווען געראדע יענע פאליאַטיווע, וועלכע פון איין זייט האָט געמאכט נויטווענדיג די איינבערופונג פון דער נאציאָנאַל־פערזאמלונג, און פון דער אנדערער זייט האָט זי פערשפּרייט מיסטרויען צום קעניגליכען הויף און צו די צוויי פריווילעגירטע קלאַסען, דעם אדעל און דעם פריסטערטהום. דורך יענע פערזאמלונג האָט מען זיך דערוואוסט, דאָס דער נאַציאָנאַלער חוב האָט שוין דערגרייכט ביז צו זעכצעהן הונדערט און זעקס און פופציג מיליאָן — אַן ערשרעקענדע סומע צו יענער צייט — און דאָס דער יעהרליכער דעפיציט איז יעהרליך געוואקסען מיט א הונדערט און פופציג מיליאָן. און דאָס אלעס אין א לאַנד, אזוי רואינירט, ווי פראנקרייך איז יעמאָלט געווען! מען האָט זיך עס דערוואוסט — און יעדער האָט גערעדט וועגען דעם. און נאָכדעם, ווי יעדער האָט גערעדט וועגען דעם, האָבען די „נאָטאַביליטעטען“, וועלכע זיינען גענומען געוואָרען פון די העכערע קלאַסען, און וועלכע זיינען פראקטיש געווען א פערזאמלונג פון מיניסטאָרען, זיך פונאנדערגעגאַנגען דעם 25טען מאַי, ניט האָבענדיג אויפגעטהאָן דאָס מינדעסטע. וועהרענד זייערע בעראַטהונגען, איז קאַלאָן געוואָרען אוים מיניסטער, און אויף זיין פלאַץ איז אָנגעקומען לאָמעניע די בריען, דער ארטשבישאָף פון סען. אָבער דער נייער מיניסטער דורך זיינע אינטריגען און דורך זיין שטרענגקייט, וועלכע ער האָט פּרובירט אָנצווענדען, האָט נור אויסגעפיהרט דאָס, וואָס ער האָט אויפגעבראכט

געגען זיך די פארלאמענטען, ארויסגערופען רייאטען, ווען ער האָט געוואָלט זיי אויפלייזען, און האָט נאָך שטארקער אויפגע־רעגט די עפענטליכע מיינונג געגען דעם קעניג. ווען מען האָט איהם משלח געווען פון זיין אמט דעם 25טען אויגוסט, 1788, איז גאנץ פראנקרייך געווען אין היילער פרייד. און אזוי ווי ער האָט קלאָר בעוויזען די אונמעגליכקייט פון א דעספאָטישער רעגיערונג, האָט דער הויף קיין אנדער ברירה ניט געהאט, ווי נאָכצוגעבען. דען 8טען אויגוסט, 1788, איז לואי דער זעכ־צעהנטער ענדליך געצוואונגען געווען איינצורופען די נאציאָ־נאל־פערזאמלונג, און צו בעשטימען איהר ערעפנונג פאר דעם ערשטען מאי, 1789.

און זאָגאר אין דעם האָט דער הויף און נעקער, וועלכער איז צוריקגערופען געוואָרען, אלס מיניסטער אין 1788, גע־טהאָן אלעס, אום צו ערגערען אלעמען. עס איז געווען די אל־געמיינע מיינונג אין פראנקרייך, דאָס אין דער נאציאָנאל־פער־זאמלונג, אין וועלכער דריי קלאסען האָבען בעדארפט זיין בע־זונדער רעפרעזענטירט, דארף דער דריטער שטאנד האָבען צוויי מאָל אזוי פיעל מיטגליעדער, ווי די צוויי אנדערע, און דאָס די אָבשטימונג דארף זיין א פערזענליכע, אָבער לואי דער 16טער און נעקער זיינען געווען געגען דעם, און זיי האָבען זאָגאר איינ־בערופען א צווייטע פערזאמלונג פון די נאָטאביליטעטען אויף נאָוועמבער דעם 6טען, 1788, וועלכע ווען, ווי זיי זיינען עס זיכער געווען, פערווארפען די דאָפעלטע צאָהל מיטגליעדער פון דעם דריטען שטאנד און די פערזענליכע אבשטימונג. דאָס איז געווען טאקע, וואָס עס האָט פאסירט. אָבער טראָץ דעם, איז די עפענטליכע מיינונג געווען אזוי שטארק צו גונסטען פון׳ם דריטען שטאנד דורך די פראָווינץ־פערזאמלונגען, דאָס נעקער און דער קעניג האָבען געמוזט ענדליך נאָכגעבען. דעם דריטען שטאנד איז בעוויליגט געוואָרען א דאָפעלטע רעפרעזענטאציאָן, ד. ה., דאָס פון א טויזענד דעפוטאטען וועט דער דריטער שטאנד האָבען אזוי פיעל, וויפיעל דער אדעל און דער פריסטערטהום ווע־לען האָבען צוזאמען. אין קורצען, דער קעניג און נעקער האָבען

געטהאָן אַלעס, וואָס זיי האָבען נור געקאָנט, אום צו מאַכען זיך פאר א שונא די עפענטליכע מיינונג, און גאָר ניט געווינענדיג דערמיט פאר זיך. דאָס ווערען זיך פון דעם קעניג געגען די איינבערופונג פון א נאַציאָנאַל־פערזאמלונג איז געוועזן אומזיסט. „די גענעראַל־שטאאטען" זיינען צוזאמענגעקומען אין ווערסאַיל דעם 5טען מאַי, 1789.

זיעבעטער קאַפּיטעל.

די אויפשטענדע פון די לאַנד־דיסטריקטען אין די ערשטע מאָנאַטען פון 1789

די העלדישקייט פון די מיטעל־קלאַסען ביי׳ן אָנפאַנג פון דער רעוואָלוציאָן שטאַרק איבערשעצט. — די אָבשאַפונג פון לייב־אייגענשאַפט. — די געצוואונגענע ארבייט און אַנדערע געמיינהייטען געגען די בויערן. — די ניט־גערעטעניש אין 1789. — עס קומען רייאָטען. — וואָס פאַר אַ סאָרט רייאָטען. — „וויוו לא ליבערטע!“ — די רייאָטען אין אַגדע. — וואָס מען גיט נאָך דעם פאָלק. — די ווירקונג פון די רייאָטען אויף די וואַהלען. — די אגיטאַציע אין די דערפער. — די וויכטיגקייט פון דעם בויערן־אויפשטאַנד.

קיין זאַך קען ניט זיין קיין גרעסערער מעות, ווי צו מיינען אָדער צו שילדערען פראַנקרייך אַלס אַ נאַציאָן פון העלדען ביז 1789, און דער געשיכטס־שרייבער קווינעט איז געווען פאָלשטענדיג גערעכט, ווען ער האָט אַ תל געמאַכט פון דיעזער לעגענדע, וועלכע מאַנכע היסטאָריקער האָבען זיך געמאַטערט צו פערשפּרייטען. עס איז קלאָהר, דאָס אויב מיר זאָלען צונויפזאַמלען אין איינציגע זייטלעך די צופעליגע פּאַסירונגען, זעהר זעלטענע נאָך אַלעמען, פון אַן אָפענעם וועהרען־זיך געגען דעם אַלטען רעזשים פון דער זייט פון דער מיטעל־קלאַס — ווי, למשל, ד׳עספּרעמענים אָפּאָזיציאָן — וואָלטען מיר געקענט צונויפשטעלען אַ נישקשה׳דיג איינדרוקספאָלען בילד. אָבער

וואָס עס וואַרפט זיך בעזאָנדערס אין די אויגען, ווען מען בעטראַכט די פּערהעלטניסע פון דער צייט, איז די אַבוועזענ־הייט פון ערנסטע פּראָטעסטען, פון דער פעסטקייט און בעהויפּ־טונג פון דעם אינדיווידואום און פון די אונטערטהעניגקייט פון דעם מיטעל־קלאַס. „קיינער מאַכט זיך ניט מיט עפּעס בעקאַנט", זאָגט קווינעט גאַנץ ריכטיג. „עס איז גאָר ניטאָ קיין געלעגענהייט צו דערקענען איינעם". און ער פרעגט: „וואָס האָבען זיי געטהאָן — באַרנאַוו, טהורעט, סער, ווערגניסוד, גאַדיט, ראָלאַנד, דאַנטאָן, ראָבעספּיער און די אַלע אַנדערע, וועלכע זיינען אַזוי שנעל געוואָרען די העלדען פון דער רעוואָלוציאָן?"

שטומפּפּקייט און שטומקייט האָט געהערשט אין די פּראָ־ווינצען און שטעדט. די צענטראַל־מאַכט האָט געמוזט רופען מענשען צו שטימען און איינצולאַדען זיי צו זאָגען אין דער הויך דאָס, וואָס זיי האָבען זיך געשושקעט אין דער שטיל, איידער דער דריטער שטאַנד האָט אַרויסגעלאָזען זיין בעריהמטע ערקלעהרונג. און זאָגאַר דאַן! אויב אין מאַנכע פון די ערקלעה־רונגען געפינען מיר מוטהיגע ווערטער פון רעבעליאָן, וואָס אָבער פאַר אונטערטהעניגקייט און שרעקעדיגקייט געפינט מען אין די מייסטע ערקלעהרונגען, און וואָס פאַר אַ געמעסיגקייט אין זייערע פאָדערונגען! ווייל, נאָך דעם רעכט צו טראָגען וואַפען, און נאָך אירגענד וועלכע געזעצליכע גאַראַנטיען געגען הפקר־אַרעסטען, איז עס געוועזען הויפּטזעכליך אַביסעלע מעהר פרייהייט אין די מוניציפּאַלע אַנגעלעגענהייטען, וואָס עס איז געפאָדערט געוואָרען אין די ערקלעהרונגען און אויפרופע פון דעם דריטען שטאַנד.*) עס איז געוועזען ערשט נאַכהער, ווען די

*) וואָס אַנבעטרעפט די פאָדערונגען, וועלכע האָבען שפּעטער אַרויסגערופען דעם גאַנצען צאָרן פון די לאַנד־אייגענטהימער, איז נויטיג צו נאָטירען די פאָלגענדע: די טאַקסע אויף ברויט און פלייש זאָל בעשטימט ווערען לויט די דורכשניטליכע פּרייזען, האָבען געפאָדערט ליאָן, טראָיעס, פּאַריז און שאַלאָן. „דאָס דער אַרבייטס־לוין זאָל רעגולירט ווערען פּעריאָדיש, לויט די טעגליכע בעדירפניסע", האָט

דעפוטאטען פון דעם דריטען שטאנד האָבען געזעהן זיך אונטער־שטיצט פון פאריזער פאָלק, און ווען די מורמלעריי פון די בויערען־אויפשטענדע האָט זיך אָנגעהויבען הערען, ערשט דאַן זיינען זיי געוואָרען מוטהיגער אין זייער שטעלונג צום קעניג־ליכען הויף.

גליקליכערווייזע האָט דאָס פאָלק אָנגעהויבען צו רעוואָל־טירען איבעראַל, נאָך די שטערונגען וועלכע זיינען ארויסגערופען געוואָרען דורך די פּארלאמענטען וועהרענד דעם זומער און הערבסט פון 1788, און דער שטראָם פון אויפשטאנד, ווערענדיג אַלץ מעכטיגער און געוואַלטיגער, האָט דערגרייכט שוין ביז די אויפשטענדע אין די דערפער אין יולי און אויגוסט פון 1789.

עס איז שוין געזאָגט געוואָרען, דאָס די לאַגע פון די בויערען און ארבייטער אין די שטעדט איז געווען אזעלכע, דאָס אַן איינציגע ניט־גערעטעניש איז געווען גענוג, אום צו מאכען א שרעקליכען ברויט־יקרות אין די שטעדט און א הונגער־צייט אין די דערפער. די בויערען זיינען שוין ניט מעהר געווען קיין לייב־אייגענע, די לייב־אייגענשאפט איז שוין לאַנג צוריק אָבגע־שאפט געוואָרען אין פראנקרייך, וועניגסטענס אויף די פריוואט־גיטער. נאָך דעם, ווי לואי דער 16טער האָט זי אָבגעשאפט אויף די קעניגליכע גיטער אין 1779, זיינען געבליבען אין 1788 נור ארום 80 טויזענד פערזאָנען, וועלכע זיינען נאָך געהאלטען

רענן געפאָדערט; דאָס עס זאָל גאַראַנטירט ווערען אַרבייט צו אַלע אַרבייטס־פעהיגע מענשען, האָבען געפאָדערט אַנדערע שטעדט. וואָס ווייעדער אָנבעלאַנגט די ראַיאַליסטען קאָנסטיטוציאָנאַליסטען, וועלכע זיינען געווען גאַנץ שטאַרק אין צאָהל, קען מען זעהן פון די פּאָר־שלעגע, וואָס זיינען געמאַכט געוואָרען אין דער „אַלגעמיינער פאָדע־רונג“, אַנאַליזירט פון טשעססין (די וואַהלען און די אויפרופע פון פּאַריז אין 1789, באַנד 3, 1889) דאָס זיי האָבען נור געוואונשען, אַז „די גענעראל־שטאַאַטען“ זאָלען זיך בעגרענצען בלויז מיט בעראַטהונגען איבער פינאַנס און איבער איינשפּאָרונגען אין די ווירטהשאַפטס־אויסגאַבען פון דעם קעניג און די פּרינצען.

געוואָרען אַלס לייב־אייגענע אין דער יורא, און אין גאַנץ פראנקרייך העכסטענס אַ מיליאָן און אַ האַלב, און אפשר זאָגאַר נאָך ווענינער ווי אַ מיליאָן. און דיעזע לייב־אייגענע זיינען עס שוין ניט געוועזן אין דעם שטרענגען זין פון וואָרט. וואָס אַנבעטרעפט די מאַיאָריטעט פון די בויערען, האָבען דיזע שוין לאַנג אויפגעהערט צו זיין לייב־אייגענע, אָבער זיי האָבען נאָך געהאַלטען אין צאָהלען מיט געלד און מיט אַרבייט זייערע אַמאָליגע הערען, די פּריצים. די צאָהלונגען, זעהר שווערע, זיינען אויפגעמאָהנט געוואָרען פון זיי פאַר דאָס רעכט צו האַלטען דאָס לאַנד, צי קאָלעקטיוו, אַלס גאַנצע געמיינדע, אָדער פּריוואַט, אַלס פאַרם־לאַנד. און יעדע שטיקעל לאַנד אָדער פאַרם האָט געהאַט איהרע אָבצאָהלונגען אַזוי פערשיעדענאַרטיג ווי צאָהלרייך, און זיי אַלע זיינען פערשריעבען געוואָרען אין די פעאָדאַלע ביכער.

אַחוץ דעם האָט נאָך דער פּריץ געהאַט דאָס אויסשליסליכע רעכט פון צו זיין ריכטער, אָדער, ווען ער האָט עס אַליין ניט געוואָלט טהאָן, האָט ער נאָמינירט דעם ריכטער. און אָט אַ דאַנק דיעזער אַלטער פּריווילעגיע האָט ער בייבעהאַלטען אַלערליי פּערזענליכע רעכטע איבער זיינע געוועזענע לייב־אייגענע.*) ווען אַן אַלטע פרוי האָט געלאָזען בירושה איהר טאָכטער איינעם אָדער צוויי בוימער אָדער איינינע אַלטע

*) אין אַן אויסגעצייכענטען פּאַמפלעט, אַרויסגעגעבען פון איינעם ד.... (אַפּריל 10, 1789) געפינען מיר אַן ערקלעהרונג פון די אורזאַכען, וועלכע שטערען דער ענטוויקלונג פון דער אַגריקולטור: די גרויסע טאַקסעס, די מעשר־אָבצאָהלונגען און אַלערליי אַנדערע אָבצאָהלונגען, און וועלכע האַלטען אַלץ אין איין וואַקסען, אויך די גרויסע מאַסע פון ווילד־פאַנג, וואָס ווערט פערהאַלטען דורך דעם מיסברויך פון פּריווילעגיען און ספּאָרט, און דעם מיסברויך פון דער ריכטער־שטעלע — דאָס אַלעס מאַכט מעגליך די פּריצים צו האַנדלען ווי דעספּאָטען און צו האַלטען די איינוואוינער פון די לאַנד־דיסטריקטען אין די קייטען פון שקלאַפעריי.

קליידער — ווי, למשל, „מיין שווארצע וואטאַווע ספּאָדניצע", א צואה, וועלכע איך האָב געזעהן, — איז געקומען דער נאָבעלער לאָרד אָדער די גרויסמוטהיגע לידי פון שלאָס, און האָט ארויפגעלעגט א טאקס אויף דיעזע ירושה. דער בויער האָט אויך געצאָהלט פאר דאָס רעכט פון חתונה, פון ווערען בעגראָבען, פון אָנשליסען זיך אָן דער קירכע. ער האָט אויך געצאָהלט אויף אלץ, וואָס ער האָט געקויפט אָדער פערקויפט, און דאָס רעכט גופא צו פערקויפען זיין תבואה אָדער זיין וויין איז געווען בעשרענקט. ער האָט ניט געטאָרט פערקויפען, איידער דער לאָרד האָט פערקויפט זיין סחורה. ענדליך זיינען געווען אלערליי אָבצאָהלונגען פאר דעם געברויך פונ'ם מילל, פונ'ם וויין־פּרעס, פון דעם עפענטליכען באַק־הויז, פון דעם וואש־פּלאץ, אלעס וואָס איז געווען איינגעפיהרט זייט די צייט פון לייב־אייגענשאפט, ווי אויך די בעשטייערונג פון נים, שוועמלעך, לייווענט, פּאָדעס, וועלכע זיינען פריהער בעטראכט געוואָרען אלס מתנות צו פערשיעדענע שמחות.

וואָס אָנבעטרעפט די פּאָרגעשריבענע ארבייט, האָט זי אָנגענומען זעהר פיעלע פאָרמען: די ארבייט אין די פעלדער פון דעם פריץ, די ארבייט אין פּארק און אין זיינע סעדער און ארבייט צו בעפריעדיגען אלע סאָרטען קאַפּריזען. אין מאנכע דערפער איז זאָגאר געווען א פערפפליכטונג צו קלאַפּען אין טייך ביינאכט, כדי די זשאבעס זאָלען ניט שטערען דעם פריץ אין זיין שלאָף.

פּערזענליך איז דער מענש געווען פריי, אָבער דיעזער גאנצער נעץ פון צאָהלונגען, וועלכער איז ביסלעכווייז געוועבט געוואָרען דורך די ביטרעקייט פון דעם פריץ און זיינע סטיוארדס אין די יאָהרהונדערטע פון לייב־אייגענשאפט, אין דיעזען נעץ האָט זיך נאָך דער בויער געהאלטען אין איין וואַרפען.

און נאָך דעם פריץ איז געקומען דער שטאאט מיט זיינע טאַקסעס, מיט זיינע געלד־שטראָפען, מיט זיינע צוואנציגער, מיט זיין פליכטמעסיגער ארבייט ווערענדיג אלץ גרעסער. און דער שטאאט, פונקט ווי דער פריץ, האָבען זיך געהאלטען אין

איין קליגען, ווי צו ענטדעקען נייע פרעטענזיעס פאַר די בערוי־
בונג פונ׳ם בויער.

עס איז אמת, דאָס זייט טורגאָ׳ס רעפאָרמען האָט דער בויער אויפגעהערט צו צאָהלען געוויסע פעאָדאַלע טאַקסעס, און מאנכע גובערנאַטאָרען אין די פּראָווינצען האָבען זאָגאַר ענטזאָגט זיך צו געברויכען געוואַלד פאַר די אויפמאָהנונג פון געוויסע טאַקסעס, וועלכע זיי האָבען געהאַלטען פאַר אונגע־רעכטע. אָבער די הויפּט פעאָדאַלע טאַקסען, וואָס מען האָט גע־צאָהלט פאַר דאָס לאַנד, דיעזע זיינען אויפגעמאָהנט געוואָרען ביז א פּרוטה, און זיי זיינען געוואָרען אַלץ שווערער און שווע־רער, ווייל די שטאַאַט־ און פּראָווינץ־טאַקסעס, צו וועלכע זיי זיינען צוגערעכענט געוואָרען, האָבען געהאַלטען אַלץ אין איין וואַקסען. עס איז דערפאַר ניטאָ קיין וואָרט פון איבערטרייבונג אין די פינסטערע בילדער פון לעבען אין די דערפער, געשיל־דערט פון יעדען געשיכטס־שרייבער פון דער רעוואָלוציאָן; אבער עס איז אויך ניטאָ קיין איבערטרייבונג אין דער בעהויפּטונג, דאָס אין יעדען דאָרף זיינען געווען מאנכע בויערען, וועלכע האָבען זיך ארויפגעארבייט צו א געוויסען גראַד פון וואוילהאבענהייט, און דאָס דיעזע בעזאָנדערס זיינען געווען די מענשען, וועלכע האָבען געוואונשען אראָבצוטרייסלען פון זיך אַלערליי פעאָדאַלע פערפּפליכטונגען און צו געווינען אינדיווידועלע פרייהייט. די צוויי טיפּען, געשילדערט פון ערקמאַן און שאטריאַן אין זייער „געשיכטע פון בויער“, פון דעם מיטעלקלאַס מענשען פון דאָרף און פון דעם בויער, וואָס איז צוריבען געוואָרען אונטער דער משא פון זיין אָרעמקייט — זיינען לעבענס־געטריי. זייביידע האָבען געלעבט. דער ערשטער האָט צוגעגעבען פּאָליטישע מאַכט דעם דריטען שטאַנד, וועהרענד די חברות רעבעלען, וועלכע האָבען זייט דעם ווינטער פון 1788־1789 אָנגעהויבען צו צווינ־גען די אַדעללייט אויפצוהערען צו מאָהנען די פעאָדאַלע טאַקסען, וואָס זיינען פערשריעבען אין די ביכער, האָבען זיך געבילדעט פון די הונגערענדע בויערען אין די דערפער, וועלכע האָבען נור

געהאט שטיבלעך פון בלאָטע, אום צו לעבען אין זיי און אייניגע קאַשטאַנען, אלס זייער נאַהרונג.

דאָס זעלבע איז אויך אָנוועגדבאר אויף די שטעדט, וואו די פעאָדאלע רעכטע האָבען פונקט אזוי געגאָלטען, ווי אין די דערפער. די אָרעמע קלאַסען אין די שטעדט זיינען געווען פונקט אזוי דערשטיקט אונטער די פעאָדאלע טאַקסעס, ווי די בויערען; דאָס רעכט פון פריץ אלס עלטסטער, אלס ריכטער, איז געבליבען אין זיין גאנצער מאַכט אין פיעלע גרויסע שטעדט, און די כאַטקעס פון די בעלי־מלאכות האָבען געצאָהלט דיזעלבע טאַקסעס אין פאל פון א פערקויף אָדער א ירושה, ווי די לעבער פון די בויערען. מאַנכע שטעדט האָבען זאָגאר געהאט צו צאָהלען א שטענדיגען שטייער, אלס אַן אויסלייז־געלד פון זייער געוועזענער פעאָדאלער אונטערוואָרפענהייט. אחוץ דעם האָט די מאַיאָרי־טעט פון די שטעדט געמוזט צאָהלען דעם „פרייוויליגען געשענק“ צום קעניג, אום נור אויפצוהאַלטען דעם שאָטען פון מוניצי־פאלער אונאבהענגיגקייט, און די לאַסט פון דיזע טאַקסעס האָט אַם שטאַרקסטען געדריקט די אָרעמע. אויב מיר גיבען נאָך צו צו דעם אלעם די שווערע קעניגליכע טאַקסעס, די פראָווינץ־שטייערען, די געלד־שטראָפען, דעם זאַלץ־טאַקס און די איבע־ריגע, ווי אויך די קאַפּריזען פון די בעאַמטע, די שווערע אויסגאַ־בען פון א געריכט און די אונמעגליכקייט, אז א געוועהנליכער מענש זאָל קריגען גערעכטיגקייט געגען אַן ארעלמאַן, ווען ער זאָל אפילו זיין א רייכער מיטגליעד פון דעם מיטעלקלאַס, און ווען מיר נעהמען נאָך אין אָנבעטראַכט די פיעלע פאָרמען פון אונטערדריקונג, בעליידיגונג און ערניעדריגונג, אונטער וועלכע די ניעדריגערע קלאַסען האָבען געמוזט לײַדען, וועלען מיר דאַן זיין אימשטאַנד צו מאַכען זיך אירגענד א בעגריעף פון די לאַגע פון די אָרעמע ערב 1789.

עס איז אלזאָ געווען דיעזע אָרעמע קלאַסען, וועלכע, דורך זייער רעוואָלטירען אין די שטעדט און די דערפער, האָבען געגעבען דעם דריטען שטאַנד אין די גענעראַל־שטאַאַטען דעם

מוטה צו שטעלען זיך געגען קעניג און צו ערקלעהרען די פער־זאמלונג אלס א קאנסטיטואירענדע קערפערשאפט.

א טריקעניש האט פעראורזאכט אן אונגערעטעניש פון די תבואה אין 1786, און דער ווינטער איז געווען זעהר א שטרענ־גער. אויך פאר דעם זיינען געווען, נאטירליך, פונקט אזעלכע שטרענגע ווינטערס און פונקט אזעלכע אונגערעטענישען. יעדען יאהר איז אין אירגענד א טהייל פון פראנקרייך געווען א הונגער־צייט. און אפט האט דער הונגער זיך פערשפרייט אויף א פערטעל און זאגאר אויף א דריטעל פון פראנקרייך. אבער דיעזעס מאל זיינען די האפנונגען אויפגעוועקט געווארען דורך די פריהערדיגע פאסירונגען — דורך די פראווינץ־פערזאמלונגען, דורך די איינ־בערופונג פון דעם אדעל, דורך די רוהע־שטערונגען אין פערבינ־דונג מיט די פארלאמענטען אין די שטעדט, וועלכע האבען זיך פערשפרייט, ווי מיר האבען געזעהן, אויך ביז צו די דערפער, וועניגסטענס אזוי איז געווען אין ברעטאן. און דיעזע אויפ־שטענדע אין 1789 זיינען געווארען באלד זעהר היבשע סיי אין זייער צאהל און סיי אין זייער כאראקטער.

איך לערען דורך פראפעסאר קארעעף, וועלכער האט שטו־דירט די ווירקונג פון דער גרויסער רעוואלוציאן אויף די פראנ־צויזישע בויערען, דאס אין די נאציאנאל־ארכיווען איז דא א גרויסער פאק דאקומענטען, וואס דערצעהלען איבער די אויפ־שטענדע פון די בויערען פאר די איינגעהמונג פון דער באסטיליע.*) וואס מיר אנבעלאנגט, ניט זייענדיג קיינמאל אין שטאנד צו שטודירען די ארכיווען אין פראנקרייך, נור פאר־שענדיג אין פיעלע פראווינץ־געשיכטען פון יענער צייט, בין איך שוין פריהער, אין אנדערע ווערק,**) געקומען צום שלוס, דאס

---

*) עס איז בעקאנט, דאס טעין, וועלכער האט פרעטענדירט, דאס ער האט שטודירט די רעפארטען פון די פראווינץ־גובערנאטארען וועגען דיעזע אויפשטענדע, האט נור א בליק געטהאן אין זעקס און צוואנציג רעפארטען, וועלכע האבען צו טהאן מיט דעם יאהר 1779.

**) „די גרויסע רעוואלוציאן“ (פאמפלעט), פאריז, 1893 ; „די

א גרויסע צאָהל אויפשטענדע האָט אויסגעבראָכען אין די דער־פער נאָך יאנואר 1789, און זאָגאר נאָך דעצעמבער 1788. אין געוויסע פראָווינצען איז די לאגע געווען א שוידערליכע צוליעב דעם מאנגעל אין נאהרונג, און איבעראל האָט געהערשט א גייסט פון רעוואָלט, וועלכער איז ביז יענער צייט גאָר ווענינ בעקאנט געווען. אין פריהלינג איז דער אויפשטאנד געוואָרען אלץ אָפטער אין פאָיטו, בריטאני, טוראין, אָרלעאינס, נאָרמאנדי, איל דע פראנס, פיקארדי, שאמפיין, אלזאס, בורגונדי, ניווערנייס, אווערגנען, לאנגעדאָק און פראָווענס.

אלע דיעזע אויפשטענדע זיינען געווען כמעט פון איין און דעם זעלבען כאראקטער. די בויערען, בעוואפענט מיט מעסער, סערפען, דובינען, זיינען געגאנגען צוזאמען אין שטאָדט, און האָבען געצוואונגען די ארבייטער און די בויערען, וועלכע האָבען געבראכט דעם קאָרן צום מארק צו פערקויפען עס פאר א געווי־סען „עהרליכען“ פרייז, ווי למשל, דריי ליווערס דעם בושעל. אָדער זיי זיינען אוועק צו די קאָרן־הענדלער, האָבען ארויסגע־נומען דעם ווייץ און „צוטהיילט איהם צווישען זיך אויף א רעדוצירטען פרייז“. פערשפרעכענדיג צו בעצאָהלען דערפאר נאָך דער קומענדער שניט־צייט. אין אנדערע פלעצער האָבען זיי געצוואונגען דעם לאנד־אייגענטהימער זיך צו ענטזאגען אויף א פאָר מאָנאטען פון זיינע שטייערען אויף מעהל, וואָס איהם האָט געקומט, אָדער זיי האָבען געצוואונגען די מוניציפאליטעט צו טעקסען ברויט און מאנכעס מאָל צו פערגרעסערען אויף פיער סו דעם טעגליכען ארבייטס־לוין. דאָרט, וואו דער הונגער איז געווען אם שטארקסטען, ווי אין טהיערס, זיינען די שטאָדט־ארבייטער אוועק זאמלען ווייץ אין די דערפער. אָפט האָבען זיי אויפגעבראָכען די שפייכלער, — וואָס האָבען געהערט צו רעלי־גיעזע אנשטאלטען און צו קאָרן־הענדלער, מאָנאָפאָליסטען, אָדער

גרויסע פראנצויזישע רעוואָלוציאָן און איהר לעהרע", א יאָהר־צייט־ארטיקעל אין דער „ניינטינטה סענטשורי“, דזשון, 1889; ארטיקלען איבער דער רעוואָלוציאָן אין „לא רעוואָלט“.

זאַגאַר אַזעלכע, וואָס האָבען געהערט צו פּריוואַט־פּערזאָנען, און האָבען פּערזאָרגט די בעקערס מיט מעהל. נאָך מעהר, פון דיעזער צייט אָן דאַטירט דאָס בילדען־זיך פון באַנדעס, וואָס זיינען געוועזען צוזאַמענגעשטעלט פון בויערען־האָלץ־העקער, מאַנכעס מאָל זאָגאַר פון קאָנטראַבאַנדיסטען, וועלכע זיינען געגאַנגען פון דאָרף צו דאָרף, פערנעהמענדיג דעם קאָרן, וואָס זיי האָבען געפונען. שפּעטער־צו האָבען זיי אויך אָנגעהויבען פערברענען די ביכער און צו צווינגען די פּריצים אָבצוזאָגען זיך פון זייערע פעאָדאַלע רעכטע — דיעזע זיינען עס געוועזען דיזעלבע באַנדעס, וועלכע האָבען געגעבען דעם מיטעלקלאַס די פּרעטענזיע פאַר די בעוואַפנונג פון זייער מיליץ אין 1789.

און זייט יאַנואַר האָט מען אויך אימער געהערט אין דיעזע רייאָטען דעם געשריי: „וויוו לאַ ליבערטע!“ און פון יענער צייט אָן און נאָך שטאַרקער נאָך דעם מאָנאַט מערץ, געפינען מיר די בויערען דאָ און דאָרט, ענטזאָגענדיג זיך צו צאָהלען די צעהנער און אַנדערע שטייערען און זאָגאַר די טאַקסעס. אחוץ די דריי פּראָווינצען בריטאַני, אַלזאַס און דאָפין, וועלכע טעין גיט אָן, קען מען געפינען שליאַדען פון אַזעלכע בעוועגונגען איבער דעם גאַנצען מזרח־טהייל פון פראַנקרייך.

אין זיד־פראַנקרייך, אין אַגדע, נאָך די רייאָטען פון אַפּריל, 19, 20, 21 „האָט דאָס פאָלק אין זיין נאַרישקייט זיך איינגערעדט, אַז ער איז אַלעס“, האָבען געשריעבען דער מעיאָר און די קאָנסולס, „און דאָס ער מעג טהאָן אַלעס לויט דעם בלומרשט׳־דיגען ווילען פון קעניג אין דער שייכות פון גלייכהייט פון אַלע. דאָס פאָלק האָט געסטראַשעט צו פערניכטען די שטאָדט, אויב דער פּרייז פון אַלערליי עסענוואַרג וועט ניט פערקלענערט ווערען, און אויב די פּראָווינץ־טאַקסען אויף וויין, פיש און פליישׁ וועלען ניט אָבגעשאַפט ווערען. נאָך מעהר — און דאָ זעהען מיר דעם ק אָ מ ו נ א ל י ס ט י ש ע ן געזונדען פּער־שטאַנד פון דעם פראַנצויזישען פאָלק — „זיי האָבען געוואונשען צו נאָמינירען קאָנסולס, מאַנכע פון וועלכע זאָלען גאָר זיין פון זייער אייגענעם קלאַס“, און דיעזע פאָדערונגען זיינען בעוויליגט

געוואָרען די בונטאָוושטשיקעס. דריי טעג נאָכדעם האָט דאָס פאָלק געפאָדערט די פערקלענערונג פון דער אָבצאָהלונג אויף דעם מיהל אויף א גאַנצע העלפט, און אויך דאָס איז נאָכגעגעבען געוואָרען.

דיעזער אויפשטאנד האָט געהאט הונדערט עהנליכע צו זיך. צו קריגען ברויט — דאָס איז געוועןן די הויפּט־פאָרזעהונג פון דער בעוועגונג, אָבער באלד זיינען אויך געוועןן פאָדערונגען איז דער ריכטונג, וואו עס בעגעגענען זיך עקאָנאָמישע פאָדערונגען און פּאָליטישע אָרגאַניזאציאָן; די ריכטונג, אין וועלכער די פאָלקס־אַגיטאציאָן געהט אָן אימער פאָרווערטס מיט דעם גרעס־טען צוטרוי און געווינט גלייך מאַנכע באַלדיגע רעזולטאטען.

אין פּראָווענס, וועניגסטענס אין מערץ און אפּריל פון 1789, האָבען מעהר ווי פערציג גרויסע דערפער און שטעדט אָבגעשאפּט דעם שטייער אויף מעהל, און דאָ און דאָרט זיינען געפּלינדערט געוואָרען די הייזער פון די בעאמטע, וועמעס פליכט עס איז געוועןן אויפצומאָהנען דעם שטייער אויף מעהל, פלייש, א. ז. וו. די פּרייזען אויף די נאהרונגס־מיטעל זיינען רעדוצירט געוואָרען, און עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען א מאַקסימום־פּרייז אויף אַלע נאהרונגס־מיטעל; און ווען די העררען פון די העכערע קלאסען האָבען פּראָטעסטירט, האָט מען זיי מכבד געוועןן מיט שטיינער, אָדער מען האָט פאַר זייערע אויגען אָנגע־הויבען גראָבען א גרוב אין דער ערד, וואָס האָט געקאָנט זיי דיענען אַלס קבר. מאַנכעס מאָל האָט מען זאָגאר ארויסגעבראַכט א טרונע, אום צו מאַכען א טיעפערען איינדרוק אויף די איינגע־עקשן׳טע, וועלכע האָבען אָבער נאָכדעם זיך שוין מעהר ניט גע־עקשן׳ט. דאָס אַלעס האָט שטאַטגעפונען אין אַפּריל אין 1789, אָהן די פערגיסונג פון א טראָפּען בלוט. עס איז „א סאָרט מלחמה געגען די אייגענטהימער און אייגענטהום“, דערצעהלען די רעפּאָרטען פון די גובערנאטאָרען פון די פּראָווינצען. „דאָס פאָלק ערקלעהרט נאָך אַלץ, דאָס עס וועט גאָר ניט צאָהלען, ניט קיין טאַקסעס, ניט קיין אָבצאָהלונגען און ניט קיין חובות“.

פאַר דעם, זייט אַפּריל, האָבען די בויערען אָנגעהויבען צו

פלינדערען די גרויסע לאַנד־הייזער און צו צווינגען דעם אדעל צו ענטזאגען זיך פון זייערע רעכטע. אין פעמניער האָבען זיי געצוואונגען דעם פריץ צו אונטערשרייבען א דאָקומענט, אין וועלכען ער ענטזאגט זיך פון אלע זיינע רעכטע. אין ריעז האָבען זיי פערלאנגט פון בישאָפּ ער זאָל פערברענען די אלע ביכער. אין היירעס און אנדערע פלעצער האָבען זיי פערברענט די אלע פאפּירען איבער די פעאָדאלע רענטס און טאקסעס. אין קורצען, אין פּראָווענס, פון דעם מאָנאט אפּריל, קענען מיר שוין זעהן דעם אָנפאנג פון דיעזען גרויסען בויערען־אויפשטאנד, וועלכער האָט געצוואונגען דעם אדעל און פּריסטערטהום צו מאכען זייערע ערשטע הנחות דעם 4טען אויגוסט 1789.

עס איז לייכט צו דערקענען דעם איינפלוס, וואָס דיעזע רייאָטען און דיעזע אויפרעגונג האָבען אויסגעאיבט אויף די וואהלען צו דער נאציאָנאל־פערזאמלונג. כאססין, אין זיין בוך „דער געניוס פון דער רעוואָלוציאָן“, זאָגט, דאָס אין מאנכע פלעצער האָט דער אדעל אויסגעאיבט א גרויסען איינפלוס אויף די וואהלען, און דאָס אין דיעזע פלעצער האָבען די בויערען־וועהלער ניט געהאט דעם מוטה צו מאכען אירגענד וועלכע קלאגען. אין אנדערע פלעצער, בעזאָנדערס אין רענן, האָבען די אדעל־לייט זיך בענוצט זאָגאר מיט דער זיצונג פון די גענעראל־שטאאטען פון בריטאני ביין סוף פון דעצעמבער 1788 און אין יאנואר 1789, און האָבען פּרובירט אויפצוהעצען דאָס הונגערענדע פאָלק געגען דעם מיטעלקלאס. אָבער וואָס האָבען געקענט אויפטהאָן דיעזע לעצטע קאָנוואולסיווע אָנשטרענגונגען פון דעם אדעל געגען דעם פאָלקס־שטראָם, וואָס איז געוואָרען אלץ שטארקער? דאָס פאָלק האָט געזעהן מעהר ווי א העלפט פון לאנד, ליגענדיג אונבענוצט אין די הענד פון דעם אדעל און די גלחים, און זיי האָבען פערשטאנען פיעל בעסער, ווי וועלן סטאַטיסטיקער וואָלטען עס דעמאָנסטרירט פאר זיי, דאָס אזוי לאנג, ווי די בויערען וועלען ניט נעהמען בעזיץ פון דעם לאנד, אום צו קולטיווירען איהם, וועט דער הונגער אייביג הערשען צווישען די בויערען.

די סאמע נויט צו לעבען האָט געמאכט דעם בויער ערהויב־בען זיך געגען די פערכאַפּער פון לאַנד. אין דעם ווינטער פון 1788־1789 איז ניט אוועק א טאָג, זאָגט כאסין, ווען גאנצע טראַנספּאָרטען פון ווייץ זיינען ניט געפּלינדערט געוואָרען. די מיליטער־אויטאָריטעטען האָבען ניט געקענט טראַכטען פון קיין אנדער זאך, ווי נור ווי צו אונטערדריקען די רייאָטען. אָבער די געריכטען האָבען זיך ענטזאגט צו פעראורטהיילען אָדער זאָגאר צו משפט'ן די פערהונגערטע רעבעלען. עהנליכע רייאָטען האָבען אויסגעבראָכען איבעראל, אין נאָרד, אין זידען, איסט און וועסט.

די וואהלען האָבען געבראכט מיט זיך א בענייאונג פון לעבען און פון האָפנונג אין די דערפער. דער איינפלוס פון ארעל איז געווען גרויס איבעראל, אָבער איצט האָט מען אין יעדען דאָרף געקענט געפינען איינעם א מיטעלקלאַס־מענשען, א דאָק־טאָר אָדער אן אדוואָקאט, וועלכער האָט געלעזען זיין וואָלטער אָדער סעי. אלעס האָט זיך געהאלטען אין ענדערען איבעראל, וואו עס איז נור געווען א וועבער אָדער א מוליער, וועלכער האָט נור געקענט לעזען און שרייבען, און זאָל עס זיין זאָגאר בלויז געדרוקטעס. די בויערען זיינען געווען זעהר גערען צו האָבען פערשריעבען אויפ'ן פּאַפּיער זייערע קריוודעס. עס איז אמת, אז דיעזע אלע קריוודעס זיינען געווען אורזאכען פון אן אונטער־געאָרדענטער וויכטיגקייט, אָבער איבעראל זעהען מיר אויפ־שפּראָצען די פאָדערונג, ווי דאָס איז געווען אין דעם אויפשטאנד פון דער דייטשער בויערנשאפט אין 1523, אז די פּריצים זאָלען ב ע ו ו י י ז ע ן דאָס רעכט אויף זייערע טאקסעס. ווען די בויערען האָבען אריינגעשיקט זייערע ערקלעהרונגען, האָבען זיי געדולדיג געווארט אויף דעם רעזולטאט. אָבער די לאנגזאמקייט פון די גענעראל־שטאאטען און פון דער נאציאָנאל־פערזאמלונג האָט זיי אויפגערייצט, און אזוי שנעל, ווי דער שרעקליכער ווינטער פון 1787־1788 איז געקומען צו א סוף און עס האָט אויפגעשיינט די זון, ברענגענדיג מיט זיך די האָפנונג אויף א קומענדען גערעטעניש, זיינען די רייאָטען אויסגעבראָכען אויף

דאָס ניי, בעזאָנדערס נאָך דעם, ווי די פריהלינגס־ארבייט אויף די פעלדער האָט זיך געענדיגט.

די אינטעלעקטועלע מיטעלקלאַסען האָבען נאַטירליך זיך בענוצט מיט די וואהלען, אום צו פערברייטען רעוואָלוציאָנערע אידעען. עס האָט זיך געבילדעט „א קאָנסטיטוציאָנעלער קלוב“ און זיינע פיעלע אָבטהיילונגען האָבען זיך פערשפרייט ביז אין די קלענסטע שטעדטלעך. די גלייכגילטיגקייט, וועלכע האָט איבערראשט ארטהור יאַנג אין די מזרח־שטעדט פון פראנקרייך, האָט, אָהן צווייפעל, עקזיסטירט. אָבער אין מאנכע אנדערע פראָ־ווינצען האָט דער מיטעלקלאַס ארויסגעצויגען דעם גאנצען פראָ־פיט, וואָס ער האָט נור געוואונשען, פון דער וואהל־אגיטאציאָן. מיר קענען זאָגאר זעהן, ווי אזוי די פּאַסירונגען, וועלכע האָבען שטאַטגעפונען אין יוני אין ווערסאַיל אין דער נאַציאָנאַל־פער־זאמלונג, זיינען שוין פאָרבערייטעט געוואָרען מיט מאָנאַטען פריהער אין די פראָווינצען. אזוי איז די פערייניגונג פון די דריי שטענדע און די אָבשטימונג פון דער פערזאָן איז שוין בעשלאָסען געוואָרען אין דאָפין זייט דעם מאָנאַט אויגוסט אין 1788 פון די שטענדע פון דער פראָווינץ אונטער דעם דרוק פון די לאָקאַלע אויפשטענדע.

מען דאַרף אָבער ניט מיינען, דאָס די מיטעלקלאַס־מענשען, וועלכע האָבען געשפּיעלט א פּראָמינענטע ראָליע אין די וואהלען, זיינען געוועזען אויף דעם מינדעסטען גראַד רעוואָלו־ציאָנער. זיי זיינען געוועזען געמעסיגטע, „פריעדליכע ו'עבעלען“, ווי כאַססין רופט זיי אָן. וואָס אָנבעטרעפט רעוואָלוציאָנערע מאַסרעגעלען, איז עס געוועהנליך געוועזען דאָס פאָלק, וואָס האָט גערעדט פון זיי, זייט געהיימע געזעלשאַפטען האָבען זיך אָנגע־הויבען גרינדען צווישען די בויערען, און אונבעקאַנטע פערזאָנען האָבען אָנגעהויבען אפּעלירען צום פאָלק ניט צו צאָהלען מעהר קיינע טאַקסעס, נור צו מאַכען דעם אדעל זיי צאָהלען. אָדער עס זיינען ארומגעגאַנגען אזעלכע שלוחים, וועלכע האָבען ער־קלעהרט, דאָס דער אדעל איז שוין איינפערשטאַנדען צו צאָהלען די טעקסעס, נור אז דאָס איז בלויז א כיטרער טריק. „דאָס פאָלק פון זשענעווא איז בעפרייט געוואָרען אין א טאָג... ציטערט,

איהר פריצים!" עס זיינען אויך געווען בראָשורען, אדרעסירט צום בויער, און פערטהיילט צווישען זיי אין געהיים. אין קורצען, ווי כאססין זאָגט, — און קיינער האָט ניט פאָרזיכטיגער שטודירט דיעזע צייט פון דער רעוואָלוציאָן, — „אזוי שטארק איז געווען די אגיטאציאָן אין די דערפער, דאָס ווען אפילו דאָס פאָלק אין פאריז וואָלט בעזיעגט געוואָרען דעם 4טען יולי, איז עס שוין ניט געווען מעהר מעגליך צוריקצובּרענגען די לאגע, אין וועלכע דאָס לאנד איז געווען פאר יאנואר 1789". אום דאָס צו טהאָן, וואָלט געווען נויטיג צו בעקעמפּפען יעדען דאָרף בעזונדער. נאָך דעם מאָנאט מערץ האָט שוין קיינער ניט געצאָהלט מעהר די פעאָדאלע טעקסעס.

די וויכטיגקייט פון דיעזער טיעפער אגיטאציאָן אין די לאנד־דיסטריקטען קען זעהר לייכט בעגריפען ווערען. כאָטש די געבילדעטע מיטעלקלאססען האָבען אָהן צווייפעל געצויגען נוצען פון די צוזאמענשטויסונגען צווישען קעניגליכען הויף און די פארלאמענטען, אום אָנצופאנגען א פּאָליטישע קאָכעניש, און כאָטש זיי האָבען געארבייט שווער אום צו פערברייטען אונצופריעדענהייט, פון דעסטוועגען איז עס זיכער, דאָס דער בויערען־אויפשטאנד, געווינענדיג אויף זיין זייט די שטעדט, איז געווען דער פונדאמענט פון דער רעוואָלוציאָן און האָט געגעבען די דעפּוטאטען פון דריטען שטאנד די פעסטקייט, די ענטשלאָססענהייט, וואָס זיי האָבען באלד ארויסגעוויזען אין ווערסאיל, אום צו רעפאָרמירען די גאנצע רעגיערונגס־סיסטעם אין פראנקרייך, און צו מאכען דעם אָנפאנג פון א פּאָלשטענדיגער רעוואָלוציאָן אין דער פערטהיילונג פון רייכטהום.

אָהן דעם בויערען־אויפשטאנד, וועלכער האָט זיך אָנגעפאנגען אין ווינטער און איז ווייטער געגאנגען אלץ וואקסענדיג ביז 1793, וואָלט דער אומשטורץ פון דעם קעניגליכען דעספּאָטיזמוס קיינמאָל ניט אויסגעפיהרט געוואָרען אזוי פּאָלשטענדיג, און ער וואָלט אויך ניט געבראכט מיט זיך אזא גרויסע ענדערונג, א פּאָליטישע, אן עקאָנאָמישע און א סאָציאלע. פראנקרייך וואָלט

אפשר געקראָגען אַ קאַריקאַטור פון אַ פּאַרלאַמענט, ווי פּרייסען האָט עס געהאַט אין 1848, אָבער דיעזע בענייאונג וואָלט ניט אָנגענומען דעם כאַראַקטער פון אַ רעוואָלוציאָן. עס וואָלט געבליבען איבערפלעכליך, ווי דאָס איז געווען אין די דייטשע שטאַאַטען נאָך 1848.

ד ע ר   א כ ט ע ר   ק א פ י ט ע ל.

פיעלע ראַטען אין פּאַריז און אומגעגענד.

די טהעטיגקייט אין פּאַריז. — די רעוועליאָן־פּאַסירונג. — דער ערשטער צוזאַמענשטויס צווישען דעם פּאַריזער פאָלק און די רייכע. — „ענגליש גאָלד". — פּאַריז ווערט דער מיטעלפּונקט פון דער רעוואָלוציאָן.

אונטער אַזעלכע אומשטענדען איז עס גאַנץ לייכט צו בע־גרייפען, וואָרום פּאַריז האָט ניט געקענט בלייבען רוהיג. ווי איבעראַל, איז אויך דער הונגער בעפאַלען די אָרעמע בעפעל־קערונג פון לאַנד אַרום פּאַריז. נאַהרונגס־מיטעל זיינען געווען פונקט אַזוי ווייניג אין פּאַריז, ווי אין אַנדערע גרויסע שטעדט; און די, וועלכע זיינען געקומען זוכען אַרבייט אין דער גרויסער שטאָדט, האָבען ניט געקענט טהאָן קיין אַנדער זאַך, ווי נור פערגרעסערען די אַרמעע פון אָרעמע, וועמען פּאַריז האָט צוגע־צויגען מיט די בעזאָנדערס גרויסע אויסזיכטען אויף די גרויסע פּאַסירונגען, וועלכע, יעדער האָט געפיהלט, זיינען ניט ווייט.

צו ענדע ווינטער — אין מערץ און אַפּריל — ווערען מאַנכע הונגער־רייאָטען און פּלינדערונגען פון קאָרן דערמאָנט אין די רעפּאָרטען פון די פּראָווינץ־גובערנאַטאָרען פון אָרליענס, קאַז־נעס, ראַמבאָלעט, דזשאָ, פּאָנט־סאַנט־מאַקסענס און אין פיעלע אַנדערע פּלעצער. אין די וועלדער אַרום פּאַריז האָבען די בויערען שוין אַזוי פריה, ווי אין מערץ, אויסגעראָטעט די קראָליקעס און די האָזען; זאָגאַר די וועלדער, וואָס האָבען געהערט צו דעם מאָנאַסטיר סט. דעניס זיינען אויסגעשניטען און אַוועקגענומען

געוואָרען גאַנץ אָפען אָהן דעם מינדעסטען פּערזוך צו בעהאַלטען זיך דערמיט.

פּאַריז האָט ממש געשלונגען די רעוואָלוציאָנערע פּאַמפּ־לעטען, וועלכע זיינען צו צעהן, צוועלף און זאָגאַר צו צוואַנציג ארויסגעקומען יעדען טאָג. שנעל זיינען זיי איבערגעגאַנגען פון די הענד פון די, וועלכע האָבען זיי געקענט קויפען אין די הענד פון די אָרעמסטע. די מענשען האָבען זיך געוואַלדיג אויפגערעגט איבער ס ע י ׳ ס בראָשורע „וואָס איז דער דריטער שטאַנד?" „איבער די בעטראַכטונג און די אינטערעסען פון דעם דריטען שטאַנד" פון ראַבאָ, א ביכעל, וואָס איז געווען אָנגעהויכט פון סאָציאַליזמוס, איבער „די רעכטע פון די גענעראַל־שטאַאַטען" פון ד'ענט ראַים, און איבער הונדערטע אַנדערע וועניגער בעקאַנטע, אָבער אָפט נאָך פיעל שאַרפערע, ווי די אויבענדערמאָנטע. גאַנץ פּאַריז איז געווען אויפגערעגט געגען דעם קעניגליכען הויף און דעם אדעל, און באַלד זיינען די מיטעלקלאַס רעוואָלוציאָנערען אוועק אין די אָרעמסטע געסלעך און אין די שענקען פון עק שטאָדט, צו ערווערבען די הענד און די פּיקעס, אין וועלכע זיי האָבען זיך גענויטיגט, אום צו געבען א טוידט־קלאַפּ דעם קעניג־טהום. דערווייל, דעם 28טען אַפּריל, האָט אויסגעבראָכען דער אויפשטאַנד, וועלכער איז בעקאַנט אונטער דעם נאָמען „די רעוועליאָן־פּאַסירונג", א פּאַסירונג, וועלכע האָט אויסגעזעהן צו זיין איינער פון די פּאָרלויפער פון די גרויסע טעג פון דער רעוואָלוציאָן.

דעם 27סטען אַפּריל זיינען די אויסערוועהלטע דעפּוטאַטען צוזאַמענגעקומען אין פּאַריז, און עס שיינט, דאָס וועהרענד זיי האָבען געהאַלטען אין פערפערטיגען זייערע דאָקומענטען אין דעם פאַבורג סט. אַנטואַן, האָט פּאַסירט א חלוקי דעות צווישען די מיטעלקלאַסען און די אַרבייטער. די לעצטע האָבען אין דעם דאָקומענט ערקלערט זייערע קריוודעס, און די מיטעלקלאַס־מענשען האָבען זיי געענטפערט אויף דעם מיט בעליידיגונגען. רעווילליאָן, א פּאַפּיר־פאַבריקאַנט, אליין א געוועזענער אַרביי־טער, און איצט, דורך א גרויסע און קונציגע עקספּלואַטאַציע,

א באָס, וואָס האָט בעשעפטיגט דריי הונדערט ארבייטער, האָט זיך געמאַכט בעזאָנדערס פּראָמינענט דורך די ברוטאַליטעט פון זיינע ווערטער. זיי זיינען זייט דאַן שוין אָפט ווידערהאָלט געוואָרען: „דער ארבייטער קען זיך בענוגענען מיט שוואַרץ־ברויט און לינזען. ווייצענס איז ניט פאַר זיין גלייכען“.

איז דאָ עפּעס אמת אין דער בעהויפּטונג, וועלכע איז געמאַכט געוואָרען פון די רייכע, נאָך דער אונטערזוכונג פון דיעזער רעווילליאָן־פּאַסירונג, אַז אין דער צייט, ווען עס האָט פּאַסירט דיעזער אויפשטאַנד איז א גרויסע מאַסע פערדעכטיג־אויסזעהענדע אָרעמע מענשען, געקליידעט אין שמאַטעס, אריינגעקומען אין פּאַריז? ווענען דיעזען פּונקט קענען זיין נור סברות, אין גאַנץ פּוסטע סברות נאָך אַלעמען. נעהמענדיג אין אָנבעטראַכט דעם גייסטיגען צושטאַנד פון יענער צייט, און די רעבעלישע שטימונג פון ארום פּאַריז, איז דען רעווילליאָן׳ס שטעלונג צו די ארבייטער אליין ניט גענינגענד צו ערקלעהרען דאָס, וואָס עס האָט פּאַסירט דעם פאָלגענדען טאָג?

דעם 27טען אַפּריל האָט דאָס פאָלק, אויפגערייצט פון דער געגנערשאַפט פון דעם רייכען פאַבריקאַנט און זיינע ברוטאַלע בעמערקונגען, געטראָגען א פיגור, וואָס האָט איהם פאָרגעשטעלט צום פּלאַץ דע לא גרעוו, פאַר זיין פעראורטהיילונג און הינריכטונג. אויף דעם פּלאַס ראָיאַל האָט זיך פערשפּרייט א קלאַנג, דאָס דער דריטער שטאַנד האָט פעראורטהיילט רעווילליאָן צום טוידט. אָבער עס איז געוואָרען נאַכט, און דער עולם איז זיך צוגאַנגען, אָניאָגענדיג א שרעק אויף די רייכע מיט זיינע געשרייען, וועלכע האָבען זיך געהערט איבער די גאַסען דורך די גאַנצע נאַכט. ענדליך, דעם 28טען אַפּריל אין דער פריה, זיינען די מאַסען אוועק צו רעווילליאָן׳ס פאַבריק און האָבען געצוואונגען די ארבייטער אויפצוהערען צו ארבייטען. דאַן זיינען זיי בעפאַלען דאָס וואַארען־הויז און איהם אויסגעפּלינדערט. עס זיינען אָנגעקומען סאָלדאַטען, און די מאַסע האָט גלייך אָנגעהויבען ווארפען אויף זיי מיט שטיינער, ברעטער און מיט מעבעל דורך די פענסטער. די סאָלדאַטען האָבען ניט געשוויגען און אָנגע־

הויבען צו שיסען. און פאר עטליכע שטונדען איז אָנגעגאַנגען אַ בלוטיגע מלחמה צווישען דעם פאָלק און די סאָלדאַטען. דער רעזולטאַט איז געווען, דאָס 12 סאָלדאַטען זיינען געטויטעט און 80 פערוואונדעט געוואָרען. אויף דעם פאָלק'ס זייט זיינען געווען 200 טוידטע און דריי הונדערט פערוואונדעטע. די ארבייטער האָבען גענומען בעזיץ פון די טוידטע קערפּער פון זייערע קאַמע־ראַדען און זיי געטראָגען דורך די גאַסען. עטליכע טעג שפּעטער האָט אַ מאַסע פון עטליכע הונדערט רעבעלען זיך פערזאַמעלט אין ווילדזשויף, און פּרובירט צו צוברעכען די טהירען פון דעם ביסעטער געפענגניס.

דאָ, אַלזאָ, איז פאָרגעקומען דער ערשטער צוזאַמענשטויס צווישען דעם פאָלק פון פּאַריז און די רייכע, אַ צוזאַמענשטויס, וואָס האָט געמאַכט אַ טיעפען איינדרוק. עס איז געווען דער ערשטער אנבליק פונ'ם פאָלק, געטריעבען צו פערצווייפלונג, אַן אנבליק, וועלכער האָט געהאַט אַ מעכטיגען איינפלוס אויף די וואהלען מיט דעם, וואָס די רעאקציאָנערען האָבען אין זיי קיין אנטהייל ניט גענומען.

עס איז איבעריג צו דערצעהלען, דאָס די מיטעל־קלאַס־הערען האָבען זיך בעמיהט צו בעווייזען, דאָס דיעזער אויסברוך איז שוין געפּלאַנעוועט געוואָרען פון די שונאים פון פראַנקרייך. ווארום זאָל דאָס גאַנצע פאָלק פון פּאַריז מאַכען אַן אויפשטאַנד געגען אַ פאַבריקאַנט? „עס איז געווען ענגליש געלד, וואָס האָט איהם אויפגערייצט צו דיעזען אויפשטאַנד“, האָבען מאַנכע געזאָגט; „דאָס געלד פון די אריסטאָקראַטען“, האָבען געזאָגט די מיטעל־קלאַס־רעוואָלוציאָנערען. קיינער איז ניט געווען פערטיג צוצוגעבען, אַז דאָס פאָלק האָט רעוואָלטירט איינפאַך דער־פאַר, ווייל עס האָט געליטען, און האָט שוין גענוג אריבערגע־טראָגען די חוצפה פון די רייכע, וועלכע האָבען דערצו נאָך גע־שאָטען איהם זאַלץ אויף די וואונדען מיט זייערע בעליידיגונ־גען. דראָז, אַ רעאקציאָנערער היסטאָריקער, האָט גאַנץ ריכטיג בעמערקט, אַז דאָס געלד, וואָס מען האָט געפונען אין די קעשע־נעס פון מאַנכע, וואָס זיינען געטוידטעט געוואָרען, איז עס גע־

װען דאָס, װאָס זײ האָבען געפּלינדערט. פון יענער צײט אָן זעהען מיר דאָס װאקסען פון דער לעגענדע, װעלכע שפּעטער צו איז געברױכט געװאָרען דערצו, דאָס פון דער גאַנצער רעװאָלו־ציאָן האָט מען נור געזעהן די פּאַרלאַמענטארישע אַרבײט און אַלע אױפשטענדע פון די גאַנצע פיער יאָהר פון דער רעװאָלו־ציאָן האָט מען רעפּרעזענטירט בלױז אלס צופעלע, אַלס די אַר־בײט פון רױבער אָדער פון אגענטען, גערונגען פון ענגלאַנד אָדער פון דער רעאַקציאָנערער פּאַרטײ. און שױן פיעל שפּע־טער האָבען די געשיכטס־שרײבער צוריקגערופען אין לעבען דיעזע לעגענדער: „אזױ װי דער קעניג איז געװען פעהיג צו בענו־צען דיזען אױפשטאַנד, אַלס אַן אױסרײד צו פערװארפען די פאָ־דערונג פון די גענעראַל־שטאַאטען, דערפאַר האָט עס געמוזט זײן די ארבײט פון די רעאַקציאָנערען.“ װי אָפט האָבען מיר עס געהערט די זעלבע מעטהאָדען פון דענקען געברױכען אין אונזער צײט!

אין דער אמת׳ען אָבער זײנען די טעג פון אפּריל 24 ביז 28 געװען בלױז די פאָרלױפער פון די טעג פון יולי דעם עלפטען ביז יולי דעם 14טען. א רעװאָלוציאָנערער גײסט האָט זיך אָנ־געהױבען װײזען צװישען דעם פּאַריזער פאָלק פון יענע טעג אָן און װײטער. נאָהענט בײ דעם קעניגליכען פּאַלאַץ, דער רעװאָ־לוציאָנערער ברענפּונקט פון די מיטעל־קלאַסען, זײנען געװען די פּאַבורגען, די מיטעל־פּונקטען פון די פאָלקס־אױפשטענדע. פון דאַן אָן איז פּאַריז געװאָרען דער מיטעלפּונקט פון דער רעװאָ־לוציאָן, און די גענעראַל־שטאַאטען, װעלכע עס האָבען בעדאַרפט זיך פערזאַמלען אין װערסאַיל, האָבען זיך אין גאַנצען געשטיצט אױף פּאַריז אין זײערע פאָדערונגען און אין זײער קאַמפּף געגען קעניגטהום.

ניינטער קאפיטעל.

די גענעראַל שטאַאַטען.

די ערעפנונג פון די גענעראל שטאַאטען. — דעם קעניג'ס מיסטרוי. — דאָס פאָלק ניט רעפּרעזענטירט. — די עטאַבלירונג פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג. — די שבועה אין טעננים קאָרט. — דער קעניג איז מבטל די רעזאָלוציאָנען פון דער פערזאַמלונג. מיראבאָ'ס רעדע. — דאָס פאָלק סטראַשעט מיט געוואַלד.

דעם 4טען מאי, 1789, זיינען די 12 הונדערט דעפּוטאַטען פון די גענעראַל־שטאַאטען, פערזאַמעלט אין ווערסאַיל, אוועק אין די קירכע פון סט. לואיס, אום צו פּראווען דאָרט א תפלה לכבוד דער ערעפנונגס־צערעמאָניע, און אויף מאָרגען האָט דער קעניג ערעפענט די זיצונג אין דער אַנוועזענהייט פון אַ גרויסער מאַסע צושויער. און שוין ביין אָנפאַנג פון דיעזער פערזאמלונג האָט זיך אָנגעהויבען ענטוויקלען די טראַגישע אונפערמיידליכ־קייט פון דער רעוואָלוציאָן.

דער קעניג האָט געפיהלט בלויז מיסטרויען צו די פאָר־שטעהער פון דער נאַציאָן, ווען ער האָט צוזאמענגערופען. ער האָט ענדליך ביי זיך געפועל'ט זיי איינצורופען, אָבער ער האָט זיך בעקלאָגט פאר די דעפּוטאַטען גופא איבער „די אונ־רוהיגקייט פון גייסט", איבער די אַלגעמיינע קאָכעניש אין לאַנד, אזוי ווי עפּעס דיזע אויפרעגונג וואָלט געווען געמאכט געקינצעלט, און ניט געווען דער נאַטירליכער רעזולטאַט פון די ווירקענדע צושטענדע אין פראנקרייך; אַזוי ווי דיזע פערזאמ־

לונג וואָלט געווען אַן אוננוצליכע און קאַפּריזנע פערגוואַלטיגונג פון די קעניגליכע רעכטע.

פראנקרייך, פון וועמען אירגענד וועלכע רעפאָרמען זיינען אזוי לאַנג צוריקגעהאַלטען געוואָרען, האָט ענדליך אָנגעהויבען צו פיהלען די נויטווענדיגקייט פאר א פאָלשטענדיגע רעוויזיאָן פון אלע איהרע אינסטיטוציאָנען — און דער קעניג האָט דער־מאָנט בלויז איינעגע אונבעדייטענדע רעפאָרמען אין פינאנץ אנ־געלעגענהייטען, פאר וועלכע עס וואָלט געווען גאנץ גענוגענד א קליינע עקאָנאָמיע אין די אויסגאַבען. ער האָט געפאָדערט „די איינפערשטענדיגונג פון די פערשיעדענע שטענדע" דאַן, ווען די פּראָווינץ־פערזאמלונגען האָבען שוין געוויעזען גאנץ קלאָר, אז די עקזיסטענץ פון דיזע פערשיעדענע שטענדע איז שוין גע־ווען עטוואָס גאַנץ אָבגעלעבטעס — א טוידטער געוויכט, אן אי־בערבלייבאכץ פון דער פערגאַנגענהייט. אין א צייט, ווען אלעס, ווי עס איז איצט דער פאל אין רוסלאַנד, האָט זיך גענויטיגט אין אן איבערבויאונג, האָט דער קעניג מעהר פון אלץ אויסגע־שפּראָכען זיין מורא פאר „בענייאונג". אויף אזא אופן האָט מען שוין אין דעם קעניג'ס רעדע געקענט פאָראויסזעהן דעם קאמפף אויף טוידט און לעבען, וואָס האָט געזאָלט זיך אָנהויבען צווישען דער קעניגליכער זעלבסטהערשאפט און דער רעפּרעזענ־טאַטיווער מאכט.

וואָס אנבעטרעפט די רעפּרעזענטאַנטען פון דער נאציאָן, האָבען זיי שוין דאַן אין זייערע פאַרנאַנדערטהיילונגען ארויס־געוויזען די סמנים פון דער טיעפער שפּאלטונג, וועלכע האָט זיך שפּעטער אזוי בולט ארויסגעצייגט דורך דער צייט פון דער רע־וואָלוציאָן; א שפּאלטונג צווישען די יעניגע, וועלכע זיינען בע־שטאַנען אזוי פעסט אויף זייערע פּריווילעגיען און די, וועלכע האָבען אָנגעווענדעט אלע זייערע כחות זיי צו פערניכטען.

די נאציאָנאַלע רעפּרעזענטאציאָן, ווי די ווירקליכקייט איז, האָט שוין דאַן ארויסגעוויזען איהר הויפּט־חסרון. דאָס פאָלק איז גאָר ניט געווען רעפּרעזענטירט. די בויערען זיינען געווען גענצליך

א ב ו ו ע ז ע נ ד. דאָס זיינען געווען די מיטעל־קלאַסען, וועל־כע האָבען גענומען אויף זיך די ראָליע צו ריידען פאַר דאָס פאָלק אין אלגעמיין. און וואָס אנבעלאַנגט צו די בויערען, זיינען געווען אין דער גאַנצער פערזאַמלונג, צונויפגעשטעלט פון אדוואָקאַטען, נאָטאַרען און נאָך אזעלכע פּראָפעסיאָנעלע מענ־שען, אפשר פינף אָדער זעקס, וועלכע האָבען עטוואָס פערשטאַ־נען איבער דער ווירקליכער לאַגע, און נאָך וועניגער איבער די געזעצליכע לאַגע פון דער געוואַלטיג־גרויסער מאַסע בויערען. זיי אַלע, אַליין שטאָדט־מענשען, זיינען געווען בלויז פעהיג צו פערטהיידיגען דעם שטאָדט־מענשען. וואָס אָבער דעם בויער אנבעלאַנגט, האָבען זיי אפילו ניט געוואוסט, וואָס ער האָט פער־לאַנגט, אָדער וואָס עס איז שעדליך פאַר איהם.

בירגער־קריעג עקזיסטירט שוין אין יענע געגענדען, וואו דער קעניג, ארומגערינגעלט פון דעם אדעל, רעדט ווי א הער־שער צו דעם דריטען שטאַנד און דערמאָנט זיי אָן די „טובות". דער זיעגעל־האַלטער, באַרענטאַין, ענטפּלעקענדיג די ריכטיגע אבזיכט פון'ם קעניג, רעדט נור צו זיי וועגען דעם, מיט וואָס די גענעראַל־שטאַאטען האָבען זיך צו בעגרענצען אין זייער טהעּ־טיגקייט. זיי דאַרפען נור בעראַטהען זיך איבער די שטייערען, איבער וועלכע מ'וועט פערלאַנגען זייער אבשטימונג; זיי דאַרפען נור דיסקוטירען איבער די רעפאָרמען פון דעם בירגערליכען און קרימינאַל־געזעץ; זיי דאַרפען נור שטימען איבער א געזעץ וועגען דער פּרעסע, אום צו בעגרענצען די פרייהייט, וועלכע זי האָט זיך מיט חוצפּה גענומען אין דער לעצטער צייט, און דאָס וועט זיין אַלעס. עס טאָרען ניט געמאַכט ווערען קיינע געפעהרליכע רעפאָרמען: „אַלע גערעכטע פאָדערונגען זיינען בעוויליגט געוואָ־רען. דער קעניג איז ניט צוריקגעהאַלטען געוואָרען פון יענע ניט־איידעלע קלאַנגען. ער האָט גנעדיג זיי איגנאָרירט; ער האָט זאָגאַר פערציייהעט דעם אויסדרוק פון יענע פאַלשע און איבער־טריבענע פּלענער, אונטער וועמענס מאַנטעל מען האָט געהאַט בדעה ארייננצובריינגען שעדליכע פאַנטאַזיעס אויף דעם פּלאַץ פון די אונפערענדערליכע פּרינציפּען פון מאָנאַרכיע. מיינע

הערדען, איהר וועט פערוואָרפען מיט צאָרן דיעזע אַלע געפעהר־ליכע בענייאונגען.“

אַלע קעמפּפע פון די פיער נאָכפאָלגענדע יאָהרען זיינען שוין געווען ענטהאַלטען אין דיעזע ווערטער. און נעקער, וועלכער האָט געדעדט נאָך דעם קעניג און דעם זיעגעל־האַלטער, האָט אין זיין רעדע, וואָס האָט געדויערט דריי שטונדען, גאָרניט געזאָגט ניט איבער דער גרויסער פראַגע פון רעפּרעזענטאַטי־ווער רעגיערונג, וועלכע האָט אַזוי אינטערעסירט די מיטעל־קלאַסע, און ניט איבער דער לאַנד־פראַגע און די פעאָדאַלע טעקסעס, וואָס האָט אַזוי שטאַרק אינטערעסירט די בויערען. דער ביטרער פינאַנסיסט האָט פערשטאַנען, ווי צו האַלטען אַ דריי־שטונדיגע רעדע און זיך ניט צוקריעגען ניט מיט'ן קעניג און ניט מיט'ן פאָלק. דער קעניג, טריי צו די אַנזיכטען, וועלכע ער האָט שוין אויסגעשפּראָכען פאַר טורגאָ, האָט ניט פערשטאַנען די ערנסטקייט פונ'ם מאָמענט און האָט עס איבערגעלאָזען פאַר די קעניגין און די פּרינצען די אויפגאַבע צו אינטריגירען, אום ניט צו דערלאָזען די נאָכגעבונגען פון די פאָדערונגען פון פאָלק.

אָבער אויך נעקער האָט ניט פערשטאַנען, אַז דאָ האָט זיך ניט געהאַנדעלט בלויז אום אַ פינאַנציעלען קריזיס, נור אויך אום אַ פּאָליטישען און סאָציאַלען קריזיס פון דער העכסטער וויכטיגקייט און דאָס אונטער דיעזע אומשטענדען האָט דאָס מאַנעווורירען צווישען דעם קעניגליכען הויף און דעם דריטען שטאַנד געמוזט זיך ענדיגען מיט אַן אונגליק. וואָרים, אויב עס איז ניט געווען שוין צו שפּעט אום אָבצואווענדען אַ רעוואָלו־ציאָן, איז אָבער, לכל הפחות נויטיג געווען צו מאַכען אירגענד אַן עהרליכען פערזוך צו מאַכען ממשות'דיגע רעפאָרמען אין אַלגעמיינהייטען, וואָס זיינען געווען נוגע דער רעגיערונג. די צייט איז געקומען פאָרצוברענגען אין זייער גאַנצער ערנסטקייט די גרויסע לאַנד־פּראָבלעמען, פון וועלכע עס איז אָבגעהאַנגען דאָס וואויל־זיין אָדער דער עלענד פון אַ גאַנצער נאַציאָן.

און וואָס אַנבעטרעפט די רעפּרעזענטאַנטען גופא, האָט קיין איינציגער פון די פּריווילעגירטע שטענדע און אויך זאָגאַר

דער דריטער שטאַנד ניט בעגריפען די גאַנצע גרויסקייט פון דעם פּראָבלעם, וואָס פראַנקרייך האָט געמוזט לייזען. דער אָדעל האָט געטרוימט פון צו קריגען זיין אויבערהערשאַפט איבער דער קרוין. דער גלחים־שטאַנד האָט נור געטראַכט פון צו בלייבען ביי זיינע אַלטע פּריווילעגיען. און דער דריטער שטאַנד, כאָטש ער האָט געוואוסט גאַנץ גוט, וואָס מען מוז טהאָן אום צו קריגען די מאַכט צו גונסטען פון די מיטעלקלאַסען, האָט ניט בעגריפען, אַז עס איז דאָ נאָך אַ פּראָבלעם, וואָס איז ניט דער ערך וויכטיגער — דער פּראָבלעם פון אָבצוגעבען צוריק דאָס לאַנד צום בויער, כדי, האָבענדיג דאָס לאַנד פריי פון די שווערע פעאָדאַלע אָבצאָהלונגען, ער זאָל קענען פערדאָפּלען און פערדרייפאַכען די פּרוכט פון דער ערד און אויף אַזאַ אופן מאַכען אַ סוף צו די פעריאָדען פון שטענדיגען מאַנגעל און הונגער, וועלכע האָבען אונטערגראָבען דעם כח פון דער פראַנצויזישער נאַציאָן.

האָט דאָ געקענט זיין אירגענד אַן אַנדער אויסוועג פון דיעזע פּערהעלטניסע, אַז ניט דער וועג פון צוזאַמענשטויס און קאַמפּף? די רעבעליאָן פון פאָלק: דער אויפשטאַנד פון די בויערען, די דזשאַקעריע, דער אויפשטאַנד פון די אַרבייטער אין די שטעדט, און פון די אָרעמע אין אַלגעמיין — אין איין וואָרט, די רעוואָלוציאָן, מיט אַלע איהרע קעמפּפע, איהר האַס, איהרע שרעקליכע צוזאַמענשטויסונגען און איהרע שוידערליכע נקמות — זיינען זיי דען אַלע ניט געווען אונפערמיידליך?

פינף לאַנגע וואָכען האָבען די דעפּוטאַטען פון'ם דריטען שטאַנד געמאַטערט זיך איינצורייידען די דעפּוטאַטען פון די אַנדערע צוויי שטענדע צו זיצען צוזאַמען, ווערהענד די רעגיע־רונגס־קאָמיטעם פון זייער זייט האָבען אַלעס אָנגעווענדעט, אַז די שטענדע זאָלען בלייבען צושיידט. די פערהאַנדלונגען האָבען געפיהרט צו גאָר ניט. אָבער דאַן האָט דאָס פאָלק פון פּאַריז אָנגעהויבען אָנצונעהמען אַלץ אַ מעהר און מעהר סטראַשענדע שטעלונג.

אין פּאַריז איז דער קעניגליכער פּאַלאַץ אומגעוואַנדעלט געוואָרען אין אַ רשות הרבים, אין אַן אָפענעם קלוב, וואוהין

יעדער האָט געקענט אריינקומען און אויסדריקען דעם אלגע־מיינעם צאָרן. עס האָט גערעגענט מיט פאמפלעטען, וועלכע דער עולם האָט פערשלונגען ממש. „יעדע שטונדע ברענגט עטוואָס נייעס“, שרייבט ארטהור יאָנג אין זיין בוך „רייזען אין פראנק־רייך“. „דרייצעהן פאמפלעטען זיינען היינט ערשיענען, זעכצעהן נעכטען און ניין־און־צוואנציג לעצטע וואָך... ניינצעהן צוואנ־ציגסטעל פון דיעזע זיינען צו גונסטען פון פרייהייט; די קאָכעניש אין פאריז איז קוים זיך פאָרצושטעלען: די רעדנער, וועלכע האָבען גערעדט צום פאָלק אין גאס, שטעהענדיג אויף א שטוהל אין פראָנט פון א קאפע, האָבען שוין גערעדט צום פאָלק פון נעהמען אין בעזיץ די פאלאַצען פון די אדעל־לייט. מען האָט שוין געקענט הערען, ווי דעם גראָלען פון א קומענדען שטורם, דעם שוידער־ליארם פון דעם קומענדען טעראָר, וועה־רענד אין ווערסאיל האָט זיך דאָס פאָלק פערזאמעלט ביי די טהירען פון דער פערזאמלונג אום צו בעליידיגען די אריסטאָ־קראטען.

די דעפּוטאטען פונ'ם דריטען שטאנד האָבען געפיהלט, אז זיי ווערען אונטערשטיצט. וואָס ווייטער, זיינען זיי געוואָרען אלץ מוטהיגער, און דעם 17טען יוני, אויף א פאָרשלאג פון סעי, האָבען זיי זיך ענדליך ערקלעהרט אלס א „נאציאָנאל פערזאמ־לונג“. אויף אזא אופן איז געמאכט געוואָרען דער ערשטער טריט צו דער אָבשאפונג פון די פריווילעגירטע קלאסען, און דאָס פאָלק פון פאריז האָט בעגריסט דיעזען ערשטען שריט מיט א דונערענדער איינשטימיגקייט. אויפגעמונטערט אויף אזא שטייגער, האָט די פערזאמלונג אָבגעשטימט, דאָס די עטאבלירטע שטייערען, זייענדיג אונגעזעצליך, זאָלען נור אויפגעמאָהנט ווערען פאר א געוויסע צייט, און דאָס נור אזוי לאנג ווי די פערזאמלונג וועט אָנהאלטען. דאָס פאָלק זאָל ניט זיין מעהר פערפפליכטעט צו צאָהלען די שטייערען, ווען די פערזאמלונג וועט אויפגעלעזט ווערען. א קאָמיטע איז בעשטימט געוואָרען, אום צו קעמפפען געגען דעם הונגער, און די קאפיטאליסטען זיינען בערוהיגט געוואָרען מיט דעם, וואָס די נאציאָנאל־

פערזאמלונג האט איבערגענומען אויף זיך דעם נאציאָנאלען חוב — א זעהר קלוגע טהאט אין יענעם מאָמענט, ווייל די נאציאָ־נאלע רעפּרעזענטאציאָן האט געמוזט אויפגעהאלטען ווערען, האט עס געמעגט קאָסטען וויפיעל עס איז, און מיט דיעזען בעשלוס איז צוגענומען געוואָרען די וואפע פון א מאכט, פון דער מאכט פון דעם געלד־פערלייהער, וועלכער וואָלט געווען געפעהר־ליך, ווען ער שטעלט זיך אויף דער זייט פונ׳ם קעניג.

אָבער דאָס אלעס האט געמיינט אויפשטאנד נעגען די קעניגליכע אויטאָריטעט. דערפאר האָבען די פּרינצען צוזאמען מיט דעם זיגעל־האלטער אָנגעהויבען צו פּלאָנעווען א שטאאט־שטרייך. אין א בעשטימטען טאָג האט דער קעניג בעדארפט געהן אין זיין גרויסען שטאט צו דער פערזאמלונג. דאָרט דארף ער צו גאָרניט מאכען די אלע בעשליסע איהרע, ער דארף בעפעה־לען די פונאנדערשיידונג פון די שטענדע, און אליין בעשטימען די איינגע רעפאָרמען, וועלכע זאָלען אָנגענומען ווערען פון די דריי שטענדע, זיצענדיג יעדער בעזונדער.

און וואָס האט נעקער געטהאָן, דיעזער פאָלקאָמענער רעפּ־רעזענטאנט פון די מיטעלקלאסען, אום ניט צו דערלאָזען צו דיעזען שטאאט־שטרייך, וועלכער איז געפּלאָנעוועט געוואָרען פון קעניגליכען הויף? אויך ער האט געוואָלט א דעמאָנסטראציאָן פון אויטאָריטעט, א קעניגליכע זיצונג, און אין דיעזער זיצונג האט עס דער קעניג געזאָלט בעוויליגען א קאָפּ־אָבשטימונג אָהן אונטערשיעד צווישען אלע דריי שטענדע, אָבער פאר אלץ, וואָס איז נוגע די פּריווילעגיען פון אדעל און גייסטליכע דארפען אויפגעהאלטען ווערען די בעזאָנדערע זיצונגען פון די שטענדע. נון עס איז קלאָהר, אז דיעזער פּלאָן איז געווען נאך וועניגער אויס־פיהרבאר, ווי דער פאָלקאָמענער שטאאט־שטרייך, וואָס איז געפּלאָנעוועט געוואָרען פון די פּרינצען. א שטאאט־שטרייך ווערט ניט אונטערנומען פאר א׳ האלבע זאך, וועלכע, אין בעסטען פאל, וואָלט ניט געקענט אָנהאלטען מעהר ווי א פּאָר וואָכען. ווי וואָלט די שטייער־צאָהלונג געקענט רעפאָרמירט ווערען, ניט אָנריהרענדיג דערביי די פּריווילעגיען פון די העכערע שטענדע?

עס איז געווען דעם 20סטען יוני, ווען די דעפּוטאַטען פון דריטען שטאַנד, ווערענדיג אַלץ מוטהיגער דורך די פעסטע האַלטונג פון דעם פאָלק אין פּאַריז און זאָגאַר אין ווערסאַיל, האָבען בעשלאָסען צו וועהרען זיך געגען די פּלענער פון דער אויפלייזונג פון דער פערזאַמלונג. פאַר דיעזען צוועק האָבען זיי זיך פערפפליכטעט צו שטעהן צוזאַמען דורך אַ שבועה. זעהענ־דיג זייער פערזאַמלונגס־פּלאַץ געשלאָסען צוליעב די פּאַרבערייד־טונגען, וואָס מען האָט געמאַכט פאַר די קעניגליכע זיצונג, זיינען זיי אַוועק אין אַ פּראָצעסיאָן צו אַ פּריוואַט־האָל, צום האָל פון טעניס קאָרט אין דער גאַס סאַן פראַנסאַא. אַ גאַנצע מאַסע מענשען האָט מאַרשירט מיט דער פּראָצעסיאָן צום האָל איבער די גאַסען פון ווערסאַיל, מיט באַילי אָן דער שפּיצע. מאַנכע פּריווילעגיע סאָלדאַטען האָבען פאָרגעשלאָגען זייערע דיענסטע צו בעוואַכען און בעשיצען זיי. דער ענטהוזיאַזמוס פון דער מאַסע, וועלכע האָט זיי אַרומגערינגעלט פון אַלע זייטען, האָט געמאַכט די דעפּוטאַטען צו בלייבען פעסט.

אָנקומענדיג צום האָל פון טעניס קאָרט, אויפגערעגט און געריהרט פון אַן איידעלען געפיהל, האָבען אַלע, אחוץ איינעם, געשוואָרען ניט צו שיידען זיך, איידער זיי וועלען ניט געבען פראַנקרייך אַ קאָנסטיטוציע.

קיין צווייפעל, אַז דאָס אַלעס איז געווען בלויז ווערטער. עס איז געווען זאָגאַר עטוואָס טהעאַטראַלישעס אין דיעזער שבועה. אָבער דאָס מאַכט גאַנץ וועניג אויס. עס זיינען דאָ מאָמענטען, ווען ווערטער זיינען נויטיג, אום צו מאַכען די הערצער בעוועגט און ציטערענד. און די שבועה אין דעם האָל פון טעניס קאָרט האָט געמאַכט די הערצער פון דער רעוואָלו־ציאָנערער יוגענד אויפציטערען דורך די גאַנצע ליינג און ברייט פון פראַנקרייך. וועה צו יענע פערזאַמלונגען, וועלכע זיינען אונ־פעהיג אָנצונעהמען אַזאַ שטעלונג און אַרויסצורײדען אַזעלכע ווערטער!

אחוץ דעם, דיעזע מוטהיגע האַנדלונג פון דער פערזאַמלונג האָט געבראַכט באַלדיגע רעזולטאַטען. צוויי טעג שפּעטער, ווען

דער דריטער שטאַנד האָט געהאַט זיין זיצונג אין דער סאַנט לואיס קירכע, זיינען צוגעקומען צו איהם די גייסטליכע, אום אנטהייל צו נעהמען אין זייערע פערהאַנדלונגען.

דער גרויסער קלאַפּ פון דער קעניגליכער זיצונג איז דער־לאַנגט געוואָרען דעם קומענדען טאָג, דעם 23סטען יוני, אָבער זיין ווירקונג איז שוין שטאַרק אָבגעשוואַכט געוואָרען דורך די שבועה אין טענים קאָרט און דורך די זיצונג אין דער סט. לואיס קירכע. דער קעניג איז ערשיענען פאַר די דעפּוטאַטען. ער האָט מבטל געווען אַלע רעזאָלוציאָנען פון דער פערזאַמלונג, אָדער ריכטיגער פון דעם דריטען שטאַנד. ער האָט בעפוילען די אויפּרעכט־ערהאַלטונג פון די שטענדע, האָט בעשטימט די גרע־נעצען פון די רעפאָרמען, וואָס דאַרפען אויסגעפיהרט ווערען און האָט געסטראַשעט די געענראַל־שטאַאַטען מיט אויפלייזונג, אויב זיי וועלען ניט פאָלגען, און פאַר דערווייל האָט ער בעפוילען אַלע דעפּוטאַטען זיך פונאַנדערצוגעהן. דער אדעל און די גייסט־ליכע האָבען געהאָרכזאַם פערלאָזען די האָל, אָבער די דעפּוטאַ־טען פון דריטען שטאַנד זיינען זיצען געבליבען אויף זייערע פּלעצער. דאַן איז עס געווען, ווען מיראַבאָ האָט געהאַלטען זיין גרויסע און בעריהמטע רעדע, אין וועלכער ער האָט געזאָגט, אַז דער קעניג איז בלויז זייער בעפאָלמעכטיגטער, דאָס זיי האָבען זייער אויטאָריטעט פון פאָלק, און אַזוי ווי זיי האָבען געשוואָרען, קענען זיי זיך ניט פונאַנדערגעהן, איידער זיי וועלען ניט געבען פראַנקרייך אַ קאָנסטיטוציע. אַזוי ווי זיי זיינען דאָ אויף דעם וואונש פון פאָלק, וועלען זיי נור פערלאָזען דיעזען פּלאַץ, ווען מען וועט זיי צווינגען דורך דער געוואַלט פון שווערד.

אָבער דיעזע געוואַלט האָט דער קעניג גראַדע שוין מעהר ניט געהאַט. נעקער האָט שוין געזאָגט דעם קעניג אין פעברואַר, דאָס עס איז אין ערגעץ ניט צו געפינען קיין געהאָרכזאַמקייט, און דאָס עס איז אונמעגליך זיך צו פערלאָזען אויף דער אַרמעע.

וואָס אָנבעלאַנגט דאָס פאָלק אין פּאַריז, האָבען מיר געזעהן דאָך, אין וואָס פאַר אַ שטימונג ער איז געווען דעם 27סטען אַפּריל. יעדען מאָמענט האָט מען ערוואַרטעט אַן אַלגעמיינעם

אויפשטאנד פון פאָלק געגען די רייכע, און איינינגע פייערדיגע רעוואָלוציאָנערען זיינען אוועק אין די פינסטערע, חושך'דיגע גאסען צו זוכען מענשען, וואָס זאָלען זיין פערטיג צו העלפען אין קאמפף. זאָגאר אין ווערסאיל, ערב דער קעניגליכער זיצונג, האָט דאָס פאָלק שיער ניט געטויטעט א גייסטליכען דעפוטאט, דעם גלח מאורי, ווי אויך ד'עספרעמעניל, א דעפוטאט פון דריטען שטאנד, וועלכער איז איבערגעגאנגען צו איהם פון דעם אדעל. אין דעם טאָג פון דער קעניגליכער זיצונג, זיינען דער זיגעל־האלטער און דער ארטשבישאָף פון פאריז אזוי פערשעהמט און אויסגעפייפט געוואָרען אין מיטען גאס, דאָס דעם קעניג'ס סעקרעטער, פאססערע, וועלכער האָט בעגלייט דעם מיניסטער, איז „געשטאָרבען פון אויפרעגונג דעם זעלבען טאָג“. דעם 24טען איז דער בישאָף פון באוואי שיער גע'הרג'עט געוואָרען דורך א שטיין אין קאָפּ. דעם 25סטען האָבען מענשען אין גאס אויס־געפייפט די דעפוטאטען פון אדעל און גייסטליכע. אלע פענסטער זיינען אויסגעבראָכען געוואָרען אין דעם פאלאץ פון דעם ארטש־בישאָף פון פאריז. „די סאָלדאטען האָבען זיך ענטזאגט צו שיסען אויפ'ן פאָלק“, דערצעהלט ארטהור יאָנג. אָט דערפאר איז דעם קעניג'ס סטראשונאק געוועזען גאנץ בעדייטונגסלאָז. די שטעלונג פון פאָלק איז געוועזען א צו פעסטע און צו סטראשענדע, אז דער קעניגליכער הויף זאָל וואגען אָנווענדען געוואלט, און דערפאר האָט לואי דער זעכצעהנטער ארויסגעלאָזען זיין בעריהמטען „ווי לאַ נאַציאָן!“... „לאַ נאַציאָן“ : „ווי לאַ נאַציאָן וואַ בלייבען!“

וואָס אנבעטרעפט דעם דריטען שטאנד גופא, האָט ער דען ניט זיך בעראטהען אונטער די אויפפאסענדע אויגען און סטראַ־שונקעס פון פאָלק, וועלכער האָט אָנגעפילט די גאַליאָרקע? שוין אזוי פריה, ווי דעם 17טען יוני, ווען דער דריטער שטאנד האָט זיך ערקלעהרט, אלס נאציאָנאַל־פערזאמלונג, איז יענער דענק־ווירדיגער בעשלוס אָנגענומען געוואָרען אונטער דעם גרויסען אפּלאָז פון דער גאַליאָרקע און פון צוויי־דריי טויזענד פערזאָנען, וועלכע זיינען געשטאנען ארום דעם פערזאמלונגס־פלאץ. א צעטעל פון דריי הונדערט פערזאָנען, דעפוטאטען פון דריטען

שטאנד, וועלכע זיינען געווען דאגעגען, איז ארומגעגאנגען צוויי־שען דעם פאריזער עולם, און מען האָט זאָגאר געשמועסט וועגען אונטערצינדען זייערע הייזער. און ווען די שבועה איז אָנגענומען געוואָרען אין טענים קאָרט, און איינער, מארין דאָש, איז געווען דאגעגען, האָט באילי, דער פרעזידענט פון דער פערזאמלונג, געטהאָן גאנץ קלוג, וואָס ער האָט איהם ארויסגעלאָזען דורך א הינטער־טהיר, אום איהם זאָל ניט אויסקומען צו בעגעגענען זיך מיט׳ן עולם ביין פראָנט פון זאל, און פאר עטליכע טעג האָט ער זיך געמוזט פערבעהאלטען.

אָהן דיעזען דרוק פון פאָלק אויף די פערזאמלונגען, איז עס גאנץ מעגליך, דאָס די בראווע דעפוטאטען פון דעם דריטען שטאנד, וועמעס נעמען זיינען פערשריבען אין דער געשיכטע, וואָלטען קיינמאָל ניט אויסגעפיהרט בייצוקומען דאָס וועהרען זיך פון די שרעקעדיגע.

און וואָס מכח דעם פאָלק גופא? ער האָט געמאכט עפענט־ליך פאָרבערייטונגען צום אויפשטאנד, וואָס דאָס איז געווען זיין ענטפער אויף דעם מיליטערישען שטאאט־שטרייך, וועלכען דער קעניגליכער הויף האָט פאָרבערייטעט געגען פאריז דעם 16טען יולי.

צעהנטער קאפיטעל.

די פאָרבערייטונגען צום שטאַאַט־שטרייך.

דער פיערצעהנטער יולי. — די מיטעלקלאַס טרויט ניט דעם פאָלק. — די ראָיאַליסטען אָרבערייטען אַ שטאַאַט־שטרייך. — די מיטעל־קלאַס רעדט איין דעם פאָלק צו בעוואַפענען זיך. — דאַס פאָלק נעהמט איין די אַסטיל. — די מיטעלקלאַס פיהרט צוריק איין אָרדנונג. — דער קעניג און די פעאָדאַלע רעכטע. — די וויר־קונג פון דער קעניגליכער זיצונג. — די אַטמאָספערע פון קאָנ־ספיראַציע אין קעניגליכען הויף. — די גרינדונג פון ברעטאָן קלוב. — מיראַבאָ און דאָס פאָלק. — נעקער מאַכט אַ פערזוך אָבצואוועגדען דעם הונגער. — די אונפעהיגקייט פון דער נאַציאָ־נאַל פערזאַמלונג. — די ראָיאַליסטען־פערשווערונגען ווערען פאָרטגעזעצט. — די פעטיציע פון דער פערזאַמלונג.

דער שטייגער, ווי עס ווערט איבערגעגעבען די געשיכטע פון דעם 14טען יולי איז געוועהנליך פון פאָלגענדען נוסח: די נאַציאָנאַל פערזאַמלונג האָט געהאַט איהרע זיצונגען. אַם ענדע יוני, נאָך צוויי מאָנאַטען פון רעדעריי און פערציהונגען, ווערען די דריי שטענדע ענדליך פעראייניגט. די מאַכט האַלט זיך ביים אַרויסגליטשען פון די הענד פון הויף, און דערפאַר האָט ער אָנגע־הויבען פאָרבערייטען אַ שטאַאַט־שטרייך. מען האָט צוזאַמענגע־רופען גאַנצע אַרמייען סאָלדאַטען, און זיי צוזאַמענגעקליבען אַרום ווערסאַיל; זיי האָבען דאָס בעדאַרפט צוטרייבען די פער־זאַמלונג, און דאַן מאַכען פאַריז קומען צו זיין פערשטאַנד.

און ווייטער, איז דער געוועהנליכער שטייגער פון דער ער־צעהלונג, האָט דעם 11טען יולי דער הויף בעשלאָסען צו האַנד־לען. נעקער איז אָבגעזאָגט און אַוועקגעשיקט געוואָרען. פאַריז האָט

זיך דערוואוסט וועגן דעם דעם 12טען, און די בירגער האָבען פעראַנשטאַלט אַ דעמאָנסטראַציאָן, וועלכע איז דורכגעגאַנגען די גאַסען פון פּאַריז, טראָגענדיג אַ בילד פון דעם געשטירצטען מיניסטער. אין פּאַלאַס ראָיאַל האָט קאַמיל דע מאָלין געהאַלטען זיין בעריהמטע רעדע, אין וועלכער ער האָט אויפגעפאָדערט דאָס פאָלק צו בעוואַפענען זיך. דאָס פאָלק ענטפערט אויף דיעזען אויפ־רוף, און פופציג טויזענד שפּיזען ווערען געשמידט אין 36 שטונ־דען. דעם 14טען יולי מאַרשירט דאָס פאָלק צו דער באַסטיל, וועלכע גיט זיך באַלד אונטער. די רעוואָלוציאָן האָט געוואונען איהר ערשטען זיעג.

דאָס איז די געשיכטע, ווי זי ווערט דערצעהלט ביי פער־שיעדענע פייערונגען פון דער רעפּובליק. און דאָך איז זי נור אַ האַלבער אמת. זי איז אמת וואָס אַנבעטרעפט די טרוקענע בעשטעטיגונגען פון פאַקטען, אבער זי דערצעהלט ניט, וואָס עס דאַרף דערצעהלט ווערען איבער דער ראָלע, וועלכע דאָס פאָלק האָט געשפּיעלט אין דיעזען אויפשטאַנד. און אויך דערצעהלט ניט דיעזע געשיכטע וועגען די אמת׳ע שייכות צווישען די צוויי עלעמענטען פון דער בעוועגונג, דעם פאָלק און דער מיטעל־קלאַס. ווייל אין דעם פּאַריזער אויפשטאַנד, וואָס פיהרט צו דעם 14טען יולי, ווי דורך דער גאַנצער רעוואָלוציאָן, זיינען געווען צוויי פערשיעדענע שטרעמונגען פון פערשיעדענער אָבשטאַמונג: די פּאָליטישע בעוועגונג פון די מיטעלקלאַסען און די פאָלקס־בעוועגונג פון די מאַסען. אין געוויסע מאָמענטען אין דעם משך פון די גרויסע טעג פון דער רעוואָלוציאָן האָבען דיעזע צוויי בעוועגונגען געמאַכט יד־אחת פאַר אַ צייטליכע פעראייניגונג, און דאַן האָבען זיי עס געוואונען זייערע גרויסע זיעגע איבער דעם אַלטען רעזשים. אָבער די מיטעלקלאַסע האָט אימער געפיהלט אַ מיסטרוי צו איהר צייטליכען שותף, צו דעם פאָלק, און האָט דאָס אַם בעסטען בעוויזען אין יולי 1789. דיעזע פעראייניגונג איז ניט־ווילענדיג אָנגענומען געוואָרען פון דער מיטעלקלאַס; און אויף מאָרגען נאָך דעם 14טען, און זאָגאַר ווען דער אויפ־

שטאנד איז נאָך אָנגעגאַנגען, האָט די מיטעלקלאַס זיך אונטער־געאיילט און זיך אָרגאַניזירט, אום צו קענען אָנטהאָן אַ צוים אויף דאָס רעבעליש־געוואָרענע פאָלק.

זייט דער רעוואָלוציאָן־פּאַסירונג האָט דאָס פאָלק פון פּאַריז, ליידענדיג פון דחקות, זעהענדיג דאָס ברויט ווערען טהייערער פון טאָג און אָבגענאַרט פון אַלערליי פּוסטע פערשפּרעכונגען, געמאַכט פערשיעדענע פּראָבען צו רעבעלירען, אָבער, ניט פיה־לענדיג זיך אונטערשטיצט און זאָגאַר ניט פון די יעניגע פון דער מיטעלקלאַס, וועלכע זיינען געוואָרען זעהר בעקאַנט אין דעם קאַמפּף מיט דער קעניגליכער אויטאָריטעט, איז איהם, דעם פאָלק, ניט געבליבען קיין אנדער ברירה ווי נור צו קריצען מיט די צייהנער. דערווייל האָט די הויף־פּאַרטיי, אָנגעפיהרט פון דער קעניגין און די פּרינצען, בעשלאָסען צו דערלאַנגען אַ טוידט־קלאַפּ דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג און צו דער פאָלקס־אַגיטאַציאָן אין פּאַריז. זיי האָבען קאָנצענטרירט מחנות סאָלדאַטען, וועמעס צוגעבונדענקייט און טרייהייט צום קעניג און קעניגין מען האָט סטימולירט און אויפגעהאַלטען מיט אַלערליי מיטלען, און האָבען אָפען פאָרבערייטעט אַ שטאַאַט־שטרייך געגען די נאַציאָ־נאַל־פערזאַמלונג און געגען פּאַריז. דאַן האָט די פערזאַמלונג, פיהלענדיג זיך אין סכנה, געלאָזט אַ פרייען וועג פאַר די פון איהרע מיטגליעדער, וועלכע האָבען פערלאַנגט „דעם אויפרוף צום פאָלק“, דאָס הייסט, אַן אויפרוף פאַר אַ פאָלקס־אויפשטאַנד. און דאָס פאָלק פון די פינסטערע געסלעך, ניט וועלענדיג גאָר קיין בעסערע זאַך, האָט גלייך געענטפערט אויף דיעזען אויפרוף. ער האָט גאָר ניט געוואַרט, ביז נעקער איז אָוועקגעשיקט געוואָ־רען, נור ער האָט אָנגעהויבען צו רעבעלירען שוין אַזוי פריה, ווי דעם 8טען יולי, אָדער זאָגאַר דעם 28סטען יוני. בענוצענדיג זיך דערמיט, האָט די מיטעלקלאַס צוגערעדט דעם פאָלק צו אַן אָפענעם אויפשטאַנד, און האָט איהם געלאָזען זיך בעוואַפענען. צו דערזעלבער צייט איז זי געווען פאָרזיכטיג געוועזען אַליין אויף צו זיין בעוואַפענט, כדי זי זאָל קענען קאָנטראָלירען דעם פאָלקס־

אויסברוך. און ניט דערלאָזען איהם אוועקצוגעהן „צו וויט“. אָבער וואָס שטאַרקער עס איז געוואָרען דער אויפשטאַנד, האָט דאָס פאָלק, צו־ווידער דעם ווילען פון דער מיטעלקלאַס, איינגענומען די באַסטיל, דעם סימבאָל און די שטיצע פון דער קעניגליכער מאַכט. אָט דאַן האָט די מיטעלקלאַס, האָבענדיג אָרגאַניזירט איהר אייגענע מיליץ, ניט פערלאָרען קיין איבעריגע מינוט, האָט אונטערדריקט די רעבעלען מיט די שפּיזען, און האָט איינגעפיהרט צוריק אָרדנונג.

דאָס איז די צווייפאַכע בעוועגונג, וועלכע דאַרף געשילדערט ווערען.

מיר האָבען געזעהן, דאָס דער צוועק פון דער קעניגליכער זיצונג פון דעם 23סטען יוני איז געוועזען צו ערקלעהרען די גענעראַל־שטאַאַטען, דאָס זיי זיינען ניט די מאַכט, וואָס זיי האָבען געוואונשען צו זיין; דאָס די אַבסאָלוטע מאַכט פון קעניג בלייבט ניט געריהרט; און דאָס די גענעראַל־שטאַאַטען האָבען גאָר ניט וואָס צו ענדערען אין איהר.*) און דאָס די צוויי פּריווילעגירטע שטענדע, דער אַדעל און דער פּריסטערטהום, זאָלען אַליין אויסאַרבייטען די רעפאָרמען, וועלכע זיי וועלען האַלטען פיר נויטיג פאַר די גערעכטערע צוטהיילונג פון טאַקסעס, די בענעפּיטען, וועלכע זאָלען אַלזאָ, בעוויליגט ווערען דעם פאָלק, דאַרפען דאַרום קומען פון דעם קעניג פערזענליך, און דיעזע בענעפּיטען וואָלטען געוועזען: די אָבשאַפונג פון געצוואונגענער אַרבייט, וואָס איז שוין געוועזען גרעסטענטהיילס אויסגעפיהרט, די אָבשאַפונג פון אַלערליי טעקסעס, די בעשרענקונג פון דעם וואָרט „טאַיללע“ (אַזוי האָט געהייסען די טאַקסע, פון וועלכע

---

*) נעקער׳ס אָריגינעלער פּלאַן האָט ערלויבט דער פערזאַמלונג צו ברענגען די רעוואָלוציאָן אַזוי וויט, ווי אויסצופיהרען אַ טשאַרטער, עהנליך צום ענגלישען, זאָגט לואי בלאַן; מען האָט אָבער געזעהן אויסצושליסען פון דער געמיינזאַמער בעראַטהונג די פאָרמע פון דער קאָנסטיטוציאָן, וואָס די קומענדע גענעראַל־שטאַאַטען דאַרפען געבען. („די געשיכטע פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציאָן“, ל. בלאַן).

די אָרעליגע און די גייסטליכע זיינען פריי געוועזן) און די אָרגאַ־ניזירונג פון די פּראָווינץ־בעאַמטע. דאָס אַלעס האָט אָבער געהערט צום קעניגרייך פון פּוסטע פערשפּרעכונגען, אָדער, ווי דער אמת איז, איז עס נור געוועזן דער נאָמען פאַר רעפאָרם, ווייל דאָס אַלעס, וואָס דיעזע רעפאָרמען האָבען געמיינט, דער גאַנצער עצם פאַר דעם אויספיהרען פון דיעזע אַלע פאָדערונגען — דאָס האָט ערשט בעדאַרפט זיין אָנגעגרייט. און ווי האָט עס געקאָנט זיין אָנגעגרייט אָהן די ארונטערהאַקונג פון די פּריווילעגיען פון די צוויי העכערע שטענדע? אָבער דער וויכטיגסטער פּונקט אין דער רעדע פון קעניג, ווייל באַלד האָט זיך די גאַנצע רעוואָלו־ציאָן געדרעהט ארום דיעזען פּונקט, איז געוועזן דעם קעניג'ס ערקלערונג איבער די אונבעריהרליכקייט און די הייליגקייט פון די פעאָדאַלע רעכטע. ער האָט ערקלעהרט, דאָס די מעשר־אָבצאָהלונגען, אויסלייז־געלד, רענט פון אַלערליי סאָרטען און אַלע אַנדערע פעאָדאַלע רעכטע זיינען אבסאָלוטע אייגענטהומס־רעכטע, וועלכע טאָרען ניט אָנגעריהרט ווערען.

מיט אזא ערקלעהרונג האָט דער קעניג אפּנים געוואָלט געווינען דעם אדעל אויף זיין זייט געגען דעם דריטען שטאַנד. אָבער צו מאַכען אזא פערשפּרעכונג האָט געמיינט שוין פון אָנפאַנג אָן אזוי איינצושרענקען די רעוואָלוציאָן, אז זי זאָל זיין אונמעכטיג אויסצופיהרען אירגענד וועלכע רעפאָרם אין די פינאַנצען פון שטאַאט און אין דער גאַנצער אינערליכער אָרגאַ־ניזאַציאָן פון פראַנקרייך. דאָס האָט געמיינט פּראַקטיש איבער־לאָזען דעם אַלטען רעזשים אין פראַנקרייך מיט אַלע זיינע קליי־פּערלעך, און מיר וועלען וועיטער זעהן, ווי אַזוי אין דעם גאַנג פון דער רעוואָלוציאָן זיינען אין דעם געדאַנק פון פאָלק געוואָרען איין זאַך דער קעניגטהום און די אויפהאַלטונג פון די פעאָדאַלע רעכטע, ד. ה., די אַלטע פּאָליטישע און די אַלטע עקאָנאָמישע פאָרם.

עס מוז צוגעגעבען ווערען, דאָס דיעזע מאַנעווערע פון דעם קעניגליכען הויף האָט געהאַט ערפאָלג ביז צו אַ געוויסען גראַד.

נאָך דער קעניגליכער זיצונג האָט דער אדעל געגעבען דעם קעניג און בעזאָנדערס דער קעניגין אַן אָוואציאָן אין פּאלאַץ, און אויף מאָרגען זיינען געבליבען בלויז זיעבען און פערציג אדעל־ לייט, וועלכע האָבען נאָך געהאלטען מיט די צוויי אנדערע שטענדע, נור אין איניגע טעג ארום, ווען עס האָט זיך געלאָזט הערען, דאָס הונדערט טויזענד פּאריזער מארשירען נאָך ווער־ סאיל, זיינען די מענשען אין פּאלאַץ געוואָרען פערציטערט פון דיעזער ידיעה, און אויף אַ בעפעהל פון׳ם קעניג, בעפעסטיגט מיט דער צושטימונג פון דער קעניגין — ווייל דער אדעל האָט זיך שוין מעהר ניט פערלאָזען אויפ׳ן קעניג — זיינען די מייסטע פון דעם אדעל צוריק צוגעשטאנען צו די פאָרשטעהער פון די צוויי אנדערע שטענדע. אָבער זאָגאר דאן האָבען זיי קוים בעהאלטען זייער וואונש צו זעהן באלד דיעזע רעבעלען צוטריבען דורך געוואלד.

אין דער זעלבער צייט זיינען אלע טריקס פון פּאלאַץ, אלע זיינע קאָנספּיראציעס און זאָגאר אלע געשפּרעכען פון אזעלכען־ און אזעלכען פּרינץ אָדער אדעלמאַן ניט אויף איין קורצע וויילע געבליבען פערבאָרגען פון די רעוואָלוציאָנערען. אלעס האָט דערגרייכט פּאריז אויף טויזענדע פערשיעדענע געהיימע אופנים, וועלכע זיינען פּאָרזיכטיג איינגעפיהרט געוואָרען, און די׳ קלאנגען, וועלכע זיינען געקומען פון ווערסאיל, האָבען געהאָלפען צו פער־ שטארקען די אויפרעגונג פון פּאריז. עס קומט אימער דער מאָמענט, ווען די מעכטיגע קענען זיך מעהר ניט פערלאָזען זאָגאר אויף זייערע געטרייע דיענער. און דיעזער מאָמענט איז געקומען אין ווערסאיל. עס איז, אלזאָ, אזוי געווען: וועהרענד דער אדעל האָט זיך געפּרעהט מיט דעם קליינעם ערפאָלג פון דער קעניגליכער זיצונג, האָבען מאנכע מיטעלקלאַס רעוואָלו־ ציאָנערען געגרינדעט אַ קלוב אין ווערסאיל, דעם ברעטאָן קלוב, וועלכער איז באלד געוואָרען אַ גרויסער פערייניגענדער מיטעל־ פונקט און איז שפּעטער געוואָרען דער בעריהמטער יאקאָבינער קלוב. און אין דיעזען קלוב זיינען דאָס געקומען די דיענער פון

קעניג און קעניגין, אום צו דערצעהלען, וואָס זיי האָבען געהערט אָדער געזעהן אין פּאלאַץ. מאַנכע ברעטאָנישע דעפּוטאַטען זיינען דאָס געווען די גרינדער פון דיעזען קלוב, און מ י ר א ב אָ, פ י ר ש ט אָ ג י ל י אָ ן, ס ע ר ב א ר נ א ו ו, פּ ע ט י אָ ן, דער גלח ג ר ע ג אָ א ר און ר אָ ב ע ס פּ י ע ר זיינען גע־ ווען זיינע מיטגליעדער.

זייט די גענעראַל־שטאאַטען האָבען געהאט זייערע זיצונגען אין ווערסאַיל, האָט אין פּאריז געהערשט די העכסטע אויפרעגונג. דער פּאַלאַס ראָיאַל מיט זיינע גאָרטענס און קאַפעס איז געוואָרען אַ רשות־הרבים, וואוהין צעהן טויזענד מענשען פון אַלערליי קלאַסען זיינען געגאנגען יעדען טאָג צו דערצעהלען און צו הערען נייעס, צו דיסקוטירען איבער די פּאַמפּלעטען, וואָס זיינען ערשיענען כמעט יעדער שטונדע, אום אויפצופרישען אין דער מאַסע איהר ענטהוזיאַזמוס פאַר די צוקינפטיגע טהעטיגקייט און אום צו קענען און צו פערשטעהן איינער דעם צווייטען. דאָ זיינען צוזאַמענגעקומען די מענשען פון דער ניעדריגער מיטעל־ קלאַס און די אינטעליגענטען. אַלע קלאַנגען, אַלע נייעס, וואָס דער ברעטאָן קלוב אין ווערסאַיל האָט ערהאַלטען, זיינען גלייך מיטגעטהיילט געוואָרען דיעזען גאַס־קלוב, זאָ־צו־זאָגען. און פון דאָרט האָבען זיך די אַלע קלאַנגען און נייעסען פערשפּרייט איבער אַלע גאַסען. און אויב צו די נייעס, מאַכענדיג זייער רייזע, איז נאָך עטוואָס צוגעטראַכט געוואָרען, איז עס געווען, ווי עס איז אָפט דער פאַל מיט פאָלקס־לעגענדען, אמת׳ער, ווי דער אמת אַליין, ווייל דיעזע אויסטראַכטונגען האָבען פאָראויסגעזאָגט און ענטפּלעקט אונטער דער מאַסקע פון דער לעגענדע די בעהאַלטענע אורזאַכען פון אַלערליי טהעטיגקייטען און האָבען אינסטינקטיוו געגעבען אַ בעסערע אָבשעצונג איבער מענשען און פּאַסירונגען, ווי דאָס קענען מאַנכע חכמים. ווער האָט בעסער ווי די פיגסמערע מאַסען פון די גטסלעך געקאָנט מאַריע אַנטאָאַנעטע, די דאָטשעס ד׳פּאָלינאָק, דעם געמיינעם קעניג און די פעררעטהערישע פּרינצען? ווער האָט זיי בעסער פערשטאַנען, ווי דאָס פאָלק?

זייט דעם טאָג פון דער קעניגליכער זיצונג, האָט די גרויסע

שטאָדט געקאָכט מיט אויפשטאַנד. דער האָטעל דע־וויל האָט געשיקט גראַטולאַציאָנען צו דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג. דער פּאַלאַס ראָיאַל האָט ארויסגעלאָזען א פאָלקס־אויפרוף, פערפּאַסט אין א שפּראַך פון קאַמפּף און אויפשטאַנד. פאַר דעם אויסגע־הונגערטען פאָלק, פעראַכטעט און פערשטויסען, איז דער פאָלקס־אויפשטאַנד געווען א שטראַהל פון האָפנונג, און אויפשטאַנד האָט אין זייערע אויגען געמיינט דער מיטעל צו קריגען דאָס ברויט, אין וואָס זיי האָבען זיך אזוי גענויטיגט. אין דער צייט, ווען דער הונגער איז געוואָרען אלץ מעהר און מעהר ביטער, ווען אפילו די פערזאָרגונג פון שלעכטען מעהל, געלען און פערברענ־טען, האָט שטענדיג אויסגעפעהלט, האָבען די מענשען געוואוסט, דאָס אין פּאַריז און אין דער נאַכבאַרשאַפט איז דאָ גענוג שפּייז פאַר יעדען, און די אָרעמע לייט האָבען געזאָגט איינער צום אנדערען, דאָס אָהן אַן אויפשטאַנד וועלען די מאָנאָפּאָליסטען קיינמאָל ניט אויפהערען אויסצוהונגערען דאָס פאָלק.

אָבער אז די מורמלעריי פון פאָלק אין זיינע פינסטערע געס־לעך איז געוואָרען אלץ העכער, האָבען די פּאַריזער מיטעלקלאַס מענשען און די פאָרשטעהער פון פאָלק אין ווערסאַיל אָנגעהויבען זיך צו פיהלען אונרוהיג פון א מעגליכען אויפשטאַנד אין די פּראָווינצען. בעסער האָבען א קעניג און א פּאַלאַץ, איידער א פאָלק אין אויפשטאַנד.*) אין דעם זעלבען טאָג, וואָס די דריי

*) די, וועלכע האַלטען פייערליכע רעדען ביי דער יעהרליכער פייערונג פון דער גרויסער פראַנצויזישער רעוואָלוציאָן, האַלטען עס פאַר גלייכער צו כאַפּען א שווייג איבער דיעזען זעהר קיצעלדיגען ענין און זיי ריידען פון דער ריהרענדער איינשטימיגקייט, וועלכע, זיי מאַכען אַן אָנשטעל, איז געווען צווישען פאָלק און זיינע פאָרשטע־הער. אָבער לואי בלאַן האָט שוין אָנגעוויזען אויף דעם שרעק פון דער מיטעלקלאַס, ווען דער 14טער יולי האָט זיך דערנעהנטערט, און די מאָדערנע פאָרשונג בעשטעטיגט דיעזען שטאַנדפונקט. די ווייטערע פאַקטען, וועלכע איך גיב דאָ אין שייכות צו די טעג פון דעם 2טען ביז דעם 12טען יולי, ווייזען אויך, דאָס דער אויפשטאַנד פון פּאַריזער פאָלק איז געגאַנגען זיין אייגענעם וועג, גאַנץ אונאַבהענגיג פון די מיטעלקלאַס מיטגליעדער פונ'ם דריטען שטאַנד.

שטענדע האָבען זיך פעראייניגט, דעם 27סטען יוני, נאָך דעם ערשטען זיעג פון דעם דריטען שטאנד, האָט מיראבאָ, וועלכער האָט ביז דאַן אלץ אפעלירט צום פאָלק, איצט זיך פאָלשטענדיג אָבגעטרייסעלט פון איהם, און האָט גע'טענה'ט, אז די פאָרשטע־הער זאָלען בלייבען אָבגעזונדערט פון פאָלק. ער האָט זאָגאר געוואָרענט די מיטגליעדער זיך צו היטען פאר די „פעררעטהע־רישע מיטהעלפער“. אין דעם קענען מיר שוין זעהן דעם צוקינפ־טיגען פראָגראַם פון די זשיראָנדיסטען, וועלכער האָט זיך אויס־געארבייט אין דער נאַציאָנאַל־פערזאמלונג. מיראבאָ האָט פער־לאנגט, אז די פערזאמלונג זאָל בייטראָגען „צו דער אויפהאלטונג פון אָרדנונג, צו דעם עפענטליכען פריעדען, צו דער אויטאָריטעט פון די געזעצע און זייערע מיניסטאָרען“. ער איז זאָגאר געגאנגען נאָך ווייטער. ער האָט פערלאנגט, אז די דעפּוטאטען זאָלען זיך ארומזאמלען ארום דעם קעניג, ווייל דער קעניג מיינט דאָך גוט; אויב עס האָט פּאסירט, דאָס ער האָט געטהאָן אמאָל אַן עולה, איז עס נור דערפאַר, ווייל מען האָט איהם אָבגענארט, אָדער, ווייל מען האָט איהם געגעבען א שלעכטע עצה!

די פערזאמלונג האָט מיט פייער אפּלאָדירט דיעזע רעדע. „דער אמת איז“, זאָגט לואי בלאַן גאַנץ ריכטיג, „דאָס ווייט, ווייט פון צו ווינשען דעם אומשטורץ פונ'ם טראָהן, האָט די מיטעלקלאַס שוין אָנגעהויבען פּרובירען צו זוכען שוץ הינטער איהם. פערלאָזען פון דעם אדעל, איז עס געווען אין די רייהען פון דער מיטעלקלאַס, וועלכע איז איין צייט געווען אזוי איינגע־עקשן'ט, וואו לואי דער זעכצעהנטער וואָלט געפונען זיינע אם מייסטען געטרייע און שטארק צושראָקענע קנעכט, ער האָט אויפגעהערט צו זיין דער קעניג פון די הערען, ער איז געוואָרען דער קעניג פון די אייגענטהומס־בעזיצער“.

דיעזער אינערליכער פעהלער פון דער רעוואָלוציאָן איז געלעגען אויף איהר אלס א שווערע משא די גאַנצע צייט, ווי מיר וועלען זעהן, ביז צו דעם מאָמענט, ווען די רעאַקציאָן האָט געקראָגען די אויבערהאנד.

דערווייל איז דער עלענד אין שטאָדט געוואַקסען פון טאָג

צו טאָג. עס איז אמת, דאָס נעקער האָט אָנגעווענדעט מיטלען, אום אָבצואוווענדען די געפאהרען פון א הונגער. דעם 7טען סעפּ־טעמבער, 1788, האָט ער פערבאָטען די עקספּאָרטאציאָן פון קאָרן, און האָט בעשיצט די אימפּאָרטאציאָן דורך דעם פערטהיי־לען פון פּרעמיעס. זיבעציג מיליאָן ליוורען זיינען אויסגעגעבען געוואָרען פאר דעם איינקויף פון אויסלענדישען ווייץ. צו גלייכער צייט האָט ער געלאָזט ווייט און ברייט פערעפענטליכען דעם בעשלוס פון דעם קעניגליכען ראטה פון 23סטען אפּריל, 1789, וועלכער האָט בעפאָלמעכטיגט די ריכטער און די פּאָליציי־בעאמטע צו בעזוכען פּריוואטע קאָרן־שפּייכלער, צו זעהן, וויפיעל קאָרן עס איז דאָרט דאָ, און אין פאל פון נויט צו ברענגען דעם קאָרן אויפ'ן מארק. די דורכפיהרונג פון דיעזע בעפעהלע איז אָבער געווען אָנגעטרויט צו די אַלטע בעאמטע און — מעהר וועגען דעם איז שוין ניט נויטיג צו רעדען.

דאַן, אין יולי האָט די רעגיערונג אויסגעטהיילט פּרייזען צו די, וועלכע האָבען געבראכט ווייץ נאָך פּאריז; אָבער דער אימ־פּאָרטירטער ווייץ איז אין געהיים צוריק ארויסגעשיקט געוואָרען, כדי ער זאָל קענען צוריק אריינגעבראכט ווערען, און מען זאָל קריגען פאר איהם א צווייטען פּרייז. אין די פּראָווינצען האָבען די מאָנאָפּאָליסטען צוליעב דעם אָבגעקויפט דעם גאנצען קאָרן. זיי האָבען זאָגאר אָבגעקויפט די תבואה, וואָס איז נאָך געשטאנען אויפ'ן פעלד.

אָט דאַן איז עס געווען, ווען מען האָט דערקענט דעם אמת'ען כאראקטער פון דער נאציאָנאל־פערזאמלונג. זי האָט פערדיענט בעוואונדערונג געוויס, ווען זי האָט געגעבען איהר שבועה אין טעננים קאָורט, אָבער, מעהר פון אלץ, האָט זי זיך פעסט געהאלטען ביי איהר מיטעל־קלאס־שטעלונג אין שייכות צום פּאָלק. דעם 4טען יולי, ווען דער בעריכט פון דעם קאָמי־טעט פאר פּאָלקס־ערנעהרונג איז אָבגעגעבען געוואָרען, האָט די פערזאמלונג דיסקוטירט די מיטלען, וואָס מוזען אָנגעווענדעט ווערען, אום צו גאראנטירען שפּייז און ארבייט פאר'ן פּאָלק. זיי האָבען גערעדט שטונדען־לאנג, און געמאכט פאָרשלעגע אויף

פֿאָרשלעגע. פּ ע ט י אָ ן האָט פֿאָרגעשלאָגען אַז אַנלייהע, אנדערע האָבען פֿאָרגעשלאָגען אַ בערעכטיגונג פֿאַר די פּראָווינץ־פּערזאמלונגען אָנצונעהמען די נויטיגע מיטלען, אָבער קיין זאַך איז ניט בעשלאָסען און ניט אונטערנומען געוואָרען. און ווען איינער האָט אויפגעהויבען די פראגע פון די ספּעקולאַנטען און האָט פערדאמט מאנכע פון זיי, איז די גאנצע פּערזאמלונג גע־ווען געגען איהם. צוויי טעג שפּעטער, דעם 6טען יולי, האָט ב א ו ש ע ערקלערט, אַז מען וויס, ווער עס זיינען די פערברע־כער, און דאָס מען וועט מאכען געגען זיי אַ פֿאָרמאַלנע בעשול־דיגונג דעם קומענדען טאָג. „אַן אַלגעמיינער שרעק האָט ארומ־געכאפּט די גאנצע פּערזאמלונג“, שרייבט ג אָ ר ז א ס אין זיין צייטונג „קוריער פון פּאריז און ווערסאיל“, וועלכע ער האָט נור וואָס אָנגעהויבען ארויסצוגעבען. אָבער דער פֿאָלגענדער טאָג איז געקומען און קיין וואָרט מעהר איז ארויסגערעדט געוואָרען איבער דיעזער אַנגעלעגענהייט. זי איז פערשטיקט געוואָרען. פאר וואָס? אוים מורא — ווי די ווייטערע פּאסירונגען ווייזען — אַז עס זאָלען ניט געמאכט ווערען גאָר שטארקע קאָמפּראָמיטי־רענדע ענטדעקונגען.

יעדענפאַלס, אַזוי שטארק האָט די פּערזאמלונג זיך גע־שראָקען פאר אַ פֿאָלקס־אויפשטאַנד, דאָס ביי דער געלעגענהייט פון אַ ראיאָט אין פּאריז דעם 30סטען יוני, נאָך די פערהאפטונג פון די עלף סאָלדאטען, וועלכע האָבען זיך ענטזאגט צו שיסען אויפ׳ן פֿאָלק, האָט די פּערזאמלונג געשטימט צו שיקען אַן אדרעס צום קעניג, וואָס איז געווען פערפאסט אין די העכסט־קנעכטישע פראזען און וועלכער האָט ערקלעהרט „זיין טיעפע צוגעבונדענ־קייט צו דער קעניגליכער אויטאָריטעט.*)

*) „די נאציאָנאַל־פּערזאַמלונג בעדויערט די אונרוהיגקייטען, וועלכע רעגען איצט אויף פּאריז... זי וועט שיקען אַ דעפּוטאַציע צום קעניג צו בעטען זיין גענאָד אָנצונעהמען פאַר די צוריק־ברענגונג פון אָרדנונג די אונפעהלבארע מיטלען פון רחמנות און פריינדליכקייט, וועלכע זיינען אָנגעבאָרען צו זיין הארץ, צוזאַמען מיט דעם צוטרוי, וועלכען זיין גוט פֿאָלק וועט אימער פערדיענען“.

קליין ווי עס וואָלט געמענט זיין דער חלק אין רעגיערונג, וואָס דער קעניג וואָלט, ניט פערגינענדיג, בעוויליגט דער מיטעל־קלאַס, וואָלט זי דאָך זיך פערזאַמעלט ארום איהם און געהאָלפען איהם מיט איהר גאַנצער מאַכט פון אָרגאַניזאַציאָן צו האַלטען דאָס פאָלק אונטערדריקט. אָבער — און זאָל דאָס דיענען אַלס ווארנונג אין צוקינפטיגע רעוואָלוציאָנען — איז דעם לעבען פון איינצעלנע, פון פּאַרטייען און זאָגאַר פון אינסטיטוציאָנען, איז דאָ אַ לאָגיק, וועלכע איז איבער די מענשליכע מוחות צו ענדערן. דער קעניגליכער דעספּאָטיזמוס האָט ניט געקענט קומען צו אַן איינפערשטענדניס מיט דער מיטעלקלאַס, וועלכע האָט פון איהם געפאָדערט איהר טהייל אין דער רעגיערונג. ער איז געווען לאָגיש געצוואונגען צו בעקעמפּפען איהר, און איינמאָל האָט זיך די מלחמה אָנגעפאַנגען, האָט דער דעספּאָטיזמוס געמוזט אונטער־געהן און אָבטרעטען זיין פּלאַץ פאַר דער רעפּרעזענטאַטיווער רעגיערונג — די פאָרמע, וועלכע האָט זיך אַם בעסטען צוגעפּאַסט צו דער הערשאַפט פון דער מיטעלקלאַס. פון דער אַנדערער זייט, האָט דער דעספּאָטיזמוס ניט געקאָנט מאַכען אירגענד וועלכע הנחות פאַר די מיטעלקלאַס, די פּאַרטיי פון פאָלק, און ניט פערראַטהען אין דער זעלבער צייט דעם אַדעל, זיין נאַטירליכען העלפער און שותף. און ער האָט געטהאָן טאַקע דאָס בעסטע, וואָס ער האָט געקאָנט צו פערטהיידיגען דעם אדעל און זיינע פּריווילעגיען, אום צו דערזעהן זיך שפּעטער פערראַטהען פון דיזעלבע פערזאָנען, וואָס זיינען געווען פּריווילעגירט דורך זייער געבורט.

דערווייל זיינען די ידיעות איבער די פערשווערונגען פון קעניגליכען הויף געקומען פון אַלערליי קוועלען סיי צו די אַנהענ־גער פון דעם דיוק פון אָרלעאַנס, וועלכע פלעגען זיך צוזאַמענ־קומען אין מאָנטראַג, און סיי צו די רעוואָלוציאָנערען, וועלכע פלעגען בעזוכען דעם ברעטאָן קלוב. סאָלדאַטען האָט מען צוזאַ־מענגעבראַכט אין ווערסאַיל און אויפ'ן וועג פון ווערסאַיל נאָך פּאַריז. אין פּאַריז אַליין האָבען זיי בעזיץ גענומען פון די וויכ־טיגסטע פּונקטען אין דער ריכטונג פון ווערסאַיל. פינף און דריי־

סיג טויזענד סאָלדאַטען, האָט מען ערקלעהרט, זיינען געווען אויסגעשטעלט אויף דיעזען שטח, און צוואַנציג טויזענד האָבעי נאָך בעדאַרפט צוגעגעבען ווערען צו זיי אין איינינגע טעג שפּע־טער. די פּרינצען און די קעניגין, איז אַרומגעגאַנגען אַ קלאַנג, פּלאַנעווען אויפצולייזען די פערזאַמלונג און צו דערשטיקען פּאַריז אין פאַל פון אַן אויפשטאַנד, צו אַרעסטירען און צו טוידטען ניט נור די הויפּט־פיהרער און דעם דיוק פון אָרלעאַנס, נור אויך יענע מיטגליעדער פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, אַזעלכע, ווי מיראַבאָ, מוניע און לאַלי־טאַלענדאַל, וועלכע האָבען געוואונשען צו מאַכען לויט דעם 16טען פאַר אַ קאָנסטיטוציאָ־נעלען מאָנאַרך. צוועלף מיטגליעדער, האָט לאַפאַיעט שפּעטער דערצעהלט, האָבען געזאָלט אויפגעאָפּפערט ווערען. דער באַראָן דע ברעסטעל און מאַרשאַל דע בראָגלי זיינען גערופען געוואָרען אויסצופיהרען דיעזען פּלאַן — ביידע פון זיי פאָלשטענדיג בערייט צו טהאָן עס. „אויב עס איז נויטיג פּאַריז צו פערברענען, וועט פּאַריז פערברענט ווערען“, האָט דער ערשטער ערקלעהרט. וואָס אָנבעטרעפט מאַרשאַל דע בראָגליע, האָט ער געשריעבען צום פּרינץ דע קאָנדע, דאָס „אַביסעל פּולווער וועט באַלד צוטריי־בען דיעזע פּלוידערזעק און וועט אומקעהרען די מאַכט דעם אַבסאָלוטיזמוס, וואָס געהט אויס, אויף דעם פּלאַץ פון דעם רעפּובליקאַנער גייסט, וואָס קומט אריין“.

מען דאַרף ניט גלויבען, אַז דיעזע קלאַנגען זיינען געווען פּוסטע מעשות, ווי מאַנכע רעאַקציאָנערע געשיכטס־שרייבער האָבען בעהויפּטעט. דער בריעף פון דער דאטשעס דע פּאָליגנאַק, אַדרעסירט דעם 12טען יולי צו פלעסעל, דעם שטאָדט קאָמאַנ־דאַנט, וואָס מען האָט שפּעטער געפונען, און אין וועלכען אַלע פערמישטע פערזאָנען זיינען דערמאָנט אונטער פערשטעלטע נעמען, איז אַ געניגענדער בעווייז פאַר די פערשוועהרונג, וואָס איז געפּלאַנעוועט געוואָרען פון הויף פאַר דעם 16טען יולי. אויב עס וואָלט נאָך געקענט זיין אירגענד אַ ספק אין דיעזער אַנגעלעגענהייט, וואָלטען די ווערטער אַדרעסירט צו דומאַריעץ אין קאַיען דעם 10טען יולי פון דער פירשטין דע בואוואָן, אין

דער אנוועזענהייט פון 60 טריאומפירענדע אדעל־לייט, געוועזן געגנוג דאָס צו בעווייזען.

— נו, דומאריעץ — האָט די פירשטין געזאָגט, — ווייסט איהר די גרויסע נייעס? אייער פריינד נעקער איז ארויסגעוואָרפען, און דער רעזולטאט איז, דאָס דער קעניג שטייגט ווידער ארויף אויף זיין טהראָן און די פערזאמלונג ווערט צוטריבען. אייערע פריינד, די 47, זיינען פונקט אין דיעזען מאָמענט אין דער באסטיל, אפשר, צוזאמען מיט מיראבאָ, טיורגאָ און א הונדערט אנדערע פון דיעזע חוצפה'דיגע יונגען פון דעם דריטען שטאנד, און דע בראָגליע איז איצט זיכער מיט זיינע דרייסיג טויזענד מאן אין פאריז. (דומאָריעץ, מעמאָארען).

די פירשטין האָט געהאט א טעות. נעקער איז ניט אוועקגעשיקט געוואָרען ביז דעם 11טען, און דע בראָגליע איז געווען פאָרזיכטיג ניט ארייןצוקומען אין פאריז.

אָבער וואָס האָט די נאציאָנאל־פערזאמלונג דאן געטהאָן? זי האָט געטהאָן, וואָס פערזאמלונגען האָבען אימער געטהאָן און וועלען אייביג טהאָן. זי האָט גאָרניט בעשלאָסען. וואָס האָט זי געקענט בעשליסען?

אין דעם זעלבען טאָג, ווען דאָס פאָלק פון פאריז האָט אָנגעהויבען צו רעבעלירען, דאָס הייסט, דעם 8טען יולי, האָט די פערזאמלונג בעאויפטראגט ניט קיין אנדערען, ווי מיראבאָ, דעם פאָלקס־טריבון, מיט דער פערפאסונג פון אן אונטערטהעניגע ביטע צום קעניג ער זאָל צוריקציהען די סאָלדאטען, ווייל דאָס פאָלק האָט ליעב זיין קעניג און דאנקט גאָט פאר די מתנה, וואָס ער האָט זיי געשענקט...

וויפיעל מאָל וועלען אזעלכע ווערטער און חניפות אדרעסירט ווערען צום קעניג דורך פאָרשטעהער פון פאָלק אין דער צייט פון דער רעוואָלוציאָן? דער פאקט איז, דאָס די רעוואָלוציאָן קען גאָר אין גאנצען ניט פערשטאנען ווערען, אויב עס וועלען איגנאָרירט ווערען דיעזע אָפטע אָנשטרענגונגען פון דער זייט פון דעם אייגענטהומס־קלאס צו געווינען דעם קעניגטהום אויף זיין זייט אלס א שוץ געגען פאָלק. אלע די דראמען, וועלכע

מיר וועלען זעהן שפּעטער זיך אָבשפּיעלען אין 1793, אין דער קאָנווענשאָן, זיינען שוין געוועזן ענטהאלטען אין עצם אין דיעזער ביטע פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, אונטערשריעבען בלויז איינינע טעג פאר דעם 14טען יולי.

עלפטער קאפיטעל.

פאַריז ערב דעם 14טען יולי.

די רעוואָלוציאָן האָט איהר מיטעלפונקט אין פאַריז, ניט אין דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג. — פאַריז פאַרטיג פאַר אַן אויפשטאַנד. — דיסטריקטען אָרגאַניזירען דאָס פאָלק. — די פערהאַפטונג פון די סאָלדאַטען פון דער „פראַנצויזישער גוואַרדיע“. — דער מאַנגעל אין ברויט. — דער צאָרן פון פאָלק וואַקסט. — די ענט־לאַסונג פון נעקער. — קאַמיל דעמאָלין מאַכט אַן אויפרוף צו בעוואַפנונג. — דער קאַמפף פאַנגט אָן. — דער אַלאַרם־גלאָק געקלונגען. — דאָס פאָלק קריגט נאַהרונג און וואַפען. — אַ „שטענדיגער קאָמיטעט“ צונויפגעשטעלט. — די בילדונג פון אַ נאַציאָנאַלער גוואַרדיע. — די מיטעלקלאַס מאַכט אַ פערזוך צוצו־נעהמען די וואַפען פון פאָלק.

די אויפמערקזאַמקייט פון די געשיכט־שרייבער ווערט מייסטענס פערנומען פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג. די פאָר־שטעהער פון פאָלק, פערזאַמעלט אין ווערסאַיל, שיינען צו פער־זאָניפיצירען מיט זיך די רעוואָלוציאָן, און זייערע לעצטע ווער־טער אָדער האַנדלונגען ווערען פערצייכענט מיט אַ פרומער איבערגעבענהייט. און דאָך איז עס ניט דאָרט, וואו די ליידענ־שאַפטליכע האַרץ פון דער רעוואָלוציאָן האָט געשלאָגען אין דעם משך פון יענע יולי־טעג. אין פאַריז האָט עס דיעזע ליידענשאַפט־ליכע האַרץ געקלאַפּט.

אָהן פאַריז, אָהן זיין בעפעלקערונג, איז די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג גאָרניט. ווען די מורא פאַר פאַריז אין אויפשטאַנד

וואָלט ניט אָבגעהאַלטען דעם קעניגליכען הויף, וואָלט די פּערזאַמלונג זיכער צוטריבען געוואָרען, ווי דאָס האָט שוין זייט דאַן פּאַסירט אַזוי פיעל מאָל — דעם 18טען ברומעיר און דעצעמ־בער דעם 2טען אין פראַנקרייך, און אויך ניט לאַנג צוריק אין אונגאַרן און אין רוסלאַנד. געוויס, די דעפּוטאַטען וואָלטען פּראָ־טעסטירט ; קיין ספק, דאָס זיי וואָלטען געהאַלטען מאַנכע פיינע רעדען ; און מאַנכע פון זיי וואָלטען אפשר פּרובירט צו ברענגען צו אַן אויפשטאַנד אין די פּראָווינצען. אָבער אָהן אַ פּאָלק, פערטיג צום אויפשטאַנד ; אָהן די פּאָרבערייטענדע רעוואָלוציאָ־נערע טהעטיגקייט צווישען די מאַסען ; אָהן אַן אויפרוף צום פּאָלק פאַר אַן אויפשטאַנד, וואָס איז געמאַכט געוואָרען דירעקט פון איין מענשען צו אַ צווייטען און ניט דורך מאַניפעסטען, קען אַ רעפּרעזענטאַטיווע פּערזאַמלונג זעהר ווייניג אויפטהאָן, ווען געגען איהר שטעהט אַ פעסט־געבויטע רעגיערונג, וועלכע ווערט געשטיצט פון איהרע לעגיאָנען פון בעאַמטע און איהר אַרמעע.

גליקליכערווייזע איז פּאַריז געווען ערוואַכט. ווערענד די נאַציאָנאַל־פּערזאַמלונג האָט געדרעמעלט אין אַן איינגערעדטער זיכערהייט, און דעם 10טען יולי האָט זי נאָך אויפגענומען די דיסקוסיאָן פון דעם פּלאַן פון אַ קאָנסטיטוציאָן, האָט דאָס פּאָלק פון פּאַריז, צו וועמען די מוטהיגסטע און די ווייט־זעהענדסטע פון דער מיטעלקלאַסע האָבען ענדליך אַפּעליערט, זיך פּאָרבע־רייטעט פאַר אַן אויפשטאַנד.

די איינצעלהייטען וועגען דער מיליטערישער פּאָסטקע, וואָס דער קעניגליכער הויף האָט פּאָרבערייטעט פאַר דעם 16טען, זיינען געווען דער געשפּרעך־געגענשטאַנד אין אַלע גאַסען און געסלעך פון פּאַריז. אַלעס האָט מען געוואוסט, זאָגאַר וועגען דעם קעניג'ס סטראַשונאַק צוריקצוציהען זיך נאָך ס אָ י ס־כ אָ נ ס, און איבערלאָזען פּאַריז צו דער אַרמעע. און פּאַריז, דיעזער גרויסער גליה־אויווען, האָט זיך אָרגאַניזירט אין זיינע פערשיעדענע סעקציאָנען, אום צו ענטפערען מיט געוואַלט אויף געוואַלט. מען האָט אַפּעליערט צו „די רעבעלישע הילפס־סאָלדאַטען", מיט וועלכע מיראַבאָ האָט געסטראַשעט דעם קעניג־

ליכען הויף, און אין די פינסטערע וויינ־שענקען פון די הינטער־געסלעך האָבען די פּאַריזער פּראָלעטאַריער דיסקוטירט וועגען די מיטלען „צו רעטען דאָס פאָטערלאַנד“. זיי האָבען זיך בעוואָפענט אַזוי גוט, ווי זיי האָבען געקענט.

הונדערטע פּאַטריאָטישע אַגיטאַטאָרען „אונבעקאַנטע פּערזענליכקייטען“, נאַטירליך, האָבען געטהאָן אַלעס, אום אויפצוהאַלטען די אויפרעגונג, און אום אַרויסצוציהען דאָס פּאָלק אויפ׳ן גאַס. פערשיעדענע פּייערווערקע, לויט די עדות פון אַרטהור יאָנג, זיינען געווען איינע פון די געברויכטע מיטלען. זיי זיינען פערקויפט געוואָרען צו אַ ביליגען פּרייז, און וואו נאָר אַ המון מענשען האָט זיך פערזאַמעלט צו זעהן דעם פייער־ווערק־ספּעקטאַקעל, פלעגט אימיצער אַן אונבעקאַנטער אָנהויבען ריידען צו זיי וועגען די פערשווערונג פון דעם קעניגליכען הויף.

„ווען עס וואָלט פריהער געגוג געווען אַ קאָמפּאַניע שווייצארישע סאָלדאַטען, אום צו אונטערדריקען דאָס אַלעס, וואָלט מען איצט דערצו בעדאַרפט אַ גאַנצען פּאָלק, וואָס ווערט געקאָמאַנדעוועט פון אַ פעסטען ווילען. נור זאָל נאָך אַ פּאָר וואָכען אַוועקגעהן, און עס וועט נויטיג זיין אַ גאַנצע אַרמעע“, האָט אַרטהור יאָנג ערקלעהרט אין זיין בוך „רייזען אין פראַנקרייך“ ערב דעם 14טען יולי.

און ווירקליך, צו ענדע יוני איז דאָס פּאָלק פון פּאַריז געווען אין דער העכסטער אויפרעגונג און האָט זיך פּאָרבערייטעט צו אַן אויפשטאַנד. אין אָנפאַנג פון מאָנאַט זיינען שוין פאָרגעקומען רייאָטען צוליעב די טהייערקייט פון קאָרן, שרייבט האַרדי, דער ענגלישער בוך־הענדלער; און אויב פּאַריז איז געבליבען רוהיג ביז דעם 25סטען, איז עס געווען נור דערפאַר, ווייל ביז דער קעניגליכער זיצונג האָט דאָס פאָלק נאָך אַליץ געהאָפט, דאָס די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג וועט דאָך עפּעס אויפטהאָן. אָבער זייט דעם 25סטען האָט פּאַריז שוין פערשטאַנען, דאָס עס איז ניט געבליבען קיין אַנדער ברירה אחוץ אַן אויפשטאַנד.

איין פּאַרטיע פּאַריזער האָט אַוועקגעמאַרשירט יענעם טאָג צו ווערסאַיל, פערטיג אָנצוהויבען אַ קאַמפּף מיט די סאָלדאַטען.

אין פאריז גופא האָבען זיך געבילדעט גאַנצע חברותות, „פּערטינג צו געהן צו די אויסערסטע גרענעצען“, ווי מיר לייענען עס אין די געהיימע בעריכטען אַדרעסירט צום מיניסטער פון אויסלענדישע אַנגעלעגענהייטען, און וועלכע זיינען פערעפּענטליכט געוואָרען פון ח א ס י ן. „דאָס פּאָלק איז געוועזען אין אַן אויפרוהר די גאַנצע נאַכט, זיי האָבען געמאַכט גרויסע פייערען אין די גאַסען און האָבען אויסגעשאָסען אַ גרויסע צאָהל פייערווערק אין פראָנט פון פּאַלאַס ראָיאַל און פון דעם אָפּיס פון דעם דזשענעראַל־קאָנטראָלער. זיי האָבען געשריען: עס לעבע דער דיוק פון אָרליאַנס!“

דעם זעלבען טאָג, דעם 25סטען, האָבען די סאָלדאַטען פון דער פראַנצויזישער גוואַרדיע פערלאָזען זייערע קאַזאַרמעס, שליסענדיג ברודערשאַפט און טרינקענדיג מיט'ן פאָלק, וועלכעס האָט זיי געפיהרט איבער די פערשיעדענע שטאָדט־פירטלען, שרייענדיג: „ניעדער מיט די גלחים!“

דערוויילע האָבען זיך פערזאַמעלט רעגולאַרנע די „דיסטריקטען“ פון פאַריז, ד. ה. די ערשטע קערפּערשאַפטען פון די וואַהלמענער, בעזאָנדערס די יעניגע פון די ארבייטער־קוואַרטאַלען, און האָבען אָנגענומען פערשיעדענע מיטלען, ווי אָנצופיהרען דעם וועהר־קאַמפּף אין פאַריז. די „דיסטריקטען“ זיינען געשטאַנען אין פערבינדונג איינע מיט די אַנדערע, און זייערע רעפּרעזענטאַנטען האָבען געמאַכט פיעלע, פיעלע אנשטרענגונגען צו גרינדען אַן אונאַבהענגיגע מוניסיפּאַלע קערפּערשאַפט. זאָגאַר דעם 25סטען האָט באָנעוויל געמאַכט אַן אויפרוף פאַר בעוואַפנונג צו אַ פערזאַמלונג פון וואַהל־מענער און האָט פאָרגעשלאָגען, אַז זיי זאָלען זיך בילדען אין אַ קאָמונע, ברענגענדיג ראיות פון דער געשיכטע פאַר זיין פאָרשלאַג. דעם פאָלגענדען טאָג, נאָכדעם, ווי די פאָרשטעהער פון די „דיסטריקטען“ האָבען געמאַכט אַ פערזאַמלונג אין דעם מוזעאום, רי ד אָ פ י ן, האָבען זיי ענדליך אריבערגעצויגען אין דעם האָטעל דע וויל, און דעם 1טען יולי האָבען זיי געהאַט זייער צווייטע זיצונג, אַ מינדליכער רעפּאָרט פון וועלכער ווערט איבערגעגעבען פון חאַסין. אויף אזא אופן

האָבען זיי נעגרינדעט דעם „שטענדיגען קאָמיטעט“, וועלכען מיר וועלען זעהן האנדלענדיג דעם 14טען יולי.

דעם 30סטען יוני איז אן איינפאכע פאסירונג — די פער־האפטונג פון עלף סאָלדאטען פון דער פראנצויזישער גוואַרדיע, וועלכע זיינען אוועקגעשיקט געוואָרען צו דעם אבבאי־געפענגניס, ווייל זיי האָבען זיך ענטזאגט אָנצולאָדען זייערע ביקסען, — געווען גענוג ארויסצורופען אן ערנסטען ראיאָט אין פאריז. ווען ל ו ס ט א ל אָ, דער רעדאקטאָר פון דער צייטונג „רעוואָלוסיאָן דע פאריז“, איז ארויף אויף א שטוהל אין פראָנט פון דער קאפע פאָא אין פאלאס ראָיאל, און האָט דערצעהלט דעם פערזאמעלטען עולם וועגען דעם, זיינען פיער טויזענד מענשען גלייך אוועק צום געפענגניס, און האָבען בעפרייט די ארעסטירטע סאָלדאטען. די געפענגניס־וועכטער, זעהענדיג אָנקומען אזא עולם, האָבען בע־גריפען, אז דאָ וועט זיי ניט העלפען קיין וועהרען־זיך, און האָבען זיי איבערגעגעבען די געפאנגענע; און די דראגונער, רייטענדיג אין פולען גאלאָפּ, אום צו מאכען א שחיטה צווישען עולם, האָבען זיך מיט אמאָל אָבגעשטעלט, האָבען אריינגעטהאָן די סאבליעס אין די שיידען און האָבען געשלאָסען ברודערשאפט מיט דער מאסע. א שוידער האָט ארומגעכאפּט די נאציאָנאל־פערזאמלונג, ווען זי האָט זיך אויף מאָרגען דערוואוסט פון דיעזער פערברידערונג צווישען די סאָלדאטען און די רעבעלען. „זיינען מיר די טריבונען פון א פאָלק פון רעבעלען?“ האָבען דיעזע הערען געפרעגט איינער דעם צווייטען.

אָבער דער אויפשטאנד האָט שוין געהאלטען אין וואקסען אויף אין די קליינע שטעדטלעך ארום פאריז. אין נ א נ ג י האָט דער עולם ענטזאגט זיך צו בעצאָהלען די טעקסעס, אזוי לאנג, ווי זיי זיינען ניט פעסט־געשטעלט פון דער נאציאָנאל־פערזאמ־לונג; און אזוי ווי עס איז געווען א מאנגעל אין ברויט (בלויז צוויי בושעלס ווייצען זיינען פערקויפט געוואָרען צו יעדען קונה) און דאס פאָלק איז געווען שטארק אויפגעבראכט, איז דער מארק געווען ארומגערינגעלט פון דראגונער. אָבער ניט קוקענדיג אויף דעם, זיינען אין נאנגי און אין פיעלע אנדערע פלעצער פאָרגע־

קומען ראַיאָטען. „דאָס פאָלק קריעגט זיך מיט'ן בעקער", דער־צעהלט יאַנג, „און דאַן לויפען זיי אוועק מיט דעם ברויט און ווייצען, גאָר ניט בעצאָהלענדיג דערפאַר".

די צייטונג „מערקור דע פראַנס" דערמאָנט איינינע פער־זוכען, וואָס זיינען געמאַכט געוואָרען אין איינינע פלעצער, בעזאָנדערס אין סאַן קווענטין, אום אָבצושניידען די תבואה, וואָס איז נאָך גאָר ניט צייטיג געווען. אזוי גרויס איז געווען דער מאַנגעל.

אין פאַריז, דעם 30סטען יוני, האָבען שוין די פּאַטריאָטען געלאָזט זיך איינשרייבען אין קאַפע דע קאַוואָ צום אויפשטאַנד, און ווען זיי האָבען געהערט דעם פאָלגענדען טאָג, דאָס בראָגליע האָט איבערגענומען די קאָמאַנדע איבער דער אַרמעע, האָבען זיי אָפען ערקלעהרט דורך פּלאַקאַרדען, אַז „זאָלען די סאָלדאַטען אַרויסלאָזען איין־און־איינציגען שאָס, וועלען זיי אַלעס פערברע־נען און פערניכטען". „פיעלע אַנדערע זאַכען, און נאָך פיעל שטאַרקערע ווי דיעזע, זיינען געזאָגט געוואָרען", איז מוסיף דער אָפיציעלער רעפּאָרט. „קלוגע מענשען האָבען מורא צו ווייזען זיך אויפ'ן גאַס".

דעם 2טען יולי איז דער צאָרן פון דער בעפעלקערונג אויס־געבראָכען געגען דעם גראַף ד'אַרטאָי און פּאָלינאַק. מען האָט גערעדט פון טוידטען זיי און פערניכטען זייערע פּאַלאַצען. מען האָט גערעדט פון פערכאַפּען די קאַנאָנען, וואָס זיינען געווען פערטהיילט איבער פאַריז. די מאַסען אין די גאַסען פון פאַריז זיינען געוואָרען גרעסער, און דער צאָרן פון פאָלק אונבעגרייפליך, דערצעהלען דיעזע רעפּאָרטען. „דעמזעלבען טאָג", שרייבט האַרדי, דער בוך־הענדלער, אין זיין זשורנאַל, „האָט אַ דערצאָרנ־טע מאַסע געהאַלטען דערביי אוועקצומאַרשירען פון פּאַלאַס ראָיאַל, און ראַטעווען די מיטגליעדער פון דריטען שטאַנד, וועלכע, מען האָט געזאָגט, זיינען אין געפאַהר ערמאָרדעט צו ווערען פון די אַריסטאָקראַטען". דאָס פּאָלק האָט אָנגעהויבען ריידען פון צו פערכאַפּען די וואַפען אין דעם האָטעל דע אינוואַליד.

דער גרויסער פּאָלקס־צאָרן, ארויסגערופען דורך דעם הונגער, האָט געהאַלטען שריט מיט דעם צאָרן געגען דעם קעניג־ליכען הויף. דערפאַר, דעם 4טען און 6טען יולי, האָט מען געמוזט ארויסשיקען פּארטיעס סאָלדאטען פון דער פראנצויזישער גוואַרדיע, אום צו פּאַטרולירען די גאַסען און אויפפּאַסען אויף די פערטהיילונג פון ברויט. דעם 8טען יולי איז אַ פּאַרשפּיעל צום אויפשטאַנד פּאָרגעקומען אין פּאַריז גופא, אין דעם לאַגער פון די צוואַנציג טויזענד ארבייטסלאָזע ארבייטער, בעשעפּטיגט פון דער רעגיערונג, אַלס גאַסען־פּלאַסטערער אין מאָנמארטהע. 2 טעג שפּעטער, דעם 10טען, האָט שוין בלוט געפלאָסען, און דעם זעלבען טאָג האָבען זיי אָנגעהויבען אונטערצינדען די ראָגאַט־קעס. די ראָגאַטקע אין שאָסע ד׳אַנטין איז פערברענט געוואָרען, און דאָס פּאָלק האָט זיך בענוצט דערמיט אריינלאָזענדיג פער־שיעדענע פּראָוויזיעס און וויין פריי פון אַלערליי שטייערען.

וואָלט קאַמיל דעמאָלין דען געמאַכט זיין אויפרוף צו בע־וואַפנונג דעם 12טען, ווען ער וואָלט ניט זיכער געוועזען, אַז דאָס פּאָלק וועט זיך צוהערען צו איהם; ווען ער וואָלט ניט געוואוסט, אַז פּאַריז איז שוין אין אויפשטאַנד, און דאָס שוין מיט 12 טעג פריהער האָט לוסטאַלאָ אויפגערעגט אַ מאַסע מענשען צום האַנדלען וועגען אַ זאַך, וואָס איז פיעל וועניגער וויכטיג, און דאָס פּאַריז און די געגענדען ארום פּאַריז האָבען זאָגאַר שוין דאַן געוואַרט נור אויף אַ סיגנאַל פון וועמען־עס־איז אָנצופאַנגען, אום עס זאָל זיך פונאַנדערפלאַקערען דער אויפשטאַנד?

די אונגעדולד פון די פּרינצען, וועלכע זיינען געוועזען זיכער מיט אַן ערפּאָלג, האָט געמאַכט, אַז דער שטאַאט־שטרייך, וואָס איז געוועזען געפּלאַנעוועט פאַר דעם 16טען, זאָל פּאָרגענומען ווערען מיט איינינע טעג פריהער, און דער קעניג איז געוועזען געצוואונגען צו האַנדלען נאָך איידער עס איז אָנגעקומען די פערשטאַרקונג פאַר די סאָלדאטען אין ווערסאַיל.

נעקער איז אָבגעזאָגט געוואָרען דעם 11טען; דער גראַף ד׳אַרטאָי האָט געטרייסעלט זיין פויסט אין דעם מיניסטער׳ס פּנים, ווען ער איז אריין אין דעם בעראַטהונגס־צימער פון די

מיניסטאָרען; און דער קעניג, מיט זיין געוועהנליכער צבוע׳צסטווא, האָט זיך געמאכט כלומרשט ווי גאָר ניט וויסענדיג וועגען דעם, כאָטש ער האָט שוין דאן אונטערגעשריעבען זיין ענטלאסונג. נעקער האָט זיך אונטערוואָרפען זיין הערר׳ס בעפעהל, ניט אויסריידענדיג קיין וואָרט. ער איז זאָגאר איהם אנטקעגענגעקומען אין זיינע פלענער, און האָט אזוי איינגעאָרדענט זיין אָברייזע נאָך ברוסעל, אז מען זאָל עס ניט בעמערקען אין ווערסאיל.

פאריז האָט זיך ערשט דערוואוסט וועגען דעם דעם פאָלגענדען טאָג נאָכמיטאָג, זונטאָג, דעם 12טען. יעדער איינער האָט ערווארטעט דיעזע ענטלאסונג, וועלכע איז עס געוועזען דער אָנפאנג פון דעם שטאאט־שטרייך. דאָס פאָלק האָט געהאלטען אין איין ווידערהאָלען די ווערטער פון דעם דיוק בראָגליע, וועלכער, מיט זיינע דרייסיג טויזענד סאָלדאטען, פערזאמעלט צווישען פאריז און ווערסאיל, „איז געוועזען פעראנטוואָרטליך פאר פאריז“, און אזוי ווי פינסטערע קלאנגען האָבען שוין צירקולירט דעם גאנצען פריהמאָרגען וועגען די מענשען־הריגות, וואָס ווערען געפּלאנעוועט פון דער רעגיערונג, איז דער גאנצער רעוואָלוציאָנערער פאריז געלאָפען צום פּאלאס ראָיאל. פונקט דאן איז אָנגעקומען דער קוריער, ברענגענדיג די נייעס פון נעקער׳ס פערשיקונג. די רעגיערונג האָט אלזאָ בעשלאָסען אָנצופאנגען דעם קריעג... דאן איז קאמיל דעמאָלין ארויסגעקומען פון איינעם פון די קאפעס פון פּאלאס ראָיאל, פון דעם קאפע פאָא, מיט א שווערד אין איין האנד און מיט א פיסטאָלעט אין דער צווייטער, איז ארויף אויף א שטוהל, און האָט געמאכט זיין בעקאנטען אויפרוף צו בעוואפענען זיך. אָבברעכענדיג א צווייג פון א בוים, האָט ער געמאכט, ווי בעקאנט, דעם גרינעם בלאט, אלס דעם בעדזש, אלס דעם בונד־צייכען. און זיין געשריי: „עס איז ניטאָ קיין מינוט צו פערלירען, שנעל נעהמט זיך צו די וואפען“, האָט זיך פערשפּרייט דורך די גאסען פון פאריז.

צו נאָכמיטאָג צו איז א גרויסע פּראָצעסיאָן, טראָגענדיג די ביוסטען פון דעם דיוק פון אָרליאנס און נעקער, איינגעוויקעלט

אין שווארצע טול (מען האָט גערעדט, אז אויך דער דיוק פון אָרליאַנס איז פערשיקט געוואָרען) דורכגעגאַנגען דעם ראָיאַל פּאַלאַס, איבער די רישעליאָ און האָט זיך געווענדעט צו דעם פּלאַס לואי 15טען (איצט פּלאַס דע לאַ קאָנקאָרד), וועלכער איז געווען בעזעצט מיט סאָלדאַטען — שווייצאַרישע, פראַנצויזישע אינפאַנטעריע, הוזאַרען און דראַגונער — אונטער דער פיהרער־שאַפט פון מארקיז דע בעזענוואַל. די סאָלדאַטען האָבען זיך באַלד געפונען אַרומגערינגעלט פון פאָלק. זיי האָבען פּרובירט זיי צוריקהאַלטען מיט זייערע סאַבליעס, און געשטאָכען אין זיי; זיי האָבען זאָגאַר געשאָסען אויף זיי; אָבער פאַר אַזאַ גרויסע מאַסע, וועלכע האָט זיך געשטופּט און געשטויסען, אַריינדריי־קענדיג זיך און צוברעכענדיג זייערע רייהען פון אַלע זייטען, זיינען די סאָלדאַטען געווען געצוואונגען זיך צוריקצוציהען. פון אַנדערע קוועלען דערוויסען מיר זיך, דאָס די פראַנצויזישע גוואַרדיע האָט אויסגעשאָסען אַ פּאָר מאָל אויף דעם „קעניגליך דייטשען“ פּאָלק, וואָס איז געשטאַנען פעסט ביים קעניג, און דאָס די שווייצאַרישע האָבען זיך ענטזאָגט צו שיסען אויפ׳ן פּאָלק. בעזענוואַל, וועלכער האָט הפנים ניט געהאַט קיין גרויסען צוטרוי צום קעניגליכען הויף, האָט זיך צוריקגעצויגען פאַר דעם גרויסען פּאָלקס־שטראָם און האָט אויפגעשלאָגען זיין לאַגער אויף דעם שאַמפּ־דע־מאַרס.*)

---

*) „די פראַנצויזישע גוואַרדיע, זייענדיג אויף דער זייט פון דער בעפעלקערונג, האָט געשאָסען אויף אַן אָבטהיילונג פון דעם קעניגליך־דייטשען רעגימענט, וואָס איז געווען אויסגעשטעלט אויף דעם בולוואַר אונטער מיינע פענסטער. צוויי מענער און צוויי פערד זיינען געטוידטעט געוואָרען“, האָט געשריבען סימאָלין, דער אַמבאַ־סאַדאָר פון יעקאַטערינע דער צווייטער אין פּאַריז, צו דעם קאַנצלער אָסטערמאַן, דעם 13טען יולי. און ער האָט נאָך צוגעלעגט: „נעכטען און אַ טאָג פריהער האָט מען פערברענט די באַריערע בלאַנשע און די פון דעם פאָבורג פּאָיסאָניער“. (ק אָ נ ש ע, בריעף פון לואי דעם 16טען, זייטע 223).

אזוי האָט זיך אָנגעפאַנגען דער קאַמפף. אָבער וואָס וואָלט געווען דער ענדליכער רעזולטאַט, אויב די סאָלדאַטען, וואָס זיינען נאָך געבליבען טריי צום קעניג, וואָלטען ערהאַלטען אַ בעפעהל צו געהן אויף פאַריז? אין אַזאַ פאַל האָבען די מיטעלקלאַסען בעשלאָסען אָנצונעהמען, מיט אַ געפיהל פון פערדרוס, דעם סאַמע עקסטרעמען מיטעל, דעם צורוף צום פאָלק. דער אַלאַרם־גלאָק איז געקלונגען געוואָרען דורך גאַנץ פאַריז, און די פאָבורגען האָבען אָנגעהויבען צו שמיעדען שפּיזען. *)

בּיסלעכווייז האָבען בעוואַפענטע מענער אָנגעהויבען זיינען זיך אין די גאַסען. דורך די גאַנצע נאַכט האָבען מענער פון פאָלק געצוואונגען די פערבייגעהער צו געבען זיי געלד צו קויפען פול־ווער. די ראָגאַטקעס זיינען געווען אין פלאַמען. אַלע טהויערען אויפ׳ן רעכטען ברעג פון דעם פאָבורג סאַן אַנטוען ביז צום טהויער סט. האָנאָר, ווי אויך די טהויערען ביין סאַן מאַרסעל און כאַן דזשען זיינען פערברענט געוואָרען, און אַלערליי נאַהרונגס־מיטלען און ווייַן זיינען אריין פריי אין פאַריז. די גאַנצע נאַכט האָט דער אַלאַרם־גלאָק געקלונגען און די מיטעלקלאַסען האָבען געציטערט פאַר זייערע רייכטהימער, ווייל מענשען, בעוואַפענט מיט פּיקעס און האַמערס, האָבען זיך פערשפּרייט איבער יעדען פערטעל און האָבען אויסגערויבט די הייזער פון מאַנכע מאָנאָ־פּאָליסטען, וועלכע זיינען געווען בעקאַנט אַלס די שונאים פון פאָלק, און קלאַפּענדיג אין די טהירען פון די רייכע, האָבען זיי געפאָדערט געלד און וואַפען.

דעם פאָלגענדען טאָג, דעם 13טען, איז דאָס פאָלק אַוועק־געגאַנגען פריהער פון אַלץ צו יענע פּלעצער, וואו עס איז געווען נאַהרונג. זיי האָבען אַטאַקירט דעם מאָנאַסטיר סאַן לאַזאַר מיט דעם געשריי: „ברויט! ברויט!“ צוויי און פופציג וועגען אָנגע־לאָדען מיט מעהל, אַנשטאָט זיי אויסצולייידיגען גלייך אויפ׳ן

---

*) פון דיעזע „זיינען 50 טויזענד ווי אויך אַנדערע אַלע סאָרטען קליינע וואַפען געמאַכט געוואָרען אויף דעם חֶשבון פון שטאָדט“, דערצעהלט ד ו ס אַ י ל.

פלאַץ, זיינען געשלעפּט געוואָרען צו די מארק־האַלען, כדי דאָס עסען זאָל קענען אָנקומען צו יעדען, וואָס איז הונגעריג. אויך צו דיעזע מארק־האַלען האָט דאָס פאָלק געשיקט די אַלע נאהרונגס־מיטעל, וואָס זיינען אריינגעלאָזען געוואָרען אין פּאריז פריי פון שטייער.*)

צו דער זעלבער צייט האָט דאָס פאָלק זיך בעמעכטיגט איבער דעם געפענגנים לאַ פאָרס, וואו די בעלי־חובות זיינען געווען פערשפּארט, און די בעפרייטע זיינען ארומגעגאנגען איבער'ן שטאָדט, דאַנקענדיג. אָבער אַן אויסברוך אין דעם גע־פענגנים שאטעל איז דערשטיקט געוואָרען, ווי עס ווייזט אויס, דורך מאנכע פיהרער פון דער מיטעלקלאַס, וועלכע האָט זיך בעוואפענט אין ברענענדער איילעניש און האָט שוין בעוואכט די גאסען.

ארום אַ זייגער זעקס איז שוין געבילדעט געוואָרען די מיטעלקלאַס־מיליץ, און האָט מארשירט צום האָטעל דע וויל, און ארום צעהן, דערצעהלט האסין, איז זי שוין געווען אויף איהר פּאָסטען און האָט געטהאָן איהר פּפליכט.

דער געשיכט־שרייבער טעין און זיינע נאָכפאָלגער, טרייע ווידערקלאַנגען פון דער מורא פון דער מיטעלקלאַס, ווילען אונז מאכען גלויבען, דאָס דעם 13טען איז פּאריז געווען אין די הענד פון גנבים. אָבער דיעזע בעהויפּטונג ווערט ווידערשפּראָכען פון אַלע עדות פון יענער צייט. געוויס זיינען געווען פערבייגעהער, וואָס זיינען פערהאַלטען געוואָרען פון מענשען מיט פּיקעס,

---

*) פון אַלע טהיילען לאַנד זיינען צוגעקומען צום האָטעל דע וויל אַן אונענדליבע צאָהל פון פוהרען, קאָטשען, האָבען זיך אָבגע־שטעלט ביי די טהויערען פון שטאָדט און אָנגעלאָדען מיט אַלע סאָרטען פון געשיר, און אַנדערע נויטיגע זאַכען, ווי מעבעל, עסענוואַרג און ז. וו. דאָס פאָלק, וועלכעס האָט נור פערלאַנגט וואַפען און אַמוניציע... איז געקומען צו אונז מאָסענווייז, און איז געוואָרען יעדע מינוט אַלץ מעהר פאָדערענדיג", דערצעהלט ד'סאָול דעם 13טען יולי אין זיינע מעמאָארען וועגען די איינגעהמונג פון דער באָסטיל.

וועלכע האָבען געפּאָדערט געלד, אום צו קריגען וואַפען; און עס זיינען אויך געווען אין די נעכט צווישען דעם 12טען און 14טען יולי בעוואפענטע מענשען, וועלכע האָבען אָנגעקלאַפּט אין די טהירען פון די רייכע און פערלאַנגט עסען און טרינקען אָדער וואַפען און געלד. עס ווערט אויך בעהויפּטעט, אז עס זיינען געמאַכט געוואָרען פערזוכען צו רויבען; צוויי גלויב־ווירדיגע עדות דערצעהלען אויך פון פּערזאָנען, וועלכע זיינען הינגעריכ־טעט געוואָרען ביינאַכט, צווישען דעם 13טען און 15טען, פאַר אַזאַ סאָרט פערזוך*), אבער מען איבערטרייבט פּאָרט דאָ, ווי איבעראַל.

ציא די היינטיגע מיטעלקלאַס רעפּובליקאַנער גלייכען עס, ציא ניט, זיכער איז, דאָס די רעוואָלוציאָנערען פון 1789 האָבען אַפּעליר־לירט צו די „רעבעלישע הילפס־סאָלדאַטען", מיט וועלכע מיראַבאָ האָט געסטראַשעט די רעגיערונג. זיי זיינען אוועק אין די אָרימ־סטע, פינסטערסטע פּלעצער אויסערען שטאָדט צו געפינען זיי. און זיי זיינען געווען גאַנץ גערעכט, האַנדלענדיג אזוי, ווייל,

---

*) די אויסציגע, וועלכע זשול פלאַמערמאָנט גיט אין זיין ווערק וועגען דעם 14טען יולי, זיינען גאַנץ ענטשיידענד אין דיעזער אַנגע־לעגענהייט — פיעל מעהר ענטשיידענד, ווי זיין טעקסט, וועלכער שיינט אונז צו זיין ווידערשפּרעכענד ביז צו אַ געוויסען גראַד.

„נאָכמיטאָג", דערצעהלט דער גראַף דע סאַלמור, „האָט די גוואַר־דיע פון דער מיטעלקלאַס, וועלכע האָט זיך שוין געבילדעט, אָנגעהויבען צוצונעהמען די וואַפען ביי אַלערליי וואַגאַבונדען. דאָס זיינען געווען זיי און די בעוואַפענטע מיטעלקלאַס־מענשען, וועלכע האָבען מיט זייער וואַכזאַמקייט ווידער גערעטעט פּאַריז יענע נאַכט... די נאַכט איז פערבייגעגאַנגען רוהיג און מיט פיעל אָרדנונג: גנבים און טרעמפּס זיינען אַרעסטירט געוואָרען און פאַר מעהר ערנסטע פערברעכענס זיינען זיי אויפגעהאַנגען געוואָרען אויפ'ן שטעל". (בריעף פון דעם גראַף דע סאַלמור, דאַטירט יולי 10, 1789, אין די אַרכיוועז פון דרעזדען).

דער פאָלגענדער זאַץ פון אַ בריעף פון ד ר. ר י ג ב י, וועלכען העררפלאַמערמאָנט גיט אַלס בעמערקונג, דערצעהלט דיזעלבע זאַך: „ווען די

אויב עס זיינען געוועזן אפילו איינציגע פעלע פון רויבעריי, האָבען די מייסטע פון דיעזע „רעבעלישע“ העלפער, פערשטעהענדיג די ערנסטקייט פון דער לאַגע, געשטעלט זייערע וואַפען אין דיענסט פון דער אַלגעמיינער זאַך, פיעל מעהר, וויפיעל זיי האָבען זיי געברויכט, אום צו בעפריעדיגען זייערע פערזענליכע געפיהלען פון האַס, אָדער אום לייכטער צו מאַכען זייער אייגענעם עלענד.

עס איז יעדענפאַלס זיכער, דאָס פעלע פון רויבעריי זיינען געוועזן העכסט זעלטען. אומגעקעהרט, דער גייסט פון די בעוואַפענטע מאַסען איז געוואָרען זעהר ערנסט, ווען זיי האָבען זיך דערוואוסט פון דעם קריעג צווישען די סאָלדאַטען און די מיטעלקלאַסען. די מענער מיט די פיקעס האָבען, ווי עס ווייזט אויס, בעטראַכט זיך, אַלס די פערטהיידיגער פון דער שטאָדט, אויף וועלכע אַ שווערע פעראַנטוואָרטליכקייט איז געלעגען. מאַרמאָנטעל, אַן אויסגעשפּראָכענער פיינד פון דער רעוואָלוציאָן, בעמערקט פון דעסטוועגען דיעזען אינטערעסאַנטען שטריך. „די גנבים אַליין, בעהערשט פון דעם אַלגעמיינעם טעראָר (?) האָבען ניט בעגאַנגען קיינע פערברעכענס. נור די אייזען־קראָמען זיינען

נאַכט איז אָנגעקומען, האָט מען געזעהן זעהר וועניג מענשען פון דעם סאָרט, וועלכען מען האָט געזעהן אַ נאַכט פריהער. מאַנכע אָבער האָבען זיך ענטזאַגט אָבצוגעבען זייערע וואַפען און אין לויף פון דער נאַכט האָבען זיי בעוויזען, ווי גערעכט עס זיינען געוועזן די פערדעכטיגונגען פון די איינוואוינער געגען זיי, ווייל זיי האָבען אָנגעהויבען צו רויבען; אָבער עס איז געוועזן צו שפּעט פאַר זיי צו קענען עס טהאָן אונבעשטראָפט. זיי זיינען באַלד ענטדעקט און געכאַפּט געוואָרען, און דעם פאָלגענדען פריהמאָרגען האָט מען אונז דערצעהלט, זיינען מאַנכע פון דיעזע אונגליקליכע, וועלכע זיינען געכאַפּט געוואָרען ביין סאַמע פערברעכען, הינגעריכטעט געוואָרען“. (דר. ריגבי׳ס בריעף, זייטען 17—56). לעזענדיג דיעזעס, גיבען מיר צו, אַז עס איז דאָ אַ געוויסע וואַהרהייט אין די עדות פון מאָרעללעט, לויט וועלכען „אין דער נאַכט צווישען דעם 13טען און 14טען זיינען מאַנכע שלעכטע טהאַטען בעגאַנגען געוואָרען געגען פּערזאָנען און אייגענטהום“.

איינגעבראָכען געוואָרען, און נור וואפען זיינען גע'גנב'עט גע־וואָרען", דערצעהלט ער אין זיינע מעמאַארען. און ווען די מענשען האָבען געבראכט צושלעפען די קאָטש פון דעם פרינץ דע ל א מ ב ע ס ק צו דעם פלאַץ דע לא גרעוו צו פערברענען עס, האָבען זיי צוריקגעשיקט דעם קאסטען און אַלעס, וואָס זיי האָבען געפונען דאָרט, צום האָטעל דע וויל. אין דעם לאזאר מאָנאסטיר האָבען די מענשען ענטזאגט זיך צו נעהמען געלד און זיי האָבען גענומען בלויז מעהל, וואפען און וויין, וואָס זיי האָבען אַלעס געבראכט צום פלאַס דע לא גרעוו. „קיין זאך איז ניט אָנגעריהרט געוואָרען יענעם טאָג, ניט אין דער טרעזשורי און ניט אין דער באַנק", בעמערקט דער ענגלישער אמבאסאדאָר אין זיין רעפּאָרט.

וואָס עס איז יא גאַנץ ריכטיג, איז די מורא, וואָס די מיטעל־קלאַסען האָבען געפיהלט ביין אָנבליק פון דיעזע מענער און פרויען, אָבגעריסענע, אויסגעדארטע פון הונגער און בעוואפענט מיט קלאָבס און פיקעס פון „אַלערליי פאָרמען"! דער שרעק, ארויסגערופען דורך דיעזע געשפענסטער פון הונגער, אָנפילענדיג די גאסען, איז געווען אזעלכער, דאָס די מיטעלקלאסען האָבען איהם בשום אופן ניט געקאָנט בייקומען. שפּעטער, אין 1791 און אין 1792, האָבען זאָגאָר די צווישען זיי, וואָס האָבען געוואָלט מאכען א סוף צום קעניגטהום, בעסער אויסגעקליבען די רעאַק־ציאָן, איידער צו זיין געצוואונגען צו מאכען א פרישען אויפרוף צו א פאָלקס־רעוואָלוציאָן. די עראינערונג אָן דיעזע פערהונגערטע מענשען, אָנפילענדיג די גאסען, אויף וועלכע זיי האָבען געכאפּט א בליק יולי דעם 12טען, 13טען און 14טען, האָט זיי פערפאָלגט.

„וואפען!" דאָס איז געווען דער געשריי פון פאָלק נאָך דעם, ווי עס האָט געקראָגען א שטיקעל ברויט. זיי האָבען זיי געזוכט איבעראַל, און ערגעץ ניט געפינענדיג זיי, וועהרענד טאָג און נאכט זיינען געשמידט געוואָרען אין די הינטער־געסלעך פיקעס פון יעדער פאָרמע און פון אירגענד וועלכען אייזען, וואָס איז נור געקומען צו דער האַנד.

די מיטעלקלאסען האָבען דערווייל, ניט פערלירענדיג א

רגע, פעסטגעשטעלט זייער עקזעקוטיווע מאכט אין דער מוניסי־פּאַליטעט אין האָטעל דע וויל און זיי האָבען אויך געבילדעט זייער מיליץ.

מיר ווייסען, דאָס די וואהלען צו דער נאַציאָנאַל־פערזאמ־לונג זיינען געווען אינדירעקטע. אָבער, ווען די וואהלען זיינען געווען פּאַראיבער, האָבען די וואהל־מענער פון דריטען שטאַנד, צו וועלכע עס זיינען צוגעגעבען געוואָרען מאנכע פון די וואהל־מענער פון פריסטער־שטאַנד און אדעל, אָנגעהאלטען זייערע פער־זאמלונגען אין האָטעל דע וויל, זייט דעם 27טען יוני, מיט דער הסכמה פון דעם שטאָדט־ראַטה און „די מיניסטאָרען פון פּאַריז". אָט איצט האָבען דיעזע וואהל־מענער גענומען אויף זיך די איניציאַטיווע צו אָרגאַניזירען די מיטעלקלאַס־מיליץ. מיר האָבען זיי שוין געזעהן האָבענדיג זייער צווייטע זיצונג דעם ערשטען יולי.

דעם 12טען יולי האָבען זיי געגרינדעט אַ „שטענדיגען קאָמיטעט", מיט דעם פּאָרשטעהער פון די געשעפטס־לייט, הערר פלעססעלס, אלס פּרעזידענט, און זיי האָבען בעשלאָסען, דאָס יעדער פון די 60 דיסטריקטען זאָל אויסקלייבען 200 גוט־בעקאַנטע בירגער, פעהיגע צו טראָגען וואפען, וועלכע זאָלען בילדען אַ קערפערשאפט פון מיליץ, וואָס זאָל צעהלען צוועלף־טויזענד מענער, אום אויפצופּאסען אויף די עפענטליכע זיכער־הייט. דיעזע מיליץ האָט בעדארפט פערגרעסערט ווערען אין דעם משך פון 4 טעג צו אַ צאָהל פון 48 טויזענד. דערווייל האָט דיעזער קאָמיטעט פּרובירט צונעהמען די וואפען פון פּאָלק.

אויף אַזאַ אופן, זאָגט לואי בלאַן גאַנץ ריכטיג, האָבען די מיטעלקלאסען געקראָגען פאר זיך אַ פּרעטאָריאַנער־גוואַרדיע פון 12 טויזענד מענשען, און אויף די געפאהר צו אונטערשטיצען די רעגיערונג, האָבען זיי געוואָלט צונעהמען די וואפען ביים פּאָלק.

אָנשטאָט דעם גרינעם בונדעס־צייכען פון די פריהערדיגע טעג, האָט דיעזע מיליץ געהאט איצט צו טראָגען די רויטע און בלויע קאָקארדע, און דער שטענדיגער קאָמיטעט האָט אָנגענומען מיטלען צו שטערען דעם פּאָלק, וועלכעס האָט זיך אליין בעוואַ־

פענט, אריינצוגעהן אין די רייהען פון דיעזער מיליץ. עס איז בעשלאָסען געוואָרען, דאָס אירגענד־ווער מיט וואפען און טראָגענדיג די בלוי־רויטע קאָקארדע, וואָס זאָל זיך ניט האָבען איינגעשריבען אין איינעם פון די דיסטריקטען, מוז געבראכט ווערען צום געריכט פאר דיעזען קאָמיטעט. דער הויפט־קאָמאנדיר פון דיעזער נאציאָנאלער גווארדיע איז נאָמינירט געוואָרען פון דעם „שטענדיגען קאָמיטעט“ אין דער נאכט פון יולי דעם 13טען און 14טען; ער איז געווען אַן אריסטאָקראט, דער דיוק ד'אמאָנט. אָבער ער האָט ניט געוואָלט אָננעהמען דיעזען פּאָסטען, און אַן אנדער נאָבעלמאַן, דער מארקיז דע לא סאל, וועלכער איז געווען נאָמיניר'ט אלס דער צווייטער אין טשין, האָט פערנומען זיין פּלאץ.

אין קורצען, ווערהענד דאָס פאָלק האָט געשמידט שפּיזען און האָט זיך בעוואפענט; ווערהענד דאָס פאָלק האָט אָנגענומען אַלערליי מיטעל ניט צו דערלאָזען, אז די אמוניציאָן זאָל ארויסגעפיהרט ווערען פון פּאריז; ווערהענד דאָס פאָלק האָט פערכאפּט די נאהרונגס־מיטעל און געשיקט זיי צו די מארק־פּלעצער; ווערהענד דעם 14טען האָט דאָס פאָלק געבויט באריקאדען, אום צו שטערען די סאָלדאטען אריינצודרינגען אין פּאריז, און האָט זיך בעמעכטיגט איבער די וואפען פון האָטעל דע אינוואלידס און האָט מארשירט אין זיין גאנצער מאכט צו דער באסטיל און געצוואונגען איהר זיך אונטערצוגעבען — ווערהענד דאָס אלעס האָט געטהאָן דאָס פאָלק, האָבען די מיטעלקלאסען אם מייסטען געזאָרגט און געטראכט וועגען די מיטלען, ווי נור צו בעהאלטען די ערשט־געוואונענע מאכט אין זייערע הענד. זיי האָבען געבילדעט די מיטעלקלאס־קאָמונע פון פּאריז, וועלכע האָט זיך געמאטערט איינצוהאמעווען די פאָלקס־בעוועגונג, און אָן דער שפּיצע פון דיעזער קאָמונע האָבען זיי אוועקגעשטעלט הערר פלעססעל, דעם פאָרשטעהער פון די געשעפטס־לייט, וועלכער האָט קאָרעספּאָנדירט מיט דער דאָטשעס דע פּאָלינאָק וועגען דער אונטערדריקונג פונ'ם אויפשטאנד אין פּאריז. מיר ווייסען עס, אלס א פאקט, דאָס דעם 13טען, ווען דאָס פאָלק איז געגאנגען צו פלעס־

סעל׳ן נאָך וואפען, האָט ער זיי געשיקט קִאסטענס, אין וועלכע עס איז געלעגען אלטע שמאטעס, אָנשטאָט ביקסען, און דעם פאָלגענדען טאָג האָט ער אָנגעווענדעט זיין גאנצען איינפלוס צו שטערען דעם פאָלק פון איינצונעהמען די באסטיל.

אזוי האָט זיך אָנגעפאנגען פון דער זייט פון די ביטרע מיטעלקלאס־פיהרער דער סיסטעם פון פעררעטה צו דער רעוואָלוציאָן, וועלכער, ווי מיר וועלען זעהן, האָט זיך אזוי שטארק ענטוויקעלט אין דעם משך פון די איינינגע נאָכפאָלגענדע יאָהרען.

צוועלפטער קאפיטעל.

די עראָבערונג פון דער באַסטיל.

„צו דער באַסטיל!“ — די וויכטיגקייט פון דער באַסטיל. — דעם פאָלק'ס האַס געגען די געפענגניסע אין אלגעמיין. — ביקסען ווערען גענומען פון האָטעל דע אינוואַלידס. — דעפּוטאַציעס געשיקט צו גראַף דע לאָוני. — דער אָנהויב פון דער אַטאַקע אויף דער באַסטיל. — די פערטהיידיגער פון דער באַסטיל שיסען אויפ'ן פאָלק. — אַ צווייטע דעפּוטאַציע ווערט געשיקט. — דאָס שיסען האַלט אָן. — עס קומען קאַנאָנען פאַר'ן פאָלק. — דער גאַרניזאָן גיט זיך אונטער. — דער טוידט פון דע לאָוני און פלעססעלס. — דער ערשטער זיעג פון פאָלק.

שוין פון סאַמע פריהמאָרגען פון דעם 14טען יולי איז די אויפמערקזאַמקייט פון פאַריזער אויפשטאַנד געווען געצילעוועט אויף די באַסטיל, יענע פינסטערע פעסטונג מיט איהרע פעסטע טהורעמס פון בעדייטענדער הויכקייט, וועלכע איז געווען אויפ־געבויט צווישען פיעלע הייזער פון אַ געדיכט־בעפעלקערטען געגענד, ביין אריינגאַנג פון דעם פאָבורג סט. אַנטואַן. די היס־טאָריקער האַלטען נאָך אַלץ אין איין פאָרשען, ווי אַזוי עס איז געקומען, דאָס די געדאַנקען פון פאָלק האָבען זיך געווענדעט אין דיעזער ריכטונג, און מאַנכע פון זיי זאָגען אַרויס אַ השערה, אַז דאָס איז געווען די „שטענדיגע קאָמיטע“ אין האָטעל דע וויל, וועלכע האָט געוואָלט געבען אַ בעשטימטע ריכטונג דעם אויפ־שטאַנד; און דערפאַר האָט זי איהם געריכטעט געגען דעם עמב־לעם פון קעניגטהום. אָבער עס זיינען ניטאָ גענוג פאַקטען, וועלכע

זאָלען בעשטעטיגען דיעזע השערה, וועהרענד איינִיגע וויכטיגע פאַקטען ווידערשפּרעכען איהר. עס איז מעהר וואהרשיינליך, דאָס דער פאָלקס־אינסטינקט, וועלכער האָט שוין זייט דעם 12טען, אָדער דעם 13טען, גערפיהלט, דאָס אין די פּלענער פון דער רעגיע־רונג צו דערשטיקען דאָס פאָלק וועט די באַסטיל שפּיעלען א וויכטיגע ראָלע, האָט עס געמאַכט דעם פאָלק געהן אויף די באַסטיל און איהר איינגעהמען.

מיר ווייסען, דאָס אין דער ווֶעסט האָט דער קעניגליכער הויף געהאַט אָנגעגרייט בעזענוואל מיט זיינע 30 טויזענד מאַן, וועלכע האָבען אויפגעשלאָגען זייער לאַגער אין דעם שאַמפּ־דע־מארס, און אין דער איסט האָט ער זיך פערלאָזען אויף די הילפע פון דער באַסטיל, מיט איהרע קאַנאָנען אָנגעשטעלט אויף דעם רעוואָלוציאָנערען פאָבורג סט. אַנטואַן און אויף זיין הויפּט־גאַס, ווי אויך אויף די צווייטע גרויסע ארטעריע, די רי סיינט־אַנטואַן, וועלכע פיהרט צום האָטעל דע וויל, צום פּאַלאַס ראָיאַל און צו די טולעריען. די וויכטיגקייט פון דער באַסטיל איז אַלזאָ געווען קלאָהר פאַר אַלעמען, און פון סאַמע פריהמאָרגען פון דעם 14טען זיינען איבערגעגאַנגען די ווערטער „צו דער באַסטיל“ פון מויל צו מויל פון איין עק שטאָדט צו דער צווייטער.*)

עס איז אמת, דאָס דער גאַרריזאָן פון דער פעסטונג האָט אין גאַנצען געצעהלט בלויז הונדערט און פערציג מענשען, פון וועלכע 84 זיינען געווען פּענסיאָנערען און 30 — שווייצאַרען, און דאָס דער גאָווערנאָר פון דער באַסטיל האָט גאָר ניט געטהאָן, אום צו פערזאָרגען דעם פּלאַץ מיט פּראָוויזיע; אָבער דאָס בע־

*) אין מאַנכע וואָהל־העפטען האָבען די וועהלער שוין פריהער אַרויסגעשטעלט די פאָדערונג, דאָס די באַסטיל זאָל פערניכטעט ווערען. די וועהלער האָבען געהאַט גוטע גרינדע פאַר דיעזע פאָדערונג, וויל נאָך דער רעוואָלליאָן־פּאַסירונג איז געגעבען געוואָרען אַ בעפעהל צו פערשטאַרקען די באַסטיל. דערפאַר האָט מען שוין אין דער נאַכט פון'ם 30סטען יוני געשמועסט פון עראָבערען די פעסטונג, לויט די אָנגאַבען פון דעם היסטאָריקער חאַסין.

וויזט נור, דאָס די מעגליכקייט פון אן ערנסטע אטאקע אויף דיעזע פעסטונג איז בעטראכט געוואָרען אלס עטוואָס אונזיני־געס. דאָס פאָלק אָבער האָט געוואוסט, אז די קעניגליכע פער־שווערער לעגען גרויסע האָפנונגען אויף די באסטיל, און פון די איינוואוינער פון דיעזען פירטעל האָט מען זיך דערוואוסט, אז אין דער נאכט צווישען דעם 12טען און 13טען האָט מען אריבער־גענומען וואפען פון דעם ארסענאל אין דער באסטיל. זיי האָבען אויך בעמערקט, דאָס דער גאָווערנאָר פון דער באסטיל, גראף דע לאוני, האָט אין דעם פריהמאָרגען פון דעם 14טען אזוי אוועק־געשטעלט די קאנאָנען, אז זיי זאָלען קענען שיסען גלייך אויפ'ן פאָלק, ווען עס זאָל זיך צוזאמענקלייבען אין דער ריכטונג פון האָטעל דע וויל.

עס מוז אויך געזאָגט ווערען, אז דאָס פאָלק האָט אין אל־געמיין געהאסט אזעלכע געפענגניסע, ווי די אין ב י ס ע ט ע ר, ו ו י נ ס ע נ ס און די באסטיל. אין דעם משך פון די רייאָטען אין יאָהר 1783, ווען דער אדעל האָט פראָטעסטירט געגען די הפקר־פערהאפטונגען, האָט דער מיניסטער ברעטיול בעשלאָסען אָבצושאפען דעם ווינסענס־געפענגניס. דיעזע בעריהמטע גע־פענגניס איז דאן פערוואנדעלט געוואָרען אין א קאָרן־שפייכ־לער, און אום צוצושמייכלען זיך צו דער עפענטליכער מיינונג, האָט דער מיניסטער ערלויבט בעזוכער אָנצוקוקען די שוידער־ליכע אנבליקען, וואָס זיינען נאָך איבערגעבליבען אין דיעזען געפענגניס. מען האָט פיעל גערעדט, דערצעהלט דער געשיכטס־שרייבער ד ר אָ ז, וועגען די שוידערליכקייטען, וואָס מען האָט זיך דאָרט אָנגעזעהען, און מען האָט אויך גערעדט, דאָס אין דער באסטיל קען מען נאָך זעהען ערגערע זאכען.

יעדענפאלס איז עס זיכער, דאָס אין דעם אבענד פון דעם 13טען יולי איז פאָרגעקומען א שיסעריי צווישען די אבטהיי־לונגען פון די בעוואפענטע פאריזער, וועלכע זיינען צוגעגאנגען נאָהענט צו דער פעסטונג, און איהרע פערטהיידיגער; און דאָס דעם 14טען, פון די פריהסטע פרימאָרגען שטונדען, האָבען די מענשען־מאסען, מעהר אָדער ווייניגער בעוואפענט, וועלכע האָ־

בען זיך בעוועגט איבער די גאסען די גאנצע פאָריגע נאכט, זיך אָנגעהויבען צו פערזאמלען אין די גאסען, וועלכע האָבען גע־פיהרט צו דער באסטיל. שוין אין דער נאכט פאר דעם 14טען האָט זיך געהערט א קלאנג, דאָס עס קומען אָן דעם קעניג'ס סאָל־דאטען פון דער זייט פון באריער דעטראָן, אין דעם פאבורג סט. אנטאָין, און די פאָלקס־מאסען האָבען זיך אָבגע־רוקט צו דער איסט־זייט און האָבען פארבאריקאדירט די גאסען פון נאָרד־איסט פון האָטעל דע וויל.

אַן ערפאָלגרייכע אטאקע אויף דעם האָטעל דע אינוואַ־לידס האָט געגעבען דעם פאָלק די מעגליכקייט זיך צו בעוואפע־נען און צו פערזאָרגען זיך מיט אייניגע קאנאָנען. שוין מיט א טאָג פריהער האָבען די מיטעל־קלאס מענשען געווענדעט זיך צום האָטעל דע אינוואלידס נאָך וואפען, ערקלערענדיג, דאָס זייערע הייזער זיינען אין געפאהר געפלינדערט צו ווערען פון גנבים. באראָן דע בעזענוואל, וועלכער האָט געהאט די קאָ־מאנדע איבער די קעניגליכע סאָלדאַטען אין פאריז, און וועלכער איז צופעליגערווייזע געווען אין די אינוואלידס, האָט פערשפראָ־כען צו קריגען אַן ערלויבנים אויף דעם פון מארשאל דע בראַ־גליע. די ערלויבנים איז נאָך ניט ערהאלטען געוואָרען, ווען דעם 14טען, ארום 7 אזייגער אין דער פריה — די פענסיאָנערען, קאָ־מאנדירט פון סאָמבריול, שטעהענדיג ביי זייערע ביקסען, מיט א שוועבעלע אין די הענד פערטיג צום שיסען — האָט א מאסע פון זיבען־אכט טויזענד מענשען פלוצלונג א שאָט געטהאָן זיך פון די דריי גאסען דערביי, און אין א קורצען אויגענבליק, העל־פענדיג איינער דעם אנדערען, האָבען זיי אריבערגעשפרונגען דעם 8 פוס טיפען און 12 פוס ברייטען גראָבען, וואָס איז גע־ווען ארום דעם פלאַץ פון דער אינוואלידען־פעסטונג, און האָבען צו זיך גענומען פערשיעדענע וואפען. דער גאריזאָן, וואָס איז שוין געווען אָנגעשטעקט מיט דעם פעררעטהערישען גייסט, האָט זיך ניט פערטהיידיגט, און די מאסע, צושיטענדיג זיך איבער דער גאנצער פעסטונג, האָט באלד געפונען דעם וועג צו די קעללערס און צו דער קירכע, וואו זיי האָבען געפונען פערבע־

האלטען 32 טויזענד ביקסען און א געוויסע קוואנטיטעט פול־ווער*). דיעזע וואפען זיינען עס געברויכט געוואָרען אין דער עראָבערונג פון דער באסטיל. וואס דעם פולווער אנבעטרעפט, האָט שוין דאָס פאָלק מיט א טאָג פריהער פערהאלטען 36 פעס־לאך, וועלכע מען האָט געשיקט נאָך ראָיען. דיעזע זיינען אוועקגענומען געוואָרען צום האָטעל דע וויל, און די גאנצע נאכט איז דער פולווער פערטהיילט געוואָרען צווישען די, וועלכע האָבען זיך בעוואפענט.

דאָס אוועקנעהמען פון די ביקסען אין האָטעל דע אינוואַלידס איז אויסגעפיהרט געוואָרען זעהר לאנגזאם. צוויי ביי־טאָג איז עס נאָך ניט פערטיג געוועז. עס וואָלט דארום געווען גענוג צייט צו ברענגען סאָלדאטען און צו צוטרייבען די מאסען, בע־זאָנדערס, ווען פערשיעדענע ארמייען זיינען געשטאנען גאָר ניט ווייט אין דער מיליטער־שול און אין שאמפּ־דע־מארס. אָבער די אָפיציערען פון דיעזע ארמעען האָבען ניט געהאט קיין צוטרוי צו די סאָלדאטען. און א חוץ דעם זיינען זיי אליין ניט געוועזן גאנץ פעסט ביי זיך צו שטעלען זיך אנטקעגען אזא גרויסע מאסע, וואס איז בעשטאנען פון מענשען פון אלערליי עלטער און פון אלערליי לעבענס־שטעלונגען, פון וועלכע מעהר ווי 2 הונדערט טויזענד האָבען פערפלייצט די גאסען פון פאריז. דאָס פאָלק פון די פאבורגען, בעוואפענט מיט אייניגע ביקסען, פיקעס, האמערס, העק און מיט איינפאכע קלאָבס, האָט זיך בע־וועגט איבער די גאסען, שפּארענדיג זיך אין הורבעס צו דעם פלאץ לואי דער 15טער (איצט דער פלאץ דע לא קאָנקאָרד), ארומרינגלענדיג דעם האָטעל דע וויל און די באסטיל, און אָנ־פילענדיג די אלע צווישען־גאסען. די מיטעל־קלאס מענשען זיי־נען אליין אָנגעפילט געוואָרען מיט שרעק, זעהענדיג דיעזע מאסע בעוואפענטע מענשען אין די גאסען.

הערענדיג, דאָס די אלע צוגענגע צו דער באסטיל זיינען

*) דאָ פאָלג איך נאָך דער געשיכטע פון דעם גראף דע־סאלמור, ווי אויך פון מאָטהיו דיומאָ,ביידע ציטירט פון מ. פלאמערמען.

פערנומען געוואָרען פון די מאסען, האָט די שטענדיגע קאָמיטע אין האָטעל דע וויל, פון וועלכע מיר האָבען שוין גערעדט, גע־שיקט אין דעם פריהמאָרגען פון דעם 14טען איינינע פערזאָנען צו רעדען מיט דע לאוני, דעם גאווערנער פון פעסטונג, צו בע־טען איהם צוצונעהמען די קאנאָנע, וואָס איז געצילעוועט אויפ׳ן גאס, און ניט צו בעגעהן קיין טהאט, וואָס זאָל וויזען א פיינד־ליכקייט צום פאָלק. דערפאר האָט די קאָמיטע צוגעזאָגט, כאָטש זי האָט ניט געהאט קיין פולמאכט אויף דעם, אז דאָס פאָלק וועט ניט טהאָן קיין זאך געגען די באסטיל. די דעלעגאטען זיינען פון דע־לאוני אויפגענומען געוואָרען גאַנץ העפליך, און זיי זיינען זאָגאר פערבליבען עסען מיט איהם אָנבייסען ביז נאָהענט צו מיטאָג־צייט. דע־לאוני האָט הפנים געוואָלט געווינען צייט, וועה־רענד ער האָט געוואַרט אויף בעשטימטע בעפעהלע פון ווערסאיל. דיעזע זיינען אָבער ניט געקומען, ווייל דאָס פאָלק האָט זיי פער־כאפט אין דער פריה. ווי אַלע אַנדערע מיליטערישע הויפטלינגע, האָט דע־לאוני בעגריפען, דאָס עס וועט זיין שווער פאר איהם אויסצוהאַלטען געגען דאָס גאַנצע פאריזער פאָלק, פערזאמעלט אין די גאסען, און ער האָט דארום איינגעוויליגט אויף א פשרה. פאר דערווייל האָט ער בעפויהלען, אז די קאנאָנען זאָלען צוריק־געצויגען ווערען פיער פוס, און האָט פערשטעלט מיט ברעטער די לעכער אין די וואנד, דורך וועלכע מען שיסט פון די קאנאָנען, כדי דאָס פאָלק זאָל ניט קענען אריינקוקען דורך זיי.

ארום מיטאָג־צייט האָט דער דיסטריקט סאנט־לואי־לא־קולטור אויף זיין אייגענעם חשבון געשיקט צוויי דעלעגאטען צו דע־לאוני. איינער פון זיי, דער אדוואָקאט טהוריאָ, האָט געקראָ־גען פון דע־לאוני דעם פערשפרעכען, דאס ער וועט ניט געבען ד׳עם בעפעהל צו שיסען, אויב ער וועט ניט אטאקירט ווערען. די שטענדיגע קאָמיטע האָט געשיקט נאך צוויי דעפוטאציאָנען, אָבער דיעזע זיינען ניט צוגעלאָזען געוואָרען. זיי האָבען געפאָ־דערט פון דע־לאוני, ער זאָל איבערגעבען די פעסטונג צו א קערפערשאפט פון דער מיטעלקלאס מיליץ, וועלכע וועט איהר בעשיצען צוזאמען מיט די סאָלדאטען און שווייצארען.

גליקליכער־ווייזע זיינען אלע דיעזע קאמפראמיסען צו גאר־ניט געמאכט געווארען פון פאלק, וועלכעס האט פערשטאנען אז די באסטיל מוז גענומען ווערען, מעג עס קאסטען, וואס עס וויל זיך. האבענדיג אין זיין בעזיץ די ביקסען און קאנאנען פון האטעל דע־אינוואלידס, האט זיין בעגייסטערונג געהאלטען אין איין וואקסען.

די מאסע האט פערפלייצט די גאסען, וואס האבען זיך געגרענעצט מיט דער באסטיל, ווי אויך די פערשיעדענע הויפען, וועלכע האבען ארומגערינגעלט די פעסטונג גופא. באלד האט זיך אנגעהויבען א שיסעריי צווישען פאלק און די סאלדאטען, וועלכע זיינען געשטאנען אויף די ראמפארטען (פעסטונג־ווענד). וועהרענד די שטענדיגע קאמיטע האט פרובירט אבצולעשען דעם ברען און האט געמאכט פארבערייטונגען פאר אן ערקלערונג אויף דעם פלאס דע לא גרעוו, אז דע־לאוני האט פערשפראכען ניט צו שיסען, אויב די מאסע וועט זיך צוריקהאלטען פון אטאקירען איהם, האט די מאסע געשריען: „מיר ווילען די באסטיל! ארונטער מיט די בריקען!“ און האט זיך א ווארף געטהאן אויף די פעסטונג. עס ווערט דערצעהלט, דאס זעהענדיג פון דער הויך פון פעסטונג דעם גאנצען פאבורג סאן־אנטואן און די איבעריגע גאסען שווארץ מיט מענשען, האט דע־לאוני, וועלכער איז ארויפ־געשטיגען אהין צוזאמען מיט'ן אדוואקאט טהוריא, שיער גע'חלש'ט. עס הייסט, דאס ער האט שוין געוואלט גלייך איבער־געבען די פעסטונג צו דער מיליץ, נור דאס די שווייצארען זיינען געווען דאגעגען.*)

די ערשטע צוג־בריקען פון יענעם אויסערליכען טהייל פון דער באסטיל, וועלכער האט זיך גערופען דער פארהויף (ל'אוואנסי) זיינען באלד ארונטערגעקלאפט געווארען, און דאס איז צו פערדאנקען צו איינע פון יענע מוטהיגע טהאטען פון איינינגע ווענינגע פערזאנען, וועלכע ערשיינען אימער אין אזעלכע

*) א בריעף פון די היו צו זיינע ברידער. דויטשער טעקסט, ציטירט פון פלאמערמאן.

מאָמענטען. אכט אָדער צעהן מענער, מיט דער הילפע פון א הויכען שטארקען יונג, פ א נ נ ע ט י ע, א קרעמער, האָבען זיך בענוצט מיט א הויז, וואָס איז געשטאַנען נעגען די אויסער־ליכע וואַנד פונ׳ם פאָרהויף, האָבען ארויפגעקלעטערט אויף דיעזע וואַנד און אויף איהר זיינען זיי געגאַנגען אזוי וויט, ווי ביז צום שוץ־הויז, נאָהענט צו דעם קליינעם צוג־בריק פונ׳ם פאָר־הויז, און פון דאָרטען האָבען זיי ארונטערגעשפרונגען אין דעם ערשטען הויף פון דער ריכטיגער באסטיל, אין דעם גאָווערמענט־קאָרט, וואו עס איז געוועזן דאָס הויז פון ד־לאוני. דיעזער הויף איז געוועזן ליידיג, ווייל די סאָלדאטען מיט דע־לאוני האָבען זיך צוריקגעצויגען אין די פעסטונג גופא נאָך דעם, ווי טהוריאָ האָט זיי פערלאָזען.

די אכט אָדער צעהן מענשען, ווען זיי זיינען שוין געוועזן אין הויף, האָבען מיט איינינע קלעפּ פון א האק צוערשט ארונטער־געלאָזען דעם קליינעם צוג־בריק פון פאָרהויף און געעפענט זיין טהויער, און נאָכדעם דעם גרעסערען. מעהר ווי א דריי־הונדערט מענשען זיינען אריינגעלאָפען אין הויף, און זיי אלע האָבען זיך א לאָז געטהאָן צו די אנדערע צוויי צוג־בריקען, צום גרעסערען און קלענערען, וועלכע, ווען ארונטערגעלאָזען, האָבען געדיענט צו דעם אריבערשפּרייזען דעם בריימען גראָבען פון דער ווירק־ליכער פעסטונג. דיעזע צוויי בריקען זיינען, נאַטירליך, געוועזן אויפגעהויבען, אזוי אז מען זאָל זיך ניט קענען בעדיענען מיט זיי.

דאָ האָט פאסירט עטוואָס, וואָס האָט אויפגעבלאָזען דעם צאָרן פון פאָלק ביז צום העכסטען פלאַם, און האָט נאכהער גע־קאָסט דע־לאוני זיין לעבען. ווען די מאסע האָט זיך געשפּארט אין דעם גאָווערנער־הויף, האָבען די פערטהיידיגער פון דער באסטיל אָנגעהויבען שיסען אין איהר, און עס איז געמאַכט געוואָרען זאָגאַר א פערזוך אויפצוהויבען דעם גרויסען בריק פון פאָרהויף, אזוי אז די מאסע זאָל שוין ניט קענען מעהר ארויס פון דאָרט און וואהרשיינליך מיט דעם צוועק אָדער אויסשיסען

איהר אָדער פערשפּארען איהר *). אויף אַזאַ אופן, אין סאַמע מאָמענט, ווען טהוריאַ און קאָרנע האָבען געמעלדעט די מאַסען אין דעם פּלאַץ דע לאַ גרעוו, דאָס דער גובערנאַטאָר האָט פערשפּראָכען ניט צו שיסען, איז דער גובערנאַטאָר־הויף פערהילכט געוואָרען פון די קוילען פון די סאָלדאַטען אויף די פעסטונג־וואנד און די ביקסען פון דער באַסטיל האָבען אָנגעהויבען שליידערען קאַנאָנען־קוילען אין די אַרומיגע גאַסען. נאָך די אַלע ריידערייען פון אין דער פריה, איז דיעזער שיסען אויסגעטייטשט געוואָרען, אַלס אַ פעררעטה פון דע־לאוני, ווען דאָס פאָלק האָט בעשולדיגט אין אַראָבלאָזען די צוויי ערשטע צוג־בריקען פון פאָר־הויף מיט'ן צוועק צו ברענגען די מאַסע אונטער די קוילען פון די פעסטונג־וואנד **).

עס איז דאַן געווען אַ זייגער איינס. די נייעס, אַז די קאַנאָנען פון דער באַסטיל שיסען אויף דאָס פאָלק, האָט זיך פערשפּרייט איבער גאַנץ פּאַריז, און האָט אַרויסגערופען אַ צווייפאַכיגען איינדרוק. די שטענדיגע קאָמיטע פון דער פּאַריזער מיליץ האָט אויף שנעל געשיקט אַ צווייטע דעפּוטאַציאָן צו דעם קאָמאַנדיר, צו פרעגען איהם, אויב ער וועט אויפנעהמען אַן אַבטהיילונג פון דער מיליץ, וועלכע וועט בעשיצען די באַסטיל

*) דיזער פערזוך איז געמאַכט געוואָרען, ווערט איצט ערקלערט, ניט אויף דעם בעפעהל פון דע־לאוני, נור גאַנץ זעלבסטשטענדיג פון איניגע סאָלדאַטען, וועלכע זיינען אַרויס איינקויפען פּראָוויזיע און זיינען צוריקגעקומען. אַ זעהר אונוואַהרשיינליכע זאַך, ווי מיר שיינט, פאַר דריי אָדער פיער סאָלדאַטען דאָס פּרובירען אויסצופיהרען עס, אָבגעזונדערט ווי זיי זיינען געווען אין דער מיטע פון אַזאַ גרויסער מאַסע. אַחוץ דעם, וואָס וואָלט עס געהאָלפען צו אַרעסטירען דיעזע מענשען, אויב עס איז ניט געווען די אַבזיכט צו געברויכען די געפאַנגענע אַלס אַ סטראַשונאָק געגען פאָלק: וועט איהר אַוועקגעהן רוהיג, איז רעכט, אַז ניט, וועלען מיר זיי אַלע אויסשיסען.

**) פערשיעדענע ערקלערונגען זיינען געגעבען געוואָרען פאר

צוזאמען מיט די סאָלדאטען. אָבער דיעזע דעפּוטאַציאָן איז קיינמאָל ניט צוגעקומען צו דעם קאָמאנדיר, ווייל א זעהר שטאַרקע שיסעריי איז פאָרגעקומען די גאַנצע צייט צווישען די סאָלדאטען און זייערע בעקעמפפער, וועלכע, קריכענדיג איבער מאַנכע ווענד, האָבען געשאָסען אויף די סאָלדאטען. אחוץ דעם, דאָס פאָלק האָט געוואוסט, דאָס די דעפּוטאציעס פון דער קאָמיטע וועלען נור אָבשוואכען און גיסען קאַלטע וואסער אויף די אטאקע. „עס איז ניט מעהר א דעפּוטאציע, וואָס זיי פערלאַנגען. עס איז די בעלאַגערונג פון דער באַסטיל, עס איז דער טוידט פון דעם גובערנאטאָר, נאָך וועלכען זיי אַלע דורשטען“, האָבען געמעלדעט די דעפּוטאטען, ווען זיי זיינען צוריקגעקומען.

דאָס האָט ניט אָבגעהאַלטען די קאָמיטע אין האָטעל דע וויל פון צו שיקען א דריטע דעפּוטאַציע. מ. עטהי דע קארני, פּראָקוראָר פון קעניג און פון שטאָדט, און איינינגע בירגער זיינען בעאויפטראַגט געוואָרען נאָכאַמאָל אָבצוקיהלען דעם פאָלק׳ס היציגקייט, אָבצוהאַלטען די אַטאַקע, און צו ריידען מיט דע־לאוני׳ן מיט׳ן צוועק איהם איבערצוריידען אויפצונעהמען א שוץ־קאָמיטע פון דער מיליץ אין דער פעסטונג. די אַבזיכט פון ניט צו דער־

דיעזע פּלוצלינגע שיסעריי. אַזוי ווי דאָס פאָלק האָט אָנגעהויבען רויבען די הויז פון קאָמאַנדיר און פון די סאָלדאַטען, איז דאָס זאָל עס האָבען געמאַכט די פערטהיידיגער פון דער פעסטונג אָנהויבען צו שיסען. פאַר דער מיליטער אָבער איז שוין געווען גענוג, וואָס דער פאָר־הויף איז איינגענומען געוואָרען, און וואָס האָט פערשאַפט דעם פאָלק צוטריט צו די צוג־בריקען פון דער פעסטונג און זאָגאַר צו די טויערען, אַז זי זאָל עפענען פייער אויף דיעזע בעלי־חוצפה. אָבער עס איז אויך מעגליך, אַז דע־לאוני האָט אין דיעזען מאָמענט געקראָגען א בעפעהל פון קעניג צו פערטהיידיגען די פעסטונג ביז צו־לעצט. מיר ווייסען, אַז איין בעפעהל האָט דאָס פאָלק פערכאַפּט; אָבער דאָס בעווייזט דאָך ניט, אַז א צווייטער איז ניט איבערגעגעבען געוואָרען. און ווירקליך, מען דענקט, אַז דע־לאוני האָט געקראָגען אַזאַ בעפעהל.

לאָזען דעם פאָלק איינצונעהמען די באַסטיל איז געווען קלאָהר.*)

וואָס אנבעטרעפט דאָס פאָלק, אזוי גיך, ווי די נייעס פון דער שיסעריי האָט זיך פערשפרייט איבער'ן שטאָדט, האָט עס געהאַנדעלט גאָר אָהן אימיצענס בעפעהל, אין גאַנצען געפיהרט פון זיין רעוואָלוציאָנערען אינסטינקט. מען האָט געשלעפּט די קאַנאָנען פון האָטעל דע אינוואלידס צום האָטעל דע וויל, און אַרום אַ זייגער דריי, ווען די קאָרני־דעפּוטאַציע איז צוריק־געקומען, מעלדענדיג איהר דורכפאַל, האָט זי בעגעגענט אַרום דריי הונדערט פראַנצויזישע גוואַרדיסטען און אַן אַנצאַהל בעוואַפענטע מענער, וואָס האָבען געהערט צו די מיטעלקלאַס, אונטער דער קאָמאַנדאַ פון אַן אַלטען סאָלדאַט מיט'ן נאָמען הולין, מאַרשירענדיג צו דער באַסטיל, בעגלייט פון פינף שטיקער אַרטילעריע. דאָס שיסען אין דיעזער צייט איז שוין אָנגעגאַנגען אַ שטונדע דריי. דאָס פאָלק, ניט דאָס מינדעסטע אָבגעשראָקען

*) „זיי זיינען בעאויפטראַגט געוואָרען איבערצורייזען אַלעמען, וואָס זיי וועלען געפינען ניט ווייט פון דער באַסטיל, צוריקצוציהען זיך אין זייערע דיסטריקטען, כדי זיי זאָלען דאָרט קענען גלייך אויפגענומען ווערען אין דער פּאַריזער מיליץ; צו דערמאָנען דע־לאונעי אָן זיינע געמאַכטע פערשפרעכונגען...“ (פלאַמערמאַן). ווען זיי זיינען אַריין אין פאָר־הויף, פול מיט מענשען, בעוואַפענט מיט ביקסען, העק און אַנדערע כלי־זיין, האָט די דעפוטאַציע גערעדט צו די סאָלדאַטען אויף די ראַמפּאַרטען. דיעזע לעצטע האָבען פריהער פון אַלץ געפאָדערט, אַז די מאַסע זאָל פערלאָזען דעם הויף; די דעפוטאַציע האָט זיך פּרובירט עס אויסצופיהרען ביי די אַנוועזענדע. אָבער גליקליכער ווייזע האָבען דיעזע ענטזאַגט זיך צו ערפילען איהר וואונש. זיי האָבען פאָרגעזעצט די אַטאַקע. זיי האָבען פערשטאַנען זעהר גוט, אַז די צייט פאַר רייד איז אַוועק, און זיי האָבען גאַנץ שלעכט אויפגענומען דיעזע דעפוטאַטען; מאַנכע האָבען זאָגאַר געדענקט, אַז עס קומט זיי מיתה, ווי דאָס פערדיענען פעררעטהער.

פון דער גרויסער צאָהל גע'הרג'עטע און פערוואונדעטע (דריי און אכציג זיינען געטוידטעט געוואָרען אויפ'ן פלאַץ, פופצעהן זיינען נאָכהער געשטאָרבען פון זייערע וואונדען, דרייצעהן פערקרי־פעלטע און זעכציג צושעדיגטע), האָט אויפגעהאלטען דעם בעלאַ־גערונגס־צושטאַנד, אָננעהמענדיג פערשיעדענע מיטלען. איינער פון דיעזע איז געווען דער ברענגען פון צוויי פוהרען שטרוי, וועלכע זיי האָבען אָנגעצונדען, געברויכענדיג דעם רויך אלס אַ פאָרהאַנג, וואָס זאָל פערדעקען זייער אטאַקע אויף די צוויי אריינגענג, דעם גרויסען און קלענערען צוג־בריקען. די געביידע פון דעם גובערנאַטאָר'ס הויף איז שוין געשטאַנען אין פלאַמען.

די קאַנאָנען זיינען אָנגעקומען פונקט דאַן, ווען מען האָט זיי נויטיג געהאַט. זיי זיינען אריינגענומען געוואָרען אין הויף און מען האָט זיי אוועקגעשטעלט גראַדע אין פאָרענט פון די צוג־בריקען און טהויערען אויף דעם שטח פון בלויז 90 פוס.

עס איז לייכט זיך פאָרצושטעלען דעם איינדרוק, וואָס דיעזע קאַנאָנען אין די הענד פון פאָלק האָבען געמאַכט אויף די בעלאַגערטע. עס איז געווען קלאָהר, אַז די צוג־בריקען מוזען באַלד ארונטערקומען, און דאָס די טהויערען וועלען אויפגע־פראַלט ווערען. די מאַסע איז געוואָרען נאָך פירכטערליכער און איז געוואַקסען אין צאָהל פון מינוט.

דער מאָמענט איז באַלד געקומען, ווען די פערטהיידיגער פון דער באַסטיל האָבען שוין בעגריפען, דאָס לענגער זיך צו וועהרען מיינט זיך זעלבסט צו פער'משפט'ן צו אַ זיכערען טוידט. דע־לאַוני האָט בעשלאָסען זיך אונטערצוגעבען. די סאָלדאַטען, זעהענדיג, דאָס זיי קענען בשום אופן ניט דענקען פון צו בעזיעגען גאַנץ פאַריז, וועלכער איז געקומען זיי צו בעלאַגערען, האָט מיט אַ צייט פריהער שוין געראַטהען צו קאַפּיטולירען, און אזוי ארום אַ זייגער פיער אָדער צווישען פיער און פינף האָט דע־לאַוני בעפוילען דאָס ארויפציהען פון דער ווייסער פאָהן און אין די פויקען צו קלאַפּען, אַז די שיסעריי זאָל אויפהערען, און די סאָלדאַטען זאָלען פערלאָזען זייערע קאַמפּף־פּאָסטען.

דער גאַרריזאָן האָט זיך אונטערגעגעבען און האָט געפאָ־

דערט דאָס רעכט פון ארויסמאַרשירען פון דער פעסטונג מיט זייערע וואפען. עס קען זיין, דאָס הולין און עליע, שטעהענדיג נאָהענט צום גרויסען צוג־בריק, וואָלטען איינגעווילליגט אויף דיעזע בעדינגונגען אין נאָמען פון פאָלק, אָבער דאָס פאָלק האָט גאָר ניט געוואָלט הערען וועגען דעם. א צאָרניגער געשריי: „ארונטער מיט די בריקען!" האָט זיך אויפגעהויבען. ארום א זייגער פינף האָט דער קאָמאַנדיר ארויסגעשיקט דורך איינער פון די לעכער אין דעם קלענערען צוג־בריק א געשריעבע ערקלעהרונג, אין וועלכער ער האָט געסטראשעט מיט פאָלגענדע ווערטער: „מיר האָבען צוואנציג טויזענד געוויכט שוס־פולווער; מיר וועלען אויפרייסען דעם גאַנצען געגענד מיט דעם גאַרריזאָן, אויב איהר נעהמט ניט אָן אונזערע בעדינגונגען צו אונטערגעבען זיך". ווי די מעשה איז, אויב אפילו דע־לאוני האָט געמיינט אזוי צו האנדלען, וואָלט דער גאַרריזאָן איהם קיינמאָל ניט ערלויבט אויסצופיהרען זיין סטראשונאָק. ווי עס איז, ענדליך האָט דע־לאוני איבערגעגעבען דעם שליסעל, וואָס האָט געעפענט דעם אריינגאַנג צו דעם קלענערען צוג־בריק.

גלייך האָט די מאַסע בעלאַגערער גענומען בעזיץ פון דער פעסטונג. זיי האָבען צוגענומען די וואפען פון די שווייצארען און די אינוואלידען, און האָבען געכאַפּט דע־לאוני און איהם אוועקגעשלעפּט צום האָטעל דע וויל. אויפ'ן וועג האָט די מאַסע, אויפגעבראַכט פון זיין פערראַטה, איהם בעליידיגט אויף אלערליי אופנים. צוואנציג מאָל איז ער שיער גע'הרג'עט געוואָרען, טראָץ די העלדישע אנשטרענגונגען פון קאָלאט און אַן אַנדערען (איז עס ניט געווען מאיללארד? מיר ווייסען, אז ער איז עס געווען, וואָס האָט איהם ארעסטירט). דיעזע צוויי מענער האָבען איהם בעשיצט מיט זייערע אייגענע קערפּער; אָבער, ווען נור א 100 פוס פון האָטעל דע וויל, איז ער ארויסגעשלעפּט געוואָרען פון זייערע הענד און געטוידטעט געוואָרען. דע־היו, דער קאָמאַנדיר פון די שווייצארישע סאָלדאטען, האָט זיך גערעטעט זיין לעבען מיט דער ערקלעהרונג, דאָס ער איז טריי דער שטאָדט און דער נאציאָן, אָבער דריי אָפיצירען און דריי סאָלדאטען פון דער

באסטיל זיינען געטוידטעט געוואָרען. וואָס אנבעטרעפט פלעס־סעל, דער אָנפיהרער פון די געשעפטס־לייט, וועלכער האָט זיך דורכגעשריבען מיט בעזענוואל און דער דאטשעס פאָלינאַק, און וועלכער האָט געהאט, ווי עס ווייזט זיך אַרוים פון זיינע בריעף, פיעלע אנדערע געהיימניסע צו פערבעהאלטען, וועלכע זיינען געווען קאָמפּראָמיטירענד פאַר דער קעניגין, איהם האָט שוין דאָס פאָלק געהאלטען ביי משפט'ען און הינריכטען, ווען אַן אונבע־קאַנטער האָט איהם דערשאָסען אויף טוידט. האָט דער אונבע־קאַנטער מאַן געוואוסט, דאָס טוידטע מענשען גיבען שוין קיין געהיימניסע ניט ארוים?

אזוי שנעל ווי די בריקען פון דער באסטיל זיינען ארונטער־געלאָזען געוואָרען, האָט די מאסע זיך א לאָז געטהאָן אין הויף און האָט אָנגעהויבען זוכען אין דער פעסטונג און האָט בעפרייט די אלע ארעסטאַנטען, וואָס זיינען דאָרט געווען בעגראָבען. א געוואלדיג־ריהרענדע סצענע איז דאן פאָרגעקומען; טרעהרען האָבען זיך געגאָסען ביים אנבליק פון די געשפּענסטערהאפטע מענשען, וועלכע זיינען ארויסגעשטיגען פון זייערע פינסטערע קברים, צומישט פון דעם שיין פון דער זון און דורך די פיעלע שטימען, וועלכע האָבען זיי בעגריסט. דיעזע אָרעמע מארטירער פון קעניגליכען דעספּאָטיזמוס זיינען געטראָגען געוואָרען אין טריאומף איבער די גאסען פון פאריז. די גאנצע שטאָדט איז געווען בערוישט פון פרייד, דערהערענדיג, אז די באסטיל איז איינגענומען געוואָרען, און אז זי איז אין די הענד פון פאָלק. זייער ענטשלוס צו בלייבען ביי דיעזען זיעג איז נאָך שטארקער געוואָרען. דער שטאאט־שטרייך פון דעם קעניגליכען הויף איז דורכגעפאלען.

אָט אזוי האָט זיך אָנגעפאנגען די רעוואָלוציאָן. דאָס פאָלק האָט געוואונען זיין ערשטען זיעג. אזא זיעג, אזא ממשות'דיגער, איז געווען העכסט וויכטיג. עס איז געווען נויטיג, אז די רעוואָ־לוציאָן זאל דורכמאכען א קאמפף און ארויסקומען פון איהם טריאומפירענד. עס האָט געדאַרפט געגעבען ווערען וועלכער־עס־איז בעווייז פון דעם פאָלק'ס כח, אום צו מאכען אַן איינדרוק

אויף זיינע פיינד. אום אויפצואוועקען דעם מוטה איבער גאנץ פראנקרייך, און אום צו שטופען אלץ ווייטער און ווייטער צום אויפשטאנד און צו דער ערָאבערונג פון פרייהייט.

ד ר י י צ ע ה נ ט ע ר ק א פ י ט ע ל.

די פאָלגען פון דעם 14טען יולי אין ווערסאַיל.

דער באַל אין ווערסאַיל. — דער צושטאַנד אין קעניגליכען הויף. — די אויפפיהרונג פון פאָלק. — די מיטעלקלאַסען. — דעם קעניג'ס בעזוך אין פּאַריז. — זיינע פּלענער פון אַ בעוואַפענטען ווידער־שטאַנד לאָזען זיך אויס מיט גאָרניט. — דער אויפשטאַנד אין פּאַריז ווערט גרעסער. — די אַדעל־לייט עמיגרירען. — פולאָן און אַנדערע ווערען געטוידטעט.

ווען אַ רעוואָלוציאָן האָט זיך איין מאָל אָנגעהויבען, איז יעדע פּאַסירונג אין איהר ניט נור, וואָס זי ענטהאַלט אַלעס, וואָס איז ביז איהר אויסגעפיהרט געוואָרען, נור אויך די הויפּט־עלעמענטען פון דעם, וואָס דאַרף נאָך קומען. אַזוי, דאָס די מענ־שען, וואָס האָבען געלעבט אין דער צייט פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציאָן, ווען זיי וואָלטען נור געקאָנט זיך בעפרייען פון די מאָמענטאַנע איינדריקע און וואָלטען אָבגעזונדערט דאָס וועזענט־ליכע פון דאָס צופעליגע, וואָלטען זיי שוין געקאָנט אויף מאָרגען, נאָך דעם 14טען יולי, פּאָראויסזעהן, וואוהין עס האָבען געצויגען אין אַלגעמיין די פאָרקומענדע פּאַסירונגען.

אָבער זאָגאָר אין דעם אבענד פון דעם 13טען האָט דער קעניגליכער הויף ניט בעגריפען די גרויסע וויכטיגקייט פון דער בעוועגונג אין פּאַריז.

יענעם אבענד איז געוועזן אַ באַל אין ווערסאַיל. מען האָט געטאַנצט און די גלעזער זיינען געוואָרען אָנגעפילט, אום צו

טרינקען פאר דעם קומענדען זיעג איבער די רעבעלישע הויפט־שטאָדט. און די קעניגין, איהר פריינדין, די דאָטשעס דע פאָלינאַק, מיט די פרינצען און פרינצעסינס האָבען אויסגעגאָסען אלע זייערע צערטליכקייטען אויף די אויסלענדישע סאָלדאטען אין זייערע קאזארמעס, אום זיי צוצוגעבען חשק צום קומענדען קאמפף.*) אין זייער משוגעת און שרעקליכען לייכטזין, האָט קיין איינציגער אין יענער וועלט פון מאסקעס און קאָנווענציאָנעלע ליגענס, וועלכע שטעלען צוזאמען יעדען קעניגליכען הויף, ניט בעמערקט, אז עס איז שוין צו שפעט צו אטאקירען פאריז; דאָס די געלעגענהייט דערצו איז שוין פערלאָרען געגאנגען. און לואי דער זעכצעהנטער האָט ניט געוואוסט מעהר וועגען דעם, ווי די קעניגין און די פרינצען. ווען די פערזאמלונג, דערשראָקען פון דעם פאָלקס־אויפשטאנד, איז אוועק צו איהם אין דעם אבענד פון דעם 14טען און איהם געבעטען אין אן אונטערטהעניגער שפראך צוריקצורופען די מיניסטאָרען און אוועקצושיקען די סאָלדאטען, האָט ער זיי געענטפערט מיט א שפראך פון א הערר, וואָס איז זיכער אין זיין זיעג. ער האָט געגלויבט אין דעם פלאן, וואָס מען האָט איהם פאָרגעשלאָגען אוועקצושטעלען איינינגע צופערלעסיגע אָפיצערען אָן דער שפיצע פון דער מיליץ פון דער מיטעלקלאס און פערניכטען אויף אזא אופן דאָס פאָלק, און דאן ערשט ארויסגעבען א בעפעהל וועגען דער צוריקציהונג פון די סאָלדאטען. אזוי איז געוועזען יענע וועלט פון ליגענס, פון חלומות מעהר ווי פון דער ווירקליכקייט, אין וועלכער ביידע, דער קעניג און דער הויף, האָבען געלעבט, און אין וועלכער, ניט קוקענדיג אויף איניגע קורצע מינוטען פון אויפוואכונג, זיי האָבען אזוי געלעבט ביז דער סאמע מינוט פון זייער בעשטייגען די טרעפ צו דער תליה.

---

*) מ י ר א ב אָ, אין זיין רעדע פאַר דער פערזאַמלונג, וועלכע האָט אויפגענומען איהרע זיצונגען דעם 15טען, אכט אַ זייגער אין דער פריה, האָט גערעדט אַזוי ווי דיעזער באַל וואָלט שטאַטגעפונען מיט אַ טאָג פריהער. געמיינט האָט ער אָבער דעם באַל פון דעם 13טען.

ווי קלאָהר זיי האָבען ארויסגעוויזען זייערע כאַראַקטערע זאָגאַר דאַן! דער קעניג, היפּנאָטיזירט פון זיין אבסאָלוטער מאַכט, איז אימער פערטיג אָנצונעהמען צוליעב דעם גערעדע די שריט, וועלכע האָבען געמוזט פיהרען צו דער קאַטאַסטראָפע. פלעגט ענטגעגענשטעלען די פּאַסירונגען זיין געוואוינטע איינגע־שפּאַרטקייט, און ענדליך נאָכגעבען נור לפנים, גערעדע אין דעם מאָמענט, ווען מען האָט ערוואַרט, אז ער וועט זיך וועהרען מיט אַלע כחות געגען דעם. די קעניגין, אויך, קאָרומפּירט, פערדאָר־בען ביז'ן סאַמע האַרצען, אַלס אַן אבסאָלוטע הערשערין, צו־טרייבענדיג צו דער קאַטאַסטראָפע, מיט איהר קאַפּריזנער איינ־געשפּאַרטקייט, און דאַן פלוצלינג נאָכגעבענדיג אין דעם נעכסטען מאָמענט, אום נור אין אַ מינוט שפּעטער אויפצונעהמען די אַלע טריקס פון אַן אויסגעלאַסענער. און די פּרינצען? די אויפרייצער צו די אונגליקליכסטע בעשליסע, וואָס דער קעניג האָט אָנגענו־מען, און פייגלינגע ביי דעם ערשטען דורכפאַל זייערען, האָבען זיי פערלאָזען דאָס לאַנד גלייך, ווי די באַסטיל איז געפאַלען, אום אויפצונעהמען זייערע אינטריגען אין דייטשלאַנד אָדער איטאַ־ליען. ווי קלאָהר זיינען דיעזע אַלע כאַראַקטער־שטריכען ענט־פלעקט געוואָרען אין יענע וויכטיגע טעג צווישען דעם 8טען און 15טען יולי!

פון דער אַנדערער זייט זעהען מיר דאָס פאָלק פול מיט פייער, בעגייסטערונג און גרויסמוטה, פערטיג צו לאָזען זיך אויסשלאַכטען, כדי די פרייהייט זאָל טריאומפירען, אָבער אין דער זעלבער צייט פערלאַנגענדיג צו ווערען געפיהרט; ווירקליך צו ערלויבען זיך צו ווערען בעהערשט פון נייע הערען, וועלכע האָבען זיך נור־וואָס פערקליבען אין האָטעל דע וויל. פערשטע־הענדיג אַזוי גוט די אַלע הויף־פלענער און זעהענדיג מיט דער העכסטער קלאָהרהייט, ווי עס האָט זיך אויסגעשפּונען די פער־שווערונג, וואָס האָט זיך אָנגעפאַנגען זייט ענדע יוני, האָבען זיי ערלויבט צו לאָזען זיך איינפלאָנטערען אין אַ נייע פערשווע־רונג — אין די פערשווערונג פון די אייגענטהומס־קלאַסען, וועל־כע האָבען באַלד צוריק פערשטופּט די הונגעריגע אין זייערע

לעבער, — „די מענער מיט די פּיקעס“, צו וועמען זיי האָבען אפּעלירט פאַר איינִיגע שטונדען, ווען עס איז געווען נויטיג ענטגעגענצושטעלען די מאכט פון׳ם פאָלקס־אויפשטאַנד געגען די געוואַלד פון דער אַרמעע.

און ענדליך, ווען מיר בעטראַכטען די אויפפיהרונג פון די מיטעלקלאַסען אין יענע ערשטע טעג, זעהען מיר שוין פאָרגעציי־כענט די גרויסע דראַמען פון דער רעוואָלוציאָן, וועלכע האָבען געמוזט קומען. דעם 14טען, אויף וויפיעל די רעגיערונג האָט ביסלעכווייז פערלאָרען איהר אָבשרעקענדען כאַראַקטער, אויף אזוי פיעל האָט דאָס פאָלק אַנגעיאָגט א שרעק אויף די פאָרשטע־הער פון דעם דריטען שטאַנד, פערזאַמעלט אין ווערסאַיל. ניט קוקענדיג אויף די צאָרנפולע ווערטער, וואָס מיראַבאָ האָט אויס־געדריקט וועגען דעם באַל אין ווערסאַיל, האָט דער קעניג נור געדאַרפט זיך ווייזען פאַר דער פערזאַמלונג און אַנערקענען די אויטאָריטעט פון די דעלעגאַטען און פערשפּרעכען זיי אונבע־ריהרבאַרקייט, ווי זיי זיינען אַלע שיער משוגע געוואָרען פון ענטציקונג. זיי זיינען זאָגאַר ארויסגעלאָפען, אום צו בילדען אַן עהרען־גוואַרדיע ארום איהם אין די גאַסען, און זיי האָבען געמאַכט די גאַסען אָבהילכען מיט די קולות: „עס לעבע דער קעניג!“ און דאָס האָט פּאַסירט אין דעם זעלבען מאָמענט, ווען דאָס פאָלק אין פּאַריז איז געשלאַכטעט געוואָרען אין נאָמען פון דעם זעלבען קעניג, און וועהרענד אין ווערסאַיל האָט די מאַסע בעליידיגט די קעניגין און די דאָטשעס דע פּאָלינאַק, און דאָס פאָלק האָט זיך געפרעגט, אויב דער קעניג ווידערהאָלט שוין ניט וויעדער איינע פון זיינע אַלטע קונסט־שטיק.

אין פּאַריז האָט זיך דאָס פאָלק ניט געלאָזט נאַרען פון דעם צוזאָג צוריקצוציהען די סאָלדאַטען. עס האָט ניט געגלויבט אין קיין וואָרט פון דעם אַלעם. עס האָט געהאַלטען פאַר פיעל וויכ־טיגער צו אָרגאַניזירען זיך אין אַ גרויסע רעבעלישע קאָמונע, און דיעזע קאָמונע, ווי א קאָמונע פון מיטעלאַלטער, האָט פאָרגע־נומען די אַלע נויטיגע מאַסרעגעלען פון פערטהיידיגונג געגען

קעניג. די גאסען זיינען אויפגעריסען געוואָרען אין גראָבענס און באריקאדען, און די פאָלקס־פּאַטרולען האָבען מארשירט איבער די גאסען, פערטיג צו קלינגען דעם אלארם־גלאָק ביי דער ערש־טער נויטווענדיגקייט.

אויך האָט ניט דעם קעניג׳ס בעזוך אין פאריז פּיעל בערו־היגט דאָס פאָלק. זעהענדיג זיך בעזיעגט און פערלאָזען, האָט ער בעשלאָסען צו געהן אין פאריז און צום האָטעל דע וויל, צו מאכען שלום מיט זיין הויפּט־שטאָדט; די מיטעלקלאסען האָבען פּרובירט אומצואוואנדלען דיעזען בעזוך אין א שלאגענדען פאקט פון שלום צווישען זיי און דעם קעניג. די מיטעלקלאס־רעוואָלו־ציאָנערען, פון וועלכע פּיעלע האָבען געהערט צו די פריי־מויערער, האָבען געמאכט „א טהויער פון שטאָהל“ מיט זייערע שווערדען פאר דעם קעניג ביי זיין אָנקומען אין האָטעל דע וויל. און באילי, דער אויסערוועהלטער מאיאָר פון פאריז, האָט אריינגעשטעקט אין דעם קעניג׳ס הוט די דריי־קאָלירדיגע קאָקארדע. מען האָט שוין גערעדט פון אויפשטעלען א סטאטוע צו לואי דעם זעכצעהנטען אויף דעם פלאץ פון דער פערניכ־טעטער באסטיל; אָבער די מאסע פון פאָלק איז געבליבען צוריק־געהאלטען און מיסטרויאיש, און איז אזוי פערבליבען אפילו נאָך דעם קעניג׳ס בעזוך אין האָטעל דע וויל. א קעניג פון די מיטעל־קלאסען, וויפיעל זייער הארץ געלוסט, אָבער ניט קיין קעניג פון פאָלק.

דער הויף, פון זיין זייט, האָט פערשטאנען זעהר גוט, דאָס נאָך דעם אויפשטאנד פון דעם 14טען יולי קען שוין קיינמאָל ניט זיין קיין שלום צווישען דעם פאָלק און קעניגטהום. די דאָטשעס דע פּאָלינאק איז איבערגערעדט געוואָרען צו פאָהרען נאָך דער שווייץ, ניט קוקענדיג אויף די פערגאָסענע טרעהרען פון דער קעניגין. און דעם פאָלגענדען טאָג האָבען די פרינצען אָנגעהויבען צו ענטלויפען. די, וועלכע זיינען געווען די סאמע נשמה פון דעם דורכגעפאלענעם שטאאטס־שטרייך, זיינען געווען אין איין איילעניש וואָס גיכער צו לאָזען פראנקרייך הינטער זיך. דער גראף ד׳ארטאָיס איז ענטלאָפען ביינאכט. און אזוי

שטארק האָט ער מורא געהאַט פאַר זיין לעבען, דאָס נאָכדעם, ווי ער האָט זיך געהיימניספול דורכגע׳גנב׳עט דורכ׳ן שטאָדט, האָט ער מיטגענומען א רעגימענט מיט צוויי קאַנאָנען, אלס בעגלייטונג, פאַר זיין גאַנצען וייטערען וועג. דער קעניג האָט פערשפּראָכען אָנצושליסען זיך אָן זיינע עמיגראַנטען ביי דער ערשטער געלעגענהייט, און האָט אָנגעהויבען צו מאַכען פּלענער, ווי צו ענטלויפען נאָך אויסלאַנד, אום אריינצוקומען צוריק אין פראַנקרייך אָן דער שפּיצע פון אַן ארמעע.

און ווירקליך, דעם 16טען יולי איז אַלעס געווען פערטיג פאַר זיין ענטלויפען. ער האָט געזאָלט געהן נאָך מעטץ, שטעלען זיך אָן דער שפּיצע פון די סאָלדאטען און מאַרשירען אויף פּאַריז. די פערד זיינען שוין געווען איינגעשפּאַנט אין קאָטש, וועלכע האָט עס געזאָלט ברענגען לואי דעם זעכצעהנטען צו דער ארמעע, וועלכע איז דאַן געווען קאָנצענטרירט צווישען ווערסאַיל און דעם גרענעץ. אָבער דע־בראַגלי האָט זיך ענטזאַגט צו בעגלייטען דעם קעניג נאָך מעטץ, און די פּרינצען זיינען געווען אין א גרויס איילעניש צו ענטלויפען, אזוי, דאָס דער קעניג, ווי ער האָט נאָכהער אליין דערצעהלט, זעהענדיג זיך פערלאָזען פון די פּרינצען און דעם אדעל, האָט אויפגעגעבען זיין פּלאַן פון א בעוואַפענטען ווידערשטאַנד, וועלכען די געשיכטע פון טשאַרלז דעם 1טען האָט איהם געלערענט, און איז אָנשטאָט דעם אוועק נאָך פּאַריז, אום צו אונטערוואַרפען זיך די מיטעלקלאַסען.

מאַנכע קעניגליכע היסטאָריקער האָבען פּרובירט וואַרפען א צווייפעל אויף די פּאָרבערייטונגען פון א שטאַאטס־שטרייך דורך דעם הויף אויף די פערזאַמלונג פון ווערסאַיל. אָבער עס זיינען דאָ גענוג דאָקומענטען, אום צו בעווייזען די ווירקליכקייט פון דיעזער ערשיינונג. מיגנעט, וועמעס געמעסיגקייט איז וואויל בעקאַנט, און וועלכער האָט געהאַט דעם פּאָרטהייל צו שרייבען באַלד נאָך די פּאַסירונגען, האָט ניט דעם מינדעסטען צווייפעל אין דיעזען פּונקט. דעם 13טען יולי האָט עס דער קעניג געזאָלט צוריקרופען אין לעבען די ערקלעהרונג פון דעם 20טען יוני, און

די פערזאַמלונג האָט עס געזאָלט אויפגעלעזט ווערען. פערציג טויזענד קאָפּיעס פון דיעזער ערקלעהרונג זיינען שוין געווען אָבגעדרוקט, אום צוצושיקען זיי איבער גאַנץ פראַנקרייך. דער קאָמאַנדיר פון דער אַרמעע, פערזאַמעלט צווישען ווערסאַיל און פּאַריז, האָט געהאַט די פולמאַכט אויף די אויסשלאַכטונג פון דעם פאָלק אין פּאַריז און פאַר די עקסטרימסטע מאַסנאַהמען געגען די פערזאַמלונג, אין פאַל זי זאָל אַרויסווייזען ווידער־שטאַנד.

ג הונדערט מיליאָן פון שטאַאַט אַסיגנאַציעס זיינען געמאַכט געוואָרען צו פערזאָרגען די בעדירפניסע פון׳ם הויף. אַלעס איז שוין געווען פערטיג, און ווען ער האָט געהערט, דאָס פּאַריז האָט געמאַכט אַן אויפשטאַנד, האָט דער הויף בעטראַכט דיעזען אויפ־שטאַנד, אַלס אַן אויסברוך, וואָס וועט העלפען איהם אין זיין פּלאַן. עטוואָס שפּעטער, ווען עס איז בעקאַנט געוואָרען, אַז דער אויפשטאַנד פערשפּרייט זיך, האָט דער קעניג נאָך אַלץ געהאַל־טען דערביי זיך אָנצושליסען אָן דער אַרמעע אין מעטץ, און עס איבערלאָזען פאַר זיינע מיניסטאָרען פונאַנדערצוטרייבען די פער־זאַמלונג מיט דער הילפע פון די אויסלענדישע סאָלדאַטען. נור עס זיינען געווען די מיניסטאָרען, וועלכע האָבען ניט געהאַט דעם מוטה אויסצופיהרען דיעזען פּלאַן, ווען זיי האָבען געזעהן דעם שטראָם ווערענדיג אַלץ גרעסער און מורא׳דיגער. דאָס איז עס, וואָרום אַזאַ שרעק האָט אַרומגעכאַפּט דעם קעניגליכען הויף דעם 14טען יולי, ווען ער האָט זיך דערוואוסט פון דער איינגעה־מונג פון דער באַסטיל און פון דער הינריכטונג פון דע־לאוני, און וואָרום די דאָטשעס דע פּאָלינאַק, די פּרינצען און אַזוי פיעל אַנדערע אַדעל־לייט, וועלכע זיינען געווען די לייטענדע גייסטער פון דער פערשווערונג, מורא האָבענדיג צו ווערען דענונצירט, האָבען געמוזט עמיגרירען אין איילעניש.

אָבער דאָס פאָלק איז געווען אויף דער וואַך. זיי האָבען גאַנץ אונבעשטימט געפיהלט, וואָס דיעזע אַדעל־לייט האָבען בדעה צו טהאָן אויף דער אַנדערער זייט גרענעץ און די בויערען

האָבען ארעסטירט די אנטלויפענדע, צווישען וועלכע עס זיינען געווען פ ו ל אָ ן און ב ע ר ט ה י ע.

מיר האָבען שוין דערמאָנט וועגען דעם עלענד, וואָס האָט געהערשט אין פּאריז און ארום פּאריז און וועגען די מאָנאָפּאָ־ליסטען, וועמעס פערברעכענס די פערזאמלונג האָט זיך ענט־זאגט גוט אויסצופאָרשען. דער הויפּט פון די ספּעקולאנטען אין דעם פאָלקס עלענד איז געווען פולאָן, וועלכער האָט ערוואָרבען א געוואלדיגען פערמעגען, אלס פינאנסיסט און אין זיין שטעלע, אלס קאָנטראקטאָר פאר די ארמעע און פלאָטע. זיין פעראכטונג צום פאָלק און צו דער רעוואָלוציאָן איז געווען גוט בעקאנט. בראָגליע האָט געוואָלט איהם מאכען פאר מיניסטער ווען ער האָט פאָרבעריייטעט זיין שטאאטס־שטרייך פאר דעם 16טען יולי; און כאָטש דער ביטרער פינאנסיסט האָט זיך ענטזאגט פון דיעזען פּאָסטען, האָט ער דאָס מעהר ניט געקארגט מיט זיינע עצות. זיין ראטה איז געווען פטור צו ווערען מיט איין קלאפּ פון די אלע, וועלכע האָבען געקראָגען אַן איינפלוס אין דעם רע־וואָלוציאָנערען לאגער.

נאָך דער עראָבערונג פון דער באסטיל, ווען ער האָט זיך דערוואוסט, ווי אזוי דע־לאוני׳ס קאָפּ איז געטראָגען געוואָרען איבער די גאסען, האָט ער פערשטאנען, אז עס איז אם גלייכסטען פאר איהם נאָכצופאָלגען די פרינצען און עמיגרירען. אָבער דאָס איז ניט געווען אזוי לייכט אויסצופיהרען, ווייל די דיסטריקט־קאָמונע האָט גוט אויפגעפּאסט. האָט ער זיך בענוצט מיט דעם טוידט פון איינעם פון זיינע דיענער, ארויסלאָזענדיג א קלאנג, דאָס פולאָן איז עס טוידט און בעגראָבען, וועהרענד ער האָט פערלאָזען פּאריז און געזוכט שוץ אין א פריינד׳ס הויז אין פאָנטענעבלאָ.

דאָרט איז ער ענטדעקט און ארעסטירט געוואָרען פון די בויערען, וועלכע האָבען אַן איהם נקמה גענומען פאר אלע זייערע ליידען. מיט א בינטעל גראָז ארומגעבונדען ארום זיינע פּלייצעס, אלס א וואונק אויף די גראָז, וואָס ער האָט פערשפּראָכען צו מאכען עסען דאָס פאָלק פון פּאריז, איז דער עלענדער מאָנאָפּאָ־

ליסט געשלעפּט געוואָרען פון אַן אויפגעבראַכטער מאַסע נאָך פּאַריז. ביין האָטעל דע וויל האָט לאַפּאַיעט געמאַכט אַן אַנ־שטרענגונג צו רעטען איהם, אָבער די דערצאָרנטע מאַסע האָט איהם אויפגעהאַנגען אויף אַ לאָמפּ־אייזען.

זיין איידעם, בערטהיע, פּונקט ווי ער, שולדיג אין דעם פאַרבערייטעטען שטאַאטס־שטרייך, און אַ קאָנטראַקטאָר פאַר דיוק בראָגליע׳ס אַרמעע, איז אַרעסטירט געוואָרען אין ק אַ מ־פּ י ע ן, און איז אויך געשלעפּט געוואָרען אין פּאַריז, וואו זיי האָבען איהם אויך געוואָלט אויפהענגען. אָבער, קעמפּפענדיג אום זיך אַרויסצורייסען פון זייערע הענד, איז ער פון די, וואָס האָבען איהם געשלעפּט, צוטראָטען געוואָרען אויף טויט.

אַנדערע שולדיגע נפשות, וועלכע זיינען געוועזען אויפ׳ן וועג נאָך פרעמדע לענדער, זיינען אַרעסטירט געוואָרען אין די נאָרד, נאָרד־איסט און געבראַכט געוואָרען נאָך פּאַריז.

מען קען זיך לייכט פאָרשטעלען, וואָס פאַר אַ שרעק עס האָט אַרומגעכאַפּט אַלע, וואָס זיינען געוועזען אויף דער זייט פון קעניג. זייער שטאָלץ און זייער וועהרען־זיך געגען די רעוואָלו־ציאָן איז צושמעטערט געוואָרען. זיי האָבען געוואָלט נור, אַז מען זאָל לכל הפּחות פערגעסען אָן זיי.

פערצעהנטער קאפיטעל.

די פאָלקס־אויפשטענדע.

די נויטוועניגקייט פון פאָלקס־אויפשטענדע. — די ווירקונג פון דעם שטורץ פון דער באַסטיל איבערשעצט. — דער חילוק צווישען די אויפשטענדע פון די ענגלישע און פראַנצויזישע בויערען. — די וויכטיגקייט פון דעם בויערן־אויפשטאַנד.

מיט דעם, וואָס פאריז האָט צו גאָרניט געמאכט די פּלענער פון קעניגליכען הויף, האָט ער דערלאַנגט א טוידט־קלאַפּ דער קעניגליכער אויטאָריטעט. אחוץ דעם, דאָס ערשיינען אין די גאַסען פון מענשען אין שמאַטעס, אלס אַן אַקטיווע מאַכט אין דער רעוואָלוציאָן, האָט געגעבען דער גאַנצער בעוועגונג א נייעם כאַראַקטער, א נייע שטרעמונג. די רייכע און די מעכטיגע האָבען פערשטאַנען אויסגעצייכענט די בעדייטונג פון דעם, וואָס עס איז פאָרגעקומען אין פאַריז אין יענע טעג, און די עמיגראַציאָן, צוערשט, פון די פּרינצען, דאַן פון די הויף־ליעבלינגע און מאָנאָ־פּאָליסטען האָט נאָך מעהר בעטאָנט דעם זיעג. דער קעניגליכער הויף האָט שוין דאַן גענומען זוכען די הילף פון אויסלאַנד געגען דעם רעוואָלוציאָנערען פראַנקרייך.

דאָך, ווען דער אויפשטאַנד וואָלט פאָרגעקומען בלויז אין פאַריז, וואָלט די רעוואָלוציאָן זיך קיינמאָל ניט געקענט ענטוויק־לען ביז צו אזא גראַד, אז זי זאָל זיך ענדיגען מיט דער פערניכ־טונג פון די אלע אלטע פּריווילעגיעס. דער אויפשטאַנד אין דעם צענטער איז געוועזען נויטיג אום צו געבען א קלאַפּ דער צענט־ראַלער רעגיערונג , אום איהר א טרייסעל צו טהאָן און צו

דעמאָראַליזירען איהרע פערטהיידיגער, אָבער אום צו פערניכטען די מאַכט פון דער רעגיערונג אין די פּראָווינצען, אום צו געבען א קלאַפּ דעם אַלטען רעזשים דורך אַלע זיינע פּאָליטישע און עקאָנאָמישע פּריווילעגיען, איז נויטיג געווען א ווייט־פערשפּריי־טער אויפשטאַנד אין די שטעדט און דערפער. און דאָס איז עס טאַקע, וואָס איז פאָרגעקומען אין דעם משך פון מאָנאַט יולי דורך די גאַנצע לענג און ברייט פון פראַנקרייך.

די געשיכט־שרייבער, בעוואוסט אָדער אונבעוואוסט, האָבען אין אַלגעמיין פאָרגעשטעלט די בעוועגונג אין די שטעדט און אין די דערפער, אַלס א רעזולטאַט פון דעם שטורץ פון דער באַסטיל. די נייעס פון דיעזען ערפאָלג, מיינט מען, האָט אויפ־געוועקט די אַלע אנדערע טהיילען פון לאַנד. די שלעסער זיינען אונטערגעצונדען געוואָרען, און דער אויפשטאַנד פון די בויערען האָט פערשפּרייט אזא שרעק, דאָס די אַדעללייט און די גלחים האָבען זיך ענטזאַגט פון זייערע פעאָדאַלע רעכטע דעם 4טען אויגוסט.

דיעזער נוסח פון דער געשיכטע איז נור האַלב אמת. אַזוי ווייט, ווי די שטעדט אָנבעטרעפט איז עס גאַנץ ריכטיג, דאָס א גרויסע צאָהל פון שטעדטישע אויפשטענדע האָט שטאַטגעפונען אונטער ה'ער ווירקונג פון די נייעס איבער דעם פאַלען פון דער באַסטיל. מאַנכע פון זיי, ווי אין טראָיע, דעם 18טען יולי, אין שטראַסבורג דעם 19טען, אין רועען דעם 14טען און אין מאָבעג דעם 27טען, זיינען געקומען גלייך נאָך דעם פּאַריזער אויפשטאַנד, ווערהענד די אנדערע זיינען פאָר־געקומען אין דעם משך פון די נעקסטע דריי אָדער פיער מאָנאַטען, ביז די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג האָט געשטימט פאַר דעם מוני־ציפּאַל־געזעץ פון דעם 14טען דעצעמבער, 1789, וועלכער האָט געמאַכט פאַר געזעצליך די גרינדונג פון א דעמאָקראַטישע מיטעלקלאַס־מוניציפּאַל־רעגיערונג, וואָס זאָל זיין ביז צו א הויכען גראַד אונאַבהענגיג פון דער צענטראַלער רעגיערונג.

וואָס די בויערען אָנבעטרעפט, איז עס קלאָר, דאָס לויט דער לאַנגזאַמקייט פון דער קאָמוניקאַציאָן פון יענער צייט, איז

דער משך פון צוואנציג טעג, וואס איז פערלאפען צווישען דעם 14טען יולי און דעם 4טען אויגוסט ניט געווען גענוג, אז דאס זאל קענען ערקלעהרען די ווירקונג, וואס דער שטורץ פון דער באסטיל האט געהאט אויף די דארף־געגענדען און די נאכפאל־גענדע ווירקונג פון דעם בויערען־אויפשטאנד אויף די בעשליסע פון דער נאציאנאל־פערזאמלונג. און ווירקליך, צו מאהלען די פאסירונגען אויף אזא שטייגער מיינט צו פערקלענערען די טיעפע וויכטיגקייט פון דער בעוועגונג אין דארף.

דער אויפשטאנד פון די בויערען פאר די אבשאפונג פון די פעאדאלע רעכטע און פאר דאס צוריקקריגען פון דעם קאמו־נאלען לאנד, וואס איז אוועקגענומען געווארען פון די דארף־קאמונען זייט דעם 17טען יאהרהונדערט דורך די לארדען, פריצים און גלחים, איז דער סאמע עיקר, דער פונדאמענט פון דער גרויסער רעוואלוציאן. אויף דעם האט זיך ענטוויקעלט דער קאמפף פון די מיטעלקלאסען פאר זייערע פאליטישע רעכטע. אהן דעם וואלט די רעוואלוציאן ניט געווען אזוי פאלשטענדיג, ווי זי איז עס געווען אין פראנקרייך. דער גרויסער אויפשטאנד פון די דארף־דיסטריקטען, וועלכער האט זיך אנגעפאנגען נאך אין יאנואר, 1789, און זאגאר אין 1788, און האט געדויערט פינף יאהר, דיעזער איז עס געווען, וואס האט געמאכט מעגליך די רעוואלוציאן אויסצופיהרען די גרויסע ארבייט פון פערניכטונג, און פאר וואס מיר זיינען איהם שולדיג א דאנק. דאס איז עס געווען, וואס האט געצוואונגען די רעוואלוציאן פעסטצושטעלען די ערשטע בעדינגונגען פון א סיסטעם פון גלייכהייט, צו ענטוויקלען אין פראנקרייך דעם רעפובליקאנישען גייסט, וועלכען זייט דאן קיין זאך האט ניט געקענט מעהר אונטערדריקען, צו פראקלאמירען די גרויסע פרינציפען פון דעם אגראַרישען קאמוניזם, וועלכע מיר וועלען זעהן ארויפשווימען אין 1793. דיעזער אויפשטאנד איז עס אין דער ווירקליכקייט, וואס גיט דעם אמת'ן כאראקטער דער פראנצויזישער רעוואלו־ציאן און אונטערשיידעט איהר גאנץ ראדיקאל פון דער רעוואלו־ציאן פון 1648—1657 אין ענגלאנד.

אויף דאָרט האָט די מיטעלקלאַס אין דעם משך פון ניין יאָהר אָרונטערגעבראָכען די אבסאָלוטע מאַכט פון קעניגטהום און די פּאָליטישע פּריווילעגיען פון דער הויף־פּאַרטיי. אָבער מעהר פון אַלץ, דאָס סאַמע כאַראַקטעריסטישע פון דער ענגלי־שער רעוואָלוציאָן, איז געווען דער קאַמפּף פאַר דאָס רעכט פון יעדען מענשען אנצוערקענען וועלכע רעליגיאָן ער האָט געוואָלט, צו פערטייטשען די ביבעל לויט זיין אייגענעם בעגריף, אויסצו־קלייבען זיין אייגענעם גלח — אין קורצען, דאָס רעכט פון דעם איינצעלנעם אויף די גייסטיגע און רעליגיעזע ענטוויקלונג, וואָס פּאַסט איהם אַם בעסטען. וויטער האָט זי פערלאַנגט דאָס רעכט פון יעדער געמיינדע, פון יעדער שטאָדט, אויף אויטאָנאָמיע. אָבער די בויערען־אויפשטענדע אין ענגלאַנד האָבען ניט ער־שטרעבט אזוי אַלגעמיין, ווי אין פראַנקרייך, די אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע אָבצאָהלונגען אָדער דאָס צוריקקריגען פון דעם קאָמונאַלען לאַנד. און ווען קראָמוועל'ס ארמעען האָבען צושטערט א געוויסע צאָהל שלעסער, וואָס האָבען רעפּרעזענטירט אמת'ע פעסטונגען פון פעאָדאַליזם, האָבען דיעזע ארמעען אונגליקלי־כער ווייזע ניט אַטאַקירט ניט די פעאָדאַלע פּרעטענזיעס פון די לאָרדען אויף דאָס לאַנד און ניט זאָגאַר דאָס רעכט זייערס צו זיין ריכטער איבער זייערע וואַססאַלען. וואָס די ענגלישע רעוואָ־לוציאָן האָט יע אויפגעטהאָן, איז געווען דאָס, וואָס זי האָט ערקעמפּפט אייניגע גרויסע רעכטע פאַר דעם איינצעלנעם, אָבער זי האָט ניט אָבגעשאַפט די פעאָדאַלע מאַכט פונ'ם לאָרד. זי האָט איהר בלויז עטוואָס געענדערט, וועהרענד זי האָט אויפגע־האַלטען זיין מאַכט איבער'ן לאַנד, די מאַכט, וועלכע ער האָט נאָך ביז היינט.

די ענגלישע רעוואָלוציאָן האָט אָהן צווייפעל פעסטגעשטעלט די פּאָליטישע מאַכט פון דעם מיטעלקלאַס, אָבער דיעזע מאַכט איז נור דערגרייכט געוואָרען, טהיילענדיג זיך אין איהר מיט דער לאַנד־אריסטאָקראַטיע, און אויב די רעוואָלוציאָן האָט געגעבען דעם ענגלישען מיטעלקלאַס א גליקליכע צייט פאַר זיין אינדו־סטריע און האַנדעל, איז דאָס געווען מיט דעם תנאי אז דער

מיטעלקלאַס זאָל זיך ניט בענוצען דערמיט, אום צו אַטאַקירען די לאַנד־פּריווילעגיעס פון דעם אַדעל. אומגעקעהרט, דער מיטעלקלאַס האָט געהאָלפען פערגרעסערען דיעזע פּריווילעגיען, וועניגסטענס אין ווערטה. ער האָט געהאָלפען דעם אַדעל נעהמען געזעצליכען בעזיץ פון דעם קאָמונאַלען לאַנד מיט דער הילף פון דעם „ענקלאָזור אַקט“, וועלכער האָט געבראַכט די גאַנצע לאַנד־בעפעלקערונג אין טיעפען עלענד, האָט איהר בלויזגעשטעלט צו דעם גענאָד פון די לאַנד־אייגענטהימער, און האָט געצוואונגען אַ גרויסען צאָהל פון דיעזער לאַנד־בעפעלקערונג אַריבערצוציהען אין די שטעדט, וואו, אַלס פּראָלעטאַריער, זיינען זיי איבערגעגעבען געוואָרען אין די מאַכט פון די מיטעלקלאַס־פאַבריקאַנטען. דער ענגלישער מיטעלקלאַס האָט אויך געהאָלפען דעם אַדעל ניט נור צו מאַכען פון זיין לאַנד־אייגענטהום ריעזיגע פערמעגענס, נור אויך צו האָבען אַ געוואַלדיגע פּאָליטישע און ריכטערליכע מאַכט, צוריק איינפיהרענדיג די אַלטע פעאָדאַלע רעכטע. ער האָט אויך געהאָלפען דעם אַדעל צו פערצעהנפאַכען זיינע איינקינפטע, ערלויבענדיג איהם דורך די לאַנד־געזעצע, וועלכע שטערען דעם פערקויף פון די מאַיאָנטקעס, צו מאָנאָפּאָליזירען דאָס לאַנד, די נויטווענדיגקייט אין וועלכען עס האָט זיך געפיהלט אַלץ מעהר און מעהר צווישען אַ בעפעלקערונג, וועמעס אינדוסטריע און האַנדעל זיינען געוואָרען אַלץ גרעסער און גרעסער.

מיר ווייסען איצט, דאָס דער פראַנצויזישער מיטעלקלאַס, בעזאָנדערס דער העכערער מיטעלקלאַס, וואָס איז געווען בעשעפטיגט אין אינדוסטריע און האַנדעל, האָט געוואונשען נאָכצוטהאָן דעם ענגלישען מיטעלקלאַס אין זיין רעוואָלוציאָן. אויך ער וואָלט גערן געמאַכט אַ פערבינדונג סיי מיט דעם קעניגטהום און סיי מיט׳ן אַדעל, אום צו דערגרייכען די פּאָליטישע מאַכט. אָבער ער האָט עס ניט אויסגעפיהרט, ווייל דער פונדאַמענט פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציאָן איז געווען, גליקליכערווייזע, פיעל ברייטער, ווי פון דער רעוואָלוציאָן אין ענגלאַנד. אין פראַנקרייך איז די בעוועגונג ניט געוועזן בלויז אַן אויפשטאַנד, אום צו

געווינען רעליגיעזע פרייהייט, אָדער זאָגאר קאָמערציעלע און אינדוסטריעלע פרייהייט פאר דעם איינצעלנעם, אָדער גאָר אריינצוברענגען די מוניציפאלע אויטאָריטעט אין די הענד פון איינינע מיטעלקלאס־מענשען. עס איז געווען מעהר פון אַלץ א ב ו י ע ר ע ן־אויפשטאנד, א בעוועגונג פון פאָלק, אום צוריק־צוקריגען דעם בעזיץ פון לאנד און צו בעפרייען איהם פון די פעאָדאלע פערפליכטונגען, וועלכע זיינען געלעגען אויף איהם, ווי א שווערע משא. און וועהרענד דאָס גאנצע איז געווען דורכגע־דרונגען פון א שטארקען אינדיווידואליסטישען עלעמענט — דעם וואונש צו בעזיצען דאָס לאנד יעדער בעזונדער — איז דאָרט אויך געווען דער קאָמוניסטישער עלעמענט, דאָס רעכט פון דער גאנצער נאציאָן אויפ׳ן לאנד — א רעכט, וועלכען מיר וועלען זעהן הויך פראָקלאמירט דורך די אָרעמערע קלאסען אין 1793.

דאָס איז עס, ווארום עס וואָלט געווען א מאָדנע פערמינ־דערונג פון דער וויכטיגקייט פון דעם בויערען־אויפשטאנד אין דעם זומער פון 1789, ווען מען זאָל איהם פאָרשטעלען בלויז אלס אן עפּיזאָד פון קורצען דויער, וועלכער איז געקומען אלס רעזולטאט פון דעם ענטהוזיאזמוס איבער דעם שטורץ פון דער באסטיל.

פופצעהנטער קאפיטעל.

די שטעדט.

דער צושטאַנד פון די שטעדט־אינסטיטוציאָנען. — פעאָדאַלע רעכטע עקזיסטירען נאָך. — די נויטווענדיגקייט פון מוניציפּאַלע רעפאָרמען. — די שטאָדט־מענשען רעוואָלטירען. — פאַר אַ נייע מוניציפּאַליטעט געשטימט. — די וויכטיגקייט פון דער קאָמונאַליסטישער בעוועגונג. — די פּאַריזער קאָמונע. — אַנדערע שטעדט פאָלגען נאָך. — אונרוהען אין שטראַסבורג. — אַ נייע קאָרפּאָראַציאָן געגרינדעט. — מיטעל־קלאַס בעפּריוט פון פעאָדאַליזם. — רויאָטען אין טראָיע, אַמיען און אַנדערע שטעדט. — די בעדייטונג פון דעם פאָלקס טהעטיגקייט אין דעם משך פון דער רעוואָלוציאָן.

אין דעם 18טען יאָהרהונדערט זיינען די מוניציפּאַלע אינסטיטוציאָנען אין גאַנצען געזונקען, אַ דאַנק די פערשיעדענע מאַסרעגעלען געגען זיי פון דער קעניגליכער אויטאָריטעט פאַר גאַנצע צוויי הונדערט יאָהר.

זייט דער אָבשאַפונג פון די געריכטס־פערזאַמלונגען פון די שטאָדט־מענשען, וועלכע האָבען אין פריהערע צייטען געהאַט די השגחה איבער די אַדמיניסטראַציאָן און די רעכט־פיהרונג פון דער שטאָדט־בעפעלקערונג, זיינען די געשעפטען פון די גרויסע שטעדט געגאַנגען אַלץ ערגער און ערגער. די שטעלען פון „די שטאָדט־ראַטהגעבער“ האָבען בעדאַרפט געקויפט ווערען פון דער געמיינדע, און גאַנץ אָפט איז אַזאַ רעכט געקויפט געוואָרען פאַר דאָס גאַנצע לעבען. דיעזע בעראַטהונגס־פערזאַמלונגען זיינען

זעלטען צוזאמענגעקומען, אין מאנכע שטעדט איין מאָל אין זעקס מאָנאטען, און זאָגאר דאן איז די ארבייט ביי דיזע צוזאמענ־טרעפונגען געווען א זעהר נאכלעסיגע. דער רעגיסטראר האָט געפיהרט דאָס גאנצע געשעפט. און, אלס א כלל, האָט ער ניט פערפעהלט צו מאכען די, וועלכע זיינען געווען פעראינטערעסירט, איהם גוט בעצאָהלען. די פערשיעדענע אדוואָקאטען, און נאָך מעהר דער גובערנאטאָר פון דער פראָווינץ, האָבען שטענדיג זיך אריינגעמישט, אום צו שטערען אירגענד וועלכע מוניציפּאלע אויטאָנאָמיע.

אונטער דיזע אומשטענדען זיינען די אנגעלעגענהייטען פון שטאָדט אריינגעפאלען אלץ מעהר און מעהר אין די הענד פון פינף אָדער זעקס פאמיליען, וועלכע האָבען פערטהיילט די מייסטע איינקינפטע איהרע צווישען זיך. די חתונה־איינקינפטע, וועלכע מאנכע שטעדט האָבען נאָך געהאט, ווי אויך פערשיע־דענע איינקינפטע פון דעם שטאָדט־האנדעל און שטייערען זיינען אלע אוועק, אום רייך צו מאכען אַט די עטליכע פאמיליען. אחוץ דעם, שטאָדט־מעיאָרען און בעאמטע האָבען אָנגעהויבען צו האנדלען אין קאָרן און פלייש, און באלד זיינען זיי געוואָרען מאָנאָפּאָליסטען. בדרך כלל, האָט די גאנצע ארבייטער־בעפעל־קערונג זיי געהאסט. די אונטערטהעניגקייט פון די בעאמטע, פון די ראטהגעבער און די שטאָדט־פיהרער צום העררן אינטענדאנט (דעם גובערנאטאָר) איז געווען אזא, דאָס זיין קאפּריז איז געוואָ־רען געזעץ. און דיביישטייערונגען פון דער שטאָדט צו דעם גובערנאטאָר׳ס וואוינונג, צו דער הערערונג פון זיין געהאלט, צו מאכען איהם מתנות פאר די עהרע פון האלטען זייערע קינדער ביים טויף־קוואל, און אזוי ווייטער, זיינען געוואָרען אלץ גרע־סערע — שווין ניט ריידענדיג פון די מתנות, וועלכע מען האָט געמוזט שיקען יעדען יאָהר צו פערשיעדענע גרויסע פערזענליכ־קייטען אין פאריז.

אין די שטעדט, ווי אין די דערפער, האָבען די פעאָדאלע רעכטע נאָך עקזיסטירט. דער בישאָף איז נאָך אלץ געווען דער פעאָדאלער לאָרד, און די לאָרדען פון די פערשיעדענע מינים

האָבען ניט נור אויפגעהאַלטען פאַר זיך זייערע עהרען־רעכטע, אָדער דאָס רעכט זאָגאַר פון אריינמישען זיך אין די נאָמינירונג פון שטאָדט־פיהרער, נור אויך, אין מאַנכע שטעדט, האָבען זיי זיך געהאַלטען פעסט ביי זייערע רעכטע פון אַליין צו זיין די ריכטער. אין א נ ז ש ע ר זיינען געווען זעכצעהן אַזעלכע הערען־געריכטע, ד ו ז ש א ן האָט אויפגעהאַלטען, אחוץ די מוניציפּאַלע געריכטע, זעקס גלח׳ישע געריכטע. אַלע דיעזע זיינען געוואָרען פעט אין מיטען פון א האַלב־פערהונגערטען פאָלק. ט ר אָ י ע האָט געהאַט ניין פון דיעזע טריבונאַלען, אַחוץ צוויי קעניגליכע געריכטע. אַזוי דאָס די פּאָליציי האָט ניט אימער געהערט צו די שטעדט, נור צו די, וועלכע האָבען דאָס פערכאַפּט די אַדמיניסטרירונג פון „גערעכטיגקייט“. אין קורצען, עס איז געווען די פעאָדאַלע סיסטעם אין פולען גאַנג.

אָבער וואָס עס האָט מעהר פון אַלץ אַרויסגערופען דעם צאָרן פון די בירגער איז געווען דאָס, וואָס אַלערליי פעאָדאַלע שטייערען זיינען גענומען געוואָרען פון די בירגער, און בעזאָנדערס פון די־אַרבייטער. ניט אַזוי שווער, אפשר, ווי אין דאָרף, אָבער דאָך זעהר שווער, ווען זיי זיינען געווען נאָך א צולייג צו די אַלע אַנדערע שטאָדט־שטייערען.

וואָס עס האָט געמאַכט דיעזע אָבצאָהלונגען בעזאָנדערס פערהאַסט, איז געווען דאָס הונדערטע פּריווילעגירטע פּערזענליכקייטען האָבען אויסגעפיהרט צו זיין פריי פון דיזע אבצאָהלונגען. די גלחים, די אַדעל־לייט, די אָפיציערען אין דער ארמיי — דיעזע אַלע זיינען פריי געווען פון אַלערליי שטייערען לויט געזעץ, אַזוי גוט, ווי די „בעאַמטע פון דעם קעניגליכען הויז־האַלט“ און אַנדערע טשינאָווניקעס, וועלכע האָבען בעצאָהלט פאַר זייערע טיטלען, אום נור צו שמייכלען זייער שטאָלץ און אום ניט צו דאַרפען צאָהלען קיינע שטייערען. אַן אָנווייז אויף זייערע טיטולען, אויסגעקריצט איבער זייערע טהירען, איז שוין געווען גענוג גרונד, אַז זיי זאָלען ניט צאָהלען דאָס מינדעסטע דער שטאָדט. איינער קען זיך לייכט פאָרשטעלען, ווי די איינפאַכע שטאָדט־בירגער האָבען געהאַסט דיעזע פּריווילעגירטע פּערזאָנען.

די גאַנצע מוניציפּאַלע סיסטעם האָט דאַרום געמוזט רעפאָר־מירט ווערען. אָבער ווער קען זאָגען, ווי לאַנג דיעזע אויפגאַבע פון רעפאָרמירונג וואָלט געדויערט, ווען זי וואָלט איבערגעלאָזען געוואָרען צו דער גרינדונגס־פערזאמלונג? גליקליכערווייזע האָבען די שטאָדט־מענשען אַליין עס אונטערנומען, און נאָך מעהר דער־פאַר, ווייל אין דעם זומער פון 1789 איז צוגעקומען נאָך אַן אורזאַכע פון אונצופריעדענהייט צו די אַלע, וועלכע מיר האָבען אויסגערעכענט. דיעזע אורזאַכע איז געווען דער הונגער, דער אונגעהייער גרויסער פּרייז אויף ברויט, און דער מאַנגעל, אין וועלכען די אָרעמע קלאַסען האָבען געלעבט אין די מייסטע שטעדט. זאָגאר אין יענע פּלעצער, וואו די שטאָדט־רעגירונג האָט געטהאָן איהר בעסטעס צו מאַכען קלענער דעם פּרייז פון ברויט דורך דעם, וואָס זי האָט אַליין געקויפט קאָרן, אָדער דורך דעם, וואָס זי האָט בעשטימט דעם פּרייז, איז דאָך ברויט געוועזן אימער ווענינ, און די הונגעריגע מענשען זיינען געשטאַנען אין לאַנגע רייהען ביי די טהירען פון די בעקער.

אָבער אין פיעלע שטעדט האָבען דער מעיאָר און די שטאָדט־פיהרער נאָכגעפאָלגט דעם ביישפּיעל פון קעניגליכען הויף און די פּרינצען און האָבען אַליין ספּעקולירט אין דעם ברויט־יקרות. דאָס איז עס געווען, וואָרום — נאָך דעם, ווי עס האָט זיך פער־שפּרייט די נייעס פון דעם איינגעהמען פון דער באַסטיל און פון דער הינריכטונג פון פולאָן און בערטהיע, — די שטאָדט־מענשען האָבען אָנגעהויבען רעוואָלטירען מעהר אָדער ווענינער איבעראַל. צוערשט האָבען זיי געמאַכט, אַז עס זאָל זיין אַ בעשטימטער פּרייז אויף פלייש און ברויט; זיי האָבען פערניכטעט די הייזער פון די הויפּט־מאָנאָפּאָליסטען, זיי האָבען פערכאַפּט די שטאָדט־געביידען, און האָבען נאָמינירט דורך אַ פאָלקס־אָבשטימונג נייע שטאָדט־רעגיערונגען, גאָר ניט נעהמענדיג אין אכט די רעכטע פון דער אַלטער מוניציפּאַלער קערפּערשאַפט אָדער די עמטער, וועלכע זיינען געקויפט געוואָרען פאַר געלד פון פערשיעדענע שטאָדט־פיהרער. אזוי האָט זיך אָנגעהויבען אַ בעוועגונג פון דער העכסטער וויכטיגקייט, ווייל די שטאָדט האָט דערמיט

בעהויפּטעט ניט נור איהר אויטאָנאָמיע, נור אויך איהר ענט־שלאָסענהייט צו נעהמען אַן אַקטיווען אַנטהייל אין דער אַלגע־מיינער רעגיערונג פון דער נאַציאָן. עס איז געווען, ווי אַלאַרד האָט גאַנץ ריכטיג בעמערקט, אַ קאָמונאַליסטישע בעוועגונג פון אַ זעהר גרויסער וויכטיגקייט, אין וועלכער די פּראָווינץ האָט נאָכגעטהאָן פּאַריז, וואו, ווי מיר האָבען געזעהן, די קאָמינע איז געגרינדעט געוואָרען דעם 13טען יולי. עס איז קלאָהר, דאָס דיעזע בעוועגונג איז געווען וויית ניט קיין אַלגעמיינע. זי האָט זיך אָנגעהויבען גאַנץ בולט נור אין אַ געוויסע צאָהל שטעדט, הויפּטזעכליך אין איסט־פראַנקרייך. אָבער איבעראַל האָט די אַלטע שטאַדט־רעגיערונג פון דעם אַלטען שטייגער געמוזט זיך אונטערגעבען צום ווילען פון פאָלק, אָדער, וועניגסטענס, צו דעם ווילען פון די אויסגעוועהלטע אין די לאָקאַלע פערזאַמלונגען.

אַזוי איז פּאָלבראַכט געוואָרען, גלייך אין אָנפאַנג, אין יולי און אויגוסט, די גרויסע קאָמונאַליסטישע רעוואָלוציאָן, וועלכע די גרינדונגס־פּערזאַמלונג האָט ערשט שפּעטער געמאַכט געזעצ־ליך מיט די מוניציפּאַל־געזעצע פון דעצעמבער 14, 1789, און פון יוני 21, 1790. עס איז בעשיינפּערליך, דאָס דיעזע בעוועגונג האָט געבראַכט דער רעוואָלוציאָן אַ מעכטיגען שטראָם פון לעבען און קראַפט. דער גאַנצער כח פון דער רעוואָלוציאָן האָט זיך קאָנצענטרירט, ווי מיר וועלען עס זעהן, אין 1792, 1793, אין די מוניציפּאַליטעטען פון די שטעדט און דערפער, פון וועלכע די רעוואָלוציאָנערע קאָמונע אין פּאַריז איז געווען דער פּראָטאָטיפּ, דער מוסטער.

דער סיגנאַל פאַר דיעזע איבערבויאונג איז געקומען פון פּאַריז. ניט וואַרטענדיג אויף דעם מוניציפּאַל־געזעץ, פאַר וועל־כען די פערזאַמלונג וועט ווען־עס־איז שטימען, האָט פּאַריז זיך אַליין געגעבען אַ קאָמונע. זיין שטאָדט־ראַטה, זיין מאַיאָר (באַילי) און דער קאָמאַנדיר פון זיין נאַציאָנאַלער גוואַרדיע (לאַפּאַיעט) זיינען אויסערוועהלט געוואָרען. נאָך מעהר, זיינע זעכציג דיסטריקטען זיינען אָרגאַניזירט געוואָרען — „זעכציג רעפּובליקען“, — ווי מאָנטשיאָ האָט זיי אַזוי אויסגעצייכענט

אַנגערופען: ווייל, כאָטש דיעזע דיסטריקטען האָבען איבערגעגע־בען די אויטאָריטעט צו די פערזאמעלטע רעפּרעזענטאנטען פון דער קאָמונע און צום מעיאָר, האָבען זיי דאָך עטוואָס פון דיעזער אויטאָריטעט בעהאלטען פאר זיך. „אויטאָריטעט איז אלעס“, האָט געזאָגט בעילי, „און עס איז דאָ זעהר וועניג פון דעם אין דעם צענטער“. „יעדער דיסטריקט איז אַן אונאבהענגיגע מאכט“, ערקלערען מיט פערדרוס די פריינד פון אָרדנונג און הערשאפט, ניט בעגרייפענדיג, אַז אַזוי איז עס, ווי רעוואָלוציאָנען ווערען געמאכט.

וועהרענד די נאציאָנאלע פערזאמלונג האָט געהאט צו קעמפּפען געגען איהר אייגענע אויפלייזונג, און האָט געהאט איהרע הענד אַזוי פול מיט פערשיעדענע זאכען, ווען וואָלט זי געקאָנט אָנהויבען דיסקוטירען אַ געזעץ וועגען דער רעאָרגאניזי־רונג פון די געריכטען? זי איז קוים געווען אַזוי ווייט ערשט ביים סוף פון צעהן מאָנאטען פון איהר עקזיסטענץ. אָבער „דער דיסטריקט פּעטיט־אָגאָסטינס האָט בעשלאָסען אויף זיין אייגע־נעם חשבון“, דערצעהלט בעילי אין זיינע מעמאָארען, „דאָס עס זאָלען בעשטימט ווערען פריעדענס־ריכטער“. און דער דיסטריקט האָט טאקע גלייך גענומען און זיי אויסערוועהלט. אנדערע דיס־טריקטען און אנדערע שטעדט, שטראסבורג איבערהויפּט, האָבען געטהאָן דאָס זעלבע, און ווען עס איז אָנגעקומען די נאכט פון פיערטען אויגוסט, און דער אדעל האָט געמוזט זיך ענטזאגען פון זיינע ריכטער־רעכטע, האָבען זיי שוין אין פיעלע שטעדט פיעל פריהער פערלאָרען זייערע רעכטע, ווייל נייע ריכטער זיינען בעשטימט געוואָרען פון פאָלק. די גרינדונגס־פערזאמלונג האָט אויף אזא אופן ניט געהאט צו טהאָן קיין אנדער זאך, ווי נור איינצושליסען דעם אויסגעפיהרטען פאקט אין די קאָנסטיטוציאָן פון 1791.

ט ע י ן און אלע בעוואונדערער פון דער רעגיערונגס־אָרדנונג פון די פערשלאָפענע מיניסטאָרען זיינען, אָהן צווייפעל, שטארק אויפגעטרייסעלט געוואָרען ביי דעם געדאנק, דאָס דיעזע דיסטריקטען זיינען פאָראויסגעלאָפען דער פערזאמלונג מיט

איהרע געזעצע און האָבען מיט זייער בעשלוס אָנגעצייגט אויף דעם ווילען פון פאָלק. אָבער דאָס איז דער שטייגער, ווי מענש־ליכע אינסטיטוציאָנען ענטוויקלען זיך, ווען זיי זיינען ניט דער פּראָדוקט פון א ביוראָקראַטיע. אויף דעם זעלבען אופן זיינען אַלע גרויסע שטעדט אויפגעבויט געוואָרען. מיר קענען נאָך זיי איצט זעהן אזוי אויפגעבויט ווערען. דאָ איז א גרופּע פון הייזער און עטליכע קראָמען ארום זיי. דאָס וועט זיין א וויכטיגער פּונקט אין א צוקינפטיגער שטאָדט. דאָרט איז א שליאך, וועלכער איז נאָך קוים בעמערקבאר, און דיעזער וועט זיין איין שעהנעם טאָג איינע פון איהרע גרויסע גאסען. דאָס איז די „אנארכיסטישע" ענטוויקלונג, דער איינציגער אופן, וואָס איז אין איינקלאנג מיט דער פרייער נאטור. עס איז דאָסזעלבע זאָגאר מיט אינסטיטוציאָנען, ווען זיי זיינען דער אָרגאנישער פּראָדוקט פון לעבען. און דא־רום האָבען עס רעוואָלוציאָנען אזא גרויסע וויכטיגקייט אין דעם לעבען פון געזעלשאפטען. זיי ערלויבען די מענשען אָנצופאנגען מיט דער אָרגאנישער איבערבויענדער ארבייט, אונגעשטערט פון דער אויטאָריטעט, וועלכע, נויטווענדיגערווייזע, שטעלט מיט זיך אימער פאָר די פערגאנגענע צייטען.

לאָמיר דארום א בליק טהאָן אויף מאנכע פון דיעזע קאָמו־נאלע רעוואָלוציאָנען.

אין 1789 האָט זיך א נייעס פערשפּרייט מיט א לאנגזאמקייט, וועלכע מיר איצט קענען קוים בעגרייפען. אזוי אין ש א ט אָ־ט ה י ע ר, דעם 12טען יולי, און אין ב ע נ ז א נ ס אָ ן, דעם 27טען האָט ארטהור יאָנג ניט געפונען אן איינציג קאפּע אָדער אן איינציגע צייטונג. די נייעס, פון וועלכע מען האָט גערעדט, איז געווען אלט שוין א צוויי וואָכען. אין ד י ז ש אָ ן, ניין טעג נאָך דעם גרויסען אויפשטאנד אין שטראסבורג, נאָך דעם איינגעהמען פון דעם טאון־האָל דורך די רעבעלען, האָט קיינער ניט געוואוסט וועגען דעם. דאָך די נייעס, וואָס איז געקומען פון פּאריז, ווען עס איז זאָגאר געקומען אין דער געשטאלט פון א לעגענדע, האָט אָנגעטריבען די מענשען צום אויפשטאנד. אַלע דעפּוטאטען, האָט מען דערצעהלט, זיינען ארייגעשפּארט געוואָ־

רען אין די באסטיל; און וואָס אָנבעטרעפט די „גרויזאמקייטען“, בעגאנגען פון מאריע אנטאָאנעט, וועגען דעם האָט יעדער איינער נערעדט מיט איבערצייגונג.

אין שטראסבורג האָבען די אונרוהען זיך אָנגעפאנגען דעם 19טען יולי, אזוי שנעל ווי די נייעס פון דעם שטורץ פון דער באסטיל און דער הינריכטונג פון דע־לאוני האָט זיך פערשפרייט איבער׳ן שטאָדט. די מענשען האָבען שוין פון פריהער גהאט א כעס אויף דעם שטאָדט־ראטה פאר זיין לאנגזאמקייט אין מיטצוטהיילען צו די פאָלקס־פאָרשטעהער, — דאָ הייסט, צו די וואהל־מענער—די רעזולטאטען פון זייערע איבערלעגונגען איבער די קריוודעס, וואָס די אָרימע קלאסען האָבען צוגעשטעלט צו דער נאציאָנאלער פערזאמלונג. דאָס פאָלק האָט דארום אטאַקירט דאָס הויז פון ל ע מ פּ, דעם מעיאָר, און עס פערניכטעט.

דורך דעם אָרגאן פון זיין „בירגער־פערזאמלונג“ האָט דאָס פאָלק געפאָדערט — איך ציטיר פון טעקסט — „די פערזיכערונג פון דער פאָליטישער גלייכהייט פון די בירגער און זייער איינפלוס אין די וואהלען פון די אדמיניסטראטאָרס פון עפענטליכען איינענטהום און פון פריי־אויסערוועהלטע ריכטער“.

זיי האָבען פערלאנגט, אז קיין אויפמערקזאמקייט זאָל ניט געשענקט ווערען צו דעם עקזיסטירענדען געזעץ, און דאָס דורך אַן אַלגעמיינע אָבשטימונג זאָל אויסגעוועהלט ווערען א נייער שטאָדט־ראטה, ווי אויך אַלע ריכטער. די שטאָדט־רעגירונג, פון איהר זייט, האָט ניט געהאט קיין גרויסען וואונש צו טהון עס, און זי האָט געגענגעשטעלט די מנהגים פון עטליכע יאָהרהונדערטע געגען די פאָרגעשלאָגענע ענדערונג. דאן האָט דאָס פאָלק זיך פערזאמעלט פאר א בעלאגערונג ארום דעם טאון־האָל, און א האָגעל פון שטיינער האָט אָנגעהויבען פאלען אין דעם צימער, וואו עס זיינען אָנגעגאנגען די פערהאנדלונגען צווישען דער רעגיערונג און די רעוואָלוציאָנערע פאָרשטעהער. און אויף דיעזען ארגומענט האָט די שטאָדט־רעגיערונג גלייך נאָכגעגעבען.

דערווייל, זעהענדיג אָרימע און הונגעריגע מענשען זיך פערזאמלען אין די גאַסען, האָט דער רייכער מיטעלקלאַס זיך

בעוואַפּענט געגען פאָלק, און אוועקגעהענדיג צום הויז פון גראַף ר אָ ש א מ ב אָ, דעם גובערנאטאָר פון דער פּראָווינץ, האָט ער געבעטען זיין ערלויבנים פאר די רעספּעקטאבלע בירגער צו טראָגען וואפען און צו בילדען זיך אין א פּאָליציי, צוזאמען מיט דער ארמיי, א פּאָדערונג, וועלכע דער קאָמאנדירענדער אָפיציער, „איינגעזאפּט מיט אריסטאָקראטישע אידעען" האָט, ניט פיעל טראכטענדיג, ענטזאגט, ווי דע־לאוני האָט עס געטהאָן אין דער באסטיל.

דעם פאָלגענדען טאָג, ווען עס האָט זיך פערשפּרייט א קלאנג, דאָס די שטאָדט־רעגיערונג האָט צוריקגעצויגען דאָס, וואָס זי האָט שוין נאָכגעגעבען, איז דאָס פאָלק וויעדער אוועק אטאקירען דעם טאון־האָל, פאָדערענדיג די אָבשאפונג פון אלע שטאָדט־שטייערען און סובסידיען. אזוי ווי דאָס איז געטהאָן געוואָרען אין פּאריז, קען דאָך דאָס זעלבע אויסגעפיהרט ווערען אין שטראסבורג. ארום א זייגער זעקס האָבען מאסען „ארבייטער, בעוואפענט מיט העק און האמערס, מארשירט פון דריי גאסען צום טאון־האָל. זיי האָבען אויסגעבראָכען די טהיר מיט זייערע העק, האָבען זיך איינגעבראָכען אין די ארכיוון און אין זייער כעס האָבען זיי פערניכטעט אלע אלטע פּאפּיערען, וואָס האָבען זיך אָנגעזאמעלט אין די אָפיסעס. זיי האָבען אויסגעגאָסען זייער בלינדען צאָרן אויף די פּאפּיערען; זיי זיינען אלע ארויסגע־וואָרפען געוואָרען דורך די פענסטער און פערניכטעט געוואָרען", האָט געשריעבען דער נייער שטאָדט־ראטה. די דאָפּעל־טהירען פון אלע ארכיוון זיינען מיט געוואלד אויפגעעפענט געוואָרען, אום צו פערברענען די אלטע דאָקומענטען; און אין זייער האס געגען די אלטע רעגיערונג, האָבען די מענשען זאָגאר צובראָכען די מעבעל פון טאון־האָל און געשליידערט עס אין גאס. דער רעקאָרד־אָפיס, דער דעפּאָ פון מאיאָנטקעס, איבער וועלכע עס זיינען אָנגעגאנגען פּראָצעסען, האָבען געטהיילט דעם זעלבען שיקזאל. אין דעם טעקס־זאמלער'ס אָפיס זיינען אויפגעבראָכען געוואָרען די טהירען, און אלע קוויטונגען זיינען אוועקגענומען געוואָרען. די סאָלדאטען, וואָס זיינען אוועקגעשטעלט געוואָרען

לעבען טאון־האָל, האָבען גאָר ניט געקענט העלפען. דאָס פאָלק האָט געהאַנדעלט, ווי עס האָט געוואָלט.

די שטאָדט־רעגיערונג, פול מיט מורא, האָט שנעל אראָב־געלאָזען די פרייזען פון פלייש און ברויט און האָט בעשטימט דעם פרייז פון א זעקס־פונטיגען ברויט צו צוועלף סו.*) דאַן האָבען זיך אָנגעפאנגען פריינדליכע אונטערהאנדלונגען מיט די צוואנציג טריבױנס (גילדעס, צעכען) פון שטאדט פאר די אויסארבייטונג פון א נייער שטאָדט־קאָנסטיטוציאָן. זיי האָבען זיך געמוזט אונטערארייכען, ווייל איבער׳ן גאַנצען שטאָדט זיינען פאָרגעקומען ראיאָטען און אויך אין די דיסטריקטען ארום שטראסבורג, וואו דאָס פאָלק האָט ארויסגעיאָגט די געזעצליכע בעלי־בתים און פיהרער פון דער קאָמונע, און האָבען נאָמינירט אנדערע, אין דער זעלבער צייט ארויסשטעלענדיג פאָדערונגען אויף די וועלדער און אויף פיעלע אנדערע רעכטע, וועלכע זיינען געווען פונקט דאגעגען דעם געזעצליך עטאבלירטען אייגענטהום. „עס איז א מאָמענט, ווען יעדער גלויבט, אז איצט איז די ריכ־טיגע געלעגענהייט צוריקצוקריגען די ווידערקעהרונג פון זייערע כלומרשט׳דיגע רעכטע“, האָט געשריעבען די רעגיערונג אין א בריעף, דאטירט דעם 5טען אויגוסט.

און אויף דעם אלעם איז דעם 11טען אויגוסט אין שטראס־בורג אָנגעקומען די נייעס פון דער נאכט פון 4טען אויגוסט אין דער פערזאמלונג, און די אונרוהיגקייטען זיינען געוואָרען נאָך סטראשענדער; און נאָך מעהר דערפאר, ווייל די ארמעע האָט געשלאָסען ברודערשאפט מיט׳ן פאָלק. דאן האָט די אלטע קאָר־פאָראציאָן בעשלאָסען צו רעזיגנירען. דעם פאָלגענדען טאָג, אויגוסט דעם 12טען, האָבען אויך די 300 אָלדערמען רעזיגנירט פון זייערע עמטער אָדער, ריכטיגער, פון זייערע פריווילעגיען.

*) ווייץ איז דאַן געווען 19 ליווערס אַ זאַק. די פרייזען האָבען זיך אַ הויב געטהאָן צו ענדע אויגוסט ביז 28 און 30 ליווערס, אַזוי, דאָס די בעקער איז פערבאָטען געוואָרען צו באַקען קייקס אָדער פענסי־ברויט.

עס זיינען אויסערוועהלט געוואָרען נייע אויף זייער פּלאַץ, און זיי האָבען בעשטימט די ריכטער. אזוי איז דעם 14טען אויגוסט געגרינדעט געוואָרען א נייע קאָרפּאָראציאָן, א צייטליכער סענאט, וועלכער האָט בעדאַרפט פיהרען די אנגעלעגענהייט פון שטאָדט, ביז די פערזאמלונג אין ווערסאַיל וועט פעסטשטעלען א נייע מוניציפּאלע קאָנסטיטוציע. ניט וואַרטענדיג אויף דיעזע קאָנ־סטיטוציע, האָט שטראסבורג זיך געגעבען א קאָמונע און ריכטער, וואָס זיינען געוועזן איהם צום הארצען.

דער אלטער רעזשים איז אויף אַזאַ אופן צובראָכען געוואָרען אין שטראסבורג, און דעם 17טען אויגוסט האָט מ. דיעטריך גראטולירט די נייע אָלדערמען אין פאָלגענדע ווערטער.

„מיינע הערען, די רעוואָלוציאָן וועלכע האָט נור וואָס שטאטגעפונען, וועט בעצייכענען די צייט פון דעם צוריקקעהרען פון פּערטרויען, וועלכע זאָל פעראייניגען די בירגער פון איין קאָמונע. דיעזע ווירדיגע פערזאמלונג איז נור־וואָס פריי אויסער־וועהלט געוואָרען פון זייערע מיטבירגער צו זיין זייערע פאָר־שטעהער... דעם ערשטען געברויך, וואָס איהר האָט געמאכט פון אייער מאכט איז געוועזן צו בעשטימען אייערע ריכטער. וואָס פאַר א קראַפט קען ארויסוואקסען פון דיעזער פעראייניגונג!“ דיעטריך האָט אויך פאָרגעשלאָגען, אז דער 14טער אויגוסט, דער טאָג פון דער רעוואָלוציאָן אין שטראסבורג, זאָל געמאכט ווערען צו א בירגערליכען יו"ט.

איין וויכטיגער פאקט איז בולט אין דיעזער רעוואָלוציאָן. דער מיטעלקלאס אין שטראסבורג איז בעפרייט געוואָרען פון דער פעאָדאלער סיסטעם. אָבער ער אליין האָט גאָר ניט געהאט ברעה אויפצוגעבען די פעאָדאלע רעכטע, וואָס ער האָט געהאט איבער געוויסע שטיקער לאנד. ווען די צוויי דעפּו־טאטען פון שטראסבורג אין דער נאציאָנאל־פערזאמלונג זיינען צוגערעדט געוואָרען פון זייערע חברים זיך אָבצוזאָגען פון זייערע רעכטע אין דער נאכט פון 4טען אויגוסט, האָבען זיי ענטזאגט זיך דאָס צו טהאָן. און ווען שפּעטער איינער פון דיעזע צוויי דעפּוטאטען האָט פאָרגעבראכט דיעזע אנגעלעגענהייט פאַר דעם

שטראסבורגער מיטעלקלאס, בעטענדיג איהם ניט צו שטעלען זיך אנטקעגען דעם שטראם פון דער רעוואלוציאן, האט דער מיטעלקלאס איהם ניט געהערט און האט געהאלטען אין איין פאדערען זיינע פעאדאלע רעכטע. אזוי זעהן מיר בילדענדיג זיך אין דיעזער שטאדט זייט 1789 א פארטיי, וועלכע וועט זיך פערזאמלען ארום דעם קעניג, ארום „דעם בעסטען פון אלע קעניגע“, ארום „דעם פריעדליכסטען פון אלע מאנארכען“, מיט דעם צוועק צו בלייבען ביי איהרע רעכטע איבער רייכע שטיקער לאנד, וועלכע האבען געהערט צו דער שטאדט אונטער דעם פעאדאלען געזעץ. דער בריעף, אין וועלכען דער צווייטער שטראסבורגער דעפוטאט, ט י ר ק ה י ם, האט אריינגעשיקט זיין רעזיגנאציאן נאכדעם, ווי ער איז אנטלאפען פון ווערסאיל דעם 5טען אקטאבער, איז א דאקומענט פון דער העכסטער וויכ־טיגקייט אין דיעזער בעציהונג. מען זעהט שוין דארט, ווארום די זשיראנדיסטען וועלען פערזאמלען אונטער זייער מיטעלקלאס־פאהן „די פערטהיידיגער פון אייגענטהום“ אזוי גוט, ווי די ראיאליסטען.

וואס עס האט פאסירט אין שטראסבורג גיט אונז א גענוי־גענד קלאהרע אידעע פון דעם, וואס איז פארגעקומען אין אנדערע גרויסע שטעדט. צום ביישפיעל, אין טראיע, א שטאדט, וועגען וועלכער מיר האבען אויך גענוגענדע דאקומענטען, זעהען מיר די בעוועגונג בעשטעהענדיג פון דיזעלבע עלעמענטען. דאס פאלק מיט דער הילפע פון די שכנ׳ישע בויערען, האבען רעבעלירט זייט דעם 18טען יולי נאכדעם ווי זיי האבען געהערט וועגען דעם פערברענען פון די ראנאטקעס אין פאריז. דעם 20טען יולי זיינען מאנכע בויערען, בעוואפענט מיט גראבליעס, העק און פלעקער, אריין אין שטאדט, וואהרשיינליך אום צו פערכאפען די ווייץ, וואס זיי האבען געהאט נויטיג פאר נאהרונג און צום זעען, וועלכע זיי האבען ערווארטעט צו געפינען דארט אין די שפייכ־לערס פון די מאנאפאליסטען. אבער דער מיטעלקלאס האט זיך געבילדעט אין א נאציאנאל־גווארדיע און האט צוריקגעשטויסען די בויערען, וועמען זיי האבען שוין דאן א נאמען געגעבען „די־

רויבער". אין דעם משך פון די 10—15 נאָכפאָלגענדע טעג, בענוצענדיג זיך מיט דעם שרעק, וואָס האָט זיך פערשפרייט — מען האָט גערעדט פון פינף הונדערט רויבער, וואָס קומען פון פאַריז אום צו פערניכטען אַלעס — האָט דער מיטעלקלאַס אָרגאַניזירט זיין נאַציאָנאַל־גוואַרדיע, און די אַלע קלענערע שטעדט האָבען געטהאָן דאָס זעלבע. אָבער דעם פאָלק איז די מעשה גאָר ניט געפעלען געוועזן. דעם 8טען אויגוסט, וואהרשיינליך הערענדיג די נייעס פון דעם 4טען אויגוסט, האָט דאָס פאָלק געפאָדערט וואפען פאר אַלע וואָלונטירען און א מאַקסימום־פרייז אויף ברויט. די שטאָדט האָט זיך ניט געאיילט צו פאָלגען. דאַן האָט דאָס פאָלק ארונטערגעזעצט די פיהרער דעם 19טען אויגוסט, און, ווי אין שטראסבורג, איז אויסערוועהלט געוואָרען א נייע שטאָדט־רעגיערונג.

דאָס פאָלק האָט פערפלייצט דעם טאון־האָל, האָט פערכאַפּט די וואפען און זיי צוטהיילט צווישען זיך. ער האָט זיך אריינגעבראָכען אין די זאַלץ־קראָמען פון דער רעגיערונג; אָבער אויך דאָ האָט ער ניט גערויבט, נור ער האָט בעפוילען, אז דער זאַלץ זאָל פערקויפט ווערען צו זעקס סו. ענדליך, דעם 9טען סעפּטעמבער, האָט די אונרוהיגקייט, וועלכע האָט קיינמאָל ניט אויפגעהערט זייט דעם 19טען אויגוסט, דערגרייכט איהר העכסטען פּונקט. דאָס פאָלק האָט געכאַפּט דעם מעיאָר (היוז) ווען זיי האָבען בעשולדיגט אין וועלען פערטהיידיגען די האנדעלס־מאָנאָפּאָליסטען און האָבען איהם געטוידטעט. זיי האָבען צושטערט זיין הויז, און דאָס הויז פון דעם אַלטען קאָמאַנדאנט, סאן־דזשאָרדזש, וועלכער האָט מיט צוויי וואָכען פריהער ארויסגעגעבען א בעפעהל צו שיסען אין פאָלק. אויך האָבען זיי צושטערט דאָס הויז פון דעם לייטנאנט פון דער בעריטענער פּאָליציי, וועלכער האָט בעפוילען אויפצוהענגען איינעם אין איינעם פון די פאָריגע רייאָטען. און זיי האָבען געסטראַשעט, ווי אין פאַריז נאָך דעם 14טען יולי, צו פערניכטען פיעלע אנדערע הייזער. נאָך דעם, ארום א וואָכען צוויי, האָט געהערשט א געוואַלדיגע מורא צווישען די אויבערשטע קלאַסען.

אָבער זיי האָבען עס אויסגעפיהרט אין משך פון יענער צייט צו רעאָרגאַניזירען זייער אייגענע נאַציאָנאַל־גוואַרדיע, און דעם 26טען סעפּטעמבער האָבען זיי דערגרייכט צו קריגען די אויבער־האַנד איבער דעם אונבעוואַפענטען פאָלק.

אַלס אַ כלל איז דער צאָרן פון פאָלק געווען פיעל מעהר געריכטעט געגען די פּאָרשטעהער פון דעם מיטעלקלאַס, וועלכער האָט מאָנאָפּאָליזירט די נאַהרונגס־שטאָפען, ווי געגען דעם אדעל, וועלכער האָט מאָנאָפּאָליזירט דאָס לאַנד. אַזוי אין אַמין, ווי אין טראָיע, האָט דאָס רעבעלירענדע פאָלק שיער גע'הרג'עט דריי קויפלייט, דאַן האָט דער מיטעלקלאַס גענומען בעוואַפענען זיין מיליץ. מיר מעגען זאָגאַר זאָגען, דאָס די גרינדונג פון מיליצען, וועלכע איז אויסגעפיהרט געוואָרען איבעראַל אין אויגוסט און סעפּטעמבער, וואָלט קיינמאָל ניט שטאַטגעפונען, ווען דער פאָלקס־אויפשטאַנד וואָלט נור געווען אויפ'ן לאַנד און וואָלט נור געריכטעט געווען געגען דעם אדעל.

אין שערבורג, דעם 21טען יולי, אין רועֶן, דעם 24טען און אין פיעלע אַנדערע שטעדט פון קלענערער וויכטיגקייט האָט פּאַסירט כמעט דאָס זעלבע. דאָס הונגעריגע פאָלק האָט זיך ערהויבען מיט דעם געשריי: „ברויט! טוידט צו די מאָנאָפּאָ־ליסטען! ניעדער מיט די ראַגאַטקעס!“ וואָס האָט געמיינט פרייער איינפיהר פאַר אַלע זאַכען, וואָס זיינען אריינגעקומען פון לאַנד. זיי האָבען געצוואונגען די שטאָדט־רעגיערונגען צו פערקלענערען דעם פּרייז פון ברויט, אָדער זיי האָבען גענומען בעזיץ פון די שפּייכלער פון די מאָנאָפּאָליסטען און האָבען אוועקגענומען דעם קאָרן. זיי האָבען צושטערט די הייזער פון יענע, וועלכע זיי האָבען געוואוסט, זיינען געוואָרען רייך פון דעם האַנדעל אין ברויט־שטאָפען. דער מיטעלקלאַס האָט זיך בענוצט מיט דיעזער בעוועגונג, אום ארויסצוואַרפען די אַלטע רעגיערונג, דורכגעזאַפּט מיט פעאָדאַליזמוס, און ארויפזעצען אַ נייע רעגיערונג, אויסערוועהלט אויף אַ דעמאָקראַטישען פונדאַ־מענט. אין דער זעלבער צייט, בענוצענדיג זיך מיט דעם שרעק, וואָס האָט אָנגעמאַכט דער אויפשטאַנד פון די „ניעדריגערע

קלאסען" אין די שטעדט, און פון „די רויבער" אויפ'ן לאנד, האָבען זיי זיך אליין בעוואפענט און האָבען אָרגאניזירט זייער מוניציפאלע גווארדיע. נאָכדעם האָבען זיי „צוריקגעבראכט" אָרדנונג, האָבען הינגעריכטעט די בעליעבטע פאָלקס־פיהרער, און זעהר אָפט זיינען זיי אוועק אויפ'ן לאנד, אום צו ברענגען אויך דאָרט אָרדנונג, וואו זיי האָבען געקעמפפט מיט די בויערען און אויפגעהאנגען די פיהרער פון דער רעבעלירענדער בויערנשאפט.

נאָך דער נאכט פון דעם 4טען אויגוסט האָבען דיעזע אויפ־שטענדע זיך נאָך מעהר פערשפרייט. די סמנים זייערע זעהט מען איבעראל. די שטייערען פון פערשיעדענעם ארט זיינען שוין ניט מעהר געצאָהלט געוואָרען. „די זאמלער פון דעם „טאליע" טעקס זיינען ביין סוף פון אלע זייערע מיטלען", שרייבט נעקער אין זיין רעפּאָרט פון אויגוסט דעם 7טען. „דער פרייז אויף זאלץ איז מיט געוואלד ארונטערגעדריקט געוואָרען אויף א גאנצע העלפט אין צוויי רעבעלישע פלעצער". די איינמאָהנונג פון טעקסעס „ווערט שוין ניט מעהר אויסגעפיהרט", און אזוי ווייטער. „א גרויסע צאָהל פלעצער איז אין רעבעליאָן געגען די טרעזשורי קלאָירקס. דאָס פאָלק בעצאָהלט ניט מעהר די אינדי־רעקטע שטייערען; וואָס אנבעטרעפט די דירעקטע שטייערען, ענטזאגט מען זיי ניט, אָבער מען שטעלט בעדינגונגען. אין אלזאס, צום ביישפיעל, „האָט דאָס פאָלק ענטזאגט זיך צו צאָה־לען אירגענד וועלכע שטייערען, ביז די אלע, וועלכע זיינען ביז איצט פריי געווען פון צו צאָהלען שטייערען, וועלען צוגעגעבען ווערען צו דעם ליסט פון די שטייער־צאָהלער."

אויף אזא אופן האָט דאָס פאָלק, נאָך פיעל פריהער פאר דער נאציאָנאל־פערזאמלונג, געמאכט די רעוואָלוציאָן אויפ'ן פלאץ. די מענשען האָבען זיך געגעבען, דורך רעוואָלוציאָנערע מיטלען, א נייע שטאָדט־רעגיערונג; זיי האָבען געמאכט אן אונטערשיעד צווישען די שטייערען, וועלכע זיי האָבען יא געצאָהלט און וועלכע זיי האָבען זיך ענטזאגט צו צאָהלען, און זיי האָבען פאָרגעשריעבען דעם אופן, ווי די שטייערען זאָלען גלייך

פערטהיילט ווערען, וועלכע זיי זיינען געווען וויליג צו צאָהלען צום שטאַאט אָדער צו דער קאָמונע.

עס איז גרעסטענטהיילס דורך דעם שטודיום פון ריעזע מעטהאָדע פון האַנדלען צווישען פאָלק און ניט דורך דאָס איבער־געבען זיך אין גאַנצען צום שטודיום פון דער פערזאַמלונג'ס געזעצליכער טהעטיגקייט, קען מען ערשט ריכטיג בעגרייפען דעם גרויסען גייסט פון דער גרויסער פראַנצויזישער רעוואָלוציאָן — דעם גרויסען גייסט, אין די מייסטע פעלע, פון אַלע רעוואָלו־ציאָנען, וואָס זיינען שוין געווען און וואָס וועלען נאָך קומען.

זעכצעהנטער קאפיטעל.

די בויערען-אויפשטענדע.

די בויערען הויבען אָן צו רעוואָלטירען. — די אורזאַכען פון די אויפשטענדע. — דער אויפשטאַנד אין עלזאַס און אין פיעלע אַנדערע שטעדט. — די כאַראַקטעריסטישע שטריכען פון די אויפשטענדע. — די מיטעל-קלאַס און איהר מורא. — פּיקאַרדי רעוואָלטירט. — טעראָר איבער גאַנץ פראַנקרייך. — די נאַציאָנאַל-פערזאַמלונג קומט זיך צוזאַמען.

זייט דעם ווינטער פון 1788 און, בעזאָנדערס, זייט מערץ 1789, האָט דאָס פאָלק, ווי מיר האָבען שוין דערצעהלט, ניט געצאָהלט שוין מעהר קיין רענט צו די בעלי־בתים. עס איז געוויס קיין ספק ניט, דאָס דערצו זיינען זיי אויפגעמונטערט געוואָרען פון די רעוואָלוציאָנערען פון דעם מיטעלקלאַס, ווייל עס זיינען געווען גאָר פיעלע פערזאָנען אין דעם מיטעלקלאַס, וועלכע האָבען פערשטאַנען, דאָס אָהן אַ פאָלקס־אויפשטאַנד קענען זיי קיינמאָל ניט בעזיעגען די אבסאָלוטע מאַכט פון דעם קעניג. עס איז אויך קלאָהר, דאָס די דיסקוסיאָנען אין דער „נאָטאַבעלען־פערזאַמלונג", וואו מען האָט שוין גערעדט וועגען דער אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע רעכטע, האָבען פיעלע געהאָלפען דער אויפמונטערונג פון דיעזע אויפשטענדע, און עס איז זיכער, דאָס די פערפאַסונגען פון די פאָדערונגען און קריוודעס אין די פערשיעדענע דיסטריקטען, וועלכע האָבען עס בעדאַרפט דיענען אַלס

וועג־ווייזער פאַר די פערזאַמלונגען פון די וואהל־מענער, האָבען פיעלעס אויפגעטהאָן אין דערזעלבער ריכטונג.

רעוואָלוציאָנען זיינען קיינמאָל ניט דער רעזולטאַט פון פערצווייפלונג, ווי דאָס גלויבען אָפט יונגע רעוואָלוציאָנערען, וועלכע דענקען, אַז וואָס ערגער איז בעסער, אַז גוטעס קען נור קומען, ווען דאָס בייזע איז אין גאַנצען פאַר־פול. אומגעקעהרט, די מענעשן אין 1789 האָבען געכאַפּט אַ בליק פון דעם ליכט פון דער אָנקומענדער פרייהייט, און צוליעב דעם האָבען זיי זיך ער־הויבען מיט אַ פעסטען מוטה. אָבער האָפנונג אַליין איז נאָך ניט געווען גענוג. עס איז אויך נויטיג געווען צו האַנדלען. די ערשטע רעבעלען, וועלכע פאָרבערייטען אַ רעוואָלוציאָן, דאַרפען זיין פערטיג צו געבען זייערע לעבענס, און דאָס האָבען די מענ־שען פון 1789 געטהאָן.

וועהרענד רעבעלען זיינען בעשטראָפט געוואָרען מיט'ן שאַנד־קלאָץ, מאַטערניש און תליות, זיינען די בויערען שוין גע־ווען אין מיטען אויפשטאַנד. פון נאָוועמבער, 1788, האָבען די גובערנאַטאָרען פון די פּראָווינצען געשריבען צו די מיניסטאָרען, דאָס אויב זיי וואָלטען געוואָלט דערשטיקען די אַלערליי רייאָטען, קענען זיי עס שוין איצט ניט אויספיהרען. בעזונדער גענומען, איז קיין איינציגער אויפשטאַנד ניט געווען פון גרויסער וויכטיג־קייט; אַלע צוזאַמען אָבער האָבען זיי אונטערגעגראָבען דעם סאַמע פונדאַמענט פון שטאַאַט.

אין יאַנואר, 1789, זיינען פערפאַסט געוואָרען, אלס העפ־טען, די פערשיעדענע פאָדערונגען און קריוודעס און די וואהל־מענער זיינען אויסגעוועהלט געוואָרען; און פון יענער צייט אָן האָבען די בויערען זיך ענטזאַגט צוצושטעלען צו די פּריצים און צום שטאַאַט די געזעצליכע אַרבייט. געהיימע פערבאַנדען האָ־בען זיך געבילדעט צווישען זיי און דאָ און דאָרט איז אַ פּרינץ הינגעריכטעט געוואָרען פון דער „דזשאַקעריע". אין מאַנכע פּלעצער האָט מען בעגעגענט די שטייער־נעהמער מיט שטעקענס; אין אַנדערע איז דאָס לאַנד, וואָס האָט געהערט צו די פּריצים, פערכאַפּט און בעאַרבייט געוואָרען.

דיזע אויפשטענדע האָבען זיך פערמעהרט פון מאָנאַט צו מאָנאַט. אַרום מערץ איז גאַנץ איסט־פראַנקרייך געווען אין אויפשטאַנד. די בעוועגונג איז, אמת, ניט געווען קיין אָג־האַלטענדע און ניט קיין אַלגעמיינע. אַן אַגראַרישע בעוועגונג איז עס קיינמאָל ניט געווען. עס איז זאָגאַר וואהרשיינליך, ווי דאָס איז אימער דער פאַל מיט בויערן־אויפשטענדע, אַז עס פלעגט פאָרקומען אַ שטילשטאַנד אין די אויסברוכען אין דער צייט פון פעלד־אַרבייט אין אַפּריל, און נאַכהער ביים אָנפאַנג פון דער שניט־צייט. אָבער אַזוי שנעל, ווי די ערשטע תבואה איז געווען אין די שפּייכלערס, אין דעם משך פון צווייטען העלפט פון יולי, 1789, און אין אויגוסט, האָבען די אויפשטענדע אויסגעבראָכען מיט גאָר אַ נייער שטאַרקייט, און בעזאָנדערס אין איסט, נאָרד־איסט און זיד־איסט פון פראַנקרייך.

דאָקומענטען, וואָס זאָלען דערצעהלען מיט פּינקטליכקייט וועגען דיזען אויפשטאַנד, זיינען ניטאָ. די, וועלכע זיינען פער־עפענטליכט געוואָרען, זיינען זעהר ניט פאָלשטענדיג, און דער גרעסטער טהייל פון זיי טראָגט אויף זיך סמנים פון אַ פּאַרטייאישען גייסט. ווען מיר נעהמען דעם „מאָניטאָר“, וועלכער, ווי מיר ווייסען, האָט אָנגעהויבען צו ערשיינען ערשט דעם 24טען נאָוועמבער, 1789, און פון וועלכען די דריי און ניינציג נומערען, פון דעם 8טען מאַי ביז נאָוועמבער 23, 1789, זיינען ערשט שפּעטער פאַבריצירט געוואָרען אין יאָהר 4*), געפינען מיר אין זיי אַ טענדענץ, וואָס וויל ווייזען, דאָס דיזע גאַנצע בעוועגונג איז געווען די אַרבייט פון די שונאים פון דער רעוואָלוציאָן — פון שלעכטע מענשען, וועלכע האָבען זיך בענוצט מיט דער אונ־וויסענהייט פון די בויערן. אַנדערע געהען אַזוי ווייט, ווי צו בעהויפּטען, אַז דאָס זיינען געווען די אַדעל־לייט, די פּריצים, אָדער זאָגאַר, אַז דאָס זיינען געווען ענגלענדער, וועלכע האָבען

*) נאָך מעהר, די נומערען פון נאָוועמבער 24, 1789, ביז צום 3טען פעברואַר, 1790, זיינען אויך שטאַרק געפיקסט געוואָרען אין יאָהר 4.

אויפגעהעצט די בויערן צום אויפשטאנד. און וואָס אָנבע־טרעפט די דאָקומענטען, וועלכע זיינען פערעפענטליכט געוואָרען פון אַן אונטערזוכונגס־קאָמיטעט אין 1790, האָבען זיי די נייגונג פאָרצושטעלען דיזע גאנצע אנגעלעגענהייט, אלס דעם רעזולטאט פון אַן אונגליקליכען מיספערשטענדניס, פון א טראָף — אלס די ארבייט פון „ראזבאָיניקעס“, וועלכע האָבען פערניכטעט דאָס לאנד, און געגען וועלכע די מיטעל־קלאַס איז ארויס מיט וואָפען, און זיי אויך פערניכטעט.

מיר ווייסען איצט, ווי פאַלש עס איז דיזער גאנצער נוסח, און עס איז זיכער, דאָס ווען א געשיכטס־שרייבער וואָלט זיך גענומען די מיה צו שטודירען פאָרזיכטיג די דאָקומענטען אין די ארכיוועןּ, וואָלט דערפון ארויסגעקומען א ווערק פון העכסטען ווערטה, א ווערק, וואָס איז דאָס מעהר נויטיג, ווייל די בויערן־אויפשטענדע האָבען אָנגעהאלטען ביז דער קאָנווענט האָט פערניכטעט אלע פעאָדאלע רעכטע אין אויגוסט, 1793, און ביז די דאָרף־קאָמונען איז בעוויליגט געוואָרען דאָס רעכט פון צוּצונעהמען דאָס קאָמונאלע לאנד, וואָס איז פון זיי אוועקגענומען געוואָרען אין דעם משך פון די פערגאנגענע צוויי יאהרהונדערטע. דערווייל, אז די ארבייט צווישען די ארכיוועןּ איז נאָך ניט געטהאָן, מוזען מיר זיך צופריעדענשטעלען דערמיט, וואָס קען ארויסגענומען ווערען פון מאנכע לאָקאלע היסטאָריעס פון געוויסע מעמוארען און פון מאנכע שרייבער, אימער־צו ערקלערענדיג דעם אויפשטאנד פון 1789 מיט דעם ליכט, וועלכען די בעסער־בעקאנטע בעוועגונגען פון דעם פאָלגענדען יאָהר שפּרייטען אוים אויף דעם ערשטען אויסברוך.

דאָס דער יקרות אויף די נאהרונגס־מיטעל האָט פיעל געהאט צו זאָגען אין דיעזע אויפשטענדע, איז זיכער. אבער זייער הויפּט־מאָטיוו איז געווען דער וואונש צו נעהמען בעזיץ פון לאנד און פּטור צו ווערען פון די אלע פעאָדאלע צינזען און אָבצאָהלונגען.

א חוץ דעם איז דאָ איין כאראקטעריסטישער שטריך אין דיזע אויפשטענדע. זיי אלע קומען פאָר ווען־ניט־ווען אין צענטער פון פראנקרייך און אין זיד און וועסט, אויסער אין ברי־

טאנני. אָבער זיי זיינען זעהר אַלגעמיין אין איסט, נאָרד־איסט און זיד־איסט פון פראנקרייך.

די דאָפין, פראנטש־קאָנט און מאָקאָנאַיס ווערען בעזאָנדערס געטראָפען פון דיזע אויפשטענדע. אין דער פראנטש־קאָנט ווערן כמעט אַלע שלעסער פערברענט, דערצעהלט דאַניאל. דריי פון יעדע פינף ווערען געפּלינדערט אין דאָפין; דאַן פּראָפּאָרציאָנעל קומט אַלזאַס, ניוועינאיס, באָושאָלאַס, בורגונד און די אָר־ווערגנע. ווי איך האָב עס שוין אַנדערש־וואו בעמערקט, ווען מען בעצייכענט אויף א לאַנד־קאַרטע די געגענדען, וואו דיזע אויפשטענדע האָבען שטאַטגעפונען, ווערט דיזע לאַנד־קאַרטע אויף א מערקווירדיגען שטייגער עהנליך צו דער לאַנד־קאַרטע פון „די דריי הונדערט און זעכציג“, וואָס איז פערעפענטליכט געוואָרען אין 1877 נאָך דעם ווי די וואהלען האָבען געגעבען פראנקרייך די דריטע רעפובליק. עס איז געוועזען הויפּטזעכליך דער מזרח־טהייל פון פראנקרייך, וועלכער האָט געקעמפּפט פאר די זאך פון דער רעוואָלוציאָן. און דיזער זעלבער טהייל איז נאָך דער פּאָרטגעשריטענסטער אין פראנקרייך ביז היינטיגען טאָג.

דאַניאַל האָט זעהר ריכטיג בעמערקט, דאָס דער קוואל פון די אויפשטענדע איז שוין ערקלערט געוואָרען אין די קלאָג־שריפטען, וועלכע זיינען פערפאסט געוואָרען צוליעב די וואהלען פון 1789. זייט די בויערען זיינען אויפגעפאָרדערט געוואָרען אָנצוגעבען זייערע קריוודעס און פאָדערונגען, זיינען זיי געווען זיכער, אז עטוואָס וועט געטהאָן ווערען פאר זיי. זייער פעסטער גלויבען, דאָס דער קעניג, צו וועמען זיי האָבען אדרעסירט זייערע קלאָגען, אָדער די פערזאמלונג, אָדער אירגענד וועלכע אַנדערע מאַכט וועט זיי קומען צו הילף און גוט מאַכען אַלע זייערע קריוודעס, אָדער וועט זיי לכל הפּחות לאָזען אליין גוט מאַכען דאָס, אין וואָס מען האָט זיי אונרעכט געטהאָן — דיזעס איז עס געווען, וואָס האָט זיי געטריבען צום אויפשטאנד אזוי שנעל, ווי די וואהלען האָבען שטאַטגעפונען, און זאָגאר נאָך איידער די פערזאמלונג איז צוזאמענגעקומען. ווען די נאַציאָ־

נאָל־פּערזאמלונג האָט אָנגעפאַנגען איהרע זיצונגען, האָבען די קלאַגען, וואָס זיינען געקומען פון פּאַריז, אונבעשטימט ווי זיי זיינען געווען, נויטוועגדיגערווייזע געמאַכט גלויבען די בויערען, דאָס עס איז געקומען דער מאָמענט פאר די אָבשאַפונג פון די פּעאָדאַלע רעכטע און פאר צוריקנעהמען דאָס לאַנד.

די קלענסטע ערמונטערונג, צו פון דער זייט פון די רעוואָלוציאָנערען, צו פון די אָרלעאַניסטען, גאָר אָהן אונטערשיעד פון וואָס פאַר אַ סאָרט אַגיטאַטאָרען, און דערצו נאָך די אונרוהיגע מיטטהיילונגען, וואָס זיינען געקומען פון פּאַריז און פון אַנדערע שטעדט אין אויפשטאַנד — איז שוין געווען גענוג צו מאַכען די בויערען רעבעלירען. עס איז שוין איצט מעהר ניטאָ דער מינדעסטער צווייפעל, דאָס מעהר ווי איינמאָל האָט מען זיך בענוצט מיט דעם קעניג'ס נאָמען אָדער מיט דעם נאָמען פון דער פערזאַמלונג, אום צו ערמונטערען די בויערען צו אַן אויפשטאַנד. פּיעלע דאָקומענטען ווייזען ווירקליך אָן אויף געוויסע בעפעהלע פון קעניג און דער פערזאַמלונג, וואָס מען האָט פערשפּרייט צווישען די בויערען. אין אַלע זייערע אויפשטענדע אין פראַנקרייך, אין דייטשלאַנד און אין רוסלאַנד האָבען די בויערען אימער געזוכט צו מאכען מוטהיג די ניט־ענטשלאָסענע — איך וועל זאָגאר זיך אויסדריקען, איינצורעדען זיי מיט דער פערזיכערונג, דאָס עס איז דאָ הינטער זיי אַ מאַכט, וואָס איז פערטיג זיי אונטערצושטיצען. דאָס האָט זיי געגעבען אייניגקייט און נאכהער, אין פאַל פון אַ דורכפאַל, און ווען עס האָבען זיך אָנגעפאַנגען פּראָצעסען געגען זיי, איז עס אימער געווען א זיכערע ענטשולדיגונג. זיי האָבען געטראכט, און די מייסטע פון זיי האָבען עס טאַקי געגלויבט גאַנץ ערנסט, דאָס זיי פאָלגען נור דעם פערלאַנג פון קעניג אָדער פון דער פערזאמלונג. דערפאר, אזוי שנעל ווי די ערשטע תבואה פון פעלד איז אַוועקגענומען געוואָרען; אַזוי שנעל ווי די בויערען האָבען ווידער אָנגעהויבען צו עסען צו־זאַט נאָך די לאַנגע מאָנאַטען פון מאַנגעל און הונגער, און די קלאַנגען, וואָס זיינען אָנגעקומען פון ווערסאַיל, האָבען זיי געגעבען האָפנונגען, האָבען די בויערען אָנגעהויבען צו רעבעלירען.

זיי האָבען זיך געוואָרפען אויף די שלעסער, כדי צו פערניכטען די אַלערליי טשאַרטערס, קאָנטראַקטען, טיטלען און הייזער זייענען פערברענט געוואָרען, אויב די בעלי־בתים האָבען מיט גוטען זיך ניט ענטזאַגט פון זייערע פעאָדאַלע רעכטע, וואָס זיינען געווען פערצייכענט אין די פערשיעדענע דאָקומנטען.

אין דער נאָכבאַרשאַפט פון וועזאָאַיל און בעלפּאָרט האָט דער קריעג געגען די פּריצישע הייזער זיך אָנגעהויבען דעם 16טען יולי, דעם טאָג, ווען דער שלאָס פון סאַנסי און די שלעסער פון ליוסי ביטטהאין און מאָלאַן זיינען אויסגעפּלינדערט געוואָרען. באַלד איז גאַנץ לאָרראַין געווען אין אויפשטאַנד: „די בויערן, גלויבענדיג, דאָס די רעוואָלוציאָן געהט ברענגען גלייכהייט אין רייכטהום און ראַנג, זיינען געווען בעזאָנדערס אויפגערעגט געגען די לאָרדען“, דערצעהלט דער „קוריער פראַנסעי“. אין זאַאַר לואיס, פּאָרבאַך און אין פיעלע אַנדערע פּלעצער זיינען די טעקס־בעאַמטע פערטריעבען געוואָרען, און זייערע אָפיסען זיינען אויסגערויבט און פערברענט געוואָרען. זאַלץ האָט מען פערקויפט צו דריי סו אַ פונט. און די אַרומיגע דערפער האָבען נאָכגעפאָלגט דעם ביישפּיעל פון די שטעדט.

אין אַלזאַס איז דער בויערן־אויפשטאַנד געווען כמעט אַלגעמיין. עס ווערט בעהויפּטעט, דאָס אין 8 טעג, צו ענדע פון יולי, זיינען דאָרט פערניכטעט געוואָרען דריי מאָנאַסטירען, עלף שלעסער און די בויערען האָבען צוגענומען און פערניכטעט אַלערליי לאַנד־דאָקומענטען. די ביכער, אין וועלכע עס זיינען געווען פערצייכענט די פעאָדאַלע שטייערען און די אַלערליי אָבצאָהלונגען אין געלד און אין ארבייט, זיינען אוועקגענומען און פערברענט געוואָרען. אין געוויסע פּלעצער האָבען זיך געבילדעט גרויסע מחנות בויערען, צו עטליכע הונדערט און מאַנכעס מאָל צו עטליכע טויזענד, האָבען מאַרשירט געגען די שטאַרקסטע שלעסער, בעלאַגערט זיי, האָבען פערכאַפּט אַלערליי אַלטע דאָקומענטען און געמאַכט אַ גרויסען פייער מיט זיי. די קירכען זיינען אַטאַקירט געוואָרען אויס דעמזעלבען גרונד, ווי די הייזער פון די רייכע קויפלייט אין די שטעדט. אַלעס איז פערניכטעט געוואָרען אין

דער קירכע פון מירבאַך, וועלכע, ווי עס ווייזט אויס, האָט זיך שטאַרק געוועהרט.*)

אין דער געגענד פון פראַנטש־קאָנט האָבען זיך אָנגעפאַנגען רייאָטען אזוי פריה שוין, ווי דעם 19טען יולי, ווען די נייעס פון די פּאָרבערייטונגען צום שטאַאט־שטרייך און נעקער־אוועקשיקונג האָט דערגרייכט ריזען פלאַץ, כאָטש זיי האָבען נאָך ניט געוואוסט וועגען דער אונטערנעהמונג פון דער באַסטיל — דערצעהלט סאָמיער. עס האָבען זיך באַלד אָנגעפאַנגען רייאָטען, און צו דער זעלבער צייט האָט די מיטעל־קלאַס בעוואָפענט איהר מיליץ, אום צו שטערען „דעם אריינברוך פון די רויבער, וועלכע האָבען זיך איינגענאַדיעט אין קעניגרייך". דער אויפשטאַנד האָט זיך פערשפּרייט באַלד צו די דערפער. די בויערען האָבען צוטהיילט צווישען זיך די פעלדער און וועלדער פון די פריצים. א חוץ דעם האָבען זיי געצוואונגען די פריצים אָבצוזאָגען זיך פון זייערע רעכטע איבער דעם לאַנד, וואָס האָט פריהער געהערט צו די קאָמונען. אָבער גאָר אָהן אירגענד וועלכע פאָרמאַליטעטען, האָבען זיי גענומען בעזיץ פון די וועלדער, וועלכע האָבען פריהער געהערט צו דער קאָמונע. אַלע קאָנטראַקטען, וואָס זיינען געלעגען אין דער קירכע פון די בערנאַדינס, זיינען אַוועקגענומען געוואָרען. אין קאַסטרעס האָבען זיך אָנגעהויבען די אויפשטענדע נאָך דעם 4טען אויגוסט. א סאָרט שטייער איז ארויפגעלעגט געוואָרען אויף אַלערליי ווייצענס, וואָס זיינען אימפּאָרטירט געוואָרען אין די שטעדט. דאָס איז געווען א פעאָדאַלער שטייער, וואָס איז בעווילינט געוואָרען פון קעניג צו פריוואַט־

*) לויט שטראָבעל („פּאַטערלענדישע געשיכטע פון עלזאַס") האָט דער אויפשטאַנד זיך אַלגעמיין אָנגעפאַנגען אויף פאָלגענדען שטייגער: אַ דאָרף האָט געמאַכט אַן אויפשטאַנד און גלייך האָט זיך געבילדעט אַ פערבאַנד, וואָס איז בעשטאַנען פון די איינוואוינער פון די פערשיעדענע דערפער, וועלכע זיינען אַוועק אין אַ מאַסע צו אַטאַקירען דעם שלאָס. מאַנכעס מאָל האָבען זיך דיעזע באַנדעס פאַרבאַהאַלטען אין די וועלדער.

מענשען. אזוי שנעל, אלזאָ, ווי זיי האָבען אין קאסטרעס גע־הערט די נייעס פון דער נאכט פון 4טען אויגוסט, האָט דאָס פאָלק רעבעלירט, פערלאַנגענדיג די אָבשאפונג פון דיזען שטייער. און גלייך טאקי האָט די מיטעל־קלאַס, וועלכע האָט געבילדעט אַ נאַ־ציאָנאַלע גווארדיע, זעקס־הונדערט שטארק, אָנגעהויבען ברענ־גען „אָרדנונג“, אָבער אין די דאָרף־דיסטריקטען האָט זיך דער אויפשטאַנד פערשפּרייט פון דאָרף צו דאָרף, און פיעלע שלעסער זיינען פערברענט און אויסגערויבט געוואָרען און אַלערליי דאָקו־מענטען זיינען צוגענומען געוואָרען.

אין אָווערגנען האָבען די בויערען אויפגעפּאַסט צו האָבען דעם געזעץ אויף זייער זייט; און ווען זיי זיינען אוועק צו אַ שלאָס צו פערברענען די אַלערליי פּאַפּיערען, האָבען זיי גלייך ער־קלערט דעם פּריץ, אַז דאָס טהוען זיי אויף דעם בעפעהל פון קע־ניג.*) אָבער אין די מזרח־פּראָווינצען האָבען זיי זיך ניט צו־ריקגעהאַלטען פון צו ערקלערען אָפען, דאָס די צייט איז געקו־

*) מר. קסאַוויער ראָוקס, וועלכער האָט פּערעפענטליכט אין 1891 אַ פאָלשטענדיגע שילדערונג פון דיזע פּאַסירונגען לויט אַ גרינדליכע אונטערזוכונג, וואָס איז געמאַכט געוואָרען אין 1879, שרייבט צו דיזע גאַנצע בעוועגונג צו איניגע פיהרער: „אויפצופּאָ־דערען דאָס פּאָלק צו אַן אויפשטאַנד געגען קעניג וואָלט גאָר ניט געהאָלפען, און זיי האָבען דערגרייכט זייער צוועק אויף אַן אַרומיגען וועג. אַ מערקווירדיג מוטהיגער פּלאַן איז אָנגענומען און דורכגע־פיהרט געוואָרען איבער דער גאַנצער פּראָווינץ. ער קען אין קורצען ערקלעהרט ווערען אין דיזע ווערטער: אויפצורעגען דאָס פּאָלק געגען די פּריצים אין דעם נאָמען פון קעניג, און ווען די פּריצים וועלען אָבגעראַמט ווערען, דאַן זאָל ווערען אַטאַקירט דער טהראָן, וועלכער, בלייבענדיג דאַן שוצלאָז, וועט קענען לייכט געשטירצט ווערען.“ דיזער שרייבער מוז אַליין צוגעבען, דאָס נאָך די אַלע נאָכפאָרשונגען איז עס ניט געלונגען אויסצוגעפינען דעם נאָמען פון איין פיהרער זאָגאַר. דאָס גאַנצע פאָלק איז געווען איינגעשלאָסען אין דיזער קאָנספּיראַציע.

מען, ווען דער דריטער שטאנד וועט ניט ערלויבען מעהר די אדעל־לייט און די גלחים צו רעגיערען איבער זיך. די מאכט פון דיזע צוויי קלאסען האָט געדויערט שוין צו לאנג, און עס איז גע־קומען פאר זיי דער מאָמענט צוריקצוטרעטען. צו א גרויסער צאָהל פון די פעראָרימטע פריצים, וועלכע האָבען געהאַט זייערע וואוינונגען אויפ׳ן לאנד און ווען זייערע ארומיגע שכנים האָ־בען אפשר געליעבט, האָבען די רעבעלירענדע בויערען ארויסגע־וויזען פיעל פערזענליכע אכטונג. זיי האָבען זיי קיין שלעכטס ניט געטהאָן; אָבער דערפאר האָבען זיי אין ערגעץ ניט געשאָ־נעוועט די ביכער און די אלערליי קאָנטראקטען און טיטולען פון די פעאָדאלע פריצים. זיי האָבען זיי פערברענט נאָך דעם, ווי זיי האָבען געמאכט שווערען די פריצים, דאָס זיי ענטזאגען זיך פון אלע זייערע רעכטע.

פונקט ווי די מיטעלקלאס פון די שטעדט, וועלכע האָט זעהר גוט געוואוסט, וואָס זי וויל און וואָס זי ערווארט פון דער רעוואָלוציאָן, אזוי האָבען אויך די בויערען זעהר גוט פערשטאַ־נען, וואָס זיי האָבען געוואָלט. די לענדערייען, גע׳גנב׳עט פון די קאָמונען, זאָלען זיי צוריקגעגעבען ווערען, און אלע שטיי־ערען, ארויפגעלעגט אויף זיי, און אלע חובות, וואָס שטאַמען פון דער פאנשטשיזנע־צייט, זאָלען אויסגעמעקט ווערען. דער גע־דאנק, דאָס די רייכע מענשען, אלס א גאנצעס, זאָלען אויפהע־רען צו לעבען, האָט שוין אויך צו זיי דורכגעדרונגען פון יענער צייט; אָבער אין יענעם מאָמענט האָט דער אויפשטאנד זיך דערווייל בענוגענט דערמיט, וואָס ער האָט נור געזעהען ענדערען די זאכען, און אויב עס זיינען פאָרגעקומען פעלע, ווען די פערזענליכקייטען פון אירגענד וועלכע פריצים זיינען שלעכט בע־האנדעלט געוואָרען, זיינען דאָס געווען איינצעלנע פעלע, און קענען אין אלגעמיין ערקלערט ווערען דערמיט, וואָס דיזע פריצים זיינען געוועזן ספעקולאנטען, מענשען, וואָס האָבען געמאכט פער־מעגענס פון דער גרויסער פאָלקס־נויט. ווען די אלערליי ביכער, וואו עס זיינען געוועזן פערשריבען די חובות און פאָדאטקעס, זיי־נען אָבגעגעבען געוואָרען, און די פריצים האָבען אָבגעגעבען

זייער שבועה, אז זיי ענטזאגען זיך פון זייערע רעכטע, איז אלעם אָבגעגאַנגען גאַנץ רוהיג; די בויערען האָבען פערברענט די פּאַפּירען, האָבען פערפלאַנצט א מאי־בוים אין דאָרף, האָבען אויפגעהאַנגען אויף זיינע צווייגען אַלע פּריצים־עמבלעמען, און דאַן געטאַנצט ארום דעם בוים. *)

גאַנץ אַנדערש איז עס געווען, ווען עס איז פאָרגעקומען א געגענוועהר, אָדער ווען דער פריץ אָדער זיין אנפערטרויטער האָט געשיקט נאָך דער פּאָליציי — דאַן איז דער שלאָס גענצליך אויסגעפּלינדערט געוואָרען און צולעצט האָבען זיי איהם אויך פערברענט. אזוי, ווערט געשאַצט, זיינען דרייסיג שלעסער פערברענט און אויסגערויבט געוואָרען אין דאָפין, ארום פערציג אין דער פראַנטש־קאָנט, צוויי און זעכציג אין מאַקאָרנע, 9 נור אין אָווערגען און צוועלף קירכען און פינף שלעסער אין וויענואַים. מיר מעגען בעמערקען, אגב אורחא, דאָס די בויערען האָבען ניט געמאַכט קיין חילוק צוליעב פּאָליטישע מיינונגען. זיי האָבען דארום אטאקירט די הייזער פון די „פּאַטריאָטען" פונקט ווי זיי האָבען אטאקירט די פון די „אריסטאָקראַטען".

וואָס האָט געטהאָן די מיטעל־קלאַס, ווען דיעזע אויפשטענדע זיינען פאָרגעקומען?

עס האָבען געוויס געמוזט זיין אין דער פערזאמלונג א געוויסע צאָהל מענשען, וואָס האָבען פערשטאַנען, אז דער בויערען־אויפשטאַנד רעפּרעזענטירט מיט זיך א רעוואָלוציאָנערע מאַכט. אָבער די מאַסע פון דער מיטעל־קלאַס אין די פּראָווינצען האָט נור געזעהען א געפאהר, געגען וועלכע עס איז געווען נויטיג זיך צו בעוואפנען. א גרויסע מורא, ווי מען האָט עס גערופען צו יענער צייט, האָט ארומגעכאַפּט פיעלע פון די שטעדט, וואָס זיינען געלעגען אין דער געגענד פון דעם אויפשטאַנד. אין ט ר אָ י ע, למשל, זיינען איינינגע דאָרף־מענשען אריין אין שטאָדט, בעוואַ־

*) מאַנכעס מאָל, אין זיד־פראַנקרייך, האָבען זיי אויך אויפגעהאַנגען פאָלגענדע אויפשריפט: „אויף דעם בעפעהל פון קעניג און דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, אַן ענדליכע קוויטירונג פון רענט".

פענט מיט סערפען און מעסערס, און זיי וואָלטען וואהרשיינליך ניט געשאָנעוועט די הייזער פון די קאָרן־ספּעקולאַנטען, ווען די מיטעלקלאַס — אַלע די „וואָס זיינען געווען עהרליך צווישען דער מיטעל־קלאַס" — וואָלט זיך ניט בעוואפענט געגען דיזע „ראַז־באָיניקעס" און זיי ניט אוועקגעטריעבען. דאָס זעלבע האָט פּאַ־סירט אין פיעלע אַנדערע שטעדט. די מיטעל־קלאַס איז בעפּאַ־לען געוואָרען פון אַן אונבעשרייבליכער פּאַניק. זי האָט ערוואַר־טעט דיזע ראַזבאָיניקעס. איינער האָט געזעהען וועלכע „זעקס טויזענד" מאַרשירענדיג אום צו פּלינדערען אַלעס, און די מיטעל־קלאַס האָט זיך גענומען צו די וואפען, וועלכע זי האָט געפונען אין טאַון־האָל און אין די קאַזאַרמעס, און האָט אָרגאַניזירט איהר נאַציאָנאַל־גוואַרדיע, אוים מורא, אפשר וועלען די אָרעמע לייט פון שטאָדט מאַכען יד אחת מיט די „ראַזבאָיניקעס" און וועלען בעפאַלען די רייכע.

אין פּעררָאָן, די הויפּט־שטאָדט פון פּיקאַררי, האָבען די איינוואוינער רעוואָלטירט אין צווייטען העלפט פון יולי. זיי האָבען פערברענט די ראָגאַטקעס, האָבען אריינגעוואָרפען די שטייערען־בעאַמטע אין טייך, האָבען אוועקגענומען אַלע ביכער און פּאַפּירען פון די רעגיערונגס־אָפיסעס און האָבען פרייגעלאָ־זען אַלע ארעסטירטע. דאָס אַלעס איז געטהאָן געוואָרען פאַר דעם 28טען יולי. „נאָך דעם ווי עס איז אָנגעקומען די נייעס פון פּאַריז אין דעם נאַכט פון דעם 28טען", שרייבט דער מעיאָר פון פּעררָאָן, „האָבען רייגאָלט, פלאַנדערס און די גאַנצע פּיקאַרדי זיך בעוואפענט. דער אַלאַרם־גלאָק האָט געקלונגען אין אַלע שטעדט און דערפער." דריי הונדערט טויזענד מיטעל־קלאַס מענשען האָבען זיך געבילדעט אין שטענדיגע וואַכען, און דאָס אַלעס איז געווען צוליעב די 2 טויזענד „ראַזבאָיניקעס", וועלכע, ווי זיי האָבען ערקלערט, לויפען איבער די דערפער און פערברע־נען די תבואה. אין דער ווירקליכקייט אָבער, ווי איינער האָט זעהר ריכטיג בעמערקט צו אַרטור יאָנג, זיינען דיזע אַלע ראַזבאָי־ניקעס ניט געווען קיינע אַנדערע, ווי די בויערען, וועלכע האָבען ווירקליך רעבעלירט און האָבען זיך בעוואפענט מיט גראַבליעס,

העק און שטעקענס און האָבען געצוואונגען די פּריצים זיך אָבצו־זאָגען פון זייערע פעאָדאַלע רעכטע און האָבען אָבגעשטעלט פער־בייגעהער, פרעגענדיג ביי זיי, אויב זיי זיינען „פאר די נאציאָן“. דער מעיאָר פון פערראָן האָט אויך גאַנץ ריכטיג געזאָגט: „אונז איז עס גאַנץ צום הארצען דער טעררער. א דאַנק דיזע שרעקליכע קלאַנגען קענען מיר האַלטען אָנגעגרייט אַ ארמיי פון דריי מיליאָן מיטעל־קלאַס מענשען און בויערען איבער גאַנץ פראַנקרייך.“

אָדריען דיופּאָרט, א גוט־בעקאַנטער מיטגליעד פון דער פערזאַמלונג און פון דעם ברעטאָן קלוב, האָט זיך זאָגאר בע־ריהמט, דאָס ער האָט אויף אזא מין וועג געמאַכט בעוואפנונגען פון די מיטעל־קלאַס מענשען אין פיעלע שטעדט. ער האָט גע־האַט צוויי, דריי אגענטען, ענטשלאָסענע, אָבער גאַנץ אונבע־קאַנטע פּאַרשוינען, וועלכע האָבען אויסגעמיטען די שטערט, אָבער אָנקומענדיג אין דאָרף, פלעגען זיי מעלדען, דאָס „די רויִ־בער קומען אָן“. „עס זיינען דאָ זייערע א טויזענד, צוויי טוי־זענד, דריי טויזענד“, פלעגען אָניאָגען א שרעק דיזע פּאַרשוינען, „זיי פערברענען אַלעס אויף די פעלדער, אזוי, אז די מענשען זאָ־לען מוזען שטאַרבען פון הונגער“. דאַן פלעגט מען אָנהויבען קלינגען אין דעם אַלאַרם־גלאָק און די דערפער פלעגען זיך בע־וואפענען. און ביז דיזער קלאַנג האָט דערגרייכט די שטאָדט, איז שוין די צאָהל ראזבאָיניקעס געשטיגען ביז זעקס טויזענד, וועלכע מען האָט געזעהען זיך פערבעהאַלטען אין וואלד. דאַן פלעגען די שטאָדט־מענשען, בעזאָנדרס די מיטעל־קלאַס מענ־שען זיך נעהמען בעוואפענען און אוועק אין וואלד — און גאָר ניט געפינען דאָרט. אָבער דאָס וויכטיגסטע איז דערגרייכט גע־וואָרען, די בויערען האָבען זיך בעוואפענט, און זאָל דער קעניג זיך נעהמען אין אכט! ווען ער פּרובירט צו אנטלויפען אין 1791, וועט ער געפינען די בעוואפענטע בויערען אויף זיין וועג.

מיר קענען זיך פאָרשטעלען דעם שרעק, וואָס דיזע אויפ־שטענדע האָבען אָנגעיאָגט אויף גאַנץ פראַנקרייך; מיר קענען זיך פאָרשטעלען דעם איינדרוק, וואָס זיי האָבען געמאַכט אין ווער־סאיל, און עס איז געווען אונטער דער הערשאַפט פון דיזען

שרעק, ווען די נאַציאָנאַל־פערזאמלונג איז צוזאמענגעקומען אין דעם אבענד פון דעם פיערטען אויגוסט אום צו דיסקוטירען וואָס פאר א מיטלען אָנצונעהמען, אום צו אונטערדריקען דיזע „ראזבאָיניקעס“, דיזע „דזשאַקעריע“.

זיבצעהנטער קאפיטעל.

דער 4טער אויגוסט און זיינע פאָלגען.

די נאַכט פון 4טען אויגוסט. — די אַריסטאָקראַטיע מאַכט אַן אָנשטעל פון דער אויפגעבונג פון איהרע פעאָדאַלע רעכטע. — די פער־זאַמלונג בעט ביים קעניג צו האַנדלען. — ד'עגולאַן און נאָעיל נעהמען זיך אָן פאַר די בויערען. — זייערע גרויסע רעדען. — לעגין דע קעראנגאל. — אַ סצענע אין דער פערזאַמלונג. — ווי ווייט מען האָט ווירקליך נאָכגעגעבען. — די ווירקונג פון די נייעס אויף די פראָווינץ. — די מיטעל־קלאַס בעוואפענט זיך געגען די בויערען.

די נאכט פון דעם 4טען אויגוסט, 1789, איז איינע פון די גרויסע דאטען פון דער רעוואָלוציאָן. פונקט ווי דער 14טער יולי און דער 15טער אָקטאָבער, 1789; ווי דער 21טער יוני, 1791; ווי דער 10טער אויגוסט, 1792, און ווי מאי דער 31טער, 1793, אזוי האָט די נאכט פון דעם 4טען אויגוסט, 1789, בעצייכענט איינע פון די גרויסע שטופען פון יענער פעריאָדע, וועלכע איז געקומען גלייך נאָך איהר.

די היסטאָרישע לעגענדע האָט מיט א בעזאָנדערער ליעב־שאפט פערפוצט דיזע נאכט. און די מאיאָריטעט פון די גע־שיכט־שרייבער, קאָפירענדיג די געשיכטע ווי זי איז געשילדערט געוואָרען פון אייניגע מענשען, וואָס האָבען געלעבט צו יענער צייט, שטעלען איהר פאָר אַלס א נאַכט פול מיט ענטהוזיאזם און הייליגער זעלבסט־פערלייקענונג.

מיט דעם איינגעהמען פון דער באסטיל, דערצעהלען אונז

די היסטאָריקער, האָט די רעוואָלוציאָן ערקעמפּפט איהר ערשטען זיעג. די נייעס האָט זיך פּערשפּרייט אין דער פּראָווינץ און האָט ארויסגערופען איבעראל עהנליכע אויפשטענדע. זי האָט אריינגעדרונגען ביז אין די דערפער, און דאָרט, אונטער דער אויפהעצונג פון אלערליי וואגאבונדען, האָבען די בויערען אטאַקירט די פּריצים און פערברענט זייערע פּאלאצען. דאן האָבען דער פּריסטער־שטאנד און דער אדעל, פול מיט א פּאטריאָטישען געפיהל, און איינזעהענדיג, דאָס זיי האָבען נאָך גאָר ניט געטהאָן פאר די בויערען, אָנגעהויבען ענטזאגען זיך פון זייערע פעאָדאלע רעכטע אין יענער געדענקווירדיגער נאכט. די אריסטאָקראטען, די פּריסטער, דער אָרימסטע דאָרף־גלח און די רייכסטע פעאָדאלע לאָרדען — אלע האָבען אוועקגעלעגט אויף דעם מזבח פון פאטערלאנד זייערע וועלטליכע פּריווילעגיען. א כוואליע פון ענטהוזיאזמוס האָט ארומגעכאפּט די גאנצע פערזאמלונג. אלע זיינען געווען אזוי גערן אויפצואָפּפערען זייערע אינטערעסען. „די זיצונג איז געווען א הייליגער מאָהלצייט, די טריבונע — דער מזבח, דער פערזאמלונגס־האל — דער טעמפּעל“ — זאָגט איינער פון די היסטאָריקער, וועלכע זיינען געוועהנליך גאנץ רוהיגע שרייבער. „עס איז געווען א סט. בארטהאלאָמעינאכט פון אייגענטהום“, — דערצעהלען אנדערע. און ווען דער ערשטער שטראהל פון טאָג האָט אויסגעבראָכען איבער פראנקרייך אויף מאָרגען נאָך דעם 4טען אויגוסט, האָט שוין די אלטע פעאָדאלע סיסטעם ניט מעהר עקזיסטירט. „פראנקרייך איז געווען א לאנד, וואָס איז אויפס־ניי געבאָרען געוואָרען, האָבענדיג געמאכט א גרויסען פּייער פון די אלע מיסברויכונגען פון איהרע פּריווילעגירטע קלאסען.“

דאָס איז אָבער אלעס לעגענדע. עס איז אמת, דאָס א טיעפער ענטהוזיאזמוס האָט דורכגענומען די גאנצע פערזאמלונג, ווען צוויי אריסטאָקראטען, דער וויקאָונט דע נאָעל און דער דיוק ד׳עגוללאָן, האָבען ארויסגעשטעלט די פאָדערונג פאר די אָבשאפונג פון די פעאָדאלע רעכטע, ווי אויך פון די פערשיעדענע פּריווילעגיען פון דעם אדעל, און ווען די צוויי בישאָפּס

— פון נאַנסי און פון טשאַרטרעס — האָבען גערעדט, פאָרדערענ־דיג די אָבשאַפונג פון מעשר און אנדערע אָבצאָהלונגען צום פריסטערטהום. עס איז אמת, דאָס דער עטהוזיאַזמוס איז גע־וואָרען אַלץ גרעסער, און דאָס אין דעם משך פון דער גאַנצער נאַכט האָבען פּריסטער און אדעליגע געפאָלגט איינע די אנדערע אויף דער טריבונע און האָבען קאָנקורירט צווישען זיך, ווער פון זיי זאָל זיין די ערשטע אויפצוגעבען זייערע רעכטע פון צו זיין די פּריווילעגירטע ריכטער. אין פלאַמענדע רעדען, געהאַלטען פון די פריווילעגירטע פּערזאָנען, האָט מען גע׳טענה׳עט פאַר גע־רעכטיגקייט, פאַר א ריכטערטהום, וואָס זאָל זיין פריי, אונגע־קויפט און גלייך פאַר אַלע. לאָרדען, פּריסטער און אנדערע רייכע מענשען האָבען זיך ענטזאָגט פון זייערע יאַגד־רעכטע. די פער־זאַמלונג איז געוועזן פול מיט בעגייסטערונג; און אין דיזער בע־גייסטערונג האָט קיינער ניט בעמערקט דעם פּאַראַגראַף פאַר אויסקויפען פון דיזע פעאָדאַלע רעכטע און אָבצאָהלונ־גען, וועלכע די צוויי אַדעל־לייט און די צוויי בישאָפס האָבען אריינגעבראַכט אין זייערע רעדען — א פּאַראַגראַף, וואָס איז געוועזן זאָגאַר שרעקליך אין זיין אונבעשטימטקייט, ווייל ער האָט דאָך געקאָנט מיינען אַלעס אָדער גאָר ניט, און האָט, ווי דאָס האָט ווירקליך פּאַסירט, פעררוקט די אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע רעכטע אויף גאַנצע פיער יאָהר ביז אויגוסט, 1793!

אָבער, ווער פון אונז, לעזענדיג דיזע שעהנע געשיכטע פון יענער נאַכט, געשריבען פון די מענשען, וואָס האָבען געלעבט צו יענער צייט, איז ניט בעגייסטערט געוואָרען? און ווער האָט ניט איבערגעהיפּט יענע פּערהענגניסהעראישע ווערטער: „די אויסלייזונג אין 30 יעהריגען קויף“, ניט פערשטעהענדיג זייער גאַנצע שרעקליכע בעדייטונג? (דאָס האָט געמיינט, אז די בויערען מו־זען איינצאָהלען די פּריצים 30 מאָל אזוי פיעל שטייערען, וויע־פיעל זיי האָבען געצאָהלט יעהרליך זייערע פעאָדאַלע הערען, און נור דאן ערשט זיינען זיי פּטור פון אַלערליי פערפליכטונגען און שטייערען). דאָס איז עס אויך, וואָס האָט פּאַסירט אין פראַנקרייך אין 1789.

די אבענד־זיצונג פון דעם 4טען אויגוסט האָט אייגענטליך זיך אָנגעפאנגען מיט א פּאניק, און ניט מיט בעגייסטערונג. מיר האָבען געזעהען, דאָס פיעלע שלעסער זיינען פערברענט און אויסגעפּלינדערט געוואָרען אין דעם משך פון די פערגאנגענע צוויי וואָכען. אָנפאנגענדיג זיך אין איסט־פראנקרייך, האָט דער בויערען־אויפשטאנד זיך פערשפּרייט צו דער סויטה, צום נאָרד און צום צענטער. עס איז געווען גאָר ניט ווייט דערפון, אז ער זאָל ווערען אַלגעמיין. אין מאנכע פלעצער האָבען די בויערען זיך בעגאנגען ווילד מיט זייערע הערהען, און די נייעס, וואָס איז געקומען פון די פּראָווינצען, האָט נאָך שטארק איבערטריבען אלעס, וואָס האָט פּאסירט. די אדעל־לייט האָבען אויסגעפונען אויף זיכער, צו זייער גרויסען שרעק, אז עס איז ניטאָ אויפ'ן שטעל אזא מאכט, וואָס זאָל קענען איינהאַלטען דיזע רייאָטען.

די זיצונג האָט זיך, אלזאָ, געעפענט מיט דעם פּאָרלעזען פון א פּלאַן ארויסצולאָזען א פּראָקלאמאציע געגען דיזע אויפשטענדע. די פערזאמלונג איז אויפגעפאָדערט געוואָרען אויסצודריקען אן ענערגישע פערדאמונג געגען די רייאָטער און צו פערלאנגען פון זיי אזוי ענערגיש, ווי מעגליך, אכטונג צום אייגענטהום, פעאָדאַלען אָדער אן אנדער סאָרט, און ווארטען, ביז די פערזאמלונג וועט פערפאסען געזעצע איבער דעם.

„עס שיינט, דאָס אייגענטהום, מאכט ניט אויס וועלכער, איז דער קרבן פון דעם העכסט־פערברעכערישען רויבערטהום", האָט ערקלעהרט די אונטערזוכונגס־קאָמיטע. „פון אלע זייטען ווערען פערברענט שלעסער, קאָנווענטען ווערען פערניכטעט און פארמס ווערען בערויבט. די שטייערען און אלע פעאָדאלע אָבצאָהלונגען זיינען אָבגעשאפט. די געזעצע זיינען מאכטלאָז און די ריכטער האָבען פערלאָרען יעדע אויטאָריטעט"... און דער רעפּאָרט האָט געפאָדערט, אז די פערזאמלונג זאָל שטרענג פערדאמען דיזע אונרוהען און זאָל ערקלערען, אז „די אלטע געזעצע (די פעאָדאלע געזעצע) זיינען אין קראפט, ביז די אויטאָריטעט פון דער נאציאָן וועט זיי האָבען אין גאנצען אָבגעשאפט אָדער זיי געענדערט; און דאָס די אלע געוועהנליכע אָבצאָהלונגען און

שטייערען זאָלען געצאָהלט ווערען ווי פריהער, ביז עס וועט אנ־
דערש בעשטימט און בעפוילען ווערען פון דער פערזאמלונג.“

„זיי זיינען ניט קיין רויבער, די, וועלכע טהוען דאָס!“ האָט
אויסגעשריען דיוק ד'עגוללאן; „אין מאנכע פראָווינצען האָט
דאָס גאנצע פאָלק געשלאָסען א בונד צו פערברענען די פאלאצען,
צו פלינדערען די לאנד, און, מעהר פון אלץ, צו נעהמען בעזיץ
פון די רעקאָרד־פלעצער, וואו עס ליגען די דאָקומענטען און
רעכט־פאפירען פון די אלע פעאָדאלע איינגענטהומען.“ זיכער,
אין דיזע ווערטער הערט זיך ווייניג וואָס ענטהוזיאזמוס. גיכער
איז עס די מורא, וואָס רעדט דאָ.*)

די פערזאמלונג האָט דארום געבעטען דעם קעניג אָנצונעה־
מען שטרענגע מיטלען געגען די רעבעללירענדע בויערען. ווע־
גען דעם האָט מען שוין גערעדט מיט א טאָג פריהער, דעם 3טען
אויגוסט. אָבער אין די לעצטע עטליכע טעג האָט א געוויסע
צאָהל פון אדעל — איייניגע, וואָס זיינען געווען מעהר פאָרטגע־
שריטען אין זייערע אידעען, ווי די איבעריגע פון זייער קלאס,
און וועלכע האָבען קלערער פערשטאנען דעם זין פון אלץ, וואָס
האָט פאסירט: דער וויקאָונט דע נאָעל, דער דיוק ד'עגוללאן,
דער דיוק דע לא ראָשעפאָקאָ, אלעקסאנדער דע לאמאָט און
מאנכע אנדערע — אין געהיים זיך בעראטהען צווישען זיך וואָס
פאר א שטעלונג זיי זאָלען אָננעהמען צו דער „זשאקעריע“. זיי
האָבען פערשטאנען, אז דער איינציגער מיטעל צו ראטעווען די
פעאָדאלע רעכטע איז צו אָפפערען די עהרען־רעכטע און אנדע־
רע פריווילעגיען, וואָס זיינען פון א קנאפער ווערדע, און צו פער־
לאנגען די א ו י ס ק ו י פ ו נ ג דורך די בויערען פון די פע־

*) צו פלינדערען די לאנד“, דאָס מיינט וואהרשיינליך, דאָס
אין געוויסע פלעצער האָבען די בויערען אָבגעשניטען די תבואה פון
די פעלדער, וועלכע האָבען געהערט צו די פריצים און עס צוגענומען
פאר זיך. עס איז געווען ענדע יולי, דער קאָרן איז שוין געווען באלד
צייטיג, און די מענשען, וועלכע האָבען ניט געהאַט צו עסען, האָבען
אָבגעשניטען דעם קאָרן, וואָס האָט געהערט צו די פריצים.

אָדאַלע רעכטע און אָבצאָהלונגען, **וואָס געהערען צום לאַנד, און וואָס האָבען א ווירקליכען ווערטה.** זיי האָבען בעאויפטראַגט דעם דיוק דע־עגוללאַן מיט דער ענטוויקלונג פון דיזע אידעען, און דאָס איז עס געוועזן די אורזאכע פון די גרויסע רעדען פון ד'עגוללאַן און נאָעל.

זייט די רעוואָלוציאָן האָט זיך אָנגעהויבען, האָבען די מענשען פון לאַנד געהאַלטען אין איין פאָדערען די אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע רעכטע*). אין דער איצטיגער צייט, האָבען ערקלערט די צוויי פאָרשטעהער פון דעם ליבעראַלען אדעל, זיינען די דאָרף־דיסטריקטען אין אַ צושטאַנד פון רעוואָלט, ווייל זיי זיינען זעהר אונצופריעדען, ווייל עס איז פאר זיי גאָר ניט געטהאָן געוואָרען אין דעם משך פון די לעצטע דריי מאָנאַטען; זיי קען מען שוין מעהר ניט קאָנטראָלירען, און עס איז דאָ איצט בלויז איין ברירה: אָדער אַ זיכערע פערניכטונג פון דער געזעלשאַפט, אָדער זיי נאָכגעבען געוויסע פאָרדערונגען. דיעזע פאָרדערונגען זיינען פאָרמולירט געוואָרען פון וויקאָונט דע נאָעל, ווי פאָלגט: גלייכהייט פון אלע מענשען אין בעצוג צו די שטייערען, וועלכע זאָלען געצאָהלט ווערען לויט איינעמס איינקונפט; אלע עפענטליכע הוצאות דארפען געטראָגען ווערען פון

---

*) „די צייכענס פון גרויסען ענטהוזיאַזמוס און דער אויסגוס פון די גרויסמוטהיגע געפיהלען, וועלכע האָבען געמאַכט דאָס בילד, פאָרגעשטעלט פון דער פערזאַמלונג, לעבעדיגער און בעגייסטערטער פון שטונדע צו שטונדע, האָבען קוים איבערגעלאָזען צייט פאר דאָס קומען צו אירגענד אַ פערשטענדניס איבער די פערנינפטיגע מיטלען און וועגען, וועלכע מען האָט געהאַלטען פאַר ראַטהזאַם, אום צו פערווירקליכען אין לעבען דיעזע פלענער, פאַר וועלכע מען האָט געשטימט — אַזוי ענערגיש אין פיעלע פראָווינציעלע און דאָרף־פערזאַמלונגען — וואו גור די בירגער האָבען געהאַט אַ מעגליכקייט זיך צו פערזאַמלען פאַר די לעצטע אַכטצעהן מאָנאַטען — צווישען ריהרענדע מיינונגס־אויסדריקע און פלאַמענדע פראָטעסטען.“

אַלעמען; „אַלע פעאָדאַלע רעכטע דאַרפען אויסגעקויפט ווערען פון דער דאָרף־געמיינדע דורך דעם צאָהלען פון א יעהרליכען רענט; און ענדליך, די אָבשאַפונג, אָהן אויסקויפונג, פון די אַלע געזעצע פון פערזענליכע דיענסטע פון בויער צום פּריץ *). עס מוז אויך געזאָגט ווערען, דאָס פאַר א געוויסע צייט פריהער שוין האָבען די בויערען אויפגעהערט צו ערפיללען זייערע פערזענליכע דיענסטע צו זייערע פּריצים. וועגען דעם האָבען מיר גאַנץ קלאָרע בעווייזע פון די גובערנאַטאָרען פון די פּראָווינצען. נאָך דעם יולי־אויפשטאַנד איז עס געוועזן קלאָר, דאָס די בויערען וועלען שוין קיינמאָל מעהר ניט ערפילען זייערע פערזענליכע דיענסטע, צו די פּריצים וועלען זיך יא אָדער ניט ענטזאַגען פון זיי.

דיזע פאָדערונגען, פאָרגעשלאָגען פון וויסקאונט דע נאָעל, זיינען פון דעסטוועגען שטאַרק ארומגעשניטען געוואָרען פון די אריסטאָקראַטישע און מיטעל־קלאַס דעפּוטאַטען, פון וועלכע א

---

*) „אַלע פעאָדאַלע רעכטע דאַרפען אויסגעלייזט ווערען דורך די געמיינדען אָדער דורך אויסטויש“, האָט דע־נאָעל ערקלעהרט. „יעדער איינער וועט זיין אונטערוואָרפען צו די אַלע עפענטליכע שטייערען, שטאַאַט־שטייערען, אָהן אונטערשיעד“, האָט געזאָגט ד'עגיללאַן. „איך פאָדער די אויסקויפונג פאַר די פּריסטליכע פאָנדס“, האָט ערקלעהרט לאַפּאַר, דער בישאָף פון נאַנסי, „און איך פאָדער, אַז דאָס אויסקויף־געלד זאָל ניט געהן צום פּראָפיט פון דעם פּריסטליכען לאָרד, נור ער זאָל פערווענדעט ווערען מיט נוצען פאַר די אָרעמע“. דער בישאָף פון טשאַרטערעס האָט געפאָדערט די אָבשאַפונג פון די יאַגד־געזעצע, און האָט זיך ענטזאַגט פאַר זיך פון דיעזע רעכטע. דאַן הויבען זיך אויף די פּריצים און די גלחים און פאָלגען נאָך זיין ביישפּיעל. דע רישער האָט געפאָדערט ניט נור די אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע געריכטען, נור אויך, אַז די יוסטיץ זאָל פּראַקטיצירט ווערען פריי. איניגע פּריסטער האָבען פערלאַנגט, אַז מען זאָל זיי ערלויבען זיך צו ענטזאַגען פון אַלע זייערע נעבען־איינקינפטע, און דאָס אַ געלד־שטייער זאָל פערנעהמען דעם פּלאַץ פון די מעשר.

גרויסע צאָהל האָבען געהאט לאַנד־אייגענטהום, וואָס האָט אויך איינגעשלאָסען אין זיך די אַלע פעאָדאַלע רעכטע. דער דיוק ד'עגוללאַן, וועלכער האָט נאָכגעפאָלגט דע נאָעל'ן, אַלס רעדנער, און וועמען די אויבען־דערמאָנטע אַדעל־לייט האָבען אויסגעקלי־בען, אַלס זייער פאָרשטעהער, האָט גערעדט מיט סימפּאַטהיע וועגען די בויערען; ער האָט זיי ענטשולדיגט פאַר זייער רעבעל־לישע אויפפיהרונג, אָבער דער אויספיהר פון זיין רעדע איז געווען, דאָס „די באַרבאַרישע רעשטלעך פון די פעאָדאַלע געזעצע, וועלכע עקזיסטירען נאָך אין פראַנקרייך, זיינען — עס איז ניטאָ קיין נויטווענדיגקייט זיך צו נאַרען — נאָך אַלץ אַ געוויסער סאָרט פון אייגעטהום. און יעדער אייגענטהום איז הייליג.“ „די עהרליכקייט“, האָט ער געזאָגט, „פערוועהרט אונז צו פערלאַנגען פון אימיצען זיך צו ענטזאַגען פון זיין אייגענטהום, אָהנע צו בע־וויליגען איהם אַ גערעכטען אויסלייז־געלד.“ ער האָט אויך אַ ביסעל געמילדערט דע נאָעל'ס פראַזע וועגען שטייערען, אַז אַלע בירגער דאַרפען זיי גלייך בייטראָגען, יעדער לויט זיין איינ־קונפט. און וואָס אַנבעטרעפט די פעאָדאַלע רעכטע, האָט ער גע־פאָדערט, אַז אַלע דיזע רעכטע, די פערזענליכע, ווי די אַנדערע, זאָלען אויסגעקויפט ווערען פון די וואַססאַלען, אויב זיי ווינשען עס. און דער אויסלייז־געלד זאָל זיין 30 מאָל אַזוי פיעל, ווי די יעהרליכע אָבצאָהלונג. דאָס האָט גלייך געמאַכט דעם אויס־קויף פאַר אַן אונמעגליכע זאַך, ווייל פאַר לאַנד־רענט איז שוין אַ גענוג שווערער אויסקויף־געלד די רענט פון 25 יאָהר און אין דער האַנדעלס־וועלט ווערט דאָס צוואַנציג־פאַכיגע אָדער זאָגאַר דאָס זיבצעהן־פאַכיגע רענט בעטראַכט אַלס אַ געניגענדער אויס־קויף געלד פאַר דעם גאַנצען־אייגענטהום.

דיזע צוויי רעדען זיינען אויפגענומען געוואָרען פון די הערען פון'ם דריטען שטאַנד מיט בעגייסטערונג און זיי זיינען דאָס פערשריבען געוואָרען אין דער געשיכטע אַלס שיינענדע ביישפּיעלע פון דער גוטסקייט פון דעם אַדעל, וועהרענד אין דער ווירקליכקייט האָט די נאַציאָנאַלפערזאַמלונג, וועלכע האָט נאָכ־געפאָלגט דעם פּראָגראַם פון דעם דיוק דע עגוללאַן, בעשאַפען

דערמיט געראַדע די פערהעלטניסע, דורך וועלכע די רעוואָלוציאָן איז שפּעטער איינגעזאַפּט געוואָרען אין בלוט. די ווענינע בוי־ערען, וואָס זיינען געווען אין דער פערזאַמלונג, האָבען ניט גע־רעדט, און קיין אנדערער האָט ניט אויפמערקזאַם געמאַכט אויף דעם קליינעם ווערטה פון די אַלע „אָפּפער“ פון די אדעל־לייט. וואָס אנבעטרעפט די מאַססע פון די דעפּוטאַטען פון'ם דריטען שטאַנד, וועלכע זיינען געווען מייסטענס שטאָדט־מענשען, און וועלכע האָבען צוליעב דעם געהאַט אַ זעהר דונקעלען בעגריעף וועגען די פעאָדאַלע רעכטע, אַלס אַ גאַנצעס, ווי אויך איבער די בעדייטונג פון די בויערען־אויפשטענדע, איז אין זייערע אויגען געווען דאָס ענטזאַגען־זיך פון די פעאָדאַלע רעכטע זאָגאַר אויף דעם תנאי פון אַן אויסקויף־געלד, אַ גרויסער אָפּפער צו גונסטען פון דער רעוואָלוציאָן.

לע גין דע קעראָנגאַל, אַ ברעטאָנישער דעפּוטאַט, „געקליי־דעט אַלס אַ בויער“, האָט דאַן אַרויסגעזאָגט איניגע זעהר שעהנע און ריהרענדע ווערטער. דיזע ווערטער, ווען ער האָט גערעדט פון „די געמיינע דאָקומענטען“, וועלכע האָבען פערצייכענט די פערפליכטונגען פון פערזענליכען דיענסט — די רעשטלעך פון לייב־אייגעשאַפט — האָבען געמאַכט און מאַכען אויך נאָך יעצט די הערצער קלאַפּען. אָבער אויך ער האָט גאָר ניט געזאָגט גע־גען אַן אויסקויף פון די אַלע פעאָדאַלע רעכטע, אריינגערעכענט אויך די רעכטע פון פערזענליכען דיענסט, וועלכער איז אַרויפ־געצוואונגען געוואָרען „אין די צייטען פון פינסטערניס און אונווי־סענהייט“, די אונגערעכטיגקייט פון וואָס ער האָט מיט אַזעלכע שעהנע ווערטער פערדאַמט.

עס איז זיכער, דאָס דער אנבליק פון דער פערזאַמלונג אין דעם משך פון יענער נאַכט האָט געמוזט זיין זעהר אַ שעהנער — די פאָרשטעהער פון אדעל און פריסטערשאַפט, אַרויסקומענדיג צו ענטזאַגען זיך פון זייערע רעכטע, מיט וועלכע זיי האָבען זיך בענוצט גאָר אָהן שום פראַגען פאַר גאַנצע יאָהרהונדערטע. די האַנדלונג און דאָס וואָרט זיינען געווען גרויסאַרטיג, ווען די

אדעללייט האָבען זיך אויפגעהויבען, אום זיך צו ענטזאגען פון זייערע פּריווילעגיען אין דער הינזיכט פון שטייערען, און די פּריסטער האָבען זיך ענטזאגט פון זייער מעשר, די אָרימסטע פּריסטער צווישען זיי, ענטזאגענדיג זיך פון אלע זייערע נעבען־פּערדיענסטען, און די גרעסטע לאָרדען, אויפגעבענדיג זייערע רעכטע, אלס ריכטער, און זיי אלע ענטזאגען זיך פון זייערע יאגד־רעכטע, פּערלאַנגענדיג די אונטערדריקונג פון די טויבען־הייזער, וועלכע זיינען געווען אזא פּלוף פאר די בויערען. עס איז געוועזען שעהן צו זעהען אויך, ווי גאַנצע פּראָווינצען ענטזאגען זיך פון זייערע פּריווילעגיען, וועלכע האָבען בעשאפען פאר זיי אַן אויסנאַמהס־שטעלונג אין דעם קעניגרייך. אזוי זיינען אונ־טערדריקט געוואָרען די ספּעציעלע פּריווילעגיען פון פּראָווינצען און שטעדט, וועלכע האָבען געהאַט אויבער־רעכטע איבער זייערע נאַכבאַר־פּראָווינצען און שטעדט. די פאָרשטעהער פון דאָפין, וואו, ווי מיר האָבען געזעהען, דער אויפשטאַנד איז געווען שטאַרק און ווייט פּערשפּרייט, זיינען געווען די ערשטע פאר די אָבשאַפונג פון די פּראָווינציאָנעלע אויסצייכנונגען, און די אַנ־דערע האָבען זיי נאָכגעפאָלגט.

אלע צושויער פון יענער דענקווירדיגער זיצונג האָבען גע־געבען פייערדיג־גליהענדע בעשרייבונגען פון איהר. ווען דער אדעל האָט אין פּרינציפּ אָנגענומען דעם אויסקויף פון די פע־אָדאַלע רעכטע, האָט מען אויפגערופען די פּריסטער, אז זיי זאָ־לען זיך אויסשפּרעכען. זיי האָבען אָנגענומען אין גאַנצען דעם אויסקויף פון אלע זייערע פּריסטערליכע רעכטע, נור מיט דעם תנאי, דאָס דער פּרייז פון דעם אויסקויף־געלד זאָל ניט בע־שאַפען גרויסע פּערזענליכע פּערמעגענס צווישען די גלחים, און אז דאָס גאַנצע געלד זאָל פּערוועַנדעט ווערען אויף ארבייט פון אַלגעמיינע ניצליכקייט. א בישאָף האָט דאַן גערעדט וועגען דעם שאדען, וואָס עס פּעראורזאַכען די פּריצ׳ישע יאגד־הינט אין די פעלדער פון די בויערען, און עס איז געפאָדערט געוואָרען די אָב־שאַפונג פון די יאגד־פּריווילעגיען, און גלייך האָט דער אדעל צו־געשטימט דערצו מיט א הויכען און ליידענשאַפטליכען געשריי.

דער ענטהוזיאזמוס האָט דערגרייכט א זעהר הויכען גראַד. און ווען די פערזאַמלונג האָט זיך געענדיגט צוויי אזייגער אין דער פריה, האָט יעדער איינער געפיהלט, אז עס איז אוועקגעלייגט געוואָרען דער פונדאַמענט פון א נייער געזעלשאַפט.

עס וואָלט געווען ניט גאַנץ עהרליך צו וועלען פערקלענערען די וויכטיגקייט פון יענער נאַכט. אן ענטהוזיאזמוס פון אזא סאָרט איז נויטיג אום צו שטויסען ווייטער און ווייטער די פּאָזיציאָנען. עס וועט ווידער זיין נויטיג, ווען די סאָציאַלע רעוואָלוציאָן קומט . אין א רעוואָלוציאָן מוז דער ענטהוזיאזמוס ארויסגערופען ווערען ; און ווערטער, וואָס זאָלען מאַכען די הערצער ציטערען, מוזען אויסגעשפּראָכען ווערען. דער פאַקט, דאָס דער אדעל, די פּריסטערשאַפט און די פּריווילעגירטע פּערזאָנען פון יעדען סאָרט האָבען אנערקענט אין דער זיצונג פון יענער נאַכט דעם פּראָגרעס פון דער רעוואָלוציאָן, דאָס זיי האָבען בעשלאָסען זיך אונטערצוגעבען צו איהר, אָנשטאָט אויפנעהמען א קאַמפּף מיט וואָפען געגען איהר — דיזער פאַקט אליין איז שוין א גרויסער נצחון פון דעם מענשליכען געדאַנק. דאָס גרעסער איז געווען דער נצחון, ווייל אלע האָבען זיך ענטזאָגט פון זייערע פּריווילעגיען מיט ענטהוזיאזמוס. עס איז אמת, אז דאָס אלעס איז געטהאָן געוואָרען ביי דעם שיין פון ברענענדע שלעסער ; אָבער וויפיעל מאָל האָט דער זעלביגער שיין ארויסגערופען אין די פּריווילעגירטע קלאַסען אן עקשנות׳דיגען וועהרען־זיך און האָט געפיהרט צו האַס און מענשען־הריגות ! יענע נאַכט אין אויגוסט האָבען יענע ווייטע פלאַמען בעגייסטערט צו אנדערע ווערטער, צו ווערטער פון סימפּאַטהיע מיט די רעבעללען ; און צו אנדערע האַנדלונגען — צו האַנדלונגען פון שלום.

זייט דעם 14טען יולי האָט דער גייסט פון דער רעוואָלוציאָן, געבאָרען פון דער קאָכעניש, וואָס האָט געאַרבייט דורך גאַנץ פראַנקרייך, געשוועבט איבער אלעס, וואָס האָט געלעבט און געפיהלט ; און דיזער גייסט, בשאַפען פון מיליאָנען פון ווילענס, האָט עס געגעבען די בעגייסטערונג, וועלכע פעהלט אונז אין געוועהנליכע צייטען.

האָבענדיג אָנגערייטעט אויף די פאָלגען פון דעם ענטהוזי־אזמוס, וועלכען נור א רעוואָלוציאָן קען ארויסרופען, מוז דער היסטאָריקער אויך רוהיג בעטראכטען, ווי ווייט איז דיזער ענט־הוזיאזמוס ווירקליך געגאנגען, און וואָס איז געווען דער גרענעץ, וועלכען ער האָט ניט געהאט דעם מוטה אריבערצוטרעטען ; ער מוז אָנצייגען, וואָס דיזער ענטהוזיאזמוס האָט בעוויליגט די מענשען, און וואָס ער האָט זיך ענטזאגט זיי נאָכצוגעבען.

נון, יענער גרענעץ קען אָנגעוויזען ווערען אין גאנץ ווענינ ווערטער. די פערזאמלונג האָט נור מסכים געווען אין פרינציפ און האָט אויסגעשפרייט איבער גאנץ פראנקרייך דאָס, וואָס די מענשען האָבען שוין אויסגעפיהרט פריהער אין דער טהאט אין געוויסע פלעצער.

ווייטער איז די פערזאמלונג ניט געגאנגען.

מיר האָבען געזעהן, וואָס דאָס פאָלק האָט אויפגעטהאָן אין שטראסבורג און אין פיעלע אנדערע שטעדט. זיי האָבען גע־צוואונגען אלע בירגער, אדעליגע און מיטעלקלאס מענשען צו העלפען טראָגען די לאסטען פון די שטייערען און די נאציאָנאל־פערזאמלונג האָט דאָס אָנגענומען. דאָס פאָלק האָט אויך אָב־געשאפט אלערליי עהרען־עמטער, און דער אדעל האָט זיך ער־קלערט בערייט צו ענטזאגען זיך פון זיי אין דער נאכט פון 4טען אויגוסט ; אזוי האנדלענדיג האָבען זיי ווידער אָנגענומען עט־וואָס, וואָס איז שוין אויסגעפיהרט געוואָרען דורך א רעוואָלו־ציאָנערע האנדלונג. דאָס פאָלק האָט אָבגעשאפט אלע פע־אָדאלע געריכטען און זייערע ריכטער און האָבען אויף זייערע פלעצער אויסערוועהלט אייגענע ריכטער. דאָס האָט די פער־זאמלונג אקצעפטירט. ענדליך, דאָס פאָלק האָט אָבגעשאפט די פריווילעגיען פון די שטעדט און פון די פראָווינציאָנעלע ראָ־גאטקעס — און דעם 4טען אויגוסט האָט די נאציאָנאל־פערזאמ־לונג געמאכט אן אלגעמיינעם פרינציפ פון א פאקט, וואָס איז שוין אויסגעפיהרט געוואָרען אין א טהייל פון'ם קעניגרייך.

ווידער וואָס אנבעטרעפט די בויערען אין די דערפער, האָט די פריסטערשאפט אָנגענומען א פרינציפ, דאָס די מעשר־

אָבצאָהלונגען זאָלען אויסגעקויפט ווערען. אָבער אין וויפיעל פלעצער האָבען דען די בויערען געצאָהלט דיזען מעשר! און ווען די פערזאַמלונג האָט נאכהער פּרובירט אויפצומאָהנען די צאָהלונגען ביז 1791, האָט זי זיך געמוזט נעהמען צום סטראַשענען, אום צו מאכען די בויערען צאָהלען. לאָמיר, אלזאָ, זיך פּרעהען, דאָס די פריסטערשאַפט האָט איינגעוויליגט צו דער אָבשאַפונג פון מעשר — מיט דעם תנאי, אז ער זאָל ווערען אויסגעקויפט, — אָבער לאָמיר אויך זאָגען, אז די פריסטערשאַפט וואָלט געהאַנדעלט פיעל בעסער,ווען זי וואָלט ניט איינגעשפּאַרט זיך אויף דעם תנאי פון אויסקויף. וועלכע קעמפּפע, וועלכער האַס, וועלכע בלוט־פערגיסונג וואָלטען אונז פערשפּאָרט געבליבען, ווען די פריסטער וואָלטען אויפגעגעבען זייערע רעכטע אויף מעשר און וואָלטען איבערגעלאָזען דאָס צאָהלען פון זייערע געהאַלטען צו דער נאַציאָן אָדער צו זייערע קירכען־מיטגליעדער! וואָס אָנבעטרעפט די פעאָדאַלע רעכטע, וואָס פאר א קאַמפּף וואָלט אויסגעמידען געוואָרען, ווען די פערזאַמלונג, אָנשטאָט אָנצונעהמען דעם 4טען אויגוסט, 1789, דעם פאָרשלאַג פון ד'עגוללאַן, וואָלט אָנגענומען דעם פאָרשלאַג פון דע נאָעל, וועלכער איז, נאָך אַלעמען, געווען א זעהר געמעסיגטער פאָרשלאַג: די אָבשאַפונג אָהן אויסקויף־געלד פון אלע פערזענליכע דיענסטע און דער אויסקויף פון רענט, וואָס געהערט צו די לאַנד. אָבער אום צוצוקומען צו דעם, אין 1792, וויפיעל בלוט האָט עס געמוזט פליסען אין דעם משך פון דריי יאָהר, שוין ניט דערמאָנענדיג אָן די ווילדע קעמפּפע, וועלכע מען האָט געמוזט דורכמאכען, אום צו דערגרייכען אין 1793 די גענצליכע אָבשאַפונג פון אלע פעאָדאַלע רעכטע אָהן אירגענד וועלכע אויסקויף־געלדער!

אָבער לאָמיר פאר דעם מאָמענט טהאָן, ווי די מענעשן אין 1789 האָבען געטהאָן. יעדער איינער איז געווען פול מיט שמחה נאָך יענער זיצונג. יעדער איינער האָט זיך גראַטולירט מיט יענער סאַנט באַרטאָלאָמעער־נאַכט, אין וועלכער עס זיינען פערברענט געוואָרען אלערליי פעאָדאלע מיסברויכונגען. דאָס בעווייזט, ווי וויכטיג עס איז אין דער צייט פון א רעוואָלוציאָן

אנצוערקענען אָדער, ווענינגסטענס, צו פּראָקלאַמירען א נייעם פּרינציפּ. קוריערען זיינען געשיקט געוואָרען פון פּאריז, טראָגענדיג די גרויסע נייעס אין יעדען ווינקעל פון פראנקרייך: „אַלע פּעאָדאַלע רעכטע זיינען אָבגעשאַפט!“ ווייל אזוי האָט מען פערשטאנען די בעשליסע פון דער נאַציאָנאַל־פערזאמלונג, און אזוי איז דאָס פעסטגעשטעלט געוואָרען אין דעם ערשטען ארטיקעל פון דער רעזאָלוציאָן פון דעם 5טען אויגוסט. אַלע פּעאָדאַלע רעכטע אָבגעשאַפט! קיין מעשר מעהר! קיינע רענט מעהר! קיינע אָבצאָהלונגען מעהר ביין פערקויף פון א ירושה! קיינע צאָהלונגען מעהר דורך ארבייט! די יאגד־געזעצע אָבגעשאַפט! פערשוואונדען זיינען די טויבען־הייזער! יעדער סאָרט פויגעל איז פריי פאר יעדען! ניטאָ מעהר קיין אדעל, קיין פּריווילעגירטע פערזאָן פון אירגענד וועלכען סאָרט! יעדער איינער איז גלייך פאר דעם ריכטער, וואָס ווערט אויסערוועהלט פון אַלעמען!

ווענינגסטענס אזוי איז די ארבייט פון דעם 4טען אויגוסט פערשטאַנען געוואָרען אין די פּראָווינצען. און איידער די רעזאָלוציאָנען פון דעם 5טען און 11טען אויגוסט זיינען פערעפענטליכט געוואָרען; איידער די גרענעץ־ליניע פון דעם, וואָס מוז ווערען אויסגעקויפט און וואָס ניט, איז קלאָר אָנגעצייכענט געוואָרען — לאַנג פאר דעם, איידער דיזע האנדלונגען און ענטזאָגונגען זיינען פאָרמולירט געוואָרען אין געזעץ־פּאראַגראַפען, האָבען שלוחים פארנאנדערגעטראָגען דיזע גוטע נייעס צווישען די בויערען. פון יענער צייט אָן, צו דער בויער איז געשאָסען געוואָרען, צו ניט, ער האָט שוין פאר קיין זאך ניט געצאָהלט.

דער בויערען־אויפשטאנד האָט דארום אָנגענומען זיך מיט א נייעם כח. ער האָט זיך פערשפּרייט דורך די פּראָווינצען זאָגאר אין אזעלכע, ווי ברעטאָן, וועלכע איז ביז דאַן געבליבען רוהיג. און אויב די לאַנד־איינענטהימער האָבען געפאָדערט אירגענד וועלכע אָבצאָהלונגען, זיינען די בויערען אוועק צו זייערע שלעסער און האָבען פערברענט אַלע ביכער און לאַנד־רעדזשיסטערס. זיי האָבען ניט געקוקט אויף די בעשליסע פון 4טען אויגוסט און

האָבען ניט געמאַכט קיין אונטערשיעד צווישען די רעכטע, וועלכע זיי דאַרפען עס ערשט נאָך אויסקויפען, און צווישען די אָבגעשאַפענע רעכטע, דערצעהלט דער היסטאָריקער דיו שאַטע־ליער. איבעראַל, איבער גאַנץ פראַנקרייך, זיינען די טויבען־הייזער און די אַנדערע וואַלד־פויגעל פערניכטעט געוואָרען. אין די דערפער האָבען די בויערען זיך זאַט געגעסען מיט זיי, און זיי האָבען אויך בעזיץ גענומען פון דעם לאַנד, וועלכעס האָט פריהער געהערט צו די דאָרף־געמיינדען, איידער די פריצים האָבען עס פערכאַפּט פאַר זיך.

אָט דאַן האָט מען אין איסט־פראַנקרייך געקאָנט זעהן דאָס, וואָס האָט שפּעטער מעהר אָדער ווייניגער פּאַסירט איבער גאַנץ פראַנקרייך. — נעמליך, די מיטעלקלאַס, שטעלענדיג זיך געגען די בויערען, צו גונסטען פון די לאַנד־אייגענטהימער. ליבעראַלע היסטאָריקער האָבען געמאַכט אַ שווייג וועגען דעם, אָבער דאָס איז אַ פאַקט פון דער העכסטער וויכטיגקייט, אויב מען וויל פערשטעהן די געשיכטע פון די פאָלגענדע איינינגע יאָהר.

מיר האָבען געזעהן, דאָס דער בויערען־אויפשטאַנד האָט דערגרייכט זיין העכסטע מאַכט אין דאָפין און אין איסט־פראַנקרייך אין אַלגעמיין. די רייכע און די לאָרדען זיינען געלאָפען פון פראַנקרייך, ווי פון אַ פייער. נעקער האָט זיך בעקלאָגט, דאָס ער האָט געמוזט אויסשטעלען זעקס טויזענד פּאַספּאָרטען אין דעם משך פון צוויי וואָכען צו די רייכסטע איינוואוינער פון לאַנד. די שווייץ איז געוואָרען איבערפלייצט פון זיי.

אָבער די מיטעלקלאַס־מענשען, וועלכע זיינען פערבליבען, האָבען זיך אַליין בעוואפענט און אָרגאַניזירט זייער מיליץ; און די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג האָט באַלד אָנגענומען אַ שטרענגען געזעץ געגען די בויערען (אויגוסט 10). אונטער דעם אויסרייד, דאָס דער אויפשטאַנד איז די אַרבייט פון רויבער, האָט זי געגעבען די מוניציפּאַליטעטען די ערלויבניס אַרויסצורופען די סאָלדאַטען, אַוועקצונעהמען די וואַפען פון די אַלע, וואָס האָבען ניט קיין מלאכה און קיין היים, פּונאַנדערצוויאָגען די באַנדעס און

צו האנדלען געגען זיי העכסט שטרענג. די מיטעלקלאַס פון דעם דאָפין־געגענד האָט שטארק פּראָפּיטירט פון דיעזע געזעצע. ווען חברות פון בויערען אין אויפשטאַנד זיינען דורכגעגאַנגען דורך בורגונד, פערברענענדיג די שלעסער, האָבען די מיטעל־קלאַס־מענשען אין די שטעדט און אין די דערפער זיך פעראייניגט געגען זיי. איינע פון די בויערען־באַנדעס איז בעזיעגט געוואָרען אין קאָרמאַטין דעם 27טען יולי, ווען צוואַנציג פון זיי זיינען געטוידטעט געוואָרען און זעכציג זיינען גענומען געוואָרען געפאַנגען. אין קלוני זיינען געווען אַ הונדערט געטוידטעטע און הונדערט און זעכציג געפאַנגענע. די שטאָדט מאַקאָן האָט גע־פיהרט אַ ריכטיגע מלחמה מיט די בויערען, וועלכע האָבען זיך ענטזאַגט צו צאָהלען מעשר צו די פּריסטער און זיי האָבען אויפ־געהאַנגען צוואַנציג פון זיי. צוועלף בויערען זיינען אויפגעהאַנגען געוואָרען אין דואי. אין ליאָן האָבען די מיטעלקלאַס־מענשען, פיהרענדיג אַ מלחמה מיט די בויערען, געטוידטעט אַכציג פון זיי און זעכציג גענומען געפאַנגען. אין דאָפין איז דער מעיאָר געגאַנגען איבער'ן גאַנצען לאַנד, אויפהענגענדיג די רעבעלישע בויערען.*) די שטאָדט מילהאָד האָט אַפּעלירט צו די נאַכבאַר־שטעדט, איינלאַדענדיג זיי זיך צו בעוואָפענען געגען די רויבער און געגען די, וועלכע ענטזאַגען זיך צו צאָהלען די שטייערען.

---

*) נאָך די מפּלה פון די צוויי גרויסע בויערען־באַנדעס, איינע פון וועלכע האָט געסטראַשעט צו אַטאַקירען דעם שלאָס אין קאָרמאָטין, און די צווייטע — די שטאָדט קלוני; און נאָכדעם, ווי אַ בעשטראָפונג פון אַ שרעקליכער שטרענגקייט איז אויסגעפיהרט געוואָרען אויף די בויערען, איז די מלחמה נאָך אימער אָנגעגאַנגען, אָבער שוין ניט אויף אַן אָרגאַניזירטען שטייגער, דערצעהלען די היסטאָקער בושעז און ראַאַ. „ווי עס איז, האָט די שטענדיגע קאָמיטע אין מאָקאָן זיך אונגעזעצליך געבילדעט אין אַ געריכט, אויף וועמעס בעפעהל צוואַנציג פון דיעזע אונגליקליכע בויערען זיינען הינגעריכטעט געוואָרען פאַר דעם פערברעכען פון הונגער און פאַר דאָס, וואָס זיי האָבען רעבעלירט געגען דעם מעשר און די פעאָדאַלע געזעצע“. איבעראַל איז דער אויפ־

אין קורצען, מיר זעהען פון דיעזע אייניגע האנדלונגען, וועמעס צאָהל עס וואָלט אונז לייכט געווען צו פערמעהרען, דאָס וואו דער אויפשטאנד איז געווען מעהר שטארק און געוואלדיג, דאָרט האָבען די מיטעלקלאס־מענשען עס אונטערנומען צו דער־שטיקען איהם. און זיי וואָלטען אָהן צווייפעל דערצו שטארק געהאָלפען, ווען די נייעס, וואָס איז געקומען פון פאריז נאָך דער נאכט פון 4טען אויגוסט, וואָלט ניט געגעבען אַ נייעם אימפעט צו דעם אויפשטאנד.

דער בויערען־אויפשטאנד איז געוואָרען אביסעל שטילער נור אין סעפּטעמבער און אָקטאָבער, אפשר צוליעב די נויטווענ־דיגקייט פון אַקערען די פעלדער. אָבער אין יאנואר, 1790, דערוויסען מיר זיך פון אַ בעריכט פון דער פעאָדאלער קאָמיטע, דאָס דער בויערען־אויפשטאנד האָט זיך אָנגעהויבען גאָר מיט פרישער קראפט, וואהרשיינליך צוליעב די פאָדערונג, אז זיי זאָלען מאכען זייערע איינצאָהלונגען. די בויערען האָבען מעהר ניט געוואָלט וויסען פון דעם חילוק, וואָס די נאציאָנאל־פערזאמ־

שטאַנד אַרויסגערופען געוואָרען דורך האַנדלונגען פון מינדערער וויכ־טיגקייט, דורך סכסוכים מיט'ן פּריץ וועגען אַ פעלד אָדער אַ קוואַל, און אין איין פּלאַץ זיינען אייניגע בויערען אויפגעהאַנגען געוואָרען צוליעב אייניגע קליינע גנבות. די פּאַמפלעטען פון יענער צייט, וועלכע די היסטאָריקער בושעז און ראָאַ האָבען נאָכגעקוקט, דערצעהלען, דאָס דער געריכט פון דואַי האָט בעפוילען צוועלף פיהרער פון די באַנדעס הינצוריכטען. די קאָמיטע פון די וואַהל־מענער (מיטעלקלאַס־מענשען) אין ליאָן האָט אַרויסגעשיקט אַ ראָטע סאָלדאַטען פון די פריייווילליגע פון דער נאַציאָנאַל־גוואַרדיע געגען די בויערען. איין פּאַמפלעט פון יענער צייט שטעלט פעסט, דאָס דיעזע קליינע אַרמיי האָט אין איין שלאַכט גע'הרג'עט 80 פון דיעזע זאָגענאַנטע רויבער און האָט גענומען זעכציג געפאַנגען. דער מעיאָר פון דאפין, אָן דער שפּיצע פון אַ קערפּערשאַפט פון מיטעלקלאַס־מיליץ, האָט מאַרשירט איבער'ן לאַנד און געהאַלטען אין איין הענגען און שיסען די אויפשטענדיגע בויערען. (בושעז און ראָאַ. צווייטער באַנד, זייטע 245).

לונג האָט געמאכט צווישען די אָבצאָהלונגען פאר לאנד און די אָבצאָהלונגען פאר פערזענליכע דיענסטע, און זיי האָבען געמאכט אַן אויפשטאנד מיט דעם צוועק גאָר ניט צו צאָהלען.

מיר וועלען זיך צוריקקעהרען צו דיעזען געגענשטאנד אין פאָלגענדע קאפיטלען.

אכטצעהנטער קאפּיטעל.

די פעאָדאַלע רעכטע בלייבען זוי געוועזען.

די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג און די פעאָדאַלע פּריווילעגיען. — די רעשטלעך פון לייב־אייגענשאַפט. — די פערפליכטונגען צום פעאָדאַלען הערשער. — די הערשער ווילען צוריקציהען זייערע פערשפּרעכונגען. — די קירכען־אָבצאָהלונגען אָבגעשאַפט אין דער טהעאָריע, אָבער ניט אין דער פּראַקטיקע. — די ענטטוישונג פון די בויערען. — יאַגד־געזעצע. — פעאָדאַלע רעכטע. — נור פערזענליכע דיענסטבאַרקייט אָבגעשאַפט. — אַנדערע אָבצאָהלונגען בלייבען. — דאָס אויסקויפען פון לאַנד אונמעגליך. — די ווירקונג פון דער אונקלאָהרקייט פון די בעשליסע פון דער פערזאַמלונג. — די בעשטימונגען פון אויגוסט דעם 4טען, 1789, דאַרפען ניט גענומען ווערען בוכשטעבליך. — די בויערען ענטזאַגען זיך צו צאָהלען. — דער קעניג דער מיטעלפּונקט פון פעאָדאַליזם. — די טאַקטיק פון דער פערזאַמלונג. — איהרע בעשליסע ענדליך פערעפענטליכט דורך דעם קעניג.

ווען די פערזאַמלונג איז ווידער צוזאַמענגעקומען אויגוסט דעם פינפטען, אום צו פערפאַסען, אין דער פאָרמע פון רעזאָלוציאָנען, דעם צעטעל פון ענטזאַגונגען, וועלכע זיינען געמאַכט געוואָרען אין דער היסטאָרישער נאַכט פון דעם 4טען, דאַן האָט איינער געקאָנט זעהן, ביז צו וועלכען גראַד די פערזאַמלונג איז געווען אויף דעם צד פון אייגענטהום, און ווי אַזוי זי האָט זיך פאָרגענומען צו פערטהיידיגען יעדען איינציגען פון די מאַטעריעלע פאָרטהיילע, וועלכע האָבען געהאַט אַ שייכות מיט יענע

פעאָדאַלע פּריווילעגיען, און וועלכע זי האָט עס געמאַכט אַזאַ אָנשטעל אויפצוגעבען מיט איניגע שטונדען פריהער.

עס זיינען נאָך דאַן פערבליבען אין פראַנקרייך אונטער פערשיעדענע נעמען רעשטלעך פון דער אַלטער לייב־אייגענ־שאַפט.*) עס זיינען נאָך געווען בויערען, וועלכע זיינען געווען לייב־אייגענע אין דעם אמת'ן זין פון וואָרט. זיי האָבען ניט געטאָרט פערקויפען זייער אייגענטהום, אויך ניט איבערלאָזען זייער ירושה אויסער צו די קינדער זייערע, וועלכע האָבען געלעבט מיט זיי. זיי זיינען דארום געבליבען צוגעשמידט צו דער ערד **). וויפיעל פון זיי זיינען דאָס דאַן געווען אין אזא לאַגע ווייסען מיר ניט גענוי, אָבער מען גלויבט, אַז די צאָהל, וואָס באַנסערף גיט אָן, דריי הונדערט טויזענד, איז א העכסט וואהרשיינליכע.

אחוץ דיעזע לייב־אייגענע זיינען דאָרט אויך געווען א גרויסע צאָהל פּרייע בויערען און אויך פרייע שטאָדט־מענשען, וועלכע זיינען דאָך געהאַלטען געוואָרען אונטער א פּערזענליכער פערפליכטונג אָדער צו זייערע פריהערדיגע הערען, אָדער צו

---

*) דער געמיינשאַפטליכער אויוועז, מיל, וויין־פּרעס א. ז. וו., געהערענדיג צום פּריץ, האָט דער בויער געמוזט בעצאָהלען פאַר זייער געברויך, אַחוץ דעם, וואָס ער האָט געמוזט ליידען אַ גרויסען פערלוסט אין נאַהרונג, קאָרן און ווייץ.

**) אַט דאָס זיין צוגעבונדען צום באָדען, דאָס איז עס, וואָס איז דער סאַמע תוך פון לייב־אייגענשאַפט. וואו די לייב־אייגענשאַפט האָט עקזיסטירט פאַר איניגע יאָהרהונדערטע, האָבען די פּריצים אויך אַרויסגעקראָגען פון שטאַאַט רעכטע איבער דער פּערזאָן פון לעם לייב־אייגענעם, וואָס האָט געמאַכט די לייב־אייגענשאַפט (אין רוסלאַנד, למשל, ביין אָנפאַנג פון 18טען יאָהרהונדערט) פאַר אַ לאַגע, וואָס איז געווען זעהר עהנליך צו שקלאַפעריי, און אין דער געוועהנליכער שפּראַך פון דער צייט איז עס טאַקע ממש מעגליך געווען צו פערבייטען און צונויפמישען לייב־אייגענשאַפט מיט שקלאַפעריי.

די איינגענטהימער פון לאַנד, וועלכע זיי האָבען אָדער אָבגע־קויפט אָדער געהאַט אויף פּאַכט.

עס ווערט געשאַצט, דאָס אַלס אַ כלל, האָבען די פּריווי־לעגירטע קלאַסען — דער אַדעל און פּריסטערטהום — געהאַט אַ העלפט פון לאַנד פון יעדען דאָרף; אָבער דאָס אחוץ דיעזע לאַנד, וואָס איז געווען זייער אייגענטהום, האָבען זיי נאָך אויך געהאַט פערשיעדענע פעאָדאַלע רעכטע איבער די לאַנד, וואָס די בויערען האָבען געהאַט. קליינע אונטערנעהמער זיינען זאָגאַר דאַן שוין געווען אין אַ גרויסער צאָהל אין פראַנקרייך, אָבער פון דיעזע זיינען געווען זעהר וועניגע, וועלכע האָבען ניט געמוזט פאַר דעם בעזיץ־רעכט געבען דעם פּריץ פערשיעדענע אָבצאָה־לונגען. כמעט אַלע האָבען געמוזט עפּעס אָבצאָהלען אָדער אין געלד אָדער אין אַ טהייל פון זייער תבואה צו דעם אָדער יענעם פּריץ.

דיעזע פערפּליכטונגען זיינען געווען זעהר פערשיעדענ־אַרטיג, אָבער זיי קענען איינגעטהיילט ווערען אין 4 קלאַסען: 1) די פּערזענליכע פערפּליכטונגען, אָפט שטאַרק ערניעדריגענדע — אן איבערבלייבעכץ פון לייב־אייגענשאַפט; 2) אָבצאָה־לונגען פון אַלערליי סאָרטען אין געלד, אין סחורה אָדער אין אַרבייט, וועלכע האָבען געקומט פאַר אַ ווירקליכע אָדער בלויז כלומרשט'דיגע אָבטרעטונג פון לאַנד; 3)פערשיעדענע צאָה־לונגען, וואָס זיינען געווען דער רעזולטאַט פון דעם פּריץ'ס מאָנאָפּאָליען; דאָס הייסט, דער פּריץ האָט ארויפגעלעגט פער־שיעדענע שטייערען אויף די יעניגע, וועלכע האָבען זיך בענוצט מיט זייערע מאַרקעטס אָדער מיט זייערע מאָסען, מילען, וויינ־פּרעסען, געמיינשאַפטליכע אויוועֶנס און אַנדערע זאַכען; און 4) דער פּריץ האָט געהאַט דאָס אויסשליסליכע רעכט צו מאַכען יאַגד איבער זיין לאַנד און איבער דאָס לאַנד פון זיינע נאָכבאַר־בויערען, און אויך דאָס רעכט פון צו האַלטען טויבען־הייזער און קראָליק־פלעצער, און מיט דיעזער פּריווילעגיע איז אויך געווען פערבונדען אַ גרויסער כבוד, נאָך וואָס די פּריצים האָבען זעהר געגאַרט.

אלע דיזע רעכטע זיינען געווען זעהר ניט קיין אַנגענעהמע, און האָבען דעם בויער זעהר טהייער געקאָסט, ווען זאָגאַר דעם פּריץ האָבען זיי ווייניג אָדער גאָר ניט איינגעבראַכט. און עס איז אַ פאַקט, וועלכען באַנסערף בעטאָנט זעהר שטאַרק אין זיין מערקווירדיגען ווערק „די אונבעקוועמליכקייטען פון די ריכטיגע פּעאָדאַלען“, דאָס זייט 1776 האָבען די פּעראָרימטע פּריצים און בעזונדערס זייערע פּערוואַלטער אָנגעהויבען אַרויסצוקווע־טשען וויפיעל עס איז נור מעגליך געווען פון די פאַרמערס, די טענענטס און פון די בויערען אין אַלגעמיין. אין 1786 איז געמאַכט געוואָרען אַ שטאַרקע רעוויזיע פון די לאַנד־רעגיסטערס מיט דעם צוועק צו פערגרעסערען די פּעאָדאַלע אָבצאָהלונגען.

די פערזאַמלונג, אַלזאָ, נאָכדעם, ווי זי האָט ערקלעהרט זיך פאַר די אָבשאַפונג פון די אַלע איבערגעבליבענע רעשטליך פון דעם פּעאָדאַל־סיסטעם, איז געבליבען טאַקע הינטערשטעליג, ווען עס איז געקומען די פראַגע פון צו געבען אויסדרוק דיזע ענטזאַגונגען אין דער געשטאַלט פון געשריעבענעם געזעץ.

עס האָט אויסגעזעהן, דאָס, ווען די פּריצים האָבען אויפ־געאָפּפערט זייער פּעאָדאַלעם רעכט, וואָס איז געווען בעקאַנט אונטער׳ן נאָמען „די טוידטע האַנד“, איז דאָך שוין גאָר ניט געווען וואָס צו ריידען וועגען דעם. זיי האָבען בעדאַרפט נור אויסדריקען זייער ענטזאַגונג אין דער פאָרמע פון אַ פעסט־געשטעלטע ערקלעהרונג. אָבער זאָגאַר וועגען דעם האָט מען אויפגעהויבען אַ דיסקוסיאָן. זיי האָבען פּרובירט צו מאַכען אַן אונטערשיעד צווישען די פּערזענליכע „טוידטע האַנד“, וועלכע דאַרף אָבגעשאַפט ווערען אָהן אירגענד וועלכען אויסלייז־געלד, און צווישען דער אָבצאָהלונג, וואָס האָט געהאַט אַ שייכות מיט דעם געקויפטען אָדער געפּאַכטעטען לאַנד: די לייב־אייגענע פון דיזען קלאַס קענען זיך אַליין אויסקויפען. און ווען די פער־זאַמלונג האָט ענדליך בעשלאָסען אָבצושאַפען, אָהן אירגענד־וועלכען אויסקויף־געלד, אַלערליי רעכטע און אָבצאָהלונגען, סיי אַזעלכע, וואָס האָבען געהאַט אַ שייכות מיט דער פּערזאָן און סיי די פון לאַנד, האָבען זיי עס אַזוי געטהאָן, דאָס אַלעס

איז געבליבען דונקעל און אין צווייפעל, בעזאָנדערס אין יעדען פאַל, ווען עס איז געווען שווער אָבצוזונדערען די רעכטע פון דער „טוידטער האנד" און פון די פעאָדאַלע רעכטע אין אַלגעמיין.

דאָס זעלבע קווענקלען־זיך איז אויך פאָרגעקומען איבער דער פראַגע פון די אַלערליי אָבצאָהלונגען צו דער קירכע. עס איז בעקאַנט, דאָס די קירכען־אָבצאָהלונגען האָבען אָפט דער־גרייכט ביז צו א פינפטעל אָדער זאָגאַר צו א פערטעל פון דער גאַנצער תבואה, און דאָס די פריסטער האָבען זאָגאַר געפאָדערט א חלק פון אַלע גראָזען און נים, וואָס די בויערען האָבען צונויפ־געקליבען. דיעזע אָבצאָהלונגען זיינען געלעגען, ווי א שווערע משא אויף די בויערען; בעזאָנדערס אויף די מעהר אָרימע. נון, דעם 4טען אויגוסט האָט דער פריסטערטהום ערקלעהרט זיין ענטזאַגען זיך פון די אַלע אָבצאָהלונגען, מיט דעם תנאי, אַז דיעזע אָבצאָהלונגען זאָלען אויסגעלייזט ווערען דורך א געוויסע געלד־סומע. נור אַזוי ווי ער האָט ניט אָנגעגעבען די תנאים, אונטער וועלכע די אויסקויפונג זאָל פאָרקומען, אויך ניט, ווי אַזוי, אויף וועלכען אופן דאָס וועט אויסגעפיהרט ווערען, איז דיעזע ענטזאַגונג געווען ניט מעהר, ווי די ערקלעהרונג פון א פרינציפ. דער פריסטערטהום איז מרוצה געוואָרען אויף דעם אויסקויף פון זיינע רעכטע. ער האָט ערלויבט די בויערען אויס־צוקויפען זיך פון צו געבען מעשר, ווען זיי ווינשען עס, און צו דעבאַטירען איבער'ן פרייז מיט די, וואָס זיינען געווען בערעכ־טיגט צו דעם מעשר. אָבער דעם 6טען אויגוסט, ווען עס איז פאָרגעשלאָגען געוואָרען צו פערפאַסען רעזאָלוציאָנען אין בע־טרעף צו מעשר, איז פאָרגעקומען א שוויריגקייט. עס זיינען געווען מעשר־רעכט, וועלכע די פריסטער האָבען פערקויפט אין דעם משך פון די יאָהרהונדערטע צו פריוואַט־מענשען. פאַר אַזעלכע מעשר־אָבצאָהלונגען, ווי דיעזע, איז דאָס אויסלייז־געלד בעטראַכט געוואָרען אַלס אבסאָלוט נויטיג, אום אויפרעכט צו ערהאַלטען דאָס רעכט פון אייגענטהום פאַר דעם לעצטען קויפער. נאָך ערגער ווי דאָס: די מעשר וואָס די בויערען האָבען געצאָהלט צו די גלחים, איז געשילדערט געוואָרען אין דער

פערזאמלונג פון געוויסע רעדנער, אלס ט א ק ס ע, וואָס די נאציאָן צאָהלט פאר די אויפהאלטונג פון פריסטערטהום. און בּיסלעכווייז, אין דעם משך פון דער דיסקוסיאָן, האָט געהערשט די מיינונג, דאָס עס קען נור דאן זיין א פראגע פון אויפגעבען די מעשר־אָבצאָהלונג, ווען די נאציאָן זאָל זיך אונטערנעהמען צו צאָהלען א געוויסען געהאלט די גלחים. דיעזע דיסקוסיאָן האָט געדויערט 5 טעג, ביז דעם 11טען, און דאן האָבען איינינע פריסטער, אונטערשטיצט פון עטליכע ארטשבישאָפען ערקלעהרט זייער ענטזאגען זיך פון דעם מעשר, און פערלאָזען זיך אין גאנצען אויף דאָס רעכט־געפיהל און גרויסמוטה פון דער נאציאָן.

עס איז דארום בעשלאָסען געוואָרען, דאָס דער מעשר, וואָס איז געצאָהלט געוואָרען דעם פריסטערטהום, זאָל אָבגע־שאפט ווערען; נור ביז עס וועלען געפונען ווערען מיטלען פון אנדערע קוועלען, ווי צו בעזאָרגען די אויסגאבען פון רעליגיאָן, זאָל דער מעשר געצאָהלט ווערען ווי פריהער. וואָס אָנבעלאנגט דעם מעשר־רעכט, וואָס איז פער־קויפט געוואָרען פון פריהער צו פריוואט־מענשען, מוז ער אונ־בעדינגט אויסגעקויפט ווערען.

מען קען זיך פאָרשטעלען, וואָס פאר א ביטערע ענטטוי־שונג דאָס איז געווען פאר די דאָרף־בעפעלקערונג, און וואָס פאר אן אורזאכע פון רוהע־שטערונגען. אין דער טהעאָריע איז דער מעשר געווען אָבגעשאפט, אָבער אין דער ווירקליכקייט איז ער אויפגעמאָהנט געוואָרען, ווי אין די פריהערע צייטען. „ביז ווי לאנג?“ — האָבען געפרעגט די בויערען. און דער ענטפער איז געווען: „ביז מיר וועלען געפינען אנדערע מיטלען צו צאָהלען די גלחים!“ און אזוי ווי די פינאנסען פון קעניגרייך זיינען געוואָרען פון שלעכט ערגער, זיינען די בויערען געווען בערעכ־טיגט אין זייער צווייפעל, אויב דער מעשר וועט גאָר ווען־עס־איז אָבגעשאפט ווערען. די אונטערברעכונג פון דער ארבייט און די רעוואָלוציאָנערע אגיטאציאָן האָבען, נאטירליך, געשטערט די

אויפמאָהנונג פון שטייערען, וועהרענד די קאָסטען פון דעם נייעם געזעץ און דער נייער אדמיניסטראציאָן האָבען געמאכט דיעזע אויפמאָהנונג נאָך שווערער. דעמאָקראטישע רעפאָרמען קאָסטען זעהר טהייער און עס איז נור מיט דער צייט, ווען א נאציאָן אין רעוואָלוציאָן איז פעהיג צו בעצאָהלען די קאָסטען פון איהרע רעפאָרמען. דערווייל האָט דער בויער געמוזט צאָהלען דעם מעשר, און ביז 1791 זיינען זיי אויפגעמאָהנט געוואָרען פון איהם אויף א זעהר שטרענגען אופן; און אזוי ווי ער האָט ניט געוואָלט צאָהלען, זיינען געמאכט געוואָרען געזעצע אויף געזעצע, דעקרעטען אויף דעקרעטען פון דער פערזאמלונג געגען די ניט־צאָהלער.

דאָס זעלבע איז אויך אָנווענדבאר אויף די יאגד־געזעצע. אין דער נאכט פון אויגוסט דעם 4טען האָבען די אדעל־לייט זיך ענטזאגט פון זייערע יאגד־רעכטע. אָבער ווען עס איז געקומען צו דער פאָרמולירונג פון דעם, וואָס איז גערעדט געוואָרען, האָט מען דערזעהן, אז דאָס וואָלט געמיינט צו געבען די יאגד־רעכטע צו יעדען איינעם. דאן האָט די פערזאמלונג עס צוריקגעצויגען און האָט נור אויסגעשפרייט דאָס רעכט פון יאגד אויף אלע אייגענטהימער, אָדער ריכטיגער אויף די אייגענטהימער פון גרונד און באָדען, אז זיי זאָלען האָבען דאָס יאגד־רעכט אויף זייערע אייגענע לענדער. אָבער אויך דא האָבען זיי געלאָזען גאנץ דונקעל די פאָרמולע, ביי וועלכער זיי האָבען זיך אָבגע־שטעלט. די פערזאמלונג האָט אָבגעשאפט דאָס אויסשליסליכע רעכט פון יאגד אין די ניט־ארומגעצוימטע וועלדער, אָבער זיי האָבען געזאָגט, דאָס יעדער אייגענטהימער האָט א רעכט צו פערניכטען אָדער פעראורזאכען דורך אנדערע די פערניכטונג נור אויף זיין גע׳ירש׳ענטען לאנד פון אלערליי זאָרטען פויגעל. האָט דיעזע בערעכטיגונג אויך געהערט צו די פאַרמער? עס איז צווייפעלהאפט. די בויערען אָבער האָבען ניט געווארט און האָבען אויך ניט געפאָדערט די ערלויבנים פון די כיטרע אדוואָקאטען. גלייך נאָך דעם 4טען אויגוסט האָבען זיי אָנגעהויבען צו מאכען יאגד אויף די פויגעל, וואָס האָבען געהערט ביז דאן צום פריץ.

נאָך דעם, ווי זיי האָבען געזעהן פיעלע יאָהרען זייערע תבואות פערניכטעט פון די פויגלען, האָבען זיי אליין איצט אָנגעהויבען פערניכטען זייערע קליינע פערניכטער, ניט וואַרטענדיג אויף קיינעמס ערלויבנים.

ענדליך, וואָס אנבעטרעפט דעם סאמע תוך, די גרויסע פראגע, וועלכע האָט אזוי שטארק אינטערעסירט מעהר ווי צוואנ־ציג מיליאָן פראנצויזען — די פעאָדאַלע רעכטע — האָט די פער־זאמלונג, פאַרמולירענדיג אין רעזאָלוציאָנען די ענטזאגונגען פון דער נאכט פון 4טען אויגוסט, בענוגענט זיך בלויז מיט דער ער־קלערונג פון א פּרינציפּ.

„די נאַציאָנאַלע פערזאמלונג פערניכטעט גענצליך דעם פעאָ־דאַל־סיסטעם“, זאָגט דער ערשטער פאַראַגראַף פון די רעזאָלו־ציאָנען פון דעם 5טען אויגוסט. אָבער די נאָכפאָלגענדע פאַראַ־גראַפען פון דעם 5טען ביז דעם 11טען אויגוסט ערקלערען, דאָס נור דער פערזענליכער דיענסט, וואָס איז ערניעדריגענד פאר די מענשליכע ווירדע, זאָל גענצליך פערשווינדען. אלע אנדע־רע אָבצאָהלונגען, וואָס עס זאָל ניט זיין זייער אָבשטאמונג אָדער נאטור, פערבלייבען. זיי קענען ווען־עס־איז אויסגעקויפט ווע־רען, אָבער עס איז גאָר ניט געוועזען אין די רעזאָלוציאָנען פון אוי־גוסט, וואָס זאָל אָנווייזען, ווען און אונטער וועלכע אומשטענדען דאָס קען געטהאָן ווערען. קיין, קיין זאך ניט, אויסער דעם נאַ־קעטען פּרינציפּ, און דערווייל האָט דער בויער געמוזט צאָהלען, ווי פריהער.

עס איז געוועזען נאָך עטוואָס ערגערעס אין דיזע רעזאָלוציאָ־נען פון אויגוסט, 1789. זיי האָבען געעפענט א וועג פאר א גע־זעץ, דורך וועלכען דאָס אויסקויפען זאָל געמאכט ווערען אונמעג־ליך, און דיזער איז טאקע אָנגענומען געוואָרען פון דער פערזאמ־לונג זיעבען מאָנאטען שפּעטער. אין מאָנאט פעברואר, 1790, האָבען זיי עס געמאכט פאר אונמעגליך פאר'ן בויער אויסצוקוי־

פען זיין לאנד, ווייל צוזאמען מיט דעם האָבען זיי אויך ארויפגעצוואונגען דעם אויסקויף פון אלע לאנד־רענטען, פערזענליכע און זאכליכע. מ. סאגנאן האָט בעמערקט אויף זייטע 90 פון זיין אויסגעצייכענטען געשיכטליכען ווערק, דאָס דעמעניער האָט שוין פאָרגעשלאָגען דעם 5טען אָדער 7טען אויגוסט אזא מין געזעץ. און די פערזאמלונג, ווי מיר וועלען עס זעהען, האָט געמאכט א געזעץ אין פעברואר, 1790, לויט וועלכען עס איז געוואָרען אונמעגליך אויסצוקויפען די אָבצאָהלונגען אויפ'ן לאנד, ניט אויסקויפענדיג צוגלייך די פערזענליכע דיענסטע, כאָטש דיעזע זיינען שוין געוועזען אָבגעשאפט זייט דעם 5טען אויגוסט, 1789.

פול מיט ענטהוזיאזמוס, מיט וועלכען פאריז און פראנקרייך האָבען אויפגענומען די נייעס פון יענער גאנץ־נאכטיגער זיצונג פון דעם 4טען אויגוסט, האָבען די היסטאָריקער ניט געגעבען קיין גענוגענדע פראָמינענץ צו די בעגרענצונגען, מיט וועלכע די פערזאמלונג האָט ארומגערינגעלט דעם ערשטען פאראגראף פון איהר דעקרעט. זאָגאר לואי בלאן, וועלכער גיט יא א בעגריף פון דעם סאָרט רעזאָלוציאָנען, וואָס זיינען אָנגענומען געוואָרען אין אויגוסט, זעהט אויס, ווי ער האָט מורא צו פערניכטען די שעהנע לעגענדען, און ער היפט איבער די רעזאָלוציאָנען אָדער ער שטרענגט זיך אָן זיי צו ענטשולדיגען מיט דער ערקלערונג, דאָס „דער לאָגישער גאנג פון פאקטען אין דער געשיכטע איז ניט אזוי ראשיג, און ווירקליך זעהר ווייט פון דעם, ווי די פון די אידעען אין קאָפּ פון דעם דענקער“. אָבער דער פאקט בלייבט, דאָס דיזע אונבעשטימטקייט, דיזע צווייפעל, דיזעם קוויינקלען זיך, וועלכע די פערזאמלונג האָט צוגעוואָרפען די בויערען, ווען זיי האָבען פערלאנגט געזעצע, קלאָרע און פינקטליכע, צו פערניכטען די אלטע מיסברויכונגען, זיינען געוואָרען די אורזאכען פון יענע שרעקליכע קעמפפע, וועלכע האָבען פאסירט אין די פאָלגענדע פיער יאָהר. און ביז די ארויסווייזונג פון די זשיראָנדיסטען, איז די פראגע פון די פעאָדאלע רעכטע ניט ארויפגעקומען מוטהיג און אין איהר גאנצען אומפאנג, אין דעם זין פון דעם

ערשטען פאראגראף פון דער רעזאָלוציאָן פון דעם 4טען אוי־גוסט.*)

עס איז קיין פעולה ניט איצט, אויף דער ווייטקייט פון א הונדערט יאָהר, צו האָבען טענות געגען די נאציאָנאל־פערזאמ־לונג. ווירקליך די פערזאמלונג האָט געטהאָן אלעס, וואָס מען האָט געקענט ערווארטען פון א פערזאמלונג פון אייגענטהימער און פון מיטעל־קלאָס מענשען, וואָס זיינען געוועזן גוט אָב. אפשר האָט זי געטהאָן נאָך מעהר. זי האָט ארויסגעגעבען א פרינציפּ. און אזוי טהוענדיג, האָט זי געמאכט מעגליך די ווייטערע פאָסי־רונגען. אָבער עס איז זעהר וויכטיג צו נעהמען אין אָנבעטראכט דיזע בעגרענצונגען, וואָרים, אויב דער פאראגראף, וואָס האָט ערקלעהרט די גענצליכע פערניכטונג פון דעם פעאָדאל־סיסטעם, זאָל געגומען ווערען בוכשטעבליך, קענען מיר ניט פערשטעהן ריכ־טיג די פיער יאָהר פון רעוואָלוציאָן, וועלכע פאָלגען און נאָך

*) בושעז און ראוקס, אין זייער געשיכטע פון דעם פארלאַמענט אין דער פראַנצויזישער רעוואָלוציאָן זעהען אין די ענטזאַגונגען פון דעם 4טען אויגוסט נור די קאָנצעסיאָנען, וועלכע זיינען געוואָרען אַ נויטווענדיגקייט דורך די דעבאַטען וועגען „די דעקלעראַציאָן פון די רעכטע פון די מענשען". די מאַיאָריטעט, זייענדיג צו גונסטען פון דיעזער ערקלעהרונג, וואָלט איהר וואוט אונפעהלבאַר געבראַכט מיט זיך די אָבשאַפונג פון די פּריווילעגיען. עס איז אויך אינטערעסאַנט צו נאָטירען, ווי אַזוי מאַדאַם עליזאַבעטה האָט געמעלדעט איבער די פּאַסירונגען פון דער נאַכט פון דעם 4טען אויגוסט צו איהר פריינדין, מאַדאַם דע מאָמבעלס. „דער אַדעל", שרייבט זי, „מיט אַן ענטהוזיאַז־מוס, וואָס איז ווירדיג פאַר אַ פראַנצויזישע האַרץ, האָט זיך ענטזאַגט פון אַלץ, פון זייבע פעאָדאַלע רעכטע, פון זיינע יאַגד־רעכטע. דאָס פישען וועט אויך זיין איינגעשלאָסען, גלויב איך. דער פריסטערטהום האָט זיך אויך ענטזאַגט פון אַלע זיינע רעכטע. דיעזער דעקרעט איז צושיקט געוואָרען איבער אַלע פּראָווינצען. איך האָף אז דאָס וועט מאַכען אַ סוף צום ברענען פון שלעסער. זיי האָבען פערברענט שוין זיעבעציג."

מעהר די קעמפפע, וועלכע האָבען אויסגעבראָכען אין סאמע מיטען פון דער קאָנווענציאָן אין 1793.

דאָס וועהרען זיך געגען דיזע רעזאָלוציאָנען איז געווען גע־וואלדיג. אויב זיי האָבען ניט געקענט צופריעדען שטעלען די בויערען, און אויב זיי זיינען געוואָרען דער סיגנאַל פאר א מעב־טיגע אויפלעבונג פון די בויערען־אויפשטענדע, האָבען זיי אָבער פאר'ן אדעל, פאר'ן פריסטערטהום און פאר'ן קעניג בעדייטעט דאָס ענדע פון קירכע און אדעל. פון יענעם טאָג אָן האָט זיך אָנ־געפאנגען די שטילע אגיטאציאָן, וועלכע האָט מעהר און מעהר אויפגעקאָכט אָהן אן אונטערברעכונג און מיט אלץ א מעהר און מעהר וואקסענדען ברען געגען די רעוואָלוציאָן. די פערזאמלונג האָט געגלויבט, אז זי קען בעשיצען די רעכטע פון לאנד־אייגענ־טהום; און אין געוועהנליכע צייטען וואָלט א געזעץ פון דיזען סאָרט דערגרייכט זיין צוועק. אָבער אין די דערפער האָבען די מענשען פערשטאנען, דאָס די נאכט פון דעם 4טען אויגוסט האָט דערלאנגט א געוואלדיגען קלאַפּ די אלע פעאָדאלע רעכטע, און דאָס די רעזאָלוציאָנען פון דעם 5טען ביז דעם 11טען אויגוסט האָבען אוועקגענומען זיי פון די לענדלאָרדס, כאָטש עס איז בע־שלאָסען געוואָרען, אז דער בויער מוז דיזע רעכטע אויסקויפען. דער אלגעמיינער גייסט פון דיזע רעזאָלוציאָנען, וועלכער האָט איינגעשלאָסען די אָבשאפונג פון מעשר, פון די יאגד־רעכטע און אנדערע פריווילעגיען, האָבען קלאָר געצייגט דעם פאָלק, דאָס די אינטערעסען פון פאָלק זיינען איבער די רעכטע, וועלכע די איי־גענטהימער האָבען געקענט זיך ערווערבען אין דעם משך פון דער געשיכטע. זיי האָבען ענטהאלטען די פערדאמונג, אין דעם נאָ־מען פון גערעכטיגקייט, פון די אלע גע'ירש'ענטע פריווילעגיען פון פעאָדאליזמוס. און פון דאן אָן האָט שוין קיין זאך ניט גע־קאָנט צוריק לעבעדיג מאכען דיזע רעכטע אין דעם מח פון דעם בויער.

די בויערען האָבען פערשטאנען, דאָס יענע רעכטע זיינען געווען פערדאמט צום טויט און זיי האָבען ריכטיג געטהאָן, ווען זיי האָבען זיך ענטזאגט זיי אויסצוקויפען. זיי האָבען גאנץ

פשוט אויפגעהערט צו צאָהלען. אָבער די פערזאמלונג, ניט האָ־
בענדיג דעם מוטה אָבצושאפען די פעאָדאַלע רעכטע גאָר אין גאַנ־
צען, און אויך ניט דעם וואונש אויסצואַרבייטען א מעטהאָדע
פון אויסקויף, וואָס די בויערען זאָלען עס קענען אָננעהמען, האָט
זי בעשאַפען אויף דיזען אופן יענע צווײדײטיגע צושטענדע, וועלכע
האָבען עס געמוזט פיהרען צו א בירגער־קריעג איבער גאַנץ
פראַנקרייך. פון איין זייט האָבען די בויערען פערשטאַנען, דאָס
זיי דאַרפען קיין זאַך ניט אויסקויפען, אויך גאָר ניט בעצאָהלען;
דאָס די רעוואָלוציאָן דאַרף נור ווייטער אָנגעהן, אום אָבצושאַפען
די פעאָדאַלע רעכטע אָהן אירגענד וועלכען אויסקויף. פון דער
אַנדערער זייט האָבען די רייכע מענשען פערשטאַנען, דאָס די רע־
זאָלוציאָנען פון אויגוסט האָבען דערווייל נאָך גאָר ניט אָבגע־
שאַפט א חוץ „די טויטע האַנד“־אָבצאָהלונגען און די געאָפּפערטע
יאַגד־רעכטע. און אזוי, ווען זיי וועלען זיך אַלע א קעהר טהאָן
צו דער קאָנטר־רעוואָלוציאָן און צום קעניג, אַלס איהר רעפּרע־
זענטאַנט, וועלען זיי אפשר קענען אויספיהרען צו בלייבען ביי
זייערע פעאָדאַלע רעכטע און ביי זייער לאַנד, וואָס זיי און זיי־
ערע עלטערען האָבען, אונטער פערשיעדענע אויסריידען, גערויבט
פון די דאָרף־קאָמונען.

דער קעניג, וואהרשיינליך, אויף דעם ראַטה פון זיינע ראַטה־
געבער, האָט זעהר גוט בעגריפען די ראָליע, וואָס איז איהם געווען
פאָרגעצייכענט אין דער קאָנטר־רעוואָלוציאָן, אַלס א מיטעל־
פונקט פאַר די פערטהיידיגונג פון די פעאָדאַלע פּריווילעגיען, און
ער האָט זיך געאיילט צו שרייבען צום אַרטש־בישאָף אַרלעס,
דאָס ער וועט קיינמאָל ניט געבען זיין הסכמה, סיידען אונטער
צוואַנג, צו די רעזאָלוציאָנען פון אויגוסט. „דער אָפּפער פון די
ערשטע צוויי שטענדע איז זעהר שעהן“, האָט ער ערקלעהרט,
„אָבער איך קען עס נור בעוואונדערען. איך וועל קיינמאָל ניט
איינווילליגען צו דער רואינירונג פון מיין פּריסטערטהום און מיין
אַדעל. איך וועל ניט געבען מיין בעווילליגונג צו דעקרעטען, וועל־
כע זאָלען זיי פערניכטען.“

און ער האָט פאָרטגעזעצט צו ענטזאַגען זיין צושטימונג, ביז

ער איז געפיהרט געוואָרען נאָך פאריז אלס געפאנגענער פון פאָלק. און ווען ער האָט שוין זאָגאר געגעבען זיין איינשטימונג, האָט ער געטהאָן אַלעס, בשותפות מיט דעם פריסטערטהום און די מיטעל־קלאסען, אום אויסצודריקען זיין איינשטימונג אין אזא פאָרם, אז די רעזאָלוציאָנען פון דער פערזאמלונג זאָלען בלייבען א טויטער בוכשטאב.

מיין פריינד דזשיימס גיליאם, וועלכער איז געווען אזוי פריינדליך צו לייענען מיין מאנוסקריפט, האָט געמאכט א בעמער־קונג צו דער פראגע וועגען דער איינשטימונג צו די רעזאָלוציאָנען פון אויגוסט דעם 4טען, און איך גיב איהר דאָ אין גאנצען, ווי ער האָט איהר אָנגעשריבען:

„די פערזאמלונג פון יענער צייט האָט געהאט ביידעס, אי א קאָנסטיטואירענדע און אי א געזעצגעבענדע מאכט. און זי האָט איינִיגע מאָל ערקלעהרט, דאָס איהרע אויפטהועכצען אלס קאָנ־סטיטואירענדע מאכט, זיינען גאנץ אונאבהענגיג פון דער קעניג־ליכער אויטאָריטעט; נור די געזעצע האָבען זיך גענויטיגט אין דעם קעניג'ס הסכמה. (מען האָט זיי גערופען דעקרעטען פאר דער הסכמה און געזעצע נאָכדעם).

„די אויפטהועכצען פון 4טען אויגוסט זיינען געווען פון א קאָנסטיטואירענדען כאראקטער: די פערזאמלונג האָט זיי אויס־געדריקט, אלס רעזאָלוציאָנען, אָבער זי האָט ניט גערענקט פאר איין מאָמענט, דאָס עס איז נויטיג צו קריגען די ערלויבנים פון קעניג צו ערקלערען, דאָס די פריווילעגירטע פערזאָנען האָבען זיך ענטזאגט פון זייערע פריווילעגיען. דער כאראקטער פון דיזע רע־זאָלוציאָנען — אָדער פון דיזער רעזאָלוציאָן, ווייל איין מאָל האָ־בען זיי גערעדט פון דעם אין מעהרצאָהל און אן אנדערש מאָל אין איינצעל־צאָהל — איז אָנגעצייגט אין דעם לעצטען פאראגראף, וועלכער לויטעט: די נאציאָנאלע פערזאמלונג וועט זיך גלייך פערנעהמען נ אָ ך ד ע ר ק אָ נ ס ט י ט ו צ י אָ ן, מיט דער פערפאסונג פון געזעצע פאר די ענטוויקלונג פון די פ ר י נ־צ י פ ע ן, וועלכע זי האָט אָ נ ג ע נ ו מ ע ן מיט דער איצ־טיגער רעזאָלוציאָן, און וועלכע וועט גלייך צושיקט ווערען דורך

די הערדען דעפּוטאטען איבער אלע פּראָווינצען.״ עס איז געווען דער 11טער אויגוסט, ווען די פּובליצירונג פון דיזע רעזאָלוציאָנען איז ענדליך און בעשטימט אָנגענומען געוואָרען. צו דער זעל־בער צייט האָט די פערזאמלונג געגעבען דעם קעניג דעם טיטעל: „דער צוריקברענגער פון פראנצויזישער פרייהייט״, און האָט בע־שלאָסען, דאָס א תפלה זאָל געזונגען ווערען אין דער קירכע פון פּאלאץ.

„דעם 12טען אויגוסט איז דער פּרעזידענט פון דער פערזאמ־לונג (לע שאַפּעליער) אוועק פרעגען דעם קעניג, ווען ער וועט אויפנעהמען די פערזאמלונג פאר די תפלה. דער קעניג האָט גע־ענפערט, אז דאָס וועט זיין דעם 13טען, מיטאָג־שטונדע. דעם 13טען איז די גאנצע פערזאמלונג אוועק צום פּאלאץ. דער פּרע־זידענט האָט געהאלטען א רעדע. ער האָט ניט אויף דאָס מינ־דעסטע פערלאנגט קיין הסכמה. ער האָט ערקלערט דעם קעניג, וואָס די פערזאמלונג האָט געטהאָן, און האָט איהם געמעלדעט וועגען דעם נייעם טיטעל, וואָס די פערזאמלונג האָט איהם גע־געבען. לואי דער 16טער האָט געענטפערט, אז ער נעהמט אָן דעם טיטעל מיט דאנקבארקייט; ער האָט גראטולירט די פער־זאמלונג און אויסגעדריקט זיין צוטרוי צו איהר. דאן איז די תפלה געפּראוועט געוואָרען אין קירכע.

„עס האָט גאנץ ווייניג אויסגעמאכט, וואָס דער קעניג האָט געשריבען אין געהיים צו דעם ארטש־בישאָף און אויסגעדריקט א גאנץ אנדער מיינונג: געראדע דאן האָבען נור עפענטליכע פער־זאמלונגען געהאט א ווערדע.

„דערפאר איז ניט געווען די קלענסטע עפענטליכע אָפּאָזיציאָן פון דעם קעניג אין דעם משך פון די ערשטע טעג גע־גען די רעזאָלוציאָנען פון דעם 4טען אויגוסט.

„נור שבת, דעם 12טען, ווען מען האָט זיך פּעראינטערע־סירט מיט די רוהע־שטערונגען, וועלכע זיינען פארגעקומען אי־בער גאנץ פראנקרייך, האָט די פּארטיי פון די „פּאטריאָטען״ גע־רעכענט, אז, אום צו מאכען א סוף צו זיי, איז נויטיג צו מאכען אן ערנסטע ערקלערונג פון די רעזאָלוציאָנען פון 4טען אויגוסט.

און צוליעב דיזען צוועק האט די מאיאריטעט בעשלאָסען, אז די רעזאָלוציאָנען זאָלען פּרעזענטירט ווערען צום קעניג פאר זיין הסכמה, כאָטש די קאָנטר־רעוואָלוציאָנערען זיינען געוועזן געגען דעם, ווייל דיזע האָבען געוואָלט, אז מען זאָל גאָר פערגעסען אָן דיזע רעזאָלוציאָנען.

„דאָך דעם 14טען אויגוסט, אם מאָנטאג, האָבען די „פּאַ־טריאָטען“ איינגעזעהען, אז דאָ קען זיין א מיספערשטענדניס איבער דעם וואָרט הסכמה. פונקט ביי דיזען פונקט האט די פערזאמלונג דיסקוטירט דעם „פּאָרליגענדען וועטאָ“ פון קעניג, און בארנאוו האָט ערקלעהרט, דאָס דער וועטאָ קען ניט אָנגע־ווענדעט ווערען אויף די רעזאָלוציאָנען פון דעם 4טען אויגוסט. מיראבאָ האָט ערקלערט דאָס זעלבע. „די רעזאָלוציאָנען פון 4טען אויגוסט“, האָט ער געזאָגט, „זיינען אָנגענומען געוואָרען פון דער קאָנסטיטואירענדער מאכט, און דארום קענען זיי ניט זיין אונטערוואָרפען דער הסכמה. די רעזאָלוציאָנען פון 4טען אויגוסט זיינען ניט קיין געזעצע, נור פּרינציפּען און קאָנסטיטו־ציאָנעלע פונדאמענטען. דערפאר, ווען איהר שיקט נאָך א הסכמה פאר די רעזאָלוציאָנען פון דעם 4טען אויגוסט, איז דאָס געווען בלויז פאר די פּובליצירונג, פאר די עפענטליכע ערקלערונג.“ און שאפּעליער האָט טאקע פאָרגעשלאָגען, אז דאָס וואָרט „הסכמה“ און אלץ וואָס געהערט צו דיעזע רעזאָלוציאָנען, זאָל פערביטען ווערען אויף דעם וואָרט „פּובליצירונג“, און ער האָט צוגעלעגט: איך בעהויפּטע, אז עס איז נוצלאָז צו קריגען די קעניגליכע הסכמה פאר דאָס, וואָס ער האָט שוין געגעבען זיין ריכטיגע צושטימונג ווי דורך דעם בריעף, וואָס ער האָט מיר געשיקט, ווען איך האָב געהאט די עהרע צו זיין דער פאָר־שפּרעכער פון דער פערזאמלונג, ווי אויך ביי די ערנסטע האנד־לונג פון גוטסקייט און דורך די תפלה, וואָס איז געפּראוועט געוואָרען אין קעניג׳ס קירכע.

„עס איז דארום פאָרגעשלאָגען געוואָרען צו דעקרעטירען, אז די פערזאמלונג זאָל אָבלעגען די וועטאָ־פראגע, ביז עס וועלען פּובליצירט ווערען די רעזאָלוציאָנען פון 4טען אויגוסט דורך דעם

קעניג. (גרויסער טומעל און אונאָרדנונג.) די זיצונג האָט זיך געענדיגט אָהנע צו קומען צו אירגענד א בעשלוס.

„דעם 15טען איז געווען ווידער א דיסקוסיאָן און אָהן רעזולטאַטען. דעם 16טען און 17טען זיינען אנדערע זאכען דיסקוטירט געוואָרען. די נאכפאָלגערשאַפט צום טהראָן איז געווען די פראַגע.

„ענדליך, דעם 18טען, איז אָנגעקומען דעם קעניג׳ס ענטפער. ער האָט גוטגעהייסען דעם אַלגעמיינעם גייסט פון די רעזאָלוציאָנען פון 4טען אויגוסט, אָבער עס זיינען געווען אייניגע, צו וועלכע ער האָט נור געקענט האַלב צושטימען, און ער האָט געענדיגט מיט די ווערטער: „דערפאַר בין איך מרוצה צו די גרעסטע צאָהל פון דיעזע רעזאָלוציאָנען, און איך וועל זיי סאנקציאָנירען, ווען זיי וועלען אויסגעדריקט ווערען, אלס געזעצע.“ דיעזער ענטפער האָט ארויסגערופען גרויסע אונצופריעדענהייט. עס איז נאָך אמאָל ווידערהאָלט געוואָרען, דאָס אַלעס, וואָס מען האָט פערלאַנגט פון קעניג איז צו פובליצירען דיעזע רעזאָלוציאָנען, פון וואָס ער האָט זיך ניט געקענט ענטזאגען. הערענדיג די שפּראַך פון די רעדנער פון דער פערזאַמלונג, האָט לואי דער 16טער געוואוסט, דאָס ער מוז נאָכגעבען. אָבער וועהרענד ער האָט נאָכגעגעבען, האָט ער זיך אָנגעהויבען צוטשעפּען צו ווערטער. ער האָט געשיקט צום פרעזידענט דעם 20טען סעפּטעמבער פאָלגענדען ענטפער: „איהר האָט מיך געבעטען פאַר מיין סאנקציאָן צו די רעזאָלוציאָנען פון דעם 4טען אויגוסט... איך האָב אייך דאַן מיטגעטהיילט די קריטיק, צו וועלכער זיי זיינען אונטערוואָרפען... איצט פערלאַנגט איהר פון מיר צו פובליצירען דיעזע זעלבע דעקרעטען; פובליצירונג אָבער געהערט נור צו געזעצע. אבער איך האָב שוין געזאָגט, דאָס איך בין איינפערשטאַנען מיט דעם אַלגעמיינעם גייסט פון דיעזע רעזאָלוציאָנען... איך געה בעפעהלען זייער פובליצירונג דורך דאָס גאנצע לאַנד. איך צווייפעל ניט, דאָס איך וועל קענען געבען מיין הסכמה צו אַלע געזעצע, וועלכע איהר וועט פערפאַסען איבער

די פערשיעדענע ענינים, וואָס זיינען ענטהאלטען אין דיעזע רעזאָלוציאָנען.

„אויב די רעזאָלוציאָנען פון אויגוסט דעם 4טען האָבען ענטהאלטען ניט בלויז פרינציפען אָדער טעאָריען, אויב מיר זוכען אין זיי פראקטישע געזעצע, איז עס אזוי, ווייל דאָס מוז זיין דער כאראקטער פון דיעזע רעזאָלוציאָנען, אזוי קלאָר בעצייכענט פון דער פערזאמלונג אין פאראגראף 19. דעם 4טען אויגוסט האָט די פערזאמלונג פראָקלאמירט, אין פרינציפ, די פערניכטונג פון דער פעאָדאלער סיסטעם; און עס איז געווען צוגעלעגט, דאָס די פערזאמלונג וועט אויך פערפאסען די געזעצע, פאר די אָנווענדונג פון דעם פרינציפ, און דאָס זיי וועלען מאכען דיעזע געזעצע, ווען די קאָנסטיטוציאָן וועט זיין פערטיג. מיר קענען פאָרוואָרפען דער פערזאמלונג דיזע מעטהאָדע, אויב מיר ווינשען עס, אָבער מיר מוזען צוגעבען, דאָס זי האָט קיינעם ניט גענארט, און האָט אויף קיין פאל ניט געבראָכען איהר וואָרט, ווען זי האָט ניט געמאכט גלייך קיין געזעצע, ווייל זי האָט פערשפראָכען זיי צו מאכען ערשט נאָך דער קאָנסטיטוציאָן. אָבער איינמאָל איז די קאָנסטיטוציאָן געווען פארטיג, האָט די פערזאמלונג זיך בעדארפט אויפלייזען און איבערגעבען איהר ארבייט צו דער לעגיסלאטיווער פערזאמלונג.“

דיעזע בעמערקונג פון דזשיימס גיליאָם ווארפט א נייע ליכט אויף די טאקטיק פון דער גרינדונגס־פערזאמלונג. ווען די מלחמה געגען די שלעסער האָט אויפגעהויבען די פראגע פון פעאָדאלע רעכטע, האָט די פערזאמלונג געהאט פאר זיך צוויי וועגען: אָדער זי האָט געקענט אויסארבייטען וועלכען־עס־איז פלאַן פון געזעצע וועגען פעאָדאלע רעכטע, פלענער, וועלכע עס וואָלטען גענומען מאָנאטען, אָדער בעסער, יאָהרען צו דיסקוטי־רען, און זעהענדיג די פערשיעדענהייט פון מיינונגען איבער דיעזען געגענשטאנד, וואָלט די פערזאמלונג זיך געוויס צושפּאָל־טען; אָדער די פערזאמלונג האָט זיך געקענט בעגנוגענען מיט דעם פאָרשלאָגען פון א פרינציפ, וועלכער זאָל דיענען אלס פונדאמענט פאר די פערפאסונג פון די צוקינפטיגע געזעצע.

עס איז געווען דיעזער צווייטער וועג, וואס די פערזאמלונג האט אנגענומען. זי האט זיך געאיילט צו קאמפּילירען אין עטליכע זיצונגען די רעזאלוציאנען, וועלכע דער קעניג האט געמוזט פערעפענטליכען. און אין די פּראווינצען האבען דיעזע ערקלערונגען פון דער פערזאמלונג אזוי א טרייסעל געטהאן די פעאדאלע סיסטעם, דאס אין פיער יאהר שפּעטער האט די קאנ־ווענציאן געשטימט פיר די גענצליכע אבשאפונג פון די פעאדאלע רעכטע אהן אירגענד וועלכען אויסקויף. צי דאס איז פאראויס־געזעהען געווען צי ניט, דאס ווייסען מיר ניט, אבער דיעזער וועג איז, נאך אלעמען, געווען דער בעסטער.

נײנצעהנטער קאפּיטעל.

די ערקלערונג פון מענשען־רעכטע.

די מײנונג און בעדײטונג פון דער „ערקלעהרונג". — דער מוסטער איז די „דעקלערײשאָן אָװ אינדעפּענדענס" פון די פעראײניגטע שטאַאַטען. — איהרע חסרונות. — איהר אײנפלוס. — „די אײנ־לײטונג" צו דער קאָנסטיטוציאָן.

עטליכע טעג נאָך דעם, װי עס איז אײנגענומען געװאָרען די באסטיל, איז צוזאמענגעקומען די קאָנסטיטוציאָנס־קאָמיטע פון דער נאציאָנאל־פערזאמלונג, אום צו דיסקוטירען איבער „די ערקלערונג פון די רעכטע פון מענש און בירגער". דער געדאנק פון ארויסצוגעבען אזא ערקלערונג, װעלכער האָט געשטאמט פון דער בעריהמטער „דעקלערײשען אָװ אינדעפּענדענס" פון די פעראײניגטע שטאאטען, איז געװען א גאנץ ריכטיגער. װיבאלד אַ רעװאָלוציאָן האָט זיך דערנאָהענט צו איהר ענדע, פון װאָס עס האָט געמוזט קומען א פאָלשטענדיגע ענדערונג אין די פער־העלטניסע צװישען די שיכטען פון דער געזעלשאפט, איז עס געװען גאנץ ריכטיג צו ערקלערען איהרע אלגעמײנע פּרינצי־פּען, אײדער דיזע ענדערונג איז אױסגעדריקט געװאָרען אין דער פאָרמע פון א קאָנסטיטוציאָן. אויף אזא אופן װאָלטען די גרויסע מאסען געקאָנט זעהען, װי אזױ די מינאָריטעטען האָבען בעגריפען די רעװאָלוציאָן, און צוליעב װעלכע נײע פּרינציפּען זײ האָבען גערופען דאָס פאָלק צום קאמפּף.

דיזע ערקלעהרונג האָט ניט געדארפט בעשטעהט פון בלויז שעהנע פראזען; זי האָט בעדארפט זײן א קורצער סך הכל פון

דער צוקונפט, וועלכע מען האָט גערעכענט צו ערקעמפּפען; און אונטער דער ערנסטער פאָרם פון אן ערקלערונג פון רעכטע, געמאכט פון א גאנצען פאָלק, האָט דיזע ערקלערונג בעדארפט האָבען די בעדייטונג פון א פאָלקס־שבועה. פּראָקלאַמירט אין איינציגע ווערטער, האָבען די פּרינציפּען, וועלכע זיי האָבען געהאַלטען ביים אָנווענדען אין דער פּראַקסיס, בעדאַרפט אויפבלאָזען דעם פאָלק׳ס קוראזש. עס איז אימער אידעען, וועלכע רעגיערען די וועלט, און גרויסע אידעען, פּרעזענטירט אין א שטאַרקער פאָרם, האָבען אימער געהאַט א שליטה אויף דעם מענשליכען מח. ווי די ריכטיגקייט איז, האָבען די יונגע נאָרד־אמערקאנישע רעפּובליקאנער, אין דער צייט, ווען זיי האָבען בעאבזיכטיגט צו ערקעמפּפען זייער אונאבהענגיגקייט, ארויסגעלאָזען גערעדע אזעלכע ערקלערונגען, און זייט דאן איז „די דעקלערייששאָן אָוו אינדעפּענדענס“ געוואָרען דער טשארטער, מען וואָלט געמעגט זאָגאר זאָגען, די עשרת הדברות פון דער יונגער נאָרד־אמעריקאנישער נאציאָן.*)

---

*) „ווען אין דעם משך פון מענשליכע פּאַסירונגען“, האָט ערקלעהרט די דעקלערייששאָן אָוו אינדעפּענדענס פון די פערייניגטע שטאַאַטען, „עס ווערט נויטיג פאַר איין פאָלק אויפצולייזען זיינע פּאָליטישע פערבינדונגען, וועלכע האָבען איהם פערייניגט מיט א צווייטען, און אָנצונעהמען צווישען די מעכטע פון דער ערד די בעזונדערע און גלייכע שטעלונג, צו וואָס די געזעצע פון דער נאַטור און פון דער נאַטור׳ס גאָט בערעכטיגען איהם, פאָדערט די אַנשטענדיגע אַכטונג צו די מיינונגען פון דער מענשהייט, דאָס ער זאָל ערקלעהרען די אורזאַכען, וועלכע צווינגען איהם צו דיעזער אָבזונדערונג.

„מיר האַלטען דיעזע וואַהרהייטען צו זיין בעשיינפּערליך, דאָס אַלע מענשען זיינען בעשאַפען געוואָרען גלייך, דאָס זיי זיינען בעגאַבט פון זייער בעשעפער מיט געוויסע רעכטע, וועלכע טאָרען ניט אַוועקגענומען ווערען פון זיי, דאָס צווישען דיעזע רעכטע זיינען: לעבען, פרייהייט, און דאָס שטרעבען נאָך גליק; — דאָס אום צו

פאָלגליך, אזוי גיך, ווי די נאַציאָנאַל־פערזאמלונג האָט נאָמינירט א קאָמיטע פאר די פאָרבערייטונגס־ארבייט צו דער קאָנסטיטוציע, איז עס גלייך געוואָרען קלאָר, אז עס איז נויטיג צו פערפאסען אן ערקלערונג פון די מענשען־רעכטע, און די ארבייט האָט זיך אָנגעפאנגען נאָך דעם 14טען יולי. די קאָמיטע האָט זיך גענומען אלס א מוסטער די אונאבהענגיגקייטס־ערקלערונג פון די פעראייניגטע שטאאטען, וועלכע איז שוין געוואָרען בעריהמט זייט 1776, אלס א בעקענטניס פון דעם דעמאָקראטישען פרינציפ. אונגליקליכערווייזע זיינען קאָפירט געוואָרען אויך איהרע חסרונות ; דאָס הייסט, פונקט ווי די אמעריקאנער קאָנסטיטוציאָנאַליסטען, פערזאמעלט אין קאָנגרעס אין פילאדעלפיא, האָט די נאַציאָנאַל־פערזאמלונג פון פראנקרייך ניט דערלאָזען אין איהר ערקלערונג קיין איינציגע אָנדייטונג ווע־

פערזיכערען דיעזע רעכטע, ווערען איינגעפיהרט רעגיערונגען צווישען מענשען ; און דיעזע ציהען זייער גערעכטע מאַכט פון דער איינווילי־גונג פון די רעגיערטע, דאָס ווען איר גענד וועלכע רעגיערונגס־פאָרמע ווערט די צושטערערין פון דיעזע צוועקען, איז עס דאָס רעכט פון פאָלק צו ענדערען אָדער אָבצושאַפען איהר גאָר אין גאַנצען, און צו גרינדען אַ נייע רעגיערונג, בויענדיג איהר פונדאַמענט אויף אַזעלכע פרינציפּען, און אָרגאַניזירענדיג איהר מאַכט אויף אַזאַ אופן, וועלכער זאָל פאַר זיי אויסזעהן דער סאַמע בעסטער פאַר זייער זיכערהייט און גליק (די ערקלעהרונג, געמאַכט אין פילאַדעלפיאַ, דעם 4טען יולי, 1776). דיעזע ערקלעהרונג שטימט זיכער ניט מיט די קאָמוניסטישע שטרעבונגען, וועלכע זיינען פּראָקלאַמירט געוואָרען פון צאָהלרייכע גרופּען פון בירגער אין יענער צייט. אָבער זי דריקט אויס און ווייזט אָן גאַנץ קלאָהר זייערע אידעען וועגען דער פּאָליטישער פאָרם, וועלכע זיי האָבען געוואונשען צו ערריכען, און דיעזע ערקלעהרונג האָט עס בעגייסטערט די אַמעריקאַנער מיט דעם שטאָלצען גייסט פון אונאַבהענגיגקייט.

גען די עקאָנאָמישע פערהעלטניסע צווישען די בירגער. זי האָט זיך בענוגענט מיט דער פעסט־שטעלונג פון דער גלייכהיים פון אַלע פאר׳ן געזעץ, פון דעם רעכט פון דער נאציאָן צו געבען זיך אירגענד אַ רעגיערונג, וואָס זי ווינשט פאר זיך, און פון די קאָנ־סטיטוציאָנעלע פרייהייטען פון דעם איינצעלנעם. וואָס אנבע־טרעפט אייגענטהום, האָט די פראנצויזישע ערקלערונג גענומען גוט אין אכט פעסטצושטעלען זיין „אונבעריהרבארען, הייליגען" כאַראַקטער. און זי האָט נאָך צוגעלייגט, דאָס „קיינער קען ניט גערויבט ווערען פון זיין אייגענטהום, אויב עס איז ניטאָ פאר דעם קיין גרונד פון עפפענטליכער נויטווענדיגקייט, געזעצליך פעסטגעשטעלט, און נור אונטער דער בעדינגונג פון אַ גערעכטער און פריהעריגער בעלוינונג". דערמיט איז אָבגעלייקענט געוואָ־רען דאָס רעכט פון די בויערען אויפ׳ן לאַנד און די אָבשאפונג פון די אָבצאָהלונגען, וועלכע האָבען געשטאמט פון דעם פע־אָדאַליזם.

די מיטעל־קלאַס האָט אויף דיזען אופן ארויסגעלאָזען איהר ליבעראַלע פראָגראַם פון גלייכהייט פאר׳ן געזעץ אין אַלע רעכט־ליכע ענינים און פון אַ רעגיערונג, וואָס ווערט קאָנטראָלירט פון דער נאציאָן, און וועלכע עקזיסטירט נור דורך איהר ווילען. און, ווו אין אַלע מינימום־פראָגראַמען, האָט דאָס שוין במילא גע־מיינט, אז די נאציאָן טאָר ניט געהן ווייטער; זי טאָר ניט אָנ־ריהרען דאָס רעכט פון אייגענטהום, וואָס איז עטאַבלירט פון פעאָדאַליזם און קעניגליכען דעספּאָטיזם.

עס איז וואהרשיינליך, דאָס וועהרענד די דיסקוסיאָנען, וועלכע זיינען ענטשטאנען ביי דער פערפאסונג פון דער ערקלע־רונג פון די מענשען־רעכטע, זיינען פאָרגעבראַכט געוואָרען מאַנכע אידעען פון אַ סאָציאַלען און אויסגלייכענדען כאַראַק־טער. אָבער מיר געפינען פון זיי קיין סליאַד ניט אין דער ער־קלערונג פון 1789 *). ס י ו׳ס פאָרשלאַג, דאָס „אויב מענשען

---

*) אין אַמעריקאַ האָבען די בעפעלקערונגען פון געוויסע שטאַאַ־טען געפאָדערט דאָס רעכט פון דער גאַנצער נאַציאָן אויף דאָס גאַנצע

זיינען ניט גליֵיך אין מיטלען, דאָס הייסט, אין עשירות, גייסט און כח, מיינט עס נאָך ניט, אז זיי דארפען אויך בלייבען אונ־גליֵיך אין רעכטע", זאָגאר דיזע אידעע, אזוי געמעסיגט אין איהרע פאָרדערונגען, קען מען ניט געפינען אין דער ערקלערונג פון 1789. אָנשטאָט די אויבען־דערמאָנטע ווערטער פון ס י ז, איז דער ערשטער פאראגראף פון דער ערקלערונג פערפאסט, ווי פאָלגט : „מענשען ווערען געבאָרען און לעבען פריי און גליֵיך אונטער די געזעצע. סאָציאלע אויסצייכנונגען קענען נור עטאַ־בלירט ווערען אויף די גרינדע פון אלגעמיינער ניצליכקייט" ; וואָס מיינט, אז סאָציאלע אויסצייכנונגען קענען עטאבלירט ווע־רען דורך דעם געזעץ אין די אינטערעסען פון דער געזעלשאפט און מיט דער הילפע פון דיזער פיקציע ווערט געעפענט א טיר פאר אלערליי אונגלייכהייטען.

בסך הכל, ווען מיר לייענען היינט „די ערקלעהרונג פון די רעכטע פון מענש און בירגער", זיינען מיר גענייגט צו צווייפ־לען, אויב דיזע ערקלערונג האָט ווירקליך געהאט דעם איינפלוס איבער די מחות פון די מענשען פון יענער צייט, ווי די היסטאָ־ריקער דערצעהלען עס. עס איז קלאָר, דאָס דער ערשטער פא־ראגראף, וועלכער שטעלט פעסט די גלייכהייט פון רעכטע פאר אלע מענשען ; דער זעקסטער פאראגראף, וועלכער זאָגט, דאָס דער געזעץ זאָל זיין „דערזעלבער פאר אלע" און דאָס „אלע ביר־גער" האָבען דאָס רעכט צו קאָאָפערירונג, פערזענליך אָדער דורך זייערע רעפרעזענטאנטען אין איהר פאָרמירונג ; פאראגראף 10, לויט וועלכען קיינער דארף ניט פערפאָלגט ווערען צוליעב זיינע מיינונגען, אויב זייער אויסדרוק שטערט ניט די עפענטליכע אָרדנונג, עטאבלירט פון געזעץ ; און ענדליך דער 12טער פארא־גראף, וועלכער ערקלערט, דאָס „די עפענטליכע געוואלד איז איינגעפיהרט פאר דעם פאָרטהייל פון אלע — ניט פאר דעם

לאַנד. אָבער דיעזע אידעע, וועלכע איז אַזאַ געפעהרליכע פון דעם מיטעלקלאַס־שטאַנדפּונקט, איז אויסגעשלאָסען געוואָרען פון דער אונאַבהענגיגקייטס־ערקלעהרונג פון די פעראייניגטע שטאַאַטען.

ספעציעלען געברויך פון די יעניגע, צו וועמען דיזע געוואלד איז פערטרויט" — דיזע אלע פעסטשטעלונגען, געמאכט אין דער מיטע פון א געזעלשאפט, וואו די פעאדאלע אונטערטהעניגקייט האט נאך עקזיסטירט און וועהרענד די קעניגליכע פאמיליע האט זיך נאך געהאלטען פאר די אייגענטהימערין פון פראנקרייך, האבען געמאכט געוויס א פאלשטענדיגע רעוואלוציאן אין די מענשליכע מחות.

אבער עס איז אויך זיכער, דאס די ערקלערונג פון 1789 וואלט קיינמאל ניט געהאט דעם איינפלוס, וואס זי האט געהאט שפעטער אין דעם משך פון דעם 19טען יאהרהונדערט, ווען די רעוואלוציאן וואלט שטעהן געבליבען ביי דיזער ערקלערונג פון דעם מיטעל־קלאס־ליבעראליזם. גליקליכערווייזע איז די רעוואלוציאן אוועק פיעל ווייטער. אן צוויי יאהר שפעטער, אין 1791, ווען די נאציאנאל־פערזאמלונג האט פערפאסט איהר קאנסטיטוציאן, האט זי צוגעגעבען צו דער „ערקלעהרונג" אן „איינלייטונג צו דער קאנסטיטוציאן", וועלכע האט שוין ענטהאלטען פאלגענדע ווערטער: „די נאציאנאלע פערזאמלונג... שאפט אב אונווידעררופליך די אינסטיטוציאנען, וועלכע זיינען שעדליך דער פרייהייט און דער גלייכהייט פון רעכטע". און ווייטער: „עס עקזיסטירט שוין מעהר ניט קיין אדעל, קיינע לארדען־קלאס, קיינע ירושה־טיטלען, קיינע אויסצייכנונגען פון קלאסען, קיין פעאדאלע סיסטעם, קיינע געערבטע געריכטס־טיטלען. אויך זיינען מעהר ניטא קיינע טיטלען, און קיינע פריווילעגיען, וועלכע זיינען ארויסגעקומען פון זיי; אויך קיין אדעל־קלאס אדער אירגענד אנדערע אזעלכע קארפאראציאנען, וועלכע האבען געפאדערט בעווייזע פון נאבעלקייט, אום אריינצוקומען אין זיי, אדער דעקאראציאנען פאר די אויסצייכנונג פון געבורט, און אויך קיין אנדערע איבער־גרויסקייט אחוץ יענע פון די עפענטליכע בעאמטע אין דער צייט, ווען זיי פיהרען אויס זייער פונקציאן. עס זיינען מעהר ניטא קיינע צעכען, קיינע קארפאראציאנען פון פראפעסיאנען, קינסטע און מלאכות

(דער מיטעלקלאס־אידעאל פון דעם שטאאט'ס אלמעכטיגקייט זעהט זיך קלאָהר אין דיעזע צוויי פאראגראפען). דאָס געזעץ אנערקענט ניט מעהר ניט קיין רעליגיעזע שבועות און אויף קיין אנדערע פערפליכטונג, וועלכע זאָל זיין להיפך צו די נאטור־געזעצע און צו דער קאָנסטיטוציאָן."

ווען מיר בעדענקען, דאָס דיעזע ארויספאָדערונג איז געשליידערט געוואָרען אין דעם פנים פון אן אייראָפּא, וועלכע איז נאָך געווען איינגעוויקעלט אין די פינסטערנים פון אן אלמעכטיגען קעניגטהום און פון פעאָדאלע אונטערטהעניגקייט, פערשטעהען מיר, וואָרום די פראנצויזישע ערקלעהרונג פון די רעכטע פון מענשען, וועלכע ווערט אָפט פערביטען אויף „די איינלייטונג פון דער קאָנסטיטוציאָן", וועלכע איז ערשט געקומען נאָך איהר, האָט בעגייסטערט די מענשען אין דעם משך פון די מלחמות פון דער רעפובליק און איז שפּעטער געוואָרען דער שלאג־וואָרט פון פּראָגרעס פון יעדער נאציאָן אין אייראָפּא וועהרענד דעם נייַנצעהנטען יאָהרהונדערט. אָבער מען דאַרף ניט פערגעסען, דאָס עס איז ניט געווען די פערזאמלונג און זאָגאר ניט די מיטעלקלאס פון 1789, וועלכע האָבען אויסגעדריקט זייערע ווינשע דורך „די איינלייטונג". עס איז געווען די פאָלקס־רעוואָלוציאָן, וועלכע האָט זיי געצוואונגען טריט ביי טריט אנצוערקענען די רעכטע פון פאָלק און אָבצוברעכען מיט'ן פעאָ־דאליזם. וואָס דאָס האָט געקאָסט, און וויפיעל עס האָט געמוזט געאָפּפערט ווערען, אום צו דערגרייכען צו דעם, דאָס וועלען מיר באלד זעהן.

צוואנציגסטער קאפיטעל.

דער פינפטער און זעקסטער אָקטאָבער, 1789.

דער קעניג ענטזאגט זיך צו סאַנקציאָנירען די ערקלעהרונג. — דער מיטעלקלאַס און דאָס פאָלק אין אָפּאָזיציאָן צום קעניגטהום. — דער איינפלוס פון פאָלק אויף די העכערע קלאַסען. — די מאַכט פון קעניג'ס וועטאָ אין דער צייט פון דער רעוואָלוציאָן. — די פערזאַמלונג ענטזאגט דעם קעניג די מאַכט פון וועטאָ, אָבער זי בעוויליגט איהם דעם פערשיעבענדען וועטאָ. — די שוואַכקייט פון דער פערזאַמלונג. — דער מאַנגעל פון נאַהרונג אין פּאַריז. — בעשולדיגונגען געגען די קעניגליכע פאַמיליע און געגען די הויף־מענשען. — די געפאַהר פון נאַציאָנאַלען באַנקראָט. — פּלענער פון דעם קעניג'ס אַנטלויפען. — דער איינפלוס פון דער געשיכטע פון טשאַרלס דעם 1טען אויף לואי דעם 16טען. — זיין מורא פאַר די רעוואָלוציאָן. — די אינטריגען ווערען פאָרטגעזעצט. — די פאָרבערייטונגען צום מאַרש נאָך ווערסאַיל. — די פאָרזיכטס־מיטלען פון קעניג. — דער אויסברוך פון אויפשטאַנד. — דער מאַרש נאָך ווערסאַיל. — די קעניגין דער הויפּט־געגענשטאַנד פון פיינדשאַפט פון פאָלק. — דער אַריינקומען פון פרויען אין ווערסאַיל. — דער קעניג סאַנקציאָנירט די ערקלעהרונג פון די מענשליכע רעכטע. — לאַפאַיעט פאַנגט אָן זיין מאַרש נאָך ווערסאַיל. — דער טעראָר אין קעניגליכען הויף. — דער סוף פון דער מאָנאַרכיע אין ווערסאַיל.

עס פערשטעהט זיך, אַז דעם קעניג און דעם הויף האָט „די ערקלעהרונג פון די רעכטע פון מענש און בירגער“ אויסגע־

זעהן צו זיין א פערברעכערישער געוואלד־פערזוך אויף אלע געזעצע, מענשליכע און געטליכע. דער קעניג האט דערפאר גאנץ אפען ענטזאגט זיך צו געבען זיין הסכמה. עס איז אמת, דאס פונקט ווי די „רעזאלוציאנען“, וואס זיינען אנגענומען געווארען צווישען דעם 4טען און 11טען אויגוסט, האט אויך „די ערקלעהרונג פון די רעכטע“ פארגעשטעלט מיט זיך א פעסטשטעלונג פון פרינציפען. זי האט דארום געהאט, ווי זיי האבען זיך דאן אויסגעדריקט, א „קאנסטיטוציאנעלען כאראקטער“, און אלס אזעלכע, האט זי זיך ניט גענויטיגט אין דער קעניגליכער הסכמה. דער קעניג האט נור בעדארפט איהר פערעפענטליכען.

אבער דאס גראדע האט ער זיך ענטזאגט צו טהאן צוליעב פערשיעדענע פרעטענזיעס. דעם 5טען אקטאבער האט ער ווידער געשריעבען צו דער פערזאמלונג, ערקלעהרענדיג, דאס ער ווינשט צו זעהן, ווי די פרינציפען פון דער ערקלעהרונג וועלען אנגעווענדעט ווערען, איידער ער גיט זיי זיין הסכמה.*)

ער האט זיך געשטעלט, ווי מיר האבען געזעהן, מיט אן עהנליכער ענטזאגונג געגען די רעזאלוציאנען פון אויגוסט 4 ביז צום 11טען וועגען די אבשאפונג פון די פעאדאלע רעכטע; און עס איז זיך לייכט פארצושטעלען, וואס פאר א וואפע די נאציאנאל־פערזאמלונג האט געמאכט פון דיעזע צוויי ענטזאגונגען. וואס! די פערזאמלונג האט אבגעשאפט די פעאדאלע סיסטעם, די פערזענליכע אונטערטהעניגקייט און די אונגעלומ־

---

*) „איך פערשטעה ניט גאנץ גוט די ערקלעהרונג פון די רעכטע פון מענשען. זי ענטהאלט זעהר גוטע כללים, וועלכע זיינען זעהר פאסענד פאר די פיהרונג פון אייערע ארבייטען; אבער זי ענטהאלט מאנכע פרינציפען, וועלכע פאדערען אן ערקלעהרונג, און וועלכע קענען זאגאר פערשיעדענארטיג פערטייטשט ווערען, און וועלכע קענען דארום ניט געהעריג אבגעשאצט ווערען ביז דער צייט, ווען זייער אמת׳ע בעדייטונג וועט פעסטגעשטעלט ווערען פון געזעצע, פאר וועלכע „די ערקלעהרונג“ וועט דיענען אלס דער פונדאמענט: אונטערשריעבען: לואי.

פערטע פריווילעגיען פון די פריצים! זי האָט ערקלערט די גלייכ־הייט פון אלע פאר'ן געזעץ — און מיר זעהען, ווי דער קעניג, אָבער מעהר פון איהם די פרינצען, די קעניגין, דער הויף, די פּאָלינאקס, די לאמבעלס און די אלע אנדערע, שטעלען זיך געגען דעם! ווען דאָ וואָלט זיך געהאנדעלט נור אום איינינע רעדען צו גונסטען פון גלייכהייט, וועמעס פערשפּרייטונג איז געשטערט! אָבער ניין, די גאנצע פערזאמלונג, אריינגערעכענט די אדעללייט און די בישאָפען, איז געוועזן איינפערשטאנען צו מאכען א געזעץ צו גונסטען פון פאָלק פון אָבצושאפען אלע פּרי־ווילעגיען (פאר'ן פאָלק, וואָס קימערט זיך זעהר ווענינ וועגען יורידישע אויסדריקע, זיינען די „רעזאָלוציאָנען" געוועזן פונקט דאָס זעלבע, ווי „געזעצע") און איצט קומט די הויף־פּארטיי און שטערט דיעזע געזעצע קומען אין קראפט! דער קעניג וואָלט זיי אָנגענומען; ער איז געקומען נאָך פאריז נאָך דעם 14טען יולי, אום צו פראטערניזירען מיט'ן פּאָלק, אָבער דאָס איז נור דער הויף, די פרינצען, די קעניגין, וועלכע זיינען געגען דעם פערזוך פון דער פערזאמלונג צו דערגרייכען און צו פערזיכערען דעם גליק פון פאָלק.

אין דעם גרויסען דועל צווישען קעניגטהום און דעם מיטעל־קלאס, האָט דער לעצטער אויף אזא אופן געקראָגען דאָס פאָלק אויף זיין זייט. אין דיעזען מאָמענט איז די עפענטליכע מיינונג געוועזן ווירקליך אויפגעבראכט געגען די פרינצען, די קעניגין און די העכערע קלאסען צוליעב דער פערזאמלונג, מיט וועמעס ארבייט זי האָט זיך ווירקליך אָנגעהויבען צו אינטערעסירען.

צו דער זעלבער צייט האָט דאָס פאָלק גופא אָנגעהויבען בעאיינפלוסען די ארבייט פון דער פערזאמלונג אין א רעמאָ־קראטישער ריכטונג. ווען ניט דאָס פאָלק, וואָלט די פערזאמלונג אפשר אָנגענומען דעם פלאן פון „די צוויי הייזער", אויף דעם ענגלישען שטייגער; אָבער דאָס פאָלק האָט ניט געוואָלט הערען פון דעם. די מאסען האָבען פערשטאנען אינסטינקטיוו דאָס, וואָס געלערענטע יוריסטען האָבען זייט דאן אזוי גוט ערקלעהרט — דאָס אין א רעוואָלוציאָן איז א צווייטער „טשעמבער" אונ־

מעגליך; ער קען נור ארבייטען, ווען די רעוואָלוציאָן איז שוין אויסגעוועפּט און א פּעריאָדע פון רעאקציאָן פאנגט זיך אָן.

פונקט אזוי איז עס אויך געווען מעהר דאָס פאָלק, וואָס איז געווען געגען דעם קעניגליכען וועטאָ, ווי די, וועלכע זיינען געזעסען אין דער פערזאמלונג. אויך אין דיעזען פאל האָבען די מאסען פערשטאנען די לאגע גאנץ קלאָהר. וואָרים, אויב אין געוועהנליכע צייטען איז די מאכט פון קעניג אָבצוהאלטען די בעשליסע פון פּארלאמענט ניט פון אזא גרויסער וויכטיגקייט, איז עס אָבער א גאנץ אנדער זאך אין דער צייט פון רעוואָלוציאָן. ניט דאָס, וואָס אין דעם לאנגען לויף פון דער צייט ווערט די קעניגליכע מאכט ווענינער געפעהרליך; אָבער אין געוועהנליכע צייטען וועט דער פּארלאמענט, וועלכער איז אימער דער אָרגאן פון די פּריווילעגירטע, זעלטען אָננעהמען עטוואָס, געגען וואָס דער קעניג זאָל מוזען געברויכען זיין וועטאָ אין די אינטערעסען פון די פּריווילעגירטע קלאסען; אָבער אין דער צייט פון א רע־וואָלוציאָן זיינען די בעשליסע פון א פּארלאמענט, בעאיינפלוסט ווי זיי זיינען פון דעם גייסט פון פאָלק אין דעם מאָמענט, גאנץ אָפט פון א שטארקען רעוואָלוציאָנערען כאראקטער, געניינט צו דער אונטערברעכונג פון אלטע פּריווילעגיען, און דערפאר זיינען זיי זיכער צו געפינען א געגנער אין דעם קעניג. ער וועט געברוי־כען זיין וועטאָ, אויב ער האָט נור דאָס רעכט און די מאכט צו טהאָן עס. און דאָס איז טאקע, וואָס עס האָט פּאסירט מיט די „רעזאָלוציאָנען“ פון דער פערזאמלונג, און זאָגאר מיט דער „ערקלעהרונג פון די רעכטע“.

דערצו נאָך איז אין דער פערזאמלונג גופא געווען א גרויסע פּארטיי, וועלכע האָט געוואונשען דעם אבסאָלוטען וועטאָ — דאָס הייסט, זיי האָבען געוואונשען צו געבען דעם קעניג די מעגליכקייט צו קענען שטערען געזעצליך אירגענד וועלכען געזעץ, וואָס ער זאָל וועלען שטערען. און עס האָט גענומען לאנגע דעבאטען, ביז עס איז געקומען צו א קאָמפּראָמיס. די פערזאמ־לונג האָט ענטזאגט דעם קעניג דאָס רעכט פון דעם אבסאָלוטען וועטאָ, אָבער זי האָט אָנגענומען, געגען דעם ווילען פון פאָלק,

דעם פערשיבענדען וועטאָ, וועלכער האָט ערלויבט דעם קעניג אָבצולעגען א דעקרעט פאַר א געוויסע צייט, אָהנע צו קענען מבטל זיין עס גאָר אין גאַנצען.

אויף די וויטקייט פון א הונדערט יאָהר איז דער געשיכטשרייבער נאַטירליך געניגט צו אידעאַליזירען די פערזאַמלונג און צו שילדערען איהר אַלס א קערפּערשאַפט, וועלכע איז געוועזען פערטיג צו קעמפּפען פאַר די רעוואָלוציאָן. אין דער ווירקליכקייט איז זי עס ניט געוועזען. דער פאַקט איז, דאָס זאָגאַר אין איהרע העכסט־פאָרטגעשריטענע רעפּרעזענטאַנטען איז די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג געבליבען ווייט הינטער די פאָדערונגען פון דעם מאָמענט. זי האָט געמוזט זיין בעוואוסט פון איהר אייגענער מאַכטלאָזיגקייט. ווייט פון צו זיין עטוואָס אייניגעס, גאַנצעס, האָט זי געהאַט גאָר מעהר, ווי דריי הונדערט רעפּוטאַטען (מאַנכע שאַצען פיער הונדערט), ד. ה., מעהר ווי א דריטעל, וועלכע זיינען פערטיג געוועזען צו שליסען פריעדען מיט'ן קעניג־טהום. דערפאַר, שוין ניט רעדענדיג פון יענע מיטגליעדער, וועלכע זיינען געוועזען פערפפליכטעט צו האַלטען אין אַלץ מיט'ן קעניגליכען הויף, און עס זיינען געוועזען גאָר פיעלע אַזעלכע, וויפיעל אָבער זיינען געוועזען אַזעלכע, וועלכע האָבען מורא געהאַט פאַר די רעוואָלוציאָן פיעל מעהר, ווי פאַר די קעניגליכע מאַכט! אָבער די רעוואָלוציאָן האָט זיך אָנגעפאַנגען, און עס איז געוועזען דאָרט דער דירעקטער דרוק פון פאָלק, און די מורא פאַר זיין צאָרן, און אויף יענע אינטעלעקטועלע אַטמאָספערע, וועלכע בעהערשט די שרעקעדיגע און צווינגט די פאָרזיכטיגע נאָכצופאָלגען די מעהר פאָרטגעשריטענע. נאָך מעהר, דאָס פאָלק איז פערבליבען ביי זיין סטראַשענדיגער שטעלונג, און די עראַינערונג אָן דע־לוויני, פולאָן און בערטיע איז נאָך געוועזען פריש אין זייערע קעפּ. אין די גאַסען פון פאַריז האָט מען זאָגאַר גערעדט פון אויסקוילענען יענע מיטגליעדער פון דער פערזאַמלונג, ווען דאָס פאָלק האָט פערדעכטיגט צו האָבען פערבינדונגען מיט'ן הויף.

דערווייל איז דער מאַנגעל אין נאַהרונג אין פאַריז געוועזען נאָך אימער שוידערליך. עס איז געוועזען סעפּטעמבער. די תבואה

פון די פעלדער איז שוין אראבגענומען געווען, אבער ברויט האט נאך אימער געפעהלט. לאנגע רייהען פון מענער און פרויען זיינען געשטאנען יעדע נאכט פאר דעם בעקער׳ס טהירען און נאך לאנגע שטונדען ווארטען זיינען די ארעמע אפט אוועק אהן ברויט. טראץ דעם איינקויף פון קארן, וואס די רעגיערונג האט געמאכט אין אויסלאנד און טראץ דעם פרעמיום צו די יעניגע, וועלכע האבען אימפארטירט ווייצען נאך פאריז, האט ברויט געפעהלט אין דער הויפטשטאדט, ווי אין אלע אנדערע גרויסע שטעדט און אין די קליינע שטעדט, נאהענט פון פאריז. די אלע אנגענומענע מיטלען געגען הונגער זיינען געווען ניט געניגענד, און דאס, וואס איז געטהאן געווארען, איז געמאכט געווארען צו גארניט דורך שווינדעל. די אלע פערברעכענס פון דעם „אלטען רעזשים“, פון דעם צענטראליזירטען שטאאט, וועלכער איז אויפגעוואקסען זייט דעם 16טען יאהרהונדערט, זיינען געווארען קלאהר פאר אלעמען אין דער פראגע פון ברויט. אין די אויבערשטע קרייזען האט דער לוקסוס דערגרייכט זיין גרענעץ; אבער די מאסע פון פאלק, געשונדען אהן רחמנות, איז געקומען צום פונקט פון ניט צו זיין פעהיג צו בעשאפען פאר זיך איהר נאהרונג אויף דעם רייכען באדען און אין דעם פראדוקטיווען קלימאט פון פראנקרייך!

אהוץ דעם, די שרעקליכסטע בעשולדיגונגען זיינען פערשפרייט געווארען געגען די פרינצען פון דער קעניגליכער פאמיליע און געגען די פערזענליכקייטען, וועלכע האבען פערנומען די העכסטע שטעלען אין הויף. זיי האבען צוריק אויפגעלעבט — האט מען גערעדט — די הונגער־פערשווערונג, און ספעקולירען אויף די פרייז־העכערונג פון די ברויט־שטאפען. און דיעזע קלאנגען, ווי עס האט זיך שפעטער ארויסגעוויזען, זיינען ניט געווען אין גאנצען אונבעגרינדעט.

צו אלעם דעם איז נאך צוגעקומען די געפאהר פון א נאציאנאלען באנקראט. דער פרעזענט אויף די שטאאט־שולדען האט געדארפט גלייך געצאהלט ווערען, די אויסגאבען זיינען געווארען אלץ גרעסער, און די קאסע איז געווען ליידיג. קיינער האט איצט

ניט געסמייעט אָנצונעהמען דעם העסליכען מיטעל, וועלכער איז געוועזן אזוי געוועהנליך אונטער דעם אלטען רעזשים, ארויפצו־לעגען שטייערען, ווען אין דעם בויער'ס היים איז אלעס צוגענומען געוואָרען פון דעם שטייער־קאָלעקטאָר. וועהרענד די בויערען, פון זייער זייט, אין דער ערוואַרטונג פון א גערעכטע אויסגלייכונג פון די שטייערען, האָבען דערוויילע געהאלטען פאר גלייכער ניט צו צאָהלען קיין שטייערען, האָבען די רייכע, אויס האַס צו דער רעוואָלוציאָן, מיט א בעהאלטענער פרייד זיך צוריקגעהאַלטען פון וואָס־עס־איז צו צאָהלען. נעקער, וועלכער איז ווידער געוועזן אין מיניסטעריום זייט דעם 17טען יולי, 1789, האָט פּרובירט פערשיעדענע מיטלען, אום אויסצומיידען באנקראָט, אָבער אָהן ערפאָלג. און ווירקליך, עס איז שווער איינצוזעהן, ווי אזוי דער באנקראָט האָט געקענט אויסגעמיעדען ווערען אָהן דעם מיטעל פון א געצוואונגענער הלואה פון די רייכע אָדער אָהן די פערקאפונג פון דעם רייכטהום פון די גלחים. דער מיטעלקלאַס האָט עס פערשטאנען און האָט זיך געמוזט ערקלעהרען איינפער־שטאנען מיט אזעלכע הארבע מיטלען, ווייל ער האָט דאך פריהער געליהען געלד דעם שטאאט, און האָט עס ניט געוואָלט פערלירען. אָבער דער קעניג, דער הויף און די העכערע גלחים, וועלען זיי ווען־עס־איז מרוצה ווערען, אז דער שטאאט זאָל פערקאפען פאר זיך זייער אייגענטהום?

א מאָדנער געפיהל האָט געמוזט בעהערשען די מענשען אין דעם משך פון די מאָנאטען אויגוסט און סעפּטעמבער, 1789. ענדליך זיינען די וווּנשע פון אזוי פיעל יאָהרען פערווירקליכט געוואָרען. אָט איז א נאציאָנאַל־פערזאמלונג, וועלכע האלט אין איהרע הענד די געזעצגעבענדע מאכט. א פערזאמלונג, וועלכע האָט זיך ארויסגעשטעלט ניט אין גאנצען פיינדליך צו א דעמאָ־קראטישען, רעפּאָרמערישען גייסט; און איצט איז זי געבראכט צו מאכטלאָזיגקייט און צו דעם שפּאָט, וועלכער איז דער אייבי־גער בעגלייטער פון מאכטלאָזיגקייט. זי וואָלט געקאָנט אָננעהמען דעקרעטען פאר די אויסמיידונג פון באנקראָט, אָבער דער קעניג, דער הויף, די פּרינצען וועלען זיך ענטזאגען צו סאנקציאָנירען

זיי. ווי אזוי פיעל געשפענסטער פון דער פערגאַנגענהייט, האָבען זיי געהאט די מאכט צו דערשטיקען די רעפּרעזענטאציאָן פונ'ם פראנצויזישען פאָלק, צו פּאראליזירען זיין ווילען, צו פערלענגערען ביז אָהן א סוף די איצטיגע לאגע.

נאָך מעהר: דיעזע גע'שפענסטער האָבען געהאלטען אין פאָרבערייטען א גרויסען ש ט א א ט - ש ט ר י י ך. אין דעם קעניג'ס הויז האָט מען געמאכט פּלענער פאר זיין אנטלויפען פון ווערסאיל. דער קעניג האָט געזאָלט קירצליך אוועקגעפיהרט ווערען נאָך ראמבולע אָדער אָרלעאנס, וואו ער האָט זיך בע־דארפט שטעלען אָן דער שפּיצע פון דער ארמעע, און פון דאָרט האָט ער עס געזאָלט סטראשענען פאריז און ווערסאיל. אָדער אנדערש, ער האָט געזאָלט אנטלויפען צום גרענעץ און דאָרט ווארטען אויף דעם אָנקומען פון די דייטשע און עסטרייכישע ארמעען, וועלכע די „עמיגראנטען" האָבען איהם צוגעזאָגט. אלע סאָרטען פון איינוווירקונגען זיינען אויף אזא אופן געווען צונויפגעמישט אין פאלאַץ. דער איינפלוס פון דעם דיוק אָרלע־אנס, וועלכער האָט געטרוימט פון פערכאפּען דעם טראָהן נאָך דעם אנטלויפען פון לואי; דאָן דער איינפלוס פון „מאָנסיער", לואי'ס ברודער, וועלכער וואָלט געווען ענטציקט, ווען זיין ברודער, ווי אויך מאריע אנטואנעט, וועמען ער האָט פערזענליך געהאסט, וואָלטען פערשוואונדען.

זייט דעם מאָנאט סעפּטעמבער האָט דער הויף געפּלאנע־וועט דאָס אנטלויפען פונ'ם קעניג. אָבער, כאָטש זיי האָבען דיסקוטירט דאָרט פיעלע פּלענער, האָבען זיי דאָך ניט געהאט דעם מוטה אויסצופיהרען קיין איין־און־איינציגען פון זיי. עס איז זעהר וואהרשיינליך, דאָס לואי דער זעכצעהנטער און זיין פרוי האָבען געטרוימט פון ווידערהאָלען די געשיכטע פון טשארלז דעם ערשטען און פון פיהרען אָן אמת'ע מלחמה געגען פּארלאמענט, נור מיט מעהר ערפאָלג. די געשיכטע פון דעם ענגלישען קעניג האָט זיי פער'כשופ'ט. אָבער זיי האָבען איהר געלעזען, ווי ארעסטאנטען, וואָס ווארטען אויף זייער פּראָצעס, לעזען פּאָליציי־געשיכטען. זיי האָבען דערפון ניט

געצווינגען די ריכטיגע לעהרע פון דער נויטווענדיגקייט נאָכצוגע־בען ווען עס איז נאָך צייט; זיי האָבען נאָר געזאָגט צו זיך זעלבסט: דאָ האָבען זיי זיך בעדארפט שטעלען דאגעגען; דאָרט איז געווען נויטיג צו מאכען אַ פערשווערונג און דאָרט וויעדער האָט מען געמוזט ריזיקירען! און אַזוי האָבען זיי געמאכט פלענער, וועלכע ניט זיי און ניט זייערע הויף־לייט האָבען געהאט דעם מוטה דורכצופיהרען.

די רעוואָלוציאָן האָט זיי געהאלטען, ווי פערצויבערט. זיי האָבען געזעהן דעם מאָנסטער, וואָס געהט זיי איינשלינגען, און זיי האָבען ניט געהאט דעם מוטה ניט צו ווערען זיך און ניט צו אונטערוואַרפען זיך. פאריז, וועלכע האָט שוין געהאט געמאכט פאָרבערייטונגען צו מארשירען נאָך ווערסאיל, האָט זיי אָנגע־פילט מיט שרעק און פאראליזירט זייערע אנשטרענגונגען. „ווי, ווען די אַרמעע וועט שוואך ווערען אין דעם העכסטען מאָמענט, ווען די מלחמה וועט זיך האָבען אָנגעפאנגען? ווי, ווען די קאָמאַנדירען וועלען פערראטהען דעם קעניג, ווי פיעלע פון זיי האָבען עס שוין געטהאָן? וואָס וועט דאַן איבעריג בלייבען, אויב ניט דער שיקזאל פון טשארלז דעם ערשטען?“

און דאָך די פערשווערונגען זיינען אָנגעגאַנגען. ניט דער קעניג, ניט די הויפלייט, ניט די פריווילעגירטע קלאסען, אלס גאַנצעס, האָבען געקאָנט בעגרייפען, אַז די צייט פאַר קאָמפּראָ־מיסען איז שוין צו ווייט אַוועק; דאָס איצט איז דער איינציגער וועג אָפּען זיך צו אונטערגעבען צו דער נייער מאכט און ברענגען די קעניגליכע מאכט אונטער איהר שוץ — ווייל די פערזאמלונג האָט דאָך גאָר ניט פערלאַנגט מעהר, ווי צו בעווילינגען איהר שוץ צום קעניג. אָנשטאָט דעם אָבער האָבען זיי אינטריגירט, און אַזוי האנדלענדיג האָבען זיי געצוואונגען יענע מיטגליעדער פון דער פערזאמלונג, וועלכע זיינען געווען נאָך אלעם, גאַנץ געמע־סיגטע, צו מאכען געגען־פערשווערונגען פון זייער זייט. זיי האָבען זיי געטריבען אין דער ריכטונג פון רעוואָלוציאָנערע טהעטיגקייט. דארום האָבען מיראבאָ און אנדערע, וועלכע וואָלטען גערען געהאָלפען צו דער עטאבלירונג פון אַ געמעסיג־

טער קאָנסטיטוציאָנעלער מאָנארכיע, געמוזט זיך פעראייניגען מיט די פאָרטגעשריטענע. און דארום האָבען אזעלכע געמעסיגטע מענשען, ווי דיופאָר, געגרינדעט „די קאָנפעדעראציאָן פון די קלובס", וועלכע האָט זיי געמאכט מעגליך צו האלטען דאָס פאָלק אין א צושטאנד פון צוהיצטקייט, ווייל זיי האָבען געפיהלט, דאָס זיי וועלען זיך באלד נויטיגען אין די מאסען.

דער מארש נאָך ווערסייל דעם 5טען אָקטאָבער 1789 איז ניט געווען אזוי ספאָנטאַן, אזוי אונערווארטעט, ווי מען האָט זיך פאָרגעשטעלט. זאָגאר אין א רעוואָלוציאָן מוז יעדע פאָלקס־בעוועגונג ווערען פאָרבערייטעט פון די מענער פון פאָלק, און אויך דיעזע איז געווען פאָרבערייטעט. שוין דעם 30טען אויגוסט האָט דער מארקיז סט. הוראָג, איינער פון די פאָפולערע אָראטאָרס פון פאלאס ראָיאל, געוואָלט מארשירען נאָך ווערסייל מיט פופצעהן־הונדערט מענשען אום צו פאָדערען די ענטלאסונג פון די „אונוויסענדע, קאָררופטע און פערדעכטיגע" דעפּוטאטען, וועלכע האָבען פערטיידיגט דעם פערשיעבענדען וועטאָ פון קעניג. דערווייל האָבען זיי געסטראשעט אונטערצוצינדען די שלעסער פון דיזע דעפּוטאטען, און האָבען זיי געוואָרענט, דאָס צוויי־טויזענד בריעף זיינען ארויסגעשיקט געוואָרען אין די פּראָווינץ צוליעב דיעזען צוועק. דיעזע פאָלקס־פערזאמלונג איז צוטריעבען געוואָרען, אָבער די אידעע פון צו מארשירען נאָך ווערסייל איז געבּאָרען געוואָרען, און מען האָט געהאלטע אין איין רעדען וועגען איהר.

דעם 31טען אויגוסט האָט דער פּאלאס ראָיאל געשיקט נאָך דעם האָטעל דע־וויללע פינף דעפּוטאציאָנען, און אן דער שפּיצע פון איינער פון דיעזע איז געווען לוסטאלא, דער מייסט־סימפּאַ־טישער פון די רעפּובליקאנישע שרייבער, פאָרדערנדיג פון דער מוניציפּאליטעט פון פּאריז אויסצואיבען איהר דרוק אויף די פערזאמלונג, אז דער קעניגליכער וועטאָ זאָל ניט אָנגענומען ווערען. מאנכע, וועלכע האָבען טהייל־גענומען אין דיעזע דעפּו־טאציאָנען, זיינען אוועק סטראשען די דעפּוטאטען; אנדערע — בעטען זיי. אין ווערסייל האָט די פערזאמעלטע מאסע מיט

טרערן געבעטען אויפצוגעבען די פערטהיידיגונג פון דעם אבסאָ־לוטען וועטאָ, גאנץ ריכטיג ערקלערענדיג, דאָס אויב דער קעניג זאָל האָבען דיזעס רעכט, נויטיגט ער זיך דאָך שוין ניט מעהר אין דער נאציאָנאל־פערזאמלונג. פון דיזער צייט אָן האָט אָנגעהויבען צו פערשפרייטען זיך דער געדאנק, אז עס וואָלט געווען זעהר גוט צו האָבען די פערזאמלונג און דעם קעניג נאָהענט, אין פאריז. און ווירקליך, זייט די ערשטע טעג פון סעפטעמבער האָט מען אָפען גערעדט אין פאלאס ראָיאל וועגען ברענגען דעם קעניג און דעם קרוינפרינץ נאָך פאריז, און צוליעב דיזען צוועק זיינען אלע גוטע בירגער געבעטען געוואָרען צו מארשירען נאָך ווערסייל. די „מערקיור דע פראנס“ דערמאָנט עס דעם 5. סעפטעמבער (זייטע 84), און מיראבאָ האָט גערעדט פון פרויען, וועלכע וועלען מארשירען נאָך פאריז, מיט צוויי וואָכען פאר דער פאסירונג.

דער באנקעט, וואָס איז געגעבען געוואָרען די גווארדיסטען דעם 3טען אָקטאָבער און די אינטריגען פון דעם קעניגליכען הויף האָבען אונטערגעהאָלפען די פאסירונגען. יעדער איינער האָט אזוי ווי געפיהלט דעם קלאפ, וואָס די רעאקציע נעהמט זיך פאר צו דערלאנגען דער רעוואָלוציאָן. די רעאקציע האָט אויפגעהויבען איהר קאָפ; דער שטאדט־ראטה פון פאריז, וועלכער האָט אין עצם געהערט צו דעם מיטעלקלאס, איז געוואָרען מוטהיג אין זיינע רעאקציאָנערע טהאטען. די ראָיאליסטען האָבען אָרגאני־זירט זייערע קרעפטען, ניט נעהמענדיג זיך קיין בעזאָנדערע מיה צו בעהאלטען דעם פאקט. דער וועג פון פאריז נאָך מעטץ איז געווען בעדעקט מיט סאָלדאטען, דאָס אוועקפיהרען פון דעם קעניג נאָך מעטץ איז דיסוקטירט געוואָרען עפענטליך. דער מארקיז דע בואיל, וואָס האָט געהאט די קאָמאנדאָ איבער דער ארמיי אין דער איסט, אזוי גוט, ווי ברעטיעיל און דע־מערסי, זיינען געווען אין דער פערשווערונג, פון וועלכע ברעטיעיל האָט געהאט די פיהרערשאפט. צוליעב דעם האָט דער הויף צוזאמענ־גענומען אזוי פיעל געלד, ווי נור מעגליך, און דער 5טער אָקטאָבער איז עס געווען די מעגליכע דאטע פון דעם קעניג׳ס

אנטלויפען. דער קעניג האָט עס יענעם טאָג געזאָלט געבראכט ווערען נאָך מעטץ און איבערגעגעבען ווערען צו דער ארמיי, קאָמאנדירט פון דעם מארקיז בואיל. דאָרט האָט ער געזאָלט רופען צו זיך דעם אדעל און די ארמיי, וועלכע ער האָט נאָך געהאַלטען פאר געטריי און ערקלערען די נאציאָנאל־פערזאמלונג אלס רעבעליש.

מיט דיעזען צוועק אין אויג האָבען זיי פערדאָפּעלט אין פאלאץ די צאָהל פון דער לייב־גווארדיע (יונגע מיטגליעדער פון דער אריסטאָקראטיע, וועלכע האָבען געהאט די אויפגאבע צו בעוואכען דעם פאלאץ), און דער רעגימענט פון פלאנדערס האָט געדארפט גערופען ווערען נאָך ווערסייל, אזוי אויך די דראגונען. דער רעגימענט איז געקומען, און דעם ערשטען אָקטאָבער איז א גרויסער באנקעט געגעבען געוואָרען צו דעם רעגימענט פון פלאנדערס, און די אָפיציערען פון די דראגונער און פון די שווייצאַרישע אין דער גארניזאָן פון ווערסייל זיינען איינגעלאדען געוואָרען צו דיעזען באנקעט.

וועהרענד דעם מאָהלצייט האָט די קעניגין און איהרע הויף־דאמען, ווי אויך דער קעניג, געטהאָן אלעס מעגליכע אום ארויס־צורופען דעם ראָיאליסטישען ענטהוזיאזמוס ביז צו דער העכסטער מדרגה. די דאמען אליין האָבען פערטהיילט ווייסע קאָקארדען, און די נאציאָנאלע קאָקארדע איז געטרעטען געוואָרען מיט די פיס. צוויי טעג שפּעטער, דעם 3טען אָקטאָבער, האָט שטאָט־געפונען ווידער אמאָל אזא באנקעט.

דיעזע באנקעטען האָבען עס געמאכט, אז די פאסירונג זאָל קומען פריהער ווי מען האָט גערעכענט. פאריז האָט זיך באלד דערוואוסט וועגען זיי, און וואהרשיינליך אויך אין אן איבער־טריעבענער פאָרמע, און דאָס פאָלק פון פאריז האָט פערשטאנען, דאָס אויב עס וועט ניט מארשירען נאָך ווערסייל, וועט ווערסייל באלד מארשירען נאָך פאריז. דער הויף האָט אויגענשיינליך געמאכט זיך פערטיג צו דערלאנגען א טויט־קלאפּ דער רעוואָלו־ציאָן. איינמאָל וועט דער קעניג, פערלאָזענדיג ווערסייל, זיין אין מיטען דער ארמיי, וועט קיין זאך ניט זיין לייכטער, ווי

אויפצולייזען די פערזאמלונג, אָדער צווינגען איהר צוריקצוקעהרען זיך צו די דריי שטענדע, ד. ה., צו דער לאַגע פאַר דער קעניגליכער זיצונג פון יוני דעם 23טען. אין דער פערזאמלונג גופא איז געווען א שטארקע פּאַרטיי פון וועלכע פיער־הונדערט מיטגליעדער, די פיהרער פון וועלכער האָבען שוין אָבגעמאכט מיט מאַלועט אריבערצופיהרען די פערזאמלונג נאָך טור, ווייט פון דעם רעוואָלוציאָנערען פאָלק פון פּאַריז. אויב דיעזע פערשווערונג וואָלט געווען אַן ערפאָלג, דאַן וואָלטען פערניכטעט געוואָרען אַלע ביז איצט דערגרייכטע רעזולטאטען — די פרוכט פון דעם 14טען יולי וואָלט פערלאָרען געגאנגען, עס וואָלטען אויך געגאנגען פערלוירען די רעזולטאטען פון דעם בויערען־אויפשטאַנד און פון דער פּאַניק פון דעם 4טען אויגוסט.

וואָס האָט מען געזאָלט טהאָן, אום ניט צו דערלאָזען צו אַזא אונגליק? *דאָס פאָלק האָט געמוזט אויפגעשטורעמט ווערען. וועניגער ווי דאָס וואָלט ניט געווען גענוג!* און אין דעם ליגט די גרויסקייט פון די פּראָמינענטע רעוואָלוציאָנערען פון יענעם מאָמענט. זיי האָבען פערשטאַנען די נויטווענדיגקייט פון א פאָלקס־אויפשטאַנד אין יענעם מאָמענט, און האָבען זיך דערפון ניט אָבגעשראָקען, כאָטש געוועהנליך טרעטען צוריק די מיטעלקלאַס־מענשען פון אַזא רעוואָלוציאָנערע האנדלונג. אויפטרייסלען דאָס פאָלק — די פינסטערע, עלענדע מאסען פון דעם פּאַריזער פאָלק — דאָס איז עס, וואָס די רעוואָלוציאָנערען האָבען אונטערנומען זיך צו טהאָן דעם 4טען אָקטאָבער. דאַנטאָן, מאַראַט און לוסטאַלאָ, וועמעס נעמען מיר האָבען שוין דערמאָנט, זיינען געווען די פייערדיגסטע אין דיעזער אונטערנעהמונג. א הייפעלע פערשווערער קען ניט פיהרען א מלחמה געגען אַן אַרמעע. די רעאקציע קען ניט בעזיעגט ווערען דורך א בינטעל מענשען, ווי ענטשלאָסען זיי מעגען זיין. געגען אַן אַרמעע מוז זיך שטעלען אַן אַרמעע; און ווען קיין אַרמעע איז ניטאָ, מוז ארויסקומען דאָס פאָלק, דאָס גאנצע פאָלק, די הונדערטע טויזענדע מענער, פרויען און קינדער. זיי אַליין נור קענען זיין זיעג־

רייך; זיי אליין נור האבען בעזיעגט די ארמעען, דעמאראליזי־רענדיג זיי, פאראליזירענדיג זייער ברוטאלע געוואלד.

דעם 5טען אקטאבער איז דער אויפשטאנד אויסגעבראכען מיט דעם געשריי: „ברויט! ברויט!" דער קלאפ פון א פויק, געשלאגען פון א יונגע מיידעל, האט געמאכט פיעלע פרויען צונויפקומען. באלד האט זיך געבילדעט אן ארמעע פון פרויען. זי האט מארשירט נאך דעם האטעל־דע־וויל, האט אויפגעבראכען די טהירען פון דער קאמונאלער האל, פאדערענדיג ברויט און וואפען, און אזוי ווי שוין עטליכע טעג ווי מען האט גערעדט פון א מארש נאך ווערסאיל, האט דער געשריי „נאך ווערסאיל!" צוגעצויגען צו זיך מאסען פון פרויען. מאיללארד, וועלכער איז געווען בעקאנט אין פאריז זייט דעם 14טען יולי צוליעב זיין אנטהייל וואס ער האט גענומען אין דער בעלאגערונג פון דער באסטיל, איז ערקלעהרט געווארען אלס פיהרער, און די פרויען האבען אנגעהויבען זייער מארש נאך ווערסאיל.

א טויזענד פערשיעדענע געדאנקען האבען זיך אודאי געדרעהט אין זייערע מחות, אבער דער געדאנק פון ברויט האט געמוזט הערשען איבער אלע אנדערע. עס איז געווען אין ווערסייל, וואו מען האט געשפונען די אלערליי פערשווערונגען געגען דאס גליק פון פאלק. עס איז געווען דארט, וואו די הונגער־פערשווערונג איז געמאכט געווארען; דארט, וואו עס איז ניט דערלאזען געווארען די אבשאפונג פון די פעאדאלע רעכטע — אזוי האבען די פרויען מארשירט נאך ווערסייל. עס איז גאנץ מעגליך, דאס צווישען דער מאסע איז דער קעניג, ווי אלע קעניגע, פעררעכענט געווען אלס א גאנץ גוטער מענש, וועלכער האט געוואונשען דעם וואוילזיין פון זיין פאלק. דער קעניגליכער פרעסטיזש איז נאך דאן געווען טיעף איינגעווארצעלט אין די מענשליכע מחות. אבער זאגאר שוין אין 1789 האבען זיי געהאסט די קעניגין. די ווערטער, וואס זיינען ארויסגערעדט געווארען וועגען איהר, זיינען געווען שוידערליכע. „וואו איז יענע פערדאמטע פרוי? קוקט נור אן דיזע שמוציגע הור! מיר מוזען כאפען דיעזע צויג, און איהר איבערשניידען דעם האלז!"

האָבען די פּרויען געזאָגט. אויך אין דעם האָט דאָס פֿאָלק געאורטהיילט גאַנץ ריכטיג. אויב דער קעניג, דערוויסענדיג זיך פון דער מפּלה פון דער קעניגליכער זיצונג פון דעם 23טען יוני, האָט זיך אויסגעדריקט: „נאָך אַלעם, מעגען דאָרט דיעזע אונ־גליקליכע בלייבען", איז מאַריע אַנטאָאַנעט פּערוואונדעט געוואָרען ביז אין הארצען דורך דעם. זי האָט אויפגענומען מיט דער גרעסטער פּעראַכטונג דעם „פּלעבעאישען" קעניג, ווען ער איז צוריקגעקומען פון זיין בעזוך אין פּאריז, דעם 17טען יולי, טראָגענדיג די דריי־קאָלירדיגע קאָקאַרדע, און זייט דאַן איז זי געוואָרען דער מיטעלפּונקט פון אַלערליי אינטריגען. די קאָרעס־פּאָנדענץ, וועלכע זי האָט שפּעטער אָנגעפיהרט מיט דעם גראַף פערזען, וועגען ברענגען פרעמדע ארמייען נאָך פּאריז, האָט זיך אָנגעפאַנגען פון יענעם מאָמענט. זאָגאַר דיעזע נאַכט פון דעם 5טען אָקטאָבער, ווען די פרויען האָבען זיך אריינגעריסען אין פּאַלאַץ — דיעזעלבע נאַכט, דערצעהלט די העכסט־רעאַקציאָנערע מאַדאַם קאַפּמאַן, האָט די קעניגין אויפגענומען גראַף פערזען אין איהר שלאָפצימער.

דאָס פאָלק האָט דאָס אַלעס געוואוסט, טהיילווייז דורך די דיענערשאַפט אין פּאַלאַץ, און די מאַסע, דער קאָלעקטיווער געדאַנק פון דעם פאָלק פון פּאריז, האָט פערשטאַנען דאָס, וואָס איינצעלנע איז געווען גאַנץ שווער צו בעגרייפען — דאָס מאַריע אַנטאָאַנעט וועט געהן ווייט אין איהר האַס צו דער רעוואָלוציאָן, און דאָס אום צו צושטערען אַלערליי הויף־אינטריגען, איז עס נויטיג, דאָס דער קעניג און זיין פאַמיליע און אויך די פערזאַמ־לונג זאָלען געהאַלטען ווערען אין פּאריז, אונטער די אויגען פון פאָלק.

צוערשט, אריינקומענדיג אין ווערסייל, האָבען די פרויען, צודריקט פון הונגער און מידיגקייט, דורכגענעצט פון רעגען, זיך צופריעדענגעשטעלט מיט דער פאָרדערונג פון ברויט. ווען זיי האָבען זיך אריינגעריסען אין די פערזאַמלונג, זיינען זיי אַנידער־געזונקען פערמאַטערטע אויף די בייַנק פון די דעפּוטאַטען; און דאָך שוין מיט זייער אַנוועזענהייט אַליין האָבען די פרויען

געוואונען דעם ערשטען זיעג. די פערזאמלונג האט פראפיטירט פון דיעזען מארש נאך ווערסייל און האט געקראגען פון קעניג זיין הסכמה צו דער „ערקלערונג פון מענשענרעכטע“.

נאך די פרויען האבען אויך מענער אויפגענומען זייער מארש נאך ווערסייל, און דאן ארום א זייגער זיעבען אין אווענד, אום צו פערהיטען פון אירגענד אן אונגליק אין פאלאץ, איז לאפאיעט, אן דער שפיצע פון דער נאציאנאל־גווארדיע, אוועק נאך ווערסייל.

א שרעק האט ארומגעכאפט דעם קעניגליכען הויף: „איז עס גאנץ פאריז וואס מארשירט געגען פאלאץ?“ דער הויף האט געהאלטען א ראטה, אבער ער איז ניט געקומען צו קיין בעשלוס. קאטשען זיינען שוין בעשטעלט געווארען, אום אוועק־צושיקען דעם קעניג און זיין פאמיליע, אבער א פיקעט פון דער נאציאנאל־גווארדיע האט זיי ענטדעקט, און זיי זיינען צוריק־געשיקט געווארען אין די שטאלען.

דאס אנקומען פון דער נאציאנאל־גווארדיע פון דעם מיטעל־קלאס, די אנשטרענגונגען פון לאפאיעט, און מעהר פון אלץ, אפשר, א גוס רעגען האבען געמאכט די מאסען, וואס האבען אנגעפילט די גאסען פון ווערסייל, די פערזאמלונג און די אלעען צום פאלאץ, ווערען עטוואס קלענער. אבער ארום פינף אדער זעקס אין דער פריה האבען מאנכע מענער און פרויען ענדליך געפונען א קליינעם טויער, וואס האט געמאכט מעגליך פאר זיי ארייןצודרינגען אין פאלאץ. אין איניגע סעקונדען האבען זיי אויסגעפונען דעם שלאפצימער פון דער קעניגין, וועלכע האט קוים צייט געהאט צו אנטלויפען אין די צימער פון קעניג. ווען ניט דאס, וואלט זי געווים צוהאקט געווארען אין שטיקער. די לייב־גווארדיע איז געוועזען אין עהנליכער געפאהר, ווען לאפאיעט קומט גראדע ניט אן פונקט אין צייט, אום צו רעטען זיי.

דאס אריינברעכען זיך פון דער מאסע אין פאלאץ איז געוועזען איינע פון יענע מפלות פון קעניגטהום, פון וועלכער ער איז קיינמאל ניט גענעזען געווארען. לאפאיעט האט ארויס־געקראגען פון דער מאסע אירגענד וועלכע הורראַ־געשרייען פאר'ן

קעניג, ווען ער איז ערשיענען אויפ'ן באלקאָן. ער האָט געמאכט זאָגאר די מאסע צו שרייען הורראה אויף די קעניגין, ווען זי איז ערשיענען אויפ'ן באלקאָן מיט איהר זוהן, מיט דעם, וואָס ער האָט מיט גרויס אכטונג געקושט איהר האנד, אָבער דאָס אַלעס איז געווען בלויז א שטיקעל טהעאטער־שפּיעל. דאָס פאָלק האָט בעגריפען זיין כח, און עס האָט איהם בענוצט, אום צו צווינגען דעם קעניג ארויסצופאָהרען אין פּאריז. די מיטעלקלאססען האָבען דאן גענומען זיך די מיה צו מאכען אַלערליי דעמאָנסטראציאָנען ביי דעם אריינקומען פון קעניג אין זיין הויפּט־שטאדט, אָבער דאָס פאָלק האָט פערשטאנען, אז דער קעניג פון איצט אָן און ווייטער איז זיין געפאנגענער, און לואי דער זעכצעהנטער, אריינ־קומענדיג אין די טוליערען, וואָס איז געווען פערלאָזען זייט לואי דעם פופצעהנטען, האָט גאנץ גוט געוואוסט די בעדייטונג דערפון. „זאָל יעדער זיך איינאָרדנען, ווי ער וויל,“ האָט ער געענטפערט, ווען מען האָט ביי איהם געבעטען אויסצוטהיילען זיינע בעפעהלע, און ער האָט געבעטען מען זאָל איהם ברענגען פון זיין ביבליאָ־טהעק די געשיכטע פון טשארלז דעם ערשטען.

די גרויסע מאָנארכיע פון ווערסייל איז געקומען צו א סוף. אין דער צוקונפט וועלען זיין „בירגער־קעניגע“ אָדער אימפּעראַ־טאָרס, וועלכע וועלען צוקומען צום טהראָן דורך שווינדעל, אָבער די הערשאפט פון „קעניגע דורך די גנאדע פון גאָט“ איז געענדיגט.

ווידער אמאָל, ווי דעם 14טען יולי, האָט דאָס פאָלק מיט זיין סאָלידאריטעט און מיט זיין האנדלונג פּאראליזירט די האנדלונג פון הויף און דערלאנגט א שווערען קלאפּ דעם אַלטען רעזשים. די רעוואָלוציאָן האָט געמאכט א שפּרונג פאָרווערטס.

איין־און־צוואנציגסטער קאפיטעל.

די נייע מוניציפּאַלע אָרגאַניזאַציאָנען.

אַן אונערוואַרטעטע רעאַקציע פאַנגט זיך אָן. — די בעגייסטערונג פון די רעוואָלוציאָנערען. — זייער מיספערשטעהן פון דער לאַגע. — רעאַקציע און רעוואָלוציע. — די ציעלען פון דעם מיטעל־קלאַס. — די פערזאַמלונג, אין איהר מורא פאַר'ן פאָלק, פער־שטאַרקט איהר פּאָזיציע. — דער ראַטה פון די דריי הונדערט שטעלט פעסט זיין אויטאָריטעט. — די וויכטיגקייט פון באילי און לאַפאַיעט. — קריעגס־געזעץ אָבגעשטימט. — מאַראַט, ראָבעספּיער און ביזאָ די איינציגע, וועלכע פּראָטעסטירען. — די אינטריגען פון דיוק דע אָרלעאַנס און גראַף דע פּראָווענס. — מיראַבאָ. — די ציעלען פון דעם ענטוויקעלטען מיטעלקלאַס. — דיופּאָרט, טשאַרלז דע לאַמעטה און באַרנאַוואָ. — באַילי און לאַפאַיעט. — דער שרעק פון מיטעלקלאַס פאַר'ן אויפ־שטאַנד. — דער פאָרשלאַג פון סיו אָנגענומען. — אַלטע פעאָדאַלע צוטהיילונגען אָבגעשאַפט. — פראַנקרייך צוטהיילט אין דעפּאַרטמענטס. — די וואַהל־פערזאַמלונגען. — דער אונ־טערשיעד צווישען אַקטיווע און פּאַסיווע בירגער. — אַלגעמיינע פערזאַמלונגען פון דאָרף־געמיינדען פערבאָטען. — די וויכטיג־קייט פאַר דער רעוואָלוציאָן פון מוניציפּאַלע צענטערס. — די פּאַרלאַמענטען אָבגעשאַפט. — שטאַרקע אָפּאָזיציאָן געגען די נייע אָרגאַניזאַציע.

און ווידער אמאָל וואָלט איינער געמעגט דענקען, אז איצט וועט זיך די רעוואָלוציאָן פריי ענטוויקלען. די קעניגליכע רעאַק־ציע איז בעזיעגט געוואָרען. „מאָנסיער און מאַד. וועטאָ“ האָבען

נאָכגעגעבען, און זיינען געהאַלטען געוואָרען אַלס געפאַנגענע אין פאַריז, און די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג וועט דאָך איצט געוויס געברויכען איהר האַק אין דעם וואַלד פון מיסברויכונגען, וועט אָרונטערהאַקען דעם פעאָדאַליזם און וועט אָנווענדען די גרויסע פּרינציפּען, וועלכע זי האָט פּראָקלאַמירט אין דער „ערקלערונג פון די מענשענרעכטע“, נור דאָס לעזען פון וועלכער האָט געמאַכט די מענשליכע הערצער קלאַפּען.

דאָס אַלעס האָט אָבער ניט פּאַסירט. געגען אַלע ערוואַר־טונגען איז עס געווען די רעאַקציע, וועלכע האָט זיך אָנגעהויבען דעם 5טען אָקטאָבער. זי האָט אָרגאַניזירט איהרע קרעפטען און איז געוואָרען אַלץ שטאַרקער ביז יוני 1792.

נאָך דעם, ווי דאָס פאָלק האָט אויסגעפיהרט זיין אויפגאַבע, איז עס זיך צוקראָכען אין זיינע לעכער. די מיטעלקלאַסע האָט איהם צושפּרייט און געמאַכט איהם פערלאָזען די גאַסען. און ווען ניט דער בויערען־אויפשטאַנד, וועלכער איז אָנגעגאַנגען ביז די פעאָדאַלע רעכטע זיינען אָבגעשאַפט געוואָרען אין יולי 1793, און ווען ניט די צאַהלרייכע אויפשטענדע אין די פּראָווינציעלע שטעדט, וועלכע האָבען ניט דערלאָזען די מיטלעקלאַס־רעגיערונג זיך פעסט איינצושטעלען, וואָלט די ענדליכע רעאַקציע, וועלכע האָט טריאומפירט אין 1794, שוין טריאומפירט אין 1791 און אפשר אין 1790.

„דער קעניג איז אין לואווער, די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג אין די טוליערען, די קאַנאַלען פון צירקולאַציאָן זיינען גערייניגט, דער מאַרק איז פול מיט זעק פון קאָרן, די נאַציאָנאַלע קאַסע איז פול, די מיללען אַרבייטען, די פעררעטהער אַנטלויפען, די אַרי־סטאָקראַטיע איז גוסס,“ אַזוי האָט קאַמיל דע מולען געשריעבען אין דעם ערשטען נומער פון זיין זשורנאַל (נאָוועמבער 28), אָבער אין דער ווירקליכקייט האָט די רעאַקציע איבעראַל אויפ־געהויבען איהר קאָפּ. ווערהענד די רעוואָלוציאָנערען זיינען געווען בעגייסטערט, מיינענדיג, אז די רעוואָלוציאָן איז שוין כמעט אויסגעפיהרט, האָבען די רעאַקציאָנערען געוואוסט, דאָס דער אמת׳ער קאַמפּף צווישען דער פערגאַנגענהייט און דער

צוקונפט דארף זיך ערשט אָנהויבען אין יעדער פראָווינץ־שטאדט, גרויסער און קליינער, און אין יעדען דאָרף; דאָס איצט איז די צייט פאר זיי צו האנדלען, אום צו בעקומען די אויבערהאנד אין דער רעוואָלוציאָן.

די רעאקציאָנערען האָבען נאָך עטוואָס פערשטאנען. זיי האָבען געזעהען, דאָס דער מיטלעקלאס, וועלכער האָט ביז איצט געזוכט די שטיצע פון פאָלק, אום צו קריגען קאָנסטיטוציאָנעלע געזעצע און צו בעהערשען דעם אדעל, איז איצט, אז זיי האָבען געזעהען דעם כח פון פאָלק, געהען זיי טהון אלעס מעגליכע צו בעהערשען דאָס פאָלק, צוצונעהמען פון איהם די וואפען, און צו טרייבען איהם צוריק אונטער׳ן יאָך פון אונטערטהעניגקייט.

דיעזע מורא פאר׳ן פאָלק האָט זיך געפיהלט אין דער נאציאָנאל־פערזאמלונג, באלד נאָך דעם 5טען אָקטאָבער. מעהר ווי צוויי־הונדערט דעפוטאטען האָבען זיך ענטזאגט צו געהען נאָך פאריז און האָבען געפאָדערט פאספאָרטען אום זיך צוריקצו־קעהרען אהיים. מען האָט זיי ענטזאגט, און מען האָט זיי בעהאנדעלט אלס פעררעטהער, אבער א געוויסע צאָהל פון זיי האָבען דאָך אריינגעשיקט זייערע רעזיגנאציאָנען: זיי האָבען ניט געדענקט פון צו געהן אזוי ווייט! עס איז אויך דאן פאר־געקומען א גאנצע רייהע פון אויסוואנדערונגען, ווי נאָך דעם 14טען יולי. אָבער דיזעס מאָל איז עס ניט געווען דער קעניג־ליכער הויף, וועלכער האָט געגעבען דעם סיגנאל, נור די פערזאמלונג.

ווי עס איז, אין דער פערזאמלונג איז געווען א שטארקע פארטיי פון מיטעלקלאס־פאָרשטעהער, וועלכע האָבען געוואוסט, ווי אויסצונוצען דעם ערשטען מאָמענט פון ערפאָלג — פעסטצו־שטעלען די מאכט פון זייער אייגענעם קלאס אויף א סאָלידען פונדאמענט. פאָלגליך, זאָגאר נאָך איידער זי האָט זיך איבער־געצויגען נאָך פאריז, האָט די פערזאמלונג אָבגעשטימט אָקטאָבער דעם 19טען די פעראנטוואָרטליכקייט פון די מיניסטאָרען, ווי אויך פון די אדמיניסטראציאָנס־בעאמטע, צו דער נאציאָנאלער רעפּרעזענטאציאָן, און די ארויפלעגונג פון אלע שטייערען דורך

די פערזאמלונג. דיעזע צוויי ערשטע בעדינגונגען פון א קאָנ־סטיטוציאָנעלער רעגיערונג זיינען אויף אזא אופן עטאבלירט געוואָרען. דער טיטעל פון דעם „קעניג פון פראנקרייך“ איז אויך געענדערט געוואָרען אויף דעם „קעניג פון די פראנצויזען“.

וועהרענד די פערזאמלונג האָט אויף אזא אופן אויסגענוצט די בעוועגונג פון דעם 5טען אָקטאָבער, אום זיך צו עטאבלירען אלס די העכסטע מאכט, האָט די מיטעלקלאס־מוניציפּאליטעט פון פּאריז, ד. ה., דער ראטה פון די דריי־הונדערט, וועלכער האָט זיך עטאבלירט נאָך דעם 14טען יולי, זיך אויך בענוצט מיט די פּאסירונגען, אום פעסטצושטעלען זיין אויטאָריטעט. זעכציג דירעקטאָרען, אויסערוועהלט פון צווישען די דריי־הונדערט, און צוטהיילט צווישען אכט דעפּארטמענטס — נאהרונג, פּאָליציי, עפענטליכע ארבייט, האָספּיטאלען, ערציהונג, לאנד און איינקונפט, שטייערען און די נאציאָנאלע גווארדיע — האָבען בעשלאָסען איבערצונעהמען אלע דיעזע וויכטיגע צווייגען פון אדמיניסטראציאָן, און אזוי ארום ווערען א גרויסע מאכט, בעזאָנדערס, אז די מוניציפּאליטעט האָט געהאַט אונטער איהר בעפעהל א נאציאָנאל־גווארדיע פון זעכציג־טויזענד מענער, בעשטעהענד אין גאנצען פון בירגער, וואָס זיינען געווען גוט אָב.

באילי, דער מעיאָר פון פּאריז און לאפאיעט, דער קאָמאנדיר פון דער נאציאָנאל־גווארדיע, זיינען געוואָרען וויכטיגע פּערזענ־ליכקייטען. וואָס אנבעטרעפט די מוניציפּאלע פּאָליציי־טהעטיגקייט, האָט דער מיטעלקלאס גענומען אויף זיך דאָס רעכט אויפצופּאסען אויף אלץ: פערזאמלונגען, צייטונגען, דאָס פערקויפען פון ליטעראטור אין די גאסען, אדווערטייזמענט־פּלאקארדען און אזוי ווייטער, אום אויף אזא אופן צו קענען אונטערדריקען אלעס, וואָס זאָל זיין פיינדליך צו זייערע אינטערעסען.

און ענדליך איז דער ראטה פון די דריי־הונדערט, בענוצענ־דיג זיך מיט דער ערמאָרדונג פון א בעקער דעם 21טען אָקטאָ־בער, אוועק צו דער פערזאמלונג און פערלאנגט א קריעגס־צושטאנד - געזעץ, וועלכער איז גלייך בעוויליגט געוואָרען. פון

דאן אָן איז געווען גענוג פאר א שטארט־בעאמטען צו פונאנדער־וויקלען דעם רויטען פלעג, אום צו פּראָקלאַמירען דעם קריעגס־צושטאנד. נאָך דעם האָט יעדע פערזאמעלטע מאסע זיך געמוזט פונאנדערגעהען, און די סאָלדאטען, ווען דער בעאמטער האָט עס פערלאנגט, האָבען געמעגט שיסען אין פאָלק, אויב ער איז זיך ניט צוגאנגען נאָך דעם, ווי ער איז אויפגעפאָרדערט געוואָ־רען דריי מאָל צו טהון עס. אויב דאָס פאָלק האָט זיך צושפּרייט פריעדליך אָהן געגענוועהר, פאר דער לעצטער אויפפאָרדערונג, זיינען די פיהרער ארעסטירט געוואָרען אין געפענגניס אויף דריי יאהר — אויב די מאסע איז געווען אונבעוואפענט; טאָמער יא, איז דער אורטהייל געווען טוידט. אין פאל די גאנצע מאסע האָט געברויכט געוואלט, דאן האָט געקומט דער טוידט אַלעמען, וועלכע האָבען זיך בעטהייליגט אין די רייאָטס. עס האָט אויך געקומט דער טוידט אירגענד א סאָלדאט אָדער אָפּיציער פון דער נאַציאָנאל־גווארדיע, וועלכער זאָל פעראורזאכען אירגענד־וועלכע רוהע־שטערונג.

א מאָרד אלזאָ, אויסגעפיהרט אין גאס, איז געווען א גענוגענדער גרונד פאר די פערפאסונג פון דיעזען געזעץ, און, ווי לואי בלאנק האָט זעהר ריכטיג בעמערקט, אין דער גאנצער פרעסע איז געווען בלויז איין שטימע, די פון מאראט, וועלכע האָט פּראָטעסטירט געגען דיעזען גרויזאמען געזעץ, אום צו זאָגען, דאָס אין דער צייט פון רעוואָלוציאָן, ווען די נאַציאָן האָט נאָך צו צוברעכען איהרע קייטען אום צו קעמפּפען ביז צום ביטערען סוף געגען איהרע שונאים, האָט דער קריעגס־צושטאנד קיין רעכט ניט צו עקזיסטירען. אין דער פערזאמלונג זיינען ראָבעספּיער און ביזאָ געווען די איינציגע צו פּראָטעסטירען, און דאָס אויך ניט אויף דעם פּונקט פון פּרינציפּ. עס איז ניט געווען ראטהזאם, האָבען זיי געזאָגט, צו פּראָקלאמירען קריעגס־צושטאנד, איידער מען האָט עטאבלירט א געריכט, וואָס זאָל קענען משפּט'ען די פערברעכער פאר א זינד געגען די נאַציאָן.

בענוצענדיג זיך מיט דער אָבקיהלונג פון דעם פאָלק'ס היציגקייט, וועלכע האָט נויטווענדיגערוויזע געפאָלגט נאָך דעם

5טען און 6טען אָקטאָבער, האָט דער מיטלעקלאַס אָנגעפאַנגען אין דער פערזאמלונג, ווי אין דער מוניציפּאליטעט, צו אָרגאַני־זירען זיין נייע מאכט — ניט, נאטירליך, אָהן צוזאמענשטויסונ־גען צווישען די פערזענליכע אמביציאָנען, וועלכע האָבען זיך אָנגעקלאַפּט איינע אָן די אנדערע.

דער קעניגליכער הויף פון זיין זייט האָט ניט געזעהן קיין אורזאכע, ווארום ער זאָל אָבשטעהן פון דיעזער רעאקציאָן. ער האָט אויך געקעמפּפט און קאָנספּירירט און האָט זיך בענוצט מיט די נויטבעדירפטיגע און אמביציעזע, אזעלכע ווי מיראבאָ, ארייגשרייבענדיג זיי אין זיינע דיענסטע.

דער דיוק פון אָרלעאנס, ווערענדיג קאָמפּראָמעטירט אין דער בעוועגונג פון דעם 5טען אָקטאָבער, וועלכע ער האָט אין געהיים אונטערשטיצט, איז אין אונגנאדע פערשיקט געוואָרען פון הויף, אַלס אמבאסאַדאָר נאָך ענגלאנד ; אָבער דאן איז עס געווען „מאָנסיער“, דעם קעניג׳ס ברודער, וועלכער האָט אָנגעהוי־בען אינטריגירען אוועקצושיקען דעם קעניג, „די קלאָץ“, ווי ער האָט געשריעבען צו א פריינד. ווי באלד דער קעניג זאָל פער־שווינדען, קען אָרלעאנס זיין א קאנדידאט אויף דעם טהראָן. מיראבאָ, שטענדיג אין נויט, און וועלכער זייט דעם 23טען יוני האָט געקראָגען א שטארקע מאכט איבער די פערזאמלונג, האָט אינטריגירט פון זיין זייט אריינצוקומען אין דעם מיניסטעריום. ווען זיינע אינטריגען זיינען צושטערט געוואָרען פון דער פער־זאמלונג, וועלכע האָט אָבגעשטימט, אז קיינער פון איהרע מיט־גליעדער זאָל ניט אָננעהמען קיין שטעלע אין מינסטעריום, האָט ער זיך אריינגעוואָרפען אין די אָרעמס פון דעם גראף פון פּראָווענס, אין דער האָפנונג צו קריגען די מאכט דורך זיין הילפע. ענדליך האָט ער זיך פערקויפט צום קעניג און האָט פון איהם אָנגענומען א פּענסיע פון פופציג־טויזענד פראנק א מאָנאט פאר פיער מאָנאטען און דעם פערשפּרעכען פון א געזאנדטשאפט. דערפאר האָט זיך מיראבאָ פערפליכטעט „צו העלפען דעם קעניג מיט זיין וויסען, מיט זיין מאכט, מיט זיין גרויסער בערעדזאמקייט, אין אַלץ, וואָס מאָנסיער וועט האַלטען

פאר ניצליך פאר'ן שטאאט און פאר די אינטערעסען פון קעניג."
דאָס אַלעס אָבער איז ערשט בעקאַנט געוואָרען שפּעטער, אין 1792, נאָכדעם, ווי די טוליערען איז איינגענומען געוואָרען, און דערוויל האָט מיראבאָ געהאַלטען ביז זיין טוידט, דעם 2טען אפּריל 1791, זיין רעפּוטאַציאָן אַלס פערטהיידיגער פון פאָלק.

די געשיכטע־שרייבער ווען קיינמאָל ניט פערגאַנדער־פלאָנטערען דעם געוועב פון אינטריגען, וואָס איז דאַן געוועבט געוואָרען ארום דעם לואוור און אין די פּאַלאַצען פון די פּרינצען, ווי אויך ארום די קעניגליכע פּאַלאַצען אין לאָנדאָן, וויען און מאַדריד און אין די פערשיעדענע דייטשע שטאאטען. גאָר א גאַנצע וועלט האָט זיך געקאָכט וועגען דעם קעניגטהום, וואָס האָט געהאַלטען אין גוסס'ען. און זאָגאר אין דער פערזאַמלונג גופא וויפיעל אמביציאָנען האָבען עס געקעמפּפט, אום צו פער־כאַפּען די מאַכט! אבער נאָך אַלעס זיינען דאָס נור פּאַסירונגען פון א גאַנץ קליינער וועלט. זיי העלפען נור צו פערשטעהען געוויסע פאַקטען, אָבער זיי האָבען גאָרניט געקענט ענדערען אין דעם פאָרווערטס־מאַרש פון די פּאַסירונגען, וועלכע זיינען געווען בעשטימט פון דער סאַמע לאָגיק פון דער לאַגע און פון די כוחות, וואָס האָבען צווישען זיך געקעמפּפט.

די פערזאַמלונג האָט רעפּרעזענטירט די געבילדעטע מיטעל־קלאַססען אויף זייער וועג צו בעזיעגען און צו אָרגאַניזירען די מאַכט, וואָס האָט געהאַלטען ביים ארויספאַלען פון די הענד פון קעניג, פון די גלחים און פון די גרויסע אדעלליים, און זי האָט געהאַט אין איהר מיטע אַן אַנצאָהל מענשען, וואָס האָבען מאַרשירט גלייך צו דיעזען צוועק מיט שכל און מיט א געוויסער חוצפּה, וועלכע איז געוואָרען גרעסער מיט יעדען נייעם זיעג פון פאָלק איבער דעם אַלטען רעזשים. אין דער פערזאַמלונג איז געווען א „טריאומוויראַט", וועלכער איז בעשטאַנען פון דיופּאָרט, טשאַרלז דע לאַמעטה, און באַרנאַוו. און אין פּאַריז זיינען עס געווען דער מעיאָר באַילי און דער קאָמאַנדיר פון דער נאַציאָנאַלער גוואַרדיע, לאַפאַיעט, צו וועמען אַלעמענס אויגען זיינען עס געווען צוגעווענדעט. אָבער די אמת'ע מאַכט פון דער

בעוועגונג איז געוועזן רעפּרעזענטירט דורך די קאָמפּאַקטע עלעמענטען פון דער פערזאַמלונג, וועלכע האָבען פערפּאַסט די געזעצע, וואָס האָבען געזאָלט גרינדען די רעגיערונג פון די מיטעל־קלאַסען.

דאָס איז געוועזן די טהעטיגקייט, וועלכע די פערזאַמלונג האָט אויפגענומען מיט גרויס חשק, אזוי שנעל, ווי זי איז אינ־סטאַלירט געוואָרען אין פּאַריז, און האָט געקענט אָנגעהן אין איהר אַרבייט מיט אַ געוויסע מאָס פון רוהיגקייט.

דיעזע אַרבייט האָט זיך אָנגעפאַנגען, ווי מיר האָבען עס געזעהען, אין דעמזעלבען טאָג, נאָכדעם, ווי די באַסטיל איז געשטירצט געוואָרען. די מיטעלקלאַסען האָבען זיך שטאַרק איבערגעשראָקען, ווען זיי האָבען געזעהען דאָס פאָלק בעוואַפנען זיך מיט פּיקעס אין איינינע טעג, פערברענענדיג די ראָגאַטקעס, פערנעהמענדיג די ברויט־שטאָפּען, וואו זיי האָבען נור געפונען זיי, און אַרויסווייזענדיג די גאַנצע צייט אַ גרויסע שנאה צו די רייכע מיטעלקלאַסען. זיי האָבען דאַרום אויף שנעל זיך זעלבסט בעוואַפענט, אָרגאַניזירט זייער נאַציאָנאַלע גוואַרדיע, אום אוועקצושטעלען די „ביווער־היט" געגען די „וואָלענע היטלען" און די פּיקען, אזוי, אז די פאָלקס־אויפשטענדע זאָלען קענען געהאַלטען ווערען אונטער אַ קאָנטראָל. און נאָך דעם אויפ־שטאַנד פון דעם פינפטען אָקטאָבער האָבען זיי דורכגעפיהרט דעם געזעץ וועגען רייאָטס, וועגען וועלכען מיר האָבען פריהער דערצעהלט.

צו דערזעלבער צייט האָבען זיי זיך צוגעאיילט צו מאַכען אַזעלכע געזעצע, אַז די פּאָליטישע מאַכט, וואָס האָט זיך אַרויס־געגליטשט פון די הענד פון קעניג, זאָל ניט אריינפאַלען אין די הענד פון פאָלק. אזוי, אַכט טעג נאָך דעם 14טען יולי, האָט ס ע י, דער בעריהמטער אַדוואָקאַט פונ'ם דריטען שטאַנד, שוין פאָרגעשלאָגען דער פערזאַמלונג צו צוטהיילען די פראַנצויזען אין צוויי קלאַסען, פון וועלכע נור איינע, די א ק ט י ו ו ע בירגער, זאָלען אַנטהייל נעהמען אין דער רעגיערונג, וועהרענד די אַנדערע, וועלכע זיינען די גרויסע מאַסען פון פאָלק,

אונטער דעם נאָמען פון **פּאַסיווע** בירגער, זאָלען ניט האָבען קיינע פּאָליטישע רעכטע. פינף וואָכען שפּעטער האָט די פערזאַמלונג אָנגענומען דיעזע צוטהיילונג, אַלס דעם באַזיס פון דער קאָנסטיטוציאָן, און אויף אַזאַ אופן איז די ערקלערונג פון די מענשענרעכטע פאַר אַלע בירגער אָפען פערגוואַלטיגט געוואָרען אַזוי שנעל, ווי זי איז פּראָקלאַמירט געוואָרען.

איצט, אויפנעהמענדיג די ארבייט פון דער פּאָליטישער אָרגאַניזאַציאָן פון פראנקרייך, האָט די פערזאַמלונג אָבגעשאַפט די אַלטע פעאָדאַלע צוטהיילונגען אין פּראָווינצען, פון וועלכע יעדע איינע האָט געהאַט געוויסע פּריווילעגיען פאַר דעם אדעל אין די **פּאַרלאַמענטען**. זי האָט צוטהיילט פראַנקרייך אין דעפּאַרטמענטס, און האָט אָבגעשאַפט די אַלטע פּאַרלאַמענטען, דאָס הייסט, די אַלטע טריבונאַלען, וועלכע האָבען אויך געהאַט געוויסע געריכטליכע פּריווילעגיען און איז אָנגעגאַנגען מיט דער אָרגאַניזירונג פון אַ גאַנץ נייער און אוניפאָרמירטער אדמיניסטראַציאָן, אימער־צו היטענדיג דעם פּרינציפּ פון אויס־שליסען די אָרימערע קלאַסען פון דער רעגיערונג.

די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, וועלכע איז אויסערוועהלט געוואָרען אונטער דעם אַלטען רעזשים, אונטער אַ סיסטעם פון וואַהלען אין צוויי גראַדען, איז דאָך געווען דער רעזולטאַט פון אַ כמעט אַלגעמיינער אָבשטימונג, דאָס הייסט, אַז די ערשטע פערזאַמלונגען, וועלכע זיינען צוזאַמענגערופען געוואָרען אין יעדער וואַהל־אבטהיילונג, זיינען בעשטאַנען פון כמעט אַלע בירגער פון דעם פּלאַץ. דיעזע ערשטע פערזאַמלונגען האָבען נאָמינירט די וואַהל־מענער, וועלכע האָבען געבילדעט אין יעדער אבטהיילונג איין וואַהל־מענער־פערזאַמלונג, און דיעזע וויעדער האָט אויסערוועהלט איהר פאָרשטעהער צו דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג. עס איז נויטיג צו בעמערקען, דאָס נאָך דער וואַהל זיינען דיעזע וואַהל־מענער פערזאַמלונגען נאָך אימער פּאָרט־געזעצט געוואָרען, קריגענדיג בריעף פון זייערע דעפּוטאַטען און אויפּפּאַסענדיג אויף זייערע וואוטס.

האָבענדיג איצט דערגרייכט די מאַכט, האָבען די מיטעל־

קלאַסען געטהאָן צוויי זאַכען: זיי האָבען אויסגעבריייטעט די רעכטע פון די וואהל־מענער־פערזאַמלונגען, פערטרויענדיג זיי מיט דער אויסוואהל פון די לאָקאַלע בעראַטהונגס־פערזאַמלונגען, (די דירעקטאָרען פון יעדען דעפּאַרטמענט) פון די ריכטער און אַנדערע לאָקאַלע בעאַמטע. זיי האָבען זיי געגעבען אויף אַזאַ אופן אַ גרויסע מאַכט. אַבער צו דערזעלבער צייט האָבען זיי אויסגעשלאָסען פון די ערשטע פערזאַמלונגען די מאַסע פון פאָלק, פון וועמען זיי האָבען אויף אַזאַ אופן גערויבט אַלע פּאָליטישע רעכטע. זיי האָבען צו זיי צוגעלאָזען נור די אַקטיווע בירגער, דאָס הייסט יענע, וועלכע האָבען געצאָהלט אין דירעקטע שטייערען וועניגסטענס די ווערטה פון דריי טעג ארבייט *). די אַנדערע זיינען געוואָרען פּאַסיווע בירגער, וועלכע האָבען שוין מעהר ניט געקענט אַן אַנטהייל נעהמען אין די פערזאַמלונגען און האָבען דערפאַר שוין ניט געקענט נאָמי־נירען די וואהל־מענער, אָדער די מוניציפּאַליטעט אָדער אירגענד וועלכע פון די לאָקאַלע אויטאָריטעטען. אַ חוץ דעם, האָבען זיי שוין מעהר ניט געקענט זיין אַ טהייל פון דער נאַציאָנאַל־גוואַרדיע **).

נאָך מעהר, אום צו זיין בערעכטיגט אַלס אַ וואהל־מאַן, איז עס געוועזן נויטיג צו צאָהלען אין דירעקטע שטייערען די ווערדע פון צעהן טעג ארבייט, וואָס דאָס האָט געמאַכט דיעזע

*) יעדע געמיינדע האָט בעשטימט דעם ווערטה אין געלד פון אַ טאָג אַרבייט, און אַלס באַזיס איז אָנגענומען געוואָרען דער פּרייז פון דעם אַרבייטס־טאָג פון אַ טאָגע־לויגער.

**) דער מוניציפּאַלער געזעץ פון דעם 14טען דעצעמבער 1789 האָט ניט נור אויסגעשלאָסען די פּאַסיווע בירגער פון אַלע וואַהלען פון די מוניציפּאַלע בעאַמטע (פּאַראַגראַפען 5, 6, א. ז. וו.), נור ער האָט אויך פערבאָטען די וואַהל־מענער־פערזאַמלונגען צונויפ־צוקומען לויט זייערע פאַכען, פּראָפעסיאָנען אָדער צעכען. זיי האָבען זיך נור געקענט צונויפקומען לויט זייערע קוואַרטאַלען, לויט זייערע דיסטריקטען.

פערזאמלונגען דורך־און־דורך מיטעלקלאסיש. שפּעטער־צו, אין 1791, ווען די רעאקציאָן איז מוטהיגער געוואָרען, דורך די אויס־שלאכטונג אויף דעם שאמפּ־דע־מארס, האָט די פערזאמלונג צוגעלעגט נאָך א בעגרענצונג: די וואהל־מענער מוזען בעזיצען לאנד־אייגענטהום. און אום צו ווערען נאָמינירט אלס פאָר־שטעהער פון פאָלק אין די נאציאָנאל־פערזאמלונג איז עס געוועזן נויטיג צו צאָהלען אין דירעקטע שטייערען דעם ווערטה פון א מארק פון זילבער (אכט אונצעס), דאָס הייסט, פּופּציג ליווערס (דער ליווער האָט געהאט דעם ווערטה פון ארום איין פראנק).

און ענדליך, די שטענדיגקייט פון דיעזע וואהל־מענער־פערזאמלונגען איז פערבאָטען געוואָרען. איינמאָל זייגען די וואהלען פאָראיבער, האָבען דיעזע פערזאמלונגען ניט געטאָרט מעהר צוזאמענקומען. איינמאָל זיינען די מיטעלקלאס־הערשער בעשטימט געוואָרען, טאָרען זיי ניט קאָנטראָלירט ווערען צו שטרענג. באלד איז זאָגאר אוועקגענומען געוואָרען דאָס רעכט פון צו פעטיציאָנירען און פון צו פערפאסען רעזאָלוציאָנען — „שטים און האלט מויל!"

וואָס די דערפער אנבעטרעפט, האָבען זיי געהאט, ווי מיר האָבען געזעהען, אונטער דעם אלטען רעזשים, אין כמעט גאַנץ פראנקרייך, ביז צו דער צייט פון דער רעוואָלוציאָן, די אלגעמיינע פערזאמלונג פון די איינוואוינער, ווי דאָס איז געוועזן דער „מיר" אין רוסלאנד. צו דיעזער אלגעמיינער פערזאמלונג האָט געהערט די אדמיניסטראציאָן פון די געשעפטען פון דער געמיינדע, ווי, למשל, די איבערטהיילונג פון לאנד און דער געברויך פון דעם קאָמונאלען לאנד — קולטיווירטע פעלדער, לאָנקעס און וועלדער און אויך די פאשע־לאנד. אָבער איצט זיינען דיעזע אלגעמיינע פערזאמלונגען געוועזן פערבאָטען דורך דעם מוניציפאל־געזעץ פון דעצעמבער 22—24, 1789. פון דאַן אָן האָבען נור די פערמעגליכע בויערען, די אקטיווע בירגער, געהאט דאָס רעכט צוזאמענצוקומען איין מאָל א יאהר, צו נאָמינירען דעם מעיאָר און די מוניציפּאליטעט, וואָס האָט זיך

צוזאמענגעשטעלט פון דריי אָדער פיער מיטעלקלאס־מענשען פון דאָרף.

אין ענגלישע מוניציפּאלע אָרגאניזאציאָן איז געגעבען געוואָרען פאר די שטעדט, וואו די אקטיווע בירגער זיינען זיך צונויפגעקומען, אום צו נאָמינרען דעם אלגעמיינעם שטאדט־ראטה, דאָס הייסט, די געזעצגעבענדע מאכט אין די שטאָדטישע ענינים און די עקזעקוטיווע מאכט, וועלכע איז פערטרויט געוואָרען מיט דער אדמיניסטראציאָן פון דער געמיינדעס פּאָליציי און מיט דער קאָמאנדע פון דער נאציאָנאל־גווארדיע.

אויף אזא אופן איז די בעוועגונג, וועלכע האָט שטאָט־געפונען אין די שטעדט אין יולי 1789, און וועלכע איז בעשטאַ־נען אין דעם, וואָס די שטעדט האָבען זיך געגעבען אויף א רעוואָ־לוציאָנערען וועג אן ערוועהלטע שטאדט־פערוואלטונג, און גראדע אין א צייט, ווען די געזעצע פון דעם אלטען רעזשים זיינען געווען אין זייער פולער קראפט און האָבען בשום אופן ניט מסכים געווען צו אזא ארט פיהרונג — איז אָט דיעזע בעוועגונג געוואָרען אנערקענט דורך דעם מוניציפּאל־געזעץ פון דעם 22טען דעצעמ־בער 1789. און אויך דורך דעם, ווי מיר וועלען נאָך זעהען, איז פאר דער רעוואָלוציאָן בעשאפען געוואָרען גאָר א נייע גרויסע מאכט: דרייסיג־טויזענד מיטעלפּונקטען זיינען געשאפען געוואָ־רען, וועלכע זיינען אין טויזענדע זאכען געווען גאנץ אונאבהענגיג פון דער צענטראל־רעגיערונג, און וועלכע האָבען זיך ארויס־געוויזען אלס פעהיג צו רעוואָלוציאָנערער טהעטיגקייט אזוי שנעל, ווי די רעוואָלוציאָנערען איז עס נור געלונגען צו קריגען די מאכט.

עס איז אמת, דאָס די מיטעלקלאסען האָבען זיך גוט פער־זאָרגט, אז די שטאדט־מאכט זאָל בלייבען אין די הענד פון די רייכע מיטגליעדער פון דער געמיינדע, און די מוניציפּאליטעטען זעלבסט זיינען געשטעלט געוואָרען אונטער די אויפזיכט פון די קערפערשאפטען פון דעם דעפּארטמענט, וועלכע זייענדיג אויס־ערוועהלט פון וואהל־מענער אין דעם צווייטען גראד, האָבען מיט זיך רעפּרעזענטירט דעם רייכערען טהייל פון די מיטעל־

קלאַסען און זיי זיינען געווען די שטיצע און די רעכטע האַנד פון די געגען־רעוואָלוציאָנערען אין דער צייט פון דער רעוואָלו־ציאָן. פון דער אנדערער זייט, די מוניציפּאַליטעט גופא, וועלכע איז געווען אויסערוועהלט נור פון די אַקטיווע מיטגליעדער, האָט אויך רעפּרעזענטירט די מיטעלקלאַסען מעהר ווי די מאַסען פון פאָלק, און אין שטעדט ווי ליאָן, און נאָך אַנדערע, איז זי געוואָרען דער צענטער פון דער רעאַקציאָן. אָבער טראָץ דעם אַלעם, זיינען די מוניציפּאַליטעטען דאָך געבליבען אונאַבהענגיג פון דער קעניגליכער מאַכט און עס מוז אנערקענט ווערען, דאָס דער מוניציפּאַלער געזעץ פון 1789 האָט בייגעטראָגען צו דעם ערפאָלג פון דער רעוואָלוציאָן מעהר, ווי אירגענד אַנאַנדער געזעץ. וועהרענד דעם אויפשטאַנד געגען די פעאָדאַלע פּריצים אין אויגוסט 1789, זיינען פיעלע מוניציפּאַליטעטען געווען פיינדליך צו די רעוואָלטירענדע בויערען, און מיר האָבען געזעהן ווי אַזוי די מוניציפּאַליטעטען פון דעם ד אָ פ י ן האָבען געקעמפּפט געגען די בויערען און אויפגעהאַנגען די רעבעלען אָהן רחמנות. אבער וואָס שטאַרקער עס איז געוואָרען די רעוואָלוציאָן, דאָס אַלץ אַ גרעסערע מאַכט האָט דאָס פאָלק געקראָגען אין די מוניציפּאַליטעטען, און אין 1793, 1794 זיינען די מוניציפּאַלי־טעטען אין אייניגע טהיילען פון פראַנקרייך געוואָרען די אמת'ע מיטעלפּונקטען פון טהעטיגקייט פאַר די פאָלקס־רעוואָלוציאָ־נערען.

נאָך איין וויכטיגער שריט איז געמאַכט געוואָרען פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, וואָס זי האָט אָבגעשאַפט די אַלטע געריכטס־אינסטיטוציאָנען — די פּאַרלאַמענטען, און האָט איינ־געפיהרט ריכטער, אויסערוועהלט פון פאָלק. אין די אויסער־שטאָדטישע דיסטריקטען האָט יעדער קאַנטאָן, בעשטעהענדיג פון פינף אָדער זעקס דערפער, בעשטימט דורך זיינע אַקטיווע בירגער זיינע אייגענע ריכטער; און אין די גרויסע שטעדט איז דיעזעס רעכט געגעבען געוואָרען צו די וואַהל־מענער־פערזאַמלונגען. די אַלטע פּאַרלאַמענטען האָבען ,נאַטירליך, געשטרעבט אויפצוהאַלטען זייערע אַלטע רעכטע. אין דער סויט,

אין טולוז, למשל, האָבען אכטציג מיטגליעדער פון די פארלאַ־מענטען, אונטערשטיצט פון 89 פיינע בעלי־בתים, זאָגאַר אָנגעפאנגען א בעוועגונג, אום צוריקצוגעבען דעם מאָנארך זיין געזעצליכע אויטאָריטעט און „פרייהייט“, און צו דער רעליגיאָן „איהר ניצליכען איינפלוס“. אין פאריז, רוען און מעטץ און אין ברעטאַן האָבען די פארלאמענטען זיך ניט געוואָלט אונטער־ווארפען דער אַלעס־גלייכמאכענדער מאכט פון דער פערזאמלונג, און זיי האָבען זיך געשטעלט אן דער שפּיצע פון קאָנספּיראציעס צו גונסטען פון דעם אַלטען רעזשים.

אָבער זיי האָבען ניט געפונען קיין אונטערשטיצונג צווישען פאָלק, און זיי זיינען געווען געצוואונגען זיך צו אונטערוואָרפען צו דעם דעקרעט פון דעם 3טען נאָוועמבער 1789, דורך וועלכען זיי זיינען געשיקט געוואָרען אין זייער רוה, ביז א נייע אָרדנונג וועט געשאפען ווערען. די פערזוכען צו שטעלען זיך אנטקעגען האָבען בלויז געפיהרט צו א נייעם דעקרעט דעם 11טען יאנואר 1790, אין וועלכען עס איז ערקלערט געוואָרען, אז דאָס געגענ־שטעלען זיך פון די ריכטער פון רוען מאַכט זיי פאר „אונפּאסענד צו ערפילען אירגענד וועלכע טהעטיגקייט פון דעם אקטיווען בירגער, ביז, האָבענדיג אריינגעשיקט זייער ביטע צו דער געזעצ־געבענדער קערפּערשאפט, זיי וועלען האָבען געשוואָרען טרייהייט צו דער קאָנסטיטוציאָן, ווי זי איז ארויסגעגעבען געוואָרען פון דער נאַציאָנאַל־פערזאמלונג, און ווי זי איז אָנגענומען געוואָרען פון קעניג.“

די נאַציאָנאַל־פערזאמלונג, ווי מען קען זעהן, איז געווען ענטשלאָסען צו מאכען רעספּעקטירען איהרע ענטשיידונגען וועגען דער נייער אדמיניסטראטיווער אָרגאניזאציאָן פאר פראנקרייך. אָבער דיעזע נייע אָרגאניזאציאָן האָט געפונען א שטארקע אָפּאָזיציאָן פון דער זייט פון די גלחים, פון דעם אדעל און פון די העכערע מיטעלקלאסען, און עס האָט גענומען יאָהרען פון א רעוואָלוציאָן, וועלכע האָט געגרייכט פיעל ווייטער, ווי די מיטעלקלאסען האָבען עס בדעה געהאט, אום אַרונטערצו־ברעכען די אַלטע אָרגאַניזאציאָן פאר די איינפיהרונג פון די נייע.

צוויי־און־צוואנציגסטער קאפּיטעל.

פינאַנציעלע שוועריגקייטען.

די נויטווענדיגקייט פון צו פערמיידען באַנקראָט. — די פערזאַמלונג בעשליסט צו קאָנפיסקירען דעם קירכען־אייגענטהום. — דער ווערטה פון דער קירכען־איינקונפט. — די אונגלייכע פערטהיילונג. — די פּאַרשלעגע פון בישאָפּ פון אָטון. — דער שרעק פון די רייכע גייסטליכע. — די שמחה פון דעם מיטעלקלאַס. — די עקספּראָפּריאַציאָן אָבגעשטימט. — די אונטערדריקונג פון די מאָנאַרכישע אָרדערס. — דאָס פּאַפּיער־געלד. — די אַדמיניסטראַציאָן פון דעם קירכען־אייגענטהום. — די גייסטליכע פון דאַן אָן טוידט־שונאים פון דער רעוואָלוציאָן. — די אָרגאַניזאַציאָנען פון דער פראַנצויזישער קירכע. — די ווירקונגען פון דער נייער אָרגאַניזאַציאָן. — די גרינדונגס־פערזאַמלונג אַרבייט בעצם פאַר די מיטעלקלאַסען. — די נויטווענדיגקייט פאַר'ן „ווינד פון גאָס“.

די גרעסטע שוועריגקייט פאַר די רעוואָלוציאָן איז געווען די, וואָס זי האָט געמוזט זיך דורכמאַכען אַ וועג אונטער די סאַמע שרעקליכע עקאָנאָמישע אומשטענדען. דער שטאַאַט־באַנקראָט איז נאָך אימער געהאַנגען סטראַשענדיג איבער די קעפּ פון די יעניגע, וועלכע האָבען זיך אונטערגענומען צו רעגירען איבער פראַנקרייך; און ווען דיעזער באַנקראָט וואָלט ווירקליך געקומען, וואָלט ער מיט זיך געבראַכט דעם אויפשטאַנד פון דער גאַנצער העכערער מיטעלקלאַס געגען די רעוואָלוציאָן. אויב דער געלד־מאַנגעל איז געווען איינע פון די אורזאַכען,

וועלכע האָבען געצוואונגען דעם קעניגטהום צו מאַכען די ערשטע קאָנסטיטוציאָנעלע ענדערונגען און האָט געגעבען דער מיטעל־קלאַס דעם קוראַזש צו פאָרדערען איהר טהייל אין דער רעגיערונג, איז דער זעלבער געלד־מאַנגעל געלעגען ווי אַ נאַכט־כמאַרע דורך די גאַנצע צייט פון דער רעוואָלוציאָן אויף די יעניגע, וועלכע זיינען שפּעטער געוואָרען די מאַכטהאַבער און די בעלי בתים אין פראַנקרייך.

עס איז אמת, דאָס אַזוי ווי די שטאַאטס־הלואות זיינען צו יענער צייט ניט געווען קיין אינטערנאַציאָנאַלע, האָט פראַנק־רייך קיין מורא ניט געהאַט, אַז פרעמדע נאַציאָנען זאָלען זיך אַראָבלאָזען אויף איהר אין דער געשטאַלט פון קרעדיטאָרען, פערכאַפּען איהרע פּראָווינצען, ווי דאָס וואָלט געטהאָן געוואָרען איצט, ווען אַ שטאַאַט אין דער צייט פון רעוואָלוציאָן וואָלט זיך אַרויסגעוויעזען אַלס באַנקראָט. אָבער דאָן זיינען געווען די היימישע געלד־לייהער און ווען פראַנקרייך וואָלט אויפגעהערט צו צאָהלען איהרע חובות, וואָלט עס געמיינט דער באַנקראָט פון פיעלע מיטעלקלאַס־פערמעגענס, און דאָס וואָלט געמיינט, אַז די רעוואָלוציאָן וואָלט געהאַט געגען זיך די גאַנצע מיטעל קלאַס, סיי די העכערע און סיי די ניעדריגערע, אין דער ווירק־ליכקייט יעדען איינעם, אַ חוץ די אַרבייטער און די אָרימסטע פון די בויערען. דערפאַר האָבען עס די גרינדונגס־פערזאַמלונג, די געזעצגעבענדע פערזאַמלונג, די קאָנווענשאַן, און שפּעטער דער דירעקטאָריום, געמוזט מאַכען די שטאַרקסטע אָנשטרענגונ־גען אין אַ משך פון פיעלע יאָהרען, אום צו פערמיידען דעם באַנקראָט פון שטאַאַט.

דער מיטעל, וואָס די פערזאַמלונג האָט אויסגעפונען ביים ענדע פון 1789 געגען דעם באַנקראָט איז געווען די פערכאַפּונג פון דעם אייגענטהום פון דער קירכע, לאָזען עס פערקויפען און אַלס בעלוינונג צו צאָהלען די גייסטליכע בעשטימטע געהאַלטען. די קירכען־איינקינפטע זיינען געשאַצט געוואָרען אין 1789 ביז אַ הונדערט־און־צוואַנציג מיליאָן ליוועֶרס, אַלס מעשר, ביז אַכטציג־מיליאָן איינקינפטע דורך אַנדערע אייגענטהימער (הייזער

און לאַנד, דער ווערטה פון וועלכע איז געשאַצט געוואָרען אלס עטוואַס מעהר, ווי צוויי־טויזענד מיליאָן), און ביז אַ דרייסיג־מיליאָן אָדער אין דעם ערך פון דער סובסידיע, וואָס די קירכע האָט געקראָגען פון שטאַאט יעדען יאהר. א סך הכל, לאָמיר זאָגען, פון ארום צוויי־הונדערט־און־דרייסיג מיליאָן א יאהר. דיעזע איינקינפטע זיינען פערטהיילט געוואָרען אויף א זעהר אונגערעכטען אופן צווישען די גייסטליכע. די בישאָפען האָבען געלעבט אין גרעסטען לוקסוס, און האָבען קאָנקורירט אין זייערע פערשווענדונגען מיט די לאָרדען און פרינצען, און די פריסטער פון די שטעדט און דערפער האָבען געלעבט אין גרויסער אָרימקייט פון דער „פאַסענדער פּאָרציע“ וואָס איז זיי אָנגעקו־מען. עס איז דארום פּאָרגעשלאָגען געוואָרען פון טאַללעראַנד, דעם בישאָף פון אטון, נאָך דעם 10טען אָקטאָבער, צו נעהמען בעזיץ פון דעם גאַנצען קירכען־אייגענטהום אין דעם נאָמען פון שטאַאט, צו פערקויפען עס און צו בעלוינען די גייסטליכע געניגענד, דאָס הייסט, צו געבען יעדען פריעסטער 1200 ליווערס יעהרליך צוזאמען מיט א וואוינונג, און מיט דאָס איבער־געבליבענע צו דעקען א טהייל פון דעם עפענטליכען חוב, וועלכער איז ארויפגעשטיעגען ביז צו פופציג מיליאָן אין לעבענס־אינטערעסען און ביז צו 60 מיליאָן אין אייביגע רענט. דיעזער מיטעל האָט עס געמאַכט פאר מעגליך אויסצופילען דעם דעפי־ציט, אָבצושאַפען דעם רעשטעל פון דעם זאַלץ־שטייער און מאַכען א סוף צום פערקויף פון רעגיערונגס־שטעלען, וועלכע דער שטאַאט פלעגט פערקויפען צו א קאָנטראַקטאָר.

דיעזער פּלאַן האָט, נאַטירליך, ניט פערפעהלט ארויסצו־רופען א גרויסען געוואלט־געשריי פון דער זייט פון די לאַנד־אייגענטהימער. „איהר פיהרט אונז צו אַן אַגראַר־געזעץ!“ האָבען זיי געשריען צו דער פערזאַמלונג. „יעדעס מאָל, ווי איהר געהט צום סאַמע קוואַל פון אייגענטהום, איז די נאַציאָן מיט אייך!“ וואָס דאָס האָט געמיינט די אנערקענונג, דאָס דער פונדאַמענט פון יעדען לאַנד־אייגענטהום איז אונגערעכטיגקייט, שווינדעל אָדער גנבה.

אבער די מיטעלקלאסען, וועלכע האָבען ניט געהאט קיין לאנד, זיינען געווען גאנץ ענטציקט פון דיעזען פּלאן. דער באנקראָט ווערט דורך דעם פערמיידען און די בורזשואזיע וועט קענען פערשאפען זיך נייעס אייגענטהום. אָבער אזוי ווי דער וואָרט „עקספּראָפּריאציאָן“ האָט געשראָקען די פרומע נשמות פון די לאנד־אייגענטהימער, זיינען געפונען געוואָרען מיטלען דאָס אויסצומיידען. מען האָט געזאָגט, אז דער קירכען־אייגענטהום איז איבערגעגאנגען אין דעם רשות פון דער נאציאָן, און עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו פערקויפען עס אין דעם ווערטהע פון פיער־הונדערט מיליאָן. דער 2טער נאָוועמבער, 1789, איז עס געווען דער געדענקווירדיגער טאָג, ווען דיעזע גרויסע עקספּראָפּריאציע איז אָבגעשטימט געוואָרען אין דער פערזאמלונג פון פינף־הונדערט־און־אכט־און־זעכציג שטימען געגען דריי־הונדערט־און־זעקס־און־פערציג. דריי־הונדערט־און־זעקס־און־פערציג זיינען געווען דאגעגען. און דיעזע געגנער זיינען פון דאן אָן געוואָרען די ביטערע פיינד פון דער רעוואָלוציאָן, אימער אגיטירענדיג, אום צו טהון דעם מעגליכסטען שאדען צו דעם קאָנסטיטוציאָנעלען רעזשים און נאכהער צו דער רעפּובליק.

אבער די מיטלעקלאס, וועלכע איז פון איין זייט געווען א גוטער שילער פון די ענציקלאָפּעדיסטען און, פון דער אנדערער זייט געווען פערפאָלגט פון דער מורא פון אַן אונפערמיידליכען באנקראָט, האָט זיך ניט געלאָזט אָבשרעקען. ווען די גרויסע מאיאָריטעט פון די גייסטליכע און בעזאָנדערס פון די מאָנאכישע אָרדערס האָבען אָנגעהויבען צו אינטריגירען געגען די עקספּראָפּריאציאָן פון דעם קירכען־אייגענטהום, האָט די פערזאמלונג אָבגעשטימט, דעם 12טען פעברואר 1790, די אונטערדריקונג פון די אייביגע שבועות אין די מאָנאכישע אָרדערס פון ביידע געשלעכטער. נור זי האָט צו יענער צייט ניט געהאט דעם מוטה אָנצוריהרען די רעליגיעזע קערפּערשאפטען, וועלכע זיינען געווען אָנפערטרויט מיט דער עפענטליכער ערציהונג און מיט דער אויפּפּאסונג פון קראנקע. דיעזע זיינען ניט געווען אָבגעשאפט

ביז דעם 18טען אויגוסט 1792, ווען עס איז איינגענומען געוואָרען די טוליערען.

מיר קענען פערשטעהן, וואָס פאר א האס דיזע דעקרעטען האָבען ארויסגערופען אין די הערצער פון די גייסטליכע, ווי אויך פון יענע — אין די פּראָווינצען זיינען געווען גראדע זעהר פיעל פון זיי — איבער וועלכע די גייסטליכע האָבען געהאט אן איינפלוס. דאָך האָבען די גייסטליכע און די רעליגיעזע אָרדערס געדערכענט צו בלייבען לכל הפּחות ביי דער אדמיניסטראַציאָן פון זייער גרויסען אייגענטהום, וואָס דאָס וואָלט געווען בעטראַכט אין אזא פאַל בלויז אלס גאראנטיע פאר די שטאאטס־אנלייהען, און דערפאר האָבען זיי אין אָנפאנג ניט ארויסגעוויזען זייער גאנצע פיינדשאפט. אָבער דיזע לאגע האָט ניט לאנג אָנגעהאלטען. די שטאאטס־קאסע איז געווען לעדיג, קיין שטייערען זיינען ניט אריינגעקומען; אן הלואה פון דרייסיג מיליאָן, אָבגעשטימט דעם 9טען אויגוסט 1789, איז ניט געווען קיין ערפאָלג; א צווייטע פון אכטציג־מיליאָן, אָבגעשטימט דעם 27טען פון דעמזעלבען מאָנאט, האָט נאָך פיעל וועניגער אריינגעבראכט. ענדליך איז אָבגעשטימט געוואָרען דעם 26טען סעפּטעמבער, נאָך איינער פון מיראבאָ'ס בעריהמטע רעדען, אן עקסטרא שטייער פון א פערטעל פון דער איינקונפט. נור דיזער שטייער איז באלד פערשלונגען געוואָרען אין דעם אָבגרונד פון פּראָצענט פון די אלטע הלואות, און דאן איז געקומען דער געדאנק פון א געצוואונגענעם פּאפּיער־געלד, דער ווערטה פון וועלכען זאָל גאראנטירט ווערען דורך דעם נאציאָנאַל־אייגענטהום, וואָס ווערט צוגענומען פון די גייסטליכע, און וועלכעס זאָל אויסגעלייזט ווערען לויט דעם געלד, וואָס וועט אריינקומען פון פערקויף.

איינער קען זיך פאָרשטעלען די ריעזען־ספּעקולאציאָנען, וועלכע זיינען ארויסגערופען געוואָרען דורך דיזע מיטלען פון דעם פערקויף פון נאציאָנאַלען אייגענטהום אויף אזא גרויסען מאסשטאב. איינער קען זיך לייכט משער זיין וואָס פאר עלעמענטען זיי האָבען אריינגעבראכט אין די רעוואָלוציאָן. און

דאָך, זאָגאר נאָך איצט, פרעגען די עקאָנאָמיסטען און די היסטאָ־ריקער, אויב עס איז געווען אירגענד וועלכער אנדער מיטעל, אום צו בעפריעדיגען די דריקענדע פאָדערונגען פון שטאאט. די פערברעכען, די פערשווענדעריי, די גנבות און די מלחמות זיינען געלעגען ווי א שווערע משא אויף דער רעוואָלוציאָן. און אָנפאנגענדיג מיט דיעזער גרויסער משא פון חובות, וועלכע עס זיינען איהר איבערגעגעבען געוואָרען בירושה פון דעם אלטען רעזשים, האָט זי געמוזט אויף טראָגען די פאָלגען. אונטער דעם סטראשונגאָק פון א בירגער־קריעג, וועלכער איז געווען פיעל שרעקליכער, ווי דער, וועלכער האָט געהאלטעןביים אויסברעכען, אונטער דעם סטראשונאָק פון די מיטעלקלאסען, אז זיי וועלען זיך אומקעהרען צו דער רעוואָלוציאָן מיט'ן רוקען — די קלאסען, וועלכע, כאָטש זיי האָבען פערפאָלגט זייערע אייגענע צוועקען, האָבען דאָך ערלויבט דעם פאָלק זיך צו בעפרייען פון די פריצים, און וועלכע וואָלטען זיך אָבגעקעהרט פון אלערליי פערזוכע פון בעפרייאונג, ווען דער קאפיטאל, וואָס זיי האָבען אריינגעלעגט, וואָלט געווען אין געפאהר — אָט צווישען דיעזעביידע געפאהרען האָט די רעוואָלוציאָן אָנגענומען דעם פלאן פון פאפיער־געלד, גאראנטירט דורך דאָס נאציאָנאלע אייגענטהום.

דעם 21טען דעצעמבער 1789, אויף דעם פאָרשלאג פון די דיסטריקטען פון פאריז, איז די אדמיניסטראציאָן פון דעם קירכען־אייגענטהום איבערגעגעבען געוואָרען צו די מוניציפאלי־טעטען, וועלכע זיינען בעאויפטראגט געוואָרען צו שטעלען צום פערקויף פיער־הונדערט־מיליאָן פון דיעזען אייגענטהום. דער גרויסער קלאפ איז דערלאנגט געוואָרען. און פון דאן אָן האָבען די גייסטליכע, מיט דער אויסנאהמע פון מאנכע דאָרף־פריעסטער, וועלכע זיינען געווען אמת'ע פריינד פון פאָלק, געשוואָרען א טויטליכען האס צו דער רעוואָלוציאָן, א האס, וועלכען די אָבשאפונג פון די מאָנאכישע אָרדערס האָט נאָך געהאָלפען צו פערביטערען. פון דאן אָן זעהען מיר איבער גאנץ פראנקרייך די גייסטליכע אלס די מיטעלפונקטען פון קאָנספיראציעס, מיט דעם צוועק צוריקצוברענגען דעם אלטען רעזשים. זיי זיינען

געווען די סאמע נשמה פון דער רעאקציאָן, וועלכע מיר וועלען זעהען אויסברעכען אין 1790 און 1791, סטראשענדיג צו מאכען א סוף צו דער רעוואָלוציאָן, איידער זי האָט נאָך פערווירקליכט עטוואָס ממשות'דיגעס.

אָבער די מיטעלקלאסען זיינען געווען געגען זיי, און זיי האָבען ניט געלאָזען צוצונעהמען פון זיך די וואפען. אין יוני און יולי 1790 האָט די פערזאמלונג ערעפענט די דיסקוסיאָן איבער א גרויסע פראגע — די אינערליכע אָרגאניזאציאָן פון דער קירכע פון פראנקרייך. די גייסטליכע, ווערענדיג איצט בעצאָהלט פון שטאאט, האָבען די געזעצגעבער אויפגענומען דעם געדאנק, דארפען זיין פריי פון רוים, און אוועקגעשטעלט ווערען גאנץ און גאָר אונטער דער קאָנסטיטוציאָן. די בישאָפּ־שטעלען זיינען איצט געווען איינע און די זעלבע, ווי די שטאאט־דעפּארט־מענטס; זייער צאָהל איז אויף אזא אופן פערמינדערט געוואָרען. דאָס וואָלט מען נאָך אפשר געלאָזען געהן, אבער די וואהל פון די בישאָפּס איז, לויט דעם נייעם געזעץ, געווען איבערגעגעבען צו די וואהל־מענער־פערזאמלונגען, צו די זעלבע פערזאמלונגען, וועלכע פלעגען ערוועהלען די דעפּוטאטען, די ריכטער און די שטאאטס־בעאמטע. דאָס האָט געמיינט אוועקצונעהמען פון בישאָפּ די הייליגקייט פון זיין פּראָפעסיע און מאכען פון איהם אן איינפאכען שטאאטס־בעאמטען. אמת, אין די ערשטע קירכען זיינען די בישאָפּס און די גייסטליכע נאָמינירט געוואָרען פון פאָלק, אבער די וואהל־מענער־פערזאמלונגען, וועלכע קומען זיך צוזאמען פאר די אויסוואהל פון פּאָליטישע רעפּרעזענטאנ־טען און בעאמטע, זיינען דאָך ניט די אלטע פערזאמלונגען פון די אמאָליגע גלויביגע. דערפאר האָבען די גלויביגע געזעהן אין דעם א פערזוך אויף די אלטע הייליגע קירכען־דאָגמען, און די פּריעסטער האָבען ווי וויית מעגליך אויסגענוצט דיעזע אונ־צופריעדענהייט. די פּריעסטער האָבען זיך צוטהיילט אין צוויי גרויסע פּארטייען: די קאָנסטיטוציאָנעלע פּריעסטערשאפט, וועל־כע האָט, ווענינגסטענס לפנים, זיך אונטערוואָרפען די נייע געזעצע און האָט געשוואָרען טרייהייט צו דער קאָנסטיטוציאָן, און די

ניט־איינגעשוואָרענע פריעסטערשאַפט, וועלכע האָט זיך ענט־
זאגט איינצושווערען און וועלכע האָט אָפען געשטעלט זיך אן
די שפּיצע פון דער קאָנטר־רעוואָלוציאָנערער בעוועגונג. אזוי
האָט עס פּאַסירט, דאָס אין יעדער פּראָווינץ, אין יעדער
שטעדטעל און דערפעל, איז די פראגע, וואָס איז געשטעלט
געוואָרען צו די איינוואוינער געוועזען: צי זיי זיינען פ א ר אָדער
ג ע ג ע ן דער רעוואָלוציאָן? די שרעקליכסטע קעמפּפע זיינען
דארום ארויסגעשפּרונגען אין לעבען אין יעדען פּלאַץ, אום צו
ענטשיידען, וועלכע פון דיביידע פּארטייען זאָל האָבען די אויבער־
האנד. די רעוואָלוציאָן איז אַלזאָ אריבערגעטראָגען געוואָרען
פון פּאריז אין יעדען דאָרף. פון צו זיין א פּארלאמענטארישע,
איז זי געוואָרען א פּאָלקס־רעוואָלוציאָן.

די ארבייט, וואָס די גרינדונגס־פערזאמלונג האָט אויפ־
געטהאָן, איז אָהן א שום ספק, געוועזען א מיטעלקלאס־ארבייט.
אבער דאָס אריינברענגען אין די מנהגים פון דער נאציאָן דעם
פּרינציפּ פון פּאָליטישער גלייכהייט, דאָס אָבשאפען פון די
רעכטע פון איין מענשען איבער א צווייטען; דאָס אויפוועקען
פון דעם געפיהל פון גלייכהייט און דעם גייסט פון ווידערשטאנד
געגען אונגלייכהייט, דאָס איז זעהר א גרויסע ארבייט. נור מען
מוז געדענקען, ווי לואי בלאַן האָט געזאָגט, דאָס אום אויפצו־
האַלטען און אָנצוצינדען דעם פייערדיגען גייסט אין דער פער־
זאמלונג, איז „דער ווינד, וואָס האָט געבלאָזען פון גאס, געוועזען
נויטיג". „דאָס בונטעווען אין יענע טעג," לעגט ער צו, „האָט
פון זיין טומעל ארויסגעבראכט פּיעלע קלוגע געדאנקען. יעדער
אויפשטאנד איז געוועזען אזוי דורכגעזאפּט מיט געדאנקען!"
אין אנדערע ווערטער, עס איז געוועזען די גאס, דער מאַן אין גאס,
וועלכער האָט יעדעסמאָל געצוואונגען די פערזאמלונג אָנצו־
נעהען פאָרווערטס מיט איהר ארבייט פון איבערבויאונג. זאָגאַר
א רעוואָלוציאָנערע קערפּערשאפט, אָדער איינע ווענינגסטענס,
וועלכע האָט זיך ארויפגעצוואונגען אויף די מאָנארכיע אויף א
רעוואָלוציאָנערען אופן, ווי דאָס איז געוועזען דער פאַל מיט דער

גרינדונגס־פערזאמלונג, וואָלט דאַן גאָר ניט געטהאָן, ווען די רעוואָלוציאָנערע מאַסען וואָלטען איהר ניט געצוואונגען צו געהן פאָרווערטס, און ווען זיי וואָלטען ניט דערשטיקט דורך זייערע אויפשטענדע די אַנטי־רעוואָלוציאָנערע געגענגוועהר.

דריי־און־צוואנציגסטער קאפיטעל.

דער פעסט פון 14טען יולי 1790.

דער סוף פון דער ערשטער פעריאָדע פון דער רעוואָלוציאָן. — דער דועל צווישען קעניג און דער פערזאַמלונג. — דער קעניג קויפט אונטער מיראַבאָ'ן. — ער געפינט זיינע ווערקצייג צווישען דער מיטעל־קלאַס. — די שונאים פון דער רעוואָלוציאָן צווישען אַלע קלאַסען. — די פעריאָדע פון פערשווערונגען און געגען־פערשווערונגען. — דער איינינקייטס־פעסט. — די בעדייטונג פון דיעזען פעסט. — די שמחה פון פאָלק.

מיט דעם אריבערציהען פון דעם קעניג און דער פערזאמלונג פון ווערסאיל נאָך פאריז, ענדיגט זיך די ערשטע פעריאָדע פון דער גרויסער רעוואָלוציאָן, די פעריאָדע, וועלכע מען קען אָנרופען „די העלדען־פעריאָדע“. דאָס צוזאמענקומען פון די גענעראל־שטאאטען, די קעניגליכע סעסיע פון דעם 23סטען יוני, די שבועה אין טענים קאָורט, דער שטורץ פון דער באסטיליע, דער אויפשטאנד פון די שטעדט און דערפער אין יולי און אין אויגוסט, די נאכט פון דעם 4טען אויגוסט, און ענדליך דער מארש פון די פרויען נאָך ווערסאיל, און זייער טריאומף־צוג צוריק מיט דעם קעניג, אלס געפאנגענעם — דיעזע זיינען געוועזען די הויפט־פאסירונגען פון דיעזער פעריאָדע.

איצט, ווען סיי „די לעגיסלאטיווע“ און סיי „די עקזעקוטיווע מאכט“ — די פערזאמלונג און דער קעניג — האָבען זיך בעזעצט אין פאריז, האָט זיך אָנגעפאנגען א פעריאָדע פון א פערבעהאלטענעם אָבער אימער־אָנהאלטענדען קאמפף צווישען

דעם אָבשטארבענדען קעניגטהום און דער נייער קאָנסטיטוציאָ־נעלער מאכט, וועלכע איז לאנגזאם בעשאפען געוואָרען דורך די געזעצגעבענדע טהעטיגקייט פון דער פערזאמלונג און דורך די קאָנסטרוקטיווע ארבייט וואָס איז אויפ׳ן שטעל געטהאָן געוואָרען אין יעדער שטאָדט און דארף.

פראנקרייך האָט איצט געהאט אין דער נאציאָנאל־פערזאמ־לונג א קאָנסטיטוציאָנעלע מאכט, וועלכע דער קעניג איז געווען געצוואונגען אנצוערקענען. אָבער, כאָטש ער האָט זי אָפיציעל אנערקענט, דאָך אין דער אמת׳ן האָט ער איהר בעטראכט, אלס אוזורפאציאָן, אלס א מאכט־פערכאפונג, אלס א בעליידיגונג פאר זיין קעניגליכע אויטאָריטעט, פון וועלכער ער האָט ניט געוואָלט זעהן די מינדעסטע ברעקעל אוועקגעריסען. דערפאר האָט ער אימער־צו געפונען א טויזענד מיטלען צו ערניעדריגען די פער־זאמלונג און צו שטרייטען מיט איהר איבער די קלענסטע שטיקעל אויטאָריטעט. ביז צום לעצטען מאָמענט זאָגאר האָט ער קיינמאָל ניט אויפגעגעבען די האָפנונג צו מאכען געהאָרכזאם דיעזע נייע מאכט, און האָט זיך אימער־צו פּראָבירט גענאכט, ווארום ער האָט דיעזע מאכט ניט דערשטיקט אין איהר סאמע אָנפאנג, ווארום ער האָט איהר געלאָזען אויסוואקסען זייט ביי זייט מיט זיין מאכט.

אין דיעזען קאמפף איז קיין מיטעל ניט געווען צו שלעכט פאר דעם קעניג. ער האָט געוואוסט פון ערפאהרונג, דאָס די מענשען פון זיין אייגענער סביבה פערקויפען זיך זעהר לייכט — מאנכע פאר א קלייניגקייט, אנדערע פאָדערענדיג א הויכען פרייז — און ער האָט זיך אָנגעשטרענגט צו קריגען געלד, א סך געלד, בארגענדיג עס אין לאָנדאָן, אזוי אז ער זאָל קענען אָבקויפען די פארטיי־פיהרער אין דער פערזאמלונג און אנדערשוואו. איהם האָט דאָס געראָטען גאָר צו גוט מיט די, וועלכע זיינען געשטאנען אין סאמע פראָנט, מיט מיראבאָ, וועלכער, פאר די שווערע געלד־סומען, וואָס ער האָט געקראָגען, איז געוואָרען דער ראטה־געבער און פערטהיידיגער פון קעניג, און האָט פערבראכט זיינע לעצטע טעג אין אן אונזיניגען לוקסוס. אָבער עס איז ניט געווען בלויז

אין דער פערזאמלונג, וואו דער קעניג האָט געפונען זיינע ווערק־ציינ. זייער גרויסע צאָהל איז געווען אויסער דער פערזאמלונג. זיי זיינען געווען צווישען די, פון וועמען די רעוואָלוציאָן האָט צוגענומען זייערע פּריווילעגיען, זייערע היבשע פּענסיעס, וועלכע זיינען זיי געגעבען געוואָרען אין די פריהערדיגע צייטען, און זייערע ריעזיגע איינקינפטע. זיי זיינען געווען צווישען די גייסטליכע, וועלכע האָבען געזעהן זייער איינפלוס אונטערגעהן; צווישען די אדעל־ליים, וועלכע האָבען פערלאָרען צוזאמען מיט זייערע רעכטע זייער פּריווילעגירטע שטעלונג; צווישען די מיטעלקלאַסען, וועלכע האָבען זיך געשראָקען פאַר זייער געלד, וואָס זיי האָבען אריינגעלעגט אין פאַבריקאַציאָן, אין האנדעל און אין הלואות צום שטאַאט — צווישען דיזעלביגע מיטעל־קלאַסען, וועלכע זיינען נתעשר געוואָרען אין און דורך די רעוואָלוציאָן.

עס זיינען געווען, ווירקליך, גאָר אָהן א שיער די שונאים פון דער רעוואָלוציאָן. צווישען זיי זיינען אויך געווען די יעניגע, וועלכע האָבען אין די פריהערדיגע צייטען געלעבט פון די העכערע גייסטליכע, דעם אדעל און די פּריווילעגירטע מיטגליעדער פון דער העכערער מיטעלקלאַס. מעהר ווי א העלפט פון יענעם אקטי־ווען און דענקענדען טהייל פון דער נאַציאָן, וועלכער ענטהאַלט די בעשעפער פון איהר היסטאָרישען לעבען, איז געשטאַנען אין די רייהען פון דיעזע שונאים. און, אויב צווישען דער בעפעלקע־רונג פון פּאַריז, סטראַסבורג און רוען און פיעלע אַנדערע שטעדט האָט די רעוואָלוציאָן געהאַט פלאַמענדע אָנהענגער און פערטהיי־דיגער — וויפיעל שטעדט זיינען אָבער געווען, ווי ליאָן, וואו דער יאָהרהונדערט־לאַנגער איינפלוס פון די גייסטליכע און די עקאָנאָמישע קנעכטשאַפט פון די ארבייטער האָבען געפיהרט דערצו, דאָס די אָרעמע זעלבסט האָבען אונטערשטיצט די פּריס־טער געגען די רעוואָלוציאָן! ווי פיעל שטעדט, ווי די גרויסע זעע־האַפענס: נאַנט, באָרדאָ, סאַן־מאַלאָ, וואו די גרויסע סוחרים און די גאַנצע בעפעלקערונג, וואָס איז אָבגעהאַנגען פון זיי, זיינען געווען איין גוף און איין נשמה מיט דער רעאַקציאָן!

אפילו צווישען די בויערן, וועמעס אינטערעסען זיינען

דאָך געווען אַזוי שטאַרק פערבונדען מיט דער רעוואָלוציאָן, ווי פיעל קלענערע מיטעלקלאַס־מענשען זיינען עס געווען, וועלכע האָבען פאַר איהר מורא געהאַט, שוין ניט ריידענדיג פון די בויערען, וועמען די פעהלערען פון די רעוואָלוציאָנערען גופא האָבען אָבגעשטויסען פון דער גרויסער זאַך. עס זיינען געווען צופיעל טהעאָרעטיקער צווישען די פיהרער פון דער רעוואָלוציאָן, צו פיעל גלויביגע אין די איינפאָרמיגקייט, אין דיסציפּלין, אין דעם, אַז אַלעס מוז געהן ווי אויף אַ שנירעל, און דערפאַר זיינען זיי ניט געווען אין שטאַנד צו פערשטעהן די פיעלפאַכיגע פאָרמען פון לאַנד־אייגענטהום, אנערקענט פון דעם געוואוינהייטס־רעכט; צו פיעל וואָלטעריאַנער, פון דער אַנדערער זייט, וועלכע האָבען ניט ארויסגעוויזען די מינדעסטע טאָלעראַנץ צו די פאָראורטהיילע פון די מאַסען, פערזונקען אין אָרעמקייט; און מעהר פון אַלץ זיינען געווען צווישען זיי צו פיעל פּאָליטיקער, אום צו בעגרייפען די גרויסע וויכטיגקייט פון דער לאַנד־פראַגע פאַר די בויערען. און דער רעזולטאַט איז געווען, דאָס אין דער וואַנדיי, אין ברע־טאַן און אין דעם גאַנצען זיד־איסט האָבען די בויערען אַליין זיך אַ קעהר געטהאָן געגען די רעוואָלוציאָן.

די געגען־רעוואָלוציאָנערען האָבען געוואוסט, ווי צוצוציהען אַנהענגער פון יעדען פון דיזע עלעמענטען. אַזאַ גרויסער טאָג, ווי אַ 14טער יולי, אָדער אַ 5טער אָקטאָבער, קען זיכער אַ טריי־סעל טהאָן די הערשענדע מאַכט; אָבער עס איז געווען אין די זעקס און דרייסיג טויזענד געמיינדען פון פראַנקרייך, וואו די רעוואָלוציאָן האָט געמוזט פאָלבראַכט ווערען, אָבער דאָס האָט געפאָדערט אַביסעל צייט. און די געגען־רעוואָלוציאָנערען האָבען זיך בענוצט מיט יענער צייט, אום אריבערצוציהען אויף זייער זייט די אַלע אונצופריעדענע צווישען די קלאַסען, וואָס זיינען געווען גוט אָב, און וועמעס נאָמען איז געווען לעגיאָן. ווייל, ווען די ראַדיקאַלע מיטעלקלאַס האָט געגעבען דער רעוואָלוציאָן אַזאַ אונגעהייערע מאַסע פון ענערגיע און אינטעליגענץ, ענטוויקעלט פון דער רעוואָלוציאָן גופא, — האָט אָבער געווים אויך ניט געפעהלט קיין אינטעליגענץ, געשיקטקייט און ערפאַהרונג צווי־

שען דעם פּראָווינץ־אדעל אָדער צווישען די רייכע קויפלייט און גייסטליכע, וועלכע האָבען אַלע געמאַכט יד אחת מיט׳ן קעניג־טהום, אום זיך צו וועהרען געגען די רעוואָלוציאָן.

דיעזער אונערבארמליכער קאַמפּף פון פערשווערונגען און געגען־פערשווערונגען, פון טהיילווייזע אויפשטענדע אין די פּראָווינצען און פּארלאַמענטארישע קעמפּפע אין דער גרינדונגס־פערזאמלונג, און שפּעטער אין דער נאַציאָנאַל־פערזאמלונג — דיעזער פערשטיקטער קאַמפּף האָט אָנגעהאַלטען באַלד דריי יאָהר, פון דעם מאָנאַט אָקטאָבער, 1789, ביז צום מאָנאַט יולי 1792, ווען די רעוואָלוציאָן האָט אָנגענומען אַ נייעם אויפ־שוואונג. דאָס איז געווען אַ פּעריאָדע, גאַנץ אָרעם אין פּאַסירונגען פון אַ היסטאָרישער וויכטיגקייט—די איינציגע, וואָס פערדיענען דערמאָנט צו ווערען אין דיעזען צייט־אבשניט, זיינען די אויפ־לעבונג פון דעם בויערען־אויפשטאַנד אין יאנואר און פעברואר 1790, דער פעסט פון דעם 14טען יולי,1790, די אויסשלאַכטונג אין נאַנסי דעם 31טען אויגוסט 1790, דאָס אנטלויפען פון קעניג דעם 20טען יוני 1791, און די אויסשלאַכטונג פון דעם פּאַריזער פּאָלק אויף דעם מארס־פעלד, דעם 17טען יולי 1791.

וועגען די בויערען־אויפשטענדע וועלען מיר דערצעהלען אין אַ שפּעטערען קאַפּיטעל, אָבער עס איז נויטיג צו זאָגען דאָ עטוואָס וועגען דעם פעסט פאַר איינינגקייט. דיעזער נעהמט אריין אין זיך דעם גאַנצען ערשטען טהייל פון דער רעוואָלוציאָן. זיין איבערשוימענדער ענטהוזיאזמוס און די גרויסע איינינגקייט, וואָס ער האָט ארויסגעוויזען, וויזען קלאָהר, וואָס די רעוואָלוציאָן וואָלט געקענט זיין, ווען די פּריווילעגירטע קלאַסען און דאָס קעניגטהום, פערשטעהענדיג, ווי אונפערמיידליך עס איז די ענדערונג, וואָלטען נאָכגעגעבען מיט אַ גוטען ווילען דאָס, וואָס זיי האָבען קיין מאכט ניט געהאַט צוריקצוהאַלטען.

ט ע י ן מאכט צו גאָרניט די פייער־טעג פון דער רעוואָלו־ציאָן; און עס איז אמת, אז די ימים טובים פון 1793 און 1794 זיינען געווען אָפט צו טהעאטראַליש. אָבער יענער פעסט פון 14טען יולי 1790, איז געווען איינער פון די שעהנסטע פאָלקס־

פעסטע, וועלכע זיינען אמאל פערצייכענט געוואָרען אין דער געשיכטע.

פאַר דעם יאָהר 1789 איז פראַנקרייך ניט געווען פעראייניגט. עס איז געווען א היסטאָרישעס גאַנצעס, אָבער זיינע פערשיעדענארטיגע טהיילען האָבען וועניג געקענט איינער דעם אנדערן, און נאָך וועניגער אפשר האָט זיך איינער געקימערט וועגען דעם צווייטען. אָבער נאָך די פּאַסירונגען פון 1789, און נאָך דעם, ווי די האַק פון דער רעוואָלוציאָן האָט אזוי היבשליך שיטער געמאַכט די רעשטלעך אין דעם וואַלד פון פעאָדאַליזם; נאָך דעם, ווי די פאָרשטעהער פון אלע טהיילען פון פראַנקרייך האָבען צוזאמען דורכגעלעבט אייניגע גרויסע מאָמענטען, איז געבאָרען געוואָרען אן איינינקייט און סאָלידאַריטעט צווישען די פּראָווינצען, וועלכע זיינען געווען פריהער פערבונדען בלויז דורך די געשיכטע. גאַנץ איראָפּא איז געבראַכט געוואָרען אין בעגייסטערונג איבער די ווערטער און טהאַטען פון דער רעוואָלוציאָן — טו ווי האָבען די פּראָווינצען געקענט וועהרען זיך געגען דיעזען געפיהל פון איינינקייט אין דעם פאָרווערטס-מאַרש צו א בעסערער צוקונפט? דאָס איז עס, פון וואָס דער פעסט פון דער פעדעראַציאָן, פון 14טען יולי 1790, איז געווען דער סימבאָל.

עס האָט אויך געהאַט נאָך א כאַראַקטעריסטישען שטריך. אזוי ווי עס איז געווען נויטיג א סך ארבייט פאַר די פאָרבערייטונג פון דיעזען יום-טוב: דאָס אויסגלייכען פון דער ערד, דאָס מאַכען פון טערראַסען, דאָס בויען פון דעם טריאומף-טויער, און אזוי ווי עס איז געוואָרען קלאָהר אכט טעג פאַר דעם פעסט, דאָס די 15 טויזענד אַרבייטער, וואָס זיינען געווען בעשעפטיגט דערביי, וועלען עס בשום אופן ניט קענען פערטיג קריגען אין צייט — איז וואָס האָט פאַריז געטהאָן? א וועלכע-עס-איז אונבעקאַנטע פערזאָן האָט פאָרגעשלאָגען, אז יעדער זאָל געהן צו דער אַרבייט אויף דעם מאַרס-פעלד; און גאַנץ פאַריז, רייך און אָרעם, אַרטיסטען און אַרבייטער, מאָנאַכען און סאָלדאַטען, זיינען אוועק אהין צו דער אַרבייט מיט א לייכטער האַרץ. פראַנקרייך, רעפּרעזענטירט פון טויזענדע דעלעגאַטען, אנגעקומען

פון די פּראָווינצען, האָט געפונען איהר נאַציאָנאַלע איינינקייט, גראָבענדיג די ערד — אַ סימבאָל פון דעם, צו וואָס גלייכהייט און ברידערליכקייט צווישען מענשען ווערען ווען־עס־איז ברענגען.

די שבועה, וועלכע די אונצעהליגע טויזענדע, וואָס זיינען אַנוועזענד געווען, האָבען זיך געגעבען צו בלייבען געטריי „צו דער קאָנסטיטוציאָן, ווי זי איז דעקרעטירט פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג און אָנגענומען פון קעניג", און די שבועה, וואָס דער קעניג האָט געגעבען, און וועלכע איז ספּאָנטאַן אָנגענומען געוואָרען פון דער קעניגין פאַר איהר זוהן, דיעזע זיינען פון אַ קנאַפּער וויכטיגקייט. יעדער איינער האָט געגעבען דיעזע שבועה, אויסטייטשענדיג זי אין זיין געדאַנק אויף זיין שטייגער; יעדער איינער האָט צו דער שבועה צוגעלעגט נאָך אין זיין געדאַנק געוויסע בעדינגונגען. דער קעניג האָט געשוואָרען אין דיעזע ווערטער: „איך, קעניג פון די פראַנצויזען, שווער צו געברויכען די גאַנצע קראַפט, וואָס איז מיר געגעבען פון דעם קאָנסטיטוציאָנעלען אַקט פון דעם שטאַאַט אויפצוהאַלטען די קאָנסטיטוציאָן, וואָס איז דעקרעטירט געוואָרען פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג און וואָס איז אָנגענומען געוואָרען פון מיר". דאָס האָט געמיינט, אַז געוויס וועט ער די קאָנסטיטוציאָן אויפהאַלטען, נור דאָס זי וועט אויך פערגוואַלדיגט ווערען, און דאָס ער וועט ניט האָבען די מאַכט דאָס ניט צו דערלאָזען. און ווירקליך, אין דעם זעלבען מאָמענט, ווען דער קעניג האָט געגעבען די שבועה, האָט ער דאָך נור געטראַכט וועגען דעם, ווי אַזוי ער זאָל קענען פערלאָזען פּאַריז, אונטער דער פּרעטענזיע צו מאַכען מאַנעווורען מיט דער אַרמעע. ער האָט געטראַכט און אויסגע'חשבונ'ט די מיטלען פאַר אונטערקויפען די איינפלוסרייכע מיטגליעדער פון דער פערזאַמלונג, און ווי צו קריגען הילפע פון אויסלאַנד געגען די רעוואָלוציאָן, וועלכע ער אַליין האָט אַרויסגערופען מיט זיין שטעלען זיך געגען יעדע נויטווענדיגע ענדערונג און דורך זיין פאַלשקייט אין זיינע פערהאַנדלונגען מיט דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג.

די שבועה איז געווען פון אַ קנאַפּען ווערטה. אָבער די

וויכטיגע זאך, וואס איז צו בעמערקען אין דיעזען פעסט — אחוץ דער פראקלאמאציאן פון א נייער נאציאן, אז זי האט איין אידעאל — איז די מערקווירדיג־גוטע געמיטה־שטימונג פון דער רעוואלוציאן. א יאהר נאך דעם, ווי די באסטיל איז געשטירצט געווארען, האט מאראט געהאט זעהר גוטע גרינדע צו שרייבען: „ווארום דיעזע גרויסע שמחה? ווארום דיעזע סמנים פון נארי־שער פרייד? די רעוואלוציאן, לעת עתה, איז געווען בלויז א שמערצליכער חלום פאר דאס פאלק!“ אבער כאטש עס איז נאך גארניט געטהאן געווארען, אום צו בעפריעדיגען די בעדירפניסע פון די ארבייטער, און אלעס איז געטהאן געווארען, ווי מיר וועלען עס גלייך זעהן, אום ניט צו דערלאזען צו דער ווירקליכער אבשאפונג פון די פעאדאלע איבלען; כאטש דאס פאלק האט איבעראל געצאהלט מיט'ן לעבען און מיט די שרעקליכע ליידען פאר יעדען פארטשריט, וואס איז געמאכט געווארען אין דער פאליטישער רעוואלוציאן — טראץ דעם אלעם איז דאס פאלק געווען אין דער העכסטער ענטציקונג ביי דעם אנבליק פון דעם נייעם דעמאקראטישען רעזשים, בעשטעטיגט פון דיעזען פעסט. פונקט, ווי פופציג יאהר שפעטער, אין פעברואר 1848, האט דאס פאלק געמוזט געבען „דריי יאהר פון ליידען אין דעם דיענסט פון דער רעפובליק“, אזוי האט אויך איצט דאס פאלק ארויסגע־וויזען זיך פערטיג אריבערצוטראגען דאס ערגסטע, אבי נור די נייע קאנסטיטוציע האט איהם פערשפראכען צו ברענגען אירגענד וועלכע פערלייכטערונג, אבי נור זי זאל איהם ווייזען כאטש א טראפעלע גוטען ווילען.

אויב אין דריי יאהר שפעטער איז דאס זעלבע פאלק, וואס איז צוערשט געווען צופריעדען מיט אזוי וועניג, אזוי בערייט־וויליג צו ווארטען, געווארען אזוי ווילד און האט אנגעפאנגען אויסצושלאכטען די שונאים פון דער רעוואלוציאן, איז עס געווען, ווייל עס האט געהאפט צו רעטען, לכל הפחות, וועלכען־עס־איז טהייל פון דער רעוואלוציאן דורך דיעזע עקסטרימע מיטלען. עס איז געווען דערפאר, ווייל דאס פאלק האט געזעהן די רעוואלו־ציאן אונטערגעהן, נאך איידער אירגענד וועלכע ממשות'דיגע

ענדערונג איז אויפגעפיהרט געוואָרען צו זיין גונסטען. אין יולי, 1790 אָבער, איז ניט געוועזן קיין זאַך, וואָס זאָל פאָראויסזאָגען דיעזען ווילדען אויסברוך. „די רעוואָלוציאָן, דערוויילֿ, איז געוועזן בלויז א שמערצליכער חלום פאר'ן פאָלק". „זי האָט ניט ערפילט איהר פערשפרעכען. עס מאכט אָבער ניט. זי בעוועגט זיך. און דאָס איז גענוג"; און איבעראל זיינען די מענשליכע הערצער געוועזן פול מיט לעבען.

אָבער די רעאקציאָן אין גאנצען בעוואפענט, האָט גוט אויפגעפאסט, און אין א מאָנאט אָדער צוויי שפּעטער האָט זי זיך געוויזען אין איהר גאנצער געוואלד. נאָך דעם פאָלגענדען יאהרעס־פעסט פון יולי 14, 1791, איז זי שוין געוועזן שטארק גענוג צו דערשיסען דאָס פאריזער פאָלק אויף דעם זעלבען מארס־פעלד.

פיער־און־צוואנציגסטער קאפּיטעל.

די דיסטריקטען און סעקציאָנען פון פּאַריז.

די בעשאַפונג פון די קאָמונען. — זייער מאַכט. — דאָרף־קאָמונען. — שטאדט־קאָמונען. — די קאָמונע פון פּאַריז. — די נשמה פון דער רעוואָלוציאָן. — די פאַלשע בעגריפע וועגען די קאָמונען. — די וואַהל־דיוויזיאָנען אין פּאַריז. — די דיסטריקטען ניצליך פאַר די אָרגאַניזירונג פון דער רעוואָלוציאָן. — די פערשיע־דענאַרטיגע צוזאמענשטעלונג פון די דיסטריקטען. — דער וואָר־צעל פון דער קאָמונע. — לאַקראָאַ׳ס מיינונג וועגען די דיסט־ריקטען. — די אונאבהענגיגקייט פון די דיסטריקטען. — דער פערבינדונגס־גליעד צווישען פּאַריז און די פּראָווינץ־שטעדט. — סעקציאָנען ווערען די אינסטרומענטען פון דער רעוואָלוציאָן.

מיר האָבען געזעהן, ווי די רעוואָלוציאָן האָט זיך אָנגעפאַנגען מיט פאָלקס־אויפשטענדע זינט די ערשטע מאָנאַטען פון 1789. צו מאַכען אַ רעוואָלוציאָן איז אָבער ניט גענוג, אַז עס זאָלען בלויז זיין אַזעלכע אויפשטענדע, מעהר אָדער וועניגער, ערפאָלגרייך. עס איז נויטיג, אַז נאָך די אויפשטענדע זאָל בלייבען עטוואָס נ י י ע ס אין די אינסטיטוציאָנען, וועלכע זאָלען ערלויבען נייע פאָרמען פון לעבען צו ענטוויקלען און צו בעפעס־טיגען זיך.

דאָס פראַנצויזישע פאָלק זעהט אוים צו האָבען פערשטאַנען דיעזע נויטווענדיגקייט זעהר גוט, און דאָס עטוואָס־נייע, וואָס איז אַריינגעבראַכט געוואָרען אין לעבען פון פראַנקרייך, איז געווען די פאָלקס־קאָמונע. די רעגיערונג־צענטראַליזאַציאָן איז

געקומען שוין שפּעטער, אָבער די רעוואָלוציאָן האָט אָנגעהויבען דערמיט, וואָס זי האָט בעשאַפען די קאָמונע — אויטאָנאָם, אונ־אבהענגיג ביז צו א זעהר הויכען גראד — און דורך דיעזע אינ־סטיטוציאָן, ווי מיר וועלען עס זעהן, האָט זי געוואונען א גרויסע מאכט.

אין די דערפער איז עס געווען די בויערען־קאָמונע, וועלכע האָט עס דרינגענד פערלאנגט, אז די פעאָדאלע פערפּפליכטונגען זאָלען אָבגעשאפט ווערען, און האָט געמאכט געזעצליך די ענט־זאגונג צו צאָהלען זיי; עס איז געווען די קאָמונע, וועלכע האָט צוריק גענומען פון די לאָרדען דאָס לאנד, וועלכעס האָט פריהער געהערט צו דער געמיינדע; זי איז עס געווען, וועלכע האָט זיך געשטעלט אין קאמפּף געגען דעם אדעל, געקעמפּפט געגען די פּריסטער, געשיצט די פּאטריאָטען און שפּעטער די סאנקיולאָטען, ארעסטירט די צוריקקעהרענדע עמיגראנטען, און האָט אָבגע־שטעלט דעם אנטלויפענדען קעניג.

אין די שטעדט איז עס געווען די מוניציפּאלע קאָמונע, וועלכע האָט געענדערט דעם גאנצען לעבענס־אויסזעהן, האָט זיך גענומען דאָס רעכט צו בעשטימען די ריכטער, האָט געענדערט אויף איהר אייגענער איניציאַטיווע די צוטהיילונג פון די טאקסען, און איז שפּעטער, לויט ווי די רעוואָלוציאָן האָט זיך ענטוויקעלט, געוואָרען די וואפע פון סאנקיולאָטיזם אין זיין קאמפּף געגען קעניגטהום, געגען די קעניגליכע קאָנספּיראטאָרס און געגען די דייטשע פערכאפער. נאָך שפּעטער, אין דעם יאָהר 2 פון דער רעפּובליק, זיינען עס געווען די קאָמונארען, וועלכע האָבען אונ־טערנומען די אויסגלייכונג פון די פערמעגענס.

און עס איז געווען די קאָמונע פון פּאריז, וועלכע האָט געשטירצט דעם קעניג פון זיין טהראָן, און נאָך אויגוסט דעם 10טען איז זי געוואָרען דער ווירקליכער מיטעלפּונקט און די ווירקליכע מאכט פון דער רעוואָלוציאָן, וועלכע איז געבליבען ביי איהר כח אזוי לאנג, ווי די קאָמונע האָט עקזיסטירט.

די נשמה פון דער רעוואָלוציאָן איז דארום געווען אין די קאָמונען; און אָהן דיעזע מיטעלפּונקטען, צושפּרייט איבער'ן

גאַנצען לאַנד, וואָלט די רעוואָלוציאָן קיינמאָל ניט געהאַט די מאַכט צו שטירצען דעם אַלטען רעזשים, צוריקצושטויסען די דייטשע איינדרינגלינגע און צו ברענגען אַ נייעס לעבען אין פראַנקרייך.

עס וואָלט אָבער געווען אַ טעות צו דענקען פון די קאָמונען פון יענער צייט, אַלס עטוואָס ענליכעס צו די מאָדערנע מוניצי־פּאַלע קערפּערשאַפטען, וועמען די בירגער, נאָך עטליכע טעג פון אויפרעגונג אין דעם משך פון די וואַהלען, פערטרויען די גאַנצע פערוואַלטונג און אליין נעהמען זיי ניט דעם מינדעסטען אנטהייל אין דעם. דער נאַרישער צוטרוי צו רעפּרעזענטאַטיווע רעגיערונ־גען, וועלכער כאַראַקטעריזירט אונזער צייט, האָט ניט עקזיסטירט אין דער צייט פון דער גרויסער רעוואָלוציאָן. די קאָמונע, וועלכע איז אַרויסגעוואַקסען פון דער בעוועגונג פון גאַנצען פאָלק, איז ניט געוואָרען אָבגעזונדערט פון פאָלק. דורך דעם אַריינמישען זיך פון איהרע „דיסטריקטען“, „סעקציאָנען“, „שטאַמען“, וועל־כע זיינען געווען געגרינדעט, אַלס אַזוי פיעל פערמיטלער פון אַ פאָלקס־פערוואַלטונג, איז די קאָמונע געבליבען אַן אמת'ע פאָלקס־אינסטיטוציאָן. און דאָס איז עס, וואָס האָט געבילדעט די רעוואָ־לוציאָנערע מאַכט פון דיעזע אָרגאַניזאַציאָנען.

אַזוי ווי דאָס לעבען און די אָרגאַניזירונג פון די דיסטריק־טען און די סעקציאָנען זיינען אַם בעסטען בעקאַנט וועגען פּאַריז, וועלען מיר רעדען פון פּאַריז. שטודירענדיג דאָס לעבען פון די פּאַריזער סעקציאָנען, דערוויסען מיר זיך שוין במילא זעהר גוט וועגען דעם לעבען פון די טויזענדע פּראָווינץ־קאָמונען.

פון דעם סאַמע אָנפאַנג פון דער רעוואָלוציאָן, און בעזאָנ־דערס זינט די פּאַסירונגען האָבען געמאַכט פּאַריז אָנצונעהמען די איניציאַטיווע אין די ערשטע טעג פון יולי 1789, האָט דאָס פאָלק, מיט זיין וואונדערבאַרע פעהיגקייט צו רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציאָן, זיך שוין אָנגעהויבען צו אָרגאַניזירען, האָבענדיג אין אויסזיכט דעם קאַמפּף, וועלכען ער וועט מוזען אָנפיהרען און וועמעס וויכטיגקייט עס האָט גלייך דערפיהלט.

די שטאָדט פּאַריז איז צוליעב וואַהל־צוועקען צוטהיילט

געוואָרען אין זעכציג דיסטריקטען, וועלכע האָבען עס בעדאַרפט נאָמינירען די וואהל־מענער פון דעם צווייטען גראַד. ווי באלד זיי זיינען נאָמינירט געוואָרען, האָבען די דיסטריקטען בעדאַרפט זיך אויפלייזען; אָבער זיי זיינען פערבליבען און זיי האָבען זיך אליין אָרגאַניזירט, אויף זייער אייגענער איניציאַטיווע, אלס שטענדיגע אָרגאַנען פון דער שטאָדט־אדמיניסטראַציאָן, נעה־מענדיג פאַר זיך פערשיעדענע טהעטיגקייטען און אייגענשאַפ־טען, וועלכע האָבען געהערט פריהער צו דער פּאָליציי, צו די געריכט־הייזער, אָדער זאָגאַר צו פערשיעדענע רעגיערונג־דעפּאַרטמענטס אונטער דעם אלטען רעזשים.

אויף אזא אופן האָבען זיי זיך געמאַכט נויטווענדיג, און אין א צייט, ווען גאַנץ פּאַריז האָט געקאָכט ביין אָנקומען פון דעם 14טען יולי, האָבען זיי אָנגעהויבען צו בעוואַפנען דאָס פאָלק, און צו האַנדלען, ווי אונאַבהענגיגע אויטאָריטעטען. עס איז געקו־מען דערצו, דאָס די „שטענדיגע קאָמיטע“, וואָס האָט זיך געביל־דעט אין האָטעל־דע־וויל פון די איינפלוסרייכע מיטעלקלאַסען, האָט געמוזט צוזאַמענרופען די דיסטריקטען, און צו קומען מיט זיי צו א פערשטענדנים. די דיסטריקטען האָבען בעוויזען זייער ניצליכקייט און האָבען אַרויסגעוויזען א גרויסע טהאַט־קראַפט אין דער בעוואַפנונג פון פאָלק, אין דעם אָרגאַניזירען פון דער נאַציאָנאַל־גווארדיע, און בעזאָנדערס אין דעם, וואָס זיי האָבען מעגליך געמאַכט די שטאָדט צוריקצושטויסען אן אָנפאַל אויף איהר פון דרויסען.

נאָך דעם שטורץ פון דער באַסטיל זעהען מיר שוין די דיסטריקטען, האַנדלענדיג, אלס בעשטעטיגטע אָרגאַנען פון דער שטאָדט־פערוואַלטונג. יעדער דיסטריקט האָט בעשטימט זיין בירגער־קאָמיטע, פון זעכצעהן ביז פיער און צוואַנציג מיטגליע־דער, פאַר די אויספיהרונג פון זיינע געשעפטען. אָבער, ווי סיגיזמונד לאַקראָאַ זאָגט אין דעם ערשטען באַנד פון זיינע „אַקטען פון דער קאָמונע פון פּאַריז אין דער צייט פון דער רעוואָלוציאָן“, יעדער דיסטריקט האָט זיך געבילדעט, לויט ווי ער האָט געוואָלט. עס איז געווען זאָגאַר א גרויסע פערשיעדענ־

ארטיגקייט אין זייער אָרגאַניזאַציאָן. איין דיסטריקט איז פאָר־
אויסגעלאָפּען די רעזאָלוציאָנען פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג,
און האָט בעשטימט זיינע פריעדענס־ריכטער און זיינע אַרביט־
ריישאָן קאָמיטעס. אָבער אום צו בעשאַפען אַ געמיינשאַפט־
ליכען פערשטענדניס צווישען זיי, האָבען זיי געגרינדעט אַ
צענטראַל־קאָרעספּאָנדענץ־ביוראָ, אין וועלכע ספּעציעלע דעלע־
גאַטען זיינען זיך צונויפגעקומען און זיך אויסגעביטען מיט
זייערע מיטטהיילונגען. דער ערשטער פערזוך צו גרינדען אַ
קאָמונע איז אַלזאָ געמאַכט געוואָרען פון אונטען
אַרויף, דורך די פעדעראַציאָן פון די דיסטריקט־אָרגאַניזמען.
זי איז אַרויסגעוואַקסען אויף אַ רעוואָלוציאָנערען שטייגער פון
דער פאָלקס־איניציאַטיווע. די קאָמונע פון דעם 10טען אויגוסט
איז אַזוי ערשיענען אין איהר סאַמע אָנפאַנג, און בעזאָנדערס
זינט דעצעמבער 1789, ווען די דעלעגאַטען פון די דיסטריקטען
האָבען פּרובירט בילדען אַ צענטראַל־קאָמיטע אין דעם בישאָפּ'ס
פּאַלאַץ.*) אָט מיט דער הילפע פון דיעזע דיסטריקטען האָבען
עס דאַנטאָן, מאַראַט און פיעלע אַנדערע געקאָנט
בעגייסטערען די פאָלקס־מאַסען אין פּאַריז מיט דעם אָטהעם פון
אויפשטאַנד; און די מאַסען, צוגעוועהנענדיג זיך צו האַנדלען,
ניט קריגענדיג קיינע בעפעהלע פון זייערע נאַציאָנאַלע רעפּרע־
זענטאַנטען, האָבען פּראַקטיצירט דאָס, וואָס איז שפּעטער געשיל־
דערט געוואָרען מיט'ן נאָמען „די דירעקטע זעלבסט־רעגיערונג“.

גלייך נאָך דעם איינגעהמען פון דער באַסטיל, האָבען די
דיסטריקטען אַרויסגעלאָזען אַ בעפעהל צו זייערע דעלעגאַטען
אויסצואַרבייטען, אין בעראַטהונג מיט דעם מעיאָר פון פּאַריז,

---

*) די מייסטע סעקציאָנען האָבען געהאַט זייערע פערזאַמלונגען
אין די קירכען, און זייערע קאָמיטעס און שוהלען זיינען אָפט גע־
ווען אין די געביידען, וועלכע האָבען פריהער געהערט צו די גייסט־
ליכע אָדער צו די מאָנאַכישע אָרדענס. דעם בישאָפּ'ס פּאַלאַץ איז געוואָ־
רען דער צענטראַל־פּלאַץ פאַר פערזאַמלונגען פון די דעלעגאַטען פון די
סעקציאָנען.

ב א י ל י, א פּלאַן פון מוניציפּאַלער אָרגאַניזאַציאָן, וועלכער זאָל נאָכהער פאָרגעלעגט ווערען פאַר די דיסטריקטען גופא. אָבער, בשעת זיי האָבען געוואַרט אויף דיעזען פּלאַן, זיינען די דיסטריקטען אָנגעגאַנגען מיט דער אויסברייטונג פון דעם פעלד פון זייער טהעטיגקייט, לויט ווי די אומשטענדען האָבען עס געפאָדערט.

ווען די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג האָט אָנגעהויבען צו דיסקו־טירען איבער די מוניציפּאַל־געזעצע, האָט זי עס געטהאָן מיט א שמערצליכער לאַנגזאַמקייט. ביין סוף פון צוויי מאָנאַטען — דערצעהלט לאַקראָא — האָט נאָך דער ערשטער פּאַראַגראַף פון דעם נייעם מוניציפּאַל־פּלאַן בעדאַרפט אָנגעשריעבען ווערען. דיעזע לאַנגזאַמקייט האָט, נאַטירליך, אויסגעזעהן זעהר פערדעכ־טיג פאַר די דיסטריקטען, און פון דיעזער צייט אָן האָט זיך אָנגעפאַנגען צו ענטוויקלען א געוויסע פיינדשאַפט, וועלכע איז געוואָרען מעהר און מעהר בולט אין א טהייל פון דער בעפעל־קערונג אין פּאַריז און אין דעם אָפיציעלען ראַטה פון די קאָמונען. עס איז אויך וויכטיג צו פערצייכענען, דאָס בשעת די דיסטריק־טען האָבען געשטרעבט צו געבען א לעגאַלע פאָרם צו דער מוני־ציפּאַל רעגיערונג, האָבען זיי אויך אויפגעפּאַסט צו בלייבען ביי זייער אונאַבהענגיגקייט. זיי האָבען געשטרעבט נאָך אַן איינהייג־קייט אין האַנדלונג, ניט אונטערוואַרפענדיג זיך אונטער א צענטראַל קאָמיטע, נור דורך א פעדעראַטיווע איינהייגקייט.

לאַקראָא זאָגט: „די שטימונג פון די דיסטריקטען האָט זיך אַרויסגעוויזען סיי דורך א זעהר שטאַרקען געפיהל פון קאָמונאַ־לער איינהייגקייט און סיי דורך א ניט ווענהיגער שטאַרקע טענדענץ צו א דירעקטער זעלבסט־רעגיערונג. פּאַריז האָט ניט געוואָלט זיין א פעדעראַציאָן פון זעכציג רעפּובליקען, יעדע איינ־געצאַמט אין איהר טעריטאָריע אויף דעם וואונש פון דעם גוטען אָדער בייזען צופאַל; די קאָמונע איז א גאַנצעס, וואָס איז צונויפגעשטעלט פון איהרע פער־איינהייגטע דיסטריקטען... אין ערגעץ איז ניטאָ קיין פאַל, אז א דיסטריקט זאָל זיך פערגלוסטען צו לעבען אָבגעזונדערט פון די

אנדערע... אָבער זייט ביי זייט מיט דיעזען פּרינציפּ, ענטפּלעקט זיך א צווייטער פּרינציפּ... וועלכער איז, דאָס די קאָמונע מוז מאַכען געזעצע און פּיהרען איהרע געשעפטען פאַר זיך זעלבסט, דירעקט; אזוי פיעל, ווי מעגליך מוז די רעגיערונג דורך רעפּרע־זענטאציאָן רעדוצירט ווערען ביז צו א מינימום. אלעס, וואָס די קאָמונע קען טהאָן דירעקט, מוז עס פון איהר געטהאָן ווערען, אָהן אירגענד וועלכע פערמיטלונג, אָהן אירגענד וועלכע דעלעגא־ציאָן, אָדער דאָס קען געטהאָן ווערען פון די דעלעגאטען, וואָס שפּיעלען בלויז די ראָלע פון ספּעציעלע קאָמיסיאָנערען, האנד־לענדיג אונטער דער שטענדיגער קאָנטראָלע פון די יעניגע, וועלכע האָבען זיי בעאויפטראגט... דאָס ענדליכע רעכט פון געזעץ־פערפאסונג און פערוואלטונג פון דער קאָמונע געהערט צו די דיסטריקטען — צו די בירגער, וועלכע קומען זיך צוזאמען אין די אלגעמיינע פערזאמלונגען פון די דיסטריקטען."

מיר זעהען אלזאָ, דאָס די פּרינציפּען פונ'ם אנארכיזם, וועלכע זיינען אויסגעדריקט געוואָרען איינינע יאָהר שפּעטער פון וויליאם גאָדווין, שטאמען שוין פון דער צייט פון 1789, און דאָס זיי האָבען געהאט זייער אָנפאנג ניט אין טהעאָרעטישע חקירות, נור אין די ט ה א ט ע ן פון דער גרויסער פראנצוי־זישער רעוואָלוציאָן.

נאָך א כאראקטעריסטישער פאקט ווערט אָנגעוויזען פון לאַקראָא, וועלכער ווייזט, ביז צו וועלכען פונקט די דיסקוטאנ־טען האָבען געוואוסט, ווי זיך צו אונטערשיידען פון דער מוני־ציפּאליטעט, און ווי אזוי ניט צו דערלאָזען צו דער פערגעוואל־דיגונג פון זייערע רעכטע. ווען בריסאָ איז אויפגעטראָטען דעם 31טען נאָוועמבער 1789, מיט א פּלאן פון א מוניציפּאלער קאָנ־סטיטוציאָן פאר פּאריז, וועלכער איז צונויפגעשפּונען געוואָרען צווישען דער נאציאָנאל־פערזאמלונג אין א קאָמיטע, אויסער־וועהלט פון די פערזאמלונג פון די פאָרשטעהער (די שטענדיגע קאָמיטע פון דער פּאריזער קאָמונע, געגרינדעט דעם 12טען יולי 1789), זיינען די דיסטריקטען גלייך געוועז ראגעגען. קיין זאך האָט ניט געדארפט געטהאָן ווערען אָהן דער דירעקטער הסכמה

פון די דיסטריקטען גופא, און בריססאָ'ס פּלאַן האָט געמוזט אויפגעגעבען ווערען. שפּעטער־צו, אין אַפּריל 1790, ווען די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג האָט אָנגעהויבען צו דיסקוטירען איבער דעם מוניציפּאַל־געזעץ, האָט זי געהאַט אויסצואווערלען צווישען צוויי פאָרשלעגע: דער פאָרשלאַג פון אַ פערזאַמלונג, — אַ פרייער און אַן אונגעזעצליכער נאָך אַלעמען — פון דעלעגאַטען פון די דיסטריקטען, וועלכע זיינען צוזאַמענגעקומען אין דעם בישאָפּ'ס פּאַלאַץ, אַ פאָרשלאַג, וועלכער איז אָנגענומען געוואָרען פון דער מאַיאָריטעט פון די דיסטריקטען, און אונטערגעשריבען פון באַילי, און אַ צווייטער פאָרשלאַג פון דעם געזעצליכען ראַטה פון דער קאָמונע, וועלכער איז געווען אונטערשטיצט בלויז פון איינינגע דיסטריקטען. די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג האָט ענטשיעדען צו גונסטען פון דעם ערשטען פאָרשלאַג.

עס איז ניט נויטיג צו ערקלעהרען, דאָס די דיסטריקטען האָבען זיך ניט בעגרענעצט מיט בלויז מוניציפּאַלע אַנגעלעגענהייטען. זיי האָבען שטענדיג אַנטהייל גענומען אין די גרויסע פּאָליטישע פראַגען פון טאָג. דער קעניגליכער וועטאָ, דער אימפּעראַטיווער מאַנדאַט, די הילפע פאַר די אָרעמע, די אידען־פראַגע, די זילבער־מאַרק־פראַגע (זעה קאַפּיטעל 21) און נאָך אַזעלכע אַלגעמיינע פראַגען זיינען דיסקוטירט געוואָרען אין די דיסטריקטען. וואָס אַנבעלאַנגט צו דער זילבער־מאַרק פראַגע, האָבען זיי אַליין גענומען די איניציאַטיווע אין דיעזער אַנגעלעגענהייט, צוזאַמענרופענדיג איינע אַנדערע צו אַ דיסקוסיאָן, און בעשטימענדיג קאָמיטעס. „זיי שטימען אָב זייערע אייגענע רעזאָלוציאָנען — דערצעהלט לאַקראָאַ — און איגנאָרירענדיג די אָפיציעלע רעפּרעזענטאַטיווע פון דער קאָמונע, געהען זיי אַליין דעם 8טען פעברואַר, 1790, אום צו דערלאַנגען דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג דעם ערשטען אַדרעס פון דער פּאַריזער קאָמונע און איהרע סעקציאָנען. עס איז אַ פּערזענליכע דעמאָנסטראַציאָן פון די דיסטריקטען, גאַנץ אונאַבהענגיג פון אירגענד אַן אָפיציעלער רעפּרעזענטאַציאָן, אום צו אונטערשטיצען דעם

ראָבעספּיער פאָרשלאַג אין דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג געגען דעם זילבער־מארק.“

וואָס איז נאָך אינטערעסאַנטער, איז, דאָס פון דיעזער זייט אָן האָבען אָנגעהויבען די פּראָווינץ־שטעדט צו שטעלען זיך אין פערבינדונג מיט דער קאָמונע פון פאַריז וועגען אלערליי ענינים. פון דעם האָט זיך ענטוויקעלט אַ טענדענץ פעסטצו־שטעלען אַ דירעקטע פערבינדונג צווישען די שטעדט און דער־פער פון פראנקרייך, אויסער דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, און דיעזע דירעקטע און ספּאָנטאַנע האַנדלונג, וועלכע איז שפּעטער געוואָרען נאָך מעהר אויסדריקליך, האָט געגעבען אַן אונבעזיעג־בארען כח דער רעוואָלוציאָן.

עס איז געוועזען בעזאָנדערס אין אַן אנגעלעגענהייט פון ספּע־ציעלער וויכטיגקייט — די ליקווידירונג פון דעם קירכען־איי־גענטהום — וואו די דיסטריקטען האָבען געלאָזט פיהלען זייער איינפלוס, און האָבען בעוויזען זייער פעהיגקייט פאר אָרגאַניזאַ־ציאָן. די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג האָט בעשלאָסען אויפ׳ן פּאַ־פּיער די פערכאַפּונג פון דעם קירכען־אייגענטהום, און דאָס ברענגען צום פערקויף צום נוצען פון דער נאַציאָן. אָבער זי האָט ניט אָנגעוויזען אויף קיין פּראַקטישען פּלאַן, ווי דיעזען גע־זעץ דורכצופיהרען אין דער פּראַקטיק. ביי דיעזען פּונקט זיי־נען עס געווען די פאַריזער דיסטריקטען, וועלכע האָבען פאָרגע־שלאָגען צו דיענען אַלס פערמיטלער פאר די ליקווידירונג פון דעם אייגענטהום, און זיי האָבען איינגעלאַדען אלע מוניציפּאַלי־טעטען פון פראנקרייך צו טהאָן דאָס זעלבע. אזוי האָבען זיי גע־פונען אַ פּראַקטישען אופן, ווי אַזוי אָנצואווענדען דאָס געזעץ.

דער רעדאַקטאָר פון „די אַקטען פון דער קאָמונע“ האָט גע־שילדערט פּאָלשטענדיג, ווי די דיסטריקטען האָבען עס גע־בראַכט די פערזאַמלונג צו פערטרויען זיי מיט דיעזער וויכטיגער אנגעלעגענהייט: „ווער רעדט און האַנדעלט אין נאָמען פון יע־נער גרויסער פערזענליכקייט, די קאָמונע פון פאַריז? — פרעגט לאַקראָא, און ער ענטפערט: „די ביוראָ דע וויל (דער שטאָדט־ראַטה) צוערשט, פון וועמען דיעזער געדאַנק האָט געשטאַמט;

און נאכהער די דיסטריקטען, וועלכע האָבען דערצו מסכים געווען, האָבען גענומען די זאַך אין זייערע אייגענע הענד; אַנשטאָט דעם שטאָדט־ראטה, האָבען זיי פערהאנדעלט דירעקט מיט'ן שטאאט, און דאָס מיינט, מיט דער נאציאָנאל־פערזאמלונג, און ענדליך האָבען זיי דורכגעפיהרט דיעזע ליקווידירונג דירעקט, אַלעס אנטקעגען דעם פאָרמעלען דעקרעט, אָבער מיט דער איינוויליגונג פון דער העכסטער פערזאמלונג."

וואָס איז זאָגאר נאָך מעהר אינטערעסאנט, איז דאָס, וואָס די דיסטריקטען, האָבענדיג איבערגענומען דיעזע אנגעלעגענהייט, האָבען זיך גאָר ניט געקימערט וועגען די „פערזאמלונג פון די רעפּרעזענטאטיווע פון דער קאָמונע", וועלכע איז געוועזען שוין צו אַלט פאר אַן ערנסטע טהאט, און זיי האָבען אין צוויי מאָל ארויסגעפּטר'ט פון דיעזער אנגעלעגענהייט דעם שטאָדט־ראטה, וועלכער האָט זיך געוואָלט אריינמישען. „די דיסטריקטען האַלטען עס פאר גלייכער", זאָגט לאַקראָאַ, צו גרינדען צוליעב דיעזען ספּעציעלען צוועק אַ ספּעציעלע איבערלייגענדע פערזאמלונג, וועלכע בעשטעהט פון זעכציג דעלעגאַטען און אַ קליינעם עקזעקוטיווען ראַטה פון צוועלף מיטגליעדער, אויסגעקליבען פון דיעזע זעכציג רעפּרעזענטאַנטען.*)

---

*) ס. לאַקראָאַ אין זיין פאָררעדע צום פיערטען באַנד פון „די אַקטען פון דער קאָמונע", גיט אַ פאָלשטענדיגען רעפּאָרט וועגען דיזער אנגעלעגענהייט. אָבער איך קען ניט בייקומען דעם וואונש איבערצוגעבען דאָ די פאָלגענדע שורות פון דעם „אַדרעס צו דער נאַציאָנאַלער פערזאַמלונג פון די דעפּוטאַטען פון די זעכציג סעקציאָנען פון פּאַריז, בנוגע צו דער ערווערבונג, וואָס דאַרף געמאַכט ווערען אין דעם נאָמען פון דער קאָמונע פון די נאַציאָנאַלע אייגענטהימער!" ווען די מיטגליעדער פון דעם שטאָדט־ראַטה האָבען געוואָלט האַנדלען אין דיזער אַנגעלעגענהייט פון דעם אייגענטהום־פערקויף, אַנשטאָט די סעקציאָנען, האָבען די לעצטע פּראָטעסטירט, און זיי האָבען אויסגעדריקט די פאָלגענדע זעהר ריכטיגע אידעע וועגען די רעפּרעזענטאַנטען פון אַ פאָלק: „ווי איז עס מעגליך, אז די ערווערבונג, אויסגעפיהרט פון

האנדלענדיג אויף אזא אופן — און די פּריוואַטע־מענשען פון היינט וואָלטען געוויס ניט אנדערש געהאנדעלט — האָבען די דיסטריקטען פון פּאריז געלעגט דעם פונדאמענט פון א נייער, פרייער סאָציאלער אָרגאניזאציאָן.

מיר זעהען, אלזאָ, דאָס בשעת די רעאקציאָן האָט געוואונען אליץ מעהר און מעהר באָדען אין 1790, האָבען די דיסטריקטען פון דער אַנדערער זייט, געקראָגען אליץ מעהר און מעהר איינ־פלוס אויף דעם פּראָגרעס פון דער רעוואָלוציאָן. וועהרענד די פערזאמלונג האָט גראַדענווייז פערקלענערט די קעניגליכע מאכט, האָבען די דיסטריקטען און שפּעטער די סעקציאָנען פון פּאריז אויסגעברייט גראַדענווייז דאָס פעלד פון זייערע פונקציאָנען צווישען פאָלק. זיי האָבען אויף אזא אופן פּאָרבערייטעט דעם באָדען פאר די רעוואָלוציאָנערע קאָמונע פון דעם 10טען אוי־גוסט, און זיי האָבען צו דער זעלבער צייט געשמידט די פער־בינדונגס־קייט צווישען פּאריז און די פּראָווינצען.

„מוניציפּאַלע געשיכטע“ — זאָגט לאַקראָאַ — „ווערט גע־מאכט אויסער דער אָפיציעלער פערזאמלונג. עס איז מיט דער הילף פון די דיסטריקטען, דאָס די וויכטיגסטע אקטען אין קאָ־מונאַלען לעבען, סיי פּאָליטישע און סיי אדמיניסטראטיווע, ווע־רען אויסגעפיהרט. די ערווערבונג און דער פערקויף פון די נאַ־ציאָנאַלע מאַיאָנטקעס געהט אָן, ווי די דיסטריקטען האָבען עס געוואָלט, דורך די פערמיטלונג פון זייער ספּעציעלען קאָמיסיאָ־נער. די נאַציאָנאַלע פעדעראציאָן ווערט פּאָרבערייטעט דורך אַ

דער קאָמונע זעלבסט, דורך די פערמיטלונג פון איהרע קאָמיסיאָנערען, ספּעציעל בעשטימט דערצו, זאָל זיין ווענינגער געזעצליך, ווי ווען דאָס וואָלט אויסגעפיהרט געוואָרען פון איהרע אלגעמיינע רעפּרעזענטאַנ־טען ... אַנערקענט איהר דען ניט מעהר דעם פּרינציפּ, דאָס די פונקציאָנען פון דעם געשיקטען ענדיגען זיך אין דער אַנוועזענהייט פון דעם שיקער“.... שטאָלצע און אמת׳ע ווערטער, וועלכע זיינען איצט בעגראָבען אונטער דער מאַסע פון רעגיערונגס־פיקציעס.

מיטינג פון דעלעגאַטען, וועמען די דיסטריקטען האָבען געגעבען אַ ספּעציעלען מאַנדאַט... די פעדעראַציאָן פון דעם 14טען יולי איז אויך די אויסשליסליכע און דירעקטע ארבייט פון די דיסטריקטען“. זייער פערמיטלער אין דיעזען פאַל איז געוועזן אַ פערזאמלונג פון דעלעגאַטען פון די סעקציאָנען פאר דיעזען צוועק.

עס איז אָפט געזאָגט געוואָרען, אז די נאַציאָנאַל־פערזאמלונג האָט רעפּרעזענטירט די נאַציאָנאַלע איינינגקייט פון פראנקרייך. ווען אָבער עס איז ארויפגעשוואומען די פראגע מכח דעם פעסט פון דער פעדעראציאָן, זיינען די פּאָליטקער, ווי מישלע האָט בעמערקט, געוואָרען צושראָקענע, זעהענדיג מענשען פון אַלע טהיילען פון פראנקרייך שטראָמענדיג צו פּאַריז צוליעב דעם יום־טוב; און די קאָמונע פון פּאַריז האָט געמוזט איינברעכען די טהירען פון דער נאַציאָנאַל־פערזאמלונג, אום צו קריגען איהר איינוויליגונג צו דיעזען פעסט. „צי האָט זי עס געגליכען, צי ניט, די פערזאמלונג האָט געמוזט איינוויליגען“, לעגט מישלע צו.

אַ חוץ דעם, עס איז וויכטיג צו פערצייכענען, דאָס דיעזע בעוועגונג איז צוערשט געבאָרען געוואָרען (ווי בושעז און ראו האָבען דאָס שוין בעמערקט) פון דער נויט צו פערזיכערען פּאַריז מיט נאהרונג, און אָנצונעהמען מיטלען געגען דאָס אריינדרינגען אין לאַנד פון אַ פרעמדער מאכט; דאָס מיינט, דיעזע בעוועגונג איז געוועזן טהיילווייז דער רעזולטאַט פון אַ האַנדלונג פון אַ לאָקאַלער אַדמיניסטראַציאָן, און דאָך האָט זי אָנגענומען, אין די סעקציאָנען פון פּאַריז, דעם כאַראַקטער פון אַ נאַציאָנאַלער קאָנפעדעראַציאָן, אין וועלכער אַלע קאַנטאָנען פון די דעפּאַרטמענטס פון פראַנקרייך און אַלע רעגימענטען פון דער ארמיי זיינען געוועזן רעפּרעזענטירט. די סעקציאָנען, וועלכע זיינען בעשאַפען געוואָרען פאר די אינדיווידואליזירונג פון די פערשיעדענע טהיילען פון פּאַריז, זיינען אויף אַזאַ אופן געוואָרען דער אינסטרומענט פאר די פעדערירטע פעראייניגונג פון דער גאַנצער נאַציאָן.

פינף־און־צוואנציגסטער קאפיטעל.

די סעקציאָנען פון פּאַריז אונטער דעם נייעם מוניציפּאַל־געזעץ.

די קאָמונע פון פּאַריז. — די „שטענדיגקייט“ (פּערמאַנענץ) פון די סעקציאָן־פערזאַמלונגען. — דער מיסטרוי צו דער עקזעקוטיווער מאַכט. — די לאָקאַלע מאַכט איז נויטיג פאַר די דורכפיהרונג פון דער רעוואָלוציאָן. — די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג פּרובירט אָבצושוואַכען די מאַכט פון די דיסטריקטען. — דער מוניציפּאַלער געזעץ פון מאַי און יוני 1790. — די מאַכטלאָזיגקייט פון די אַטאַקעס פון דער פערזאַמלונג. — דער מוניציפּאַלער געזעץ ווערט איגנאָרירט. — די סעקציאָנען זיינען דער צענטר פון דער רעוואָלוציאָנערער איניציאַטיווע. — די בירגער־קאָמיטעס. — די וואַקסענדע מאַכט פון די סעקציאָנען. — די צדקה־ביוראָס און די וואָהלטהעטיגקייטס־פאַבריקען ווערען געפיהרט פון די סעקציאָנען. — די קולטיווירונג פון לעדיג לאַנד.

אונזערע צייט־גענאָסען האָבען זיך אזוי ווייט געלאָזט בע־הערשען פון דער אידעע פון א צענטראַליזירטען שטאַאט און פון דער גויטוענדיגקייט זיך צו אונטערוואַרפען איהם, דאָס די סאַמע אידעע פון קאָמונאַלער אונאַבהענגיגקייט — צו רופען עס בלויז „אויטאָנאָמיע“ איז ניט גענוג — וואָס האָט געהערשט אין 1789, זעהט אויס אין אונזער צייט זעהר פרעמד.

מ. ל. פּובער, רעדענדיג פון דעם פּלאַן פון מוניציפּאַ־

לער אָרגאַניזאַציאָן, וואס איז אָנגענומען געוואָרען פון דער נאַציאָנאַל־פערזאמלונג דעם 21טען מאַי, 1790, איז פאָלשטענ־דיג גערעכט, ווען ער זאָגט, דאָס „די אָנוועגדונג פון דיזען פּלאַן איצט וואָלט אויסגעוויזען, ווי א רעוואָלוציאָנערער אקט, זאָגאר ווי א שטיק אַנארכיע — אזוי שטארק האָבען זיך די אידעען געענדערט". און ער לעגט נאָך צו, דאָס צו יענער צייט האָבען די פּאַריזער געהאַלטען דיעזען מוניציפּאַלען געזעץ דוקא פאר ניט־גענוגענד, ווייל זייט דעם מאָנאט יולי 1789, זיינען זיי געוועהנט געוואָרען צו א זעהר גרויסער אונאבהענגיגקייט פון זייערע דיסטריקטען.

אויס דיעזען גרונד האָט די בעגרענצונג פון דער מאכט פון שטאאט, וועלכער שפּיעלט היינט־צו טאָג אזא וויכטיגע ראָלע, אויסגעזעהען יעמאָלט, סיי ביי די פּאַריזער און סיי ביי די געזעצגעבער פון דער נאַציאָנאַל־פערזאמלונג, צו זיין א פראגע, וואָס איז גאָר איבריג צו דיסקוטירען, און וואָס וואָלט געמיינט די פערשוועכונג פון פרייהייט. ווי פּרודאָן, וועלכער האָט געזאָגט, אז „די קאָמונע וועט זיין אַלעס אָדער גאָרניט", האָבען די דיסטריקטען פון פּאַריז גאָרניט געמיינט אַנדערש, ווי דאָס די קאָמונע איז א ל ע ס. „א קאָמונע," האָבען זיי געזאָגט, „איז א געזעלשאַפט פון פעראייניגטע אייגענטהימער און פון איינ־וואוינער, אַרומגענומען פון א בעשטימטען פּלאַץ, און זי האָט קאָלעקטיוו דיזעלבע רעכטע, וואָס א בירגער." און אָנפאנגענדיג מיט דיזער פערטייטשונג פון די רעכטע פון א קאָמונע, האָבען זיי זיך געהאַלטען פעסט ביי דעם געדאנק, דאָס די קאָמונע פון פּאַריז, ווי יעדער אַנדערער בירגער, „האָבענדיג פרייהייט, אייגענ־טהום, זיכערהייט און דאָס רעכט צו וועהרען זיך געגען אונטער־דריקונג, האָט פאָלגליך אויף יעדעס רעכט צו טהאָן, וואָס איהר געפעלט מיט איהר אייגענטהום, ווי אויך דאָס רעכט פון אדמי־ניסטראציע איבער איהר אייגענטהום, צו גאראַנטירען די זיכער־הייט פון די איינצעלנע, צו האָבען איהר פּאָליציי, מיליטערישע מאכט — אַלעס.". די קאָמונע מוז זיין דאָס אַלערהעכסטע אין איהר אייגענער טעריטאָריע: דער איינציגער תנאי — קען איך

צולעגען פון מיין זייט — פאַר דערווירקליכער פריייהייט פון א קאָמונע.

דער דריטער טהייל פון דער הקדמה צו דעם מוניציפּאַל־געזעץ פון מאי 1790 האָט פעסטגעשטעלט א פּרינציפּ, וועלכער ווערט איצט קוים פערשטאנען, וועלכער איז אָבער דאן זעהר שטאַרק געשעצט געוואָרען. עס רעדט זיך דאָרט וועגען דער אויסאיבונג פון מאכט אָהן אירגענד וועלכע פערמיטלער. „די קאָמונע פון פּאַריז —אזוי הייסט עס בפירוש אין דער הקדמה — אלס א רעזולטאַט פון איהר פרייהייט, זייענדיג אין בעזיץ פון איהר פולען רעכט און מאכט, — נוצט זי זיי אימער אליין אוים — דירעקט אזוי פיעל, וויפיעל עס איז מעגליך, און אזוי וועניג ווי מעגליך דורך דעלעגירטע.“

אין אנדערע ווערטער, די קאָמונע פון פּאַריז האָט ניט געוואָלט זיין א רעגיערטער שטאאט, נור א פאָלק, וואָס רעגיערט זיך אליין דירעקט — ווען מעגליך — אָהן אירגענד וועלכע פערמיטלער, אָהן בעלי־בתים.

עס איז געווען די גענעראַל־פערזאַמלונג פון דער סעקציאָן, און ניט דער אויסערוועהלטער קאָמונאַל־ראַטה, וועלכע האָט געזאָלט זיין די העכסטע אויטאָריטעט אין אלעם, וואָס איז געווען נוגע די איינוואוינער פון פּאַריז. און אויב די סעקציאָנען האָבען בעשלאָסען זיך צו אונטערוואַרפען צו א בעשלוס פון א מאַיאָריטעט צווישען זיך זעלבסט אין אלגעמיינע פראגען, האָבען זיי נאָך דערמיט ניט ענטזאגט זיך פון זייערע רעכטע אריינצוטרעטען איינע מיט די אנדערע אין געוויסע פערבינדונגען אָדער פון איבערגעהן פון איין סעקציאָן אין די צווייטע מיט דעם צוועק צו האָבען א ווירקונג אויף די בעשליסע פון זייערע שכנים, און אויף אזא אופן אָנוועגדען אלע מיטלען צו דערגרייכען אן איינשטימיגען בעשלוס.

די „שטענדיגקייט“ פון די גענעראַל־פערזאַמלונגען פון די סעקציאָנען — דאָס מיינט, די מעגליכקייט צו רופען א גענעראַל־פערזאַמלונג, ווען נור די מיטגליעדער פון דער סעקציאָן ווילען עס, און דיסקוטירען דאָרט אלעם — דאָס, האָבען זיי געגלויבט,

וועט ערציהען יעדען בירגער פּאָליטיש, און וועט איהם געבען די מעגליכקייט, ווען נויטיג, אויסצואוועהלען מיט פולען בע־וואוסטזיין די יעניגע, וועמעס איבערגעבענהייט ער וועט האָבען איינגעזעהן, און וועמעס אינטעליגענץ ער וועט האָבען געווירדיגט. דיזע שטענדיגע פערזאמלונג —דיזער אייביג־אָפענער פאָרום— איז דער איינציגער וועג — האָבען זיי געטראַכט — צו פער־זיכערען זיך מיט אן עהרליכער און אינטעליגענטער אדמיני־סטראַציאָן.

ענדליך, ווי דאָס זאָגט אויך פובער, האָט אויך דער מיסטרוי געהאט זיין השפּעה אויף די סעקציאָנען: דער מיסטרוי צו יעדער עקזעקוטיווער מאכט. „דער, וואָס האָט די עקזעקוטיווע מאכט, צוליעב וואָס ער איז אויך דער בעזיצער פון דער געוואלט, מוז נויטווענדיגערווייזע מיסברויכען איהר.“ דאָס איז די מיינונג פון מאָנטעסקיע און רוססאָ — לעגט צו פובער — זי איז אויך מיינע.“

די קראפט, וואָס דיזער שטאנדפּונקט האָט געגעבען דער רעוואָלוציע, קען לייכט פערשטאנען ווערען. זיין ווירקונג איז אָבער געווען נאָך פיעל גרעסער, ווייל דיזער שטאנדפּונקט איז געגאנגען האנד אין האנד מיט א צווייטען, אויף וועלכען אויך פובער ווייזט אָן. „די רעוואָלוציאָנערע בעוועגונג — שרייבט ער — איז פּונקט אזוי שטארק געגען צענטראליזאציאָן, ווי געגען דעם דעספּאָטיזם.“ דאָס פראנצויזישע פאָלק האָט אלזאָ שוין פון דעם סאמע אָנפאנג פון דער רעוואָלוציאָן פערשטאנען, דאָס די גרויסע ארבייט פון ענדיגען אלעס, וואָס איז ארויפגעלעגט געוואָרען אויף איהם, קען ניט אויסגעפיהרט ווערען ניט דורך די קאָנסטיטוציע און ניט דורך אירגענד א צענטראלע מאכט, נור דאָס זי מוז אויסגעפיהרט ווערען פון די לאָקאלע קרעפטען. אום דאָס אויסצופיהרען, מוזען זיי זיין פריי.

פּילייכט האָבען זיי אויך געטראַכט, דאָס די ערקעמפּפונג פון פרייהייט מוז אויפגענומען ווערען גאנץ בעזונדער אין יעדען דאָרף, אין יעדער שטאדט. דאן וואָלט די בעגרענצונג פון דער

קעניגליכער מאכט ממילא שוין געווען א זעהר לייכטע זאך דורכצופיהרען.

די נאציאנאל־פערזאמלונג האט, אהן שום צווייפעל, אנ־געווענדעט אלע מיטלען אבצושוואכען די מאכט פון די דיסטריק־טען, און צו ברענגען זיי אונטער די אויפפאסונג פון א קאמונא־לער רעגיערונג, וועלכע די נאציאנאלע רעפרעזענטאנטען זאלען קענען קאנטראלירען. און דערפאר האט דער מוניציפאלער געזעץ פון דעם 27טען מאי ביז דעם 27טען יוני 1790, אונטערדריקט די דיסטריקטען. די אבזיכט איז געווען קלאר: צו מאכען א סוף צו דיזע מעכטיגע אגיטאציאנס־פלעצער פון דער רעוואלו־ציאן, און דערפאר האט דער נייער געזעץ איינגעפיהרט א נייע צוטהיילונג פון פאריז — אין 48 סעקציאנען — אין וועלכע נור אקטיווע בירגער זאל זיין ערלויבט אנטהייל צו נעהמען אין די אויסוועהלענדע און אדמיניסטראטיווע פערזאמלונגען פון די נייע סעקציאנען.

נאך מעהר, דער געזעץ איז געווען פארזיכטיג גענוג צו בעשטימען די פליכטען פון די סעקציאנען, ערקלערענדיג, דאס אין זייערע פערזאמלונגען זאלען זיי זיך ניט פערנעהמען „מיט קיינע אנדערע געשעפטען, ווי נור מיט די וואהלען און מיט דער אדמיניסטראציאן פון דער בירגערליכער שבועה". אבער דאס טאקע האבען די סעקציאנען ניט געפאלגט, און זיי האבען געהאנדעלט פונקט אזוי, ווי פריהער די דיסטריקטען. נאך אלעמען איז דער מוניציפאלער געזעץ גופא געווען געצוואונגען צו בעווילינען צו די סעקציאנען די אדמיניסטראטיווע רעכטע, וועלכע די דיסטריקטען האבען שוין אליין גענומען פאר זיך. מיר געפינען דארום אונטער דעם נייעם געזעץ די זעלבע זעכ־צעהן קאמיסיאנערען, וועלכע מיר האבען געזעהען אין די דיס־טריקטען — אויסערוועהלט און בעאויפטראגט אויסצופיהרען די טהעטיגקייטען פון פאליציי און ריכטער, און אויך פערטרויט „מיט דער אדמיניסטראציאן פון דעם דעפארטמענט, מיט דער בעשטימונג פון שטייערען אין זייערע דיסטריקטען". נאך מעהר, אויב די גרינדונגס־פערזאמלונג האט אבגעשאפט די

פערמאנענץ — דאָס הייסט, דאָס שטענדיגע רעכט פון די סעק־ציאָנען צו פערזאמלען זיך אָהן א ספּעציעלע איינבערופונג — איז זי אָבער דאָך געווען געצוואונגען אנצוערקענען זייער רעכט אָבצוהאלטען אלגעמיינע פערזאמלונגען אויף דעם פערלאנג פון פינף „אקטיווע“ בירגער.*)

דאָס איז געווען פאָלשטענדיג גענוג, און די בירגער האָבען ניט פערפעהלט זיך צו בענוצען דערמיט. למשל, עס איז פאָר־איבער קוים א מאָנאט, זייט עס איז אינסטאלירט געוואָרען די נייע מוניציפּאל־רעגיערונג, ווען דאנטאָן און באלי זיינען אוועק צו דער נאציאָנאל־פערזאמלונג, אין דעם נאָמען פון דריי־און־פערציג פון די אכט־און־פערציג סעקציאָנען, און האָבען געפאָר־דערט די זאָפאָרטיגע ענטלאסונג פון די מיניסטאָרען און דאָס שטעלען זיי פאר א נאציאָנאלען געריכט.

די סעקציאָנען האָבען ניט געלאָזט זיך רויבען פון קיינע פון זייערע פרייהייטען און רעכטע, און כאָטש לויט דעם געזעץ האָבען זיי ניט געהאט מעהר דיזע רעכטע, דאָך אין דער ווירק־

*) דאַנטאָן האָט גרינדליך פערשטאַנען די נויטווענדיגקייט פון צו שיצען פאַר די סעקציאָנען די אַלע רעכטע, וועלכע זיי האָבען ערקלערט אַלס זייערע אין דעם ערשטען יאהר פון דער רעוואָלוציאָן. און פון דעם שטאַמט עס, וואס „די אַלגעמיינע פיהרונג פאַר די קאָמונע פון פּאַריז“, וועלכע איז אויסגעאַרבייט געוואָרען פון די דעפּוטאַטען פון די סעקציאָנען, טהיילוויז אונטער דעם איינפלוס פון דאַנטאָן, און וועלכע איז אָנגענומען געווארען דעם 7טען אַפּריל 1790 פון פערציג דיסטריקטען, האָט אָבגעשאַפט דעם אַלגעמיינעם קאָמונאַלען ראַטה. זי האט איבערגעלאזען אלע בעשליסע צו די בירגער, פערזאַמעלט אין זייערע סעקציאָנען, און די סעקציאָנען זיינען געבליעבען ביי זייער מאַכט פון „פּערמאַנענץ“. קאָנדאָרסע, וויעדער, אין זיין מוניציפּאַל־פּלאַן, בלייבענדיג געטריי צו דער אידעע פון א רעפּרעזענטאַטיווער רעגיערונג, האָט פערקערפּערט די קאָמונע אין איהר אויסוועררוועהלטען אַלגעמיינעם ראַטה, וועמען ער האָט איבערגעגעבען אַלע רעכטע.

ליבקייט זיינען זיי געבליעבען ביי זיי און האָבען זיי מיט שטאָלץ דעמאָנסטרירט ביי יעדער געלעגענהייט. זייער פּעטיציע צו דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג — ווי דער אמת איז — האָט גאָר ניט געהאַט צו טהון מיט מוניציפּאַלע אַנגעלעגענהייטען, אבער זיי האָבען געהאַנדעלט, האָבען גענומען אַ בעשטימטע שטעלונג, און דאָס איז שוין געוועזען גענוג. אַ חוץ דעם, די סעקציאָנען, צוליעב די פערשיעדענע טהעטיגקייטען, וואָס זיי האָבען גענומען אויף זיך, זיינען געוואָרען פון אַזאַ וויכטיגקייט, דאָס די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג האָט זיך צוגעהערט צו זיי מיט גרויס דרך ארץ.

דאָס זעלבע איז געוועזען מיט דעם פּאַראַגראַף פון דעם מוניציפּאַלען געזעץ פון 1790, וועלכער האָט געגצליך אונטערוואָרפען די מוניציפּאַליטעטען „צו דער אדמיניסטראַציאָן פון דעם דעפּאַרטמענט און דעם דיסטריקט אין אַלץ, וואָס איז נוגע די טהעטיגקייטען, וואָס זיי דאַרפען אויספיהרען דורך די פולמאַכט פון דער אַלגעמיינער אדמיניסטראַציאָן.“ ניט די סעקציאָנען און ניט די קאָמונע פון פּאַריז, און אויך ניט די פּראָווינציעלע קאָמונען האָבען געפאָלגט דיזע בעשטימונג. זיי האָבען עס איינפאַך איגנאָרירט, און זיינען געבליעבען ביי זייער אונאבהענגיגקייט.

רעדענדיג אין אַלגעמיין, האָבען די סעקציאָנען אַלץ מעהר און מעהר גענומען אויף זיך די ראָלע פון צו זיין די מיטעלפּונקטען פון דער רעוואָלוציאָנערער איניציאַטיווע, וועלכע האָט געהערט די דיסטריקטען. און אויב זייער טהעטיגקייט איז אביסעל שוואַך געוואָרען אין דעם משך פון דער רעאַקציאָן, וועלכע פראַנקרייך האָט דורכגעלעבט אין 1790 און אין 1791, זיינען דאָס אָבער נאָך אימער געוועזען די סעקציאָנען, ווי מיר וועלען עס שפּעטער זעהען, וועלכע האָבען אויפגעטרייסעלט פּאַריז אין 1792, און האָבען פּאָרבערייטעט די רעוואָלוציאָנערע קאָמונע פון דעם 10טען אויגוסט.

אַ דאַנק דעם געזעץ פון מאַי 21, 1790, האָט יעדע סעקציאָן געהאַט צו בעשטימען זעכצעהן קאָמיטע־לייט, וועלכע זאָלען בילדען זייערע בירגערליכע קאָמיטעס, און דיזע קאָמיטעס, צו־

ערשט פערטרויט בלויז מיט דער פּאָליציי־פונקציאָן, האָבען קיינ־מאָל ניט אויפגעהערט פאַר די גאַנצע צייט פון דער רעוואָלוציאָן אויסצושפּרייטען זייערע פונקציאָנען אויף יעדע ריכטונג. אזוי, למשל, אין סעפּטעמבער 1790, איז די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג געווען געצוואונגען צו בעוויליגען צו די סעקציאָנען דאָס רעכט, וועלכעס די שטראַסבורגער סעקציאָנען האָבען גענומען שוין פאַר זיך אין 1789, נעמליך: דאָס רעכט צו בעשטימען פריעדענס־ריכטער און זייערע אסיסטענטען, ווי אויך ארביטרירענדע ריכ־טער. און דיעזעס רעכט האָבען די סעקציאָנען פּראַקטיצירט, ביז עס איז אָבגעשאַפט געוואָרען פון דער יאַקאָבינישער רעגיע־רונג, וועלכע איז געגרינדעט געוואָרען דעם 4טען דעצעמבער, 1793.

פון דער אַנדערער זייט, דיזעלבע בירגערליכע קאָמיטעס פון די סעקציאָנען האָבען אויסגעקעמפּפט, צום סוף פון 1790, נאָך א שטאַרקען קאַמפּף, צו קריגען די מאַכט פון אדמיניסטראַציאָן איבער די צדקה־אַנשטאַלטען, ווי אויך דאָס זעהר וויכטיגע רעכט פון אויפפּאַסען און אָרגאַניזירען די צוטהיילונג פון שטיצע, וואָס דאָס האָט זיי געגעבען די מעגליכקייט אויף דעם פּלאַץ פון די צדקה־פאַבריקען פון דעם אַלטען רעזשים איינצופיהרען אונטער־שטיצונגס־ארבייט אונטער דער אויפפּאַסונג פון די סעקציאָנען גופא. אויף אזא אופן האָבען זיי זעהר פיעל דערגרייכט. זיי האָבען מיט דער צייט זיך אונטערנומען צו פערזאָרגען די ארמיי מיט קליידער און שיך, זיי האָבען אָרגאַניזירט פערשיעדענע אינ־דוסטריען, אזוי גוט, דאָס אין 1793 האָט אירגענד א בירגער, וואָס האָט געהאַט זיין וואוינונג אין א געוויסע סעקציאָן, נור בעדאַרפט קומען אין די פאַבריק פון דער סעקציאָן, און ער איז זיכער געווען צו קריגען ארבייט. א גרויסע מעכטיגע אָרגאַני־זאַציאָן האָט זיך שפּעטער ענטוויקעלט פון דיזע ערשטע פּראָבען, אזוי, דאָס אין דעם רעוואָלוציאָנס־יאהר צוויי (1793—1794) האָבען די סעקציאָנען פּרובירט אין גאַנצען איבערצונעהמען דאָס פאַבריצירען, ווי אויך די פערזאָרגונג פון דער ארמיי מיט קליידונג.

„דאָס רעכט אויף ארבייט“, וואָס דאָס פאָלק אין די גרויסע שטעדט האָט געפאָרדערט אין 1848, איז דערפאר געווען בלויז אן עראינערונג אָן דעם, וואָס האָט עקזיסטירט אין דער צייט פון דער גרויסער רעוואָלוציאָן אין פאריז. אָבער אין 93—1792 איז דאָס אָרגאניזירט געוואָרען פון אונטען, ניט פון דער הויך, ווי עס האָבען געוואָלט *) עס זאָל זיין לואי בלאן, ווידאל און אנדערע אויטאָריטעטס־גלויביגע, וועלכע זיינען געזעסען אין דעם לוקסעמ־בורג פון מערץ ביז יוני 1848.

עס איז דאן געווען זאָגאר נאָך עטוואָס בעסערעס ווי דאָס. ניט נור האָבען די סעקציאָנען אין דער צייט פון דער רעוואָלוציע אויפגעפאסט אויף צושטעלונג און פערקויף פון ברויט, בעשטי־מענדיג די מקחים פון זאכען פון דער ערשטער נויטווענדיגקייט, נור זיי האָבען אויך אָנגעפאנגען די קולטיווירונג פון גרויסע לעדיגע שטיקער לאנד פון פאריז, און אויף אזא אופן שטארק פערגרעסערט דעם אגריקולטורעלען פראָדוקט.

דאָס מעג אויסזעהען „א קלייניגקייט“ פאר די יעניגע, וועלכע דענקען בלויז פון קוילען און באריקאדען אין דער צייט פון דער רעוואָלוציאָן, אָבער אָט טאקע דערפאר ווייל זיי זיינען אריין אין די קליינע איינצעלהייטען פון דעם ארבייטערס טעגלי־כען לעבען, האָבען די סעקציאָנען פון פאריז געקראָגען און ענט־וויקעלט זייער פאָליטישע מאכט און זייער רעוואָלוציאָנערע איניציאטיווע.

אָבער מיר דארפען ניט פערכאפען אויף פריהער. לאָמיר אויפנעהמען כסדר דעם שטראָם פון די פאסירונגען. מיר וועלען זיך צוריקקעהרען צו די סעקציאָנען פון פאריז, ווען מיר וועלען קומען צו דערצעהלען די געשיכטע פון דער קאָמונע פון דעם צעהנטען אויגוסט.

---

*) מיר זאָגען געוואָלט, ווייל אין 1848 איז אויסער רייד און דעבאַטען גאָר ניט געטהאָן געוואָרען.

זעקס־און־צוואנציגסטער קאַפּיטעל.

די פערציהונגען אין דער אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע רעכטע.

דאָס פאָלק פערלאַנגט די אָבשאַפונג פון דער פעאָדאַלער סיסטעם. — די ציעלען פון די מיטעל־קלאַסען. — די פאַמעליכדיגע פערפרעמדקייט צווישען די מיטעל־קלאַסען און פאָלק. — די „אַנאַרכיסטען“. — די זשיראָנדיסטען. — די וויכטיגקייט פון דער פעאָדאַלער פראַגע אין דער רעוואָלוציאָן. — דער 4טער אויגוסט, 1789. — די רעאַקציאָנערע פאַרטיי געווינט באָדען. רעכטע פון עהרע און פון פראָפיט. — די דעקרעטען פון דעם 27טען פעברואַר, 1790. — דער פעאָדאַליזם דריקט נאָך אַלץ די בויערען. — די צרות פון די בויערען.

מיט דעם גאַנג פון דער רעוואָלוציאָן ווערען אַלץ דייטליכער און דייטליכער די צוויי שטרעמונגען — די פאָלקס־שטרעמונג און די מיטעלקלאַס־שטרעמונג, — פון וועלכע מיר האָבען גערעדט אין אָנפאַנג. בעזאָנדערס ווערט עס בולט אין די עקאָנאָמישע אַנגעלעגענהייטען.

דאָס פאָלק האָט געשטרעבט צו מאַכען אַ סוף צו דער פעאָדאַל־סיסטעם, און האָט מיט זיין גאַנצען פייער געוואונשען גלייכהייט, ווי אויך פרייהייט. דערפאַר, זעהענדיג, ווי עס פערציהט זיך זאָגאַר דער קאַמפף געגען קעניג און די פריסטער, האָט ער פערלאָרען די געדולד און האָט פרובירט צו ברענגען די רעוואָלוציאָן צו איהר לאָגישער ענטוויקלונג. ער האָט פאָראויסגעזעהען, אַז די רעוואָלוציאָנערע בעגייסטערונג וועט אין

א קורצער ווײַלע זיך אויסוועפּען און ער האָט דערפאַר גע־שטרעבט, אַז שוין קיינמאָל, קיינמאָל זאָל ניט זיין מעגליך דאָס צוריקקומען פון דעם קעניגליכען דעספּאָטיזם און די געוועלטיגונג פון די רייכע און די פּריסטער. און אָט אויס דיזען גרונד האָט דאָס פאָלק געוואונשען — ווענינגסטענס אין פיעלע טהיילען פון פראַנקרייך — צוריקצוקריגען דעם בעזיץ פון לאַנד, וואָס איז אוועקגערויבט געוואָרען פון די דאָרף געמיינדען, און האָט גע־פאָדערט לאַנד־געזעצע, וועלכע זאָלען מאַכען מעגליך פאַר יע־דען איינעם צו בעאַרבייטען דאָס לאַנד, ווען ער וויל עס נור, און געזעצע, וועלכע זאָלען אוועקשטעלען רייך און אָרעם אויף א גלייכען פוס בנוגע זייערע רעכטע, אלס בירגער.

דאָס פאָלק האָט רעוואָלטירט, ווען ער איז געווען געצוואונ־גען צו צאָהלען מעשר, און ער האָט זיך אליין געמאַכט פאַר דעם בעל־הבית פון די שטאָדט־רעגיערונגען, אום צו קענען קעמפּפען געגען די פּריסטער און לענדלאָרדס. אין קורצען, דאָס פאָלק האָט פעסטגעהאַלטען די רעוואָלוציאָנערע פערהעלטניסע אין דעם גרעסערען טהייל פון פראַנקרייך, וועהרענד אין פּאַריז האָט ער גאַנץ שטאַרק אויפגעפּאַסט אויף די געזעצמאַכער פון דעם זעהר גינסטיגען פּונקט פון די גאַלערעען אין דער פערזאַמלונג און אין זיינע קלובס און מיטינגען פון די סעקציאָנען. ענדליך, ווען עס איז געוואָרען נויטיג צו דערלאַנגען א שווערען קלאַפּ דעם קע־ניגטהום, האָט דאָס פאָלק אָרגאַניזירט דעם אויפשטאַנד און האָט געקעמפּפט מיט וואַפען אין די הענד דעם 14טען יולי, 1789, און דעם 10טען אויגוסט, 1792.

די מיטעל־קלאַסען פון זייער זייט האָבען געאַרבייט מיט זייער גאַנצען כח פאַר די פאָלשטענדיגע „מאַכט־פערכאַפּונג“ — די פּראַזע, וועלכע, ווי מען זעהט, שטאַמט פון יענער צייט. וואָס מעהר עס האָט זיך צוברעקעלט די מאַכט פון קעניג און הויף, ביז זי איז געוואָרען אַלגעמיין פעראַכטעט, דאָס מעהר האָבען די מיטעל־קלאַסען ענטוויקעלט זייער אייגענע מאַכט. זיי האָבען אָנגענומען א פעסטע שטעלונג אין די פּראָווינצען,

און אין דער זעלבער צייט האָבען זיי זיך אונטערגעאיילט פעסטצוגרינדען זייער איצטיגע און צוקינפטיגע עשירות.

אויב אין געוויסע געגענדען איז א גרעסערער טהייל פון די קאָנפיסקירטע רייכטהימער פון די „עמיגראַנטען“ און די פריסטער איבערגעגאַנגען אין קליינע חלקים אין די הענד פון די אָרימע, ווי מען קען עס אויסגעפינען פון די אויספאָרשונגען פון לוטשיצקי, איז אָבער אין אנדערע געגענדען געווען גאָר־ניט אזוי. דאָרט האָט א גרויסער טהייל פון די קאָנפיסקירטע אייגענטהימער געדיענט דער בערייכערונג פון די מיטעל־קלאַ־סען, וועהרענד אלערליי פינאַנץ־ספעקולאַציאָנען האָבען גע־דיענט אלס די פונדאַמענטען פון גאָר פיעלע גרויסע פערמע־גענס צווישען דעם דריטען שטאַנד.

אָבער, וואָס די געבילדעטע מיטעל־קלאַסען האָבען בעזאָנ־דערס געהאַט אין זינען — נעהמענדיג פאַר זיך אלס מוסטער די רעוואָלוציאָן אין ענגלאַנד פון 1648 — איז געווען, אז איצט איז די צייט זיי זאָלען פערכאַפּען די רעגיערונג פון פראַנקרייך, און דאָס דער קלאַס, וואָס וועט רעגירען, וועט אויך האָבען דעם גאַנצען רייכטהום, און נאָך מעהר דערפאַר, ווייל די ספערע פון טהעטיגקייט פון שטאַאט האָט געדאַרפט שטאַרק זיך אויסברייטען צוליעב די בילדונג פון א גרויסער שטענדיגער אַרמעע, און צוליעב די רעאָרגאַניזירונג פון דער עפענטליכער ערציהונג, פון דער גערעכטיגקייטס־סיסטעם, דער ארויפלעגונג פון שטייערען, און אלעס אנדערע. דאָס, האָט מען געזעהען קלאָר, איז געקומען נאָך דער רעוואָלוציאָן אין ענגלאַנד.

מען קען דארום לייכט בעגרייפען, דאָס צווישען די מי־טעל־קלאַסען און דעם פאָלק איז געוואָרען דער אָבגרונד אלץ ברייטער — יענע מיטעל־קלאַסען, וועלכע האָבען געוואונשען די רעוואָלוציאָן און האָבען צוגערעדט דאָס פאָלק אנטהייל צו נעה־מען אין איהר, אזוי לאַנג, ווי זיי האָבען ניט געפיהלט דאָס, „די פערכאַפּונג פון דער מאַכט“ איז שוין אויסגעפיהרט פאַר זייער פאָרטהייל, און יענעם פאָלק, וועלכעס האָט געזעהען אין דער

רעוואָלוציאָן דעם מיטעל צו בעפרייען זיך פון דעם דאָפּעלטען יאָך פון אָרעמקייט און פּאָליטישער מאַכטלאָזיגקייט.

אויף איין זייט זיינען געשטאַנען די יעניגע, וועמען די „אָרדנונגס־מענשען“ פון יענער צייט און די „שטאַאַטס־מענשען“ האָבען אָנגערופען מיט'ן נאָמען „אַנאַרכיסטען“. צו דיזע זיינען אויך צוגעשטאַנען אַ געוויסע צאָהל מענשען פון די מיטעלע קלאַסען — מאַנכע מיטגליעדער פון דעם קלוב פון די קאָרדעליערס און וועניגע פון דעם קלוב פון די יאַקאָבינער. אויף דער אַנדערער זייט זיינען געשטאַנען די זאָגענאַנטע שטאַאַטס־מענשען, אָדער, ווי מען האָט זיי יעמאָלט גערופען, „די פערטהיידיגער פון אייגענטהום“, און זיי האָבען געפונען דעם אויסדרוק פון זייערע געדאַנקען און שטרעבונגען אין דער פּאָליטישער פּאַרטיי פון די יעניגע, וועלכע מען האָט שפּעטער גערופען מיט דעם נאָמען „די זשיראָנדיסטען“; דאָס הייסט, צווישען יענע פּאָליטיקער, וועלכע האָבען זיך גרופּפּירט אין 1792 ארום בריססאָ און דעם מיניסטער ראָלאָן.

מיר האָבען שוין דערצעהלט אין דעם פופצעהנטען קאַפּיטעל, ווי עס האָט איינגעשרומפּפּט די כלומר'שטדיגע אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע רעכטע אין דער נאַכט פון דעם 4טען אויגוסט דורך די דעקרעטען, וועלכע די פערזאַמלונג האָט אָנגענומען פון דעם 5טען ביז דעם 11טען אויגוסט, און איצט זעהען מיר, ווי ווייטער עס האָט זיך ענטוויקעלט די געזעצגעבונג איבער דיזען ענין אין די יאָהרען 1790־1791.

אָבער אזוי ווי דיזע פראַגע פון פעאָדאַלע רעכטע איז די סאַמע וויכטיגסטע אין דער גאַנצער רעוואָלוציאָן, און אזוי ווי זי איז פערבליבען אונגעלייזט ביז 1793, נאָך דעם ערשט, ווי די הויפּט־אָנפיהרער פון די זשיראָנדיסטען זיינען אויסגעשלאָסען געוואָרען פון דער קאָנווענשאָן, וועל איך, זאָגאַר אויף דער ריזיקע צו ווידערהאָלען מאַנכעס, וואָס איך האָב שוין געזאָגט, נאָך אַ מאָל מאַכען אַ סך הכל פון דער געזעצגעבונג פון דעם מאָנאַט אויגוסט פון 1789, איידער איך וועל בעריהרען דאָס, וואָס עס איז געטהאָן געוואָרען אין די פאָלגענדע צוויי יאָהר.

דאָס איז נאָך מעהר נויטווענדיג, ווייל איבער דיזען געגענשטאַנד הערשט לײדער אַ גרויסע מחות־צומישעניש, האָטש די אָבשאַ־פונג פון די סאָציאַלע רעכטע איז געווען די הויפּט־ארבייט פון דער גרויסער רעוואָלוציאָן. איבער דיזע פראגע זיינען די הויפּט־שטרייטיגקייטען געפיהרט געוואָרען, סיי אין דעם פּראָווינציעלען פראַנקרייך און סיי אין דער פערזאמלונג, און פון אַלץ, וואָס די רעוואָלוציאָן האָט אויפגעטהאָן, איז עס די אָבשאַ־פונג פון דיזע פעאָדאַלע רעכטע, וועלכע האָט אם בעסטען איי־בערלעבט אַלערליי פּאָליטישע שיקזאַלען, וועלכע פראַנקרייך האָט דורכגעמאַכט אין דעם משך פון דעם 19־טען יאהרהונ־דערט.

ווען דער אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע רעכטע, האָבען זיכער ניט אָנגעהויבען צו טראַכטען די יעניגע, וועלכע האָבען גערופען צו אַ סאָציאַלער בענייאונג פאר 1789. אַלעס, וואָס זיי האָבען בעצוועקט, איז געווען צו בעזייטיגען דעם מיסברויך, וואָס איז געטריבען געוואָרען מיט דיזע רעכטע. מאַנכע רע־פאָרמער האָבען זאָגאַר שטאַרק געצווייפעלט, אויב עס וועט מעגליך זיין צו „פערשמעלערען די פריצישע פּריווילעגיעס“, ווי נעקער האָט געזאָגט. עס איז געווען די רעוואָלוציאָן, וועלכע האָט אוועקגעשטעלט די פראגע פון דער גענצליכער אָבשאַפונג פון דיזע רעכטע.

„אַלערליי אייגענטהום, אָהן אן אויסנאַהם, וועט אימער ווערען געאַכטעט,“ האָבען זיי געמאַכט זאָגען דעם קעניג ביי דער ערעפנונג פון די גענעראַל־שטאַאטען. און עס איז נאָך צוגעגעבען געוואָרען, דאָס „זיין מאַיעסטעט“ פערשטעהט אונ־טער דעם וואָרט „אייגענטהום“ די פעאָדאַלע און פּריצישע מעשר, טעקסעס, רענטס, רעכטע און, אין אַלגעמיין גערעדט, אַלע פּריווילעגיעס און רעכטע, רעכטע פון עהרע אָדער פּראָפיט, וואָס געהען צוזאַמען מיט דעם אייגענטהום, מיט די מאַיאָנט־קעס, וואָס געהערען צו אירגענד אַ מענשען.“

קיינער פון די צוקינפטיגע רעוואָלוציאָנערען האָט דאַן ניט

פּראָטעסטירט געגען דיזע אויסטייטשונג פון די רעכטע פון די לאָרדען און לאנד־אייגענטהימער אין אלגעמיין.

„אָבער“ — זאָגט דאללאָז — דער וואויל־בעקאנטער פּער־פאסער פון דעם „רעפּערטואר פון יוריספּרודענץ“, וועמען קיינער וועט זיכער ניט בעשולדיגען אין רעוואלוציאָנערע איבערטרייבונג — די מענשען אויף דעם לאנד האָבען אנדערש פערשטאַנען די פּריוויהייטען, וועלכע מען האָט זיי צוגעזאָגט. איבעראל האָבען זיך די דערפער ערהויבען צום אויפשטאנד. די שלעסער זיינען פערברענט געוואָרען, און די ארכיוון אין די פּלעצער, וואו די חשבונות פון די פעאָדאלע אָבצאָהלונגען זיינען געווען, זיינען פערניכטעט געוואָרען; און אין א גרויסער צאָהל פּלעצער האָבען די לענדלאָרדס געגעבען זייער אונטערשריפט אויף דאָקומענטען, אין וועלכע זיי ענטזאגען זיך פון זייערע רעכטע.“

אָט דאן, אלזאָ, ביי דעם פלאקער פון די ברענענדע שלעסער און וועהרענד דעם אויפשטאנד פון די בויערן, וועלכער האָט געסטראשעט צו ווערען אַלץ גרעסער און גרעסער, האָט שטאטגעפונען די זיצונג פון דעם 4טען אויגוסט, 1789.

ווי מיר האָבען געזעהען, האָט די נאציאָנאל־פערזאמלונג אָבגעשטימט אין יענער נאכט אַן ערקלערונג פון פּרינציפּען, פון וועלכע דער ערשטער זאץ האָט געלויטעט, אז „די נאציאָנאל־פערזאמלונג שאפט אָב פּאָלשטענדיג די פעאָדאלע סיסטעם.“

דער איינדרוק, וועלכען דיזע ווערטער האָבען געמאכט, איז געווען אונגעהויער. זיי האָבען אויפגעטרייסעלט גאַנץ פראנקרייך און אייראָפּא. די זיצונג פון יענער נאכט איז כאראקטערי־זירט געוואָרען, אלס „די סט. בארטאָלאָמעי פון אייגענטהום“. אָבער באלד אויף מאָרגען, ווי מיר האָבען עס געזעהען, האָט די פּערזאמלונג געענדערט איהר מיינונג. דורך א רייהע פון דע־קרעטען, אָדער ריכטער, פון רעזאָלוציאָנען, וואָס זיינען דורכ־געגאנגען אויגוסט דעם 5טען, 6טען, 8טען, 10טען און 11טען, האָט זי צוריק אויפגעבויט און אוועקגעשטעלט אונטער דעם שוץ פון דער קאָנסטיטוציע אלעס, וואָס איז געווען דער סאמע עיקר אין די פעאָדאלע רעכטע. ענטזאגענדיג זיך, מיט געוויסע

אויסנאַהמען, פון די פערזענליכע דיענסטע, וואָס עס האָט זיי געקומט, האָבען די לאָרדען געהיט דאָס שטאַרקער די יעניגע רעכטע, וועלכע זיינען געווען פּונקט אַזוי משונה׳דיג, וועלכע האָבען געקאָנט אויף דעם לייכטעסטען אופן אויסגעטייטשט ווערען, אַלס רענט, וואָס קומט דעם פּריץ פאַר דעם געברויך פון זיין לאַנד — די ווירקליכע רעכטע, ווי די געזעץ־מאַכער האָבען דאַן ערקלערט. דיזע זיינען געווען ניט בלויז רענט פאַר דעם לאַנד־אייגענטהום, נור אויך אַ גרויסע צאָהל פערשיעדענע אָבצאָהלונגען, אין געלד, אָדער אין ארבייט, לויט נאָך דעם פּלאַן, וואָס איז בעשלאָסען געוואָרען, ווען די פּאַנטשיזנע איז אָבגעשאַפט געוואָרען, און וואָס איז דאַרום פון דאַן אָן געגאַנגען צוזאַמען מיט דעם בעזיץ פון לאַנד. אַלע דיזע „פליכטען“ זיינען געווען איינגעטראָגען אין די ביכער, אָדער „טעררירערס“, ווי מען האָט זיי דאַן גערופען, און זייט דאַן זיינען דיזע רעכטע בעוויליגט אָדער פערקויפט געוואָרען צו דריטע פּאַרטיעס.

קורץ און גוט, אַלעס, וואָס איז געווען פון אירגענד אַ געלד־ווערטה אין די פעאָדאַלע רעכטע, איז אין גאַנצען פערבליבען. די בויערען האָבען נור געהאַט זייער רעכט זיך אויסצוקויפען פון דיזע אָבצאָהלונגען, אויב זיי זאָלען אמאָל קומען צו אַן איינפערשטענדניס מיט זייערע לענדלאָרדס וועגען זייער אויסקויף־פּרייז. די פערזאַמלונג איז געווען גענוג פאָרזיכטיג ניט צו בעשטימען ניט די צייט, ווען דער אויסקויף מוז שטאַטפינדען, און ניט, ווי הויך עס זאָל זיין דער אויסקויף־פּרייז.

אין דער אמת׳ען, אַ חוץ דעם, וואָס די אידעע פון דעם פעאָדאַלען אייגענטהום איז אויפגעטרייסעלט געוואָרען דורך דעם ערשטען זאַץ פון די רעזאָלוציאָנען פון אויגוסט דעם 5טען ביז צום 11טען, איז אַלעס, וואָס האָט געהאַט צו טהאָן מיט אָבצאָהלונגען פאַר דעם געברויך פון לאַנד, געבליבען פּונקט ווי געווען, און די שטאָדט־רעגיערונגען האָבען געקראָגען אַ בעפעהל צו „ברענגען די בויערען צום פערשטאַנד“, אויב זיי זאָלען זיך ענטזאָגען צו צאָהלען. מיר האָבען געזעהן מיט וועל־

כער רציחה מאַנכע פון דיזע מוניציפּאַלע רעגיערונגען האָבען אויסגעפיהרט דיזען בעפעהל.*)

ווייטער האָבען מיר געזעהען אין דעם נאָטיץ, געשריבען פון מיין פריינד גיליאָם (זעה קאַפּיטעל 18), דאָס די פערזאַמלונג, ערקלערענדיג אין איינעם פון איהרע אַקטען פון אויגוסט, 1789, דאָס דיזע זיינען געוועזען בלויז „רעזאָלוציאָנען“, איז עס געוועזען דערפאַר, ווייל אַלס רעזאָלוציאָנען האָבען זיי ניט געפאָדערט צו האָבען דעם קעניג׳ס הסכמה. אָבער צו גלייכער צייט

---

*) דיזע פאַקטען, וועלכע זיינען פאַלשטענדיג אין ווידערשפּרוך צו די גרויסע שבחים, וועלכע פיעלע געשיכטע־שרייבער גיסען אויס אויף די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, האָב איך צוערשט פערעפענטליכט אין אַן אַרטיקעל צום יאָהרצייט פון דער גרויסער רעוואָלוציאָן אין דעם זשורנאַל „ניינטינטה סענטשורי“, יוני, 1889, און שפּעטער אין אַ רייהע אַרטיקלען אין „לאַ רעוואָלט“ פון 1892 און 1893, און וואָס איז נאַכהער אַרויסגעגעבען געוואָרען אין אַ פּאַמפלעט אונטער דעם נאָמען „לאַ גראַנד רעוואָלוסיאָן פראַנסע, 1804-1879“. די פאָרשונגס־אַרבייט פון מ. פה. סאַנאַק (די ציווילע געזעצגעבונג פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציאָן, 1804-1789) האָט בעשטעטיגט דיזען שטאַנדפּונקט מיינעם. נאָך אַלעמען, איז עס ניט געוועזען די רעדע פון אַ מעהר ריכטיגער פערטייטשונג פון די פאַקטען, נור טאַקי פון די פאַקטען גופא. און אום צו איבערצייגען זיך אין דעם, דאַרף איינער בלויז אַ בליק טהאָן אויף אירגענד אַ זאַמלונג פון די געזעצע פון דעם פראַנצויזישען שטאַאַט, ווי, למשל, אין דעם גוט־בעקאַנטען „רעפּערטואַר פון יוריספּרודענץ“. דאָרט האָבען מיר אָדער פאָלשטענדיג אָדער אין אַ ריכטיגען סך הכל אַלע געזעצע מכח לאַנד־אייגענטהום, סיי פּריוואַטע און סיי קאָמונאַלע, וועלכע מען קען ניט געפינען אין די געשיכטען פון דער רעוואָלוציאָן. פון דיזען קוואַל האָב איך געשעפּט, און דורך דעם שטודיום פון דעם טעקסט פון דיזע געזעצע בין איך ערשט געקומען צו פערשטעהן די ווירקליכע בעדייטונג פון דער גרויסער פראַנצויזישער רעוואָלוציאָן און איהרע אינערליכע קעמפּפע.

איז פון די אקטען אוועקגענומען געוואָרען דער חאראקטער פון געזעץ, אזוי לאנג, ווי אלע זייערע בעשטימונגען זיינען ניט פערפאסט געוואָרען אין דער פאָרמע פון קאָנסטיטוציאָנעלע דעקרעטען. זיי האָבען ניט געהאט קיין פערפליכטענדען חאַראקטער; געזעצליך אלזאָ, איז גאָר ניט געטהאָן געוואָרען.

אָבער, ווי די מעשה איז, האָבען זאָגאר דיזע רעזאָלוציאָנען אויסגעזעהען דעם קעניג און די פריצים צו זיין צו ראדיקאל. דער קעניג האָט פּרובירט געווינען צייט, און האָט זיי דערפאר ניט „פערעפענטליכט", און דעם 18טען סעפּטעמבער האָט ער זיך נאָך אלץ געווענדעט צו דער פערזאמלונג מיט זיינע טענות געגען זיי, פערלאנגענדיג פון דער פערזאמלונג זיך עס נאָך אַמאָל צו איבערלייגען. ער האָט ערשט בעשלאָסען זייער פערעפענטליכונג דעם 6טען אָקטאָבער, נאָכדעם, ווי די פרויען האָבען איהם געבראכט צוריק אין פאריז און האָבען איהם אוועקגעשטעלט אונטער דער השגחה פון פאָלק. אָבער דאן איז עס שוין געווען די פערזאמלונג, וואָס האָט ניט געוואָלט מעהר רעדען וועגען דעם. זיי האָבען ערשט בעשלאָסען צו פערעפענטליכען די רעזאָלוציאָנען דעם 3טען נאָוועמבער, 1789, ווען זיי האָבען זיי געשיקט צו די פּארלאמענטען (געריכטס־הייזער) פון די פּראָווינצען; אזוי, דאָס אין דער ווירקליכקייט זיינען דיזע רעזאָלוציאָנען פון דעם פינפטען און עלפטען אויגוסט קיין מאָל ניט פערעפענטליכט געוואָרען.

אונטער אזעלכע פערהעלטניסע האָט דער בויערן־אויפשטאנד געמוזט ווייטער אָנגעהן, און אזוי איז עס טאקע געווען. דער רעפּאָרט פון דער פעאָדאלער קאָמיטע, געמאכט פון דעם פּריעסט גרעגאָאר אין פעברואר, 1790, האָט בעשטעטיגט, דאָס דער בויערן־אויפשטאנד געהט נאָך אימער אָן און דאָס ער איז געוואָרען נאָך שטארקער זייט דעם מאָנאט יאנואר. ער האָט זיך פערשפּרייט פון איסט צו וועסט צו.

אָבער אין פאריז האָט די רעאקציאָנערע פּארטיי געוואונען גאָר פיעל באָדען זייט דעם 6טען אָקטאָבער. דערפאר, ווען די נאציאָנאלע פערזאמלונג האָט זיך גענומען צו דיסקוטירען די

פעאָדאלע רעכטע נאָך גרעגאָאר׳ס רעפּאָרט, האָט זי פערפאַסט געזעצע אין א שטארק רעאַקציאָנערען גייסט. ווי די ריכטיג־קייט איז, האָבען די דעקרעטען, וועלכע זיינען ארויסגעלאָזען געוואָרען פון פעברואַר דעם 28טען ביז מערץ דעם 5טען און יוני דעם 18טען, 1790, געפיהרט דערצו, דאָס די פעאָדאלע רעכטע זיינען צוריק אויפגעריכט געוואָרען אין אלץ, וואָס איז געוועזן פון אירגענד א וויכטיגקייט.

דאָס, ווי מען קען עס זעהען פון די דאָקומענטען פון יענער צייט, איז געוועזן אויך די מיינונג פון די יעניגע, וועלכע האָבען ווירקליך געוואונשען צו זעהען דעם פעאָדאליזם אָבגעשאַפט. זיי האָבען כאַראַקטעריזירט די דעקרעטען פון 1790, אַלס אַזעלכע, וועלכע האָבען צוריק אויפגעבויט דעם פעאָדאליזם.

פריהער פון אלץ איז אויפגעהאַלטען און פעסטגעשטעלט געוואָרען דער אונטערשיעד צווישען די עהרען־רעכטע, וועלכע זיינען אָבגעשאַפט געוואָרען אָהן א געלד־אויסקויף, און די פּראָפּיט־רעכטע, וועלכע די בויערען האָבען געמוזט אויסקויפען. און וואָס איז געוועזן נאָך ערגער, מאַנכע פערזענליכע פעאָדאלע רעכטע, וועלכע זיינען אריינגענומען געוואָרען אין דעם קלאַס פון די פּראָפּיט־רעכטע, זיינען איצט פאָלשטענדיג צוזאַמענגעשמאָלצען געוואָרען מיט די איינפּאַכע רענט און די אָבצאָהלונגען פון לאַנד. מאַנכע רעכטע דערפאַר, ווייל זיי זיינען געוועזן איינפּאַכע געוואַלד־אַקטען, אָדער רעשט־לאַך פון לייב־אייגענשאַפט, און וועלכע האָבען בעדאַרפט ווערען אָבגעשאַפט צוליעב זייער אָבשטאַמונג, זיינען איצט אָוועקגע־שטעלט געוואָרען אויף א גלייכען פוס מיט די צאָהלונגען, וועלכע זיינען געוועזן, לויט יענער צייט, מעהר אָדער וועניגער בערעכטיגט.

פאַר דאָס ניט־בעצאָהלען פון דיזע שולדען האָט דער לאָרד, האָטש ער האָט שוין פערלאָרען דאָס רעכט פון „דער פעאָדאלער פערכאַפּונג“, געקאָנט אויסאיבען אלערליי צוואַנג, אין איינ־קלאַנג מיט דעם געזעץ. דער פאָלגענדער געזעץ־פּאַראַגראַף

בעשטעטיגט עס: „די פעאָדאַלע אָבצאָהלונגען און טעקסעס צוזאַמען מיט אַלע מסחרים, רענטס און רעכטע, וואָס זיינען פון זייער נאַטור אויסלייזבאַר, זאָלען זיין אונטערוואָרפען, ביז זייער אויסקויף, צו די פיהרונגען, וואָס די פערשיעדענע געזעצע און מנהגים פון דעם קעניגרייך האָבען פעסטגעשטעלט.“

די גרינדונגס־פערזאַמלונג איז נאָך ווייטער געגאַנגען. אין דער זיצונג פון דעם 27טען פעברואר, אָנשליסענדיג זיך צו דער מיינונג פון מערלין, האָט זי פעסטגעשטעלט אין אַ גרויסער צאָהל פון פעלע די רעכטע פון לייב־אייגענשאַפט און דער „טוידטער האַנד“. עס איז בעשלאָסען געוואָרען, דאָס „די לאַנד־רעכטע, וועלכע, פריהער געהאַלטען פון דער טוידטער האַנד, זיינען אומגעוואַנדעלט געוואָרען אין פערנעהמען דאָס לאַנד אויף דעם תנאי פון אַ יעהרליכען רענט, שטעלען מיט זיך ניט פאָר די טוידטע האַנד, און זיי דאַרפען דאַרום אויפגעהאַל־טען ווערען.“

אויף אַזוי פיעל האָבען די מיטעל־קלאַסען זיך געהאַלטען פעסט אָן דיזער ירושה פון לייב־אייגענשאַפט, דאָס דער פיער־טער פאַראַגראַף פון דעם 3טען קאַפּיטעל פון דעם נייעם געזעץ בעשטימט, דאָס „אויב די טוידטע האַנד, אַ ווירקליכע אָדער געמישטע, איז אומגעוואַנדעלט געוואָרען זייט דער בעפרייאונג אין אָבצאָהלונגען אויפ'ן לאַנד, דאַן מוזען די אַלע טעקסעס ווייטער געצאָהלט ווערען.“

אַלעס צוזאַמען, ווען מען לייענט די דיסקוסיאָן אין דער פערזאַמלונג איבער די פעאָדאַלע רעכטע, מוז מען זיך שטעלען די פראַגע: צו דאָס איז טאַקי ווירקליך געוועזען אין מערץ, 1790, נאָך דעם שטורץ פון דער באַסטילע און נאָך אויגוסט דעם 4טען, אָדער אפשר גאָר ביים אָנפאַנג פון דער הערשאַפט פון לואי דעם 16טען, אין דעם יאָהר 1775?

אַזוי האָט מען דעם ערשטען מערץ, 1790, אָבגעשאַפט געוויסע פעאָדאַלע רעכטע, ווי, למשל, „דאָס פיטערען פון די הינד“, „דאָס האַלטען פון דער וואַכע“, אָדער „דעם קויף און פערקויף דורך די לייב־אייגענע“. איינער וואָלט געמעגט גלויב־

בען, אז דיזע רעכטע זיינען שוין געוועזן אָבגעשאַפט, און אָהן אַן אויסקויף־פּרייז, דעם 4טען אויגוסט, 1789. אָבער דאָס איז אין דער ווירקליכקייט גאָר ניט געוועזן דער פאַל. געזעצליך האָט דער בויער אין 1790 אין פיעלע טהיילען פון פראַנקרייך ניט געטאָרט קויפען אַ בהמה אָדער פערקויפען זיינע ווייצען, ניט געבענדיג דערפאַר אַ געוויסען אָבצאָהל צו זיין פּריץ. ער האָט זאָגאַר ניט געטאָרט פערקויפען זיין קאָרן איידער דער פּריץ האָט פערקויפט זיינעם און האָט פראָפיטירט פון די הויכע מקחים, וואָס האָבען געהערשט, איידער קאָרן איז אויסגעדראָשען געוואָרען.

נון אָבער וואָלט איינער געמעגט גלויבען, דאָס ענדליך זיינען דיזע רעכטע אָבגעשאַפט געוואָרען דעם ערשטען מערץ, ווי אויך די אָבצאָהלונגען, וואָס זיינען ארויפגעלייגט געוואָרען פון דעם פּריץ פאַר דעם געמיינשאַפטליכען אויוועזן אָדער ווייןפּרעס. אָבער דאָס וואָלט געוועזן אַ צו־איבעראיילטע מיינונג. זיי זיינען טאַקי אָבגעשאַפט געוואָרען, אָבער מיט דער אויסנאַהמע פון יענע פעלע, וואו זיי זיינען אין די פריהעריגע צייטען געוועזן דער געגענשטאַנד פון אַ געשריבענעם קאָנטראַקט צווישען דעם פּריץ און דער בויערן־געמיינדע, אָדער ווען זיי זיינען בעטראַכט געוואָרען אַלס בעצאָהלט אין אויסבייט פאַר אירגענד וועלכע הנחה.

צאָהל, בויער! האַלט אין איין צאָהלען! און מאַך עס שנעל, ווייל באַלד קומט דער געריכט מיט זיינע געזעצע, און דו וועסט דאַן ערגער מאַכען!

דאָס שיינט צו זיין שווער גלויבליך, אָבער עס איז פּאָרט אַזוי געוועזן. אָט איז דער טעקסט פון דעם 2טען פּאַראַגראַף פון דריטען קאַפּיטעל פון די נייע פעאָדאַלע געזעצע. ער איז אַ ביסעל לאַנג, אָבער ער פערדיענט דאָ אָנגעפיהרט צו ווערען, ווייל ער לאָזט אונז זעהען, וואָס פאַר אַ שקלאַפעריי עס האָט נאָך איבערגעלאָזען דער פעאָדאַלער געזעץ פון דעם 24טען פעברואַר ביז מערץ דעם 15טען, 1790, וועלכער האָט ארונטערגעדריקט דעם בויער.

„2טער פאראגראף. און עס ווערען אָנגענומען אלס אויס־לייזבאר, סיידען עס זיינען דאָ בעווייזע דאגעגען (וואָס מיינט, אז זיי „זאָלען געצאָהלט ווערען פון דעם בויער, ביז ער וועט זיי אויסלייזען") (1) אלע פריצישע יעהרליכע אָבצאָהלונגען אין געלד, קאָרן, געפליגעל, נאהרונג־שטאָף פון אלע סאָרטען, און פרוכט פון דער ערד געצאָהלט אונטער דער הערשאפט פון גרונד־רענט, איבער־רענט, פעאָדאלע רענט, הערךען־רענט, ירושה־רענט, און נאָך אזעלכע אנדערע רענטען, וועלכע עס קומען דעם בעזיצער פון א שטיק לאנד אזוי לאנג ווי ער איז דער אייגענ־טהימער, און האָט דאָס רעכט אָנצוהאלטען זיין בעזיץ.

„(2) אלע צופעליגע אָבצאָהלונגען וועלכע געהן אונטער די נעמען, ווי פינפטעל, פינפטעל פון פינפטעל, דרייצעהנטעל, קויפצינז, דרייצענגארבען, קויפצינז, געריכטצינז, אָדער איר־גענד וועלכע אנדערע נעמען אויף דעם גרונד פון פאָרקומענדע ענדערונגען אין דעם אייגענטהום אָדער בעזיץ פון א שטיק לאנד, מוזען געדעקט ווערען.

„(3) די אָבצאָהלונגען, וועלכע מען איז שולדיג אונטער פערשיעדענע נעמען ביי דעם בייטען זיך פון די פריהערדיגע בע־זיצער."

פון דער אנדערער זייט האָט די פערזאמלונג, דעם 9טען מערץ, אונטערדריקט פערשיעדענע רעכטע פון אָבצאָהלונג אויף דער גאס, קאנאלען, וועלכע זיינען געווען ארויפגעלייגט אויף די בויערען פון די פריצים. אָבער גלייך נאָך דעם זיינען זיי געווען פאָרזיכטיג צוצוגעבען פאָלגענדען פאראגראף:

„מען דארף אָבער ניט מיינען, אז די נאציאָנאל־פערזאמ־לונג שליסט איין, וואָס אנבעלאנגט די געגענווארט, אין די אונ־טערדריקונג, ערקלערט פון דעם פריהעריגען פאראגראף, די אווי־טאָריזירטע טויער־אָבצאָהל... און אזוי ווייטער און די אָבצאָה־לונגען וואָס זיינען דערמאָנט אין דעם אָנגעגעבענעם פארא־גראף, וועלכע קען זיין זיינען ערוואָרבען געוואָרען, אלס אויס־קויף־געלד."

דאָס האָט געמיינט, דאָס פיעלע פון די פריצים האָבען פער־

קויפט אָדער פער׳משכנ׳ט געוויסע רעכטע זייערע; אָדער אין פעללע פון ירושה, ווען דער עלטסטער זוהן איז געווען דער יורש פון דעם גאַנצען פערמעגען אָדער שלאָס, און די אַנדערע, ווי די טעכטער למשל, האָבען געקראָגען אַלס בעלוינונג געוויסע רעכטע פון די אָבצאָהלונגען ביי די ראַגאַטקעס, ביי די קאַנאַלען אָדער בריקען. אין דיזע פעללע, אַלזאָ, זיינען די אַלע רעכטע פערבליבען, חאָטש זיי זיינען אַנערקענט געוואָרען אַלס אונגערעכט, ווייל אויף אַן אַנדער אופן וואָלט עס געמיינט א פערלוסט צו מאַנכע מיטגליעדער פון די נאָבעלע אָדער מי־טעל־קלאַס־פאַמיליען.

אַזעלכע פעלע בעגעגענט מען זעהר אָפט אין דעם נייעם פע־אָדאַל־געזעץ. נאָך יעדער אונטערדריקונג פון אירגענד א פע־אָדאַלען רעכט, איז געפונען געוואָרען גלייך עפּעס א מיטעל, ווי דאָס זאָל אויסגעמידען ווערען. אַזוי, דאָס אַלס רעזולטאַט וואָל־טען געווען פּראָצעסען גאָר אָהן א סוף.

עס איז געווען בלויז איין פּונקט, וואו דער אָטהעם פון דער רעוואָלוציאָן האָט זיך ווירקליך געפיהלט, און דאָס איז געווען איבער דער פראַגע פון די מעשר־אָבצאָהלונגען. עס איז בעשלאָ־סען געוואָרען, דאָס אַלערליי מעשר־טעקסעס זאָלען אויפהערען פון יאַנואַר, 1791. אָבער אויך דאָ האָט די פערזאַמלונג בע־שלאָסען, אז פאַר דעם יאָהר 1790 מוזען זיי געצאָהלט ווערען צו די, וועמען זיי קומען, און דוקא „אין גאַנצען“.

דאָס איז נאָך ניט אַלעס. מען האָט ניט פערגעסען אַרויפ־צולעגען שטראָפען אויף די, וועלכע וועלען פיליכט ניט פאָל־גען דעם בעשלוס, און די פערזאַמלונג האָט אָנגענומען ביי דער ערעפענונג פון דער דיסקוסיאָן פון דעם נייעם פעאָדאַל־געזעץ פאָלגענדע בעשטימונג: „קיין מוניציפּאַליטעט אָדער דיסט־ריקט־אַדמיניסטראַציע אָדער דעפּאַרטמענט האָט קיין רעכט ניט צו פערבאָטען די איינמאָנונג פון די פערשיעדענע פריצישע אָב־צאָהלונגען, אונטער דער בעשטראָפונג, דאָס זייער פּסק ווערט בטל און זיי ווערען געהאַלטען פעראַנטוואָרטליך אַלס די שולדיגע, צו בעצאָהלען דעם פערלוסט.“

פערשטעהט זיך, אז עס איז ניט געווען, וואָס מורא צו האָ־בען אין דיזער הינזיכט, אז די בעאַמטע פון די דיסטריקטען אָדער דעם דעפּאַרטמענט זאָלען ניט פאָלגען דעם געזעץ. זיי זיי־נען געווען איין גוף און איין נשמה מיט די פּריצים און מיט די לאַנד־אייגענטהימער פון די מיטעל־קלאַסען. אָבער עס זיינען געווען שטאָדט־רעגיערונגען און בעזאָנדערס אין איסט־פראַנק־רייך, פון וועלכע די רעוואָלוציאָנערען האָבען גענומען בעזיץ, און דיזע וואָלטען געזאָגט די בויערען, אז אזעלכע און אזעלכע אָב־צאָהלונגען זיינען אָבגעשאַפט, און דאָס אויב די פּריצים מאָנען זיי, דאַרפען זיי ניט צאָהלען, האָט מען עס אָט געגען אזעלכע שטאָדט־רעגיערונגען פערפאַסט יענעם געזעץ.

איצט, אז עס האָט די מוניציפּאַליטעטען אליין געסטראַ־שעט די סכנה צו ווערען בעשטראָפט, האָבען זיי שוין ניט גע־סמייעט צו זאָגען עפּעס צום בויער, און דער בויער מוז צאָהלען. און טאָמער דאַרף ער טאַקי ניט צאָהלען, מוז ער פריהער בע־צאָהלען און שפּעטער מאָהנען פון דעם פּריץ, וועלכער האָט שוין ביי דיזער צייט אפשר עמיגרירט נאָך קאָבלענץ.

דאָס האָט געמיינט די איינפיהרונג — ווי סאָגנאַן זאָגט גאַנץ ריכטיג — פון א שרעקליכען פּאַראגראַף. דעם בעוויז, דאָס דער בויער איז מעהר ניט שולדיג געוויסע פעאָדאַלע אָב־צאָהלונגען, דאָס זיי זיינען געווען פּערזענליכע, און האָבען גאָר־ניט געהאַט צו טהאָן מיט דער ערד — דיזען בעוויז האָט בע־דאַרפט ברענגען דער בויער. אויב ער האָט איהם ניט געבראַכט, אויב ער האָט איהם ניט געקאָנט ברענגען — ווי דאָס איז אימער געווען דער פאַל — האָט ער געמוזט צאָהלען.

זיבען און צוואנציגסטער קאפּיטעל.

די פּעאָדאַלע געזעצגעבונג אין 1790

נייע געזעצע אונטערשטיצען די פעאָדאַלע סיסטעם. — סאַניאַק'ס מייר נונג וועגען זיי. — דאָס ווערען־זיך געגען די פערזוכטע איינר מאָהנונג פון פעאָדאַלע שטייערען. — די בויערען פערלאַנגען דעם מאַקסימום און די צוריקגעבונג פון דאָס קאָמונאַלע לאַנד. די רעוואָלוציאָן בעשטימט דעם פּרייז פון ברויט. — די מיטעל־קלאַס־אונטערדריקונגען. — דראַקאָנישע געזעצע געגען די בויערען (יוני, 1790). — דער מעשר מוז נאָך אַ יאָהר לענגער געצאָהלט ווערען. — דער סך הכל פון די געזעצע צו בעשיצען אייגענטהום. — וואָס די בויערען פאָרדערען.

אויף אזא אופן האָט עס, אלזא, פּאַסירט, דאָס די נאַציאָר נאַל־פערזאַמלונג, בענוצענדיג זיך מיט דעם שטיל־שטאנד, וואָס איז אריינגעטרעטען אין די בויערען־אויפשטענדע אין דעם משך פון ווינטער, 1790, האָט דורכגעפיהרט געזעצע, וועלכע האָבען אין דער ווירקליכקייט געגעבען אַ נייעם געזעצליכען פונדאמענט דער פעאָדאַלער סיסטעם.

אפשר וועט אימיצער גלויבען, אז דאָס איז אונזער אייגענע פערטייטשונג פון דער געזעצגעבונג פון דער פערזאמלונג, דארף עס זיין געגנוג אָבצושיקען דעם לעזער צו די געזעצע גופא אָדער צו דאָס, וואָס דאלאָז זאָגט וועגען זיי. אָבער אָט איז, וואָס אַ מאָדערנער שרייבער זאָגט וועגען זיי, מ. פ. סאַניאק, וועמען עס איז אונמעגליך צו בעשולדיגען אין „סאַנקיולאָטיזם“, ווייל ער בעטראכט די אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע רעכטע אָהן אַן אויס־ קויף, אלס „אַ זעהר אונגערעכטען און אונניצליכען רויב“.

לאָמיר, אלזאַ, זעהען, ווי מ. סאַניאַק שעצט אָב די געזעצע פון מערץ, 1790.

„דער אַלטער געזעץ", שרייבט ער, „ליעגט מיט זיין גאַנ־צער משא, אין דער ארבייט פון דער גרינדונג־פערזאַמלונג, אויף דעם נייעם געזעץ, וואָס ווערט אויסגעאַרבייט. עס בלייבט אי־בער פאַר'ן בויער — אויב ער וויל ניט צאָהלען א צינז פון גע־צוואונגענער ארבייט, אָדער צו ברענגען א טהייל פון זיין תבואה אין דעם לאַנד־שפּייכלער — עס בלייבט פאַר'ן בויער צו ברענגען דעם בעוויז, דאָס די פאָדערונג פון זיין לענדלאָרד איז אונגעזעצליך. אָבער אויב דער פּריץ האָט בעזעסען א גע־וויסעם רעכט פערציג יאָהר לאַנג — מאַכט ניט אויס, וואָס עס איז געווען זיין אָבשטאַמונג אונטער דער אַלטער סיסטעם — ווערט דיזעם רעכט געזעצליך לויט דעם געזעץ פון דעם 15־טען מערץ. דער בעזיץ איז שוין גענוג. עס מאַכט גאָר ווייניג אויס, וואָס אין דער ווירקליכקייט איז עס דער בעזיץ, וועמעס געזעצ־ליכקייט דער בויער לייקענט אָב: ער וועט מוזען צאָהלען זאָ־ווי־זאָ. און אויב די בויערען האָבען דורך זייער אויפשטאַנד אין אויגוסט, 1789, געצוואונגען דעם פּריץ זיך אָבצוזאָגען פון געוויסע רעכטע, אָדער אויב זיי האָבען פערברענט זיינע טיטעל־דאָקומענטען, וועט זיין פאַר איהם גענוג איצט צו ברענגען בע־ווייזע פון בעזיץ אין דעם משך פון דרייסיג יאָהר, אז דיזע רעכ־טע זיינע זאָלען צוריק פעסטגעשטעלט ווערען."

עס איז אמת, דאָס די נייע געזעצע האָבען ערלויבט דעם ערד־ארבייטער צו קויפען דעם רעכט־בעזיץ אויפ'ן לאַנד. אָבער „דיזע אַלע איינפיהרונגען זיינען געווען אָהן צווייפעל גינסטיג צו די, וועלכע זיינען שולדיג געווען די ווירקליכע שטייערען", זאָגט מ. סאַניאַק, „ווייל דאָס וויכטיגע פאַר איהם איז געווען, פריהער פון אַלץ, צו צאָהלען נור די געזעצליכע שטייער, ווערה־רענד איצט, אויב ער האָט ניט געקענט ברענגען קיינע בעווייזע דאגעגען, האָט ער געמוזט אויסקויפען זאָגאַר די אוזורפּירטע רעכטע."

אין אַנדערע ווערטער, קיין זאַך האָט ניט געקאָנט אויסגע־

קויפט ווערען, סיידען אלע אבצאהלונגען זאלען אויסגעלייזט ווע־רען. די אבצאהלונג פאר דעם בעזיץ פון לאנד, וואס דער גע־זעץ האט אויפגעהאלטען, און די פערזענליכע אבצאהלונג, וועל־כע דער געזעץ האט אבגעשאפט.

נאך מעהר לעזען מיר ביי דעמזעלבען פערפאסער, וועלכער איז זאנסט אזוי געמעסיגט אין זיין אבשעצונג, ווי פאלגט:

„דער גאנצער געבוי פון דער גרינדונגס־פערזאמלונג האלט זיך ניט צוזאמען. דיזע פערזאמלונג פון לענדלארדס און אד־וואקאטען, וועלכע האבען בשום אופן ניט געהאט אזא חשק, ניט קוקענדיג אויף זייערע פערשפרעכונגען, צו פערניכטען גענצליך די רעכטע פון דעם פריץ און אייגענטהימער, נאך דעם, ווי זיי זיינען געווען פארזיכטיג גענוג צו בלייבען ביי די פיעל גרעסערע רעכטע, זיינען געווען אזוי ווייט גרויסמוטהיג, ווי צו ערלויבען דאס אויסקויף־רעכט... דער ערד־ארבייטער האט פערלאנגט רע־פארמען און איז געווען ענטשלאסען זיי צו קריגען, אדער, בע־סער געזאגט, ער האט געוואלט, אז עס זאל רעדזשיסטרירט ווע־רען אין געזעץ די רעוואלוציאן, וועלכע עס איז שוין פארגעקו־מען אין זיין געדאנק און איינגעקריצט — אזוי וועניגסטענס — האט ער געמיינט — אין טהאטען; אבער די געזעץ־מענשען הא־בען איהם בלויז געגעבען ווערטער. ער האט געפיהלט, דאס וויעדער א מאל האבען די הערען געקראגען די אויבער־האנד.“

„קיינמאל“ — זעצט פארט מ. סאניאק — „האט די געזעצ־געבונג ארויסגערופען א גרעסערען צארן. אויף יעדע זייטען האבען די מענשען, ווי עס שיינט, בעשלאסען ניט צו האבען קיין רעספעקט פאר איהר.“

די פריצים, פיהלענדיג זיך אונטערשטיצט פון דער נאציא־נאל־פערזאמלונג, האבען דערפאר אנגעהויבען מיט רציחה אויפ־צומאהנען די אלע אבצאהלונגען, וועלכע דער בויער האט גע־מיינט, זיינען שוין טוידט און בעגראבען. זיי האבען געפאר־דערט אלע הינטערשטעליגע חובות. עס האט גערעגענט מיט פאוויעסטקעס אין די טויזענדע אויף די דערפער צו בעצאהלען, וואס עס קומט פון זיי.

די בויערן, פון זייער זייט, זעהענדיג, דאָס קיין זאַך קען זיי ניט קריגען פון דער פערזאמלונג, האָבען אין געוויסע דיסטריקטען אָנגעהאלטען די אָנפיהרונג פון מלחמה געגען די לאָרדען. פיעלע שלעסער זיינען אויסגעפלינדערט אָדער פערברענט געוואָרען, ווערהענד אין אַנדערע פלעצער האָבען זיי פערניכטעט די רעכט־דאָקומענטען און די אַפּיסעס פון די פערשיידענע בעאַמטע, וואו עס זיינען אויפגעפּאַסט געוואָרען אַזעלכע דאָקומענטען, זיינען פערברענט געוואָרען. דער אויפשטאַנד האָט זיך פערשפּרייט אויף צו דער וועסט, און אין ברעטאַן זיינען פערברענט געוואָרען 37 שלעסער אין דעם חודש פעברואַר, 1790.

נור, ווען די בעשטימונגען פון פעברואַר ביז מערץ, 1790, זיינען בעקאַנט געוואָרען אין די לאַנד־דיסטריקטען, איז די מלחמה געגען די לאָרדען געוואָרען נאָך מעהר ערביטערט, און האָט זיך אויסגעשפּרייט צו אַזעלכע געגענדען, וועלכע האָבען ניט געהאַט דעם מוטה פאַר אַן אויפשטאַנד דעם פאָריגען זומער. אַזוי, אויף דער זיצונג פון דער פערזאַמלונג פון דעם 5טען האָט מען גערעדט פון אויפשטענדע אין בורבאָן־לאַנסי און שאַראָלער, וואו די פאַלשע דעקרעטען פון דער פערזאַמלונג זיינען פערשפּרייט געוואָרען, און וואו מען האָט געפאָדערט אַן אגראַרישען געזעץ. אויף דער זיצונג פון דעם 2טען יוני זיינען געלעזען געוואָרען מעלדונגען וועגען די אויפשטענדע אין די בורבאָנעס, אין די ניווערנע, און אין דער בעררי־פּראָווינץ. מאַנכע מוניציפּאַליטעטען האָבען ערקלערט קריעגס־צושטאַנד; עס זיינען דאָרט געווען געטוידטעטע און פערוואונדעטע. די „באַנדיטען" האָבען זיך פערשפּרייט ביז צו קאַמפּין, און געראַדע צו יענער צייט האָבען זיי פערנומען די שטאָדט דעסאַ. פיעלע געוואַלדטהאַטען זיינען אויך געמעלדעט געוואָרען פון לימוזין, וואו די בויערן האָבען פערלאַנגט, אַז עס זאָל בעשטימט ווערען דער מאַקסימום־פּרייז אויף קאָרן. „דער פּלאַן פאַר דאָס צוריקקריגען פון לאַנד, וואָס איז געשענקט געוואָרען אין די לעצטע הונדערט און צוואַנציג יאָהר, איז געווען איינע פון זייערע פאָר־

דערונגען", מעלדעט דער רעפּאָרט. די בויערען האָבען געוואָלט צוריקקריגען דאָס קאָמונאַלע לאַנד, וועלכעס די פּריצים האָבען אוועקגערויבט פון די דאָרף־קאָמונען.

פאַלשע נאָכגעמאַכטע דעקרעטען פון דער נאַציאָנאַל־פער־זאַמלונג זיינען געזעהען געוואָרען איבעראַל. אין מערץ און אַפּריל 1790 זיינען אייניגע אַזעלכע פערשפּרייט געוואָרען אין די פּראָווינצען, אין וועלכע עס איז בעפוילען געוואָרען דעם פאָלק ניט צו צאָהלען מעהר ווי איין סו פאַר אַ פונט ברויט. די רעוואָ־לוציאָן איז אויף אַזאַ אופן פאָראויסגעלאָפען דער קאָנווענשאָן, וועלכע האָט ניט אָנגענומען דעם מאַקסימום־געזעץ ביז 1793.

אין אויגוסט האָבען די פאָלקס־אויפשטענדע נאָך אַלץ אָנ־געהאַלטען. למשל, אין דער שטאַדט סאַן־עטיען־ען פאָרעז האָבען די מענשען געטוידטעט איינעם פון די מאָנאָפּאָליסטען און האָבען בעשטימט אַ נייע מוניציפּאַליטעט, וועלכע איז געווען געצוואונגען אראָבצולאָזען דעם פּרייז אויף קאָרן. דאַן האָבען זיך די מיטעלקלאַס־מענשען בעוואָפענט און האָבען אַרעסטירט צוויי־און־צוואַנציג רעבעלען. דאָס איז אַ בילד פון דעם, וואָס עס האָט דאַן פּאַסירט מעהר אָדער ווייניגער איבעראַל — שוין ניט רעדענדיג פון די גרויסע קעמפּפע אין ליאָן און אין זיד־פראַנקרייך.

אָבער וואָס האָט די פערזאַמלונג געטהאָן? האָבען זיי גע־טהאָן גערעכטיגקייט צו די פאָדערונגען פון די בויערען? האָבען זיי זיך געאיילט אָבצושאַפען אָהן אויסלייז־געלד די פעאָ־דאַלע רעכטע, וועלכע זיינען געווען אַזוי פערהאַסט ביי די, וועלכע האָבען קולטיווירט דאָס לאַנד, דאָס זיי האָבען מעהר ניט געצאָהלט, סיידען אונטער צוואַנג?

זיכער ניט. די פערזאַמלונג האָט נור געשטימט פאַר נייע דראַקאָנישע געזעצע געגען די בויערען. דעם 2טען יוני, 1790, האָט „די פערזאַמלונג, שטאַרק אויפגערעגט איבער די געוואַלט־טהאַטען בעגאַנגען פון באַנדיטען און רויבער (וואָס דאַרף געלע־זען ווערען בויערען) אין די פּראָווינצען שען, קיעוור און גאַל־ליער, און פערשפּרייטען זיך כמעט ביז קאָררעז, נעהמט אָן מאַס־

רעגלען געגען די פערשפרייטער פון אונאָרדנונג", און מאַכט די קאָמונען פעראַנטוואָרטליך פאַר די געוואַלטטהאַטען, וואָס ווערען בעגאַנגען.

„אַלע די יעניגע," זאָגט דער אַלטער פּאַראַגראַף פון דיזען געזעץ, „וועלכע העצען אויף די מענשען פון די שטעדט און לאַנד צו בעגעהן געוואַלטטהאַטען געגען דעם אייגענטהום אָדער דאָס לעבען און זיכערהייט פון די בירגער, געגען די אויפמאָהנונג פון שטייערען, געגען דעם פרייען פערקויף און צירקולאַציאָן פון נאַהרונגס־שטאָף, ווערען ערקלערט אַלס די פיינד פון דער קאָנ־סטיטושאַן; פון דער טהעטיגקייט פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמ־לונג און פון דעם קעניג. קריעגס־צושטאַנד וועט פּראָקלאַמירט ווערען געגען זיי."

צוויי וואָכען שפּעטער, דעם 18טען יוני, האָט די פערזאַמ־לונג אָנגענומען אַ דעקרעט, וואָס איז זאָגאַר נאָך שטרענגער. ער פּערדיענט דאָ איבערגעגעבען צו ווערען.

אין דעם ערשטען פּאַראַגראַף ערקלערט זיך, דאָס אַלערליי צעהנער־אָבצאָהלונגען, צי צו די גלחים, צי צו די פּריוואַט־מענשען מוזען בעצאָהלט ווערען נור דיזען יאהר צו די יעניגע, צו וועמען עס געהערט דיזעס רעכט און אויף דעם געוועהנליכען אופן... פערשטעהט זיך, אז די בויערען האָבען אודאי געפרעגט, אויב אין אַ צייט אַרום וועט ניט דורכגעפיהרט ווערען פּונקט אַזאַ געזעץ פאַר נאָך אַ יאהר און נאָך אַ יאָהר — און זיי האָבען גאָרניט געצאָהלט.

לויט דעם צווייטען פּאַראַגראַף פון דיזען דעקרעט וועלען די יעניגע, וואָס זיינען שולדיג צאָהלונגען אין פעלד־ אָדער לאַנד־פּראָדוקטען, אָדער אין קעש און אין אַנדערע אָבצאָהלונגען, וועלכע זיינען ניט אָבגעשאַפט געוואָרען אָהן אַן אויסלייז־געלד, וועלען זיי דאַרפען צאָהלען דיעזען יאהר און די פאָלגענדע יאהרען אויף דעם געוועהנליכען שטייגער... אין איינקלאַנג מיט די אָנגענומענע דעקרעטען פון 3טען מערץ און דעם לעצטען 4טען מאַי.

דער דריטער פּאַראַגראַף ערקלערט, דאָס קיינער קען ניט

אונטער דעם אויסרייד פון א פּראָצעס־פיהרונג דערוויילע זיך ענטזאגגען צו צאָהלען די שטייערען אויף זיינע פעלד־פּראָדוקטען.

מעהר פון אלץ איז עס געווען פערבאָטען צו מאכען וועלכע־עס־איז שטערונגען אין דער צייט, ווען די שטייערען ווערען קאָלעקטירט. אין פאל עס זאָלען זיך בילדען אונרוהיגע פער־זאמלונגען, מוז די מוניציפּאַליטעט אָננעהמען געגען זיי שטרענ־גע מיטלען, לויט דעם דעקרעט פון דעם 20טען און 23טען פעברואר.

דער דעקרעט פון פעברואר דעם 23—20טען איז געווען זעהר כאראקטעריסטיש. ער האָט בעפוילען, דאָס די מוניציפּאַליטעט זאָל זיך אריינמישען און פּראָקלאַמירען קריעגס־צושטאנד, וואו נור אן אונרוהיגע פערזאמלונג זאָל פאָרקומען. טאָמער וועלען זיי עס פערנאכלעסיגען צו טהאָן, וועלען די מוניציפּאַל־בעאמטע געהאלטען ווערען פעראַנטוואָרטליך פאר אלע הזיקות וואָס עס וועלען ליידען די בעזיצער פון אייגענטהום. און ניט נור די בעאמטע, נור „אלע בירגער, וואָס זיינען פעהיג צו נעהמען אנ־טהייל אין דער צוריקברענגונג פון עפענטליכער אָרדנונג, די גאנצע געמיינדע וועט געהאלטען ווערען פעראַנטוואָרטליך פאר צוויי־דריטעל פון דעם פעראורזאכטען שאדען." יעדער בירגער זאָל זיין בעפּאָלמעכטיגט צו פאָרדערען די אָנווענדונג פון דעם קריעגס־געזעץ, און נור דאן וועט ער זיין בעפרייט פון זיין פער־אנטוואָרטליכקייט.

דיזער דעקרעט וואָלט געווען נאָך פיעל ערגער, ווען זיינע אונטערשטיצער וואָלטען ניט געמאכט א טאקטישען פעהלער, קאָפּירענדיג אן ענגלישען געזעץ, וועלכער בעפּאָלמעכטיגט די ארויסרופונג פון סאָלדאַטען אָדער מיליץ, און אין אזא פאל האָט „די קעניגליכע דיקטאטור" בעדאַרפט ערקלערט ווערען. די מיטעלקלאַסען איז עפּעס דיזער פּאַראַגראַף ניט געווען צום האר־צען, און נאָך לאנגע דיסקוסיאָנען איז די אויפגאבע פון ערקלע־רען קריעגס־צושטאנד איבערגעלאָזען געוואָרען צו די מוניציפּא־ליטעטען, אָהן די ערקלערונג אין קעניג'ס נאָמען. נאָך מעהר, די דאָרף־קאָמונען זיינען געהאלטען געוואָרען פעראנטוואָרטליך

פאר אירגענד א שאדען צום לאַרד, אויב זיי האָבען בעצייטענס ניט געשאָסען אדער אויפגעהאנגען די בויערען, וועלכע האָבען זיך ענטזאגט צו בעצאָהלען די פעאָדאלע שטייערן.

דער געזעץ פון דעם 18טען יוני, 1790, האָט דאָס אַלעס בעשטעטיגט. אַלעס, וואָס האָט געהאט עפּעס א ווירקליכען ווערטה אין די פעאָדאַלע רעכטע, אַלעס, וואָס האָט געקאָנט אויסגעמאַכט ווערען דורך דעם געזעצליכען שווינדעל, אז עס האָט עפּעס א שיכות מיט דעם בעזיץ פון לאַנד — דאָס אַלעס האָט געמוזט בעצאָהלט ווערען, ווי פריהער. און יעדער איינער, וואָס האָט זיך ענטזאגט צו צאָהלען, איז געווען געצוואונגען דורך דעם ביקס אָדער די תליה צו אַקצעפּטירען דיזע פערפליכטונגען. צו ר י י ד ע ן נור געגען די בעצאָהלונג פון די פעאָדאַלע שטייערען איז געווען א פערברעכען, פאר וועלכען עס האָט געקומט דער טוידט, אויב דער קריעגס־געזעץ איז פּראָקלאַמירט גע־וואָרען.*)

אָט דאָס איז געווען די ירושה פון דער קאָנסטיטוציאָנס־פערזאמלונג, וועגען וועלכען מען האָט אונז דערצעהלט אזוי פיעל שעהנע זאַכען. ווייל אַלעס איז געבליבען אין יענעם צו־שטאַנד ביז 1792. די פעאָדאַלע געזעצע זיינען נור אָנגעריהרט געוואָרען, אום צו מאַכען קלאָר געוויסע כללים פאר די אויסקוי־פונג פון די פעאָדאַלע אָבצאָהלונגען, אָדער אום זיך צו בעקלאָ־גען, דאָס די בויערען ווילען גאָר ניט אויסקויפען (דער געזעץ פון מאַי 3—9, 1790), אָדער אום צו ווידערהאָלען די סטראַשונ־

*) ווערענד דער דיסקוסיאָן האָט ראָבעספּיער ארויסגערעדט אַ זעהר גערעכטען וואָרט, וועלכען די רעוואָלוציאָנערען פון אַלע לענדער זאָלען געדענקען: „וואָס מיר אנבעלאַנגט, קען איך צו יעדער צייט פעסטשטעלען — האָט ער אויסגעשריען — דאָס קיין רעוואָלוציאָן האָט ניט געקאָסט אזוי וועניג בלוט און גרויזאַמקייט“. די בלוט־פערגיסונג, ווי די מעשה איז, איז געקומען שפּעטער, דורך די קאָנטר־רעוואָלוציע.

קעם געגען די בויערען, וועלכע ענטזאגען זיך צו צאָהלען (דער געזעץ פון יוני 19—15, 1790).

די דעקרעטען פון פעברואר, 1790, דאָס איז געווען אַלעס, וואָס די גרינדונגס־פערזאמלונג האָט געטהאָן פאַר די אָבשאַפונג פון דער פערהאַסטער פעאָדאַלער סיסטעם, און דאָס איז ניט אויסגעפיהרט געוואָרען ביז יוני, 1793, נאָך דעם אויפשטאַנד פון דעם 31טען מאַי, ווען דאָס פאָלק פון פאַריז האָט געצוואונגען די קאָנווענשאָן אין איהר „געריינינגטער פאָרם“ צו ערקלערען די ווירקליכע אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע אָבצאָהלונגען.

לאָמיר, אַלזאָ, האַלטען דיזע דאַטען גוט אין זינען.

דעם 4טען אויגוסט, 1789. — די אָבשאַפונג אין פּרינציפּ פון דער פעאָדאַלער סיסטעם; די אָבשאַפונג פון דער פערזענליכער „טוידטער האַנד“, פון די יאַגד־געזעצע און די געריכטע, וועלכע האָבען איינעם געקומט בירושה פון פאָטער.

פון אויגוסט 5 ביז 11. — טהיילווייזע וויעדעראויפריכטונג פון דיזער סיסטעם דורך געזעצע, וועלכע האָבען ארויפגעצוואונגען אַן אויסלייז־געלד פאַר אַלע פעאָדאַלע רעכטע, וועלכע האָבען געהאַט וועלכען עס איז געלד־ווערטה.

ענדע פון 1789 און 1790. — דאָס בעאויפטראַגען פון די מוניציפּאַליטעטען געגען די אויפשטענדישע בויערען מיט דעם רעכט זיי צו הענגען.

פעברואר, 1790. — דער רעפּאָרט פון דער פעאָדאַלער קאָמיטע, וועלכער ערקלערט, אַז דער בויערען־אויפשטאַנד וואַקסט.

מערץ און יוני, 1790. — דראַקאָנישע געזעצע געגען די בויערען, וועלכע האָבען ניט געצאָהלט זייערע פעאָדאַלע צינזען, אָדער וועלכע האָבען געפּרעדיגט זייער אָבשאַפונג. דער אויפשטאַנד וואַקסט נאָך אַלץ.

יוני, 1791. — דיזע געזעצע ווערען נאָך אַ מאָל בעפעסטיגט. רעאַקציע איבעראַל. דער בויערען־אויפשטאַנד האַלט אָן.

ערשט אין יולי, 1792, ווי מיר וועלען זעהען, ערשט סאַמע ערב דער אריינדרינגונג פון פאָלק אין די טוליערען, און אין אויגוסט, 1792, נאָך דעם שטורץ פון קעניגטהום, ערשט דאַן

האָט די פערזאמלונג גענומען די ערשטע ענטשיידענע שריט גע־גען די פעאָדאַלע רעכטע.

צולעצט איז עס געווען נור אין 1793, נאָך דער ארויס־שטויסונג פון די זשיראָנדיסטען, ווען די בעשטימטע אָבשאפונג, אָהן אויסלייז־געלד, פון די פעאָדאַלע רעכטע איז אויסגעפיהרט געוואָרען.

דאָס איז דאָס אמת'ע בילד פון דער רעוואָלוציאָן.

נאָך איין פראגע פון גרויסער וויכטיגקייט פאר די בויערען איז געווען די פון דעם קאָמונאַלען לאַנד.

איבעראַל, אין דער איסט, נאָרד־איסט, און זיד־איסט פון פראנקרייך, וואו נור די בויערען האָבען זיך געפיהלט שטארק גענוג צו טהאָן עס, האָבען זיי זיך געמיהט צוריק צו קריגען דעם געזעץ פון דעם קאָמונאַלען לאַנד, דעם גרעסטען טהייל פון וועל־כען עס איז אוועקגענומען געוואָרען פון זיי דורך שווינדעל, אָדער אונטער דעם אויסרייד פון א חוב, מיט דער הילף פון שטאאט, בעזאָנדערס זייט דער הערשאַפט פון לואי דעם 14טען (דער דעקרעט פון 1669). די פריצים, די גלחים, מאָנאכען און די מיטעל־קלאַס מענשען, סיי אין די שטעדט און סיי אין די דערפער — אַלע זיי האָבען גענומען א חלק פון דיזען לאַנד.

עס איז אָבער געבליבען נאָך גענוג לאַנד, וואָס איז געווען אין דעם בעזיץ פון דער געמיינדע, און די מיטעל־קלאַסען האָבען געקוקט אויף דעם מיט דורשטיגע אויגען. און אזוי האָט די גע־זעצגעבענדע פערזאמלונג זיך אונטערגעאיילט צו מאכען א גע־זעץ דעם 1טען אויגוסט, 1791, וועלכע האָט אויטאָריזירט דעם פערקויף פון קאָמונאַלען לאַנד צו פריוואט־פערזאָנען. דאָס האָט געמיינט געבען א פרייע האַנד פאר די אוועקרויבונג פון דיזען לאַנד.

די פערזאמלונגען פון די דאָרף־קאָמונען זיינען צו יענער צייט, אין קראַפט פון דעם געזעץ, וואָס איז דורכגעגאנגען אין דער נאציאָנאַל־פערזאמלונג אין דעצעמבער, 1789, מייסטענס בעשטאנען פון די מיטעל־קלאַס־מענשען פון דעם דאָרף — פון „אקטיווע בירגער", דאָס הייסט, פון די רייכערע בויערען. די

אָרימע בויערען בעלי־בתים זיינען פון דיזער פערזאמלונג געווען אויסגעשלאָסען. און דיזע דאָרף־פערזאמלונגען זיינען געווען שטארק פעראינטערעסירט, אַז דאָס לאַנד זאָל אָנגעבאָטען ווע־רען צום פערקויף, כדי די רייכערע בויערען זאָלען קענען קריגען א גרויסען טהייל פון דעם לאַנד אויף א גאַנץ קליינעם פרייז.

וואָס אנבעטרעפט די מאסע אָרימע בויערען, זיינען זיי גע־ווען געגען דעם מיט זייער גאנצער קראפט, ווי דאָס איז היינט־צו־טאָג דער פאַל אין רוסלאַנד מיט די רוסישע בויערען, וועלכע ווילען ניט דערלאָזען צו דער פערניכטונג פון דעם קאָלעקטיווען לאַנד־בעזיץ.

פון דער אַנדערער זייט, די בויערען, סיי רייך און סיי אָרעם, האָבען געטהאָן אַלעס, וואָס זיי האָבען געקאָנט, אום צו־ריק צו בעקומען דאָס קאָמונאַלע לאַנד פאַר די דערפער. די רייכע האָבען דאָס געוואָלט, ווייל זיי האָבען געהאָפט צו קרי־גען א טהייל דערפון פאַר זיך, און די אָרימע האָבען געהאָפט צו האַלטען דיזעס לאַנד פאַר די געמיינדע. דאָס אַלעס, ווי עס איז לייכט צו פערשטעהן, איז פאָרגעקומען אונטער פערשיעדענע פאָרמען מיט גאָר פיעלע פערשיעדענע איינצעלהייטען אין פער־שיעדענע טהיילען פון פראנקרייך.

אָבער געגען דיזען פלאַן פון צוריק צונעהמען דאָס לאַנד פאַר די דאָרף־קאָמונע זיינען געווען די גרינדענדע און געזעצ־גע־בענדע פערזאמלונגען, און זאָגאר די נאַציאָנאַלע קאָנווענשאָן ביז יוני, 1793. דער קעניג האָט געמוזט פערהאפטעט און גע־טוידטעט ווערען און די זשיראָנדיסטישע פיהרער האָבען געמוזט ארויסגעטריבען ווערען פון דער קאָנווענשאָן, איידער דיזער פלאַן — צוריק צו קריגען דאָס לאַנד, געראויבט פון די בויערען אין דעם משך פון 200 יאָהר — האָט געקאָנט אויסגעפיהרט ווערען.

אכט און צוואַנציגסטער קאַפּיטעל.

שטילשטאַנד פון דער רעוואָלוציע אין 1790

אויפשטענדע נויטווענדיגע. — דער גראַד פון דער רעאַקציע. — די אַרבייט פון דער קאָנסטיטואירענדער און לעגיסלאַטיווע פערזאַמלונגען. — די נייע קאָנסטיטוציע. — לאָקאַלע רעגיערונג געגען צענטראַליזאַציע. — די שוועריגקייטען אין דער אָנווענדונג פון די נייע געזעצע. — די „דירעקטאָריען“ אויף דער זייט פון דער רעאַקציע. — „פערלאַנגט אונאָרדנונג“. — אַקטיווע און פּאַסיווע בירגער. — וואָס דער אויפשטאַנד האָט געוואונען. — גלייכהייט און דער אַגראַר־געזעץ. — די פערשווינדונג פון די פּריצישע געריכטען. — די פּאָרדערונגען פון די אַרבייטער ווערען געענטפערט מיט קוילען. — די ליעבע פון די מיטעל־קלאַסען צו אָרדנונג און וואוילהאַבענקייט. — די „אינטעללעקטועלע“ ווענדען זיך געגען פאָלק. — דער ערפאָלג פון דער קאָנטר־רעוואָלוציע. — פּלוטאָקראַטיע. — די אָפּאָזיציע צו אַ רעפּובליקאַנער רעגיערונג־פאָרמע. — דאַנטאָן און מאַראַט פערפאָלגט און אויסגעוויזען. — די אונצופריעדענהייט און אונעהרליכקייט אין דער אַרמיי. — די אויסשלאַכטונג אין נאַנסי. — בויע'ס „גלענצענדע אויפפיהרונג“.

מיר האָבען געזעהען, וועלכע עקאָנאָמישע פערהעלטניסע עס האָבען געהערשט אין די דערפער אין דעם משך פון דעם יאָהר 1790. דאָס זיינען געווען אַזעלכע פערהעלטניסע, דאָס אויב די בויערען־אויפשטענדע וואָלטען ניט אָנגעהאַלטען, וואָלטען די בויערען, האָטש בעפרייט פון דער פערזענליכער קנעכט־

שאפט, דאָך געבליבען עקאָנאָמיש אונטער דעם יאָך פון דער פעאָדאַלער סיסטעם — ווי דאָס האָט פּאַסירט אין רוס־לאַנד, וואו דער פעאָדאַליזם איז אָבגעשאַפט געוואָרען אין 1861 מיט דער הילפע פון געזעץ און ניט דורך א רעוואָלוציע.

א חוץ דעם, ניט נור די גאַנצע פּאָליטישע ארבייט פון דער רעוואָלוציע איז געבליבען ניט געענדיגט אין 1790, נור עס האָט אין דער ווירקליכקייט געהאַלטען ניט ווייט פון דעם, אז עס זאָל צוריקגערופען ווערען אַלעס דאָס, וואָס איז שוין אויסגע־פיהרט געוואָרען. אזוי שנעל, ווי עס איז אוועק דער ערשטער שרעק, וואָס איז בעפאַלען די מיטעל־קלאַסען דורך דעם פּלוצ־לונגען פאָלקס־אויסברוך, האָבען דער קעניגליכער הויף, דער אדעל, די רייכע און די גלחים זיך תיקף פעראייניגט אום צוריק אויפצוריכטען די כחות פון דער רעאַקציע. און טאַקי באַלד האָ־בען זיי זיך דערפיהלט אזוי מעכטיג, דאָס זיי האָבען אָנגעהויבען צו טראַכטען, אויב עס וואָלט ניט מעגליך געווען צו פערניכטען די רעוואָלוציע, און צוריקגעבען דעם קעניגטהום און דעם אדעל זייערע פערלאָרענע רעכטע.

אַלע געשיכטע־שרייבער ווייזען אָן געוויס אויף דיזע רע־אַקציע; אָבער דאָך ווייזען זיי ניט אָן אויף איהר גאַנצע טיפ־קייט און ברייטקייט. די ווירקליכקייט איז געווען, דאָס פאַר גאַנצע צוויי יאָהר — פון דעם זומער פון 1790 ביז דעם זו־מער פון 1792,—איז די גאַנצע טהעטיגקייט פון דער רעוואָלוציע געווען אָבגעשטעלט. מענשען האָבען זיך געפרעגט, אויב דאָס וועט זיין די רעוואָלוציע, אָדער די קאָנטער־רעוואָלוציע, וואָס וועט זיעגען. דער צינגעל פון דער וואָגשאָל האָט זיך געשאָ־קעלט צווישען ביידע: אוז עס איז געווען מחמת געפּעליכער פערצווייפלונג, דאָס די רעוואָלוציאָנערע „טאָן־אָנגעבער" האָבען ענדליך בעשלאָסען, אין יוני, 1792, ווידער א מאָל צו רופען צו א פאָלקס־אויפשטאַנד.

נאַטירליך, מוז מען צוגעבען, דאָס, וועהרענד די קאָנסטי־טואירענדע פערזאַמלונג און נאָך איהר די לעגיסלאַטיווע זיינען געווען געגען די רעוואָלוציאָנערע אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע

רעכטע און געגען די פאָלקס־רעוואָלוציע גאָר אין גאַנצען, האָבען זיי דאָך אויפגעטהאָן אַ גרויסע ארבייט פון פערניכטונג פון דער מאַכט פון קעניג און דעם הויף און פון אויפבויאונג פון דער פּאָליטישער מאַכט פון די מיטעל־קלאַסען. און ווען די געזעץ־געבער אין דיזע ביידע פערזאמלונגען האָבען זיך אונטערנומען אויסצודריקען, אין דער געשטאַלט פון געזעצע, די נייע קאָנסטיטוציע פון דעם „דריטען שטאַנד", מוז צוגעגעבען ווערען, אַז זיי האָבען געטהאָן דיזע ארבייט מיט אַ געוויסער ענערגיע און שאַרפזיניגקייט.

זיי האָבען פערשטאַנען, ווי אַזוי אונטערצוגראָבען די מאַכט פון דעם אַדעל און ווי אויסצודריקען די רעכטע פון דעם בירגער אין דער מיטעל־קלאַסע־קאָנסטיטוציע. זיי האָבען אויסגעאַרבייט אַ לאָקאַלע זעלבסט־רעגיערונג, וועלכע זאָל זיין אין שטאַנד צו שטערען און אָבצוהאַלטען די רעגיערונג־צענטראַליזאַציע; און זיי האָבען אַזוי געענדערט די געזעצע וועגען ירושה, אַז אייגענטהום זאָל ווערען מעהר דעמאָקראַטיזירט און זאָל צוטהיילט ווערען צווישען אַ גרעסערער צאָהל מענשען.

זיי האָבען אויף איביג פערניכטעט די פּאָליטישע פערשיעדענהייטען צווישען די פערשיעדענע „אָרדערס" — דעם פריסטערטהום, אַדעל, דריטען שטאַנד, — וואָס איז פאַר יענע צייט געווען אַ זעהר גרויסער אויפטהו. מיר דאַרפען נור געדענקען, ווי שרעקליך לאַנגזאַם דאָס ווערט נאָך ביז איצט אויסגעפיהרט אין דייטשלאַנד און אין רוסלאַנד. זיי האָבען אָבגעשאַפט די אַלע אַדעל־טיטלען און די אָהן־אַ־שיעור פּריווילעגיעס, און זיי האָבען אוועקגעלייגט דעם פונדאַמענט פון אַ מעהר גלייכמעסיגע בעשטייערונג. זיי האָבען אויך אויסגעמידען די גרינדונג פון אַן אויבער־קאַמער, וועלכע וואָלט געוויס געוואָרען אַ פעסטונג פאַר די אריסטאָקראַטיע. און דורך דעם דעפּאַרטמענט־געזעץ פון 1789 האָבען זיי געוויס אויפגעטהאָן עטוואָס, וואָס האָט זעהר פיעל געהאָלפען דער רעוואָלוציע: זיי האָבען אָבגעשאַפט יעדען רעפּרעזענטאַנט פון דער צענטראַלער אויטאָריטעט אין דער פּראָווינץ.

שפּעטער־צו האָבען זיי אוועקגענומען פון דער קירכע איה־

רע רייכטהימער און זיי האָבען געמאכט די גלחים פאַר איינפאַכע שטאַאַט־בעאַמטע. די אַרמיי איז רעאָרגאַניזירט געוואָרען. דאָס זעלבע אויך די געריכטס־הייזער. די וואהל פון ריכטער איז איבערגעלאָזען געוואָרען צום פאָלק. און אין אַלע דיזע רעפאָרמען האָבען די געזעצגעבער פון דער מיטעל־קלאַס אויסגעמידען צופיעל צענטראַליזאציע. אין קורצען, אורטהיילענדיג זיי פון דעם לעגיסלאַטיווען שטאַנדפּונקט, ווייזען זיי זיך אַרויס, אַלס קלוגע, ענערגישע מענער, און מיר געפינען אין זייער אַרבייט געוויסע עלעמענטען פון רעפּובליקאַנישען דעמאָקראַטיזם און אַ נייגונג צו לאָקאַלע אויטאָנאָמיע, וועלכע די פאָרטגעשריטענע פאַרטייען פון היינט שעצען ניט אָב לויט זייער ווערדע.

אָבער, ניט קוקענדיג אויף דיזע אַלע געזעצע, איז דאָך גאָר ניט אויפגעטהאָן געוואָרען. די ווירקליכקייט איז גאָרניט געווען אויף דערזעלבער הויכקייט מיט דער טהעאָריע, און אויס דעם איינפאַכען גרונד, ווייל עס איז אימער דאָ אַ טיעפער אָבגרונד צווישען אַ געזעץ, וואָס איז נור וואָס אָנגענומען געוואָרען און צווישען זיין פּראַקטישער דורכפיהרונג אין לעבען—אַ גרונד, וועלכער ווערט געוועהנליך פערזעהען פון די יעניגע, וועלכע פערשטעהען ניט גרינדליך פון זייער אייגענער ערפאַהרונג, ווי דאָס אַרבייט די שטאַאַטס־מאַשינעריע.

עס איז לייכט צו זאָגען: „דער אייגענטהום פון דער קירכע זאָל אַריבערגעהן אין דעם בעזיץ פון שטאַאַט“. אבער, ווי זאָל עס אויסגעפיהרט ווערען? ווער וועט, למשל, געהן אין די קירכע סאַן בערנאַרד אין קלערוואָ און זאָגען דעם הויפּט־גלח און די מאָנאַכען, אַז זיי מוזען נעהמען האַק און פּאַק און געהן? ווער זאָל זיי אַרויסטרייבען, אַז זיי געהען ניט? ווער זאָל זיי שטערען, ווען זיי קומען מאָרגען צוריק, אונטערשטיצט פון אַלע פרומע מענשען פון דער גאַנצער געגענד? ווער זאָל זיי שטע־

רען אין פּראַוועז זייערע תפילות אין דער קירכע? ווער זאָל אָרגאַניזירען דעם ווירקליכען פערקויף פון זייערע גרויסע מאַ־יאָנטקעס? און ענדליך, ווער וועט עס אומוואַנדלען די פיינע קירכען־געביידע אין א האָספּיטאַל פאַר אַלטע מענער, ווי דאָס איז ווירקליך שפּעטער געטהאָן געוואָרען פון דער רעוואָלוציאָנערער רעגיערונג. און ווירקליך, מיר ווייסען דאָך, דאָס ווען די פּאַריי־זער סעקציאָנען וואָלטען ניט בעקומען אין זייערע הענד דעם פערקויף פון דעם לאַנד פון דער קירכע, וואָלט דער געזעץ וועגען דעם קיינמאָל ניט אויסגעפיהרט געוואָרען.

אין 1790, 1791, 1792 האָט די אַלטע אָרדנונג נאָך אימער געלעבט, און געווען פערטיג אויפגעריכט צו ווערען אין איהר גאַנצען אמאָליגען גלאַנץ — מיט בלויז קליינע ענדערונגען — פּונקט ווי עס איז געווען דער פאַל מיט דער צווייטער אימפּעריע פון נאַפּאָלעאָן דעם 3טען, וועלכע איז געווען פערטיג צו קומען צוריק אין לעבען יעדען מאָמענט אין די טעג פון טהיער און מעקמעהאָן. די פּריעסטער, דער אדעל, דער אַלטער בעאַמטענ־טהום, און מעהר פון אַלץ, דער אַלטער גייסט, זיינען אַלע געווען מוכן ומזומן אויפצוהייבען ווידער זייערע קעפּ און אריינצור־וואַרפען אין געפענגניס אַלע די יעניגע, וועלכע האָבען געהאַט דעם מוטה אָנצוטהאָן דעם טריקאָלאָר־גאַרטעל. זיי האָבען נור געוואַרט אויף די געלעגענהייט און זיי האָבען זיך פערטיג געמאַכט פאַר איהר. נאָך מעהר, די נייע דעפּאַרטמענט־דירעק־טאָרען, וועלכע די רעוואָלוציאָן האָט איינגעפיהרט, אבער וועלכע זיינען מייסטענס בעשטאַנען פון מענשען פון די רייכע קלאַסען, זיינען געווען דער רעמעל פאַר די ווידער־אויפנעהמונג פון דער אַלטער אָרדנונג. זיי זיינען געווען די פעסטונגען פון דער קאָנטער־רעוואָלוציע.

סיי די גרינדונגס־פערזאַמלונג און סיי די געזעצגעבענדע האָבען פערפאַסט א גרויסע צאָהל געזעצע, וועמעס קלאָרהייט און סטיל מענשען בעוואונדערען נאָך ביז היינטיגען טאָג. אבער פון דעסטוועגען איז די מאַיאָריטעט פון דיזע געזעצע געבליבען א טויטער בוכשטאַב. מען טאָר ניט פערגעסען, דאָס פאַר מעהר

ווי צוויי־דריטעל פון די פונדאמענטאלע געזעצע, וואָס זיינען אָנגענומען געוואָרען צווישען 1789 און 1793 איז אפילו גאָר קיין פערזוך ניט געמאכט געוואָרען זיי דורכצופיהרען.

דער פאקט איז, דאָס עס איז ניט גענוג צו מאכען א נייעם געזעץ. עס איז אויך נויטיג, כמעט שטענדיג, צו בעשאפען דעם מעכאניזם פאר זיין אָנוועגדונג. און אזוי שנעל, ווי דער נייער געזעץ ריהרט אָן עפעס א געהייליגטען אינטערעס, איז געוועהנ־ליך נויטיג א רעוואָלוציאָנערע אָרגאניזאציאָן אום אָנצואווענדען דיזען געזעץ אין לעבען, וואָס פאר א פאָלגען עס זאָלען דערביי ניט ארויסקומען. מיר דארפען זיך נור דערמאָנען אָן די קליינע רעזולטאטען פון די געזעצע פון דער קאָנווענשאָן וועגען ערצי־הונג, וועלכע זיינען אלע פערבליבען א טויטער בוכשטאב.

און זאָגאר היינט־צו־טאָג, טראָץ דער ביוראָקראטישער קאָנצענטראציע און דער ארמיי פון בעאמטע, וועלכע ציהען זיך אלע צום צענטער פון פאריז, זעהען מיר, דאָס יעדער נייער געזעץ, ווי אונבעדייטענד ער מעג זיין, נעהמט יאָהרען, איידער ער טרעט אריין אין לעבען. און דאן, ווי אָפט ווערט דער געזעץ פערקריפעלט אין זיין אָנוועגדונג! אבער צו דער צייט פון דער גרויסער רעוואָלוציע האָט דיזער מעכאניזם ניט עקזיסטירט; עס האָט איהם גענומען מעהר ווי פופציג יאהר זיך צו ענט־וויקלען.

ווי אזוי, אלזאָ, האָבען די געזעצע פון דער פערזאמלונג געקענט אריינדרינגען אין דעם טאָג־טעגליכען לעבען אָהן א ר ע וו אָ ל ו־צ י ע ד ו ר ך ט הּ א ט ע ן, א ו י ס ג ע פ י ה ר ט אין יעדער שטאדט, אין יעדען דאָרף, אין יעדער פון די זעקס־און־דרייסיג טויזענד קאָמונען איבער גאנץ פראנקרייך? און דאָך איז אזוי גרויס געווען די בלינדקייט פון די מיטעלקלאס־רעוואָלוציאָנערען, דאָס, פון איין זייט האָבען זיי אָנגעווענדעט אלע זייערע כחות צו שטערען די מענשען, — די אָרימע מענשען, וועלכע זיינען געווען די איינציגע, וואָס זיינען געווען מיט לייב און לעבען איבערגעבען צו דער רעוואָלוציע — צו האָבען זייער טהייל אין דער אָנפיהרונג פון די קאָמונאלע געשעפטען, און, פון דער אנדער

זייט זיינען זיי געװען דאגעגען מיט זייער גאנצער מאכט דעם אױסברוך און דער דורכפיהרונג פון דער רעװאָלוציע אין יעדער שטאדט און דאָרף.

איידער עס האָט געקענט ארויסקומען עפּעס רעכטס פון די געזעצע פון דער פערזאמלונג, איז נויטיג געװען אונאָרדנונג. עס האָט זיך געפאָדערט, אז אין יעדען קליינעם דערפעל זאָלען די מענער פון טהאט, די פּאטריאָטען, װעלכע האָבען געהאסט דעם אלטען רעזשים, פערכאפּען די מוניציפּאליטעט; דאָס א רעװאָלוציע זאָל געמאכט װערען אין יעדען קליינעם דערפעל; דאָס די גאנצע לעבענס־אָרדנונג זאָל איבערגעקעהרט װערען מיט'ן קאָפּ אראָב; דאָס יעדע אויטאָריטעט זאָל איגנאָרירט װערען; דאָס די רעװאָלוציע זאָל זיין א ס אָ צ י א ל ע, אויב זיי האָבען געװאָלט אויספיהרען די פּ אָ ל י ט י ש ע רעװאָלוציע.

עס איז געװען נויטיג פאר'ן בויער צו נעהמען דאָס לאנד און אָנהייבען בעארבייטען עס, ניט װארטענדיג אויף די בעפעהלע פון אירגענד אן אויטאָריטעט, װעלכע, עס איז זיכער, װאָלטען קיינמאָל ניט געגעבען געװאָרען. עס איז געװען נויטיג, אז א פּאָלשטענדיג נייעס לעבען זאָל זיך אָנהייבען אין דאָרף. אבער אָהן אונאָרדנונג, אָהן א היבשע ביסעלע ס אָ צ י א ל ע ר אונאָרדנונג, האָט דאָס ניט געקענט אויסגעפיהרט װערען.

און אָט געראדע דיזע אונאָרדנונג האָט די געזעצגעבונג געװאָלט דערשטיקען.

ניט נור האָבען זיי ארויסגעשטופּט דאָס פאָלק פון דער אדמיניסטראציע מיט דער הילפע פון דעם מוניציפּאלען געזעץ פון 1789, װעלכער האָט איבערגעגעבען די אדמיניסטראטיװע מאכט אין די הענד פון נור אקטיװע בירגער, און אונטער דעם נאָמען פּאסיװע בירגער זיינען אויסגעשלאָסען געװאָרען אלע אָרימע בויערען און כמעט אלע אָרימע שטאדט־ארבייטער, און ניט נור האָבען זיי איבערגעגעבען די גאנצע פּראָװינציעלע אויטאָריטעט צו די מיטעל־קלאסען, נור זיי האָבען אויך בעװאפענט די מיטעל־קלאסען מיט דער שטארקסטער מאכט אום צו שטערען די אָרימע מענשען פון פּאָרטצוזעצען זייערע אויפשטענדע.

און דאָך זיינען עס געווען גראדע דיעזע אויפשטענדע פון די אָרימע מענשען, וועלכע האָבען זיי שפּעטער געגעבען די מעגליכקייט צו דערלאַנגען טויט־קלעפּ דעם אַלטען סדר אין 1792 און 1793. *)

אין אַלגעמיין האָט די רעוואָלוציע אין דיזער פּעריאָדע אָט ווי אויסגעזעהן: די בויערען האָבען בעגריפען, אַז קיין זאַך איז נאָך ניט געטהאָן געוואָרען. די אָבשאַפונג פון דער **פערזענליכער** קנעכטשאַפט האָט ביי זיי אויפגעוועקט אַנדערע האָפנונגען, און זיי האָבען איצט געפאָדערט די אָבשאַפונג פון זייער עקאָנאָמישער קנעכטשאַפט פאַר אַלע מאָל, אָהן אירגענד וועלכע אויסלייז־געלד. אַ חוץ דעם האָבען זיי געוואָלט צוריקקומען אין דעם בעזיץ פון זייער קאָמונאַלען לאַנד.

דאָס וואָס זיי האָבען געוואונען דאָ און דאָרט אין 1789 דורך זייערע אויפשטענדע, ביי דעם האָבען זיי געוואָלט בלייבען, און אַז דערצו זאָל די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג געבען איהר הסכמה. און דאָס, וואָס זיי האָבען נאָך ניט געקראָגען, דאָס האָבען זיי געוואָלט האָבען, אָהנע צו מוזען פאַלען אונטער די דונערען פון אַ קריעגס־צושטאַנד.

אָבער געגען דיעזע צוויי ווינשע זיינען די מיטעלקלאַסען געווען דאַגעגען מיט זייער גאַנצער מאַכט. זיי האָבען זיך בענוצט מיט די אויפשטענדע געגען דעם פעאָדאַליזם אום אָנצופאַנ־

---

*) עס איז אינטערעסאַנט צו לעזען אין מ. אָליאַר׳ס „פּאָליטישע געשיכטע פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציע (צווייטע אויפלאַגע, פּאַריז 1903) די זייטלעך פון 55 ביז 60, אין וועלכע ער ווייזט, ווי אזוי די פערזאַמלונג האָט געאַרבייט, אום ניט צו דערלאָזען אַז די מאַכט זאָל אריינפאַלען אין די הענד פון פּאָלק. די בעמערקונגען פון דיזען שרייבער איבער דעם געזעץ פון דעם 17טען אָקטאָבער 1790, וועלכער פערוועהרט די פּערזאַמלונג פון די בירגער פון די קאָמונען צו דיסקוטירען וועגען זייערע אנגעלעגענהייטען מעהר ווי איינמאָל אַ יאהר פאַר די וואַהלען, זיינען זעהר, זעהר ריכטיג.

גען זייער ערשטע אטאקע אויף די מאכט פון קעניג, פון אדעל און פריעסטערשאפט. אָבער אזוי שנעל, ווי דער ערשטער ענט־וואורף פון א מיטעל־קלאס־קאָנסטיטוציע איז געמאכט געוואָרען און אָנגענומען געוואָרען פון קעניג — מיט יעדער אויסזיכט פאר איהר פערגוואלטיגונג — האָבען זיך די מיטעלקלאסען אָב־געשטעלט, אויפגעשוידערטע פון די שנעלע זיעגע, וועלכע עס האָט געמאכט דער גייסט פון דער רעוואָלוציע אין די הערצער פון די מענשען.

נאָך מעהר, זיי האָבען געוואוסט, אז דאָס לאנד־אייגענטהום פון דעם אדעל וועט איבערגעהען אין זייערע הענד, און זיי האָבען איהם געוואָלט האָבען אין גאנצען, מיט די אַלע איבריגע איינקינפטע, וועלכע האָבען געשטאמט פון דעם, וואָס די אַלטע פערזענליכע קנעכטשאפט האָט זיך אומגעוואנדעלט אין די בעצאָהלונג פון געלד. ווען־עס־איז שפּעטער וועלען זיי זעהען, אויב עס לוינט זיך ניט בעסער אָבצושאפען די איבריגע אָבצאָה־לונגען, און דאן וועט עס געטהאָן ווערען געזעצליך, „מעטאָדיש“ און „אָרדנונגסמעסיג“. האָבען זיי דען ניט גערעדט פון „גלייכ־הייט“, פון אַן „אגרארישען געזעץ“, פון „די אויסגלייכונג פון די פערמעגענס“, פון „פארמס, וועלכע זאָלען ניט זיין גרעסער, ווי הונדערט און צוואנציג אקער“?

וואָס אנבעטרעפט די שטעדט און די בעלי מלאכות און די גאנצע ארבייטער־בעפעלקערונג אין די שטעדט, איז פאָרגעקו־מען דאָסזעלבע, וואָס אין די דערפער. די צעכען און קאָאָפּע־ראציעס, פון וועלכע דער קעניגטהום האָט עס אויסגעפיהרט צו מאכען אזוי פיעל אינסטרומענטען פון אונטערדריקונג, זיינען אָבגעשאפט געוואָרען. די רעשטלעך פון דער פעאָדאלער סיסטעם, וועלכע האָבען נאָך עקזיסטירט אין די שטעדט, ווי אין די דערפער, זיינען אונטערדריקט געוואָרען זייט דעם פאָלקס־אויפשטאנד אין 1789. די פריצישע געריכטען זיינען פער־שוואונדען געוואָרען, און די ריכטער, מייסטענס מענשען מיט אייגענטהום, זיינען אויסגעוועהלט געוואָרען פון פאָלק. אבער נאָך אלעם האָט עס פיעל ניט בעדייט. ארבייט איז געווען ווע־

ניג, און ברויט איז געווען בראַנד יקרות. די גרויסע מאַסע אַר־בייטער וואָלט ווירקליך געוואָרט געדולדיג, ווען עס וואָלט נור געווען אַ מעגליכקייט, אַז די ערשאַפט פון „פרייהייט, גלייכ־הייט און ברידערליכקייט“ זאָל עטאַבלירט ווערען. אבער אַזוי ווי דאָס איז ניט געטהאָן געוואָרען, האָבען זיי פערלאָרען די געדולד. די אַרבייטער האָבען אָנגעהויבען צו פאָרדערען, אַז די קאָמונע פון פּאַריז, ווי די מוניציפּאַליטעטען פון רועז, נאַנסי און ליאָן און אַנדערשוואו, זאָלען איבערנעהמען די אויפפּאַסונג איבער די לעבענסמיטלען, כדי ווייץ און קאָרן זאָלען פערקויפט ווערען צו קאָסט־פּרייז. זיי האָבען געפאָרדערט, אַז דער מאַקסימום פּרייז פאַר ברויט־שטאָפען זאָל פעסטגעשטעלט ווערען, און עס זאָלען אויך געמאַכט ווערען געזעצע, אַז אויף די רייכע זאָל אַרויפגעלעגט ווערען אַ שטייער, לויט זייער איינקונפט. אבער דאַן זיינען אַרויסגעקומען די מיטעלקלאַסען, וועלכע האָבען זיך בעוואפענט זייט 1789, וועהרענד די פּאַסיווע בירגער זיינען געווען אונבעוואפענט, האָבען פערנאַנדערגעוויקעלט דעם רויטען פלעג, און הייסענדיג די מענשען זיך צוגעהן, האָבען זיי געשאָסען די, וועלכע האָבען גלייך ניט געפאָלגט. דאָס איז געטהאָן געוואָרען אין פּאַריז, ווי דאָס איז געטהאָן געוואָרען כמעט איבער גאַנץ פראַנקרייך.

דער פּראָגרעס פון דער רעוואָלוציע איז אַלזאָ צוריקגעהאַל־טען געוואָרען. דער קעניגטהום האָט אָנגעהויבען אויפצולעבען. די אַנטלאָפענע אַדעללייט אין קאָבלענץ, טורין און מילאַן האָבען זיך געריבען די הענד פון נחת. זיי האָבען ווידער געקריגען מוטה און האָבען זיך אַריינגעלאָזען אין ווילדע ספּעקולאַציאָנען. פון דעם זומער פון 1790 ביז יוני 1792 האָט די קאָנטר־רעוואָ־לוציע געהאַט יעדען גרונד צו גלויבען, אַז באַלד וועט זי אַרויס־קומען זיעגרייך.

עס איז געווען גאַנץ נאַטירליך, נאָך אַלעם, אַז אַזאַ וויכ־טיגע רעוואָלוציע, ווי יענע, וועלכע איז פאָלבראַכט געוואָרען צווישען 1789 און 1793, זאָל האָבען איהרע פּעריאָדען פון שטיל־שטאַנד און זאָגאַר פון צוריקגאַנג. די כחות, וואָס דער אַלטער

רעזשים האָט נאָך געהאַט, זיינען געווען געוואַלדיגע, און האָבענ־דיג געקראָגען איינמאָל אַ מפּלה, האָט ער דאָך נאָר ניט געקענט אַנדערש, ווי פּרובירען ווידער קומען צו זיך, אום אויסצובויען אַ צאַם געגען דעם נייעם גייסט. עס איז דארום ניט געווען גאָרניט אונערוואַרטעט אין דער רעאַקציאָנערער כוואַליע, וועלכע האָט זיך געוויזען אין 1790. אבער, ווען די רעאַקציע איז געווען אזוי שטאַרק, דאָס זי האָט געקענט געדויערען ביז יוני, 1792, און ווען, טראָץ די אַלע פערברעכענס פון קעניגטהום, איז ער ווידער געוואָרען אזוי מעכטיג, דאָס אין 1791 איז די גאַנצע רעוואָלוציע צוריקגעגאַנגען, איז דאָס געווען דערפאַר, ווייל די מיטעלקלאַסען האָבען זיך פעראייניגט מיט דעם אדעל און פּריעסטערשאַפט, און אַלע צוזאַמען זיך ארומגעקליבען ארום דעם פלעג פון קעניגטהום. די נייע קראַפט, וואָס איז אויפ־געבויט געוואָרען פון דער רעוואָלוציע גופא, די מיטעל־קלאַס — האָט געבראַכט איהר גאַנצע געשעפטספעהיגקייט, איהר ליעבע צו אָרדנונג און אייגענטהום און איהר האַס צו אירגענד אַ פאָלקס־טומעל, אלס שטיצע צו די כחות פון דעם אַלטען סדר. נאָך מעהר, די מאַיאָריטעט פון די „אינטעלעקטועלע“, אין ווענען דאָס פאָלק האָט געטרויט, האָבען זיך אומגעקעהרט מיט׳ן רוקען צו די מאַסען אין זיינען אוועקגעלאָפען אין די רייהען פון די פערטהיידיגער פון „אָרדנונג“, אזוי שנעל, ווי זיי האָבען דער־זעהען דעם ערשטען פונק פון אַן אויפשטאַנד, אום אַלע צוזאַמען צו האַלטען דאָס פאָלק אונטערדריקט און ניט צו דערלאָזען די ענטוויקלונג פון דעם פאָלק׳ס נייגונג צו גלייכהייט.

ניי־געקרעפטיגט אויף אזא אופן, האָבען די קאָנטער־רעוואָ־לוציאָנערען געהאַט אזוי פיעל ערפאָלג, דאָס ווען די בויערען וואָלטען ניט פאָרטגעזעצט זייערע אויפשטענדע אין די פּראָווינ־צען, און ווען די מענשען אין די שטעדט, זעהענדיג די פרעמדע זיך אריינרייסען אין פראנקרייך, וואָלטען ווידער ניט געמאַכט אַן אויפשטאַנד ווערענד דעם זומער אין 1792, וואָלט דער גאַנג פון דער רעוואָלוציע אָבגעהאַלטען געוואָרען, און קיין זאַך וואָלט ניט געוואָרען אויסגעפיהרט.

אין אַלגעמיין איז די לאַגע געווען אַ זעהר טרויעריגע אין 1790. „אַ פּלוטאָקראַטיע איז שוין דאָ גאָר אָהן דעם מינדעס־טען שפּור פון שאַנדע“, האָט געשריבען לוסטאַלאָ אין נאָוועמ־בער 28, 1789, אין זיין „רעוואָלוציאָן אין פּאַריז“. „ווער ווייס, אויב עס איז שוין ניט אַ פערגעטהערישער פערברעכען צו זאָ־גען, אַז די נאַציאָן איז דער הערשער?“*) אָבער זייט דאַן איז די רעאַקציע אַ היבש ביסעל געוואַקסען, און זי האָט נאָך אַלץ בעשייגפערלאַך געוואַקסען און געוואַקסען.

אין זיין גרויסען ווערק איבער די פּאָליטישע געשיכטע פון דער גרויסער רעוואָלוציע, האָט מ. אָלאַר געשילדערט גאַנץ גענוי וואָס פאַר אַ געגנערשאַפט האָט די אידעע פון אַ רעפּובליקאַ־נער רעגיערונגס־פאָרמע געטראָפען צווישען די מיטעל־קלאַסען און די „אינטעללעקטועלע“ פון יענער צייט — זאָגאַר דאַן, ווען די אָבשאַפונג פון דער מאָנאַרכיע איז שוין געוואָרען אונפער־מיידליך דורך די פערראַטהערייען פון הויף און די מאָנאַרכיס־טען. און ווירקליך, ווערהענד אין 1789 האָבען די רעוואָלוציאָ־נערען געהאַנדעלט אזוי ווי זיי וואָלטען געוואונשען פּטור צו ווערען פון קעניגטהום גאָר אין גאַנצען, האָט זיך איצט אָנגע־פאַנגען אַ בעשטימטע מאָנאַרכיסטישע בעוועגונג, צווישען די־זעלבע רעוואָלוציאָנערען. גלייכצייטיג און פּראָפּאָרציאָנעל מיט דעם וואוקס פון דער קאָנסטיטוציאָנעלע מאַכט פון דער פער־זאַמלונג איז ווידער לעבעדיג געוואָרען די מאַכט פון קעניג.**)

*) אָליאַר. „די פּאָליטישע געשיכטע פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציע“. זייטע 7. אַ פּאָדראָבנע צוגליעדערונג פון דעם, וואָס די פערזאַמלונג האָט געטהאָן געגען דעם גייסט פון פאָלקס־הערשאַפט, וועט מען געפינען ביי אָליאַר.

**) צווישען אַנדערע, קען זעהר אַ גוטער ביישפּיעל פון דיזער מאָנאַרכיסטישער כוואַליע געפונען ווערען אין די בריעף פון מאַדאַם דזשוליען (דע לא דראָם). „איך בין דארום אויסגעקורירט פון מיין רוימישען פיבער, וועלכער איז אָבער ניט געגאַנגען אַזוי ווייט, ווי דער רעפּובליקאַניזם, אויס מורא פאַר אַ בירגער־קריעג. איך בין איינגעשלאָסען מיט חיות פון אַלערליי סאָרטען אין דער הייליגער

זאָגאר נאָך מעהר קען געזאָגט ווערען. נאָך אָקטאָבער פינף און זעקס, 1789, בעזאָנדערס נאָך דעם אנטלויפען פון קעניג אין יוני, 1791, זיינען יעדעס מאָל, ווען דאָס פאָלק האָט זיך ארויס־געוויזען אלס א רעוואָלוציאָנערע קראַפט, די מיטעל־קלאסען און די „טאָן־געבער" פון דער רעוואָלוציע געוואָרען אלץ מעהר און מעהר מאָנארכיסטיש.

דאָס איז א זעהר וויכטיגער פאקט; אָבער מען טאָר אויך ניט פערגעסען, אז דער עיקר פאר די מיטעל־קלאסען און די „אינטעללעקטועללע", איז געווען „די אויפהאלטונג פון אייגענטהום", ווי זיי פלעגען עס זאָגען אין יענע טעג. מיר זע־הען אין דער ווירקליכקייט, דיזע פראגע פון אויפהאלטונג פון אייגענטהום, דורכלויפענדיג ווי א שווארצער פאָדעם דורך די גאנצע רעוואָלוציע ביז צו דעם שטורץ פון די זשיראָנ־דיסטען *). עס איז אויך זיכער, דאָס אויב די אידעע פון א רעפובליק האָט אזוי געשראָקען די מיטעל־קלאסען און זאָגאר די פערברענטע יאקאָבינער (וועהרענד די קאָרדעליערען האָבען עס אָנגענומען גערן), איז עס געווען דערפאר, ווייל דאָס פאָלק האָט צוזאמענגעפאָרט די רעפובליק־אידעע מיט דער אידעע פון ג ל י י כ ה י י ט, און דאָס האָט געמיינט פאר איהם ד י ג ל י י כ ה י י ט פ ו ן פ ע ר מ ע ג ע ן א ו ן א ן א ג ר א ר נ ע ם ג ע ז ע ץ, דאָס מיינט דער אידעאל פון די

תובה פון דער קאָנסטיטוציע. איינע איז אַ סאָרט נאָרד־אַמעריקאַ־נער אינדיאַנערקע, און זי שפּיעלט די ספּאַרטאַנקע אָדער די רוימישע פרוי אין פּאַריז." אַנדערשוואו פרעגט זי ביי איהר זוהן: „זאָג מיר, אויב די יאַקאָבינער זיינען געוואָרען מיטגליעדער פון דעם מאָנאַר־כיסטישען קלוב." „זשורנאַל פון אַ בורזשואַ אין דער רעוואָלוציאָן.", ארויסגעגעבען פון ע. לאקראָ, פּאַריז, 1881, צווייטע אויסגאַבע, זייטע 31, 32, 35.

*) מאַראַט איז געווען דער איינציגער, וואָס האָט געהאַט דעם מוטה צו דרוקען אין זיין צייטונג דעם פאָלגענדען עפּיגראַף: „מעג דער גליק פערלאָזען די רייכע און קומען צוריק צו די אָרימע."

„גלייכמאכער“, פון די קאָממוניסטען, די עקספּראָפּריאַטאָרס, די אַנאַרכיסטען פון יענער צייט.

עס איז אַלזאָ געוועזן הויפּטזעכליך, אום צו שטערען דעם פאָלק פון צו אַטאַקירען דעם הייליגסטען שבהייליגען פּרינציפּ פון אייגענטהום, דארום האָבען די מיטעל־קלאַסען אַזוי שטאַרק געוואָלט אָבשטעלען די רעוואָלוציע. נאָך אָקטאָבער, 1789, האָט די פערזאַמלונג אָנגענומען דעם בעריהמטען קריעגס־געזעץ, וועל־כער האָט ערלויבט דאָס שיסען אויף די בויערען אין אויפ־שטאַנד און שפּעטער־צו אין יולי, 1791, די אויסשלאַכטונג פון דעם פאָלק אין פּאַריז. זיי האָבען אויך געלייגט גרויסע שטע־רונגען אין וועג דעם פאָלק צו קומען נאָך פּאַריז צום פעסט פון דער פעדעראַציאָן דעם 14טען יולי, 1790. און זיי האָבען אָנ־גענומען אַ גאַנצע רייהע פון מיטלען געגען די לאָקאַלע רעוואָלו־ציאָנערע געזעלשאַפטען, וועלכע האָבען געגעבען שטאַרקייט צו דער פאָלקס־רעוואָלוציע, זאָגאַר ריזיקירענדיג דערמיט צו טויד־טען דאָס, וואָס איז געוועזן דער סאַמע קערן, פון וועלכען עס האָט אַרויסגעשפּראָצט זייער אייגענע מאַכט.

זייט די ערשטע אויסבריכע פון דער רעוואָלוציע זיינען טויזענדע פּאָליטישע פעראיינען אַרויסגעשפּרונגען אין לעבען אי־בער גאַנץ פראַנקרייך. עס זיינען ניט נור געוועזן די וועהלער־פערזאַמלונגען, וועלכע האָבען אָנגעהאַלטען זייערע צוזאַמענ־קינפטע. עס זיינען ניט נור געוועזן די צאָהלרייכע יאַקאָבינער געזעלשאַפטען, צווייגען פון דער הויפּט־געזעלשאַפט אין פּאַריז — עס זיינען געוועזן הויפּטזעכליך די סעקציאָנען, די פּאָלקס־גע־זעלשאַפטען און די אונטערשטיצונגס־פעראיינען, וועלכע זיינען געקומען אין לעבען גאַנץ ספּאָנטאַן און אָפּט אָהן די קלענסטע פאָרמאַליטעט. עס זיינען געוועזן די טויזענדע קאָמיטעס און לאָקאַלע מעכטע — כמעט אונאַבהענגיגע — וועלכע האָבען פער־נומען דעם פּלאַץ פון דער קעניגליכער אויטאָריטעט, און זיי אַלע האָבען געהאָלפען צו פערשפּרייטען צווישען דעם פאָלק די אידעע פון אַ סאָציאַלער גלייכהייט דורך אַ רעוואָלוציע.

דערפאַר האָבען די מיטעל־קלאַסען זיך גענומען מיט אַזאַ

חשק צו דער אויפגאַבע צו דערשטיקען, פּאַראַליזירען, אָדער, וועניגסטענס, דעמאָראַליזירען דיזע טויזענדע לאָקאַלע צענטערס, און זיי האָבען אין דעם געהאַט אַזאַ גרויסען ערפאָלג, דאָס די פּריסטער, דער אַדעל און די מאָנאַרכיסטען האָבען ווידער־אַמאָל געקראָגען די אויבער־האַנד אין די שטעדט און דערפער אין מעהר, ווי אין אַ העלפט פון פראנקרייך. באַלד האָבען זיי זיך גענומען געריכטליך צו פערפאָלגען די רעוואָלוציאָנערען און אין יאַנואַר, 1790, האָט נעקער געקראָגען אַ פערהאַפטונגס־בעפעהל געגען מאַראַט, וועלכער האָט עפענטליך פערטהיידיגט די זאַך פון פאָלק, די אָרימסטע קלאַסען. מורא האָבענדיג פאַר אַ פאָלקס־אויסברוך, האָבען זיי געשיקט ביידע, די אינפאַנטעריע און די קאַוואַלעריע, צו ארעסטירען דעם פאָלקס־טריבון; זיין דרוקעריי איז צושטערט געוואָרען, און מאַראַט, אין דעם סאַמע ברען פון דער רעוואָלוציע, האָט געמוזט זוכען שוץ אין ענגלאַנד. ווען ער איז צוריקגעקומען, פיער מאָנאַט שפּעטער, האָט ער געמוזט בלייבען פערבעהאַלטען די גאַנצע צייט, און אין דעצעמבער, 1791, האָט ער וויעדער געמוזט אַנטלויפען נאָך ענגלאַנד.

אין קורצען, די מיטעל־קלאַסען און די „אינטעללעקטועללע“, ביידע פערטהיידיגער פון אייגענטהום, האָבען געטהאָן אַזוי פיעל, אום צו דערשטיקען די פאָלקס־בעוועגונג, דאָס זיי האָבען געבראַכט צו אַ שטילשטאַנד די רעוואָלוציע גופא. וואָס פּעטער עס איז געוואָרען די אויטאָריטעט פון די מיטעל־קלאַסען, דאָס קענטיגער איז געווען די צוריקקעהרונג פון דער קעניגליכער אויטאָריטעט צו איהר אמאָליגער יוגענדליכער קראַפט.

„די אמת'ע רעוואָלוציע, וועלכע איז דער שונא פון הפקר, די ווערט שטאַרקער מיט יעדען טאָג“, האָט געשריבען דער מאָנאַרכיסט מאַלע דו פּאַן אין יוני, 1790. און אַזוי איז עס אויך געווען. דריי מאָנאַטען שפּעטער האָט די קאָנטער־רעוואָלוציע זיך געפיהלט שוין אַזוי מעכטיג, דאָס זי האָט בעדעקט די גאַסען אין נאַנסי מיט טויזענדע געטויטעטע רעוואָלוציאָנערען.

צוערשט האָט דער רעוואָלוציאָנערער גייסט גאָר וועניג־וואָס אָנגעריהרט די אַרמיי, צוזאַמענגעשטעלט ווי זי איז געווען

פון די געלדדורשטי־גע געדונגענע, טהיילווייז אויסלענדישע, דייטשען, אָדער שווייצער. אָבער פּאמעלאך, פּאמעלאך איז עס אריינגעדרונגען. דער פעסט פון דער פעדעראציע, צו וועלכען עס זיינען אויך איינגעלאדען געוואָרען דעלעגאטען פון די סאָל־דאטען, אום אנטהייל צו נעהמען אין איהם, אלס בירגער, האָט פיעל געהאָלפען אין דעם, און אין דעם לויף פון מאָנאט אויגוסט האָט זיך אָנגעהויבען בעמערקען א גייסט פון אונצופריעדענ־הייט, און בעזאָנדערס אין די גאררניזאָנען פון איסט־פראנקרייך. ער האָט זיך אויסגעדריקט דורך א רייהע פון בעוועגונגען צווי־שען די סאָלדאטען. זיי האָבען געוואָלט צווינגען זייערע אָפּי־צערען אָבצוגעבען חשבון פון די געלדער, וואָס זיינען דורכגע־גאנגען דורך זייערע הענד, און אומצוקעהרען די געלדער, וואָס זיי האָבען צוריקגעהאלטען פון די סאָלדאטען. דיזע סוממען זיי־נען געוועזען זעהר גרויסע. אין איין רעגימענט האָבען זיי בעטראָ־פען מעהר, ווי 240 טויזענד ליווער, און פון 100 טויזענד ביז 2 מיליאָן אין אנדערע גאררניזאָנען. די אויפרעגונג איז אלץ גע־וואקסען. אָבער, ווי מען האָט געקאָנט ערווארטען פון מענ־שען, וואָס זיינען ברוטאליזירט דורך א לאנגע שקלאפעריי, איז א טהייל פון זיי געבליבען טריי צו די אָפיצערען. און די קאנטער־רעוואָלוציאָנערען האָבען זיך דערמיט בענוצט און ארויס־גערופען מחלוקות צווישען די סאָלדאטען גופא. אזוי האָבען אין ליל פיעל פּאָלקען געקעמפפט צווישען זיך — ראָיאליסטען געגען פּאטריאָטען — און פופציג טוידטע און פערוואונדעטע זיי־נען געבליבען אויפ'ן פּלאץ.

עס איז זעהר וואהרשיינליך, דאָס פאר די ראָיאליסטישע פערשווערער, שטארקענדיג זייער טהעטיגקייט זייט ענדע 1789, בעזאָנדערס צווישען די אָפיצערען אין דער ארמיי פון איסט־פראנקרייך, איבער וועלכע בויע האָט קאָמאנדירט, האָט זיך עס גערארדע צוגעפּאסט פאר זייערע פּלענער צו בענוצען זיך מיט דעם ערשטען אויסברוך פון די סאָלדאטען אום צו דערטרינקען איהם אין בלוט, אזוי ארום העלפענדיג די ראָיאליסטישע רעגי־מענטען צו בלייבען טריי צו זייערע קאָמאנדירען.

די געלעגענהייט איז באלד געקומען אין נאנסי.

די נאציאָנאלע פערזאמלונג, הערענדיג וועגען דער אויפ־רעגונג צווישען די סאָלדאטען, האָט אָנגענומען דעם 16טען אויגוסט, 1790, א געזעץ, וועלכער האָט פערבאָטען די בע־ראטהונגס־פערזאמלונגען פון די סאָלדאטען אין דיענסט; אָבער אין דער זעלבער צייט האָט זי אויך בעפוילען, אז די אָפיצערען זאָלען גלייך אָבגעבען א געלד־חשבון צו זייערע רעגימענטען.

אזוי שנעל, ווי דיזער דעקרעט איז בעקאנט געוואָרען אין נאנסי, דעם 9טען, האָבען די סאָלדאטען, און בעזאָנדערס די שווייצער פון דעם שאָטאָוויע רעגימענט, וואָס איז בעשטאנען מייסטענס פון מענער פון די קאנטאָנען וואָד און זשענעווא, גע־פאָדערט חשבון פון זייערע אָפיצערען. זיי האָבען אוועקגענו־מען די קאסע און האָבען עס איבערגעגעבען היטען צו איינעם פון זייערע אייגענע. זיי האָבען געסטראָשעט זייערע אָפיצערען מיט געוואלד, און האָבען געשיקט אכט דעלעגאטען נאָך פאריז צו רעפרעזענטירען זיי אין זייערע טענות פאר דער נאציאָנאל־פערזאמלונג. דאָס אָנקלייבען זיך פון עסטרייכישע סאָלדאטען ביין גרענעץ האָט נאָך פערגרעסערט די אונרוהען.

די פערזאמלונג, האנדלענדיג אין דער זעלבער צייט אויף דעם גרונד פון פאלשע רעפּאָרטען, געשיקט פון נאנסי, און אויפ־געהעצט פון דעם קאָמאנדיר פון דער נאציאָנאל־גווארדיע, לאַ־פאיעט, צו וועמען די מיטעל־קלאסען האָבען געהאט פולען צו־טרוי, האָט זי אָבגעשטימט דעם 16טען א דעקרעט, אין וועלכען עס זיינען פערדאמט געוואָרען די סאָלדאטען פאר זייער ברע־כען די דיסציפּלין און בעפעהלענדיג די גארריזאָנען פון דער נא־ציאָנאל־גווארדיע פון מעץ דעפּארטמענט צו אונטערדריקען „די אויפהעצער". זייערע דעלעגאטען זיינען ארעסטירט געוואָרען און לאפאיעט, פון זיין זייט, האָט ארויסגעלאָזען א צירקולאר, אויפפאָדערענדיג די נאציאָנאל־גווארדיע פון די שטעדט, וואָס זיינען אם נאָהענטסטען צו נאנסי, אויפצונעהמען א קאמפף גע־גען דעם רעבעללישען גארריזאָן אין יענער שטאָדט.

אין נאנסי גופא האָט אלעס אויסגעזעהען, אזוי ווי אלעס

וועט אָבגעהן גאַנץ פריעדליך, ווייל די מאַיאָריטעט פון די סאָלדאטען האָבען זיך אונטערשריבען אויף א פּאַפּיר, אַז זיי האָבען חרטה. אָבער, ווי עס שיינט, האָבען ניט דאָס די ראָיאַליסטען געוואָלט.

בויע האָט פערלאָזען מעץ דעם 28טען אן דער שפּיצע פון דריי טויזענד טרייע סאָלדאטען מיט דער פעסטער אבזיכט צו פערלאַנגען די רעבעללען א טוידט־קלאַפּ, ווי דער קעניגליכער הויף ווינשט עס.

די צבוע'קישע האַנדלונג פון דעם דעפּאַרטמענט־דירעקטאָריום האָט געהאָלפען בויע, און וועהרענד אַלעס האָט געקענט געטהאָן ווערען גאַנץ פריעדליך, האָט בויע פאָרגעשלאָגען דעם גאַרריזאָן גאָר אונמעגליכע קאָנדיציאָנען, און האָט איהם גלייך אָנגעהויבען צו אַטאַקירען. זיינע סאָלדאטען האָבען אָנגעמאַכט די שרעקליכסטע בלוטבאָד; זיי האָבען געטוידטעט די בירגער אזוי גוט, ווי די רעבעללישע סאָלדאטען, און געפּלינדערט די הייזער. דריי טויזענד געטוידטעטע האָבען זיך געוואַלגערט איבער די גאַסען פון נאַנסי, אַלס רעזולטאַט פון דיזען קאַמפּף, און דאַן איז ערשט געקומען די „געזעצליכע“ נקמה. צוויי און דרייסיג זיינען געטוידטעט געוואָרען דורך צוברעכונג אויפ'ן ראָד, און איין און פערציג זיינען אַוועקגעשיקט געוואָרען אויף קאַטאָרגע.

דער קעניג האָט גלייך אויסגעדריקט זיין צופרידענהייט דורך א בריעף מיט „דער גלענצענדער אויפפיהרונג“ פון מ. בויע. די נאַציאָנאַל־פערזאמלונג האָט געדאַנקט די מערדער. און די פּאַריזער מוניציפּאַליטעט האָט געפּראַוועט א לויה צו עהרע פון די „זיעגער“, וואָס זיינען געפאַלען אין שלאַכט. קיינער האָט ניט געהאַט דעם מוטה צו פּראָטעסטירען. ראָבעספּיער ניט מעהר, ווי די אַנדערע. אזוי האָט זיך געענדיגט דאָס יאָהר 1790. די בעוואַפענטע רעאַקציע האָט פערנומען דעם אויבען־אָן.

נײַן און צוואַנציגסטער קאַפּיטעל.

דער קעניג אַנטלויפט. — די רעאַקציע. — דער סוף פון דער גרינדונגס־פערזאַמלונג.

יוני 21, 1791. — אַ ראָיאַליסטישע פערשווערונג. — דער קעניג אַנטלויפט נאָך וואַרען. — דרועט יאָגט זיך נאָך דעם קעניג. — דער בעשלוס פון פאָלק. — די ווירקונג פון דעם בעשלוס. — פראַנקרייך אָהן אַ קעניג. — די מיטעל־קלאַסען האָבען חרטה. — די אורזאַכען פון זייער רעאַקציע. — די קעניגליכע מאַכט וויעדער אויפגעריכט. — די אויסשלאַכטונג פון די רעפּובליקאַנער. — דאַנטאָן אַנטלויפט נאָך ענגלאַנד. — ראָבערט, מאַראַט און פעראָן בעהאַלטען זיך. — די וואַהל־רעכטע פון פאָלק נאָך מעהר בעשרענקט. — דער קעניג שווערט צו זיין טריי דער קאָנסטיטוציע. — די גרינדונגס־פערזאַמלונג ווערט אויפגעלייזט. — די געזעצגעבענדע פערזאַמלונג קומט אין מאַכט. — די אנזיכטען פון מאַראַט און דעמולען. — די רעאַקציע האַלט אָן. — פעררעאַטה אין דער לופט.

די גרויסע רעוואָלוציע איז פול מיט פּאַסירונגען, וועלכע זיינען טראַגיש ביז צום העכסטען גראַד. די שטירצונג פון דער באַסטיל, דער מאַרש פון די פרויען נאָך ווערסאַיל, די אטאַקע אויף די טיולערי, די הינריכטונג פון קעניג — דיזע אַלע פּאַסירונגען האָבען געקלונגען איבער דער גאַנצער וועלט — אַלס קינדער האָבען מיר געלערענט אויסענווענדיג די דאַטען, ווען זיי האָבען פּאַסירט. אָבער עס זיינען דאָ אויך אַנדערע דאַטען,

װעלכע זײנען פּערגעסען געװאָרען, און װעלכע האָבען פּונקט אַזאַ גרױסע בעדײטונג, װײל זײ ענטהאַלטען דעם סך־הכל פון דער רעװאָלוציע אין אַ בעשטימטען מאָמענט און אױך די בע־דײטונג פון איהר װײטערען פאָרטשריט. אַזעלכער איז, װאָס אַנבעטרעפט דעם שטורץ פון דער מאָנאַרכיע, דעם סאַמע װיכ־טיגען מאָמענט פון דער רעװאָלוציע — דער מאָמענט, װעלכער בעצײכענט איהר גאַנצען ערשטען טהײל און בעשטימט פאַר איהר גאַנצען װײטערען גאַנג אַ געװיסען פאָלקס־כאַ־ראַקטער — די דאַטע, דער 21טען יוני, 1791 — יענע געדענק־װירדיגע נאַכט, װען מאַנכע אונבעקאַנטע מענשען פון פאָלק האָ־בען ארעסטירט דעם אַנטלױפענדען קעניג און זײן פאַמיליע אין װאַרען. געראַדע דאַן, װען זײ האָבען געהאַלטען שױן בײן אַרי־בערגעהן דעם גרענעץ און זיך װאַרפען אין די אָרעמס פון אױס־לאַנד. אין יענער נאַכט איז דער קעניגטהום געשטירצט גע־װאָרען אין פראַנקרײך. און פון יענער נאַכט אָן איז דאָס פאָלק אַרױף אױף דער סצענע, אַװעקשטופּענדיג די פּאָליטיקער צום הינטער־גרונד.

דיזער עפּיזאָד איז גוט בעקאַנט. אין פּאַריז האָט זיך גע־בילדעט אַ פערשװערונג, װאָס זאָל מעגליך מאַכען דעם קעניג צו אַנטלױפען און צו ברענגען איהם איבער׳ן גרענעץ, װאו ער האָט זיך געזאָלט שטעלען אַן דער שפּיצע פון די „עמיגראַנטען“ און פון די דײטשע אַרמעען. דיזע פערשװערונג איז שױן גע־שפּונען געװאָרען אין קעניגליכען הױף זײט סעפּטעמבער, 1789, און, װי עס שטעלט זיך אַרױס, האָט אױך לאַפאַיעט גע־װאוסט װעגען דעם.

עס איז געװען גאַנץ נאַטירליך, אַז די ראָיאַליסטען זאָ־לען האָבען בעטראַכט דאָס אַנטלױפען פון קעניג אַלס מיטעל צו ברענגען איהם אין זיכערהײט, און אין דער זעלבער צײט צו דערשטיקען די רעװאָלוציע. אָבער אױך פיעלע פון די רעװאָ־לוציאָנערען פון די מיטעל־קלאַסען זײנען געװען שטאַרק פאַר דיזען פּלאַן. װיבאַלד די בורבאָנס װעלען זײן אװעק פון פראַנקרײך, האָבען זײ געטראַכט, װעלען זײ אַרױפזעצען אױפ׳ן

טהראָן פיליפ, דעם דיוק פון אָרלעאַן, און דיזען וועלען זיי קענען צווינגען צו געבען זיי אַ מיטעלקלאַס־קאָנסטיטוציע, אָהן די הילפע פון די אייביג־געפעהרליכע פאָלקס־אויפשטענדע.

דאָס פאָלק האָט צושטערט דיזען פלאַן.

אַן אונבעקאַנטער מאַן, דרוע, געוועזענער פאָסטמייסטער, האָט דערקענט דעם קעניג, ווען ער איז דורכגעפאָהרען דורכ'ן דאָרף. אָבער די קעניגליכע קאָוטש איז שוין געווען ווייט אוועק מיט דער העכסטער שנעליגקייט. ניט פערלירענדיג קיין צייט, האָבען דרוע און איינער פון זיינע פריינד, גילליאַם, גענומען גלייך אין דער פינסטער זיך נאָכיאָגען נאָך דעם קאָוטש. די וועל־דער אַרום דעם גאַנצען וועג, האָבען זיי געוואוסט, זיינען פול געווען מיט הוזאַרען, וועלכע זיינען אַרויסגעקומען בעגעגענען דעם קעניג, נור ניט געפינענדיג די קאָוטש און מורא־האָבענדיג פאַר די פיינדליכקייט פון פאָלק, זיינען זיי צוריקגעטראָטען טיעף אין וואַלד. דרוע און גילליאַם אָבער האָבען אויסגעפיהרט אויסצו־מיידען דיזע פאַטרולען, לויפענדיג מיט וועגען, וועלכע נור זיי אַליין האָבען געקאָנט, און ערשט אין וואַרען האָבען זיי דער־יאָגט די קאָוטש, וואו זי איז אונערוואַרטעט צוריקגעהאַלטען גע־וואָרען — דאָס איבערבייטען פון די פערד און דאָס צוזאַמענ־טרעפען זיך מיט די הוזאַרען איז ניט פאָרגעקומען אין דעם בע־שטימטען פלאַץ. דאָרט האָט דרוע צייט געהאַט אַריינצולויפען אין די הויז פון אַ פריינדליכען קרעטשמער. „איהר זיינט אַ גו־טער פאַטריאָט, זיינט איהר?“ „איך זאָל עס אַזוי דענקען.“ „גוט, אַלזאָ, לאָמיר אַרעסטירען דעם קעניג.“

דאַן, ניט מאַכענדיג קיין איבעריגען טומעל, האָבען זיי פריהער פון אַלץ פערצווימט דעם וועג פאַר די שווערע קעניגליכע קאָוטש מיט דעם, וואָס זיי האָבען אוועקגעשטעלט אויף דעם בריק איבער די אַ ר אַ וואָגען אָנגעלאָדען מיט מעבעל, וועלכען זיי האָבען דאָרט צופעליג געפונען. נאָכדעם, צוזאַמען מיט פיער, פינף בירגער, בעוואָפענט מיט ביקסען, האָבען זיי אָבגעשטעלט די אַנטלויפענדע געראַדע דאַן, ווען זייער קאָוטש, צוקומענדיג

צום בריק, איז פערבייגעפאָהרען פאַרביי די קירכע פאַן געני־קאָל.*)

דרוע און זיינע פריינד האָבען געצוואונגען די רייזענדע אראָבצוגעהן פון קאָוטש, כאָטש זיי האָבען פראָטעסטירט; און ווארטענדיג, ביז זייערע פאַספּאָרטען וועלען אונטערזוכט ווערען, האָבען זיי געמאַכט זיי אריינגעהן אין דעם הינטער־צימער פון סאָס, דעם קרעמער. דאָרט איז דער קעניג עפּענטליך דערקענט געוואָרען פון א ריכטטער, וואָס האָט געוואוינט אין ווארען, און איז געצוואונגען געוואָרען אויפצוגעבען זיין כאראקטער

---

*) עס שיינט צו זיין העכסט וואַהרשיינליך, לויט די עכטע דאָקו־מענטען, געזאַמעלט און אַנאַליזירט פון מ. ג. לענאָטר, און פון אַ פּאַמפלעט פון באַיאָן, דאָס דרוע האָט צוערשט געהאַט בלויז אַ פער־דאַכט, אז דאָס איז דער קעניג, און דאָס ער האָט ניט געוואוסט, וואָס צו טהאָן, ביז זיין פערדאַכט איז בעשטעטיגט געוואָרען פון איינעם דזשאן דע לאַני. ערשט דאַן האָט ער זיך גענומען נאָכיאָגען דורך די וועלדער. לאני איז געווען אַ אינגעל פון אַ יאָהר דרייצעהן, וועלכער איז געווען דער זוהן פון דעם פּאָסטמייסטער פון שאַנטרי, י. ב. לאַני, איז אָנגעקומען אין סאַן מענעהאָלד, האָבענדיג געריטען מיט דער העכסטער שנעלליגקייט, ברענגענדיג דעם בעפעהל פאַר די פערהאַפטונג פון קעניג, אונטערשריבען פון באַיאָן, איינעם פון די וואָלאָנטירען, וועלכע זיינען ארויסגעשיקט געוואָרען פון פּאַריז צו כאַפּען דעם קעניג. באיאָן, האָבענדיג אָבגעפאָהרען פינף און דרייסיג ליעגס אין זעקס שטונדען, בייטענדיג צעהן מאָל פערד, איז וואהר־שיינליך געווען שטאַרק מיעד, און אָבשטעלענדיג זיך פאַר אַ ווייל אין שאַנטרי, האָט ער ארויסגעשיקט אַ קוריער. עס איז אויך העכסט וואַהרשיינליך, דאָס לואי דער זעכצעהנטער איז שוין דערקענט גע־וואָרען אין שאנטרי פון גאבריעל וואַללע, וועלכער האָט נור־וואָס גע־הייראַטה מיט אַ טאָכטער פון י. ב. לאַני, און וועלכער איז געווען אין פּאַריז אין דער צייט פון דעם פעדעראַציאָנס־פעסט. דיזער וואַללע האָט געטריבען די קעניגליכע קאָוטש אַזוי ווייט, ווי ביז שאלאן, וואו ער האָט געוויס ניט פערבעהאַלטען זיין סוד.

פון אַ דינער צו מאַדאַם קאָרש (דער פּאַספּאָרט פאַר די קעניגין, וואָס איז געקראָגען געוואָרען פון דעם רוסי־שען אמבאַסאַדאָר, האָט געטראָגען דיזען נאָמען), און מיט זיין געוועהנליכער ביטרעקייט האָט ער אָנגעהויבען דער־צעהלען איבער די געפאַהרען, אין וועלכע עס געפינט זיך זיין פאַ־מיליע אין פּאַריז פון דעם דיוק פון אָרלעאַן, אום צו ערקלערען, ווארום ער האָט פּרובירט אנטלויפען פון פּאַריז.

אָבער די מענשען אין ווארען האָט ער ניט געקאָנט אזוי לייכט נארען. זיי האָבען גלייך פערשטאַנען דעם קעניג'ס גאַנ־צען פּלאַן. מען האָט געקלונגען אין גלאָק און דער אַלאַרם־קלאַנג האָט זיך באַלד פערשפּרייט איבער אַלע דערפער אַרום ווארען, פון וואַנען עס זיינען געקומען צולויפען בויערן, בעוואַ־פענט מיט גראַבליעס און שטעקענס. זיי האָבען געהיט דעם קע־ניג, ביז עס איז געוואָרען ליכטיג. צוויי בויערן, מיט צוויי היי־גראַבליעס אין די הענד, זיינען געווען די וועכטער.

טויזענדער און טויזענדער פון די נאַכבאַרשע דערפער האָ־בען זיך געשאָטען אויפ'ן וועג, וואָס האָט געפיהרט פון ווארען נאָך פּאַריז, און דיזע מאַסען האָבען גענצליך פּאַראַליזירט די הוזאַרען און דראַגונער פון בויע, אין וועמען דער קעניג האָט עס אזוי שטאַרק געגלויבט, דאָס ער וועט איהם העלפען אנטלויפען.

אין סאַן־מענעראַלד האָט מען געקלונגען אין גלאָק גלייך נאָך דעם, ווי די קעניגליכע קאָטש איז אַוועקגעפאָהרען פון דאָרט. דאָס זעלבע איז געווען אין קלערמאָן־ען־אַרגאָן. אין סאַן־מענעהאָלד האָט דאָס פאָלק זאָגאר צוגענומען די וואפען פון די דראַגונער, וועלכע זיינען געקומען אַלס בעגלייטער פון קעניג, און וועלכע האָבען נאַכהער פּראָטעניזירט מיט'ן פאָלק. אין ווארען האָבען די דייטשע הוזאַרען אונטער דער קאָמאַנדע פון דעם סוב־לייטענאַנט ראָהריג, וועלכע זיינען געקומען בעגלייטען דעם קעניג ביז זיין צוזאַמענטרעפונג מיט בויע, און וועלכע האָ־בען זיך אָבגעשטעלט אין דעם נידריגען טהייל פון שטאָדט, אויף דער אנדערער זייט פון דעם טייך אַר — זיך, קוים, קוים געצייגט. זייער אָפיצער איז פערשוואונדען געוואָרען, און קיי־

נער האָט ניט געוואוסט, וואו ער איז אהינגעקומען; און די סאָלדאטען, נאָכדעם, ווי זיי האָבען געטרונקען א גאנצען טאָג צוזאמען מיט די איינוואוינער, וועלכע האָבען זיי געוואונען פאר זייער זאך אויף א ברידערליכען אופן, האָבען שוין מעהר קיין אינטערעס ניט געהאט אין קעניג. באלד האָבען זיי געשריען צו־זאמען מיט אלע אנדערע: „עס לעבע די נאציאָן“, און וועה־רענד זיי האָבען גע'שיכור'ט, האָט די גאנצע שטאָדט, אויפגערו־דערט דורך דעם קלינגען פון גלאָק, זיך געשפּאָרט אין די נאכ־בארשאפט פון סאָס'עס קראָם.

די וועגען צו ווארען זיינען פארבאראקאדירט געוואָרען, אום צו שטערען די אולאנען פון בויע ארייצוקומען אין שטאָדט. און אזוי שנעל, ווי עס איז טאָג געוואָרען, האָט דער עולם אָנגע־הויבען שרייען: נאָך פּאריז! נאָך פּאריז!

דיזע געשרייען זיינען געוואָרען נאָך שטארקער, ווען ארום צעהן אין דער פריה זיינען אָנגעקומען אין ווארען די צוויי קאָ־מיסיאָנערען, וועלכע זיינען ארויסגעשיקט געוואָרען, איינער פון לאפאיעט און א צווייטער פון דער פערזאמלונג, אָבצוהאלטען דאָס אנטלויפען פון דעם קעניג און זיין פאמיליע. „זאָלען זיי אָנפאנגען פאָהרען. זיי מוזען פאָהרען צוריק! מיר וועלען זיי ארייזעצען אין קאָוטש מיט געוואלד!“ האָבען געשריען די בויערן, וועלכע זיינען שטארק אויפגעבראכט געוואָרען, זעהענ־דיג, ווי לואי דער זעכצעהנטער זוכט צו געווינען צייט אין דער האָפנונג, אז דערווייל וועלען אָנקומען בויע מיט זיינע סאָלדא־טען. דער קעניג און זיין פאמיליע האָבען געמוזט פאָלגען, און נאָכדעם, ווי זיי האָבען פערניכטעט די קאָמפּראָמעטירענדע פּאַ־פּירען, וואָס זיי האָבען געהאט מיט זיך אין קאָוטש, האָבען זיי איינגעזעהען, אז זיי האָבען ניט קיין אנדער ברירה, ווי אָנצו־פאנגען זייער רייזע אויף צוריק.

דאָס פאָלק האָט זיי גענומען צוריק נאָך פּאריז, אלס גע־פאנגענע. אלעס איז געווען פערביי מיט'ן קעניגטהום. ער איז געווען בעדעקט מיט שאנדע.

דעם 14טען יולי, 1789, האָט דער קעניגטהום פערלאָרען

זיין פעסטונג, אָבער ער איז נאָך געבליבען ביי זיין מאָראלישער קראפט, ביי זיין פרעסטיזש. דריי מאָנאטען שפּעטער, דעם 6טען אָקטאָבער, איז דער קעניג געוואָרען דער משכן פון דער רע־וואָלוציאָן, אָבער דער מאָנארכישער פּרינציפּ איז נאָך געוועזען פעסט. לואי דער זעכצעהנטער, ארום וועלכען עס האָבען זיך גרופּירט די אייגענטהומס־קלאסען, איז נאָך געוועזען פול מיט מאכט. זאָגאר די יאקאָבינער האָבען ניט געהאט דעם מוטה צו אטאקירען איהם.

אָבער אין יענער נאכט, ווען דער קעניג, פערשטעלט אלס דינער, האָט פערבראכט די נאכט אין דעם הינטער־צימער פון א דאָרף־קרעמער, ארומגערינגעלט פון „פּאטריאָטען", און בעלויכ־טען פון א ליכט, אריינגעשטעקט אין א לאנטערנע — יענע נאכט, ווען עס האָט געקלונגען דער גלאָק, אום צו שטערען דעם קעניג צו פערראטהען די נאציאָן, און די בויערן האָבען איהם געבראכט צוריק, אלס א געפאנגענעם, נאָך פּאריז — אין יענער נאכט איז דער קעניגטהום צושמעטערט געוואָרען אויף אייביג. דער קעניג, וועלכער איז געוועזען אין די אמאָליגע צייטען דער סימבאָל פון נאציאָנאלער איינינגקייט, האָט איצט פערלאָרען זיין רעכט בעטראכט צו ווערען, אלס אזעלכער, מיט דעם, וואָס ער איז געוואָרען דער סימבאָל פון אַן אינטערנאציאָנאלער פער־איינינגונג פון טיראנען געגען די פעלקער. אלע טיראנען פון איי־ראָפּא האָבען געפיהלט דיזען טרייסעל.

נאָך מעהר, אין דער זעלבער נאכט האָט דאָס פאָלק בע־טראָטען די פּאָליטישע ארענא און געצוואונגען די פּאָליטישע פיהרער צו טהאָן, וואָס ער וויל. דער געוועזענער פּאָסט־מייס־טער, דרוע, וועלכער האָט אויף זיין אייגענער איניציאטיווע אָב־געשטעלט דעם קעניג, און אזוי צושטערט די פינסטערע פערשווע־רונג פון די פּאָליטיקער; דער האָרפּס־מאָן, וועלכער, פאָלגענדיג זיין אייגענעם אימפּולס, האָט געיאָגט זיין פערד איבער בערג און טהאָלען, נאָכיאָגענדיג זיך נאָך דעם אנטלויפענדען קעניג, דעם פּעררעטהער, איז א סימבאָל פון פאָלק, וועלכער האָט פון יענעם טאָג אָן, ווי אימער־צו אין א קריטישען מאָמענט פון דער רעוואָ־

לוציע, איבערגענומען די פיהרונג אין זיינע הענד און בעהערשט דעם פּאָליטיקער.

דער אריינברעכען זיך פון פאָלק אין די טיולערי, דעם 20טען יוני 1792, דער מאַרש פון די פאָבורגען פון פאַריז געגען די טיוליערי, דעם 10טען אויגוסט, 1792, די שטירצונג פון לואי דעם זעכצעהנטען פון טהראָן, מיט אלע איהרע פאָלגען — דיזע אָלע גרויסע פּאסירונגען האָבען געמוזט קומען איינע נאָך דער צווייטער, אלס א היסטאָרישע נויטווענדיגקייט.

דעם קעניג׳ס אבזיכט, ווען ער האָט פּרובירט צו אנטלויפען, איז געווען צו שטעלען זיך אן דער שפּיצע פון דער ארמיי, קאָ־מאנדירט פון בויע און אונטערשטיצט פון דער דייטשער ארמיי, מארשירען אויף פּאריז. אזוי באלד, ווי פּאריז וואָלט געוואָרען איינגענומען, ווייסען מיר אויפריכטיג, וואָס די ראָיאליסטען האָבען געהאט בדעה צו טהאָן. זיי האָבען בעשלאָסען צו ארעס־טירען אלע פּאטריאָטען; די פּראָסקריפּציאָנסליסטען זיינען שוין געווען פארטיג; מאנכע האָבען געזאָלט הינגעריכטעט ווערען; אנדערע פערשיקט אָדער ארעסטירט ווערען. די אלע דעקרעטען, פאַר וועלכע די פערזאמלונג האָט געשטימט: פאַר די עטאבלירונג פון דער קאָנסטיטוציע, אָדער געגען די גייסטליכע, האָבען גע־זאָלט ערקלערט ווערען פאַר בטל ומבוטל; די געפּאנצערטע פויסט האָט געזאָלט ווערען וויעדער הערשערין, און מיט דער הילפע פון הינריכטונגען אויף א גרויסען שטייגער וואָלטען צו־ריק איינגעפיהרט געוואָרען די אלע אָבגעשאפטע פעאָדאלע רעכטע.

אזעלכער איז געווען דער פּלאן פון די ראָיאליסטען. זיי האָ־בען זיך גאָר די מיה ניט גענומען צו פערבעהאלטען עס. „וואַרט נאָר, איהר הערען פּאטריאָטען", האָבען זיי געדעט צו אלע די, וועלכע האָבען נאָר געוואָלט זיי הערען, „איהר וועט באלד בע־צאָהלען פאַר אייערע פערברעכענס."

דאָס פאָלק אָבער האָט צושטערט דעם גאנצען פּלאן. דער קעניג, ארעסטירט אין ווארען, איז צוריקגעבראכט געוואָרען נאָך

פאַריז און איז איבערגעגעבען געוואָרען אונטער די וואַך פון די פּאַטריאָטען פון פאַריז.

וואָלט דאָך אימיצער געמיינט, אַז איצט איז געווען די צייט פאַר די רעוואָלוציע נאָכצופאָלגען איהר לאָגישער ענטוויקלונג מיט ריעזען־שריט. וויבאַלד דעם קעניג׳ס פעררעטה איז בע־וויעזען, טו ווארום ניט פּראָקלאַמירען זיין פאַל, ווארום ניט שטירצען די אַלע פעאָדאַלע אינסטיטוציאָנען און איינפיהרען אַ דעמאָקראַטישע רעפּובליק?

אָבער עס האָט גאָר ניט פּאַסירט פון דעם אַלעם. אומ־געקעהרט, עס איז געווען די רעאַקציע, וואָס האָט גאַנץ קלאָר טריאומפירט. איינגע וואָכען נאָך דעם קעניג׳ס אַנטלויפען האָבען די מיטעלקלאַסען איבערגעליעפערט דעם קעניגטהום אַ נייעם פּאַטענט פון זיכערהייט.

דאָס פאָלק האָט גלייך בעגריפען די לאַגע. עס איז געווען בעשיינפערליך, אַז דער קעניג קען ניט בלייבען אויפ׳ן טהראָן. צוריקגעבראַכט אין זיין פּאַלאַץ, וואָלט ער זיך דאָך גענומען מיט מעהר חשק צו שפּינען זיינע קאָנספּיראַציעס מיט עסטרייך און פּרייסען. און אַזוי ווי ער איז געשטערט געוואָרען פון צו פער־לאָזען פראַנקרייך, וואָלט ער דאָך געווים נאָך שטאַרקער צו־געאיילט דעם אָנקומען פון אויסלענדישע סאָלדאַטען אין פראַנק־רייך. דאָס איז געווען קלאָר, און נאָך מעהר דערפאַר, ווייל ער האָט גאָר ניט געלערנט פון דער פּאַסירונג אין וואַרען. ער האָט פאָרטגעזעצט צו ענטזאגען זיך אונטערצושרייבען די דעקרעטען געגען די גייסטליכע און די פּריווילעגיען פון אַדעל. איז עס דאָך קלאָר, אַז דער איינציגער וועג וואָס איז געבליעבען, איז געווען צו שטירצען איהם פון זיין טהראָן גאַנץ אונגעזאַמט.

דאָס איז, ווי דאָס פאָלק פון פאַריז און אַ גרויסער טהייל פון פאָלק אין די פּראָווינצען האָט פערשטאַנען די לאַגע. אין פאַריז האָט מען אָנגעפאַנגען נאָך דעם 21טען יוני פערניכטען די ביוסטען פון ואי דעם 16טען און אָבצומעקען די אַלע קעניגליכע חתימות. די מאַסע איז געלאָפען נאָך די טוילעריי, אָפען פּראָ־טעסטירענדיג געגען קעניג און פאָדערנדיג זיין אָבשאַפונג. ווען

דען דיוק פון אָרלעאַן האָט גענומען זיין געוועהנליכען שפּאַציער איבער די גאַסען פון פּאַריז, מיט אַ שמייכעל אויף זיינע ליפּען, גלויבענדיג, אַז דאָרט ליעגט פאַר איהם אָנגעגרייט אַ קרוין, האָבען די מענשען זיך אומגעדרעהט צו איהם מיט'ן רוקען; זיי האָבען ניט געוואָלט מעהר קיין קעניג. די קאָרדעליערען האָבען עפּענטליך געפאָדערט די רעפּובליק און האָבען אונטערשריעבען אַן אויפרוף, אין וועלכען זיי האָבען זיך ערקלערט געגען אַלע קעניגע, אַלס „די פיינד פון טיראַנען". די מוניציפּאַלע קערפּערשאַפט פון פּאַריז האָט ארויסגעלאָזען אַן עהנליכע ערקלערונג. די סעקציאָנען פון פּאַריז האָבען פּראָקלאַמירט זייער פּערמאַנענץ. די וואָלענע קאַפּען און מענער מיט פּיקעס האָבען זיך ווידער געזעהען אין די גאַסען. יעדער האָט געפיהלט, אַז מען איז אויפ'ן שוועל פון אַ נייעם 14טען יולי. דאָס פאָלק פון פּאַריז איז פאַקטיש געווען פערטיג צו אַן אויפשטאַנד פאַר דעם ענדליכען שטורץ פון קעניגטהום.

די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג אונטער דעם דרוק פון דער פאָלקס־בעוועגונג, האָט געהאַנדעלט פּונקט ווי עס וואָלט שוין ניט געווען מעהר קיין קעניג. האָט ער דען ניט מיט זיין אנטלויפען פאַקטיש ענטזאַגט זיך פון זיין טהראָן? זיי האָבען פערכאַפּט די עקזעקוטיווע מאַכט, האָבען געגעבען בעפעהלע צו די מיניסטאָרען און האָבען איבערגענומען די גאַנצע דיפּלאָמאַטישע קאָרעספּאָנדענץ. צוויי וואָכען האָט פראַנקרייך עקזיסטירט אָהן אַ קעניג.

אָבער די מיטלעקלאַסען האָבען פּלוצלינג געענדערט זייער מיינונג. זיי האָבען חרטה געקראָגען און האָבען זיך געשטעלט געגען די רעפּובליקאַנישע בעוועגונג. און צוזאַמען מיט זיי האָט אויך די פערזאַמלונג זיך געענדערט. וועהרענד אַלע פאָלקס־פעראיינען האָבען זיך ערקלערט צו גונסטען פון אָבשאַפען דעם טהראָן, האָט דער יאַקאָבינער קלוב, וועלכער איז געווען צוזאַמענגעשטעלט פון בורזשואַזע שטאַאַטסמענער, פערוואָרפען די אידעע פון אַ רעפּובליק און האָט זיך ערקלערט צו גונסטען פון אַ קאָנסטיטוציאָנעלע מאָנאַרכיע. „דער וואָרט רעפּובליק

האָט דערשראָקען די שטאָלצע יאַקאָבינער", האָט ריעל ערקלערט פון דער פּלאַטפאָרם פון זייער קלוב. די פּאָרטנגעשריטענסטע צווישען זיי, ראָבעספּיער, איינגעשלאָסען, האָבען מורא געהאַט זיך צו קאָמפּראָמעטירען: זיי האָבען ניט געהאַט דעם מוטה צו ערקלערען זיך פאַר דעם שטורץ פון טהראָן; זיי האָבען געזאָגט, אַז מען פערלוימדעט זיי, ווען מען רופט זיי רעפּובליקאַנער.

די פערזאַמלונג, וועלכע איז געווען אזוי ענטשיעדען אנטיראָיאַליסטיש דעם 22טען יוני, האָט פּלוצלינג געענדערט אַלע איהרע בעשליסע, און דעם 15טען יולי האָט זי ארויסגעלאָזען אין גרויס איילעניש אַ דעקרעט, וועלכער האָט ערקלערט דעם קעניג אונשולדיג און געגען די אָבשאַפונג פון טהראָן, און דערפאַר אויך געגען די רעפּובליק. פון דאַן אָן איז געוואָרען אַ פערברעכען צו פאָדערען אַ רעפּובליק.

וואָס האָט פּאַסירט אין דעם משך פון דיעזע 20 טעג, אַז די פיהרער זאָלען זיך אזוי ענדערען און האָבען בעשלאָסען צו האַלטען לואי דעם זעכצעהנטען אויפ'ן טהראָן? האָט ער דען געוויזען אירגענד וועלכע צייכענס פון חרטה? האָט ער זיך אירגענד־ווי פערפליכטעט זיך צו אונטערוואַרפען אונטער דער קאָנסטיטוציע? ניין! די ערקלערונג איז אין דעם, וואָס די מיטעלקלאַס־פיהרער האָבען ווידער דערזעהען דעם שאַטען, וואָס האָט זיי פערפאָלגט זייט דעם 14טען יולי און דעם 16טען אָקטאָבער 1789: דעם אויפשטאַנד פון פאָלק.
די מענער מיט די פּיקעס האָבען זיך געוויזען אין די גאַסען און די פּראָווינצען זיינען געווען פערטיג זיך צו ערהייבען, ווי אין מאָנאַט אויגוסט 1789. טויזענדע בויערען זיינען געלאָפען פון זייערע דערפער אויף דעם רוף פון גלאָק, אויפ'ן וועג נאָך פּאַריז, און ברענגענדיג אַהין צוריק דעם אַנטלאָפענעם קעניג. דער בלויזער אָנבליק פון דעם האָט די מיטעלקלאַסען אויפגעטרייסעלט. און איצט, אַז זיי האָבען געזעהען דאָס פאָלק פון פּאַריז פערטיג מאַכענדיג זיך צו אַן אויפשטאַנד, בעוואָפענענדיג זיך און פאָדערנדיג, אַז די רעוואָלוציאָן זאָל ווייטער פּאָרט־

געזעצט ווערען ; פּאָרדערנדיג די רעפּובליק, די אָבשאַפונג פון די פעאָדאַלע געזעצע ; אמת'ע אונפערשטעלטע גלייכהייט. די אגראַרישע געזעצע, דעם ברויט־שטייער, דעם שטייער אויף די רייכע — איז ניין, בעסער א פּעררעטהער, א קעניג, בעסער דאָס אַריינדרינגען פון דעם אויסלענדער אין פראַנקרייך, איידער דער ערפאָלג פון א פאָלקס־רעוואָלוציאָן !

אַט ווארום די פערזאמלונג האָט זיך געאיילט צו מאַכען א סוף צו דער גאַנצער רעפּובליקאַנישער אגיטאציע, ארויס־געבענדיג אויף שנעל דעם 15טען יולי דעם דעקרעט, וועלכער האָט ריינגעוואַשען דעם קעניג, ווידער איהם אויפגעריכט אויפ'ן טהראָן און ערקלערט אלע די, וועלכע ווילען ווייטער שטופען די רעוואָלוציע, אלס פערברעכער.

דאַן האָבען די יאַקאָבינער, יענע כלומרשטדיגע פיהרער פון דער רעוואָלוציע, נאָך א טאָג פון אונענטשלאָסענהייט, פער־לאָזען די רעפּובליקאַנער, וועלכע האָבען פּאָרגעשלאָגען די פער־אנשטאַלטונג פון א גרויסער פאָלקס־דעמאָנסטראַציע דעם 17טען יולי געגען קעניגטהום אויפ'ן מארס־פעלד. און דאַן האָבען די מיטעלקלאַס־קאָנטער־רעוואָלוציאָנערען, זיכער אין זייער פּאָזיציע, צוזאמענגעקליבען די נאַציאָנאַל גווארדיע, קאָמאַנ־דירט פון לאַפאיעט, געבראַכט זיי געגען די פערזאמעלטע מאַ־סען, וועלכע זיינען געקומען אויפ'ן מארס־פעלד, ארום דעם „אלטאַר פון פאטערלאַנד" צו אונטערשרייבען א רעפּובליקאַ־נישע פעטיציע. דער רויטער פלעג איז אויפגעוויקעלט געוואָ־רען, עס איז ערקלערט געוואָרען קריעגס־געזעץ און דאָס פאָלק, די רעפּובליקאַנער, זיינען אויסגעשלאַכטעט געוואָרען.

פון יענער צייט אָן האָט זיך אָנגעפאַנגען די פעריאָדע פון אָן אָפענער רעאַקציע, וועלכע איז געוואָרען אלץ שטארקער און שטארקער ביז דעם פריהלינג פון 1792.

די רעפּובליקאַנער, די פערפאַסער פון דער מארס־פעלד־פעטיציע, וועלכע האָט געפּאָדערט די אָבשאַפונג פון קעניגטהום, זיינען שרעקליך פערפאָלגט קעוואָרען. דאַנטאָן האָט געמוזט אנטלויפען נאָך ענגלאַנד (אויגוסט 1790), ראָבערט, אן אויס־

געשפּראָכענער רעפּובליקאַנער און רעדאַקטאָר פון „רעוואָלוציאָן פון פּאַריז“, פּרעראַן און, מעהר פון אַלע, מאַראַט, האָבען גע־מוזט זיך פאַרבאַהאַלטען.

בענוצענדיג זיך מיט דיעזער שרעקענס־פּעריאָדע, האָבען די מיטעלקלאַסען גוט זיך פערזאָרגט און האָבען נאָך מעהר בע־שרענקט די וואהלרעכטע פון פאָלק. פון דאן אָן, אום צו זיין בערעכטיגט צו א שטימע, איז א חוץ, וואָס מען האָט געמוזט צאָהלען אין דירעקטע שטייערען צעהן טאָג ארבייט, האָט מען נאָך געמוזט האָבען אייגענטהום אין דעם ווערטה פון 150 ביז 200 ארבייטס־טעג, אָדער צו האַלטען, אַלס א פּאַרמער, אייגענ־טהום, וואָס איז ווערטה 400 טעג ארבייט. די בויערען, ווי מיר זעהען, זיינען דורך דעם בערויבט געוואָרען אבסאָלוט פון איר־גענד וועלכע פּאָליטישע רעכטע.

נאָך דעם 17טען יולי איז עס געווען געפעהרליך צו רופען זיך אָדער צו ווערען גערופען א רעפּובליקאנער, און באלד האָבען מאַנכע רעוואָלוציאָנערען, וועלכע האָבען „גאָרניט געהאַט וואָס צו פערליערען און אַלעס צו געווינען פון אונאָרדנונג און אנאר־כיע“, האָבען אליין אָנגעהויבען צו בעהאַנדלען אַלס „פּעררעאַר־בענע מענער“ די יעניגע, וועלכע האָבען געפאָדערט א רעפּובליק אנשטאַט א קעניג.

ביסלעכווייז זיינען די מיטעלקלאַסען געוואָרען נאָך חוצפּה־דיגער און עס איז געווען אין סאַמע מיטען פון אן אויסגעשפּראָ־כענער ראָיאַליסטישער בעוועגונג, מיט דער בעגלייטונג פון די ענטהוזיאַסטישע הורראה־געשרייען פאַר דעם קעניג און קעניגין פון די מיטעלקלאַסען, ווען דער קעניג איז ערשיענען סעפּטעמ־בער דעם 14טען 1791 פאַר דער פערזאַמלונג צו אַקצעפּטירען און צו שווערען מיט גרויס ערנסט טרייהייט צו דער קאָנסטיטו־ציע, וועלכע ער האָט פעררעאַטהען דעמזעלבען טאָג.

אין פּופּצעהן טעג ארום איז אויפגעלייזט געוואָרען די קאָנסטיטוציאָנס־פערזאַמלונג, און דאָס איז ווידער געמאַכט גע־וואָרען פאַר א צווייטע געלעגענהייט פאַר די קאָנסטיטוציאָנא־ליסטען צו בענייען זייערע דעמאָנסטראַציעס פון געטריישאַפט

צו עהרע פון לואי דעם 16טען. די רעגיערונג איז דאן אריבער אין די הענד פון דער געזעצגעבענדער פערזאמלונג, אויס־ערוועהלט דורך א בעשרענקטען שטימרעכט און פיעל שטארקער מיטעלקלאסיש ווי עס איז געווען די קאָנסטיטוציאָנס־פערזאמלונג.

און די רעאקציע איז אלץ געוואקסען.ביים ענדע פון 1791 האָבען די בעסטע רעוואָלוציאָנערען גענצליך פערצווייפעלט אין דער רעוואָלוציע. מאראט האָט געמיינט אז אלעס איז פער־לאָרען. „די רעוואָלוציע — האָט ער געשריעבען אין זיין „אמי די פיפל" — איז דורכגעפאלען..." ער האָט געפאָדערט, אז עס זאָל געמאכט ווערען אן אויפרוף צום פאָלק, אָבער די פאָליטי־קער האָבען ניט געוואָלט הערען דערפון. „עס איז געווען א הייפעלע אָרעמע מענשען," האָט ער געשריעבען אין זיין זשורנאל דעם 21טען יולי, „וועלכע האָבען געשטירצט די ווענד פון דער באסטיל. נור שטעלט זיי אוועק ביי דער ארבייט, און זיי וועלען ווידער ווייזען, אז זיי קענען טהאָן אזוי גוט, ווי אין דעם ערשטען טאָג; זיי ווילען גאָר ניט עטוואָס בעסערעס, ווי צו קעמפפען געגען זייערע טיראנען; אָבער דאן זיי־נען זיי געווען פריי צו האנדלען, און איצט זיינען זיי געשמידט אין קייטען." נאטירליך, געשמידט פון זייערע פיהרער. „די פאטריאָטען האָ־בען מורא זיך צו ווייזען," שרייבט ווייטער מאראט דעם 15טען אויגוסט 1791, „און די שונאים פון פרייהייט פילען אָן די גאליאָרקע פון דעם סענאט, און מען זעהט זיי איבעראל."

עהנליכע ווערטער פון פערצווייפלונג זיינען ארויסגערעדט געוואָרען פון קאמיל דעמולין אין דעם יאקאָבינישען קלוב דעם 24טען אָקטאָבער 1791. „די רעאקציאָנערען," האָט ער גע־זאָגט, „האָבען אומגעוואנדעלט די בעוועגונג פון יולי און אוי־גוסט 1789 צו זייער פאָרטהייל. די הויף־ליעבלינגע רעדען היינט וועגען דער הערשאפט פון פאָלק און די רעכטע פון מענ־שען, פון גלייכהייט צווישען די בירגער נור אָבצונארען דאָס פאָלק, און זיי פאראדירען אין די קליידער פון דער נאציאָנאל־

גוואַרדיע אום צו פערכאַפּען אָדער זאָגאַר קויפען די שטעלען פון פיהרער. ארום זיי זיינען גרופּירט די ווערקצייג פון טהראָן. די אַריסטאָקראַטישע שדים האָבען ארויסגעוויזען אַ גיהנום׳שע טהעטיגקייט.“

פּרודאָן האָט ערקלערט אָפען, דאָס די נאַציאָן ווערט פערראַטהען פון איהרע פאָרשטעהער און די ארמיי פון איהרע גענעראַלען.

אָבער פּרודאָן און דעמאָלין האָבען לכל הפּחות ניט בעדאַרפט זיך פאַרבאַהאַלטען, וועהרענד אַ פאָלקס־רעוואָלוציאָנער, ווי מאַראַט, האָט געמוזט זיך פאַרבאַהאַלטען פאַר עטליכע מאָנאַטען, ניט וויסענדיג מאַנכעס מאָל, וואו צו געפינען אַ פּלאַץ, וואו דעם קאָפּ אָוועקצולעגען. עס איז ריכטיג געזאָגט געוואָרען פון מאַראַט, דאָס ער האָט פערטהיידיגט די זאַך פון פאָלק מיט זיין קאָפּ אויפ׳ן בלאָק. דאַנטאָן, וואָס האָט געזאָלט ארעסטירט ווערען, איז אַנטלאָפען נאָך לאָנדאָן.

די קעניגין אַליין, אין איהר קאָררעספּאָנדענץ מיט פערזען, מיט וועמעס הילפע זי האָט עס אויסגעארבייט און פאָרבערייטעט די אריינדרינגונג פון די דייטשע ארמייען אין פּאַריז, זאָגט עדות צו דיזער „מערקווירדיגער ענדערונג אין פּאַריז“. „די מענשען,“ שרייבט זי, „לעזען שוין ניט מעהר די צייטונגען. זיי זיינען נור פעראינטערעסירט אין דעם יקרות אויף ברויט און אין די דעקרעטען.“ דאָס האָט זי געשריעבען דעם 31טען אָקטאָבער 1791.

דער יקרות אויף ברויט — און די דעקרעטען! ברויט, אזוי, אַז זיי זאָלען קענען לעבען און ווייטער פיהרען די רעוואָלוציאָן, ווייל ברויט איז געוועזן גאַנץ ווייניגליך שוין אין אָקטאָבער! און די דעקרעטען געגען די פּריעסטער און עמיגראַנטען, צו וועלכע דער קעניג האָט ענטזאַגט זיין הסכמה.

פּערראַטהע איז געווען איבעראַל, און מיר וויסען איצט, דאָס צו יענער צייט געראַדע — ביין סוף פון 1791 — האָט דומאָריעץ, דער זשיראָנדיסטישער גענעראַל, וועלכער האָט געהאַט די קאָמאַנדע איבער די ארמייען אין איסט פון פראַנקרייך,

שוין געהאַלטען אין אויסאַרבייטען אַ פערשווערונג צוזאַמען מיט דעם קעניג. ער האָט פאַר לואי צוזאַמענגעשטעלט אַ געהיימען פּלאַן, ווי אָבצוהאַלטען די רעוואָלוציע. דיעזען פּלאַן האָט מען געפונען אין דעם אייזערנעם שראַנק פון לואי דעם זעכצעהנטען נאָכדעם, ווי מען האָט געשטורמט די טוילעריען.

דרייסיגסטער קאפיטעל.

די געזעצגעבענדע פערזאַמלונג.

די רעאַקציע אין 1791־1792. — קעניג און פערזאַמלונג. — די מורא פאַר אויסלאַנד. — די מאָנאַרכיסטען און זשיראָנדיסטען. — גראַף ד'אַרטאָ און גראַף דע פּראָוואַנס. — די „עמיגראַציע" פון אַדעל. — די פערזאַמלונג פאָרדערט גראַף דע פּראָוואַנס און די עמיגראַנטען צוריקצוקומען. — קריעגס־ערקלערונג געגען עסטרייך. — דער פאַלען פון דעם ראָיאַליסטישען מיניסטעריום. — די זשיראָנדיסטען אין מאַכט. — די אויסגלייכונג פון רייכטהום. — די סאָציאַליסטישע אידעען פון פאָלק. — דער מעיאָר פון עטאַמפּ געטוידטעט פון די בויערען. — ראָבעספּיער און דער אַגראַר־געזעץ. — די מיטעלקלאַסען אַרום דעם קעניגטהום. — ראָיאַליסטישער שטאאט־שטרייך. — לאַפאַיעט'ס בריעף צו דער פערזאַמלונג.

די נייע נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, אויסערוועהלט פון בלויז „די אַקטיווע" בירגער, וועלכע האָט זיך אַ נאָמען געגעבען „די נאַציאָנאַלע געזעצגעבענדע פערזאַמלונג", האָט זיך צוזאַמענגעטראָפען דעם 1טען אָקטאָבער 1791, און, פון דעם ערשטען מאָמענט אָן, האָט דער קעניג, ערמונטערט דורך די מאַניפעסטאַציאָן פון דעם גייסט פון די מיטעלקלאַסען, וועלכע האָבען זיך געשאַרט ארום איהם, אָנגענומען אַ חוצפּה'דיגע שטעלונג געגען איהר. איצט האָבען זיך אָנגעפאַנגען, פּונקט ווי אין אָנפאַנג פון די גענעראַל־שטאַאטען אַ רייהע פון בייזוויליגע, קליינליכע שטערונגען פון דער זייט פון קעניג מיט זעהר שוואַכע פּראָבען פון דער זייט פון די רעפּרעזענטאַטיווע צו וועהרען זיך געגען איהם. ווי דער קעניג איז נור אריין אין דער פערזאַמלונג,

איז ער אויפגענומען געוואָרען מיט די העכסט־קנעכטישע סמנים פון רעספּעקט און מיט דעם געוואַלטיגסטען ענטהוזיאַזם. ביי אַזעלכע פּעלע פּלעגט לואי דער 16טער רעדען פון אַן אָנהאַלטענדער האַרמאָניע און אַן אונערשיטערליכען צוטרוי צווישען דער געזעצגעבענדער קערפּערשאַפט און דעם קעניג. „מעג די ליעבע צו אונזער לאַנד אונז פעראייניגען, און דער עפענטליכער אינטערעס זאָל אונז מאַכען אונצושיידבאַר" — פּלעגט ער זאָגען — און גראַדע אין דיזער צייט האָט ער געמאַכט אַלע פּאָרבערייטונגען פאַר דאָס אריינקומען פון דער אויסלענדישער אַרמיי, וועלכע האָט עס געזאָלט פעריאָגען די קאָנסטיטוציאָנאַליסטען און ווידער אויפריכטען די רעפּרעזענטאַציאָן פון די דריי שטענדע און די פּריווילעגיען פון דעם אַדעל און קירכע.

רערענדיג אין אַלגעמיין, זייט אָקטאָבער 1791 — אין דער ווירקליכקייט, זייט דעם פערזוך פון קעניג צו אַנטלויפען און זיין פערהאַפטונג אין וואַרען, אין יוני — האָט די מורא פאַר דעם אריינרייסען־זיך פון דער אויסלענדישער אַרמיי אַרומגעכאַפּט אַלע מוחות און איז געוואָרען דער הויפּט־געגענשטאַנד, וועגען וועלכען מען האָט געטראַכט און גערעדט. אמת, עס זיינען געווען אין דער געזעצגעבענדער פערזאַמלונג צוויי פּאַרטייען, די „ראָיאַליסטישע רעכטע", רעפּרעזענטירט דורך די „פויאַנס"— די קאָנסטיטוציאָנעלע מאָנאַרכיסטען — און די „לינקע", די זשיראָנדיסטען, וועלכע האָבען געבילדעט דעם איבערגאַנג צווישען דער קאָנסטיטוציאָנעלער און דער רעפּובליקאַנישער העלפט פון דעם בירגערטהום. אָבער קיינע פון דיעזע פּאַרטייען האָט ניט גענומען קיין גרויסען אינטערעס אין די גרויסע פּראָבלעמען, וואָס איז זיי איבערגעלאָזען געוואָרען בירושה פון דער גרינדונגס־פערזאַמלונג. די יאַקאָבינער גופא און זאָגאַר די „קאָרדעליערען" האָבען אויסגעזעהען צו האָבען אַן אָבמאַך צווישען זיך ניט צו דערמאָנען די רעפּובליק, און עס זיינען געווען די פראַגען פון מינדערער וויכטיגקייט, ווי, למשל, ווער עס זאָל זיין מעיאָר פון פּאַריז, וועגען וואָס די רעוואָלוציאָנערען און די אַנטי־רעוואָלוציאָנערען האָבען זיך אַזוי ליידענשאַפטליך געקריגעט.

די צוויי גרויסע פראגען פון דעם מאָמענט זיינען געווען וועגען די פריעסטער און די אויסגעוואנדערטע אדעל־לייט. זיי האָבען בעהערשט אלעס אנדערע צוליעב די אנטי־רעוואָלוציאָ־נערע אויפשטענדע, וועלכע עס האָבען אָרגאניזירט די פריעסטער און די „עמיגראנטען“, און וויל זיי זיינען געווען שטארק פער־בונדען מיט דער מלחמה מיט אויסלאנד, וועלכע, יעדער איינער האָט געפיהלט, איז גאנץ נאָהענט.

דער אינגסטער ברודער פון קעניג, גראף ד׳ארטאָ, האָט עמיגרירט, ווי מיר ווייסען, באלד נאָך דעם 14טען יולי, 1789. דער צווייטער ברודער, גראף דע פּראָוואנס, איז אנטלאָפען אין דערזעלבער צייט, ווי לואי דער זעכצעהנטער, אין יוני 1791, און איהם איז עס יא געלונגען אָנצוקומען אין בריססעל. זייביידע האָבען פּראָטעסטירט געגען דעם, וואָס דער קעניג האָט אקצעפּטירט די קאָנסטיטוציע. זיי האָבען ערקלערט, אז דער קעניג האָט ניט געטאָרט אויפגעבען די רעכטע פון דער אלטער מאָנארכיע, און דערפאר איז זיין האנדלונג גאָר ניט גילטיג. זייער פּראָטעסט איז פערעפענטליכט געוואָרען פון די ראָיאָ־ליסטישע אגענטען איבער גאנץ פראנקרייך, און ער האָט געמאכט א גרויסען איינדרוק.

די אדעל־לייט האָבען פערלאָזען זייערע רעגימענטען אָדער זייערע פּאלאצען און האָבען עמיגרירט אין א מאססע; און די ראָיאליסטען האָבען געסטראשעט די יעניגע, וועלכע האָבען ניט געטהאָן דאָסזעלבע, דאָס זיי וועלען דערפאר צוגעצעהלט ווערען צו די מיטעלקלאססען, ווען דער אדעל וועט צוריקקעהרען נאָך פראנקרייך אלס זיעגער. די עמיגראנטען זיינען צוזאמענ־געקומען אין קאָבלענץ, וואָרמס און בריססעל, און דאָרט האָבען זיי אָפען פּאָרבערייטעט א קאָנטר־רעוואָלוציאָן, וועלכע האָט עס געזאָלט אונטערשטיצט ווערען פון די אויסלענדישע סאָל־דאטען. און עס איז געוואָרען אלץ מעהר און מעהר קלאָר, אז דער קעניג האָט געפיהרט א דאָפּעלטען שפּיעל. עס איז געווען אונמעגליך ניט צו זעהען, אז אלעס, וואָס די אויסגעוואנדערטע

אדעל־לייט האָבען געטהאָן, האָט געהאט די צושטימונג פון קעניג.

דעם 30טען אָקטאָבער 1791, האָט די געזעצגעבענדע פער־זאמלונג בעשלאָסען פאָרצוגעהן געגען דעם קעניג׳ס אינגערען ברודער, לואי־סטאניסלאַו־קסאוויער, וועלכער האָט ערהאלטען פון לואי דעם 16טען א דעקרעט, וואָס האָט איהם געגעבען דעם טיטעל פון רעגענט, אין פאל דער קעניג זאָל ארעסטירט ווערען. די פערזאמלונג האָט דארום בעפוילען דעם גראף דע פראָוואנס צוריקצוקומען נאָך פראנקרייך אין דעם משך פון צוויי מאָנאַ־טען. אויב ניט, פערליערט ער דורך דעם זיין רעכט פון צו ווערען דער רעגענט. עטליכע טעג שפעטער האָט די פערזאמ־לונג אויך בעפוילען אלע אנדערע, וועלכע האָבען אויסגעוואנ־דערט, צוריקצוקעהרען זיך נאָך פראנקרייך נאָך איידער דאָס יאהר איז צו ענדע. אין פאל זיי וועלען עס ניט טהון, וועלען זיי בעהאנדעלט ווערען אלס קאָנספיראטאָרס, פערדאמט און פעראורטהיילט אין זייער אבוועזענהייט און אלע זייערע איינ־קינפטע זאָלען פון זיי אוועקגענומען ווערען צום גוטען פון דער נאציאָן — „אָהן שאדען, אָבער, צו די רעכטע פון זייערע פרויען, זייערע קינדער און זייערע געזעצליכע קרעדיטאָרען“.

דער קעניג האָט צוגעשטימט צום דעקרעט וועגען זיין ברודער, אָבער ער איז געווען געגען דעם צווייטען דעקרעט וועגען די עמיגראנטען. ער האָט אויך ניט געגעבען זיין צו־שטימונג צו א דעקרעט, וועלכער האָט בעפוילען, אז די פריעס־טער זאָלען שווערען טרייהייט צו דער קאָנסטיטוציע, אונטער דער געפאהר ארעסטירט צו ווערען, אלס פערדעכטיגע אין פאל פון רעליגיעזע אונרוהען אין די געמיינדען, וואו זיי זיינען געווען פריעסטער.

דער וויכטיגסטער אקט פון דער געזעצגעבענדער פערזאמ־לונג איז געווען די ערקלערונג פון קריעג געגען עסטרייך, וועלכע האָט אָפען זיך געקליבען אריינצורייסען זיך אין פראנקרייך, אום צוריקצוגעבען לואי דעם 16טען די רעכטע, וועלכע ער האָט געהאט פאר 1789. דער קעניג און מאריע אנטאָאנעט האָבען עס

שטאַרק געפאָדערט פון דעם עסטרייכישען אימפּעראַטאָר, און נאָך שטאַרקער האָבען זיי עס געפאָדערט נאָך דעם, ווי זייער אַנטלויפען איז געשטערט געוואָרען. אָבער עס איז שטאַרק מעגליך, דאָס די קריעגס־פּאַרבערייטונגען פון עסטרייך וואָלטען זיך דאָך פערצויגען אפשר ביז דעם פאָלגענדען פריהלינג, ווען די זשיראָנדיסטען וואָלטען ניט בעזאָנדערס געפאָדערט דעם קריעג.

דער מאַנגעל פון איינשטימיגקייט אין דעם ראָיאַליסטישען מיניסטעריום — איינער פון זיינע מיטגליעדער, בערטראַן דע מאָלוויט איז געווען שטאַרק געגען קאָנסטיטוציאָנעלען רעזשים, ווערהענד נארבאָן האָט עס געוואָלט מאַכען פאַר איינעם פון די זיילען פון דעם טהראָן — דאָס האָט געפיהרט צו זיין שטורץ. דאַן האָט, אין מערץ, 1792, לואי דער 16טער איינבערופען אַ זשיראָנדיסטישען מיניסטעריום, מיט דומאָריץ פאַר די אויס־לענדישע אנגעלעגענהייטען און מיט ראָלאַן, אָדער ריכטיגער, מיט מאַדאַם ראָלאַן, פאַר די אינערליכע אנגעלעגענהייטען; גראַוו איז באַלד פערביטען געוואָרען אויף סערוואַן אין קריעגס־אָפּיס, קלאַוויער פאַר פינאַנץ, דוראַנטהאָן פאַר יוסטיץ און לאַקאָסט פאַר די פלאָטע.

עס איז ניט נויטיג צו זאָגען, ווי ראָבעספּיער האָט עס באַלד בעהויפּטעט, דאָס די הערשאַפט פון די זשיראָנדיסטען האָט ניט נור געטריעבען ווייטער די רעוואָלוציע, נור פערקעהרט, איז געווען אַ שווערע משא אויף די וואָגשאָלען פון דער רעאַקציע. פון דאַן אָן זיינען אַלע געווען פאַר געמעסיגטקייט, ווי באַלד דער קעניג האָט אַקצעפּטירט דעם „סאַנקיולאָטישען" מיניסטע־ריום, ווי מען האָט איהם דאַן גערופען אין קעניגליכען הויף. נור אין דער אַנגעלעגענהייט פון קריעג האָט דיעזער מיניסטע־ריום ארויסגעוויעזען אַביסעל לעבען און געגען דעם ראַטה פון מאַראַט און ראָבעספּיער, האָבען די זשיראָנדיסטען דעם 20טען אַפּריל 1792 טריאומפירט, און עס איז ערקלערט געוואָרען קריעג געגען עסטרייך, אָדער, ווי זיי האָבען עס יעמאָלט געזאָגט, געגען דעם קעניג פון בעהמען און אונגאַרן.

איז געווען דער קריעג נויטיג? זשאָרעס האָט געשטעלט דיזע פראגע, און אַלס אַן ענטפער האָט ער פאָרגעלגט פאר די לעזער׳ס אויגען די דאָקומענטען פון יענער צייט. און דער שלוס, וואָס מוז געצויגען ווערען פון דיזע דאָקומענטען, און ווערט אויך געצויגען פון זשאָרעס גופא, איז דערזעלבער, וואָס איז פערטהיידיגט געוואָרען פון מאראט און ראָבעספיער. דער קריעג איז נ י ט געווען נויטיג. די אויסלענדישע הערשער האָבען, קיין ספק, מורא געהאט פאר די ענטוויקלונג פון דער רעפובליקאנישער אידעע אין פראנקרייך, אָבער פון דעם ביז צו לויפען לואי דעם 16טען צו הילפע, איז נאָך א היבשער מהלך; עס האָט זיך זיי זעהר ניט געגלוסט ארייגצוקריכען אין אזא סאָרט קריעג. דאָס זיינען געווען די זשיראָנדיסטען, וועלכע האָבען געוואָלט דעם קריעג, ווייל זיי האָבען אין דעם געזעהען א מיטעל צו בעקעמפפען די קעניגליכע מאכט.

מאראט האָט געזאָגט די איינפאכע וואהרהייט אין דיזער אנגעלעגענהייט. „איהר ווילט דעם קריעג,“ האָט ער געזאָגט, „ווייל איהר ווילט ניט אפעלירען צום פאָלק, אז ער זאָל געבען דעם ענטשיידענדען קלאַפּ דעם קעניגטהום“. די זשיראָנדיסטען און א מאסע יאקאָבינער האָבען בעסער געוואָלט א קריעג מיט אויסלאנד, וועלכער, ארויסרופענדיג דעם פאטריאָטיזם און קלאָר מאכענדיג דעם פערראטה פון קעניג, זאָל פיהרען צום שטורץ פון קעניגטהום אָהן די הילפע פון א פאָלקס־אויפשטאנד. „מיר דארפען האָבען עפּעס א גרויסען פערראטה“, האָט געזאָגט בריססאָ, וועלכער האָט געהאסט דאָס פאָלק, זיינע טומעלדיגע אויפשטענדע און זיינע אטאקעס אויף אייגענטהום.

אויף אזא אופן זיינען דער קעניגליכער הויף פון איין זייט און די זשיראָנדיסטען פון דער אנדערער זייט געווען אין פולער איינפערשטענדניס אין דער פראגע פון אויפמונטערען צו א קריעג צווישען פראנקרייך און עסטרייך. אונטער אזעלכע אומשטענדען איז דער קריעג געוואָרען אונפערמיידליך. ער האָט אויפגעפלאקערט און האָט געבושעוועט פאר 23 יאהר מיט אלע זיינע פאָלגען, וועלכע זיינען געווען אזוי פאטאל פאר דער

רעוואָלוציאָן און פאַר דעם גאַנצען פּראָגרעס אין אייראָפּאַ. „איהר ווילט ניט דעם אויפרוף צום פאָלק, איהר ווילט ניט די פאָלקס־רעוואָלוציאָן — אָט זאָלט איהר האָבען קריעג, און פיעל־לייכט אַן אַלגעמיינעם צוזאַמענבראָך!“ וויפיעל מאָל זייט דאַן איז דיעזע וואהרהייט שוין בעשטעטיגט געוואָרען!

דער געשפּענסט פון אַ פאָלק, בעוואַפענט און רעבעלליש, פאַרדערנדיג פון די מיטעלקלאַסען זיין טהייל פון דעם נאַציאָנאַלען רייכטהום, האָט קיינמאָל ניט אויפגעהערט צו פערפאָלגען יענע מיטגליעדער פון דריטען שטאַנד, וועלכע האָבען דער־גרייכט די מאַכט, אָדער וועלכע האָבען דורך די צייטונגען און די קלובס געקראָגען אַן איינפלוס אויף דעם גאַנג פון די פּאַסי־רונגען. עס מוז אויך געזאָגט ווערען, דאָס, גראַדענוויי איז די רעוואָלוציאָנערע ערציהונג פון פאָלק אויסגעפיהרט געוואָרען דורך די רעוואָלוציאָן גופא, און דאָס די מאַסען האָבען שטופענ־וויז געקראַגען דעם מוטה צו שטעלען פאָרדערונגען, וועלכע זיינען געווען דורכגעזאַפּט מיט אַ קאָמוניסטישען גייסט, וועל־כער וואָלט ביז צו אַ געוויסען גראַד געהאָלפען דער פערניכטונג פון די עקאָנאָמישע אונגלייכהייטען.

„די אויסגלייכונג פון פערמעגענס“, וועגען דעם האָט מען שטאַרק גערעדט צווישען פאָלק. די בויערען, וועלכע האָבען געהאַט בלויז אָרעמע שטיקלעך לאַנד און די שטאַדט־ארבייטער, וועלכע זיינען ארומגעגאַנגען ארבייטסלאָז, האָבען אָנגעהויבען צו בעהויפּטען זייער רעכט אויף דעם לאַנד. אין די דערפער האָבען די בויערען געפאָדערט, אז קיינער זאָל ניט האָבען קיין פאַרם פון מעהר ווי אַ הונדערט און צוואַנציג אקער, און אין די שטעדט האָט מען גערעדט, דאָס יעדער איינער, וואָס ווינשט צו בעארבייטען דאָס לאַנד, דאַרף האָבען דאָס רעכט צו אַזוי פיעל און אַזוי פיעל לאַנד.*)

*) נאָך די דעקרעטען פון דעם 15טען מערץ, זיינען די טענות געגען זיי געוועזען זעהר פיעל. אויף זיי האָבען אָנגעוויעזען דאַניאָל אין זיין בוך „לאַ רעוואָלוסיאָן“ און פּראָפעסאָר נ. קאַרעיעוו („די

א טאקסע אויף נאהרונגס־מיטעל, אום ניט צו דערלאָזען קיינע ספעקולאציעס אין זאכען פון דער העכסטער נויטווענדיג־קייט, געזעצע געגען מאָנאָפּאָליסטען, די איינקויפונג פון עסענ־ווארג דורך די מוניציפּאליטעט, כדי די איינוואוינער זאָלען עס קריגען אויף קאָסט־פּרייז, א פּראָגרעסיווע טאקסע אויף די רייכע, א געצוואונגענע אנלייהע און שווערע טאקסעס אויף אלער־ליי ירושות — דיזע אלע אידעען זיינען דיסקוטירט געוואָרען פון פאָלק און אויך אין דער פּרעסע. די שנעליגקייט אליין, מיט וועלכע זיי האָבען זיך פערשפּרייט יעדעס מאָל, ווען דאָס פאָלק האָט געוואונען א זיעג אין פּאריז אָדער אין דער פּראָווינץ, האָט בעוויזען גאַנץ קלאָר, דאָס דיזע אידעען זיינען געווען שטארק פערשפּרייט צווישען די אָרימע, חאָטש די רעוואָלוציאָנערע שרייבער האָבען ניט געהאַט דעם מוטה זיי אויסצודריקען עפענטליך. „זעהט איהר דען ניט“, האָט ראָבערט געזאָגט אין זיין „רעוואָלוציאָנען פון פּאריז“, אין מאַי, 1791, „דאָס די פראַנצויזישע רעוואָלוציאָן, פאַר וועלכע איהר קעמפּפט, ווי איהר זאָגט, אלס בירגער, מיינט גאָר דעם ריכטיגען אגראַר־געזעץ, אויסגעפיהרט פון פאָלק... זיי טרעטען אריין אין זייערע רעכטע. איין טריט מעהר, און זיי וועלען אריינטרעטען אין זייערע בעזיצונגען....“

עס איז לייכט זיך משער צו זיין דעם שרעק, וואָס דיזע אידעען האָבען אָנגעיאָגט אויף די מיטעל־קלאסען, וועלכע האָ־בען איצט אזוי געגלוסט צו געניסען אין רוהיגקייט זייער ערוואָר־בענעם רייכטהום, ווי אויך זייער נייע, פּריווילעגירטע שטעלונג אין שטאאט. מיר קענען זיך פאָרשטעלען דעם צאָרן, וואָס האָט זיך צופלאקערט צווישען זיי אין מערץ, 1792, ווען עס איז אָנגעקומען די נייעס, דאָס דער מעיאָר פון עטאמפּ, סימאָננאָ, איז נור וואָס געטוידטעט געוואָרען פון די בויערען. ער, ווי פיעלע אנדערע מיטעל־קלאס מעיאָרען, האָט געשאָסען אויף די

בויערען און די בויערען־פראַגע אין פראַנקרייך אין דעם לעצטען פערטעל פון 18טען יאהרהונדערט).

בויערען, וועלכע האָבען רעבעללירט, אָהן אירגענד וועלכע גע־זעצליכע פאָרמאַליטעטען — דאַן האָט קיינער קיין וואָרט ניט געזאָגט. אָבער, ווען די הונגעריגע בויערען, וועלכע האָבען נור פערלאַנגט, אַז דער פרייז פון ברויט זאָל בעשטימט ווערען, האָ־בען געטוידטעט דיזען מעיאָר מיט זייערע פיקעס, האָט זיך אויפגעהויבען אַ געוואַלדיגער געשריי פון צאָרן צווישען די מי־טעל־קלאַסען אין פאַריז.

„עס איז געקומען דער טאָג, ווען די לאַנד־אייגענטהימער פון א ל ע ק ל אַ ס ע ן מוזען ענדליך פיהלען, דאָס זיי פאַ־לען ארונטער אונטער דעם סיסטעם פון אַנאַרכיע", האָט גע־קרעכצט מ אַ ל ע ד י ו פּ אַ ן אין זיין „מערקור דע פראַנס", און ער האָט געפאָדערט אַ פעראייניגונג פון די לאַנד־אייגענ־טהימער געגען דאָס פאָלק, געגען „די רויבער", געגען די פרעדי־גער פון דעם אַגראַר־געזעץ. יעדער איינער האָט אָנגעהויבען רע־דען געגען פאָלק, ראָבעספּיער אַזוי גוט ווי די אַנדערע. דער פריסטער דאָליוויער איז געווען דער איינציגער, וואָס האָט ער־הויבען זיין שטימע צו גונסטען פון די מאַסען, ערקלערענדיג, דאָס „די נאַציאָן איז ווירקליך דער אייגענטהימער פון לאַנד". „עס איז ניטאָ קיין געזעץ", האָט ער געזאָגט, „וועלכער זאָל קע־נען מיט רעכט שטערען דעם בויער צו עסען, ווען ער איז הונגע־ריג, אַזוי לאַנג ווי די דיענער און זאָגאַר די הינד פון די רייכע האָבען אַלעס, וואָס זיי דאַרפען."

וואָס אַנבעטרעפט ראָבעספּיער, האָט ער ערקלערט, דאָס „דער אַגראַר־געזעץ איז בלויז אַן אונזיניגער שווינדעל, מיט וועלכען עס בענוצען זיך די געמיינע מענשען, אום צו פערפיה־רען די שטומפפזיניגע". און ער האָט פערוואָרפען גלייך פון אָנפאַנג יעדען פערזוך, וואָס איז געמאַכט געוואָרען אין דער ריכטונג פון „די אויסגלייכונג פון רייכטהום". אימער־צו פאָר־זיכטיג ניט צו געהן געגען די מיינונג פון די יעניגע, וועלכע האָ־בען רעפּרעזענטירט די הערשענדע מאַכט אין אַ בעשטימטען מאָמענט, האָט ער גוט אויפגעפּאַסט ניט צו געהן מיט די יע־ניגע, וועלכע מאַרשירען מיט'ן פאָלק, חאָטש ער האָט געוואוסט,

דאָס די אידעען פון אויסגלייכונג און קאָמוניזם, זיינען די איינ־ציגע, וועלכע זיינען געווען אין שטאַנד צו געבען דער רעוואָ־לוציע די קראַפט, וואָס איז געווען נויטיג פאַר די פערניכטונג פון דער פעאָדאַלער סיסטעם.

די מורא פאַר פאָלקס־אויפשטענדע און זייערע עקאָנאָמי־שע פאָלגען האָט געצוואונגען די מיטעל־קלאַסען זיך אַרומצושאַ־רען אַלץ פעסטער און פעסטער אַרום דעם קעניגטהום און אָנצו־נעהמען אירגענד וועלכע קאָנסטיטוציע פון די הענד פון דער גרינדונגס־פערזאַמלונג, מיט אַלע איהרע פעהלערען און איהר איינשטימיגקייט מיט די ווינשע פון קעניג. אָנשטאָט צו פּראָ־גרעסירען אויף דעם וועג פון רעפּובליקאַנישע אידעען, האָבען די מיטעל־קלאַסען און די „אינטעללעקטועללע“ זיך ענטוויקעלט אין אַן ענטגעגענגעזעצטע ריכטונג. אויב אין 1789, אין אַלע האַנדלונגען פון דעם דריטען שטאַנד, האָט זיך געמערקט אַן ענטשיעדען רעפּובליקאַנישער און דעמאָקראַטישער גייסט, זיי־נען איצט דיזעלבע מענשען געוואָרען די פערטהיידיגער פון קע־ניגטהום, ווייל זיי האָבען בעמערקט די קאָמוניסטישע און אויס־גלייכענדע טענדענצען צווישען פאָלק. די אמת׳ע און ערנסטע רעפּובליקאַנער, ווי טהאָמאַס פּעין און קאָנדאָרסע, האָבען רע־פּרעזענטירט אַ גאַנץ אונבעדייטענדע מינאָריטעט צווישען די געבילדעטע מיטגליעדער פון די מיטעל־קלאַסען. וואָס מעהר דאָס פאָלק איז געוואָרען רעפּובליקאַניש, זיינען די „אינטעלעק־טועללע“ געוואָרען אַלץ מעהר און מעהר קאָנסטיטוציאָנעל־ראָיאַליסטיש.

דעם 13טען יוני, 1792, קוים אַכט טעג, איידער דאָס פאָלק האָט זיך אַריינגעבראָכען אין די טוילערי, האָט ראָבעספּיער נאָך אַלץ געפייערט געגען די רעפּובליק: „עס איז שענדליך“, האָט ער געשריען דאָן, „פאַר אימיצען צו פערפיהרען די צוהיצטע און ניט געלערענטע מענשען מיט דעם בליאַסק פון אַ פרייער רעגיערונג אונטער דעם נאָמען רעפּובליק. דער אומשטורץ פון דער קאָנסטיטוציע קען נור פיהרען צו דעם אויסברוך פון אַ

בירגער־קריעג, וואָס דאָס וועט פיהרען צו אנארכיע און צו דעספּאָטיזם."

האָט ער מורא געהאַט פאר די אויפריכטונג פון אן ארים־טאָקראַטישע רעפּובליק, ווי אין די נ י ד ע ר ל א נ ד ס? אזוי, וועניגסטענס, גלויבט לואי בלאַן, און, נאָך אלעם, איז עס אויך מעגליך. אָבער פאר אונז זעהט עס אויס מעהר וואהרשיינליך, דאָס האָבענדיג פערבליבען ביז דאַן אַ שטארקער פערטהיידיגער פון אייגענטהום, האָט ראָבעספּיער מורא געהאַט אין יענעם מאָמענט, ווי דאָס איז אויך געוועזען דער פאַל מיט אלע אנדערע יאַקאָבינער, פאר דעם צאָרן פון פאָלק, פאר זייערע פּראָבען אויסצוגלייכען די פערמעגענס, פאר די „עקספּראָפּריאַציע", ווי מיר זאָגען עס היינט. ער האָט מורא געהאַט, אז די רעוואָלוציאָן זאָל ניט צו גרונד געהן אין די פערזוכען איינצופיהרען דעם קאָמוניזם. דער פאקט איז, דאָס זאָגאר ביז ערב 10טען אויגוסט, אין אַ צייט, ווען די גאַנצע רעוואָלוציאָן, אונגעענדיגט ווי זי איז געוועזען, אָבגעהאַלטען אין איהר לויף און אטאַקירט פון טויזענדע קאָנספּיראציעס, איז געוועזען שיער, שיער בעזיעגט און קיין זאך האָט איהר ניט געקאָנט רעטען, סיידען אַן אומשטורץ פון קעניגטהום דורך אַ פאָלקס־אויפשטאנד — אויך דאַן האָט ראָבעספּיער, ווי די אלע יאקאָבינער, געהאַלטען פאר פיעל גלייכער צו שטיצען דעם קעניג און דעם הויף, איידער צו אַפּעלירען צום רעוואָלוציאָנערען פייער פון פאָלק. פּונקט ווי די איטאליענישע און שפּאַנישע רעפּובליקאנער פון אונזער צייט האַלטען פאַר ווינשענסווערטהע אויפצוהאַלטען די מאָנארכיע, איידער ריזיקירען אַ פאָלקס־רעוואָלוציע, וועלכע, זיי זעהען פאָראויס, וועט זיין בעגייסטערט פון קאָמוניסטישע שטרעבונגען.

די געשיכטע ווידערהאָלט זיך. און וויפיעל מאָל זי קען זיך נאָך ווידערהאָלען, ווען רוסלאנד, דייטשלאנד און עסטרייך וועלען אָנפאנגען זייער גרויסע רעוואָלוציע!

דאָס איבערראַשענדסטע אין דעם געדאנקענגאנג פון די פּאָליטיקער פון יענער צייט קען מען זעהן פון דעם פאקט, דאָס געראדע אין דיזען מאָמענט, יולי, 1792, איז די רעוואָלוציאָן

געוועזן אין סכנה פון א זעהר שטארקען ראָיאַליסטישען קו־דעטאַ (שטאַאַטס־שטרייך), וועלכער האָט עס געזאָלט אונטער־שטיצט ווערען פון ווייט־פערשפּרייטע אויפשטענדע אין זיעד און וועסט, ווי אויך דורך די אריינדרינגונג אין פראנקרייך פון די דייטשע, ענגלישע, סארדינישע און שפּאַנישע סאָלדאַטען.

אזוי אין יוני, 1792, נאָכדעם ווי דער קעניג האָט אָבגע־זאָגט ראָלאַן, קלאַוויער און סערוואַן, די דריי זשיראָנדיסטישע מיניסטאָרען, האָט לאַפאַיעט, דער סאַמע קאָפּ פון די „פויאַנען“ און א ראָיאַליסט אין הארצען, גלייך געשריבען זיין בעריהמ־טען בריעף צו דער געזעצגעבענדער פערזאַמלונג, דאַטירט דעם 18טען יוני, אין וועלכען ער האָט זיך אָנגעבאָטען צו מאַכען א קו־דעטאַ געגען די רעוואָלוציאָנערען. ער האָט אָפען געפּאָר־דערט, אַז פראַנקרייך זאָל ווערען אויסגערייניגט פון די „יאַקאָ־בינער“, און ער האָט צוגעלייגט, דאָס אין דער ארמיי „ווערען געהאַלטען טהייער די פּרינציפּען פון פרייהייט און גלייכהייט, דאָס די געזעצע ווערען רעספּעקטירט, און אייגענטהום איז הייליג“, ניט ווי אין פּאַריז, למשל, וואו דער אייגענטהום איז עפענטליך אטאַקירט געוואָרען אין דער קאָמונע און אין דעם קלוב פון די קאָרדעליערען.

לאַפאַיעט האָט געפּאָרדערט — און פון דעם קען מען זע־הען, ווי ווייט די רעאַקציע האָט פּראָגרעסירט — דאָס די קע־ניגליכע מאַכט זאָל בלייבען „אונבעריהרט און אונאבהענגיג“. ער האָט פערלאַנגט א קעניג, וועלכען מען זאָל „פערהייליגען“, און דאָס אַלעס שוין נאָך דעם אַנטלויפען נאָך וואַרען! דאָס אין א מאָמענט, ווען דער קעניג האָט אָנגעהאַלטען א קאָררעס־פּאָנדענץ מיט עסטרייך און פּרייסען, ערוואַרטענדיג פון זיי זיין „בעפרייאונג“, און בעהאַנדלענדיג די פערזאַמלונג מיט מעהר אָדער וועניגער פעראַכטונג, לויט דעם גאַנג פון די נייעס, וואָס ער האָט ערהאַלטען איבער דעם פּראָגרעס פון דעם אָנקומען פון דער דייטשער ארמיי!

און דאָס מערקווירדיגסטע איז, דאָס די פערזאַמלונג האָט שוין שיער, שיער ניט צושיקט דיעזען בריעף פון לאַפאַיעט צו

די 83 דעפּאַרטמענטס, און דאָס נור די סטראַטעגיק פון די זשי־ראָנדיסטען האָט ניט דערלאָזען דערצו — גאַרע, פּרעטענדי־רענדיג, דאָס דיזער בריעף איז אַ פעלשונג, דאָס ער האָט ניט געקענט קומען פון לאַפּאיעט! און דאָס אַלעס האָט פּאַסירט מיט צוויי מאָנאַטען פאַר דעם צעהנטען אויגוסט!

פּאַריז איז צו יענער צייט געווען פערפּלייצט מיט ראָיאַ־ליסטישע קאָנספּיראַטאָרס. די „עמיגראַנטען" זיינען צוריקגע־קומען, געהענדיג פריי צווישען קאָבלענץ און די טױליערען, פון וואַנען זיי זיינען צוריק אַוועק נאָך דעם, ווי זיי האָבען ערהאַל־טען די ליעבעס־ערקלערונג פון הויף און פיעל געלד. „אַ טױ־זענד פרעהליכע הייזקעס זיינען געווען אָפען פאַר די קאָנספּיראַ־טאָרס", האָט געשריעבען שאַמעט, דער פּראָקוראָר פון דער קאָ־מונע פון פּאַריז אין זיינע נאָטיצען.*) די אדמיניסטראַציע פון די פּאַריזער דעפּאַרטמענטס, אין וועלכע עס האָבען אויף גענומען אַנטהייל טאַלעיראַן און ראָשפּאָק, איז געווען אין גאַנצען פאַר'ן קעניג. די מוניציפּאַליטעט, אַ גרויסע צאָהל פריעדענסריכטער, „די מאַיאָריטעט פון דער נאַציאָנאַל־גוואַרדיע און איהרע אָפיצערען זיינען אַלע געווען פאַר'ן קעניג, דיענענדיג איהם אַלס בעגלייטונג און אַלס וואַך־הינד אין אַלע זיינע אָפטע שפּאַציערגענג איבער די גאַסען און אין טהעאַטער". עס איז קלאָר, אַז דער 21סטער יוני איז אין גאַנצען פערגעסען געוואָרען.

„די האַלב־מיליטערישע פיהרונג פון קעניג, צוזאַמענגע־שטעלט מייסטענס פון אַלטע לייב־גוואַרדיסטען, פון די צוריק־געקומענע „עמיגראַנטען", און פון מאַנכע פון יענע העלדען פון

*) שאַמעט האָט אין זיינע מעמואַרען פון דער רעוואָלוציאָן בע־שולדיגט זאָגאַר דעם דירעקטאָריום פון דעם דעפּאַרטמענט, דאָס ער האָט צוזאַמענגעקליבען זעכציג טויזענד קאָנטר־רעוואָלוציאָנערען און זיי בעוואָרגט מיט קוואַרטיר. אויב די צאָהל, 60 טויזענד, זעהט אויס אַ ביסעל איבערטריבען, איז עס אָבער אַ פאַקט, דאָס פיעלע קאָנטר־רע־וואָלוציאָנערען זיינען געווען פערזאַמעלט אין פּאַריז.

דעם 25טען פעברואר, 1791, וועלכע זיינען בעקאנט אונטער דעם נאָמען „די ריטטער פון שפּיעז“, האָבען אויפגערייצט דאָס פאָלק דורך זייער פרעכהייט, האָבען בעליידיגט די פאָלקס־פאָרשטעהער, און האָבען הויך ערקלערט זייער אבזיכט צו ערמאָרדען די פרייהייט“, זעצט פאָרט שאָמעט.

די מאָנאַכען, די מאָנאשקעס און אַ גרויסע מאַיאָריטעט פון די פריסטער זיינען אַלע געווען אויף דער זייט פון דער קאָנטר־רעוואָלוציע. *)

וואָס אנבעטרעפט די פערזאמלונג, איז אָט ווי שאָמע חאַראקטעריזירט איהר: „אַ נאציאָנאַלע פערזאמלונג, אָהן קראַפט, אָהן רעספּעקט, צושפּאָלטען אויף שטיקער, מאכענדיג זיך נידריג אין די אויגען פון איירָאפּא דורך קליינליכע און פערדריסליכע דעבאַטען, ערנידריגט פון אַ פרעכען קעניגליכען הויף און ענטפערענדיג אויף די בעליידיגונגען מיט אַ דאָפּעלטער קנעכטשאַפט און אונטערטהעניגקייט, אָהן קראַפט, אָהן אַ פעסטקייט פון ציעל.“ און ווירקליך, דיזע פערזאמלונג, דיסקוטירענדיג שטונדען לאַנג, וויפיעל מיטגליעדער זאָלען זיין אין אַזאַ און אַזאַ דעפּוטאַציע צום קעניג, און צו איינע אָדער צוויי פליעגלען פון די פאָלדינג טיהרען זאָלען זיין אָפען פאַר זיי — וועלכע האָט פערבראַכט איהר צייט, ווי שאָמע האָט געשריבען, „זיך צוהערענדיג צו די דעקלאַמאַטאָרישע רעדען, וועלכע האָבען זיך אַלע געענדיגט מיט דעם שיקען פון אירגענד אַ נייע בקשה צום קעניג — אַזאַ פערזאמלונג האָט ניט געקאָנט ארויסרופען קיין אנדער זאַך, ווי פעראַכטונג אין דעם קעניגליכען הויף גופא.

---

*) אָט איז אַ שטיקעל נייעס, וועגען וועלכער גאַנץ פּאַריז האָט גערעדט צו יענער צייט, ווי דאָס דערצעהלט מאַדאַם זשוליען: „די הויפּט־אויפזעהערין פון די גרויע שוועסטער פון ראַעל האָט פערלאָרען איהר פּאָרטפעל, וועלכער איז געפונען און געעפענט געוואָרען פון דער מוניציפּאַליטעט פון פּלאַץ. עס ווערט געשאַצט, דאָס זיי האָבען איבערגעשיקט 48 טויזענד ליווערס צו די „עמיגראַנטען“ זייט דעם ערשטען יאַנואַר.“

דערוויל דורך דער גאנצער וועסט און זיעד־איסט פון פראנקרייך ביז צו די סאמע טיערען פון די רעוואָלוציאָנערע שטעדט, ווי מארסעל, למשל, זיינען געווען שטארק טהעטיג די קעניגליכע קאָמיטעס, זאמלענדיג וואפען אין די שלעסער, פערשרייבענדיג אָפיצערען און סאָלדאטען און פאָרבערייטענדיג א מעכטיגע ארמיי, וועלכע זאָל מארשירען אויף פאריז אונטער דער קאמאנדע פון די הויפט־פיהרער, וואָס האָבען בעדארפט קומען פון קאָבלענץ.

דיזע בעוועגונגען אין זיעד־פראנקרייך זיינען אזוי כאראק־טעריסטיש, דאָס עס איז נויטיג צו געבען וועניגסטענס אן אל־געמיינעם איבערבליק איבער זיי.

איין און דרייסיגסטער קאפיטעל.

די קאָנטער־רעוואָלוציע אין זיד־פראַנקרייך.

דער צושטאַנד אין די פּראָווינצען. — קאָבלענץ דער מיטעלפּונקט פון די ראָיאַליסטישע פערשווערונגען. — די קאָנטער־רעוואָלוציאָנערע פעדעראַציע. — לאָיאַלע טהעטיגקייט. — די ראָיאַליסטען ער־האַלטען געלד פון פּיטט און הילפע פון אַנדערע מעכטע. — אויפשטענדע און קאָנטער־אויפשטענדע אין די פּראָווינצען.

ווען איינער שטודירט די גרויסע רעוואָלוציאָן, ווערט ער אזוי צוגעצויגען פון דער געוואַלדיגער גרויסקייט פון די קעמפּפע, וועלכע האָבען זיך ענטוויקעלט אין פּאריז, דאָס ער האָט אַ שטאַרקען נסיון צו פערנאַכלעסיגען דעם צושטאַנד אין די פּראָווינצען און צו פערזעהען, וואָס פאַר אַ מאַכט די קאָנטער־רעוואָלוציאָן האָט געהאַט די גאַנצע צייט. דיזע אָבער איז גע־ווען אַ ריעזיג־שטאַרקע. די קאָנטער־רעוואָלוציאָן האָט פאַר זיך געהאַט די אונטערשטיצונג פון די פערגאַנגענע יאָהרהונדערטע און די אינטערעסען פון דער געגענוואַרט. און עס איז נויטיג צו שטודירען עס, אום צו פערשטעהן, ווי קליין איז די מאַכט פון אַ רעפּרעזענטאַטיווער פערזאַמלונג אין דער צייט פון אַ רעוואָ־לוציאָן — אפילו ווען אַלע איהרע מיטגליעדער זאָלען זיין בע־גייסטערט פון די בעסטע אבזיכטען. ווען עס קומט צו אַ קאַמפּף, אין יעדער שטאָדט און אין יעדען דאָרף, גענגען די כחות פון דער אַלטער אָרדנונג, וועלכע, נאָך אַ מאָמענט פון חלשות, לע־בען ווידער אויף, אום אָבצושטעלען די רעוואָלוציאָן — איז עס נור דער אימפּולס פון די רעוואָלוציאָנערען אויפ'ן פּלאַץ, וועלכער קען בייקומען דיזען מעכטיגען ווידערשטאַנד.

עס וואָלט גענומען יאָהרען און יאָהרען פון שטודיום אין די לאָקאַלע אַרכיווען נאָכצופאָרשען אַלעס, וואָס די ראָיאַליסטען האָבען געטהאָן אין דעם משך פון דער גרויסער רעוואָלוציע. ווענינע עפיזאָדען וועלען אונז אָבער געבען אַ געוויסען בעגריף.

דער אויפשטאַנד אין דער וואַנדיי איז מעהר אָדער ווענינער בעקאַנט. אָבער מיר זיינען שוין צו־שטאַרק געניינט צו גלויבען, דאָס דאָרט, אין מיטען פון אַ האַלב־ווילדער בעפעלקערונג, בעגייסטערט פון אַ רעליגיעזען פאַנאַטיזם, איז עס געווען דער סאַמע צענטער פון דער קאָנטער־רעוואָלוציע. זיד־פראַנקרייך איז געווען פונקט אַזאַ נעסט פאַר די קאָנטער־רעוואָלוציע, און דאָס נאָך מעהר געפעהרליך, ווייל דאָרט האָבען די לאַנד־דיסטריקטען און די שטעדט צוגעשטעלט איינעם פון די בעסטע קאָנטינגענטען פאַר דער רעוואָלוציע.

די לייטונג פון דיזע פערשיעדענע בעוועגונגען האָט געשטאַמט פון קאָבלענץ, אַ קליינער דייטשער שטאָדט, וועלכע איז געוואָרען דער הויפט־פונקט פון דער ראָיאַליסטישער עמיגראַציע. זייט דעם זומער פון 1791, ווען גראַף ד׳אַרטאָ, געפאָלגט פון דעם געוועזענעם מיניסטער קאָלאָן, און שפּעטער, פון זיין ברודער, דעם גראַף דע פראָוואַנס, האָבען זיך בעזעצט אין דיזער שטאָדט, איז זי געוואָרען דער הויפט־צענטער פון די ראָיאַליסטישע פערשווערונגען. פון דאָרט זיינען עס געקומען די שלוחים, וועלכע האָבען אָרגאַניזירט איבער גאַנץ פראַנקרייך אַנטי־רעוואָלוציאָנערע אויפשטענדע. איבעראַל האָט מען געזוכט סאָלדאַטען פאַר קאָבלענץ, זאָגאַר אין פאַריז, וואו דער רעדאַקטאָר פון דער „גאַזעט פון פאַריז“ האָט עפענטליך אָנגעבאָטען זעכציג ליווער פאַר יעדען רעקרוט. פאַר אַ געוויסע צייט זיינען דיזע מענשען גאַנץ אָפען געשיקט געוואָרען נאָך מעטץ און נאַכהער נאָך קאָבלענץ.

„די געזעלשאַפט איז געגאַנגען נאָך זיי“, דערצעהלט ערנסט דאָדע אין זיין מאָנאָגראַף „די ראָיאַליסטישע קאָנספיראַציעס“, „דער אַדעל האָט נאָכגעטהאָן די פרינצען, און פיעלע פון די מיטעל־קלאַסען און פון די איינפאַכע מענשען האָבען

נאָכגעטהאָן דעם אדעל. זיי האָבען עמיגרירט, ווייל עס איז געווען אזוי די מאָדע, אוים מורא אָדער אוים אָרעמקייט. א יונגע פרוי, געפרעגט פון א געהיימען רעגיערונגס־אַגענט, ווען ער האָט איהר געטראָפען פאָהרענדיג אין א דיליזשאַנס נאָך דייטשלאַנד, צו וואָס זי פאָהרט אהין, האָט געענטפערט: „איך בין א קליידער־מאַכערין; מיינע אַלע קונדען זיינען אוועק נאָך דייטשלאַנד, און אזוי עמיגריר איך אויך, אום זיי צו געפינען.“

א פאָלשטענדיגער קעניגליכער הויף מיט מיניסטאָרען, טשעמבערליינס און אָפּפיציעלע אויפנאַהמען און אויך מיט זיינע אינטריגען און געמיינהייטען, האָט זיך ענטוויקעלט ארום דעם קעניג'ס ברודער, און די אייראָפּעאישע הערשער האָבען אנערקענט דיזען הויף און האָבען פערהאַנדעלט און קאָנספּירירט מיט איהם. דערווייל האָבען זיי געוואַרט אויף דאָס אָנקומען פון לואי דעם זעכצעהנטען, וועלכער זאָל זיך שטעלען אן דער שפּיצע פון דער ארמיי, צוזאמענגעשטעלט פון די עמיגראַנטען. מען האָט איהם ערוואַרט אין יוני, 1791, ווען ער האָט געמאכט פּליטה נאָך וואַרען, און שפּעטער אין נאָוועמבער, 1791, און אין יאַנואַר, 1792. ענדליך איז בעשלאָסען געוואָרען זיך פּאַר־צובערייטען פאַר א גרויסען קלאַפּ אין יולי, 1792, ווען די ראָ־יאַליסטישע ארמייען פון וועסט־און זיד־פראַנקרייך, אונטער־שטיצט פון די ענגלישע, סארדינישע און שפּאַנישע איינדרינג־לינגע, זאָלען מאַרשירען אויף פּאַריז, אויפהויבענדיג ליאָן און אנדערע גרויסע שטעדט אויפ'ן וועג, ווערענד די ראָיאַליסטען אין פּאַריז זאָלען דערלאַנגען זייער גרויסען קלאַפּ, פאַרנאַנדער־יאָגען די פערזאמלונג און בעשטראָפען די היץ־קעפּ, די יאַקאָ־בינער.

„ארויפצוזעצען צוריק דעם קעניג אויף זיין טהראָן“, וואָס דאָס האָט ווירקליך געמיינט, צו מאַכען איהם ווידער פאַן אַן אבסאָליוטען מאָנאַרך און איינצופיהרען ווידער דעם אַלטען רעזשים, ווי אין דער צייט פון דער איינבערופונג פון די גענעראַל־שטאַאטען — דאָס איז געווען זייער אבזיכט. און ווען דער קעניג פון פּרייסען, מעהר אינטעלליגענט, ווי יענע גע־

שפּענסטער פון ווערסאל, האָט זיי געפרעגט: „וואָלט עס ניט געווען רעכט און קלוג צו ברענגען דער נאַציאָן די אויפאָפּפערונג פון געוויסע מיסברויכונגען פון דער אַלטער רעגיערונג?" האָבען זיי געענטפערט: „סער! ניט איין איינציגע ענדערונג. ניט די מינדעסטע גענאָד!"

עס איז ניט נויטיג צוצולייגען, דאָס די אַלע אינטריגען, די אַלע רכילות, די אַלע אייפערזיכטיגקייטען, וועלכע האָבען כאַראַקטעריזירט ווערסאַל, זיינען רעפּראָדוצירט געוואָרען אין קאָבלענץ. די צוויי ברידער האָבען יעדער געהאַט זיין הויף, זיין אַנערקענטע מעטרעסע, זיינע אויפנאַהמען, זיין קרייז, וועהרענד דער אַדעל איז געווען שטאַרק פערנומען מיט אַלערליי מעשות וועגען דער הויף־וועלט, וועלכע זיינען געוואָרען אַלץ בייזער און גיפטיגער, וואָס אָרימער ער, דער אַדעל, איז געוואָרען.

ארום דיזען צענטער האָבען זיך געדרעהט גאַנץ עפּפּענטליך איצט די יעניגע פאַנאַטישע פּריסטער, וועלכע האָבען געוואָלט בעסער אַ בירגער־קריעג, איידער דאָס אונטערוואַרפען זיך אונטער די קאָנסטיטוציע, ווי די נייע דעקרעטען האָבען עס פערלאַנגט; אויך האָבען זיך דאָרט שטאַרק געזעהען יענע נאָבעלע אַוואַנטיוריסטען, וועלכע האָבען בעסער געוואָלט ריזיקירען אַ פערשווערונג איידער צו פערדאַמען זיך צו דעם פערלוסט פון זייער פּריווילעגירטער שטעלונג. זיי זיינען אַוועק אין קאָבלענץ, האָבען געקראָגען די הסכמה פון די פּרינצען פאַר זייערע פערשווערונגען, און דאַן האָבען זיי זיך צוריקגעקעהרט אין די בערגיגע געגענדען פון סעוואָן אָדער צו די ברעגען פון דער וואַנדיי, אום אויפצובלאָזען דעם רעליגיעזען פאַנאַטיזם פון די בויערען און אום צו אָרגאַניזירען ראָיאַליסטישע אויפשטענדע.

די געשיכט־שרייבער, וועלכע סימפּאַטיזירען מיט דער רעוואָלוציע, געהען פאַרביי, אלס אַ כלל, צו ראַשיג יענע קאָנטר־רעוואָלוציאָנערע קעמפּפע, אזוי, דאָס פיעלע לעזער קענען מיינען, אַז זיי זיינען ניט וויכטיג; אָדער זיי קענען זיי בעטראַכטען אַלס די אַרבייט פון בלויז וועניגע פאַנאַטיקער, וועלכע וואָל־

טען לייכט געקאָנט אונטערדריקט ווערען פון דער רעוואָלוציאָן. אָבער אין דער ווירקליכקייט האָבען די ראָיאַליסטישע פערשוועד־רונגען זיך אויסגעשפּרייט איבער גאַנצע געגענדען, און אַזוי ווי זיי האָבען געפונען אונטערשטיצונג צווישען די גרויסע לייט פון די מיטעל־קלאַסען, אין די גרויסע קאָמערציעלע שטעדט — און אין געוויסע געגענדען האָבען זיי געפונען אונטערשטיצונג אין דעם רעליגיעזען האַס צווישען די פּראָטעסטאַנטען און קאַ־טאָליקען, ווי אין זיד־פראנקרייך — האָבען די רעוואָלוציאָנערען געמוזט אָנפיהרען אַ שרעקליכען קאַמפּף אין יעדער שטאָדט און אין יעדער קליינער געמיינדע, אום צו רעטען די רעוואָלוציאָן פון אַ דורכפאַל.

אַזוי, וועהרענד דאָס פאָלק אין פּאַריז האָט געמאַכט פאָר־בערייטונגען פאַר דעם 14טען יולי, 1790, פאַר דעם גרויסען פעסט פון דער פעדעראַציאָן, אין וועלכען גאַנץ פראנקרייך האָט אנטהייל גענומען, און וועלכע האָט בעדאַרפט געבען דער רעוואָ־לוציע אַ פעסטען קאָמונאַלען פונדאַמענט — האָבען די ראָיאַ־ליסטען פאָרבערייטעט די פעראייניגונג פון די קאָנטער־רעוואָלו־ציאָנערען אין דעם זיד־איסט פון פראנקרייך. דעם 18טען אויגוסט, דעמזעלבען יאָהר, האָבען באַלד צוואַנציג טויזענד פאָרשטעהער פון 185 געמיינדען פון וויוואַרע זיך פערזאַמעלט אויף דעם פעלד פון דזשעל, אַלע טראָגענדיג דעם ווייסען צלם אויף זייערע היט. געפיהרט פון אדעל, האָבען זיי יענעם טאָג געבילדעט דעם קערן פון דער ראָיאַליסטישע פעדעראַציע פון זידען, וועלכע האָט זיך מיט פיעל ערנסטקייט געגרינדעט אין דעם מאָנאַט פעברואַר פון דעם פאָלגענדען יאָהר.

די פעדעראַציע האָט צוערשט פאָרבערייטעט אַ רייהע פון אויפשטענדע פאַר דעם זומער פון 1791, און נאַכהער דעם גרוי־סען אויפשטאַנד, וועלכער האָט עס געזאָלט אויסברעכען אין יולי, 1792, אין איין צייט מיט דעם אריינדרינגען אין פראַנק־רייך פון די אויסלענדישע סאָלדאַטען, און וועלכער, מען האָט ערוואַרטעט, וועט עס געבען דעם טוידט־קלאַפּ דער רעוואָלו־ציאָן. די דזשעל־קאָנפעדעראַציע האָט עקזיסטירט אַזוי גאַנצע

צוויי יאָהר, אָנהאַלטענדיג אַ פּינקטליכע קאָררעספּאָנדענץ סיי מיט די טיוליעריען און סיי מיט קאָבלענץ. איהר שבועה איז געווען „צו ברענגען צוריק דעם קעניג זיין גאַנצע גלאָריע, די פּריסטער זייערע בעזיצטהימער און דעם אדעל זייערע עהרען.“ און ווען זייער ערשטער פערזוך האָט ניט געראָטהען, האָבען זיי אָרגאַניזירט מיט דער הילפע פון קלאַד אַלליער, דעם הויפּט־גלח פון שאַמבאָנאַז, אַ ווייט־פערשפּרייטע קאָנספּיראַציע, וועלכע האָט געזאָלט ארויסברענגען מעהר, ווי 50 טויזענד מענשען. געפיהרט פון אַ גרויסער צאָהל פון פּריסטער, מאַרשירענדיג אונטער דעם שוץ פון דעם ווייסען פלעג און אונטערשטיצט פון סאַרדיניען, שפּאַניען און עסטרייך, האָט דיזע ארמיי בעדאַרפט געהן נאָך פּאַריז, אום צו „בעפרייען“ דעם קעניג, אויפצולייזען די פערזאַמלונג און צו בעשטראָפען די פּאַטריאָטען.

אין לאָזער האָט טשאַרריער, דער נאָטאַר און געוועזענער דעפּוטאַט פון דער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, וועמעס פרוי האָט געשטאַמט פון אדעל, עפפענטליך אָרגאַניזירט אַ קאָנטר־רעוואָלוציאָנערע מיליץ, האָבענדיג אויף דעם די פולמאַכט און די הויפּט־קאָמאַנדע פון גראַף ד׳ארטאָ.

שאַמבערי, צו יענער צייט אַ שטאַדט אין דער קעניגרייך פון סאַרדיניען, איז געווען אַ צווייטער צענטר פון די עמיגראַנטען. בוססי האָט דאָרט געבילדעט אַ ראָיאַליסטישען פּאָלק, וועלכער איז מוסטירט געוואָרען גאַנץ אָפען. אויף אַזאַ אופן איז די קאָנטר־רעוואָלוציע אָרגאַניזירט געוואָרען אין זיד־פראַנקרייך, וועהרענד אין דער וועסט האָבען די פּריסטער און אדעל געמאַכט פּאָרבערייטונגען פאַר דעם אויפשטאַנד אין דער וואַנדיי מיט דער הילפע פון ענגלאַנד.

מען קען אפשר זאָגען, דאָס אַלע צוזאַמען זיינען די קאָנספּיראַטאָרס און די קאָנפעדעראַציע פון זיד־איסט פון פראַנקרייך ניט געווען בעזאָנדערס צאָהלרייך. אָבער די רעוואָלוציאָנערען, די יעניגע, וועלכע זיינען ענטשלאָסען צו האַנדלען, דיזע זיינען אויך ניט געווען זעהר פיעל. איבעראַל און צו אַלע צייטען זיינען די מענער פון דער טהאַט אַן אונבעדייטענדע מי־

נאָריטעט. אָבער א דאַנק דער אינערציע, דעם פּאַראָרטהייל, די ערוואָרבענע רעכטע, דעם געלד און דער רעליגיאָן, האָט די קאָנטער־רעוואָלוציע געהאַט די מאַכט איבער גאַנצע פּראָווינצען; און עס איז געווען דיזע שרעקליכע מאַכט פון דער רעאַקציע, וועלכע ערקלערט דעם ווילדען צאָרן פון דער רעוואָלוציאָן אין 1793 און 1794, ווען זי האָט געמוזט מאַכען די העכסטע אַנ־שטרענגונג צו רעטען זיך פון די קלויען, וועלכע האָבען איהר געהאַלטען אין דערשטיקען.

צו די אַנהענגער פון קלאָד אַלליער, פערטיג צו נעהמען וואַ־פען אין די הענד, האָבען ווירקליך דערגרייכט די צאָהל פון זעכציג טויזענד, ווי ער האָט עס בעהויפּטעט, ווען ער האָט בע־זוכט קאָבלענץ אין יאַנואר, 1792, דאָס מעג מען צווייפלען. אָבער אַזוי פיעל איז זיכער, דאָס אין יעדער שטאָדט אין זיד־פראַנקרייך איז דער קאַמפּף צווישען די רעוואָלוציאָנערען און קאָנטער־רעוואָלוציאָנערען אָנגעגאַנגען אָהן אַן אָבשטעל, מאַ־כענדיג דעם באַלאַנס וויגענדיג זיך אַמאָל אויף איין זייט און אַמאָל אויף דער צווייטער.

אין פּערפּיגנאַן זיינען די מיליטערישע ראָיאַליסטען געווען פערטיג צו עפענען דעם גרענעץ פאַר די שפּאַנישע אַרמיי. אין א ר ל, אין דעם לאָקאַלען קאַמפּף צווישען „די „מאָננעטיערס“ און די „שיפּפאַניסטס“, ד. ה., צווישען די פּאַטריאָטען און די קאָנטער־רעוואָלוציאָנערען, זיינען די לעצטע געווען זיעגרייך. „געוואָרענט“, דערצעהלט איין שרייבער, „דאָס די מאַרסעליע־זער אָרגאַניזירען אַן עקספּעדיציע געגען זיי, דאָס זיי האָבען זאָ־גאַר געפּלינדערט דעם אַרסענאַל פון מאַרסעל, אום צו מאַכען אַן ערפאָלגרייכען קאַמפּיין געגען זיי, האָבען זיי זיך פּאָרבע־רייטעט צו א געגענקאַמפּף. זיי האָבען זיך בעפעסטיגט, האָבען אויפגעבויט די טויערען פון שטאָדט, האָבען זיכער געמאַכט זייער פערבינדונג מיט'ן ים און האָבען רעאָרגאַניזירט די נאַ־ציאָנאַל־גוואַרדיע אויף אַזא אופן, אז די פּאַטריאָטען זאָלען זיין אין גאַנצען מאַכטלאָז“. אַזוי שרייבט ערנסט דאָדע, וועלכער איז זאָנסט א זעהר געמעסיגטער מענש, זאָגאַר א רעאַקציאָנער,

וועמעס געשיכטע אָבער איז דאָקומענטאַריש, ווייל ער האָט נאָכגעזוכט די לאָקאַלע ארכיוועו.

דיזע וועניגע שורות פון ערנסט דאָדע זיינען כאַראַקטע־ריסטיש. זיי גיבען א בילד פון דעם, וואָס האָט פּאַסירט מעהר אָדער וועניגער איבער גאַנץ פראַנקרייך. פיער יאָהר פון ר׳עוואָ־לוציע, ד. ה., די אבוועזענהייט פון א שטאַרקער רעגיערונג פאַר פיער יאָהר און דאָס אונאויפהערענדע קעמפּפען פון דער זייט פון די רעוואָלוציאָנערען זיינען געווען נויטיג אום צו פּאַראַליזי־רען די רעאַקציע ביז צו א געוויסען גראַד.

אין מאָנטפּעללּיע האָבען די פּאַטריאָטען געגרינדעט א ליעג פון פערטהיידיגער געגען די ראָיאַליסטען, אום צו בעשיצען די פּריסטער, וועלכע האָבען צוגעשוואָרען צו דער קאָנסטי־טוציע, ווי אויך יענע מענשען, וועלכע זיינען געגאַנגען אין די קיר־כען, וואו יענע פּריסטער האָבען געפּראַוועט זייערע רעליגיעזע צערעמאָניעס. עס זיינען פּאָרגעקומען אָפטע קעמפּפע אין די גאַ־סען. אין לאַנעל אין דער העראָלט, אין יעססינגאַ אין האָט־לאָר, אין מענד אין דער לאָזער איז געווען דאָס זעלבע. מענשען זיי־נען אימער געווען בעוואַפענט. מען קען ווירקליך זאָגען, דאָס אין יעד־ער שטאָדט אין יענער געגענד האָבען עהנליכע קעמפּפע שטאַטגעפונען צווישען די ראָיאַליסטען, אָדער די „פויאַנטען“ פון דעם פּלאַץ און די „פּאַטריאָטען“, און שפּעטער־צו צווישען די זשיראָנדיסטען און די „אַנאַרכיסטען“. מיר קענען זאָגאַר צו־געבען, דאָס אין דער גרויסער מאַיאָריטעט שטעדט פון דעם צענטר־און וועסט־פראַנקרייך האָבען די רעאַקציאָנערען געקראָ־גען די אויבער־האַנד און דאָס די רעוואָלוציאָן איז געווען בלויז אונטער־שטיצט אין דרייסיג פון דריי און אַכציג דעפּאַרטמענטס. נאָך מעהר, די רעוואָלוציאָנערען אליין האָבען מייסטענס אָנגע־הויבען ערשט נור לאַנגזאַם קעמפּפען געגען די ראָיאַליסטען און אויף אזוי פיעל, אויף וויפיעל די פּאַסירונגען האָבען זיי אלץ מעהר און מעהר געמאַכט פאַר רעוואָלוציאָנערען.

אין אלע די שטעדט האָבען די אַנטי־רעוואָלוציאָנערען גע־שלאָסען יד־אחת. די רייכע האָבען געהאַט טויזענדע מיטלען,

וועלכע די פּאַטריאָטען אין אַלגעמיין האָבען ניט געהאַט, פון אַרומצופאָהרען, פון קאָרעספּאָנדירען זיך דורך ספּעציעלע שלוחים, פון זיך אויסבעהאַלטען אין זייערע שלעסער און פון אָנקלייבען דאָרט וואַפען. די פּאַטריאָטען האָבען אָהן צווייפעל זיך צונויפגערעדט מיט די פאָלקס־געזעלשאַפטען און די פּאַריזער ברודערשאַפטען מיט דער „געזעלשאַפט פון די אָרעמע“, ווי אויך מיט דער מוטער־געזעלשאַפט פון די יאַקאָבינער; אָבער זיי זיינען געווען זעהר אָרעם! וואַפען און די מיטלען אַרומצופאָהרען — דאָס האָט זיי געפעהלט.

א חוץ דעם, די יעניגע, וועלכע זיינען געווען געגען די רעוואָלוציאָן, זיינען אונטערשטיצט געוואָרען פון אויסלאַנד. ענגלאַנד האָט איבּיג נאָכגעפאָלגט דער פּאָליטיק, וואָס זי האַלט נאָך אָן ביז היינטיגען טאָג: די פּאָליטיק פון שוואַך מאַכען איהרע געגנער און פון צו בעשאַפען שטרייטיגקייטען צווישען זיי. „פּיטס געלד“ איז ניט געווען קיין חלום. זעהר ווייט דערפון. מיט דער הילפע פון דיזען געלד זיינען די ראָיאַליסטען אַריבער גאַנץ פריי פון זייער צענטר און פון זייער וואַפען־דיפּאָ זשוירזי נאָך סט. מאַלאָ און נאַנט און אין אַלע די גרויסע זעע־האַפענס פון פראַנקרייך, בעזאָנדערס די יעניגע פון סט. מאַלאָ, נאַנט, באָרדאָ, האָט דאָס ענגלישע געלד געוואונען פיעלע אַנהענגער און האָט אונטערשטיצט די „קאָמערציאַליסטען“, וועלכע האָבען זיך געשטעלט געגען די רעוואָלוציאָן. קאַטערינאַ די צווייטע פון רוסלאַנד האָט געטהאָן דאָס זעלבע, וואָס פּיטט. אין דער טהאַט, אַלע אייראָפּעאישע מאָנאַרכען האָבען אַנטהייל גענומען אין דעם. אויב אין דער ברעטאַן, אין דער וואַנדיי, אין באָרדאָ און אין טולאָן האָבען די ראָיאַליסטען גערעכענט אויף ענגלאַנד, האָבען זיי אין אַלזאַס און לאָררייןֿ גערעכענט אויף דייטשלאַנד, און אין זיד־פראַנקרייך אויף דער בעוואַפענטער הילף, פערשפּראָכען פון סאַרדיניען, ווי אויך פון דער שפּאַנישער אַרמיי, וועלכע האָט געזאָלט לאַנדען אין עג־מאָרט. זאָגאַר די ריטער פון מאַלטאַ זיינען געווען בערייט צו העלפען מיט צוויי קריעגס־שיפען אין דיזער עקספּעדיציע.

אין אָנפאנג פון 1792 זיינען די דעפּאַרטמענטס פון לאזער און פון אַרדעש,ביידע פּלעצער, וואו די אונגעהאָרכזאמע פּריס־טער האָבען זיך געטראָפען, ארומגערינגעלט געוואָרען מיט אַ נעץ פון ראָיאַליסטישע פערשווערונגען, פון וועלכע דער צענטר איז געוועזען מענד, אַ קליין שטעדטעל, בעהאלטען אין די בערג פון וויוואַרע, וואו די בעפעלקערונג איז געוועזען זעהר צוריקגעשטאַנען, און וואו די רייכע און אדעל האָבען געהאַלטען די מוניציפּאַלי־טעט אין זייערע הענד. די עמיסאַרען זיינען געגאַנגען דורך די דערפער פון דער פּראָווינץ, צורעדענדיג די בויערען זיך צו בע־וואפּענען מיט ביקסען, מיט מעסערס און מיט גראַבליעס און צו זיין בערייט צום קאַמפּף אויף דעם ערשטען סיגנאַל. אויף אַזאַ אופן האָבען זיי פאָרבערייט אַן אויפשטאַנד, צו וועלכען זיי האָ־בען געהאָפט, וועט צושטעהן דאָס גאַנצע לאַנד.

עס איז אמת, דאָס קיין איינציגער פון די אויפשטענדע, וועלכע זיינען פאָרגעקומען אין 1791 און אין 1792 אין פּער־פּיגנאַן, אַרל, מענד, יעסינגאָ און אין די וויוואַרע, איז געוועזען ערפאָלגרייך. עס איז געוועזען גענוג צו שרייען: „ניעדער מיט די פּאַטריאָטען!“ אום ארומצוקלייבען ארום זיך אַ גענוי־גענדע צאָהל פון רעבעללען, און די רעבעללען האָבען ראַש פאַר־נאַנדערגעיאָגט די ראָיאַליסטישע באַנדעס. אָבער אין דעם משך פון דיזע צוויי יאָהר האָט דער קאַמפּף קיינמאָל ניט גערוהט. עס זיינען געוועזען מאָמענטען, ווען דאָס גאַנצע לאַנד איז געוועזען דער רוים פון בירגער־קריעג און דער אַלאַרם־גלאָק האָט געקלונ־גען אין די דערפער.

עס איז געוועזען זאָגאַר אַ מאָמענט, ווען עס איז געוועזען נויטיג, אַז בעוואַפענטע באַנדעס פון די מאַרסעליעזער זאָלען קומען אויסראָטען די קאָנטער־רעוואָלוציאָנערען אין יענער געגענד, צו נעהמען בעזיץ פון אַרל און עג־מאָרט, און איינצופיהרען די הער־שאַפט פון טערראָר, וועלכער, שפּעטער־צו, האָט דערגרייכט אַזאַ אונגעהייערליכקייט אין זידען פון ליאָן און אין אַרדעש. וואָס אנבעטרעפט דעם אויפשטאַנד, אָרגאַניזירט פון גראַף דע־סאַיאַן, וועלכער האָט אויסגעבראָכען אין יולי, 1792, אין דער־

זעלבער צייט, ווי דער אויפשטאנד אין וואנדעע און אין דעם מאָמענט, ווען די דייטשע ארמעען האָבען מאַרשירט אויף פּאַריז, וואָלט ער, נאטירליך, געהאט א פאטאלע ווירקונג אויף דעם גאנג פון דער רעוואָלוציאָן, ווען דאָס פאָלק וואָלט איהם ניט שנעל אונטערדריקט. צום גליק, האָט דאָס פאָלק איהם גענומען אויף זיך, וועהרענד פּאַריז, פון זיין זייט, האָט געמאכט פאָרבע־רייטונגען צו פערכאפּען, איינמאָל פאר אלע מאָל, דעם צענטר פון אלע ראָיאליסטישע קאָנספּיראציעס — די טיוליערען.

צוויי און דרייסיגסטער קאַפּיטעל.

דער צוואַנציגסטער יוני, 1792

דער צושטאַנד פון דער רעוואָלוציאָן אין אָנפאַנג פון 1792. — דער קאָנסטיטוציע פעהלט מאַכט. — די געזעצגעבענדע פערזאַמלונג. די פאַרבערייטונגען פון די קאָנטר־רעוואָלוציאָנערען. — דאָס פאָלק דערקענט די געפאהרען פאר די רעוואָלוציאָן. — די פורכט פון די יאַקאָבינער. — גרויסע רעפּובליקאַנישע דעמאָנסטראַציעס. — די ווירקונג פון דער דעמאָנסטראַציע. — רעפּובליקאַנער פיהרער פערהאַפטעט. — די פערזאַמלונג און די רעוואָלוציאָן. — „דער לאמורעט קוש“. — דאָס פאָלק בעשליסט די אָבשאַפונג פון קעניגטהום. — דער קריטישער פּונקט פון דער רעוואָלוציאָן. די זשיראָנדיסטען וואַרנען דעם קעניג. — זייער מורא פאַר אַ פאָלקס־רעוואָלוציע. — די פערצווייפלונג פון מאַראַט און פאַטריאָטען. — ראַיאַליסטישע האָפנונגען. — קליינליכע שטרייטיגקייטען צווישען די רעוואָלוציאָנערען.

פון דעם, וואָס מיר האָבען ביז איצט געזאָגט, זעהען מיר, אין וועלכען טרויעריגען צושטאַנד די רעוואָלוציאָן איז געווען אין די ערשטע מאָנאַטען פון 1792. אויב די מיטעל־קלאַס־רעוואָלוציאָנערען האָבען געקאָנט זיך פיהלען צופריעדען מיט דעם, וואָס זיי האָבען געקראָגען אַ חלק אין דער רעגיערונג און האָבען אַוועקגעלעגט דעם פונדאַמענט פאר די גרויסע פערמעגענס, וואָס זיי האָבען זיך אָנגעמאָסטען צו קריגען מיט דער הילפע פון'ם שטאַאַט, האָט דאָס פאָלק געזעהען, אז דערווייל איז נאָך פאר איהם גאָר ניט געטהאָן געוואָרען. דער פעאָדאַליזם איז נאָך

געשטאַנען מעכטיג און אין די שטעדט האָבען די גרויסע מאַסען פּראָלעטאריער גאָר ניט געוואונען, פון וואָס עס זאָל זיך לוינען צו רעדען. די געשעפטסלייט און מאָנאָפּאָליסטען האָבען געמאכט געוואלדיגע פערמעגענס, אלס רעגיערונגס־קאָנטראַקטאָרען און ספּעקולאַנטען, און מיט דער הילפע פון ספּעקולאציעס אין די באָנדס אויף דעם פערקויף פון דעם קירכען־אייגענטהום און דורך דעם אויסקויפען פון׳ם קאָמונאַלען לאַנד,—אָבער דער פּרייז אויף ברויט און אויף אַלע זאכען פון דער העכסטער נויטווענדיגקייט איז געשטיגען אַלץ מעהר און מעהר, און דער הונגער איז געוואָרען כראָניש אין די פיערטלען פון די גרויסע שטעדט.

די אריסטאָקראַטיע איז געוואָרען דערווייל אַלץ מוטהיגער און מוטהיגער. דער אַדעל, די רייכע האָבען אויפגעהויבען זייערע קעפּ און האָבען זיך בעריהמט, דאָס זיי וועלען באַלד ברענגען די „סאַנקיולאָטען“ צום פערשטאַנד. יעדען טאָג האָבען זיי ערוואַרטעט די נייעס וועגען דעם אָנקומען פון דער דייטשער ארמיי, וועלכע זאָל צוריק ברענגען דעם אַלטען רעזשים אין זיין גאַנצער פּראכט. אין די פּראָווינצען, ווי מיר האָבען געזעהען, האָט די רעאַקציע גאַנץ אָפען אָרגאַניזירט איהרע אנהענגער פאַר אַן אַלגעמיינעם אויפשטאַנד.

וואָס אנבעטרעפט די קאָנסטיטוציע, וועלכע די מיטעל־קלאַסען און זאָגאר די „אינטעללעקטועללע“ האָבען פערשפּראָכען אויפצוהאַלטען, מעג עס קאָסטען וואָס עס וויל, האָט זי נור עקזיסטירט אום אָנצונעהמען געוויסע מיטלען פון א מינדערער וויכטיגקייט, וועהרענד אַלע ערנסטע רעפאָרמען זיינען געבליבען אָבגעלייגט אויף ווען־עס־איז שפּעטער. דעם קעניג׳ס אויטאָריטעט איז געוועזן בעגרענצט, אָבער אויף א זעהר געמעסיגטען שטייגער. דאָס פאָלק איז געוועזן מאַכטלאָז עפּעס צו טהאָן מיט דער מאכט, וועלכע איז איבערגעלאָזען געוואָרען צום קעניג דורך די קאָנסטיטוציע — דער ציוויל־ליסט, די מיליטערישע קאָמאַנדע, דער אויפוואהל פון מיניסטאָרען און דאָס איבעריגע — און מעהר פון אַלץ דורך די אינערליכע אָרגאַניזאציאָן פון דער

לאָקאַלער רעגיערונג, וועלכע האָט איבערגעגעבען אַלעס אין די הענד פון די רייכע.

קיינער, זיכער, וועט ניט פערדעכטיגען די געזעצגעבענדע פערזאַמלונג אין ראַדיקאַליזם, און עס איז קלאָר, אַז איהרע דעקרעטען וועגען פעאָדאַלע אָבצאָהלונגען און די פריסטער זיינען געווען גאַנץ היבשלאַך דורכגעזאַפּט מיט מיטעל־קלאַסישער גע־מעסיגגקייט; און דאָך אפילו דיזע דעקרעטען האָט דער קעניג ענטזאַגט זיך צו אונטערשרייבען. יעדער איינער האָט גע־פיהלט, דאָס די נאַציאָן לעבט איינפאַך פון טאָג צו טאָג אונטער א סיסטעם, וואָס באָט ניט קיינעם קיין זיכערהייט און וועלכע קען אומגעשטירצט ווערען יעדען מאָמענט צו גונסטען פון דעם אַלטען רעזשים.

דערווייל האָט די פערשווערונג, וואָס האָט זיך געשפּונען אין די טיוליעריען, זיך ווייטער פערשפּרייט אין פראַנקרייך גופא און האָט אריינגעצויגען די קייזערליכע היופען פון בערלין, וויען, סטאָקהאָלם, טורין, מאַדריד און פּעטערבורג. די שטונדע איז געווען נאָהענט, ווען די קאָנטער־רעוואָלוציאָנערען האָבען עס גע־זאָלט דערלאַנגען דעם שווערען קלאַפּ, וואָס זיי האָבען אָנגע־גרייט פאַר דעם זומער פון 1792. דער קעניג און די קעניגין האָבען אונטערגעזאָגט די דייטשע ארמעען צו מאַרשירען אויף פּאַריז; זיי האָבען זאָגאַר אָנגערופען דעם טאָג, ווען זיי זאָלען אריין אין די הויפּט־שטאָדט, און ווען די ראָיאַליסטען, בעוואפענט און אָר־גאַניזירט, וועלען זיי מקבל פּנים זיין.

דאָס פאָלק און די יעניגע רעוואָלוציאָנערען, וועלכע, ווי מאַראַט און די קאַרדעליערען, האָבען געהאַלטען זיך ביים פאָלק — די יעניגע, וועלכע האבען ארויסגערופען אין לעבען די קאָ־מונע פון דעם 10טען אויגוסט — דיזע האָבען פערשטאַנען אויס־געצייכענט די געפאַהרען, פון וועלכע די רעוואָלוציאָן איז אַרומגערינגעלט. דאָס פאָלק האָט אימער געהאַט א גוטען בע־גריעף פון דער ריכטיגער לאַגע, כאָטש עס האָט איהם ניט גע־קענט אַזוי ריכטיג אויסדריקען און אויך ניט אונטערשטיצען זיינע פּאָר־געפיהלען דורך לאַנגע און טיעפע ארגומענטען; און

די מאסע פון פראנצויזישען פאלק האט געפיהלט, פיעל בעסער, ווי די פאליטיקער, די פערשוועהרונגען, וועלכע זיינען אויסגעבריהט געווארען אין די טיולעריען און אין די שלעסער פון'ם אדעל. אבער דאס פאלק איז געוועזען ענטוואפענט, ווערענד די מיטעל־קלאסען האבען ארגאניזירט זייערע באטאליאנען פון דער נאציאנאלער גווארדיע. און וואס איז געוועזען נאך ערגער, די יעניגע פון די „אינטעללעקטועללע", וועמען די רעוואלוציאן האט ארויסגעשטופט צום פראנט, די יעניגע, וועלכע זיינען בעטראכט געווארען אלס די פירשפרעכער פון דער רעוואלוציאן — צווישען זיי ערליכע מענשען, ווי ראבעספיער — האבען ניט געהאט דעם נויטיגען צוטרוי צו דער רעוואלוציאן, און נאך וועניגער צום פאלק. פונקט ווי די פארלאמענטארישע ראדיקאלען פון אונזער צייט, וועלכע ציטערען צו זעהען דאס פאלק ארויסשטייגען אויף די גאסען, טאמער זאלען זיי ווערען די הערשער פון דער סיטואציאן, האבען זיי ניט געהאט דעם מוטה ארויסצורערען אפען זייער מורא פאר די רעוואלוציאנערע גלייכהייט. זיי האבען ערקלערט זייער שטעלונג אלס אזעלכע, וואס איז נויטיג אום צו בעשיצען, ווענינגסטענס, די וועניגע פרייהייטען, וועלכע זיינען שוין ערוואָרבען געווארען דורך די קאנסטיטוציע. איידער די אונבעקאנטע שאנסען פון א נייעם אויפשטאנד, האבען זיי ערקלערט, ווילען זיי שוין בעסער א קאנסטיטוציאנעלע מאנארכיע.

פאסירונגען פון אזא וויכטיגקייט, ווי די ערקלערונג פון קריעג (דעם 21טען אפריל, 1792) און די אריינדרינגונג פון דייטשלאנד — זיינען געוועזען נויטיג, אום צו ענדערען די לאגע. נור דאן, זעהענדיג זיך פערראטהען פון אלע זייטען, זאגאר פון די פיהרער, אין וועמען ער האט געטרויט, האט דאס פאלק אנגעהויבען אליין צו האנדלען, און אויסצואיבען א דרוק אויף „די טאן־געבער". פאריז האט זיך אנגעהויבען פארבערייטען צו א גרויסען אויפשטאנד, וועלכער זאל מאכען מעגליך דעם פאלק אראבצוּוואַרפען דעם קעניג פון טהראן. די סעקציאנען, די פאלקס־געזעלשאפטען און די בענעפיט־געזעלשאפטען, דאס הייסט

„די אונבעקאנטע“, די מאסע, געשטיצט פון דעם קלוב פון די קארדעליערען, האבען אליין גענומען זיך צו דיזער אויפגאבע. די קליגסטע און די אויפגעקלערטעסטע פאטריאטען, זאגט שאָמעט, האבען זיך פערזאמעלט אין דעם קארדעליערען־קלוב און דארט פלעגען זיי פערברענגען די נאכט, פארבערייטענדיג דעם פאלקס־אויפשטאנד. דארט איז געווען צווישען אנדערע איין קאמיטע, וועלכע האט געקראגען א רויטען פלאג מיט דער אויפשריפט: „קריעגס־געזעץ פון פאלק געגען די רעבעליאן פון דעם קעניג.“ אונטער דיזען פלאג האבען עס געזאלט זיך צוזאמענקלייבען אלע פרייע מענער — די אמת'ע רעפובליקאנער, די יעניגע, וועלכע האבען געהאט צו נעהמען נקמה פאר א פריינד, א זוהן אדער אן אנדער קרוב, וועלכער איז ערמארדעט געווארען אויף דעם מארס־פעלד דעם 17טען יולי, 1791.

די מייסטע היסטאריקער, א דאנק דער אויטאריטעטער ערציהונג, וואס זיי האבען געהאט, שטעלען פאר דעם יאקאבינער קלוב, אלס דעם איניציאטאר און דעם קאפ פון אלע רעוואלוציאנערע בעוועגונגען אין פאריז און אין די פראווינצען, און פאר צוויי גענעראציאנען האט עס יעדער געגלויבט. אבער איצט ווייסען מיר, אז עס איז גאר ניט געווען אזוי דער פאל. די איניציאטיווע פון דעם 20טען יוני און דעם 10טען אויגוסט איז ניט געקומען פון די יאקאבינער. פונקט פערקעהרט. א גאנצען יאהר לאנג זיינען זיי געווען דאגעגען, זאגאר די סאמע רעוואלוציאנערסטע פון זיי, צו אפעלירען ווידער א מאל צום פאלק. נור דאן, ווען זיי האבען זיך דערזעהען ארויסגעשטויסען און איבערגעיאגט פון דער רעוואלוציאנערער בעוועגונג, האבען זיי ערשט בעשלאסען, און ווידער בלויז א טהייל פון זיי, איהר נאכצופאלגען.

אבער מיט וואס פאר א שרעקעדיגקייט! זיי האבען געוואונשען צו זעהען דאס פאלק אין די גאסען, בעקעמפפענדיג דעם קעניגטהום, אבער זיי האבען ניט געהאט דעם מוטה צו ווינשען אויך זעהען די פאלגען דערפון. וואס וועט זיין, אויב דאס פאלק זאל ניט צופריעדען בלייבען בלויז מיט דעם אומשטורץ

פון דער קעניגליכער מאכט ? ווי, ווען דער פאָלקס־צאָרן זאָל זיך אויף אויסגיסען געגען די רייכע, געגען די מעכטיגע, די כיטרע, וועלכע האָבען אין דער רעוואָלוציע ניט געזעהען קיין אנדער זאך, ווי נור א מיטעל רייך צו ווערען ? ווי, אויב דאָס פאָלק זאָל אויך אָבשאפען די געזעצגעבענדע פערזאמלונג, נאָכדעם ווי עס וועט זיין פארטיג מיט די טיוליערי ? ווי, אויב די קאָמונע פון פאריז, די עקסטרעמיסטען, די „אנארכיסטען“ — די יעניגע, וועמען ראָבעספיער האָט בעשאָטען מיט שימפפערייען — יענע רעפובליקאנער, וועלכע האָבען געפּרעדיגט די גלייכהייט פון פערהעלטניסע — ווי, אויב דיזע זאָלען קריעגען די אויבער־האנד ?

און אָט ווארום אין אלע קאָנפערענצען, וועלכע זיינען פאָר־געקומען פאר דעם 20טען יוני, זעהען מיר אזוי פיעל אונענט־שלאָסענהייט, אזא וואקלען זיך אויף דער זייט פון די פּראָמי־נענטערע רעוואָלוציאָנערען. אָט דערפאר האָט זיך די יאקאָבי־נער אזוי ניט געגלוסט צוצוגעבען די נויטווענדיגקייט פון א צווייטען פאָלקס־אויפשטאנד. עס איז געווען ערשט אין יולי, ווען דאָס פאָלק, ניט פאָלגענדיג די קאָנסטיטוציאָנעלע געזעצע, האָט פּראָקלאמירט די „פּערמאנענץ“ פון די סעקציאָנען, האָט בעפוילען די אלגעמיינע בעוואפנונג און האָט געצוואונגען די פערזאמלונג צו ערקלערען דאָס לאנד אין געפאהר — ערשט דאן איז עס געווען, ווען ראָבעספיער, דאנטאָן, און, אין דער לעצטער מינוט, די זשיראָנדיסטען, האָבען בעשלאָסען נאָכצופאָלגען נאָך דעם פאָלק און זיך ערקלערען מעהר אָדער ווייניגער איינפער־שטאנען מיט דעם אויפשטאנד.

עס איז דארום געווען גאנץ נאטירליך, אז אונטער דיזע אומשטענדען זאָל די בעוועגונג פון דעם 20טען יוני ניט האָבען ניט דעם גייסט און ניט די איינעקייט, וועלכע זיינען געווען נויטיג, אום צו מאכען איהר צו אַן ערפאָלגרייכען אויפשטאנד געגען די טויליעריען. דאָס פאָלק איז ארויס אין די גאסען, אָבער, ניט זייענדיג זיכער איבער דער שטעלונג פון די מיטעל־קלאסען, האָבען די מאסען ניט געהאט דעם מוטה צו קאָמפּראָמיטירען

זיך צו שטארק. זיי האָבען געהאנדעלט, אזוי ווי זיי וואָלטען צו־ערשט געוואָלט אויסגעפינען, ווי ווייט זיי קענען געהן מיט זייער אטאקע אויפ'ן פאלאץ — איבערלאָזענדיג אלעס איבע־ריגע צו די שאַנסען פון אלע גרויסע פאָלקס־דעמאָנסטראציאָ־נען. אויב עפּעס זאָל ארויסקומען פון דיזער איז אודאי גוט. אויב ניט, וועלען זיי, וועניגסטענס, האָבען געזעהען די טיוליע־רען פון דער נאָהענט, און קענען האָבען א בעגריעף פון איהר ווירקליכער שטארקייט.

און אזוי האָט עס ווירקליך פאסירט. די דעמאָנסטראציע איז געווען א פאָלשטענדיג פריעדליכע. מיט דעם אויסרעד צו בעטען ביי דער פערזאמלונג צו פייערען דעם יאָהרצייט פון דער שבועה אין טענים קאָרט, און צו פערפלאנצען א פרייהייטס־בוים ביי דער טהיר פון דער נאציאָנאל־פערזאמלונג, איז א גרויסע מענשען־מאסע ארויסגעקומען יענעם טאָג. זי האָט באלד אי־בערפילט אלע גאסען, וואָס האָבען געפיהרט פון דער באסטיל צו דער פערזאמלונג, וועהרענד דער הויף האָט אָנגעפילט מיט זיינע אנהענגער דעם „פלאס די קאָרוסעל“, דעם גרויסען הויף פון די טיוליערי, און די ארומיגע געגענד פון פאלאץ. אלע טויערען פון די טיולערי זיינען געווען צוגעשלאָסען, קאנאָנען זיינען געווען אָנגעצילעוועט אויפ'ן פאָלק; קוילען זיינען אויס־געטהיילט געוואָרען צו די סאָלדאטען, און א צוזאמענשטויס צווישען דיזע צוויי לאגערן האָט אויסגעזעהן אונפערמיידליך.

אָבער דער אנבליק פון די אלץ מעהר און מעהר וואקסענדע מאסען האָט פאראליזירט די פערטהיידיגער פון קעניגליכען פא־לאץ. די אויסערע טויערען זיינען אָדער געעפענט אָדער אויפ־געבראָכען געוואָרען, און דער פלאס די קארוסעל, ווי אויך די הוי־פען זיינען פערפלייצט געוואָרען מיט מענשען. פיעלע זיינען געווען בעוואפענט מיט פיקעס און סאבליעס, אָדער מיט שטע־קענס, אויף וועמעס שפיצען זיינען געווען מעסערס אָדער העק אָדער זעגען, אָבער די סעקציאָן האָט פאָרזיכטיג אויסגעקליבען די מענער, וואָס האָבען געזאָלט נעהמען אנטהייל אין דיזער דע־מאָנסטראציע.

די מאַסע האָט גענומען זיך איינצוברעכען איינע פון די טיהרען פון פּאַלאַץ מיט די קלעפּ פון א האַק, ווען לואי דער זעכצעהנטער האָט אליין בעפוילען צו עפענען די טיהר. און גלייך האָבען זיך טויזענדע מענשען אריינגעבראָכען אין הויף און אין דעם פּאַלאַץ. די קעניגין מיט איהר זוהן זיינען אוועקגענומען געוואָרען פון איהרע פריינד אין א צימער, די טהיר פון וועלכען איז געווען פּאַרבאַראַקאַדירט מיט א גרויסען טיש. דער קעניג איז געפונען געוואָרען אין א צווייטען צימער. און דאָס צימער איז אין איניגע מינוטען פול געוואָרען מיט מענשען, וועלכע האָבען געפאָרדערט, אַז ער זאָל סאַנקציאָנירען די דעקרעטען, וועלכע ער האָט ביז איצט צוריקגעהאַלטען; אַז דער פּאַטריאָטישער מיניסטעריום — ד. ה., דער זשיראָנדיסטישער, וועלכען ער האָט אויפגעלייזט דעם 17טען יוני, זאָל צוריקגערופען ווערען; דאָס די רעבעללישע פּריסטער זאָלען ארויסגעטריבען ווערען פון פראַנקרייך, און אַז ער זאָל אויסקלייבען צווישען קאָבלענץ און פּאַריז. דער קעניג האָט אראָבגענומען זיין הוט, און האָט ערלויבט, אַז מען זאָל א וואָלענע קעפּ אָנטהאָן אויף זיין קאָפּ. די מאַסע האָט איהם אויך געצוואונגען צו טרינקען א גלאָז וויין צו דער געזונדהייט פון דער נאַציאָן. אָבער פאַר צוויי שטונדען האָט ער זיך געוועהרט געגען די פאָרדערונגען, ווידערהאָלענדיג, דאָס ער וועט בלייבען פעסט ביי דער קאָנסטיטוציע.

אַלס אַן אַטאַקע אויף דעם קעניגטהום, איז דיזע בעוועגונג געווען א דורכפאַל. עס איז גאָר ניט ארויסגעקומען פון דעם.

אָבער דער צאָרן פון די בעמיטעלטע קלאַסען געגען פאָלק איז געראַדע צוליעב דעם געוואָרען נאָך שטאַרקער. וויבאַלד די מאַסען האָבען ניט געהאַט דעם מוטה צו אַטאַקירען דעם פּאַלאַץ און האָבען דערמיט ארויסגעוויזען זייער שוואַכקייט, זיינען די רייכע אויף זיי אָנגעפאַלען מיט דער גאַנצער געהעסיגקייט, וועלכע קען נור זיין אַלס דער רעזולטאַט פון מורא.

ווען א בריעף פון לואי דעם 16טען, אין וועלכען ער האָט זיך בעקלאָגט געגען דעם איינברוך אין פּאַלאַץ, איז פאָרגעלעזען

געוואָרען אויף דער זיצונג פון דער פערזאמלונג, האָבען די מיט־גליעדער אויסגעבראָכען אין אפּלאָדיסמענטען, וועלכע זיינען געװען אזוי קנעכטיש, ווי די אפּלאָדיסמענטען פון די הויף־לייט פאר 1789. יאקאָבינער און זשיראָנדיסטען זיינען געװען איינשטימיג אין זייער ערקלערונג, דאָס זיי האָבען ניט גענומען קיין אנטהייל אין דיזער דעמאָנסטראַציע.

אויפגעמונטערט געוויס פון דיזער מאַניפעסטאַציע פון אונטערשטיצונג, האָט דער הויף איינגעריכטעט א טריבונאל אין דעם פּאלאַץ טױליערי גופא, אום צו בעשטראָפען די יעניגע, וועלכע האָבען גענומען אַן אנטהייל אין דיזער דעמאָנסטראַציע. זיי האָבען אויף אזא אופן צוריק אין לעבען גערופען, זאָגט שאָמעט אין זיינע מעמוארען, די העסליכע מעטהאָדען פון פּראָצעסירונג, וועלכע זיינען אָנגענומען געוואָרען נאָך דעם 5טען און 6טען אָקטאָבער, 1789, און נאָך דעם 17טען יולי, 1791. דיזער טריבונאל איז געווען צוזאמענגעשטעלט פון פרידענס־ריכטער, וועלכע האָבען געקראָגען זייער געהאלט פון קעניג. דער קעניגליכער הויף האָט זיי געשיקט זייער שפּייז, און דער וואָרדראָב־האלטער פון דער קרוין האָט געקראָגען בעפעהלע צו פערזאָרגען זיי מיט אלץ, וואָס זיי דארפען. די ענערגישסטע און שטארקסטע פון די שרייבער זיינען פעראורטיילט געוואָרען צו געפענגניס. מאנכע פּרעזידענטען און סעקרעטארען פון די סעקציאָנען האָבען געטהיילט דעמזעלבען שיקזאל. עס איז ווידער געוואָרען געפעהרליך צו רופען זיך מיט דעם נאָמען „רעפּובליקאנער.“

די דירעקטאָריען פון די דעפּארטמענטס און א גרויסער טהייל פון די מוניציפּאליטעטען האָבען זיך אָנגעשלאָסען אָן דיזען קנעכטישען פּראָטעסט פון דער פערזאמלונג, און האָבען געשיקט בריעף, פול מיט צאָרן, געגען יענעם געוויסען רעבעללישען „טהייל“. און ווירקליך, דריי־און־דרייסיג פון די 83 דירעקטאָריען פון די דעפּארטמענטס — דאָס הייסט, דער גאנצער וועסט פון פראנקרייך — זיינען געווען אָפען ראָיאליסטיש און קאָנטער־רעוואָלוציאָנער.

רעוואָלוציעס, מוזען מיר געדענקען, ווערען אימער געמאַכט פון מינאָריטעטען, און זאָגאַר, ווען די רעוואָלוציע האָט זיך שוין אָנגעפאַנגען און אַ טהייל פון דער נאַציע נעהמט אָן איהרע קאָנזעקווענצען, איז אימער דאָ בלויז אַ קליינע מינאָריטעט, וועלכע פערשטעהט, וואָס עס בלייבט נאָך צו טהאָן, אום צו זיין זיכער מיט דעם טריאומף פון דאָס, וואָס איז שוין געקראָגען געוואָרען, און וועלכע האָבען דעם מוטה צו האַנדלען. דערפאַר איז אַ פערזאַמלונג, וועלכע רעפּרעזענטירט מיט זיך אימער דעם דורכשניט פון לאַנד, אָדער בעסער געזאָגט, עטוואָס אונטער דעם דורכשניט, אימער געווען און וועט אימער זיין אַ שטערונג געגען די רעוואָלוציע. זי קען קיינמאָל ניט זיין אַן אינסטרומענט פון דער רעוואָלוציע.

די געזעצגעבענדע פערזאַמלונג גיט אונז דערצו אַ שלאַגענדען בעווייז. דעם 7טען יולי, דאָס הייסט, פיער טעג איידער דאָס לאַנד האָט געמוזט ערקלערט ווערען אין געפאַהר דורך די אַריינדרינגונג פון דייטשלאַנד און נור מיט איין מאָנאַט פריהער, איידער דער קעניגטהום איז געשטירצט געוואָרען, האָט דאָס פאָלגענדע פּאַסירט אין דער פערזאַמלונג: זיי האָבען דאָרט דיסקוטירט, וועלכע מיטלען מען זאָל אָננעהמען פאַר די אַלגעמיינע זיכערהייט. האָט דער בישאָף פון ליאָן, לאַמורעט, פאָרגעשלאָגען אויף דעם וואונש פון קעניג אַן אַלגעמיינעם פריעדען פון די פּאַרטייען. און אום דאָס צו שטאַנד צו ברענגען, האָט ער אָט וואָס גערעדט: „איין פּאַרטיי אין דער פערזאַמלונג טראַכט וועגען דער צווייטער, אַז זי האָט דעם פערדעכטיגע פלאַן צו פערניכטען די מאָנאַרכיע. די אַנדערע גלויבען וועגען זייערע קאָללעגען, דאָס זיי האָבען אין זינען די פערניכטונג פון דער קאָנסטיטוציאָנעללער גלייכהייט און די אַריסטאָקראַטישע רעגיערונג־פאָרם, וואָס איז בעקאַנט אונטער דעם נאָמען די צוויי קאַמערען. אַלזאָ, מיינע העררען, לאָמיר פערניכטען דורך אַן אַלגעמיינע פערדאַמונג און דורך אַ שבועה, לאָמיר פערניכטעןביידעס, אי די רעפּובליק און אי די צוויי קאַמערען.“ דער ענטהוזיאַזם איז געווען געוואַלדיג. מען האָט

געהויבען די היט אין דער לופטען, די מיטגליעדער האָבען זיך געכאַפּט קושען און אומארמען, די „רעכטע" האָבען פּראָטעסטי־זירט מיט די „לינקע", און א דעפּוטאַציע איז גלייך אוועקגע־שיקט געוואָרען צום קעניג, וועלכער איז געקומען, אום צו נעה־מען אַנטהייל אין דער אַלגעמיינער שמחה. דיזע סצענע איז בעקאַנט אין דער געשיכטע, אַלס „דער לאַמורעט קוש". צום גליק איז די עפּפענטליכע מיינונג ניט געפאַנגען געוואָרען פון אַזעלכע סצענען. אין דעמזעלבען אבענד האָט בילאָד־וואַרען פּראָטעסטירט אין דעם יאַקאָבינישען קלוב געגען דיזען היפּאָקרי־טישען פערזוך צו שטיפטען פריעדען, און עס איז בעשלאָסען גע־וואָרען ארויסצושיקען זיין רעדע צו די אַלע פעראיינען, וואָס זיינען געווען אַפּפילירט מיט דעם קלוב. דער הויף פון זיין זייט האָט גאָר ניט געהאַט בדעה אַוועקצולייגען די וואַפּען. פּעטיאָן, דער מעיאָר פון פּאַריז, איז דעמזעלבען טאָג סוספּענ־דירט געוואָרען פון זיין אַמט דורך דעם ראָיאַליסטישען דירעק־טאָריום פון דעם סענע־דעפּאַרטמענט, פאַר זיין נאַכלעסיגקייט דעם 20טען יוני. אָבער דאַן האָט דאָס פאָלק פון פּאַריז אויפגע־נומען ליידענשאַפטליך די זאַך פון זיין מעיאָר, אַזוי, דאָס זעקס טעג שפּעטער, דעם 13־טען יולי, האָט די פערזאַמלונג בע־טראַכט פאַר נויטיג צוריקצורופען די סוספּענדירונג פון דעם מעיאָר.

די מענשען זיינען געווען ביי זיך ענטשלאָסען. זיי האָבען פערשטאַנען, אַז עס איז געקומען דער מאָמענט, ווען זיי מוזען פּטור ווערען פון קעניגטהום, און דאָס אויב נאָך דעם 20טען יוני זאָל שנעל ניט נאָכפאָלגען א פאָלקס־אויפשטאַנד, איז עס פאַרביי מיט דער גאַנצער רעוואָלוציע. אָבער די פּאָליטיקער אין דער פערזאַמלונג, זיי האָבען אַנדערש געטראַכט. „ווער קען זאָגען, וואָס עס קען ארויסקומען פון אַן אויפשטאַנד?" האָבען זיי זיך געפרעגט, און דער רעזולטאַט איז געווען, דאָס מיט גאַנץ ווייניגע אויסנאַהמען האָבען די געזעצגעבער פון דער פער־זאַמלונג געטראַכט פון א וועג, ווי זיך צו רעטען, אין פאַל די קאָנטער־רעוואָלוציע זאָל זיין זיעגרייך.

די מורא פון די יעניגע, וועלכע האָבען בדעה צו ווערען „שטאאטס־לייט“, און דער וואונש צו פערזיכערען זיך מיט גנאדע אין פאל פון א דורכפאל — אָט אין דעם שטעקט די געפאהר פאר יעדע רעוואָלוציע.

פאר אלע די, וועלכע זוכען א לעהרע אין דער געשיכטע, זיינען דיזע זיבען וואָכען, וועלכע זיינען אוועק זייט דער דע־מאָנסטראציע פון דעם 20טען יוני ביז עס איז איינגענומען גע־וואָרען די טױליערי דעם 10טען אויגוסט, 1792, פון דער העכ־סטער וויכטיגקייט.

דאָך, חאָטש די דעמאָנסטראציע פון דעם 20טען יוני האָט ניט געבראכט קיינע באלדיגע רעזולטאטען, האָט זי אָבער ארויסגערופען א גרויסע ערוואכונג איבער גאנץ פראנקרייך. „דער רעוואָלט איז געלאָפען פון שטאָדט צו שטאָדט“, ווי לואי בלאן זאָגט. דער אויסלענדער איז געווען ביי די טויערען פון פאריז, און דעם 11טען יולי איז דאָס לאנד ערקלערט געוואָרען אין געפאהר. דעם 14טען איז די פעדעראציע געפייערט גע־וואָרען, און ביי דיזער געלעגענהייט האָט דאָס פאָלק געמאכט א דעמאָנסטראציע געגען דעם קעניגטהום. פון יעדער זייט האָ־בען די מוניציפאליטעטען געשיקט בריעף צו דער פערזאמלונג, אויפפאָדערענדיג איהר צו האנדלען. וויבאלד דער קעניג האָט פערראטהען זיין לאנד, האָבען זיי פערלאנגט, אז מען זאָל איהם אראָבזעצען פון טהראָן אָדער סוספענדירען איהם. דאָס וואָרט „רעפובליק“ איז אָבער נאָך אלץ ניט דערמאָנט געוואָרען. עס איז געווען א וואונש, אז אימיצער זאָל פערנעהמען דערוויל דעם פלאץ פון לואי דעם 16טען. מארסעל איז געווען אן אויסנאהם, ווייל זי האָט געפאָדערט די אָבשאפונג פון קעניגטהום זייט דעם 27טען יוני און האָט געשיקט 500 פרייוויליגע, וועלכע זיינען אָנגעקומען אין פאריז, זינגענדיג די מארסעליעזע. ברעסט און אנדערע שטעדט האָבען געשיקט אייניגע וואָלאָנטיאָרען, און די סעקציאָנען אין פאריז, זיצענדיג אין פערמאנענץ, האָ־בען זיך בעוואפענט און אָרגאניזירט זייערע פאָלקס־באטאליאָ־

נען. מען האָט געפּיהלט פון אַלע זייטען, דאָס עס קומט דער ענטשיידענדער מאָמענט פאר די רעוואָלוציאָן.

וואָס, אַלזאָ, האָט די פערזאמלונג געטהאָן? און וואָס האָבען געטהאָן יענע מיטעלקלאַס־רעפּובליקאַנער — די זשיראָנדיסטען?

ווען דער שטאַרק־פּערפּאַסטער אויפרוף פון מארסעל איז פאָרגעלעזען געוואָרען אין דער פּערזאמלונג, אין וועלכען עס איז געפאָדערט געוואָרען, אז מען זאָל אָננעהמען מיטלען, וועלכע זיינען אין איינקלאַנג מיט דער ערנסטקייט פון די פּאַסירונגען, דאַן האָט כמעט די גאַנצע פּערזאמלונג פּראָטעסטירט. און ווען דוהעם, דעם 27טען יולי, האָט פּערלאַנגט, אז מען זאָל דיסקוטירען די פראגע וועגען אראָבזעצען לואי דעם 16טען פון זיין טהראָן, איז זיין פּאָרשלאַג אויפגענומען געוואָרען מיט קולות פון שפּאָט.

מאַריע אַנטואַנעט האָט זיכער ניט געמאַכט קיין טעות, ווען זי האָט געשריבען דעם 7טען יולי צו איהרע אינטימע קאָררעספּאָנדענטען אין אויסלאַנד, דאָס די פּאַטריאָטען זיינען צושראָקען און דאָס זיי ווילען שוין געהן אויף פּשרות — דאָס, וואָס האָטווירקליך פּאַסירט איינינע טעג שפּעטער.

די יעניגע, וועלכע זיינען געוועזען מיט׳ן פאָלק, אין די סעקציאָנען, די האָבען אָהן צווייפעל געפּיהלט, אז זיי געפינען זיך אויפ׳ן שוועל פון אַ גרויסער פּאַסירונג. די סעקציאָנען פון פּאַריז האָבען זיך ערקלערט, אלס פּערמאַנענט, און אזוי אויך איינינע מוניציפּאַליטעטען. ניט אכטענדיג אויף דעם געזעץ וועגען די „פּאַסיווע״ בירגער, האָבען זיי צוגעלאָזען זיי צו זייערע פּערזאמלונגען, און זיי בעוואפענט מיט פּיקעס. עס איז געוועזען צו בעמערקען, אז אַ גרויסער אויפשטאַנד קומט אָן.

אָבער די זשיראָנדיסטען, די פּאַרטיי פון די „שטאַאַטס־לייט״, האָבען געראדע דאַן געשיקט אַ בריעף צום קעניג, אין וועלכען זיי האָבען איהם דערצעהלט, אז עס האַלט זיך אין פּאָרבערייטען אַ שטאַרקער אויפשטאַנד, און דאָס דערפון קען נאָך חלילה אַרויסקומען, אז ער זאָל פּערלירען זיין טהראָן, אויב ניט

נאָך עטוואָס מעהר שרעקליכעס, און דאָס דער איינציגער מי־טעל ניט דערלאָזען דערצו איז צוריקצורופען דעם מיניסטעריום פון ראָלאן, סערוואן און קלאוויע, און דאָס אזוי שנעל ווי מעג־ליך, העכסטענס אין אכט טאָג צייט.

זיכער איז עס ניט געווען „די 12 מיליאָן, פערשפּראָכענע צו בריססאָ“, וועלכע האָבען געמאכט די זשיראָנדיסטען אָנצו־נעהמען דיזען שריט. אויך איז עס ניט געווען, ווי לואי בלאַן האָט געשריבען, זייער אמביציע ווייעדער צו פערכאפּען די מאכט. די אורזאכע איז געווען א פיעל־טיפערע, און בריססאָ'ס פּאמפלעט ערקלערט אונז גאנץ קלאָר, וואָס די זשיראָנדיסטען האָבען געדענקט אין יענעם מאָמענט. עס איז געווען זייער מורא פאר א פאָלקס־רעוואָלוציע, א רעוואָלוציע, וועלכע זאָל אָנריהרען דעם אייגענטהום און נאָך מעהר, דאָס די אויטאָרי־טעט און די „פעהיגקייט צו פיהרען“ וועלען פערלירען די אַלע פריווילעגיען, וועלכע זיי האָבען גענאָסען ביז דאַן — די מורא צו זעהען זיך ארונטערגעדריקט צו דער מאָס פון „דער גרויסער מאסע אונגעוואשענע.“

דיזע מורא האָט פאראליזירט די זשיראָנדיסטען, ווי זי פּאַ־ראליזירט היינט־צו־טאָג אלע די פּארטייען אין די פּארלאמענ־טען, וועלכע פערנעהמען עהנליכע שטעלען, מעהר אָדער וועני־גער רעגיערונגס־שטעלען, וועלכע די זשיראָנדיסטען האָבען פער־נומען צו יענער צייט.

מיר קענען דארום בעגרייפען די פערצווייפלונג, וועלכע האָט דאַן בעהערשט די אמת'ע פּאטריאָטען, און וועלכע מאראט האָט אויסגעדריקט אין פאָלגענדע ווערטער:

„דריי לאנגע יאָהר“ — האָט ער געשריבען — „האָבען מיר געשטרעבט צו קריגען אונזער פרייהייט, און מיר זיינען איצט אזוי ווייט פון איהר, ווי אימער. די רעוואָלוציע האָט זיך גע־וועגדעט געגען פאָלק. פאר דעם קעניגליכען הויף און זיינע אונטערשטיצער איז זי אַן אייביגער מאָטיוו פאר אינטריגען און קאָררופּציאָן. פאר די געזעצגעבער איז זי א געלעגענהייט פאר ליגענס און שווינדעל.... שוין איצט איז זי פאר די רייכע און

געלד־דורשטיגע ניט מעהר ווי א געלעגענהייט פאר אונעהרליכע פערדיענסטען, פאר מאָנאָפּאָליען, שווינדעל און עקספּלואטאַ־ציע, וועהרענד דאָס פּאָלק איז רואינירט און די אָרימע, וועלכע זיינען אָהן א צאָהל, זיינען געשטעלט צווישען דער מורא פון צו שטארבען פון הונגער און דער נויטעוונדיגקייט זיך צו פער־קויפען.... לאָמיר ניט מורא האָבען צו ווידערהאָלען: מיר זיי־נען איצט ווייטער פון דער פרייהייט, ווי ווען־עס־איז; ווייל ניט נור זיינען מיר שקלאפען, נור מיר זיינען עס איצט גע־זעצליך."

„אויף דער ביהנע פון שטאאט איז נור די סצענעריע גע־ענדערט געוואָרען" — שרייבט ער ווייטער. — „דיזעלבע אק־טיאָרען, דיזעלבע אינטריגען, דיזעלבע מאָטיווען זיינען פער־בליבען." „עס איז געוועזן פאטאל", שרייבט ווייטער מאראט — „פאר די נידריגע קלאסען פון דער נאציאָן איבערגעלאָזען צו ווערען צו קעמפּפען אליין געגען דעם העכסטען קלאס. אין דעם מאָמענט פון אויפשטאנד וועט דאָס פּאָלק אלעס צושטערען, אָבער וועלכען נוצען ער מעג האָבען דערפון אין אָנפאנג, ענ־דיגט זיך עס אָבער אימער דערמיט, וואָס ער ווערט בעזיעגט פון די שווינדעל פון די העכערע קלאסען. געבילדעטע מענשען, מענשען, וואָס זיינען גוט אָב, און די כיטרע פון די העכערע קלאסען, האָבען צוערשט זיך געשטעלט געגען דעם דעספּאָט. אָבער בעצוועקט האָבען זיי נור דאָס ווענדען זיך געגען פּאָלק, נאָכדעם, ווי זיי האָבען געקראָגען זיין צוטרוי, און האָבען זיך בענוצט מיט זיינע כחות צו פערנעהמען די פּלעצער פון די פּריי־ווילעגירטע קלאסען, וועמען זיי האָבען פערטריבען."

„אַזוי", זעצט פאָרט מאראט — און זיינע ווערטער זיינען פון גאָלד — אזוי ווי, מען קען זאָגען, זיי וואָלטען היינט גע־שריבען געוואָרען — אין דעם 20טען יאהרהונדערט — „אזוי איז עס, דאָס די רעוואָלוציע איז געמאכט און אויסגעהאלטען געוואָרען נור פון די נידריגסטע קלאסען פון דער געזעלשאפט — פון די ארבייטער, די קליינע געשעפטס־לייט, די ערד־ארביי־טער, פון די, וועמען די שענדליכע רייכע רופען אָן „די קא־

נאַליע", און וועמען די רוימישע הוצפּה האָט אָנגערופען מיט דעם נאָמען פּראָלעטאַריער. אָבער ווער וואָלט זיך עס געקאָנט פאָרשטעלען, דאָס דיזע רעוואָלוציע וועט זיין נור צו גונסטען פון די קליינע לאַנד־אייגענטהימער, די געזעץ־מענשען, די אונ־טערשטיצער פון שווינדעל?"

אין דעם טאָג נאָך דעם איינגעהמען פון דער באַסטיל, וואָלט עס געווען לייכט פאַר די פאָרשטעהער פון פאָלק „צו האָ־בען סוספּענדירט פון זייערע עמטער דעם דעספּאָט און זיינע אַגענטען", האָט מאַראַט ווייטער געשריבען. „אָבער אום דאָס צו טהאָן, האָבען זיי בעדאַרפט זיין קלוג." „אָנשטאָט זיך אַלע צו בעוואַפענען, האָבען זיי ערלויבט נור איין טהייל פון די ביר־גער זיך צו בעוואַפענען (מיינענדיג די נאַציאָנאַל־גוואַרדיע, וואָס איז געווען צוזאַמענגעשטעלט פון אַקטיווע בירגער) און אָנשטאָט צו אַטאַקירען די פיינד פון דער רעוואָלוציע גלייך, האָט דאָס פאָלק אויפגעגעבען דעם פאָרצוג פון זיין זיעג דער־מיט, וואָס ער איז געבליבען בלויז אין אַ צושטאַנד פון פער־טהיידיגונג...."

„היינט", זאָגט מאַראַט, „נאָך דריי יאָהר פון אייביג־אָנ־האַלטענדע רעדעס פון די פּאַטריאָטישע געזעלשאַפטען און נאָך אַ מבול פון שרייבעכטצען.... איז דאָס פאָלק ווייטער פון פיה־לען, וואָס ער האָט צו טהאָן אום צו שטעלען זיך געגען זיינע אונטערדריקער, ווי ער איז עס געווען אין דעם ערשטען טאָג פון דער רעוואָלוציע. צו יענער צייט האָט ער געפאָלגט זיין נאַ־טירליכען אינסטינקט, זיין איינפאַכען גוטען פערשטאַנד, וועל־כע האָבען איהם געמאַכט געפינען דעם אמת'ען וועג, אום צו בעקעמפּפען זיין אייביגען שונא... איצט זעה איך איהם גע־שמידט אין נאָמען פון געזעץ, טיראַניזירט אין דעם נאָמען פון גערעכטיגקייט; דאָס פאָלק איז איצט אַ מאַסע קאָנסטיטוציאָ־נעללע שקלאַפען!"

דאָס וואָלט געקאָנט געשריבען ווערען נעכטען, און דאָך איז עס ארויסגענומען פון נומער 657 פון „אמי דיו פּיפּעל".

אַ טיעפע ענטמוטהיגונג האָט ארומגעכאַפּט מאַראַט'ען,

און ער האָט געזעהען בלויז איין אויסוועג: „עפּעס אן אויס־ברוך פון בירגערליכען צאָרן" פון דער זייט פון פאָלק, ווי אין דעם 13טען און 14טען יולי און דעם 5טען און 6טען אָקטאָ־בער, 1789. די פערצווייפלונג האָט איהם געגעסען, ביז די פעדעריר־טע פון דער פּראָווינץ זיינען געקומען נאָך פּאריז. דאָס האָט איהם ערפילט מיט נייע האָפנונג.

די שאַנסען פון א קאָנטער־רעוואָלוציע זיינען געווען אזוי גרויס ענדע יולי, 1792, דאָס לואי דער זעכצעהנטער האָט גאַנץ קורץ ענטזאַגט זיך אָנצונעהמען דעם פאָרשלאַג פון די זשיראָנ־דיסטען. האָבען דען די פּרייסען שוין ניט געהאַלטען אין מאַר־שירען נאָך פּאריז? און לאַפאַיעט און אויך לוקנער, זיינען זיי דען ניט געווען פערטיג צו געהן מיט זייערע אַרמייען געגען די יאַקאָבינער, געגען פּאריז? דער לאַפאַיעט, וועלכער האָט געהאַט אזוי גרויסע מאַכט אין די נאָרד און איז געווען דער אָבגאָט פון דער מיטעל־קלאַסישער נאַציאָנאַל־גוואַרדיע אין פּאריז!

ווי דער אמת איז, האָט דער קעניג געהאַט פיעלע גרינדע צו ערוואַרטען א זיעג. די יאַקאָבינער האָבען ניט געהאַט דעם מוטה צו האַנדלען, און ווען מאַראַט, דעם 18טען יולי, נאָך דעם ווי דער פערראַטה פון לאַפאַיעט און לוקנער איז בעקאַנט געוואָ־רען — זיי האָבען געוואָלט אַוועקפיהרען דעם קעניג דעם 16טען יולי, און ברענגען איהם צו זייערע אַרמייען — ווען מאַראַט האָט פאָרגעשלאָגען, אז מען זאָל נעהמען דעם קעניג אַלס משכן פון דער נאַציאָן געגען דעם איינברוך פון די אויסלענדישע אַרמייען, האָט זיך יעדער איינער געווענדעט געגען איהם, און מען האָט איהם בעהאַנדעלט ווי א משוגענעם. ער האָט ניט גע־האַט קיינעם אויסער די סאַנקיולאָטען אין זייערע חורבות, וואָס האָבען איינגעשטימט מיט איהם. ווייל ער האָט געהאַט דעם מוטה צו זאָגען אין יענעם מאָמענט דאָס, וואָס מיר ווייסען היינט, איז געווען דער אמת, ווייל ער האָט געהאַט דעם מוטה צו דענונצירען די קאָנספּיראַציע פון דעם קעניג מיט דעם אויס־לענדישען שונא, איז מאַראַט פערלאָזען געוואָרען פון יעדען, זאָגאַר פון יענע יאַקאָבינישע פּאַטריאָטען, אויף וועמען ער,

וועלכער ווערט רעפּרעזענטירט אַלס איינער, וואָס טרויט ניט קיינעם, האָט זיך דאַן געהאַט שטאַרק פערלאָזען. זיי האָבען זיך זאָגאַר ענטזאַגט צו געבען איהם אַ פּלאַץ, וואו זיך צו בעהאַלטען, ווען מען האָט איהם פערפאָלגט, אום צו אַרעסטירען איהם, און ווען ער האָט אָנגעקלאַפּט אין זייערע טהירען, ערוואַרטענדיג צו געפינען ביי זיי שוץ.

וואָס די זשיראָנדיסטען אַנבעטרעפט, נאָך דעם, ווי דער קעניג האָט זיך ענטזאַגט אָנצונעהמען זייער פאָרשלאַג, האָבען זיי ווייטער פאָרטגעזעצט זייערע פערהאַנדלונגען מיט איהם דורך די פערמיטלונג פון דעם מאַלער ד אָ ז ע. זיי האָבען איהם געשיקט אַ צווייטע שליחות דעם 25טען יולי.

נור 15 טעג האָבען אָבגעשיידט פּאַריז פון דעם 10טען אויגוסט. דאָס רעוואָלוציאָנערע פראַנקרייך איז געווען אויף דער העכסטער מדרגה פון אונגעדולד. ער האָט געוואוסט, אַז עס קומט דער העכסטער מאָמענט. אָדער עס מוז געגעבען ווע־רען דער לעצטער קלאַפּ דעם קעניגטהום, אָדער די רעוואָלוציע בלייבט ביי גאָרניט. ווי האָבען זיי געקאָנט דערלאָזען דעם קע־ניגטהום זיך אַרומצורינגלען מיט סאָלדאַטען און צו אָרגאַניזי־רען די גרויסע פערשווערונג, וועלכע האָט עס געזאָלט איבער־געבען פּאַריז אין די הענד פון די דייטשען? ווער ווייס, ווי־פיעל נאָך יאָהרען וואָלט דער קעניגטהום, עטוואָס בענייט, אָבער נאָך אַלץ כמעט אבסאָליוט, פאָרטגעזעצט צו בעהערשען פראַנקרייך?

און דאַן, אין דיזען העכסטען מאָמענט, איז די גאַנצע זאָרג פון די פּאָליטיקער בעשטאַנען אין דעם, וואָס זיי האָבען דעבאַטירט צווישען זיך, אין וועמעס הענד זאָל די מאַכט קו־מען, ווען זי וועט אַרויספאַלען פון די הענד פון קעניג!

די זשיראָנדיסטען האָבען געוואָלט, אַז זי זאָל אָנקומען צו זייער קאָמיטע פון 12, וועלכע זאָל דאַן ווערען די עקזעקוטיוו מאַכט. ראָבעספּיער, פון זיין זייט, האָט געפאָדערט נייע וואַהלען — אַ בענייטע פערזאַמלונג — אַ קאָנווענשען, וועלכע זאָל געבען פראַנקרייך אַ נייע רעפּובליקאַנישע קאָנסטיטוציע.

וואָס אָבער מכח האנדלונג, מכח זיך פּאָרצובערייטען פאר דיזען טהראָנען־שטורץ, וועגען דעם האָט קיינער ניט געטראכט אויסער דעם פּאָלק. די יאקאָבינער האָבען וועגען דעם געטראכט אזוי ווענינ, ווי די אלע אנדערע פּאָליטיקער. עס איז ווידער אמאָל געוועזן „די אונבעקאנטע מענער", די ליעבלינגע פון פּאָלק — סאנטעי, פורניער, דער אמעריקאנער, דער פּאָליאק לאַזאָווסקי, קאררא, סימאָן (דיעזער איז געוועזן א דייטשער לעהרער, אן אלטער מיטארבייטער פון באזעדאָו אין דעם פילאַנטראָפּיום אין דעסאו), וועסטערמאַן, צו יענער צייט אן איינפאכער קלוירק — וועלכע זיינען צוזאמענגעקומען אין סאָלעל ד'אָר אום צו פּלאנעווען די בעלאגערונג פון דעם פּאלאַץ און דעם אלגעמיינעם אויפשטאנד, מיט דער רויטער פאָהן אן דער שפּיצע. עס איז געוועזן די סעקציאָנען, די מאיאָריטעט פון די פּאריזער סעקציאָנען, און איינינע דאָ און דאָרט אין נאָרדפראנקרייך, און ענדליך די פרייוויליגע פון מארסעל און ברעסט, וועמען דאָס פּאָלק פון פּאריז האָט צוגעקראָגען צו גונסטען פון דעם אויפשטאנד .

דאָס פּאָלק ! אימער דאָס פּאָלק !

„דאָרט (אין דער נאציאָנאל־פערזאמלונג) זיינען זיי געוועזן, ווי אדוואָקאטען, וועלכע קריגען זיך, ווי משוגעים, אָהן אן אויפהער, איבער קלייניגקייטען, אונטער דער בייטש פון זייערע בעלי בתים"...

„דאָ (אין דער פערזאמלונג פון די סעקציאָנען) ווערען געלעגט די סאמע פונדאמענטען פון דער רעפּובליק", ווי שאָמעט האָט עס אייסגעדריקט אין זיינע נאָטיצען איבער דעם 10טען אויגוסט.

דריי און דרייסיגסטער קאפּיטעל.

דער צעהנטער אויגוסט און זיינע באַלדיגע פאָלגען.

די בויערן איגנאָרירען די פעאָדאַלע סיסטעם. — די ענדערונג אין דעם צושטאַנד פון פראַנקרייך. — אדמיניסטראַציע. — אַרמיי. לאַפאַיעט. — פעאָדאַלע געזעצע. — דער קעניג און די דיוטשען. — די רעוואָלוציאָנערען האָבען מורא פאַר פאָלקס־אויפשטענדע. — ראָבעספּיער. — די רעוואָלוציאָנערע פיהרער פעראייניגען זיך ענדליך. — דאָס פאָלק פערטיג. — אַ נייע קאָמונע שפּרינגט אַרויס. — דער צעהנטער אויגוסט. — די ראָיאַליסטען האָפען אויף אַ זיעג. — די אונענטשלאָסענהייט פון דער פערזאַמלונג. — די אָבשאַפונג פון קעניגטהום. — דער טריאומף פון דער פאָלקס־רעוואָלוציע. — דעקרעטען דורכגעפיהרט אונטער צוואַנג דורך די פערזאַמלונג. — פעאָדאַלע געזעצע. — דאָס לאַנד פון די עמיגראַנטען. — דער פאָרשלאַג פון מאַילהע. — די געזעצגעבענדע פערזאַמלונג לייזט זיך אויף. — די קאָמונע פון פּאַריז.

מיר האָבען געזעהען, וואָס עס זיינען געוועזען די צושטענדע אין פראנקרייך דורך דעם זומער פון 1792. דריי יאָהר לאַנג איז דאָס לאַנד געוועזען אין אַן אָפּענער רעוואָלוציע און אַ צוריקקעהרען זיך צו דעם, וואָס איז געוועזען אַמאָל, איז געוועזען אבסאָליוט אונמעגליך. ווייל, אויב די פעאָדאַלע סיסטעם האָט נאָך עקזיסטירט, לויט געזעץ, איז זי אָבער אין דער ווירקליכקייט ניט מעהר אַנערקענט געוואָרען פון די בויערן. זיי האָבען גענומען בעזיץ פון די מאַיאָנטקעס פון די גלחים און די

עמיגראַנטען פון אַדעל; און אין געוויסע פלעצער האָבען זיי אָבגענומען פון דעם לענדלאָרד דאָס לאַנד, וואָס האָט פריהער געהערט צו דער דאָרפס־געמיינדע. אין זייערע דאָרף־מוניציפּאַליטעטען האָבען זיי זיך בעטראַכט אַלס די בעלי בתים פון זייערע אייגענע אַנגעלעגענהייטען.

די שטאַאַט־אינסטיטוציאָנען זיינען אויך געווען פּונקט אַזוי געענדערט. די גאַנצע אַדמיניסטראַטיווע געביידע, וועלכע האָט אויסגעזעהען אַזוי מעכטיג אונטער דעם אַלטען רעזשים, האָט געהאַלטען אין צופאַלען אונטער דעם אָטהעם פון דער רעוואָלוציע. ווער האָט איצט געהאַט אירגענד וועלכען רעספּעקט פאַר דעם געוועזענעם גובערנאַטאָר פון דער פּראָווינץ, אָדער פאַר דעם מאַרשאַל פון גערייכט און פאַר די ריכטער פון די אַלטע פּאַרלאַמענטען? די נייע מוניציפּאַליטעט, גוט בעוואַכט פון די לאָקאַלע סאַנקיולאָטען, די פּאָלקס־געזעלשאַפט פון דעם פּלאַץ, די פּריימערי־פערזאַמלונג, די מענער מיט די פּיקעס — דיזע האָבען עס איצט רעפּרעזענטירט די נייע מאַכט פון פראַנקרייך.

דער גאַנצער אַנבליק פון לאַנד, דער גאַנצער גייסט פון פּאָלק, זיין שפּראַך, זיינע מאַניערען, זיינע אידעען — אַלעס איז געענדערט געוואָרען דורך די רעוואָלוציע. **א נייע נאַציע איז געבאָרען געוואָרען**, און אין איהרע פּאָליטישע און סאָציאַלע בעגריפע האָט זי זיך פּאָלשטענדיג אונטערשיידעט פון דאָס, וואָס זי איז געווען קוים מיט צוועלף מאָנאַטען צוריק.

אָבער דער אַלטער רעזשים איז נאָך אַלץ געבליעבען. דער קעניגטהום האָט נאָך אַלץ עקזיסטירט און האָט רעפּרעזענטירט אַן אונגעהויער גרויסע מאַכט, ארום וועלכע די קאָנטר־רעוואָלוציאָנערען זיינען געווען פערטיג זיך צוזאַמענצושאַרען. די נאַציאָן האָט געלעבט אונטער איבערגאַנגס־פערהעלטניסע. צוריקצוגעבען דעם קעניגטהום זיין פריהעריגע מאַכט איז געווען, נאַטירליך, א חלום, אין וועלכען קיינער, א חוץ איינינגע הויף־פאַנאַטיקער, האָט ניט געגלויבט. אָבער די מאַכט פון קעניגטהום

צו טהאָן בייזעס איז אַלץ געווען נאָך זעהר גרויס. אויב ער האָט ניט געקאָנט צוריקברענגען די פעאָ־אַלע סיסטעם, דאָך וואָס פאר א בייז האָט ער ניט געקאָנט טהאָן די בעפרייטע בויערען, ווען נאָכדעם, ווי ער וואָלט געקראָגען די אויבערהאנד, וואָלטען זיינע אונטערשטיצער בעשטריטען אין יעדען דאָרף דאָס לאנד און די פרייהייטען, וואָס די בויערען האָבען געוואָר־נען? דאָס איז ווירקליך געווען, וואָס דער קעניג און א היבשע ביסעל פון די קאָנסטיטוציאָנעללע מאָנארכיסטען האָבען גע־פּלאנעוועט אזוי שנעל, ווי די הויף־פּארטיי זאָל האָבען פערניכ־טעט די יעניגע, וועמען זיי האָבען גערופען „די יאקאָבינער“.

ויאָס אנבעלאנגט די אדמיניסטראציע אין צוויי־דריטעל פון די דעפּארטמענטס און זאָגאר אין פּאריז, איז זי געווען אין גאנ־צען געגען פאָלק, געגען די רעוואָלוציע, און זי וואָלט געווען פערטיג זיך צוצופּאסען צו אירגענד א פערזעהעניש פון א קאָנ־סטיטוציע, וואָס זאָל ערלויבען די מיטעל־קלאסען זיך טהיילען אין דער רעגיערונגס־מאכט מיט דעם קעניג.

די אַרמיי, קאָמאנדירט פון מענשען, ווי לאפאיעט און לוק־נער, האָט געקאָנט געברויכט ווערען אין אירגענד א מאָמענט געגען די נאציע. אין דער טהאט האָבען מיר געזעהען, ווי נאָך דעם 20טען יוני האָט לאפאיעט פערלאָזען זיין לאגער און איז געקומען נאָך פּאריז אָנצובאָטען דעם קעניג די הילפע פון „זיין“ ארמיי געגען דאָס פאָלק, צו צוברעכען די פּאטריאָטישע געזעל־שאפטען אום צו מאכען א „קו־דעטא“ צו גונסטען פון קעניג.

און צו דעם אַלעם, זיינען נאָך די פעאָדאלע געזעצע געבלי־בען אין פוללער מאכט. אויב די בויערען האָבען אויפגעהערט צו צאָהלען די פעאָדאלע צינזען, איז דאָס געווען א פערברע־כען געגען געזעץ. און אין דעם מאָמענט, ווען דער קעניג קריגט צוריק זיין אויטאָריטעט, וואָלטען די בויערען געווען געצוואונ־גען צו בעצאָהלען פאר אַלעס, אזוי לאנג ווי זיי האָבען זיך ניט בעפרייט פון די קלאָיען פון דער פעאָדאלער פערגאנגענהייט דורך זייער אויסקויפען זיך — זיי וואָלטען געמוזט צוריק־גע־בען דאָס גאנצע לאנד, וואָס זיי האָבען צוגענומען פון דעם

לענדלאָרד און זאָגאר דאָס, וואָס זיי האָבען געקויפט פון שטאאט.

עס איז געוועזן קלאָר, אז דיזער איבערגאנגס־צושטאנד האָט ניט געקאָנט געדויערען לאנג. א נאציע קען ניט לעבען מיט א שווערד, הענגענדיג איבער איהר קאָפּ. און נאָך מעהר, דאָס פאָלק, געפיהרט פון זיינע ריכטיגע אינסטינקטען, האָט געוואוסט זעהר גוט, דאָס דער קעניג קאָנספּירירט מיט די דייטשען, און לאדעט זיי איין צו מארשירען אויף פּאריז. עס איז אמת, אז צו יענער צייט איז נאָך ניט געוועזן בעקאנט קיין געשריעבענער בעווייז פון זיין פערראטה. די קאָררעספּאָנדענץ פון דעם קעניג און מאריע אנטואנעט איז נאָך דאַן ניט אויס־געפונען געוואָרען, און מען האָט ניט געוואוסט נאָך דאַן, ווי דיזע צוויי פעררעטהער האָבען אָנגעטריבען די עסטרייכער און די דייטשען זיך אונטערצואיילען מיט זייער מארש נאָך פּאריז; מען האָט נאָך דאַן ניט געוואוסט, ווי זיי האָבען זיי געלאָזט וויסען פון יעדער בעוועגונג פון די פראנצויזישע סאָלדאטען, מיטטהיילענדיג זיי אלע מיליטערישע געהיימניסע, און אזוי איבערגעבענדיג פראנקרייך צום שונא. דאָס אלעס האָט מען זיך דערוואוסט ערשט שפּעטער, און זאָגאר דאַן גאנץ דונקעל, נאָך דעם, ווי די טיולעריי זיינען איינגענומען געוואָרען, וואו געוויסע פּאפּירען פון דעם קעניג זיינען געפונען געוואָרען אין א שאפּפע, וועלכע דער שלאָסער גאַרמאַין האָט פאר איהם גע־מאכט. אָבער פערראטה קען ניט לאנג בלייבען פארבאהאל־טען, און פון א טויזענד סמנים, וועלכע די מענער און פרויען פון פאָלק האָבען געזעהען, זיינען זיי געוועזן איבערצייגט, דאָס דער הויף האָט אַן אָבמאך מיט די דייטשען, און דאָס עס האלט דערביי, אז פראנקרייך זאָל זיי איבערליפערט ווערען.

די אידעע האָט זיך פּאמעלעך פערשפּרייט איבער פּאריז און די פּראָווינצען, דאָס עס איז נויטיג צו געבען א שטארקען קלאפּ די טיולעריי; דאָס דער אלטער רעזשים וועט בלייבען אַן איבעיגע סכנה פאר פראנקרייך אזוי לאנג ווי לואי דער זעכ־צעהנטער וועט בלייבען אויף זיין טהראָן.

און אום צו דערלאַנגען דיזען קלאַפּ, האָט געמוזט געמאַכט ווערען אַן אויפרוף פאַר אַן אויפשטאַנד פון דעם פאָלק פון פּאַ־ריז — צו די מענער מיט די פּיקעס — ווי דאָס איז געטהאָן גע־וואָרען אין 1789 פאַר דעם 14טען יולי. און דאָס געראַדע האָ־בען די מיטעל־קלאַסען זיך ענטזאַגט צו טהאָן; פאַר דעם האָבען זיי מעהר, ווי פאַר אַלעס אַנדערע, מורא געהאַט. אין די שריפ־טען פון יענער צייט געפינען מיר ווירקליך אַ געוואַלדיגע מורא פאַר די מענער מיט די פּיקעס. וועלען זיי וויעדער ערשיינען, דיזע מענשען, וועלכע זיינען געווען אַזאַ שרעק פאַר די רייכע?

דאָס ערגסטע איז געווען, וואָס דיזע מורא האָבען געשפּירט ניט בלויז די אייגענטהומס־קלאַסען, נור אויך די פּאַרטגעשריי־טענע פּאָליטיקער. ראָבעספּיער, ביז יוני, 1792, איז אויך גע־ווען געגען אַן אויפרוף פאַר אַ פאָלקס־אויפשטאַנד. „דער אומ־שטורץ פון דער קאָנסטיטוציע אין דיזען מאָמענט", האָט ער גע־זאָגט, „קען נור ארויסרופען אַ בירגער־קריעג, וועלכער וועט פיה־רען צו אַנאַרכיע און דעספּאָטיזם." ער האָט ניט געגלויבט אין די מעגליכקייט פון אַ רעפּובליק. „וואָס?" האָט ער אויסגע־שריען, „אין מיטען פון אַזוי פיעל פאַטאַלע שטרייטיגקייטען ווילען זיי אונז פּלוצלינג לאָזען אָהן אַ קאָנסטיטוציע?" „די רעפּובליק, לויט זיין מיינונג, וואָלט געווען דער הפקר־ווילען פון די וועניגע.". ער האָט דערמיט געמיינט די זשיראָנדיסטען. „דאָס איז דער ציעל פון די אַלע אינטריגען, וואָס האָבען אונז ניט געגעבען קיין רוה פאַר אַזאַ לאַנגע צייט". און אום צו צו־שטערען דיזע אינטריגען, האָט ער עס געהאַלטען פאַר גלייכער צו בלייבען ביין קעניג און ביי די אינטריגען פון הויף! אַזוי האָט ער גערעדט אַזוי שפּעט, ווי אין יוני, צוויי מאָנאַט פאַר דעם 10טען אויגוסט.

אום צו איבערצייגען, אַלזאָ, די רעוואָלוציאָנערע „פיהרער פון דער מיינונג", אַז עס איז נויטיג צו געבען אַ שטאַרקען קלאַפּ די טיוליערי און צו מאַכען דאַרום אַן אויפרוף פאַר אַ פאָלקס־אויפשטאַנד, האָט זיך געפאָדערט ניט ווייניגער, ווי דאָס זיי זאָלען האָבען קלאָרע בעווייזע פון דער רעאַקציע, וועלכע

האָט זיך אָנגעפאַנגען נאָך דעם 20טען יוני — דער קומען פון לאַפאַיעט נאָך פּאַריז אָנצובאָטען „זיין“ ארמיי פאַר א ראָיאַ־ליסטישען שטאַאַט־שטרייך, די דייטשען מאַכענדיג זיך פאַרטיג צו מאַרשירען אויף פאַריז „צו בעפרייען דעם קעניג“ און „צו בעשטראָפען די יאַקאָבינער“ און ענדליך די אקטיווע מיליטערישע פּאָרבערייטונגען, וועלכע דער הויף האָט געמאַכט אום צו אַטאַקירען פּאַריז. ערשט דאַן האָבען זיי בעשלאָסען און פערשטאַנען די נויטווענדיגקייט פון דעם אויפשטאַנד. אָבער איינמאָל איז דאָס בעשלאָסען געוואָרען, האָט דאָס פּאָלק גענומען אויף זיך צו טהאָן דאָס איבעריגע.

עס איז זיכער, דאָס דאַנטאָן, ראָבעספּיער, מאַראַט, ראָ־בערט און אייניגע אַנדערע זיינען געקומען צו א פריהעריגער איינפערשטענדניס. ראָבעספּיער האָט געהאַסט אַלעס אין מאַ־ראַט; זיין מיליטערישע בעגייסטערונג, וועלכע ער האָט גע־האַלטען פאַר איבערטריבען, זיין האַס צו די רייכע, זיין אב־סאָליוטען מיסטרוי צו די פּאָליטיקער — אַלעס, זאָגאַר די אָרימע און שמוציגע קליידער פון דעם מאַן, וועלכער, זייט די רעוואָלו־ציע האָט אויסגעבראָכען, האָט ניט געגעסען קיין אַנדער זאַך, ווי נור דאָס, וואָס דאָס פּאָלק האָט געגעסען, ברויט און וואַסער, און האָט זיך אין גאַנצען איבערגעגעבען צו דער זאַך פון פּאָלק. און דאָך, דער עלעגאַנטער און פּינקטליכער ראָבעספּיער, ווי אויך דאַנטאָן, האָבען זיך דערנעהערט צו מאַראַט און זיינע נאָכפּאָלגער, האָבען זיך דערנעהערט צו די מענער פון די פּאַריז־זער סעקציאָנען פון דער קאָממונע, און געקומען מיט זיי צו אַן איינפערשטענדניס איבער די מיטלען, ווי דאָס פּאָלק וויעדער אויפצואוועקען, ווי דעם 14טען יולי. זיי האָבען ענדליך פער־שטאַנען, דאָס אויב דיזע צייטליכע לאַגע וועט געדויערען פיעל לענגער, וועט די רעוואָלוציע אויסגעהן, ניט האָבענדיג אויסגעפיהרט אירגענד וואָס דויערהאַפטעס.

אָדער עס זאָל געמאַכט ווערען א צורוף צום פּאָלק, און דאַן זאָל איהם געגעבען ווערען די פולע פרייהייט צו בעקעמפּפען זיינע שונאים, ווי עס זעהט איהם אויס צו זיין אם בעסטען, און

צו נעהמען, וואָס זיי קענען, פון דעם איינענטהום פון די רייכע, אָדער אין דעם קאמפף וועט געווינען די קעניגליכע מאכט, און דאָס וואָלט געמיינט דער טריאומף פון דער קאָנטר־רעוואָלוציע, די פערניכטונג פון דאָס ביסעלע, וואָס איז דערגרייכט געוואָרען אין דער ריכטונג פון גלייכהייט — דער ווייסער טערראָר פון 1794 וואָלט זיך אָנגעפאנגען אין 1792.

עס איז דארום געקומען צו אן איינפערשטענדניס צווישען א קליינער צאָהל פון די מעהר פאָרטגעשריטענע יאקאָבינער און די יעניגע פון פאָלק, וועלכע האָבען געוואָלט דערלאנגען אן ענטשיעדענעם קלאפּ אין די טויליערי. אָבער פון דעם מאָמענט, ווען זיי זיינען געקומען צו דיזער איינפערשטענדניס, פון דעם מאָמענט, ווען „די פיהרער פון דער מיינונג“, די ראָבעספּיערס, די דאנטאָנס און זייערע נאָכפאָלגער האָבען פערשפּראָכען ניט צו זיין מעהר דאגעגען א פאָלקס־אויפשטאנד און האָבען זיך ערקלערט בערייט צו אונטערשטיצען איהם, איז דאָס איבעריגע איבערגעלאָזען געוואָרען צום פאָלק, וועלכער האָט פערשטאנען פיעל בעסער, ווי די פיהרער פון די פּארטייען, די נויטווענדיג־קייט פון געמיינזאמער טהעטיגקייט, ווען די רעוואָלוציע האלט ביין געבען אזא ענטשידענעם קלאפּ.

דאָס פאָלק, דאָס גרויסע אונבעקאנטע, האָט איצט אָנגע־הויבען זיך צו פאָרבערייטען פאר דעם אויפשטאנד און האָט בעשאפען ספּאָנטאן פאר די בעדירפניסע פון דעם מאָמענט דעם סאָרט סעקציאָנעלער אָרגאניזאציע, וועלכע איז ערקלערט געוואָ־רען, אלס די פאסענדסטע צו געבען די נויטווענדיגע גאנצקייט דער בעוועגונג. וואָס אנבעטרעפט איינצעלהייטען, איז דאָס איבערגעלאָזען געוואָרען צו דעם אָרגאניזאציאָנס־גייסט פון דעם פאָלק, פון די הינטער־געסלאך, און ווען די זון האָט זיך ערהוי־בען איבער פאריז, וואָלט קיינער דאן ניט געקאָנט פאָראויסזאָ־גען, ווי יענער גרויסער טאָג וועט זיך ענדיגען. די צוויי באַ־טאליאָנען פון די פעדעראלע פון מארסעל און ברעסט, גוט אָר־גאניזירט און בעוואפענט, האָבען זיך אין גאנצען געצעהלט א טויזענד מענשען, און קיינער, א חוץ די יעניגע, וועלכע האָבען

געארבייט אין די פּאָריגע טעג און נעכט אין די רויט־הייסע שמעלץ־אויוועגס פון די פּאָבורגען, וואָלטען ניט געקאָנט זאָגען, צו דיזע אַלע פּאָבורגען וועלען זיך ערהויבען אין זייער גאַנצער מאַסע, צו ניט.

„און די געוועהנליכע פיהרער, וואו זיינען זיי געוועזען, און וואָס האָבען זיי געטהאָן?“ פרעגט לואי בלאַן. „עס איז גאָר ניטאָ, וואָס זאָל אָנווייזען“, ענטפערט ער, „וואָס עס האָט גע־טהאָן ראָבעספּיער אין דיזער העכסט־וויכטיגער נאַכט, און צו ער האָט איבערהויפּט עפּעס געטהאָן.“ אויך איז ניט קענטיג, אַז דאַנטאָן זאָל האָבען גענומען אַן אַקטיווען אנטייל אין די פּאָר־בערייטונגען פאַר דעם אויפשטאַנד אָדער אין דעם קאַמפּף גופא דעם 10טען אויגוסט.

עס איז גאַנץ זיכער, דאָס אַזוי גיך, ווי עס איז בעשלאָסען געוואָרען אָנצופאַנגען די בעוועגונג, האָט דאָס פאָלק זיך שוין מעהר ניט גענויטיגט אין די פּאָליטיקער. וואָס עס איז געוועזען נויטיג, איז צו בעוואַפענען דאָס פאָלק, צו צוטהיילען די וואַפען צווישען די יעניגע, וועלכע האָבען פערשטאַנען, ווי זיך צו בענו־צען מיט זיי, צו אָרגאַניזירען דעם קערן פון יעדען באַטאַליאָן און צו בילדען אַ קאָלומנע אין יעדער גאַס. פאַר דיזע אַרבייט וואָלטען די פּאָליטישענס געוועזען בלויז אַ שטערונג, און די מע־נער פון פאָלק האָבען זיי געהייסען בעסער געהן שלאָפען, וועה־רענד די בעוועגונג איז ענדליך אָרגאַניזירט געוואָרען אין דער נאַכט פון 9טען אויפ׳ן 10טען אויגוסט. דאָס איז עס אויך גע־ווען, וואָס דאַנטאָן האָט געטהאָן, און ער האָט געשלאָפען פריד־ליך, ווי מיר דערוויסען זיך עס פון לוסיל דעמולענס זשורנאַל.

נייע מענער, אונבעקאַנטע מענער, זיינען געקומען צום פראָנט אין יענע טעג, ווען אַ נייער גענעראַל־ראַטה, די רעוואָ־לוציאָנערע קאָממונע פון דעם 10טען אויגוסט, איז בעשטימט געוואָרען פון די סעקציאָנען. נעהמענדיג דעם געזעץ אין זייערע אייגענע הענד, האָט יעדע סעקציאָן נאָמינירט דריי קאָמיסיאָ־נערען אום „צו רעטען דאָס לאַנד“, און דער אויסוואַהל פון פאָלק איז געפאַלען, אַזוי דערצעהלען אונז די געשיכט־שרייבער,

אויף אונבעקאַנטע מענשען. דער „עקספּערימיסט" הע־
בערט איז געווען איינער פון זיי; דאָס איז געווען גאַנץ כדרך
הטבע. אָבער מיר געפינען ניט ניט מאַראַטען און ניט דאַנטאָנען
אין אָנפאַנג צווישען זיי.*)

אזוי איז עס, אלזאָ געווען, דאָס א נייע קאָמונע — די אינ־
סורגענטישע קאָמונע, איז ארויסגעשפּרונגען אין מיטען פון
פאָלק, און האָט גענומען אויף זיך די פיהרונג פון דעם אויפ־
שטאַנד. און מיר וועלען זעהען דיזע קאָמונע אויסאיבענדיג א
מעכטיגען איינפלוס אויף דעם פּראָגרעס פון די פאָלגענדע פּאַ־
סירונגען, בעהערשענדיג די קאָנווענשען און אָנטרייבענדיג דעם
„בארג" צו רעוואָלוציאָנערער האנדלונג, אזוי, אז מען זאָל קענען
זיין זיכער, וועניגסטענס, מיט די זיעגע, וועלכע די רעוואָלוציע
האָט שוין געוואונען.

עס וואָלט געווען אונניצליך צו דערצעהלען דאָ די פּאַסי־
רונגען פון דעם גאַנצען טאָג פון אויגוסט 10. די דראַמאַטישע
זייט פון דער רעוואָלוציע איז די, וועלכע איז אַם בעסטען דער־
צעהלט געוואָרען פון די געשיכטס־שרייבער, און אויסגעצייכענ־
טע שילדערונגען פון איהרע פּאַסירונגען וועט מען געפינען ביי
מישלע און לואי בלאַן. מיר וועלען דערפאַר זיך בעגרענצען
מיט דער דערמאָנונג אָן די הויפּט־שטריכען פון יענעם טאָג.

זייט מאַרסעל האָט זיך ערקלערט צו גונסטען פון דעם
ארונטערוואַרפען דעם קעניג פון זיין טהראָן, זיינען צו דער פער־

*) „ווי גרויס עס איז געווען די פערזאַמלונג!" זאָגט שאָמעט
אין זיינע מעמוארען. „פון וועלכע ערהאַבענע אויסבריכע איך בין
עס געווען אַן עדות אין דער צייט פון די דיסקוסיאָנען איבער די
אַראָבוואַרפונג פון לואי דעם 16טען פון טהראָן! וואָס פאַר אַ בע־
דייטונג האָט געהאַט די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג מיט איהרע קליינליכע
ליידענשאַפטען, מיטלען, איהרע דעקרעטען דערשטיקט ביי זייער גע־
בורט, און דאַן צוקוועטשט פון דעם וועטאָ, וואָס פאַר אַ פערגלייך, זאָג
איך, איז עס צווישען דיזער פערזאַמלונג און דער פערזאַמלונג פון די
קאָמיסיאָנערען פון די פּאַריזער סעקציאָנען!"

זאמלונג אָנגעקומען אין א גרויסער צאָהל פּעטיציעס און אדרע־סען מיט דעמזעלבען פערלאַנג. אין פּאריז האָבען צוויי און פערציג סעקציאָנען אויסגעשפּראָכען זיך צו גונסטען פון דעם. פּעטיאָן האָט זאָגאר דעם 4טען אויגוסט פאָרגעבראכט דיזע רע־זאָלוציאָן פון די סעקציאָנען פאר דער פערזאמלונג.

די פּאָליטיקער אָבער האָבען אויף דאָס מינדעסטע ניט בע־גריפען די ערנסטקייט פון דער לאַגע; און חאָטש מיר געפינען אין בריעף געשריבען פון פּאריז פון מאדאם זשוליען אזעלכע זעצע, ווי דיזע: „א שרעקליכער שטורם ווייזט זיך אויפ'ן האָ־ריזאָנט.... אין דיזען מאָמענט איז דער האָריזאָנט פול מיט דעם טומאן, וועלכער מוז פיהרען צו א שרעקליכער עקספּלאָזיאָן" — דאָך די פערזאמלונג אין איהר זיצונג פון דעם 8טען האָט רוהיג געשטימט פאר א פּריישפּרעכונג פון לאפאיעט פאר זיין בריעף, אזוי ווי עס וואָלט גאָר ניט געווען אזא זאך, ווי א בע־וועגונג פון האַס געגען קעניגטהום.

און דערווייל האָט זיך די גאַנצע צייט דאָס פּאָלק פּאָרבע־רייט פאר אַן ענטשיידענעם קאמפּף. די אינסורגענטישע קאָמי־טע האָט אָבער געהאַט גענוג שכל ניט צו בעשטימען א געוויסען טאָג פאר דעם אויפשטאַנד. זי האָט נור געזעהען ריכטיג אויס־געפינען די זיך בייטענדע שטימונגען פון דער פּאריזער בעפעל־קערונג, האָט געטהאָן איהר בעסט צו מאַכען שטארק דעם ענט־שלוס פון פּאָלק, און האָט גוט אויפגעפּאַסט אויף דעם מאָמענט, ווען עס וועט קענען געמאַכט ווערען דער צורוף צו בעוואַפענען זיך. אזוי האָבען זיי פּרובירט ארויסצורופען אַן אויפשטאַנד דעם 26טען יוני, נאָך א פּאָלקס־באַנקעט צווישען די רואינען פון דער באַסטיל, אין וועלכען גאַנץ פּאריז האָט גענומען אַן אנ־טהייל — די מענשען ברענגענדיג צום באַנקעט זייערע איי־גענע טישען און פּראָוויזיע (מאָרטימער טערנאָ, „לא טעראָר", באנד 2, זייטע 130). און זיי האָבען פּרובירט ארויסצורופען נאָך אַן אויפשטאַנד יולי דעם 30טען, אָבער ווידער האָט זיך דער פערזוך ניט איינגעגעבען.

און אויך איצט וואָלטען די פּאָרבערייטונגען צום אויפ־

שטאַנד, שלעכט ווי זיי זיינען געווען אונטערשטיצט פון „די פיהרער פון דער מיינונג", געווען זיך פערשלעפּט אויף אַ לענגערע צייט, ווען די אינטריגעס פון קעניגליכען הויף וואָלטען זיי ניט אונטערגעיאָגט. מיט דער הילפע פון די הויפליים, וועלכע האָבען געשוואָרען צו שטאַרבען פאַר'ן קעניג, צוזאמען מיט מאַנכע באַטאַליאָנען פון דער נאַציאָנאַל־גוואַרדיע, וועלכע זיינען געבליבען געטריי צום קעניג און מיט די שווייצארישע סאָלדאַטען, זיינען די ראָיאַליסטען זיכער געווען מיט אַ זיעג. זיי האָבען בעשטימט דעם 10טען אויגוסט פאַר דעם „קו־דע־טאַ". „דאָס איז געווען דער טאָג, וועלכער איז בעשטימט געוואָרען פאַר די קאָנטר־רעוואָלוציע", לעזען מיר אין איינעם פון די בריעף פון יענער צייט. „דער פאָלגענדער טאָג האָט געזאָלט זעהען אַלע יאקאָבינער ווערענדיג דערטרונקען אין זייער אייגענע בלוט."

דער אויפשטאַנד האָט שוין דאַרום לענגער ניט געקאָנט אָבגעלייגט ווערען. אין דער נאַכט פון דעם 9טען אויפ'ן 10טען, פונקט אין מיטען נאַכט, האָט געקלונגען דער אַלאַרם־גלאָק אין פאַריז. צוערשט אָבער איז דער אָברוף, ווי עס שיינט, ניט געווען קיין זעהר שטאַרקער, און אין דער קאָמונע האָט מען זיך איבערלייגט, אויב דער אויפשטאַנד זאָל ניט צוריקגעהאַלטען ווערען. זיעבען אין דער פריה זיינען נאָך געוויסע טהיילען פון פאַריז געבליבען גאַנץ רוהיג. אין דער ווירקליכקייט אָבער שטעלט זיך ארויס, אז דאָס פאָלק פון פאַריז מיט זיין וואונדערבאַרען אינסטינקט פאַר די רעוואָלוציע, האָט ניט געוואָלט קומען אין אַ שטרייט מיט די קעניגליכע סאָלדאַטען אין דער פינסטער, ווייל אזא קאַמפּף וואָלט זיך לייכט געקאָנט ענדיגען אין זייער פערניכטונג.

דערווייל האָט די אויפשטענדישע קאָמונע גענומען בעזיץ פון האָטעל דע־וויל אין דעם משך פון דער נאַכט, און דער לעגאַלער ראטה פון דער קאָמונע האָט רעזיגנירט אין דער אנוועזענהייט פון דיזער נייער רעוואָלוציאָנערער מאַכט, וועלכע האָט גלייך געגעבען אַ שטאַרקען שטויס פאָראויס דעם אויפשטאַנד.

ארום זיעבען אין דער פריה זיינען נור איינינע מענשען מיט פיקעס, געפיהרט פון די פעדערירטע פון מארסעל, אָנגעקו־מען אויף דעם פּלאַס דיו קארוסעל. אָבער אין א שטונדע שפּע־טער האָבען גרויסע מאַסען מענשען זיך אָנגעהויבען ריהרען, און דער קעניג איז בענאַכריכטיגט געוואָרען, דאָס „גאַנץ פּאַריז“ מאַרשירט אויף די טוּיליערי.

עס איז ווירקליך געווען גאַנץ פּאַריז, ד. ה., דער גאַנצער פּאַריז פון די אָרימע, אונטערשטיצט פון די סאָלדאַטען פון דער נאַציאָנאַל־גוואַרדיע פון די ארבייטער־פּערטלען.

ארום האַלב נאָך אַכט, ווען דיזע מאַסען האָבען זיך דער־נעהענטערט צום פּאַלאַץ, האָט דער קעניג, פערפאָלגט פון דער עראינערונג אָן דעם, וואָס עס האָט פּאַסירט דעם 20טען יוני, און מורא האָבענדיג דאָס מאָל געטוידטעט צו ווערען פון פּאָלק, האָט ער פערלאָזען די טוּיליערי און איז אַוועק זוכען שוץ אין דער פערזאמלונג, איבערלאָזענדיג זיינע געטרייע דיענער צו פערטיידיגען דעם פּאַלאַץ און אויסצושלאַכטען זיינע אָנפאַלער. אָבער אזוי שנעל, ווי דער קעניג איז געווען אַוועק, האָבען גאַנצע באַטאַליאָנען פון דער נאַציאָנאַל־גוואַרדיע פון די רייכע מיטעל־קלאַס־פּערטלען זיך אויפגעלייזט, אום ניט צו שטעהן געגען פּאָלק אין זיין אויפשטאַנד.

געדיכטע מאַסען פון פּאָלק האָבען זיך דאַן צוזאַמען גע־קליבען אין פראָנט פון פּאַלאַץ, און זייער אַוואַנגאַרד, ערמונטערט פון די שווייצאַרישע סאָלדאַטען, וועלכע האָבען ארויסגעוואָרפען זייערע קוילען פון די פּאַלאַץ־פענסטער, זיינען אריינגעדרונגען אין איינעם פון די הויפען פון די טוּיליערי. אָבער דאָ האָבען אנדערע שווייצאַרישע סאָלדאַטען, קאָמאַנדירט פון די הויף־אָפיצערען און שטעהענדיג אויף די גרויסע טרעפּ פון דעם הויפּט־אריינגאַנג, געשאָסען אין די מאַסע, און אין איינינע מי־נוטען זיינען פיער הונדערט פון זיי געלעגען טוידט הורבעם־ווייז ביין פוס פון די טרעפּ.

דיזער שיסען האָט בעשלאָסען דעם שיקזאַל פון טאָג. די געשרייען: פערראַטה! טוידט צום קעניג! טוידט צו דער עסט־

רייכישער פרוי!" האָבען זיך שנעל פערשפּרייט איבער דער גאַנצער שטאָדט, און דאָס פאָלק פון פּאַריז איז געלאָפען צו די טיוליערי פון אַלע זייטען — די פּאָבורגען סאַן אַנטאָאַן און סאַן־מאַרסאָ זיינען אהין געלאָפען אין זייערע גאַנצע מאַסען — און באַלד זיינען די שווייצארישע סאָלדאַטען, אונטער דער מורא'־דיגער אַטאַקע פון פאָלק, אָדער ענטוואַפענט, אָדער געטויד־טעט געוואָרען.

איז עס נויטיג צו דערמאָנען אָן דעם פאַקט, דאָס זאָגאַר אין דיזען העכסט־וויכטיגען מאָמענט איז די פערזאַמלונג גע־בליבען וואַקעלדיג, ניט וויסענדיג וואָס צו טהאָן? זיי האָבען גע־האַנדעלט ערשט נור דאַן, ווען די בעוואַפענטע מענשען האָבען זיך אריינגעבראָכען אין זאַאַל, וואו זיי זיינען געזעסען, סטראַ־שענדיג צו טוידטען דעם קעניג און זיין פּאַמיליע, ווי אויך אַלע דעפּוטאַטען, וועלכע האָבען ניט געהאַט דעם מוטה צו ערקלע־רען זיך פאַר די אראָבוואַרפונג פון קעניג. אפילו נאָך דעם, ווען די טיוליערי איז שוין איינגענומען געוואָרען און ווען דער קע־ניגטהום האָט שוין אין דער ווירקליכקייט ניט עקזיסטירט, האָ־בען די זשיראָנדיסטען, וועלכע האָבען פריהער אַזוי ליעב גע־האַט צו ריידען וועגען דער רעפּובליק, זיך נאָך אַלץ געוואַקעלט און האָבען זיך ניט געקאָנט ענטשליסען צו אַ פעסטען שריט. אַלעס, וואָס ווערניאָ האָט געהאַט דעם מוטה צו פאָדערען, איז געווען „אַ צייטליכע סוספּענדירונג פון דעם קאָפּ פון דער עקזעקוטיווער מאַכט", וועלכער זאָל פון איצט אָן און ווייטער אינסטאַלירט ווערען אין דעם לוקסעמבורגער פּאַלאַץ.

עס איז געווען ערשט אין צוויי אָדער דריי טעג שפּעטער, ווען די רעוואָלוציאָנערע קאָמונען האָבען אריבערגענומען לואי דעם 16טען און זיין פּאַמיליע פון דעם לוקסעמבורגער פּאַלאַץ, פון וואַנען זיי האָבען געקאָנט לייכט אַנטלויפען, נאָך דעם טור־רעם פון טעמפּעל, און האָבען זיך אונטערנומען צו האַלטען זיי דאָרט, אַלס דעם פאָלק'ס געפאַנגענע.

דער קעניגטהום איז, אַלזאָ, אָבגעשאַפט געוואָרען אין דער טהאַט. פון דאַן אָן האָט די רעוואָלוציע געקאָנט זיך ענטוויק־

לען פאר א ווײַלע, ניט דארפענדיג מורא האָבען צו ווערען פּלוצ־לינג געשטערט אין איהר גאנג פון א ראָיאליסטישען שטאאט־שטרייך אָדער פון אַן אויסשלאָכטונג פון די רעוואָלוציאָנערען דורך דעם „ווייסען טעררער".

פאר די פּאָליטיקער איז דער הויפּט־אינטערעס אין דער רעוואָלוציע פון אויגוסט 10 געווען אין דעם קלאפּ, וועלכען זי האָט דערלאנגט דעם קעניגטהום. פאר דעם פּאָלק איז ער אָבער בעזאָנדערס געווען אין דעם, וואָס עס איז פערניכטעט געוואָרען יענע מאכט, וועלכע איז געווען די גאנצע צייט געגען די אויס־פיהרונג פון די דעקרעטען געגען די פעאָדאלע רעכטע, געגען די עמיגרירטע אדעל־לייט און געגען די פּריסטער, און וועלכער האָט אין דער זעלבער צייט אפּעלירט צו דער הילפע פון די דייטשע סאָלדאטען פאר די צוריק־אויפבויאונג פון דער פעאָדאַ־לער מאָנארכיע. פאר דעם פּאָלק איז דער אינטערעס געלעגען אין דעם טריאומף פון א פּאָלקס־רעוואָלוציע, אין דעם טריאומף פון די מאסען, וועלכע האָבען געקאָנט איצט פאָרווערטס שטויסען די רעוואָלוציע אין דער ריכטונג פון גלייכהייט — דער חלום און דער ציעל פון די אָרימע. פּאָלגליך, גלייך אויף מאָרגען נאָך דעם 10טען אויגוסט, האָט די געזעצגעבענדע פערזאמלונג, רעאקציאָ־נער, ווי זי איז געווען, געמוזט אָננעהמען אונטער דעם דרוק פון דרויסען, געוויסע דעקרעטען, וועלכע האָבען געזאָלט א שטופּ טהאָן די רעוואָלוציע א טריט פאָראויס.

יעדער פּריסטער (אזוי האָבען געלויטעט דיזע דעקרעטען), וועלכער האָט נאָך ניט געשוואָרען און וועלכער אין דעם משך פון די נעכסטע צוויי וואָכען וועט זיך ענטזאגען צו שווערען צו פאָלגען דער קאָנסטיטוציע, און וועלכער זאָל דאָך געפונען ווע־רען נאָך יענער צייט אויף דעם פראנצויזישען באָדען, זאָל פער־שיקט ווערען נאָך קאיען.

דאָס גאנצע לאנד פון דעם עמיגרירטען אדעל, אין פראנק־רייך און אין די קאָלאָניעס, ווערט צוגענומען און געשטעלט צום פערקויף אין קליינע חלקים.

אלע אונטערשיידונגען צווישען פּאסיווע בירגער (די אָרי־

מע) אָון די אַקטיווע בירגער (די אייגענטהומס־קלאַסען) זיינען אָבגעשאפט געוואָרען. יעדער איינער איז געוואָרען א וועהלער, דערגרייכענדיג זיין 21טען יאָהר, און בערעכטיגט אויסגעוועהלט צו ווערען צו 25.

וואָס עס אנבעטרעפט די פעאָדאלע געזעצע, האָבען מיר געזעהען, ווי די גרינדונגס־פערזאמלונג, דעם 15טען מערץ, 1790, האָט פערפאסט א דעקרעט, לויט וועלכע די פעאָדאלע אָבצאָהלונגען האָבען עס געזאָלט כלומר'שט רעפּרעזענטירען דעם פּרייז פון א געוויסער בעוויליגונג פון לאנד, וועלכע דער לאנד־אייגענטהימער האָט אמאָל געמאכט דעם טענאנט — וואָס דאָס איז, נאטירליך, געווען פאלש — און אלס אזעלכע האָבען די אָבצאָהלונגען געמוזט אזוי לאנג אָנגעהן, ביז דער בויער זאָל זיי ניט אויסקויפען. דיזער דעקרעט, אזוי אויסטייטשענדיג די פ ע ר ז ע נ ל י כ ע אָבצאָהלונגען, אלס דעם רעזולטאט פון רענט, האָט אין דער ווירקליכקייט פערניכטעט דעם דע־קרעט פון דעם 4טען אויגוסט, 1789, וועלכער האָט ערקלערט דיזע אבצאָהלונג, אלס אָבגעשאפט. דורך דעם דעקרעט פון מערץ דעם 15טען, זיינען דיזע בעשליסע וויעדער אָנגענומען גע־וואָרען אונטער דעם אויסרייד, וועלכער האָט זיי רעפּרעזענ־טירט, אלס די בעצאָהלונג פאר דעם בעזיץ פון לאנד. דאָס איז עס, וואָס קוטהאָן האָט געמאכט גאנץ קלאָר אין זיין רעפּאָרט, פאָרגעלעזען פאר דער פערזאמלונג דעם 29טען פעברואר, 1792.

אָבער דעם 14טען יוני, 1792, דאָס הייסט, ווען דער 20טער יוני איז געווען אזוי נאָהענט, און עס איז געווען נויטיג מיט עטוואָס איינצושטילען דאָס פאָלק, האָט „די לינקע“, בע־נוצענדיג זיך מיט דעם צופעליגען ניט־קומען פון געוויסע מיט־גליעדער פון „די רעכטע“, אָבגעשאפט א ה ן א ו י ס ל י י ז־געלד מאנכע פון די פערזענליכע צינזען, די וויכטיגסטע פון וועלכע זיינען געווען: דאָס רעכט פון דעם פּריץ צו נעהמען אן אָב־צאָהל אין פאל פון געוויסע ירושות, איבערגעלאָזען פון זיינע בויערען, אן אבצאָהל פון חתונות, אן אבצאָהל אויף דעם פערקויף

פון וואָס־עס איז, אויף דעם וויין־פּרעס, דעם מילל און אנדערע קאָממונאַלע נויטווענדיגקייטען.

נאָך דריי יאָהר פון רעוואָלוציע איז געווען נויטיג א פּאַר־לאַמענטאַרישער טריק, אום ארויסצוקריגען פון דער פערזאמלונג די אָבשאַפונג פון דיזע שענדליכע אָבצאָהלונגען. אין געוויסע פעללע האָט מען זי נאָך אַלץ געמוזט אויסקויפען. אָבער לאָמיר דאָס אויסלאָזען.

וואָס אנבעטרעפט די יעהרליכע פעאָדאַלע צינזען, ווי קוויט־רענטס, פעלד־טאַקסעס און זאָ ווייטער, וועלכע זיינען גע־צאָהלט געוואָרען אַלס א הוספה צו די רענט און האָבען רעפּרע־זענטירט די איבערבלייבאַכץ פון דער אַלטער קנעכטשאַפט, דיזע זיינען געבליבען אין פולער מאַכט.

אָבער אָט איז געקומען דער 10טער אויגוסט. דאָס פאָלק האָט גענומען בעזיץ פון די טיוליערי, און דער קעניג איז אראָב־געוואָרפען געוואָרען פון טהראָן און איז ארעסטירט געוואָרען. און אזוי שנעל ווי דיזע נייעס האָט זיך פערשפּרייט איבער די דערפער, האָבען פּעטיציעס פון די בויערען פערפּלייצט די פער־זאמלונג, פאָרדערענדיג די גענצליכע אָבשאַפונג פון די פע־אָדאַלע רעכטע.

דיזע זיינען געווען די טעג פאַר דעם 2טען סעפּטעמבער, ווען די שטעלונג פון פאָלק פון פּאַריז איז ניט געווען שטארק צום הארצען דער געזעצגעבענדער פערזאמלונג, וועלכע איז בע־שולדיגט געוואָרען אין מאַכען פערשווערונגען מיט'ן קעניגטהום. און דאָך זעהענדיג זיך געצוואונגען צו מאַכען וועלכען־עס־איז שריט פאָרווערטס, האָט זי ארויסגעלאָזען די דעקרעטען פון אויגוסט 16 ביז 25, 1792.

א דאַנק דיזע דעקרעטען, איז יעדע פערפאָלגונג פאר ניט צאָהלען פון פעאָדאַלע צינזען אָבגעלייגט געוואָרען. די פרי־צישע רעכטע פון אַלערליי סאָרטען, וועלכע זיינען ניט געווען דער פּרייז פאַר אַן אָריגינעלע בעווילליגונג פון לאַנד, זיינען אונ־טערדריקט געוואָרען אָהן אַן אויסקויף־געלד.

און דורך דעם דעקרעט פון אויגוסט דעם 20טען איז עס

געוועזן ערלויבט אויסצוקויפען בעזונדער פערשיעדענע רעכטע, די געזעצליכקייט פון וועלכע עס האָט געקאָנט בעוויזען ווערען דורך די פּרעזענטירונג פון דעם אָריגינעלען טיטעל פון דער בע־ווילליגונג פון דאָס לאַנד. דאָס אַלעס אָבער איז געוועזן נור גילטיג אין פאַל פון אַ נ י י ע ם קויף דורך אַ נייעם אייגענ־טהימער.

די אָבשאַפונג פון די פערפאָלגונגען האָט רעפּרעזענטירט, אונצווייפעלהאַפט, אַ גרויסען שריט פאָרווערטס. אָבער די פע־אָדאַלע רעכטע זיינען נאָך אַלץ פערבליבען. זיי האָבען נאָך אַלץ געמוזט אויסגעקויפט ווערען. דער נייער געזעץ האָט נור פער־מעהרט די צוזאַמענמישעניש, מיט דעם רעזולטאַט, דאָס פון דאַן אָן האָט דער בויער גאָר־ניט געקאָנט ניט בעצאָהלען און ניט אויסקויפען. און דאָס טאַקי האָבען די בויערען געטהאָן, וואר־טענדיג אויף אַ נייעם זיעג פון פאָלק און אויף אַ נייע בעווילי־גונג פון דער זייט פון דעם הערשענדען קלאַס.

אין דער זעלבער צייט זיינען אַלערליי מעשר־אָבצאָהלונגען און אַלערליי געצוואונגענע אַרבייט פאַר די גייסטליכע, וואָס איז נאָך געבליבען פון די טעג פון לייב־אייגענשאַפט און טויד־טער האַנד, אָבגעשאַפט געוואָרען אָהן אַן אויסלייז־געלד. דאָס איז געוועזן אַ שטאַרקער געווינס. אויב די פערזאַמלונג האָט בעשיצט די לאַנד־מאָנאָפּאָליסטען, האָט זי ווענינסטענס ניט געשאַנעוועט די פּריסטער, זייט עס איז ניט געוועזן מעהר דער קעניג, וואָס זאָל זיי פערטהיידיגען.

אָבער צו דערזעלבער צייט האָט די פערזאַמלונג פערפאַסט אַ געזעץ, וועלכער, ווען ער וואָלט נור אָנגעווענדעט געוואָרען, וואָלט אויפגערעגט די גאַנצע פּראָנצויזישע בויערנשאַפט געגען די רעפּובליק; זי האָט אָבגעשאַפט די געמיינשאַפטליכע פער־אַנטוואָרטליכקייט פאַר צאָהלונגען, וועלכע האָט עקזיסטירט אין די בויערן־קאָמונען (ווי עס שיינט, איז עס געוועזן דיזעלבע זאַך, וואָס עס עקזיסטירט אין רוסלאַנד אונטער דעם נאָמען „קרוגאָוואַיאַ פּאָרוקאַ“, אַלעמענס פעראַנטוואָרטליכקייט) און, אָננעהמענדיג דעם פּאָרשלאַג פון פּראַנסואַ דע נעפשאַטאָ, האָט

די פערזאמלונג בעשלאָסען די צוטהיילונג פון קאָמונאַלען לאַנד צווישען די בירגער. עס ווייזט זיך אָבער ארויס, אַז דיזער דעקרעט, אויסגעדריקט אין אייניגע שורות און אין זעהר דונקעלע ווערטער, איז קיינמאָל ניט גענומען געוואָרען ערנסט. זיין אָנווענדונג וואָלט יעדענפאַלס געוועזען אַזוי שווער, אַז ער וואָלט געמוזט בלייבען אַ טוידטער בוכשטאַב. און ווען די פראַגע וועגען דעם איז ווידער אויפגענומען געוואָרען, האָט די געזעצגעבענדע פערזאמלונג, האָבענדיג אויסגעוועזען איהר צייט, זיך אויפגעלייזט ניט קומענדיג צו אירגענד וועלכען בעשלוס.

וועגען דאָס לאַנד פון די עמיגרירטע אדעל־לייט איז עס בעשלאָסען געוואָרען צו פערקויפען עס אין קליינע חלקים פון צוויי, דריי, אָבער ניט מעהר, ווי פיער אקערס. און דיעזער פערקויף האָט געדאַרפט געמאַכט ווערען אויף אַ ליעז, אויף אַ צייט, וועלכער זאָל קענען אימער אויסגעקויפט ווערען. דאָס מיינט, אַז דער, וואָס האָט ניט געהאַט קיין געלד, האָט דאָך געקאָנט קויפען דאָס לאַנד מיט דעם תנאי צו צאָהלען רענט, און וועלכע ער זאָל קענען אויפהערען צו צאָהלען, ווען ער וועט האָבען גענוג געלד צו קויפען דאָס לאַנד. דאָס איז, נאַטירליך, געוועזען זעהר גוט פאַר דעם אָרימען בויער, אָבער דאָך אַלע סאָרטען שוויריגקייטען זיינען אוועקגעלייגט געוואָרען אין דעם וועג פון דעם קליינעם קויפער. רייכע מיטעל־קלאַס מענשען האָבען שטאַרק געגאַרט צו קויפען מיט אַ מאָל די מאַיאָנטקעס פון דעם עמיגרירטען אדעל, און צו ספּעקולירען שפּעטער אין דעם פערקויף פון דעם לאַנד אין קליינע חלקים.

ענדליך — און דאָס איז געוועזען אויך זעהר חאַראַקטעריסטיש — האָט איינער פון די מיטגליעדער, מאַרלי, זיך בענוצט מיט דעם געפיהלס־צושטאַנד פון די מענשען אין דיזען מאָמענט, אום פאָרצושלאָגען אַ געזעץ, וועלכער איז געוועזען ווירקליך רעוואָלוציאָנער און וועלכער איז אָנגענומען געוואָרען ערשט שפּעטער, אין 1793, נאָך דעם פאַל פון די זשיראָנדיסטען. ער האָט געפאָדערט, דאָס די ווירקונג פון דעם קעניגליכען בעפעהל פון 1669 זאָל אָבגעבראָכען ווערען, און דאָס די פּריצים זאָלען גע־

צוואונגען ווערען צוריקצוגעבען צו די דאָרף־קאָמונען דאָס לאַנד, וועלכע זיי האָבען אוועקגענומען א דאַנק דיזען קעניגליכען בע־פעהל. זיין פאָרשלאַג איז אָבער ניט אָנגענומען געוואָרען. א נייע רעוואָלוציע איז נויטיג געווען פאר דעם.

דיעזע, אלזאָ, זיינען געווען די רעזולטאַטען פון אויגוסט 10; דער קעניגטהום איז געשטירצט געוואָרען, און עס איז גע־ווען איצט מעגליך פאר די רעוואָלוציע איבערצומישען א נייע בלאַט אין דער ריכטונג פון גלייכהייט, אויב נור די פערזאַמלונג און די הערשענדע קלאַסען זאָלען ניט שטערען.

דער קעניג און זיין פאַמיליע זיינען געווען פעראַכטעט. א נייע פערזאַמלונג, א נאַציאָנאַלע קאָנווענשאָן, איז איינבערופען געוואָרען. די וואהלען האָבען געזאָלט געמאַכט ווערען דורך אל־געמיינע שטימרעכט, אָבער נאָך אימער אין צוויי גראַדען.

עס זיינען גענומען געוואָרען מאַנכע שריט געגען די פריסטער, וועלכע האָבען זיך ענטזאגט אַנצוערקענען די קאָנסטיטוציע, און געגען דעם עמיגרירטען אדעל. עס איז ארויסגעלאָזען געוואָרען א בעפעהל צו פערקויפען זיין לאַנד, וועלכעס איז צוגענומען גע־וואָרען לויט דעם דעקרעט פון מערץ 30, 1793.

די מלחמה געגען אויסלאַנד האָט געזאָלט געפיהרט ווערען ענערגיש פון די סאנקיולאָטישע פרייוויליגע. אָבער די גרויסע פראַגע: „וואָס טהאָן מיט דעם פעררעטהער, דעם קעניג — און יענע אַנדערע גרויסע פראַגע, וועלכע איז געווען אזוי וויכטיג פאר 15 מיליאָן בויערען — די פראַגע פון פעאָדאַלע רעכטע — דיזע זיינען געבליבען הענגען אין דער לופטען. עס איז נאָך אַלץ געווען נויטווענדיג אויסצוקויפען יענע רעכטע, אום זיי אָבצו־שאפען. און דער נייער געזעץ איבער די צוטהיילונג פון דעם קאָמונאַלען לאַנד האָט ארויפגעוואָרפען א שרעק אויף די דערפער.

אָט דאָס איז עס געווען, וואָרום די געזעצגעבענדע פערזאַמ־לונג האָט זיך אויפגעלייזט, נאָך דעם, ווי זי האָט געטהאָן אַלעס, אום צו שטערען דער רעוואָלוציע זיך צו ענטוויקלען נאָרמאַל, און צו מאַכען א סוף צו יענע צוויי ירושות פון דער פערגאַנגענהייט;

די אבסאָליוטע אויטאָריטעט פון קעניג און די פעאָדאלע גע־זעצע.

אָבער ביי דער זייט פון דער לעגיסלאטיווער פערזאמלונג איז אויסגעוואקסען, זייט דעם 10טען אויגוסט, א נייע מאכט, די קאָמונע פון פאריז, וועלכע האָט גענומען אין איהרע הענד די רעוואָלוציאָנערע איניציאטיווע, און ווי מיר וועלען באלד זעהען, האָט זי עס אויסגעפיהרט אָנצוהאלטען איהר פאר כמעט צוויי יאהר.

פיער און דרייסיגסטער קאַפּיטעל.

די איבערגאַנגס־פּעריאָדע — פּערזעטהעריען.

דאָס פֿאָלק פֿערלאַנגט גערעכטיגקייט. — די סוספּענדירונג פֿון קעניג. — די געפאהר פֿון דער אריינדרינגונג פֿון דער דייטשער ארמיי. — די פערצווייפלונג פֿון פֿאָלק. — לאפּאַיעט׳ס פּאָפּולאַריטעט. — די פּאָזיציע פֿון די מיטעל־קלאַס־לאַנד־אייגענטהימער. — ראָיאַליסטישע פֿערשווערונגען פֿאר דעם קעניג׳ס אַנטלויפען. — דער כאַראַקטער פֿון דער רעוואָלוציע ענדערט זיך. — דער קאַמפּף צווישען דער פֿערזאמלונג און דער קאָמונע. — לאַנגווי גיט זיך אונטער. — די פֿרייד פֿון די ראָיאַליסטען. — ראָיאַליסטישע פֿערשווערער פֿרייגעשפּראָכען. — אָביסקעס אין ראָיאַליסטישע הייזער. — באַלד צוויי טויזענד פֿערהאַפֿטעטע. — די פֿערזאמלונג בעפֿעהלט די אויפֿלייזונג פֿון דעם גענעראַל־ראַטה פֿון דער קאָמונע. — די קאָמונע ענטזאגט זיך צו פֿאָלגען. — דער ראָיאַליסטישער פּלאַן אויסגעפֿונען. — די בעלאַגערונג פֿון ווערדין. — דער צאָרן פֿון די רעוואָלוציאָנערען.

דאָס פֿאָלק פֿון פּאריז האָט געוויינט נאָך זיינע טוידטע, און האָט הויך פֿערלאַנגט גערעכטיגקייט און בעשטראָפֿונג פֿון די יעניגע, וועלכע זיינען געוועזן פֿעראַנטוואָרטליך פֿאַר די מענשען־הריגה ארום די טױליערי.

עלף־הונדערט מענשען, זאָגט מישלע, און דריי־טויזענד, לויט ווי דער עולם האָט גערעדט, זיינען אויסגעשלאַכטעט געוואָרען דורך די בעשיצער פֿון דעם פּאַלאַץ. דאָס זיינען געוועזן מייסטענס די מענער מיט די פּיקעס, די גאַנץ אָרימע פֿון די געסלאך פֿון פּא־

ריז, וועלכע זיינען געטוידטעט געוואָרען. זיי האָבען געשטורמט די טוילערי אין גאַנצע מאַסען, און זיי זיינען געפאַלען אונטער די קוילען פון די שווייצארישע סאָלדאַטען און די אדעל־לייט, וועלכע זיינען געווען גוט געשיצט דורך די דיקע ווענד פון פּאַלאַץ.

וואָגענס, אָנגעלאָדען מיט טוידטע, זיינען געפאָהרען צו די אָרימע גאַסען פון פּאַריז, דערצעהלט מישלע, און דאָרט זיינען די טוידטע אויסגעלייגט געוואָרען, אזוי, אז מען זאָל קענען זיי דערקענען. די מאַסע האָט זיך צוזאַמענגעקליבען ארום זיי, און די ראַכע־געשרייען פון די מענער האָבען זיך צונויפגעמישט מיט דעם וויינען פון די פרויען.

אין דעם אבענד פון 10טען אויגוסט און דעם פאָלגענדען טאָג איז דער כעס פון פאָלק געווען מיִיסטענס געגען די שווייצאַ־רען. האָבען דען ניט מאַנכע פון די שווייצארישע סאָלדאַטען ארויסגעוואָרפען זייערע קוילען דורך די פענסטער, און דערמיט איינגעלאַדען די מאַסע אהינצוגעהן אין פּאַלאַץ? האָט דען ניט דאָס פאָלק געמאַכט א פערזוך צו שליסען ברודערשאַפט מיט די שווייצארען, וועלכע זיינען געווען אַוועקגעשטעלט אויף דעם גרויסען טרעפּ ביים אריינגאַנג, ווען זיי האָבען גלייך פון דער נאָהענט אָנגעהויבען מערדערליך צו שיסען אויף די מאַסע?

אָבער דאָס פאָלק האָט באַלד בעגריפען, דאָס עס איז געווען נויטיג צו טרעפען העכער, אויב זיי ווילען דערגרייכען די אמת'ע שולדיגע אין דיזער מענשען־הריגה: אין דעם קעניג און די קע־ניגין און אין „די עסטרייכישע קאָמיטע" אין די טוילערי.

אָבער דעם קעניג, די קעניגין און זייערע אנהענגער האָט די פערזאמלונג גענומען אין שוץ. עס איז אמת, דאָס דער קעניג, די קעניגין און זייערע קינדער און די נאָהענטע פריינד פון מאַריע אַנטואַנעט זיינען געווען פערשפּאַרט אין דעם טעמפּעל־טורעם. די קאָמונע האָט אויסגעפיהרט, אז מען זאָל זיי ארי־בערפיהרען אהין, ווייל זי האָט זיך ענטזאגט פון יעדער פעראַנט־וואָרטליכקייט, אויב מען זאָל זיי איבערלאָזען אין לוקסעמבורג.

אָבער אין דער ווירקליכקייט איז גאָר ניט געטהאָן געוואָרען, גאָר־ניט ביז דעם 4טען סעפּטעמבער.

דעם 10טען אויגוסט האָט די פערזאמלונג זאָגאר ענטזאגט זיך צו פּראָקלאמירען, אז לויט דער 16טער איז שוין מעהר קיין קעניג ניט. אַלעס, וואָס זי האָט געטהאָן, איז צו ס ו ס פּ ע נ־ד י ר ע ן איהם דערווייל און אויסוועהלען אַן ערציהער פאר זיין יורש. און דאָס אַלעס איז פאָרגעקומען דאַן, ווען די דייטשען, וועלכע זיינען אריין אין פראנקרייך דעם ניינצעהנטען, האָבען מארשירט אויף פּאריז, אום צו העלפען דער אויפריכטונג פון קעניג און פון זיין אבסאָליוטער מאכט, מבטל צו זיין אַלע דעקרעטען פון די ביידע פערזאמלונגען, און צו „טוידטען אַלע יאקאָבינער", וואָס דאָס האָט געמיינט אַלע רעוואָלוציאָנערען.

עס איז לייכט צו פערשטעהן דעם צושטאנד פון גייסט, וואָס האָט געהערשט אין פּאריז אונטער דיזע אומשטענדען. אונ־טער אַן אויבען־אויפיגער רוהיגקייט, האָט אַן אונרוהיגער אומעט געהערשט אין די אָרימע טהיילען פון פּאריז, וועלכע נאָך זייער זיעג אין די טױליערי, פאר וועלכען זיי האָבען בעצאָהלט אזא טהייערען פּרייז, האָבען זיך געפיהלט פערראטהען פון דער פער־זאמלונג, און פון די רעוואָלוציאָנערע „טאָן־געבער", וועלכע האָ־בען זיך אויך געוואקעלט צו ערקלערען זיך געגען קעניג און די קעניגליכע מאכט.

יעדען טאָג זיינען געבראכט געוואָרען נייע בעווייזע פון דער פערשווערונג, וועלכע איז אויסגעארבייט געוואָרען אין די טױליערי פאר דעם 10טען אויגוסט און וועלכע איז נאָך אַלץ ווייטער געטריבען געוואָרען אין פּאריז און אין די פּראָווינצען. די פערזאמלונג, די מיטינגען פון דער קאָמונע און די פּרעס האָ־בען געהאט דיזע בעווייזע, און דאָך איז גאָר ניט געטהאָן געוואָ־רען, אום צו בעשטראָפען די שולדיגע, אָדער צו שטערען זיי ווידער אויפצונעהמען דאָס געוועב פון זייערע קאָנספּיראציעס.

מיט יעדען טאָג זיינען די נאכריכטען פון גרענעץ געוואָרען אַלץ מעהר און מעהר בעאונרוהיגענד. די פעסטונגען זיינען ניט געווען פערטיג פאר פערטהיידיגען זיך; קיין זאך איז ניט גע־

טהאָן געוואָרען, אום צו שטערען דעם פאָרטשריט פון שונא. עס איז געווען בעשיינפערלאך, דאָס די שוואכע פראנצויזישע פאָלקען, קאָמאנדירט פון אָפיציערען, וועלכע מען האָט ניט גע־קאָנט טרויען, האָבען קיינמאָל ניט געקאָנט אָבשטעלען די דייטשע ארמייען, וועלכע זיינען געווען אין צאָהל צוויי מאָל אזוי גרויס, געוועהנט צו קריעג־פיהרונג, און אונטער גענעראלען, וועמען זייערע סאָלדאטען האָבען געטרויט. די ראַיאַליסטען האָבען שוין אויסגע'חשבון'ט דעם טאָג, די שעה, ווען די אריינ־דרינגענדע ארמייען וועלען אָנקלאַפּען אין די טויערען פון פאַריז.

די פאָלקס־מאַסען האָבען פערשטאַנען די געפאהר; אַלע די, וועלכע זיינען געווען יונג, שטארק, ענטהוזיאַסטיש אין דעם רעפובליקאנישען פאַריז, האָבען זיך געאיילט זיך איינצושריי־בען פאר דעם דיענסט ביין גרענעץ. דער ענטהוזיאזם איז גע־וואָרען העלדיש. געלד, ציערונג און אַלע סאָרטען מתנות פון פאַטריאָטען זיינען געבראַכט געוואָרען אין דעם רעקרוטען־אָפיס.

אָבער וואָס האָט גענוצט דיזע גאנצע געטריישאפט, ווען יע־דער טאָג האָט געבראַכט די נייעס פון עפּעס א פרישען פער־ראַטה, און ווען דער קוואַל פון אַלע דיזע פערראַטהען זיינען גע־ווען דער קעניג און די קעניגין, וועלכע, כאָטש פערשפאַרט אין טעמפּעל, האָבען דאָך פון דאָרט ניט אויפגעהערט אָנצופיהרען די פערשוועררונג? ניט קוקענדיג אויף די גוטע בעוואַכונג, אויס־געפיהרט פון דער קאָמונע, האָט דען מאַריא אנטואנעט ניט גע־וואוסט ריכטיג אַלעס, וואָס עס איז פאָרגעקומען דרויסען? זי האָט געוואוסט פון יעדער בעוועגונג פון די דייטשע ארמייען; און ווען ארבייטער זיינען געקומען צוצומאַכען גראַטעס צו די פענסטער פון טעמפּעל, האָט זי געזאָגט: „צו וואָס נוצט עס? אין א וואָך ארום וועלען מיר שוין דאָ ניט זיין!“ און, ווירקליך, עס איז געווען צווישען דעם 5טען און 6טען סעפּטעמבער, ווען די ראַיאַליסטען האָבען ערווארטעט דאָס אריינקומען פון 80 טוי־זענד פרייסען אין פאַריז.

וואָס נוצט עס דאָס בעוואָפנען־זיך און דאָס איילען־זיך צום גרענעץ, ווען די געזעצגעבענדע פערזאַמלונג און די פּאַרטיי, וואָס

איז אין מאכט, זיינען די אויסגעשפּראָכענע פיינד פון דער רע־פּובליק? זיי טהוען אַלעס מעגליכע אום אויפצוהאַלטען דעם קע־ניגטהום. צוויי וואָכען פאר דעם 10טען אויגוסט האָט דען בריססאָ ניט גערעדט געגען די קאָרדעליערס, וועלכע האָבען פער־לאַנגט א רעפּובליק? האָט ער דען ניט געפאָדערט, אז זיי זאָ־לען בעשטראָפט ווערען מיט די וואפען פון געזעץ?*) און איצט, נאָך דעם 10טען אויגוסט, האָט דען ניט דער יאַקאָביני־שער קלוב, וואו עס פלעגען צוזאַמענטרעפען זיך די מיטעל־קלאַססע מענשען, האָט ער דען ניט געשוויגען ביז דעם 27טען אויגוסט, איבער דער פראַגע, וועלכע האָט אזוי אויפגעקאָכט גאַנץ פאַריז: „צו זאָל דער קעניגטהום, וועלכער ערוואַרטעט זיין שטיצע פון די דייטשע ביקסען, אויפגעהאַלטען ווערען — יע אָדער ניין?“

די מאַכטלאָזיגקייט פון די רעגיערענדע קלאַסען, די פייג־הייט פון די פיהרער פון געדאַנק אין דיזער שעה פון געפאַהר האָט געמוזט ברענגען דאָס פאָלק אין פערצווייפלונג. און די טיפענים פון דיזער פערצווייפלונג קען איינער ערשט בעגריי־פען, ווען ער זאָל לעזען די צייטונגען פון יענע טעג, די מעמו־ארען און די פּריוואַט־בריעף, און פּרובירען דורכצולעבען די פער־שיעדענע געפיהלען, וועלכע פאַריז האָט דורכגעלעבט נאָך דער ערקלערונג פון קריעג. אָט ווארום איך וועל קורץ איבערדער־צעהלען די הויפּט־פּאַססירונגען.

אין דעם מאָמענט, ווען דער קריעג איז ערקלערט געוואָרען, איז לאַפאַיעט נאָך אַלץ געהויבען געוואָרען ביז'ן הימעל און בע־זאָנדערס אין די מיטעל־קלאַס־קרייזען. זיי זיינען געווען מלא שמחה צו זעהען איהם אן דער שפּיצע פון דער אַרמיי. עס איז

*) „אויב עס זיינען דאָ מענשען“, האָט ער געזאָגט, „וועלכע אַרבייטען פאר די עטאַבלירונג פון דער רעפּובליק אויף די רואינען פון דער קאָנסטיטוציע, דאַרף דער אָרעם פון געזעץ זיי בעשטראָפען, אַזוי גוט, ווי די אַקטיווע אַנהענגער פון די צוויי קאַמערען און די קאָנטר־רעוואָלוציאָנערען אין קאָבלענץ.“

אמת, דאָס זייט דער מענשען־אויסשלאַכטונג אויף דעם מאַרס־פעלד (יולי, 1791), זיינען אויפגעדריקט געוואָרען איבער איהם מאַנכע צווייפעל, און דאָס שאַבאַ האָט וועגען זיי גערעדט אין דער פערזאַמלונג אין אָנפאַנג יוני, 1792, אָבער די פערזאַמלונג האָט בעהאַנדעלט שאַבאַ'ן אַלס אַן אַגיטאַטאָר, אַלס פּערזאָן פּון רעטער, און האָט איהם געבראַכט צום שווייגען.

דאַן, יוני, דעם 18טען, האָט די פערזאַמלונג ערהאַלטען פון לאַפאַיעט זיין בעריהמטען בריעף, אין וועלכען ער האָט דענונצירט די יאַקאָבינער און האָט געפאָדערט די אונטערדריקונג פון אַלע זייערע קלובען. דיזער בריעף, קומענדיג איינינע טעג נאָך דעם, ווי דער קעניג האָט אָבגעזאָגט דעם זשיראָנדיסטישען מיניסטעריום — דעם יאַקאָבינישען מיניסטעריום, ווי מען האָט איהם דאַן גערופען — האָט דיזע פערזאַמלונג געמאַכט מענשען דענקען. דאָך די פערזאַמלונג האָט עס פערשטיקט מיט דעם, וואָס זי האָט געוואָרפען אַ חשד אויף די עכטקייט פון דעם בריעף, און דאַן האָט דאָס פאָלק גאַנץ נאַטירליך געפרעגט זיך, אויב די פערזאַמלונג איז ניט אין חברותא מיט לאַפאַיעט.

אונגעאַכטעט אויף דעם אַלעם, איז די אויפרעגונג אַלץ מעהר און מעהר געוואַקסען, און דעם 20טען יוני האָט דאָס פאָלק רעבעלירט. וואונדערבאַר־גוט אָרגאַניזירט פון די סעקציאָנען, איז דאָס פאָלק אַריינגעדרונגען אין די טיולעריע. קיינע בעזאָנדערע רציחות פון דער זייט פון פאָלק זיינען, ווי מיר האָבען געזעהען, ניט פאָרגעקומען. אָבער די מיטעל־קלאַססען איז בעפאַלען אַ שרעק, און די פערזאַמלונג האָט זיך אַריינגעוואָרפען אין די אָרעמס פון דער רעאַקציע, אָננעהמענדיג אַ רייאָט־געזעץ געגען די עפענטליכע פערזאַמלונגען אין די גאַסען. נאָך דעם איז לאַפאַיעט אָנגעקומען, דעם 23־טען; ער איז אוועק צו דער פערזאַמלונג, וואו ער האָט אָנערקענט זיין בריעף פון דעם 18טען יוני, און איז דערביי פעסט געבליבען. ער האָט פערדאַמט אין שטאַרקע ווערטער דעם 20טען יוני און האָט דענונצירט די יאַקאָבינער מיט נאָך מעהר ביטערקייט. לוקנער, וועלכער האָט קאָמאַנדירט איבער די צווייטע אַרמיי, האָט זיך פעראייניגט מיט

לאַפאַיעט נעגען די טהעטיגקייט פון פאָלק דעם 20טען יוני און אין זיין ערקלערען טרייהייט צום קעניג. נאָך דעם איז לאַפאַיעט דורכגעפאָהרען פאַריז „מיט זעקס אָדער אכט הונדערט אָפיציערען פון דעם פאַריזער גאַריזאָן אַרום זיין קאָטש“*). איצט וויסען מיר, ווארום לאַפאַיעט איז דאַן געקומען נאָך פאַריז. עס איז געווען, אום איינצורעדען דעם קעניג, ער זאָל זיך לאָזען אַוועקפיהרען און זיך שטעלען אונטער דעם שוץ פון דער ארמיי. עס איז נור איצט, ווען מיר וויסען דאָס אזוי זיכער, אָבער לאַפאַיעט'ס דאַמאָלסדיגע אויפפיהרונג איז שוין געווען זעהר פערדעכטיג. פאַר דער פערזאמלונג איז געמאכט געוואָרען א פאָרשלאַג פאַר זיין פערפאָלגונג, אָבער די מאַיאָריטעט איז געווען דאַנעגען. וואָס האָט דאָס פאָלק געמוזט דענקען וועגען דעם?**)

*) מאַדאַם זשוליען צו איהר זוהן (דער זשורנאַל פון אַ בורזשואַ, זייטע 170). אויב די בריעף פון מאַדאַם זשוליען זיינען ניט ריכטיג אין מאַנכע קליינע איינצעלהייטען, זיינען זיי אָבער זעהר ווערטהפול פאַר יענע פעריאָדע, ווייל זיי דערצעהלען גאַנץ פינקטליך, וואָס דער רעוואָלוציאָנערער פאַריז האָט געזאָגט און געדענקט אין אַזעלכע טעג.

**) לאַלו־טאָללענדייל, אין אַ בריעף אַדרעסירט צום קעניג פון פרייסען, פערלאַנגענדיג די בעפרייאונג פון לאַפאַיעט, האָט אויסגערעכענט די גרויסע טובות, וואָס דער ביטרער גענעראל האָט געבראַכט דעם קעניגליכען הויף. נאָך דעם, ווי דער קעניג איז געבראַכט געוואָרען צוריק אין פאַריז פון וואָרען, יוני, 1791, זיינען די הויפט־פיהרער אין דער גרינדונגס־פערזאמלונג צוזאמענגעקומען אום צו בעשליסען, אויב דער קעניג זאָל ניט פראָצעסירט ווערען, און עס זאָל ניט ערקלערט ווערען אַ רעפובליק. לאַפאַיעט האָט דאַן צו זיי געזאָגט: „אויב איהר וועט טוידטען דעם קעניג, וואַרן איך אייך, דאָס דעם נעקסטען טאָג וועל איך אין די נאַציאָנאַל־גוואַרדיע פראָקלאַמירען דעם ראָיאַליסטישען פרינץ“. ער געהערט צו אונז, מיר מוזען אַלעס פערגעסען“, האָט געזאָגט מאַדאַם עליזאַבעט, די שוועסטער פון לואי דעם 16טען, אין יוני, 1792, צו מאַדאַם

„מיין גאָט, מיין פריינד, ווי שלעכט אַלעס געהט!“ האָט

טאַננער, רעדענדיג פון לאַפּאַיעט. און אין אָנפאַנג יולי, 1792, האָט לאַפּאַיעט געשריבען צום קעניג, וועלכער האָט איהם געענטפערט. אין דיזען בריעף, דאַטירט דעם 8טען יולי, האָט ער פאָרגעשלאָגען די אָר־גאַניזירונג פון דעם קעניג׳ס אנטלויפען. ער האָט געזאָלט קומען דעם 15טען מיט 15 סקאַדראָנען און מיט 8 קאַנאָנען, אום אַרויסצונעהמען דעם קעניג אין קאמפּיין. לאַללו־טאָלענדייל, אַ ראָיאַליסט מיט לייב און לעבען, האָט פאָלגענדעס פעסטגעשטעלט: „זיין (לאַפּאַיעט׳ס) פּראָקלאַמאַציע צו דער ארמיי, זיין בעריהמטער בריעף צו דער פערזאַמ־לונג, זיין אונערוואַרטעטער קומען נאָך פּאַריז נאָך דעם שרעקליכען 20טען יוני — דאָס אַלעס איז געטהאָן געוואָרען מיט מיין וויסען, קיין זאך ניט אָהן מיין בעטהייליגונג... דעם טאָג נאָך זיין קומען נאָך פּאַריז, האָב איך אַ טהייל פון דער נאַכט פערבראַכט מיט איהם: מיר האָבען דיסקוטירט, צו עס זאָל ערקלערט ווערען קריעג די יאקאָ־בינער אין פּאריז גופא — קריעג, אין דעם פולסטען זין פון וואָרט.“ זייער פּלאַן איז געוועזען צו פעראייניגען אלע אונצופריעדענע לאַנד־אייגענטהימער און אלע די אונטערדריקטע, וועמעס צאָהל איז געוועזען גרויס, און צו פּראָקלאַמירען: קיינע יאַקאָבינער און קיין קאָבלענץ! צו פיהרען דאָס פאָלק נאָך דעם יאקאָבינער קלוב, צו ארעסטירען זייערע פיהרער, און ארונטעררייסען זייער הויז. לאַפּאַיעט האָט עס שטאַרק געוואונשען; ער האָט געזאָגט צום קעניג: „מיר מוזען פער־ניכטען די יאַקאָבינער פיזיש און מאָראַליש.“ זיינע שרעקעדיגע פריינד זיינען געוועזען אָבער דאַגעגען. „ער האָט מיר געשוואָרען, דאָס ער וועט אזוי שנעל, ווי ער וועט זיך צוריקקעהרען צו דער ארמיי, גלייך אָנהויבען צו ארבייטען צו געפינען מיטלען פאר דעם קעניג׳ס בעפרייאונג.“ און דאָך, ניט קוקענדיג אויף דעת אַלעם, האָבען די קאָמיסיאָנערען, געשיקט צו לאַפּאַיעט נאָך אויגוסט דעם 10טען פון דער פערזאמלונג, געהאַט דעם אויפטראג אָנצובאָטען לאַפּאַיעט דעם ערשטען פּלאַץ אין דער נייער אָרדנונג. דער פערראַטה אין דער פער־זאַמלונג צווישען די זשיראָנדיסטען איז, אַלזאָ, געוועזען פיעל טיעפער, וויפיעל איינער קען גלויבען.

געשריבען מאדאם זשוליען צו איהר מאן, דעם 30טען יוני, 1793. „מערק נור, ווי די אויפפיהרונג פון דער פערזאמלונג רעגט אויף דאס פאלק; עס קומט דערצו, דאס ווען לואי דער 16טער וועט נעהמען די בייטש פון לואי דעם 14טען, אום ארויסצוטרייבען דיזע צוקראכענע מענשען פון פארלאמענט, וועלען דאן זיין געשרייען פון אלע זייטען, מיט זעהר פערשיעדע־נע בעדייטונגען, — אמת, אבער וואס איז עס פאר א חילוק פאר טיראנען, אבי דאס שטימט מיט זייערע פלענער! די אריס־טאקראטישע מיטעל־קלאס איז ווילד פון שמחה, און דאס פאלק איז אין דער טיפעניש פון פערצווייפלונג. און פאלגליך ברויזט דער שטורם". (זשורנאל פון א בורזשוא, זייטע 164).

פערגלייכען מיר דיזע ווערטער מיט די ווערטער פון שא־מעט, וועלכע זיינען פריהער איבערגעגעבען געווארען, זיינען מיר דאן אין שטאנד צו פערשטעהן, דאס פאר דעם רעוואלוציאנערען עלעמענט פון דער בעפעלקערונג פון פאריז האט די פערזאמלונג געמוזט אויסזעהען, ווי א קאנאנען־קויל, וואס איז צוגעטשעפעט צו די פיס פון דער רעוואלוציע.*)

---

*) אין דיזען מאמענט איז דער האריזאנט אנגעלארען מיט פארעס, וועלכע מוזען פראדוצירען אן עקספלאזיאן", האט געשריבען מאדאם זשוליען דעם 8טען אויגוסט. „די פערזאמלונג זעהט מיר אויס צו זיין שוואך, אום צו אונטערשטיצען דעם ווילען פון פאלק, און דאס פאלק זעהט מיר אויס צו שטארק, אז עס זאל זיך לאזען בעהער־שען פון דער פערזאמלונג. און אט פון דיזען קאמפף מוז עפעס ארויסקומען: אדער פרייהייט אדער שקלאפעריי פאר 25 מיליאן מענ־שען." (זייטע 21). און ווייטער: „די ארונטערזעצונג פון קעניג, וואס ווערט געפאדערט פון דער מאיאריטעט און וואס ווערט פערווארפען פון א מינאריטעט, וועלכע בעהערשט די פערזאמלונג, וועט מוזען ברענגען יענעם קאמפף, וועלכער האלט זיך אין פארבערייטען. די פערזאמלונג וועט ניט האבען די העזה צו ערקלערען איהם, און דאס פאלק וועט ניט זיין אזוי געמיין צו דולדען די פעראכטונג, וועלכע ווערט ארויסגעוויזען דער עפפענטליכער מיינונג." און ווען די פער־

נון, איז געקומען דער צעהנטער אויגוסט, און דאָס פּאַריזער פּאָלק, אין זיינע סעקציאָנען, האָט איבערגענומען די בעוועגונג. אָנגעהענדיג אויף אַ רעוואָלוציאָנערען שטייגער, האָט דאָס פּאָלק אויסגעקליבען זיין אייגענעם קאָמאַנדע־ראַטה אום צו געבען דעם אויפשטאַנד דעם כאַראַקטער פון איינינקייט. דאָס פּאָלק האָט ארויסגעטריבען דעם קעניג פון די טיוליערי, און האָט זיך אליין געמאַכט פאַר דעם בעל־הבית פון פּאַלאַץ נאָך אַ שאַרפען קאַמפּף, און די קאָמונע האָט ארעסטירט דעם קעניג אין דעם טורעם פון טעמפּעל. אָבער די לעגיסלאַטיווע פערזאמלונג האָט נאָך אַלץ עקזיסטירט, און באַלד איז זי געוואָרען דער פּונקט, ארום וועלכען עס האָבען זיך אַרומגעקליבען די אַלע ראָיאַליסטישע עלעמענטען.

די מיטעל־קלאַס־לאַנד־אייגענטהימער האָבען גלייך בעמערקט, וואָס פאַר אַ נייע רעוואָלוציאָנערע ווענדונג עס האָט אָנגענומען דער אויפשטאַנד, וואָס פאַר אַ כאַראַקטער פון אויסגלייכונג ער האָט געטראָגען, און זיי האָבען זיך נאָך פעסטער אָנגעקלאַמערט אָן דעם קעניגטהום. אַ טויזענד פּלענער זיינען געמאַכט געוואָרען פאַר די איבערגעבונג פון דער קרוין צו דעם יורש פון לואי דעם 16טען, וואָס וואָלט אויך געשעהן, ווען די נויטווענדיגע דערוויילינגע הערשאַפט פון מאַריע אנטואנעט וואָלט ניט פון אַלעמען געווען אַזוי פערהאַסט — אָדער צו אירגענד אַן אַנדער קאַנדידאַט, אַ פראַנצויז, אָדער אַן אויסלענדער. גראַדע ווי נאָך דעם אַנטלויפען פון לואי דעם זעכצעהנטען נאָך וואַרען, אַזוי איצט ווידער האָט פּאַסירט אַן אויפלעבונג פון דעם סענטימענט צו גונסטען פון קעניגטהום. און ווען דאָס פּאָלק האָט הויך פערלאַנגט, אַז די פערזאמלונג זאָל זיך ערקלערען גע־

זאַמלונג האָט רייגגעוואַשען לאַפאַיעט'ען, האָט מאַדאַם זשוליען אזוי פּראָפעצייט: „אָבער דאָס אַלעס פיהרט אונז צו אַ קאַטאַסטראָפע, וועלכע וועט מאַכען אויפשוידערען די פריינד פון דער מענשהייט: וויל עס וועט רעגענען מיט בלוט. איך איבערטרייב ניט.“

געגען קעניגטהום, איז זי, ווי אַלע פערזאמלונגען פון פּאַרלאַמענטאַ־רישע פּאָליטיקער, ניט זייענדיג זיכער, וועלכע זייט וועט ענדליך געווינען, געוועזן זעהר פּאָרזיכטיג זיך ניט צו קאָמפּראָמעטירען. זי איז געוועזן פיעל מעהר געניינגט צום קעניגטהום און האָט זיך פיעל מיה גענומען צו פערדעקען די אַלע פריהערדיגע פערברע־כענס פון לואי דעם 16טען. זי איז געוועזן דאַגעגען, אז דיזע פערברעכען זאָלען בעקאַנט ווערען אין זייער גאַנצער העסליכ־קייט דורך אַ שטרענגע פערפאָלגונג פון די שולדיגע.

די קאָמונע האָט געמוזט סטראַשענען מיט דעם קלינגען אין דעם אַלאַרם־גלאָק, און די סעקציאָנען האָבען געמוזט אָנהויבען צו רעדען פון אַן אויסשלאַכטונג פון אַלע ראָיאַליסטען*), איידער די פערזאמלונג האָט בעשלאָסען נאָכצוגעבען. ענדליך האָט זי בעפוילען, דעם 17טען אויגוסט, די בילדונג פון אַ קרימינעלען טריבונאַל, וועלכער איז געוועזן צוזאַמענגעשטעלט פון 8 ריכטער און 8 דזשורי־מענער, אויסערוועהלט דורך די פאָרשטעהער פון די סעקציאָנען. אָבער די פערזאמלונג האָט נאָך אַלץ געוואָלט בעגרענצען די מאכט פון דעם געריכט. ער האָט ניט געדאַרפט אַזוי פיהרען דעם פּראָצעס, אַז ער זאָל קענען אויסגעפינען וועגען דער קאָנספּיראַציע, וועלכע איז געפּלאַנעוועט געוואָרען אין די טויליערי פּאַר דעם 10טען אויגוסט. ער האָט זיך געמוזט בע־גרענצען בלויז מיט דער אויספאָרשונג פון דעם, ווער איז געוועזן פעראַנטוואָרטליך פאַר דאָס, וואָס האָט פּאַסירט דעם 10טען אויגוסט.

דאָך עס האָבען געהאַלטען אין איין אָנקומען די בעווייזע פון אַ פערשווערונג. יעדען טאָג זיינען זיי געוואָרען אַלץ מעהר בע־שטימט. צווישען די פּאַפּירען, וועלכע מען האָט געפונען ביים איינגעהמען פון די טויליערי אין דעם דעסק, וועלכער האָט גע־הערט צו מאָנטמארין, דעם פאָטער פון דעם ציוויל־ליסט, זיינען

*) „איהר שיינט צו זיין שטאַרק אין דער פינסטער וועגען דעם, וואָס עס קומט פאָר אין פּאַריז“, האָט געזאָגט דער פאָרשפּרעכער פון איינער פון די דעפּוטאַציעס פון דער קאָמונע צו דער פערזאַמלונג.

געווען פיעלע קאָמפּראָמעטירענדע דאָקומענטען. צווישען אנדערע איז דאָרט געווען א בריעף צו די פּרינצען, וועלכער האָט בעוויזען, אז זיי האָבען געהאנדעלט אין איינפערשטענדניס מיט לואי דעם 16טען, ווען זיי האָבען ארויסגעשיקט די עסטרייכישע און פּרייסישע ארמייען געגען פראנקרייך און האָבען אָרגאניזירט א קאָרפּוס קאוואלעריע פון צווישען די „עמיגראנטען“, וועלכע האָבען מארשירט מיט די דאָזיגע ארמייען פון פּאריז. מען האָט דאָרט אויך געפונען א לאנגע ליסטע פון פּאמפלעטען און בעליידיגונגען געריכטעט געגען די נאציאָנאל־פערזאמלונג און די יאַקאָבינער. דיעזע בלבולים געגען פּאָרשטעהער פון פּאָלק זיינען פּאבריצירט און בעצאָהלט געוואָרען מיט דעם געלד פון דעם ציוויל־ליסט. צווישען זיי זיינען אויך געווען אזעלכע בלבולים, וועלכע האָבען בעצוועקט ארויסצורופען א רייאָט ביי דעם אָנקומען פון די פעדערירטע פון מארסעל, און אן אויפהעצונג פון דער נאציאָנאל־גוואַרדיע אויסצושלאכטען זיי.*)

און ענדליך איז דאָרט געווען דער בעוויז, דאָס די „קאָנסטיטוציאָנעללע“ מינאָריטעט פון דער פערזאמלונג האָט פערשפּראָכען נאָכצופאָלגען דעם קעניג אין פאל, ער וועט פערלאָזען פּאריז, אויב ער וועט ניט געהן ווייטער, יעדענפאלס, פון דעם גרענעץ, וועלכער איז איהם ערלויבט פון דער קאָנסטיטוציע. דאָרט זיינען געווען, א חוץ דעם, פיעלע אנדערע זאכען, אָבער

*) אין איין בריעף פון שווייצאַריען איז דיסקוטירט געוואָרען די בעשטראָפונג פון די יאַקאָבינער: „מיר וועלען אויספיהרען די גערעכטיגקייט אויף זיי; זיי זאָלען זיין אַ שוידערליכער בייזשפּיעל.... קריעג געגען דאָס פּאַפּיר־געלד. אָט דאָ וועט זיך עס אָנהויבען דער באַנקראָט. די גייסטליכע און די „פּאַרלאמענטען“ זאָלען צוריק אינסטאָלירט ווערען.... דאָס ערגער פאר די יעניגע, וועלכע האָבען געקויפט דעם אייגענטהום פון די גייסטליכע....“ אין אַ צווייטען בריעף לעזען מיר: „קיין מאָמענט טאָר מען ניט פערלירען. מיר מוזען מאַכען פּיהלען די מיטעל־קלאַס, אז דער קעניג אַליין נור קען איהר רעטען.“

מען האָט זיי בעהאַלטען, אום דער צאָרן פון פאָלק זאָל זיך ניט אויסגיסען אויף די פערהאַפטעטע אין טעמפּעל. און מיר קענען צולעגען, וואַהרשיינליך, אויך אויף דער פערזאַמלונג.

ענדליך זיינען די פּערגעטהעריען, וועלכע מען האָט שוין אַזוי לאַנג צוריק פּראָוויסגעזעהען, אויסגעבראָכען אין דער אַרמיי. דעם 22טען אויגוסט איז בעקאַנט געוואָרען דער פּער־ראַטה פון לאַפאַיעט. ער האָט פּרובירט צווינגען זיין אַרמיי איהם נאָכצופאָלגען און מאַרשירען אויף פּאַריז. אין דער ווירק־ליכקייט איז זיין פּלאַן שוין געווען פערטיג מיט צוויי מאָנאַטען צוריק, ווען ער איז געקומען נאָך פּאַריז אום אויסצוגעפינען די ריכטיגע לאַגע נאָך דעם 20טען יוני. איצט האָט ער פון זיך אַראָבגעוואָרפען די מאַסקע. ער האָט בעפוילען די פערהאַפטונג פון דריי שלוחים, וועלכע זיינען צו איהם געשיקט געוואָרען פון דער פערזאַמלונג, אום צו מעלדען איהם וועגען דער רעוואָלוציע פון דעם 10טען אויגוסט. און דער אַלטער פוקס לוקנער האָט מסכים געווען צו זיין האַנדלונג. גליקליכערווייזע האָט די אַרמיי פון לאַפאַיעט ניט געפאָלגט איהר גענעראַל, און דעם 19טען אויגוסט האָט ער, בעגלייט פון זיינע מיטהעלפער, געמוזט אריבערלויפען איבער'ן גרענעץ, האָפענדיג צו געפינען זיין וועג נאָך האָללאַנד. אבער ער איז געראַדע אריינגעפאַלען אין די הענד פון די עסטרייכער, און ער איז פון זיי אריינגעוואָרפען געוואָרען אין געפענגנים, וואו זיי האָבען זיך בעגאַנגען מיט איהם גאַנץ שטרענג, וואָס דאָס ווייזט, ווי די עסטרייכער האָבען בע־אַבזיכטיגט צו האַנדלען געגען יעדען רעוואָלוציאָנער, וואָס זאָל האָבען דאָס אונגליק אריינצופאַלען אין זייערע הענד. זיי האָבען הינגעריכטעט אויפ'ן שטעל די יעניגע מוניציפּאַלע בעאַמטע, וועלכע זיינען געווען „פּאַטריאָטען", און ווען עס האָט זיי געלונגען צו פאַנגען; און ביי מאַנכע פון זיי האָבען זיי אָב־געשניטען די אויערען, און געלאָזט צושלאָגען זיי מיט טשוועקעס צו זייערע שטערנס דורך די אולאַנער.

אויף מאָרגען נאָך לאַפאַיעט'ס פערראַטה איז אין פּאַריז אָנגעקומען די נייעס, אַז לאָנגווי האָט זיך גליך אונטערגעגעבען

צום שונא, און דאָס צווישען די פּאַפּיערען פון דעם קאָמאַנדיר, לאַווערן, האָט מען געפונען א בריעף, וועלכער האָט ענטהאַלטען אָנבאָטונגען פון פערראַטה צו גונסטען פון לואי דעם 16טען פון דעם הערצאָג פון ברוינשווייג.

„סיידען אַ נס זאָל געשעהן, אָבער ווייטער קען מען זיך אויף די אַרמיי ניט פערלאָזען", איז איצט געווען די אַלגעמיינע מיינונג.

וואָס פּאַריז אַנבעטרעפט, איז ער געווען פול מיט פעררעטהער. אַ מאַסע „עמיגראַנטען" איז צוריקגעקומען און דער מיליטער־מאַן איז אָפט דערקענט געוואָרען פערשטעלט אַלס גלח. אַלערליי קאָנספּיראַציעס, די סמנים פון וועלכע דאָס פאָלק, וועלכעס האָט שטאַרק בעוואַכט דעם קעניגליכען געפענגניס, האָט גלייך דערקענט, זיינען געשפּונען געוואָרען אַרום דעם טעמפּעל. די ראָיאַליסטען האָבען געהאַט בדעה צו בעפרייען דעם קעניג און די קעניגין אָדער דורך אַנטלויפען אָדער דורך אַ פּלוצלינגען אָנפאַל אויף דעם טעמפּעל, און זיי האָבען געהאַלטען אין פּלאַנעווען אַן אַלגעמיינעם אויפשטאַנד דעם 5טען אָדער דעם 6טען סעפּטעמבער, ווען די פּרייסען האָבען בעדאַרפט זיין ביי די טויערען פון פּאַריז. זיי האָבען גאָרניט בעמיהט זיך צו האַלטען עס אַלס אַ סוד. די זיעבען־הונדערט שווייצאַרישע סאָלדאַטען, וועלכע זיינען פערבליעבען אין פּאַריז, האָבען עס בעדאַרפט דיענען אַלס דער מיליטערישער פונדאַמענט פאַר דעם אויפשטאַנד. זיי האָבען דאָס געזאָלט מאַרשירען צום טעמפּעל, בעפרייען דעם קעניג און אַוועקשטעלען איהם אָן דער שפּיצע פון דער בעוועגונג. אַלע געפענגניסע האָבען עס געזאָלט געעפענט ווערען און די געפאַנגענע אַרויסגעלאָזען אויפ'ן שטאָדט אום צו פּלינדערען, אזוי אַרום פערשטאַרקענדיג דעם טומעל, ווען פּאַריז זאָל ווערען אונטערגעצונדען *).

*) די געפאַנגענע אין דעם געפענגניס לאַ פאָרס האָבען טאַקע שוין געמאַכט אַ פּראָבע אונטערצוצינדען איהם, דערצעהלט מישלע, לויט דער אויספאָרשונג, וועלכע איז געמאַכט געוואָרען איבער די סעפּטעמבער־טעג.

אזוי, ווענינסטענס, איז געווען דער קלאנג, וועלכען די ראַיאַליסטען אליין האָבען פערשפּרייט. און ווען קערפּאַן האָט פאַרגעלעזען דעם רעפּאָרט איבער דעם 10טען אויגוסט, האָט דיעזער רעפּאָרט פעסטגעשטעלט דיזען קלאנג. אין די ווערטער פון איינעם, וואָס האָט געלעבט צו יענער צייט: „עס האָט געמאכט איינעם ציטערען...“ אזוי גוט זיינען געווען די נעצען אויסגעשפּרייט ארום די רעוואָלוציאָנערען. און דאָך דער גאַנ־צער אמת איז נאָך ניט דערצעהלט געוואָרען.

אין מיטען פון דיעזע אלע שוועריגקייטען, איז געווען בלויז די קאָמונע מיט איהרע סעקציאָנען, וועלכע האָט זיך אָבגערופען אויף די גאַנצע ערנסטקייט פון דער לאַגע. זיי אליין, אונטער־שטיצט פון „די קאָרדעליערס קלוב“, האָבען געארבייט מיט דעם צוועק אויפצואוועקען די מענשען און ארויסצוקריגען פון זיי די העכסטע אנשטרענגונג פאר די רעטונג פון דער רעוואָלוציע און פון לאַנד, ווייל די זאַך פון ביידע איז דאָך געווען איינע און דיזעלבע.

דער גענעראל־ראַטה פון דער קאָמונע, אויסערוועהלט אויף א רעוואָלוציאָנערען אופן פון די סעקציאָנען דעם 9טען אויגוסט, האָט געארבייט מיט בעגייסטערונג פאר די בעוואפנונג, צו־ערשט, פון דרייסיג־טויזענד, און דאן פון זעכציג־טויזענד פריי־ווילינע, וועלכע האָבען געזאָלט ארויסגעהן צום גרענעץ. אונ־טערשטיצט פון דאַנטאָנ׳ען, האָבען זיי געפונען פאר זייערע שטאַרקע אויפרופע די ווערטער, וועלכע האָבען עלעקטריזירט פראַנקרייך. ווייל, איבערלאָזענדיג איהרע מוניציפּאַלע פונק־ציאָנען הינטער זיך, האָט די קאָמונע דאן גערעדט צו גאַנץ פראַנקרייך און, דורך איהרע וואָלאָנטירס, אויך צו דער ארמיי. די סעקציאָנען האָבען אָרגאַניזירט די אונגעהויערע גרויסע ארבייט פון פערזאָרגען די פרייוויליגע מיט אלעם נויטיגען, און די קאָמונע האָט געהייסען אויסגראָבען די בלייענע טרונעס און זיי צושמעלצען אין קוילען, און די הייליגע כלים פון די קירכען אומצואוואנדלען אין בראָנז פאר קאַנאָנען. די סעקציאָנען זיינען געוואָרען דער ברענענדער אויוון, אָן וועלכען זיי האָבען געשאַרפט זייערע וואפען, מיט וועלכע די רעוואָלוציע האָט עס

געזאָלט בעזיעגען די פיינד און מאכען א צווייטען שריט פאָר־וועדטס — א שריט צו גלייכהייט.

ווייל, אין ווירקליכקייט, א נייע רעוואָלוציע — א רעוואָ־לוציע, וועמעס ציעל איז געווען גלייכהייט — געגומען פון פאָלק אין זיינע אייגענע הענד, האָט זיך שוין געהאַלטען אין ענט־וויקלען. און עס איז צום רוהם פון פאריזער פאָלק, דאָס ער האָט פערשטאנען, דאָס אין זיין פאָרבערייטען זיך צוריקצו־שטויסען דעם אויסלענדישען שונא, האָט ער ניט בלויז געהאַנ־דעלט אויס א געפיהל פון נאַציאָנאלען שטאָלץ; אויך איז דאָ ניט געווען די פראגע פון בלויז ניט דערלאָזען די צוריקקעהרונג פון דעם קעניגליכען דעספּאָטיזם. עס איז געווען די פראגע פון פעראייניגען די רעוואָלוציע, פון ברענגען איהר צו א געוויסען פראקטישען שלום צום גוטען פון דער מאסע פון פאָלק, דורך די אָנפיהרונג פון א רעוואָלוציע, וועלכע זאָל זיין אין איהר כאראקטער אזוי סאָציאל, ווי זי איז עס געווען פּאָליטיש. און דאָס האָט געמיינט די ערעפנונג דורך א בעזונדערס גרויסע אָנשטרענגונג פון פאָלק פון א נייע בלאט אין דער געשיכטע פון ציוויליזאציאָן.

אבער אויך די מיטעלקלאסען האָבען בעגריפען דעם נייעם כאראקטער פון דער רעוואָלוציע, וועלכע די פאריזער קאָמונע האָט זיך אונטערנומען דורכצופיהרען. דערפאר האָט די פער־זאמלונג, וועלכע האָט מעהר פון אלץ רעפּרעזענטירט די מיטעל־קלאסע, געארבייט אויף אלע כלים צו שטערען דעם איינפלוס פון דער קאָמונע.

שוין דעם 11טען אויגוסט, וועהרענד דער פאלאץ טיוליערי האָט נאָך געברענט, און די טוידטע זיינען נאָך געלעגען אין דעם הויף פון פאלאץ, האָט די פערזאמלונג בעפוילען די אויס־וואהל פון א נייעם דירעקטאָריום פון דעם דעפּארטמענט, וועל־כען זיי האָבען געוואָלט האָבען אלס אן אָפּאָזיציאָן צו דער קאָמונע. די קאָמונע האָט עס ניט דערלאָזען, און די פערזאמ־לונג האָט געמוזט נאָכגעבען. אבער דער קאמפף איז פאָרט־געזעצט געוואָרען. אַן אונערבארמליכער קאמפף, אין וועלכען

די זשיראָנדיסטען אין דער פערזאַמלונג האָבען צו געוויסע צייטען פראָבירט אָבצורייסען די סעקציאָנען פון דער קאָמונע און אויפצולייזען דעם גענעראַל־ראַטה, וואָס איז אויסגעוועהלט געוואָרען אויף אַ רעוואָלוציאָנערען אופן דעם 9טען אויגוסט. שענדליכע אינטריגען אין אַזאַ צייט, ווען דער שונא איז מיט יעדען טאָג געקומען אַלץ נאָהענטער צו פּאַריז, רויבענדיג און פּלינדערנדיג אויף זיין וועג.

דעם 24טען אויגוסט איז אָנגעקומען די נייעס, אַז לאָנגווי האָט זיך אונטערגעגעבען אָהן אַ קאַמפּף, און דורך דעם איז די חוצפּה פון די ראָיאַליסטען געוואַקסען. זיי האָבען געזונגען דעם הימן פון „זיעג“. די אנדערע שטעדט וועלען פּונקט אַזוי זיך אונטערגעבען, ווי לאָנגווי, און זיי האָבען שוין געלאָזט וויסען, אַז אין אַ וואָך ארום וועלען זייערע דייטשע חברים זיין אין פּאַריז. זיי האָבען זאָגאַר שוין אָנגעגרייט קוואַרטירען פאַר זיי. מאַסען ראָיאַליסטען האָבען זיך פערזאַמעלט ארום דעם טעמפּעל, און די קעניגליכע פאַמיליע האָט זיך פעראייניגט מיט זיי אין דעם וואונש פון ערפאָלג צו די דייטשען. אָבער די שרעקליכסטע זאַך איז געווען, דאָס די יעניגע, וועלכע זיינען עס דאַן געווען די רעגירונג פון פראַנקרייך, האָבען ניט געהאַט דעם מוטה צו טהון עטוואָס, אַז פּאַריז זאָל זיך ניט דאַרפען אונטער־געבען צום שונא, ווי לאָנגווי. „די קאָמיסיאָן פון 12“, וועלכע האָט עס געזאָלט זיין דער צענטער פון טהעטיגקייט אין דער פער־זאַמלונג, איז געוואָרען ווי צומישט, און דער זשיראָנדיסטישער מיניסטעריום — ראָלאַן, קלאַוויער, סערוואַן און די אנדערע — איז געווען פון דער מיינונג, אַז מען דאַרף אנטלויפען נאָך בלאָי אָדער נאָך זיד־פראַנקרייך, און איבערלאָזען די רעוואָלוציאָ־נערען פון פּאַריז צו דעם צאָרן פון די עסטרייכער, פון דעם דיוק פון בראָנזוויק און די „עמיגראַנטען“. „די דעפּוטאַטען האָבען שוין ווירקליך אָנגעהויבען צו אַנטלויפען איינער נאָכ'ן צווייטען, ווי אָלאַר דערצעהלט אין זיינע „עטיודען און לעסאָנס פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציע“, און די קאָמונע איז געקומען צו דער פערזאַמלונג מיט אַן עפענטליכער קלאַגע געגען דעם. דאָס

האָט געמיינט פעררעטה מיט געמיינהייט אַלס צוגאָב, און פון אַלע מיניסטאָרען איז דאַנטאָן געווען דער איינציגער, וואָס איז געווען אבסאָלוט געגען אזא האנדלונג.

עס איז געווען בלויז די רעוואָלוציאָנערע סעקציאָנען און די קאָמונע, וועלכע האָבען פערשטאַנען, אז אַ זיעג מוז געוואונען ווערען, וואָס עס זאָל ניט זיין דער פרייז; און דאָס אום צו געווינען איהם, מוזען דער אויסערליכער שונא געשלאָגען ווערען ביי די גרענעצען און די קאָנטר־רעוואָלוציאָנערען אין פאריז. ביידע אין איין און דערזעלבער צייט.

אָבער דאָס גראדע האָבען די הערשענדע קלאסען ניט געוואָלט נאָכגעבען. נאָך דעם, ווי דער קרימינאל־געריכט, וועלכער איז בעשטימט געוואָרען צו פראָצעסירען די שולדיגע אין דער הריגה פון דעם 10טען אויגוסט, איז אינסטאַלירט געוואָרען מיט אַ גרויסען אנשטעל פון ערנסטקייט, איז עס באַלד געוואָרען קלאָר פאר אַלע, אז דיעזער טריבונאל מיינט אזוי ווייניג צו בעשטראָפען די שולדיגע, ווי דער געריכט פון אָרלעאַן, וועלכער איז געוואָרען — אום זיך צו בענוצען מיט בריסאָס אויסדרוק — „דער בעשיצער פון די קאָנספּיראַטאָרס“. ער האָט צוויי אָדער דריי אויפגעאָפּפערט, אַלס קרבנות פאר לואי דעם 16טען, אבער נאָך דעם האָט ער פרייגעשפּראָכען איינעם פון די וויכטיגסטע פערשווערער, דעם געוועזענעם מיניסטער מאָנטמארין, און אויך דעסאָנוויל, וועלכער איז געווען פערמישט אין דער קאָנספּיראַציע פון ד'אָנגרעסאָן, און האָט זיך געקווינקעלט צו בעשטראָפען באכמאנען, דעם גענעראל, וואָס האָט קאָמאנדירט די שווייצארישע גוואַרדיע. נאָכדעם האָט מען שוין פון דיזען טריבונאל גאָר ניט מעהר געקענט ערווארטען.

מאנכע שרייבער האָבען געמאכט אַ פערזוך פאָרצושטעלען די בעפעלקערונג פון פאריז אַלס אזעלכע, וואָס איז בעשטאנען פון קאניבאלען, בלוטדורשטיגע, וועלכע זיינען געוואָרען מלא רציחה, ווען זיי האָבען דערזעהען איינעם פון זייערע אָפּפער ארויסרייסען זיך פון זיי. דאָס איז אבסאָלוט פאַלש. וואָס די בעפעלקערונג האָט פערשטאנען אונטער דיזע פריישפּרעכונגען

איז נעוועזן דאָס, וואָס דער הערשענדער קלאַס האָט ניט געוואָלט ארויסברענגען פאַר די ליכט פון טאָג די אַלע קאָנספּיראַציעס, וואָס זיינען געמאַכט געוואָרען אין די טיוליערי, ווייל זיי האָבען געוואוסט, ווי פיעלע פון זיי זיינען פערמישט אין דעם, און ווייל דיזע קאָנספּיראַציעס האָבען נאָך גאָר ניט אויפגעהערט. מאַראַט, וועלכער איז געוועזן זעהר גוט אינפאָרמירט, איז געוועזן גערעכט, ווען ער האָט געזאָגט, דאָס די פערזאַמלונג האָט מורא פאַר'ן פאָלק, און דאָס זי וואָלט געוועזן גאַנץ צופריעדען, ווען לאַפאַיעט וואָלט געקומען מיט זיין אַרמיי, אום צוריק אויפצוריכטען דאָס קעניגטהום.

די ענטדעקונגען, וועלכע זיינען געמאַכט געוואָרען דריי מאָנאַטען שפּעטער, ווען גאַמין האָט מיטגעטהיילט וועגען דער עקזיסטענץ פון דעם אייזערנעם שראַנק, אין וועלכען עס זיינען געוועזן די געהיימע פּאַפּיערען פון לואי דעם 16טען, האָבען דאָס ווירקליך אַלעס בעוויזען. די קראַפט פון קעניגטהום איז געלעגען אין דער פערזאַמלונג.

דאַן האָט דאָס פאָלק, זעהענדיג די אַבסאָלוטע אונמעגליכקייט פעסטצושטעלען די פעראַנטוואָרטליכקייטען פון יעדער איינער פון די מאָנאַרכיסטישע קאָנספּיראַציעס, און בעגרייפענדיג די געפאַהר פון דיזע קאָנספּיראַציעס אין דער צייט פון דעם אריינדרינגען פון דעם אויסערליכען שונא, בעשלאָסען צו דערלאַנגען אַ קלאַפּ, ניט פיעל קלייבענדיג, די אַלע, וועלכע האָבען פערנומען די שטעלען פון צוטרוי אין דעם קעניגליכען הויף, און וועלכע זיינען בעטראַכט געוואָרען אַלס געפעהרליך פון די סעקציאָנען, ווי אויך די יעניגע, אין וועמעס הייזער מען זאָל געפינען וואַפען בעהאַלטען. אום דאָס צו טהון, האָבען די סעקציאָנען געצוואונגען די קאָמונע, און די קאָמונע האָט געצוואונגען דאַנטאָנען, וועלכער האָט געהאַט דעם פּאָסטען פון מיניסטער פון יוסטיץ זייט דעם 10טען אויגוסט, צו בעפעהלען אַן אַלגעמיינע הויז־זוכונג איבער גאַנץ פּאַריז, אום צו פערכאַפּען די וואַפען, וואָס זיינען פערבאַהאַלטען אין די הייזער פון די ראָיאַליסטען און פּריעסטער, און צו אַרעסטירען די יעניגע, וועל־

כע זיינען געווען שטארק פערדעכטיג אין זיין יד אחת מיט דעם אריינדרינגענדען שונא. די פערזאמלונג האט ניט געהאט קיין אנדער ברירה ווי נאכצוגעבען, און האט ארויסגעגעבען די נויטיגע הויזזוכונג־ערלויבניסע. דאס זוכען פון די בעהאלטענע וואפען האט שטאטגעפונען אין דער נאכט פון דעם 29טען אויגוסט, און די קאמונע האט עס אויסגעפיהרט מיט א חשק און קראפט, וועלכע האבען ארויפגעיאגט א שרעק אויף די קאנספיראטארס. דעם 29טען אויגוסט בייטאג האט פאריז אויסגעזעהן טויידט, א רויב פון פינסטערען שרעק. עס איז פערבאטען געווארען אימיצען צו פערלאזען זיין הויז נאך זעקס אין אווענד; אלע גאסען, ביים אנקומען פון דער נאכט, זיינען געווען אין דעם בעזיץ פון די פאטרולען, יעדער בעוואפענט מיט א סאבליע אדער אן אימפראוויזירטע פיקע. ארום א זייגער איינס ביינאכט האט זיך אנגעהויבען די הויז־זוכונג איבער גאנץ פאריז. די פאטרולען זיינען אריין אין יעדען הויז, זוכענדיג וואפען און צונעהמענדיג די יעניגע, וועלכע זיי האבען געפונען אין די הייזער פון די ראיאליסטען.

כמעט דריי־טויזענד מענשען זיינען יענע נאכט ארעסטירט געווארען און כמעט צוויי־טויזענד ביקסען זיינען געפונען געווארען. מאנכעסמאל האט די זוכונג פון א הויז גענומען שטונדענלאנג, אבער קיינער האט זיך ניט געקענט בעקלאגען, אז די זוכער זאלען האבען צוגענומען א חוץ די וואפען עפעס אנדערעס, וואס האט געהאט א געלד־ווערטה.

אויף מארגען זיינען די מייסטע ארעסטירטע פרייגעלאזען געווארען אויף דעם בעפעהל פון דער קאמונע, אדער אויף די פארדערונגען פון די סעקציאנען. וואס אנבעטרעפט די יעניגע, וועלכע זיינען פערהאלטען געווארען אין געפענגנים, איז עס העכסט־וואהרשיינליך, דאס מען וואלט שפעטער זיי סארטירט און דאס עס וואלטען געגרינדעט געווארען געריכטע אום צו פראצעסירען זיי, ווען די פאסירונגען אויף דעם פלאץ פון דער מלחמה און אין פאריז גופא וואלטען דערצו ניט געשטערט.

וועהרענד גאנץ פאריז האט זיך געהאלטען אין בעוואפנען

נאָך דעם מעכטיגען אויפרוף פון דער קאָמונע; ווערענד אויף יעדען עפענטליכען פּלאַץ זיינען אויפגעשטעלט געוואָרען „אַלטאַרען צום פאַטערלאַנד“, ביי וועלכע די יוגענד פון פּאַריז האָט זיך געלאָזט איינשרייבען אַלס סאָלדאַטען, און אויף וועלכע די בירגער, רייך און אָרעם, האָבען אַוועקגעלעגט זייער ביישטייערונג צום פאַטערלאַנד; ווערענד די קאָמונע און די סעקציאָנען האָבען אַרויסגעוויזען אַן ענערגיע, וואָס איז געווען ווירקליך צו בעוואונדערען, אין דער פערזאָרגונג און בעוואַפנונג פון זעכציגטויזענד פרייוויליגע צום גרענעץ; און כאָטש אַלעס האָט געפעהלט צו דיעזען צוועק, דאָך האָבען זיי אויסגעפיהרט אַוועקצושיקען יעדען טאָג צוויי טויזענד — אָט דיזען מאָמענט האָט די פערזאַמלונג אויסגעקליבען אום צו אַטאַקירען די קאָמונע. אויף דעם רעפּאָרט פון דעם זשיראָנדיסט גאָדע, האָט זי אַרויסגעגעבען אַ דעקרעט, וואָס האָט בעפוילען די זאָפאָרטיגע אויפלעזונג פון דעם גענעראַל־ראַטה פון דער קאָמונע און נייע וואַהלען.

ווען די קאָמונע וואָלט געפאָלגט דיזען בעפעהל, וואָלט עס געמיינט אַ צושטערונג מיט איין קלאַפּ, צום נוצען פון די ראָיאַליסטען און די עסטרייכער, פון דער אָרגאַניזירוג און אָבשיקונג פון די וואָלונטירען צום גרענעץ, די איינציגע מעגליכקייט פאַר די צוריקשטויסונג פון שונא און פאַר די בעקעמפפונג פון קעניגטהום. עס איז קלאָר, דאָס דער איינציגער ענטפער, וואָס די רעוואָלוציע האָט געקענט געבען אויף דיזען בעפעהל, איז געווען ניט צו פאָלגען און צו ערקלערען די פערפאַסער פון דיזען בעפעהל אַלס פעררעטהער. דאָס האָט אויך די קאָמונע געטהאָן איניגע טעג שפּעטער, ווען זי האָט בעפוילען אַ הויז־זוכונג ביי די מיניסטאָרען ראָלאַן און בריססאָ. וואָס מאַראַט אַנבעטרעפט, האָט ער אָפען געפאָדערט די אויסראָטונג פון יענע פעררעטהערישע געזעצגעבער.

דעמזעלבען טאָג האָט דער קרימינאַל־געריכט פריגעשפּראָכען מאָנטמאָרין — און דוקא דאַן, ווען ער האָט שוין מיט איניגע טעג צוריק דערוואוסט זיך דורך דעם פּראָצעס פון ד׳אַנגעמאָן, אַז די ראָיאַליסטישע פערשווערער, גוט בעצאָהלטע, האָבען

איינגעשריעבען און צוטהיילט אין די בריגאַדען סאָלדאַטען, וועלכע, וואַרטענדיג נור אויף דעם סיגנאַל פון אַ צענטראַל־קאָמיטע, האָבען געזאָלט ערשיינען אין די גאַסען און אַטאַקירען די פּאַטריאָטען אין פּאַריז און יעדער שטאָדט פון די פּראָווינצען.

צוויי טעג שפּעטער, דעם 1טען סעפּטעמבער, איז געמאַכט געוואָרען אַ נייע ענטדעקונג. די אָפיציעלע צייטונג פון דעם זשיראָנדיסטישען מיניסטעריום, דער „מאָניטאָר“, האָט פּערעפענטליכט „אַ פּלאַן פון די כחות, וואָס זיינען פּעראייניגט געגען פראַנקרייך“, וואָס איז ערהאַלטען געוואָרען — אַזוי איז געוועזען ערקלערט — פון אַ פּערטרויענסווירדיגער קוועלע אין דייטשלאַנד. און אין דיעזען פּלאַן איז געוועזען ערקלערט, דאָס וועהרענד דער הערצאָג פון ברוינשווייג קעמפּפט געגען די פּאַטריאָטישע אַרמייען, דאַרף דער פּריסישער קעניג מאַרשירען דירעקט אויף פּאַריז; און דאָס אַזוי שנעל, ווי ער וועט ווערען דער בעל־הבית פון דער שטאָדט, וועלען די איינוואוינער צוטהיילט ווערען אין צוויי סעקציאָנען — אין רעוואָלוציאָנערען און ראָיאַליסטען, און דאָס אַלע רעוואָלוציאָנערען וועלען געטויטעט ווערען; דאָס אין פאַל אַ שטאָדט וועט ניט קענען איינגענומען ווערען, וועט זי אונטערגעצונדען ווערען. „בעסער וויסטעס איידער אַ פּאָלק אין אויפשטאַנד“, האָבען די פעראייניגטע קעניגע ערקלערט אין זייער מאַניפעסט. און אַזוי ווי צו בעשטעטיגען דיזען פּלאַן, האָט גאָדע דערצעהלט פאַר דער פערזאַמלונג וועגען דער פערשווערונג, וועלכע איז ענטדעקט געוואָרען אין גרענאָבעל. אין דעם הויז פון אַ געוויסען מאָניע, אַן אַגענט פון די „עמיגראַנטען“, האָט מען פערכאַפּט אַ ליסטע פון מעהר ווי אַ הונדערט לאָקאַלע פיהרער פון דער פערשווערונג, און דיזע האָבען גערעכענט אויף די הילפע פון 25־ביז 30־טויזענד מענשען. די דיסטריקטען פון דיור־סעווער און פון מאָרביהאַן האָבען אָנגעפאַנגען אַן אויפשטאַנד אַזוי שנעל, ווי זיי האָבען געהערט פון דעם אונטערגעבען־זיך פון לאָנגווי: דאָס האָט ווירקליך געהערט צו דעם פּלאַן פון די ראָיאַליסטען און פון רוים.

דעמזעלבען טאָג, נאָכמיטאג, איז געקומען די נייעס, דאָס ווירדין איז בעלאגערט, און יעדער איינער האָט פערשטאנען, אַז אויב דיזע שטאדט וועט זיך אונטערגעבען, ווי לאָנגווי, דאַן וועט שוין באלד גאָרניט איבערבלייבען, וואָס זאָל קענען שטערען דעם מאַרש פון די פּרייסען אויף פּאַריז; און דאָס די פער־זאַמלונג וועט אָדער פערלאָזען פּאַריז, איבערלאָזענדיג איהם צום שונא, אָדער זי וועט איינוויליגען צו דער צוריקקעהרונג פון קעניג צום טהראָן און געבען איהם די פולע מאַכט צו שטילען זיין ראַכע דורך די אויסראָטונג פון די פּאַטריאָטען.

ענדליך, דעם זעלבען טאָג, סעפּטעמבער דעם 1טען, האָט מיניסטער ראָלאַן ארויסגעלאָזען אַ מאַניפעסט צו די אדמיני־סטראַטיווע קערפּערשאַפטען, וועלכער איז געווען צוקלעפּט איבער די ווענד פון פּאַריז און אין וועלכען ער האָט געזאָגט ווענען דער גרויסער פערשווערונג פון די ראָיאַליסטען: צו שטערען די פרייע צירקולירונג פון נאַהרונגס־שטאָף. נעווער און ליאָן האָבען שוין געליטען דורך דעם.

דאַן האָט די קאָמונע געשלאָסען די טויערען און האָט בעפוילען דאָס קלינגען אין גלאָק און דאָס אויסשיסען פון דעם אלאַרם־ביקס. אין אַ שטאַרק־פערפאַסטער פּראָקלאַמאַציע, האָט זי אויפגעפאָדערט אַלע פרייוויליגע, וועלכע זיינען געווען פער־טיג צו געהן צום גרענעץ, צו שלאָפען יענע נאַכט אויף דעם מאַרס־פעלד, אזוי, דאָס זיי זאָלען זיין פערטיג צום מאַרש דעם קומענ־דען טאָג.

צו דערזעלבער צייט האָט איבער גאַנץ פּאַריז געקלונגען דער געשריי: „לאָמיר שטורמען די געפענגניסע!“ דאָרט זיינען געווען די פערשווערער, וועלכע האָבען נור געוואַרט אויף דאָס קומען פון די דייטשען, וואָס זאָלען פערוויסטען און אונטער־צינדען פּאַריז. מאַנכע פון די סעקציאָנען האָבען געשטימט, אַז דיזע קאָנספּיראַטאָרס זאָלען געטוידטעט ווערען. „מיר מוזען מאַכען אַ סוף מיט זיי!“ — און אַ שטורם טהאָן די רעוואָלוציע אין אַ נייע ריכטונג.

(ענדע פון ערשטען טהייל.)